

2014

8^η Περιφέρεια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Το Παιχνίδι Ρόλων Ως Διδακτική Τεχνική Στην Εκπαίδευση

Επιστημονική Επιμέλεια:

Δρ. Ειρήνη Μπαγιάτη –

Σχολική Σύμβουλος

8ης Περιφέρειας Ηρακλείου

Το Παιχνίδι Ρόλων Ως Διδακτική Τεχνική Στην Εκπαίδευση

Εφαρμογή στα Δημοτικά Σχολεία της 8^{ης} Περιφέρειας Ηρακλείου Κρήτης

*Δρ. Ειρήνη Μπαγιάτη – Σχολική Σύμβουλος
8^{ης} Περιφέρειας Ηρακλείου*

Το Παιχνίδι Ρόλων ως Διδακτική Τεχνική στην Εκπαίδευση

Μπαγιάτη Ειρήνη
ISBN: 978-618-81481-0-9

Copyright © Ιούλιος 2014 Περιφερειακή Διεύθυνση Α/θμιας & Δ/θμιας
Εκπ/σης Κρήτης 8^η Περιφέρεια Α/θμιας Εκπ/σης Περιφερειακής Ενότητας
Ηρακλείου

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμιά διατύπωση και χωρίς την ανάγκη
ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά το Ν. 2387/20 (όπως έχει
τροποποιηθεί με το Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση
της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/1975) απαγορεύεται η
αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος με οποιοδήποτε τρόπο
ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά ή άλλη διασκευή χωρίς αναφορά στην πηγή
προέλευσης.

Εκδότης: Περιφερειακή Διεύθυνση Α/θμιας & Δ/θμιας Εκπ/σης Κρήτης 8^η
Περιφέρεια Α/θμιας Εκπ/σης Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου

Διεύθυνση: Δήμος Γόρτυνας – Τ.Κ. 70012

Άγιοι Δέκα

Τηλέφωνο & Φαξ :2892340350

Email. ebagiati@gmail.com

Ιστοσελίδα: <http://ebagiati.weebly.com>

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΠΑΓΙΑΤΗ ΕΙΡΗΝΗ	9
ΤΟ ΠΑΙΧΝΪΔΙ ΡΌΛΩΝ ΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΉ ΤΕΧΝΙΚΉ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΪΔΕΥΣΗ - ΕΙΣΑΓΩΓΉ.....	10
ΚΕΦΆΛΑΙΟ 1 ^ο . ΤΟ ΠΑΙΧΝΪΔΙ ΡΌΛΩΝ ΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΉ ΤΕΧΝΙΚΉ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΪΔΕΥΣΗ ΜΠΑΓΙΑΤΗ ΕΙΡΗΝΗ.....	11
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΪΑ	57
ΚΕΦΆΛΑΙΟ 2 ^ο - ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	59
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΕΡΓΕΡΗΣ. «ΠΡΆΣΙΝΕΣ» ΠΌΛΕΙΣ ΑΠΑΛΛΑΓΜΈΝΕΣ ΑΠΌ ΑΥΤΟΚΪΝΗΤΑ ΟΡΑΜΑΤΪΖΕΤΑΙ ΜΙΑ ΝΕΟΣΎΣΤΑΤΗ ΟΡΓΆΝΩΣΗ ΣΤΟ ΗΝΩΜΈΝΟ ΒΑΣΪΛΕΙΟ, ΠΟΥ ΟΝΟΜΑΖΕΤΑΙ «VISIONS 2030».....	60
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΑΓΙΩΝΙΑΣ. «ΑΕΡΟΨΕΚΑΣΜΟΪ ΚΟΥΝΟΥΠΪΩΝ ΣΤΗΝ ΒΙΣΤΩΝΪΔΑ»	66
1 ^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ. «ΔΗΜΙΟΥΡΓΪΑ ΔΙΑΜΕΤΑΚΟΜΙΣΤΙΚΟΎ ΛΙΜΑΝΙΟΎ ΣΤΗΝ ΥΠΆΡΧΟΥΣΑ ΠΑΡΑΛΪΑ ΜΕΤΑΞΎ ΑΓΪΑΣ ΓΑΛΉΝΗΣ - ΜΑΤΆΛΩΝ»	70
2 ^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ. «ΚΑΤΑΣΚΕΥΉ ΧΥΤΑ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΌ ΚΑΠΑΡΙΑΝΩΝ ΔΉΜΟΥ ΦΑΙΣΤΟΎ».....	75
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΑΛΙΑΣ. «ΟΙ ΑΔΉΣΠΟΤΕΣ ΓΆΤΕΣ».....	79
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΑΛΙΑΣ. «ΈΝΑΣ ΑΓΨΩΝΑΣ ΜΠΆΣΚΕΤ».....	85
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΖΑΡΟΥ. «ΤΟ ΠΡΌΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΞΑΦΆΝΙΣΗΣ ΤΩΝ ΖΨΩΝ ΤΟΥ ΔΑΣΟΎΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΆΛΑΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΆΔΑ».....	87
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΖΑΡΟΥ. «Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΪΑ ΜΟΝΆΔΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΉΣ ΕΝΈΡΓΕΙΑΣ ΣΤΟ ΝΗΣΪ».....	91

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΠΑΡΙΑΝΩΝ. «ΠΕΖΟΔΡΟΜΗΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ»	94
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΥΒΙΑΝΗΣ «ΕΝΑ ΠΑΡΚΟ ΓΙΑ ΌΛΟΥΣ»	100
3^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «ΌΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΪΡΙΣΗ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΩΝ»	105
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΙΤΣΙΔΙΩΝ. «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΟΥ» .	110
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ. «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΙΟΛΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ»	115
10 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΑΡΑΛΙΑΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΠΥΡΓΟΥ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ»	118
10 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «ΧΤΪΣΙΜΟ ΣΧΟΛΕΪΟΥ ΣΕ ΟΡΕΪΝΟ ΧΩΡΙΟ ΤΗΣ ΜΕΣΣΑΡΑΣ»	121
10 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «ΦΩΤΪΑ ΣΤΟ ΔΑΣΑΚΙ ΤΟΥ ΑΦΡΑΘΪΑ ΣΤΟ ΤΥΜΠΑΚΪ, ΟΛΟΣΧΕΡΪΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΪ ΤΟΥ ΚΑΪ ΔΗΜΪΟΥΡΓΪΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΪΑΚΪΗΣ ΜΟΝΆΔΑΣ ΣΤΗ ΘΪΕΣΗ ΤΟΥ»	125
10 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «ΧΤΪΣΙΜΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΪΟΥ ΚΟΝΤΆ ΣΤΗ ΘΆΛΑΣΣΑ»	129
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΪΩΝ. «ΑΠΑΡΆΪΤΗΤΗ Η ΖΩΝΗ ΑΣΦΑΛΕΪΑΣ»	131
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΪΩΝ «ΔΗΜΪΟΥΡΓΪΑ ΟΔΪΚΟΥ ΔΪΚΤΪΟΥ»	134
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΪΩΝ. «ΥΛΟΠΌΪΗΣΗ ΘΕΜΑΤΪΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΪΚΪΗΣ ΕΚΠΑΪΔΕΥΣΗΣ»	136
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΪΩΝ. «ΑΝΤΪΚΑΤΆΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΤΣΪΜΕΝΤΟΥ ΤΗΣ ΑΥΛΪΗΣ ΜΕ ΧΛΟΟΤΆΠΗΤΑ»	139
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΪΩΝ «ΔΗΜΪΟΥΡΓΪΑ ΧΪΟΝΟΔΡΟΜΪΚΟΥ ΚΪΝΤΡΟΥ»	141

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΤΡΟΚΕΦΑΛΙΟΥ. «ΚΑΤΑΣΚΕΥΉ ΠΑΙΔΙΚΉΣ ΧΑΡΑΣ, ΔΉΠΛΑ ΣΕ ΔΑΣ΄ΑΚΙ»	144
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΤΡΟΚΕΦΑΛΙΟΥ. «ΚΑΤΑΣΚΕΥΉ ΛΙΜΑΝΙΟΥ΄»	149
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΉΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΛΊΑ ΤΟΥ Κ΄ΟΚΚΙΝΟΥ Π΄ΥΡΓΟΥ».....	153
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ «ΔΗΜΙΟΥΡΓΊΑ ΧΉΡΟΥ ΥΓΙΕΙΝΟΜΙΚΉΣ ΤΑΦΉΣ ΑΠΟΡΡΙΜΆΤΩΝ»	156
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «ΥΠΕΡΑΛΊΕΥΣΗ - ΠΑΡΆΝΟΜΗ ΑΛΙΕΊΑ - ΑΠΕΙΛΟ΄ΥΜΕΝΑ ΕΊΔΗ».....	160
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΜΠΙΑΣ. «ΤΟ ΠΡ΄ΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ Ρ΄ΥΠΝΑΣΗΣ ΣΤΗΝ Π΄ΟΛΗ ΜΑΣ»	165
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΜΠΙΑΣ. «ΦΊΔΙΑ ΣΕ ΚΊΝΔΥΝΟ»	171
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΜΠΙΑΣ. «Ξ΄ΕΡΩ ΄ΕΝΑ ΧΩΡΙΟΥΔΆΚΙ»	175
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΩΡΩΝ. «ΠΆΡΚΟ ΑΝΑΨ΄ΥΧΉΣ Ή ΕΜΠΟΡΙΚ΄Ο Κ΄ΕΝΤΡΟ;»	181
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΩΡΩΝ. «ΔΙΑΜΕΤΑΚΟΜΙΣΤΙΚ΄Ο ΛΙΜΆΝΙ ΤΟΥ Ν΄ΟΤΟΥ»	186
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΩΡΩΝ. «ΙΝΔΊΆΝΟΙ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΆΝΟΙ - Η ΠΑΡΑΧ΄ΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΗΣ»	192
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΩΝ ΔΕΚΑ. «ΚΑΤΑΣΚΕΥΉ ΕΡΓΟΣΤΑΣΊΟΥ - Μ΄ΟΛΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΆΛΛΟΝΤΟΣ»	197
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΙΒΑ	203
ΓΕΩΤΡΗΣΕΙΣ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ	203
1/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ	205

"Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΙΟΛΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΑΣ"	205
ΤΟ ΠΑΙΧΝΪΔΙ ΡΟΛΩΝ ΩΣ ΤΕΧΝΙΚΉ ΔΙΑΧΕΪΡΗΣΗ ΣΥΓΚΡΟΨΕΩΝ	207
ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΪΟΥ	207
ΣΥΝΤΟΜΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ - ΠΑΠΑΪΩΣΉΦ ΜΙΡΕΛΛΑ	208
ΚΕΦΆΛΑΙΟ 3^ο ΤΟ ΠΑΙΧΝΪΔΙ ΡΟΛΩΝ ΩΣ ΤΕΧΝΙΚΉ ΔΙΑΧΕΪΡΙΣΗ ΣΥΓΚΡΟΨΕΩΝ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΪΟΥ	209
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΚΑΓΚΑΛΩΝ. «ΣΥΜΜΑΘΗΤΗΣ ΑΠΟ ΆΛΛΗ ΧΩΡΑ - ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ».....	231
3^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ «ΤΟ ΠΑΙΧΝΪΔΙ ΣΤΗΝ ΑΥΛΉ»	234
1^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΜΟΛΪΒΙ».....	236
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ. «ΜΟΥ ΠΈΤΑΞΑΝ ΤΗ ΜΠΑΛΑ ΚΑΙ ΜΕ. ΧΤΎΠΗΣΕ»	240
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΜΠΙΑΣ. «ΤΟ ΧΑΛΑΣΜΕΝΟ ΡΟΛΟΪ»	242
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΜΠΙΑΣ. «ΈΝΑ ΧΑΜΕΝΟ ΚΡΪΣΙΜΟ ΓΚΟΛ, ΜΙΑ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΙΧΝΪΔΙ ΚΑΙ Η ΒΡΎΣΗ»	243
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΤΡΟΚΕΦΑΛΙΟΥ. «ΜΙΑ ΜΠΑΛΑ ΓΙΑ 5 ΤΆΞΕΙΣ»	245
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΠΑΡΙΑΝΩΝ. «ΣΥΓΚΡΟΨΗ ΜΕΤΆ ΤΟ ΤΈΛΟΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΠΟΔΟΣΦΑΪΡΟΥ».....	249
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «ΠΟΪΟΣ ΘΑ ΜΈΙΝΕΙ ΣΤΟ ΣΑΛΏΝΙ;» ..	252
1^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΪΡΩΝ. «ΠΟΪΟΣ ΘΑ ΜΑΖΈΨΕΙ ΤΑ ΣΚΟΥΠΪΔΙΑ ΤΗΣ ΑΥΛΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΪΟΥ».....	256
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΙΤΣΙΔΙΩΝ. «ΤΟ ΓΉΠΕΔΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΪΟΥ»	260

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΖΑΡΟΥ. «ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ – ΔΙΑΧΕΪΡΙΣΗ ΘΥΜΟΥ»	263
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΩΝ ΔΕΚΑ. «ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ»	265
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΖΑΡΟΥ. «ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ»	273
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΙΩΝ. «ΈΧΩ ΦΪΛΟΥΣ ΑΠΌ ΤΗΝ ΆΛΛΗ ΤΆΞΗ «	275
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΙΩΝ. «ΤΪ ΘΑ ΠΆΤΕΟΥΜΕ ΣΤΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΉ;» ..	277
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΙΩΝ. «ΕΓΨ ΘΑ ΒΆΛΩ ΜΟΥΣΙΚΉ ΣΤΗΝ ΕΠΌΜΕΝΗ ΕΚΔΡΟΜΉ»	279
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΙΩΝ. «ΘΑ ΦΩΝΆΞΩ ΤΟΝ ΜΕΓΆΛΥΤΕΡΟ ΑΔΕΡΦΌ ΜΟΥ»	281
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΩΡΩΝ. «Ο ΣΤΙΓΜΑΤΙΣΜΈΣΝΟΣ ΜΑΘΗΤΉΣ»	283
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΩΡΩΝ. «ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ: ΑΠΟΡΡΙΨΗ»	287
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΩΡΩΝ. «ΑΝΑΓΝΩΡΪΖΩ- ΜΑΘΆΙΝΩ ΤΑ ΣΥΝΑΙΣΘΉΜΑΤΆ ΜΟΥ. ΔΙΑΧΕΪΡΪΖΟΜΑΙ ΤΟ ΘΥΜΌ ΜΟΥ»	293
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ «ΠΟΪΟΣ ΘΑ ΜΟΙΡΆΣΕΙ ΤΑ ΦΨΛΛΑ ΕΡΓΑΣΪΑΣ;»	296
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ. «ΤΟ ΚΡΪΣΙΜΟ ΓΚΟΛ ΧΆΘΗΚΕ»	300
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ	302
«ΤΟ ΚΡΪΣΙΜΟ ΓΚΟΛ ΧΆΘΗΚΕ»	302
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ	303
«ΤΟ ΚΡΪΣΙΜΟ ΓΚΟΛ ΧΆΘΗΚΕ»	303
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ	304

«ΤΟ ΚΡΙΣΙΜΟ ΓΚΟΛ ΧΑΘΗΚΕ».....	304
2 ^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ. «ΤΟ ΚΟΥΤΙ ΠΟΥ ΉΠΕΣΕ».....	305
2 ^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ. «ΚΟΥΡΑΣΤΗΚΑ ΔΕ Θ'ΕΛΩ ΝΑ ΠΑ'ΙΞΩ ΆΛΛΟ»	307
2 ^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ. «ΈΧΑΣΕΣ ΈΝΑ ΕΥΚΟΛΟ ΓΚΟΛ».....	310
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ.....	ΣΦΑΛΜΑ! ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΟΡΙΣΤΕΙ ΣΕΛΙΔΟΔΕΙΚΤΗΣ.

ΣΥΝΤΟΜΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ Μπαγιάτη Ειρήνη

Η Μπαγιάτη Ειρήνη είναι πτυχιούχος του **Τμήματος Βιολογίας** της Σχολής Θετικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, κάτοχος **Μεταπτυχιακού Δίπλωματος Ειδίκευσης** στις Επιστήμες της Αγωγής (Msc) στο γνωστικό πεδίο «Διδακτική των Φ.Ε.» του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κρήτης και **διδάκτορας** στο γνωστικό πεδίο «Διδακτική Οικολογίας – Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (Τ.Ε.Α.Π.Η.) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Από την 1/01/2000 έως τις 31/12/2003 ήταν **Υπότροφος του Ι.Κ.Υ.** στο γνωστικό πεδίο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Από το 1993 εργάστηκε σε ολιγοθέσια και πολυθέσια δημοτικά σχολεία των Νομών Ηρακλείου και Ρεθύμνης. Υπηρέτησε σε Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη θέση της Αναπληρώτριας και Υπεύθυνης λειτουργίας του ΚΠΕ τα έτη 2005 -2011. Από το 2012 έως σήμερα υπηρετεί ως Σχολική Σύμβουλος Π/θμιας Εκπ/σης στην 8η Περιφέρεια Δημοτικής Εκπαίδευσης Ηρακλείου με έδρα τις Μοίρες.

Έχει διοργανώσει πλήθος Σεμιναρίων – Ημερίδων – Εκδηλώσεων με αντικείμενο τις νέες διδακτικές τεχνικές, την Εκπαίδευση για την Αειφορία, τις Περιβαλλοντικές σπουδές και τα Παιδαγωγικά. Υπήρξε μέλος επιστημονικής και οργανωτικής επιτροπής του Διεθνούς Συνεδρίου International Conference on Tourism Development and Management (ICTDM 2009). Είναι τακτικό μέλος της Ελληνικής Επιστημονικής Εταιρείας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την Αειφορία.

Συμμετείχε με ανακοινώσεις – δημοσιεύσεις σε Διεθνή και Πανελλήνια Συνέδρια, Συμπόσια, Επιστημονικές Συναντήσεις, Επιστημονικά περιοδικά με κριτές. Τέλος, έχει συγγράψει βιβλία με αντικείμενο την Περιβαλλοντική εκπαίδευση και τις νέες διδακτικές τεχνικές.

Το Παιχνίδι Ρόλων Ως Διδακτική Τεχνική Στην Εκπαίδευση - Εισαγωγή

Το παρόν βιβλίο αποτελεί το αποτέλεσμα των επιμορφωτικών δράσεων που παρακολούθησαν οι εκπαιδευτικοί των 2/θέσιων και άνω Δημοτικών Σχολείων της 8ης Περιφέρειας Π. Ε. Ν. Ηρακλείου κατά την περίοδο Απρίλιος 2014 – Ιούνιος 2014, οι οποίοι στη συνέχεια συγκρότησαν κοινότητα πρακτικής. Συγκεκριμένα ένας ή περισσότεροι εκπρόσωποι από κάθε σχολείο συμμετείχαν σε δύο επιμορφωτικά σεμινάρια που διοργάνωσε η Σχολική Σύμβουλος κ. Μπαγιάτη Ειρήνη, με θεματικές:

- «Το παιχνίδι ρόλων ως διδακτική τεχνική στην εκπαίδευση» την Πέμπτη 3 Απριλίου 2014 στο 1ο ΔΣ Μοιρών με εισηγήτρια την Δρ. Μπαγιάτη Ειρήνη
- «Παιχνίδι ρόλων και διαχείριση συγκρούσεων στο σχολείο» την Πέμπτη 15 Μαΐου 2014 στο 1ο ΔΣ Μοιρών, με εισηγήτρια την κ. Παπαϊωσήφ Μιρέλλα – Αναπτυξιακή Ψυχολόγο.

Στα σεμινάρια, οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί παρακολούθησαν προσομοίωση της διδακτικής τεχνικής του παιχνιδιού ρόλων με έμφαση στην αξιοποίηση της στη διδακτική πράξη. Οι εκπαιδευτικοί που παρακολούθησαν τα δώρα εργαστήρια ανέλαβαν και την υποχρέωση να υλοποιήσουν τις αντίστοιχες διδακτικές τεχνικές με μορφή μικροδιδασκαλίας για όλους τους εκπαιδευτικούς του σχολείου τους, έχοντας στη διάθεση τους το κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευτικοί από κάθε σχολείο – εφόσον το επιθυμούσαν - συνεργάστηκαν για να εφαρμόσουν τη διδακτική τεχνική στην τάξη τους σε θέμα ή θέματα δικής τους επιλογής, έχοντας περιθώριο περίπου ενός μήνα. Καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος υπήρχε κοινωνική δικτύωση μεταξύ της Σχολικής Συμβούλου και των επιμορφούμενων.

Ακολούθησε ένα σεμινάριο «Αποτίμησης των δράσεων της κοινότητας πρακτικής του διδακτικού προσωπικού της 8ης Περιφέρειας ΠΕΝ Ηρακλείου για την περίοδο Απρίλιος 2014 – Ιούνιος 2014» την Τρίτη 17 Ιουνίου 2014 στο 1ο ΔΣ Μοιρών. Στο σεμινάριο, οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί αντάλλαξαν απόψεις και εμπειρίες από τη συμμετοχή τους σε κοινότητα πρακτικής.

Τα σεμινάρια αυτά εντάσσονται σε ένα διετές πρόγραμμα επιμόρφωσης που στοχεύει να αποκτήσουν οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί γνώσεις και δεξιότητες σε σχέση με σύγχρονες διδακτικές μεθοδολογίες και τεχνικές προκειμένου να καταστούν ικανοί να τις εφαρμόζουν με επιτυχία τόσο στην καθημερινή διδακτική τους πρακτική, όσο και κατά την υλοποίηση ολοκληρωμένων σχεδίων εργασίας στην ευέλικτη ζώνη.

Το παρόν βιβλίο είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα (<http://ebagiati.weebly.com/>) της Σχολικής Συμβούλου (Εκπαίδευση: ανακαλύπτοντας την άγνοια μας) και στην ενότητα Επιμόρφωση - Παραγόμενο Επιμορφωτικό Υλικό.

Δρ. Ειρήνη Μπαγιάτη

Βιολόγος - Διδάκτωρ στις Επιστήμες της Αγωγής &
Σχολική Σύμβουλος 8^{ης} Περιφέρειας Π. Ε. Ν. Ηρακλείου
Email: ebagiati@gmail.com

Κεφάλαιο 1^ο. Το παιχνίδι ρόλων ως διδακτική τεχνική στην εκπαίδευση Μπαγιάτη Ειρήνη

1.1. Σύντομη παρουσίαση της τεχνικής του παιχνιδιού ρόλων^{1, 11, 21}

Τα κατασκευασμένα παιγνίδια ρόλων είναι μια τεχνική για τη λύση προβλήματος. Οι εκπαιδευόμενοι υποδύονται ρόλους κοινωνικών ομάδων που υποστηρίζουν συγκρουόμενα συμφέροντα μέσα από τη δραματοποίηση μιας κατάστασης της πραγματικής ζωής. Με το παιχνίδι ρόλων το παιδί αντιλαμβάνεται την πολυπλοκότητα των προβλημάτων, διαπιστώνει ότι η συναίνεση για την εξεύρεση μιας λύσης που να ικανοποιεί αντιπαρατιθέμενες κοινωνικές ομάδες δεν είναι πάντα εύκολη, μαθαίνει να συνδιαλέγεται κατά την επίλυση προβληματικών καταστάσεων και να λαμβάνει υπόψη του την άποψη των άλλων.

Τα βασικά στάδια μιας τέτοιας δραστηριότητας συνοπτικά είναι:

1. Επιλέγεται ένα κοινωνικό ζήτημα απλό που να σχετίζεται κατά προτίμηση με τη ζωή των παιδιών
2. Διαμορφώνεται ένα σενάριο που περιγράφει το πρόβλημα
3. Εξηγούνται οι κανόνες του παιχνιδιού
4. Καταγράφονται οι θιγόμενες κοινωνικές ομάδες
5. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να πρωταγωνιστήσει σε ένα από τους προτεινόμενους ρόλους
6. Κάθε ομάδα επιχειρηματολογεί και μέσα από την ανταλλαγή απόψεων γίνεται προσπάθεια να βρεθεί μια συναινετική λύση
7. Γίνεται συζήτηση για να αξιολογηθεί η εκπαιδευτική διαδικασία.

Τα τρία πρώτα στάδια πρέπει να έχουν προετοιμαστεί από τον εκπαιδευτικό. Επίσης, ο εκπαιδευτικός μπορεί να έχει προετοιμάσει ένα πίνακα με τους προτεινόμενους ρόλους, καθώς και καρτέλες ρόλων για τα πρόσωπα της ιστορίας, όπου θα παραθέτει κάποια στοιχεία του ρόλου και στη συνέχεια η κάθε ομάδα θα εμπλουτίζει με επιχειρήματα ή ότι άλλο κρίνει απαραίτητο για το «ρόλο» της.

Τα παιχνίδια ρόλων είναι μια μεθοδολογία που προέρχεται από το κοινωνιόγραμμα και που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν τις πιο λεπτές πτυχές της λογοτεχνίας, τις κοινωνικές μελέτες, και ακόμη και μερικές πτυχές της επιστήμης και των μαθηματικών. Περαιτέρω, μπορεί να τους βοηθήσει να ενδιαφέρονται περισσότερο και να συμμετέχουν, όχι με μοναδικό στόχο να μάθουν για το υπό μελέτη υλικό, αλλά και για να μάθουν πώς να μετασχηματίσουν τη γνώση σε δράση, μέσω της αντιμετώπισης προβλημάτων, της διερεύνησης εναλλακτικών λύσεων, και της αναζήτησης νέων και δημιουργικών λύσεων. Το παιχνίδι ρόλων είναι ο καλύτερος τρόπος για να αναπτύξουν οι μαθητές τις δεξιότητες της πρωτοβουλίας, της επικοινωνίας, της επίλυσης προβλημάτων, της αυτογνωσίας, και να μάθουν πώς να εργάζονται

συνεργατικά σε ομάδες. Αυτές οι δεξιότητες είναι πάνω απ' όλες τις υπόλοιπες που θα πρέπει να κατακτήσουν οι μαθητές - σίγουρα πάνω από την εκμάθηση των απλών πραγματικών περιστατικών, πολλά, αν όχι τα περισσότερα εκ των οποίων θα είναι παρωχημένα ή άνευ σημασίας σε λίγα χρόνια – και ως εκ τούτου θα βοηθήσουν αυτούς τους νέους να είναι προετοιμασμένοι για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του εικοστού πρώτου αιώνα.

1.2. Θεωρίες μάθησης και το παιχνίδι ρόλων¹

Ο μεγάλος αναπτυξιακός ψυχολόγος, Jean Piaget, περιγράφει δύο τρόπους μάθησης: την «αφομοίωση» και τη «συμμόρφωση». Στην αφομοίωση, οι άνθρωποι μεταφορικά «συμπληρώνουν» το νοητικό χάρτη του κόσμου τους, ενώ με τη συμμόρφωση μεταφορικά αλλάζουν αυτό το νοητικό χάρτη, τον επεκτείνουν ή τον τροποποιούν προκειμένου να χωρέσει τις νέες αντιλήψεις τους. Και οι δύο διαδικασίες είναι συμπληρωματικές και ταυτόχρονες, αλλά διαφορετικά είδη μάθησης τείνουν να τονίζουν τον ένα ή τον άλλο τρόπο.

Η μηχανική αποστήθιση τείνει να τονίσει την αφομοίωση. Σε αντίθεση, η εκμάθηση του να αναρριχηθείτε σε ένα δέντρο, να κολυμπήσετε, ή να οδηγήσετε ένα ποδήλατο τονίζει τη συμμόρφωση. Η συμμόρφωση συνεπάγεται την απόκτηση μιας «ικανότητας», και τείνει να είναι το είδος της μάθησης που είναι σχεδόν αδύνατο να ξεχάσουμε πλήρως. Την μάθηση μέσω αφομοίωσης, όπως όλοι γνωρίζουμε, είναι εξαιρετικά εύκολο να την ξεχάσουμε.

Ορισμένα είδη μηχανικής αποστήθισης γίνονται χαλαρά, στο βαθμό που οι λέξεις ή οι ιδέες συνδέονται με ρυθμούς, ποιητικές ρίμες, και μουσική, και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο μια συγκεκριμένη μικρή ομάδα δραστηριοτήτων - μια απαγγελία ενός κομματιού του Σαίξπηρ ή ένα αφηγηματικό τραγούδι - μπορεί να απομνημονευτεί από ένα άτομο πολύ πιο εύκολα από ό,τι, ας πούμε, ο κατάλογος των λέξεων, δηλαδή το λεξιλόγιο που πρέπει να κατακτηθεί για εξετάσεις σε μια ξένη γλώσσα και στη συνέχεια ξεχάστηκε.

Δυστυχώς, η εκπαίδευση είναι κυρίως προσανατολισμένη προς τα είδη της μάθησης που μπορεί να ελεγχθούν πιο εύκολα, η οποία είναι αφομοιώσιμη, και ως εκ τούτου αποτελεί μάθηση τύπου απομνημόνευσης. Ωστόσο, αυτό που χρειάζεται ο κόσμος είναι πραγματικά οι άνθρωποι να έχουν ικανότητες και να αποκτήσουν δεξιότητες που οδηγούν πιο πέρα από την απλή γνώση των γεγονότων. Οι δεξιότητες, όμως, απαιτούν μια πιο περίπλοκη εξέταση με άξονα τις επιδόσεις που απαιτεί περισσότερη προσοχή από τους εκπαιδευτικούς, καθώς καλύπτει πιο λεπτές μεταβλητές. Ακόμη, οι δεξιότητες αντικατοπτρίζουν ένα προσαρμοστικό τύπο μάθησης.

Ένα κοινώς αποδεκτό κλισέ είναι ότι θέλουμε να διδάξουμε στους νέους μας να σκέφτονται, αλλά η σκέψη σε κάθε επίπεδο πολυπλοκότητας απαιτεί μια εξάσκηση σε τρεις αλληλοεξαρτώμενες κατηγορίες συστατικών των δεξιοτήτων: την επίλυση προβλημάτων, την επικοινωνία και την αυτογνωσία. Αυτές οι δεξιότητες δεν μπορεί να μαθευτούν από την ανάγνωση οποιουδήποτε αριθμού βιβλίων, αν και λίγο διδακτικό υλικό μπορεί να είναι χρήσιμο για τη δημιουργία ενός πνευματικού πλαισίου για τη διευκόλυνση της μάθησης. Αντίθετα, τα είδη των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την ευέλικτη, δημιουργική, λογική σκέψη πρέπει να εξετάζονται, να εξασκούνται, και να μαθαίνονται μέσα από μια διαδικασία αλληλεπίδρασης, μέσω της ανάληψης κινδύνων, της αυτο-έκφρασης, της ανατροφοδότησης, της ενθάρρυνσης, και, εν ολίγοις, μια διαδικασία η οποία θα είναι πιο κοντά στο να μαθαίνουν να κολυμπούν, παρά εγγύτερη στην εκμάθηση των πόλεων που είναι πρωτεύουσες των διαφόρων κρατών.

Η αυτογνωσία δεν χρειάζεται να θεωρηθεί ως ένα είδος ψυχαναλυτικής ή αλλιώς δυσνόητα ψυχολογοποιημένης διαδικασίας. Οι αρχαίοι Έλληνες το ονόμαζαν «ρητορική», και αναφέρεται στη συνειδητοποίηση των τρόπων που το παιδικό μυαλό μπορεί να δεχθεί παραπλανητικές ιδέες. Μαθαίνει κανείς αυτογνωσία όχι μόνο από τη μελέτη των ψυχοδυναμικών «αμυντικών μηχανισμών», αλλά και με τη διερεύνηση των πολιτιστικών μορφών χειραγώγησης όπως, την πολιτική προπαγάνδα ή τη διαφήμιση στη δυναμική της ομάδας, την τακτική της πλύσης εγκεφάλου ή της χειραγώγησης της ομάδας, καθώς και όταν μαθαίνει για τους διαπροσωπικούς χειρισμούς. Αυτό επεκτείνεται στο πώς οι άνθρωποι παίρνουν αποφάσεις βασιζόμενοι σε ψεύτικα στατιστικά στοιχεία, αλλά επίσης μπορεί από την άλλη να βοηθήσει τους ανθρώπους να εξετάσουν τον τρόπο που τα δικά τους κίνητρα μπορεί να επηρεάσουν τη με σαφήνεια σκέψη τους για ένα πρόβλημα.

Από την άποψη αυτή, η αυτογνωσία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της επίλυσης προβλημάτων και των επικοινωνιών. Η αυτογνωσία είναι απαραίτητη για την κατανόηση των άλλων. Και ο καλύτερος τρόπος για να μάθουν όλοι τις τρεις κατηγορίες των δεξιοτήτων (κάθε κατηγορία περιέχει πάνω από μια επίδοση στα συστατικά των δεξιοτήτων) είναι μέσω του παιχνιδιού ρόλων.

1.3. Το παιχνίδι ρόλων ως Προσομοίωση¹

Το παιχνίδι ρόλων δεν πρέπει να θεωρείται ως μια ιδιαίτερη ψυχολογική διαδικασία. Βεβαίως, έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως ως ένα μέρος πολλών διαφορετικών τύπων θεραπείας, αλλά αυτό συμβαίνει επειδή είναι ένα φυσικό όχημα για τη μάθηση. Το παιχνίδι ρόλων είναι απλά μια λιγότερο τεχνολογικά εξελιγμένη μορφή των προσομοιώσεων.

Τι κάνουν οι αστροναύτες κατά την εξάσκηση τους για τις αποστολές τους στο διάστημα; Τι κάνουν οι πιλότοι για να μάθουν να πλοηγούν σε εξομοιωτές

πήσης; Τι κάνουν χιλιάδες στρατιώτες κατά τη διάρκεια στρατιωτικών ασκήσεων; Όλα αυτά είναι παιχνίδια ρόλων. Διδάσκοντας πωλητές για να ασχοληθούν με τους πελάτες, διδάσκοντας τους γιατρούς για να πάρουν συνέντευξη από τους ασθενείς, διδάσκοντας τους εκπαιδευτικούς για να αντιμετωπίσουν δύσκολες καταστάσεις, όλα αυτά απαιτούν σε κάποιο μέτρο την πραγματική πρακτική και ανατροφοδότηση.

Το παιχνίδι ρόλων, συνεπώς, δεν είναι τίποτα περισσότερο από μια πρόβα. Μουσικοί και ποδοσφαιριστές, ηθοποιοί και πυροσβέστες, όλοι πρέπει να εξασκήσουν τις ικανότητές τους. Αυτό συμβαίνει επειδή οι σύνθετες ενέργειες δεν μπορούν να συμπεριλάβουν όλες τις μεταβλητές σε μια ενιαία διάλεξη ή ακόμα και σε ένα χοντρό βιβλίο. Ζητήματα προσαρμογής σε γενικές αρχές για το σύνολο των ικανοτήτων ενός ατόμου, καθώς και η ιδιοσυγκρασία, και το υπόβαθρο ενός ατόμου, η προετοιμασία για απρόβλεπτα ενδεχόμενα - όλα τα παραπάνω είναι συχνά οι στόχοι αυτού του είδους των παιχνιδιών ρόλων.

1. 4. Ιστορικό¹

Ο όρος «ρόλος» προέρχεται από το «υποδύομαι» των σεναριογράφων που συνήθιζαν να το χρησιμοποιούν πριν από περισσότερο από δύο χιλιάδες χρόνια στην Αρχαία Ελλάδα. Με τον καιρό, το σενάριο έγινε το μέρος του έργου, που στη συνέχεια, σε αυτό βασίζονταν για να καλέσουν τους ηθοποιούς να παίξουν το «ρόλο» τους, ως πούμε, Άμλετ ή Οθέλο ή Οφηλία ή Διοδαιμόνα.

Αλλά κάποιος μπορεί επίσης να δημιουργήσει ένα ρόλο, με αυτοσχεδιασμούς, και στην πραγματικότητα τα παιδιά το κάνουν αυτό όλη την ώρα καθώς προσποιούνται στο παιχνίδι τους. Αρχικά, ένας νεαρός γιατρός στη Βιέννη γύρω στο 1910 ήταν παρακινήμένος από περιέργεια για τη φύση της δημιουργικότητας και του αυθορμητισμού, - ακριβώς όπως οι σύγχρονοι καλλιτέχνες αμφισβητούν παλιές παραδόσεις - έτσι υπήρχαν και εκείνοι που είδαν το παραδοσιακό θέατρο ως επιστρωμένο με παρωχημένες μορφές, συναισθηματικά ψεύτικο και νεκρό. Αυτός ο νεαρός γιατρός, ο Jacob L. Moreno (1889-1974) προσπάθησε να αναβιώσει το θέατρο, καλώντας τους ηθοποιούς να αυτοσχεδιάζουν, και το αρχικό του «Θέατρο του αυθορμητισμού» το 1921 έγινε ένας από τους πρώτους «βελτιωμένους» θιάσους.

Ο Moreno ανακάλυψε ότι η δραστηριότητα της δραματικής τέχνης του αυτοσχεδιασμού ήταν θεραπευτική για τους ηθοποιούς του, και άρχισε να μελετά για την εφαρμογή αυτής της προσέγγισης ως ένα είδος ατομικής και οικογενειακής θεραπείας. Αφού μετανάστευσε στις Ηνωμένες Πολιτείες το 1925, ο Moreno ανέπτυξε αυτές οι ιδέες σε μια μέθοδο που ονομάζεται «ψυχόδραμα». Εκτός από την εφαρμογή της για να βοηθήσει ψυχιατρικούς ασθενείς, ο Moreno διαπίστωσε ότι οι βασικές τεχνικές θα μπορούσαν να τροποποιηθούν για να

βοηθήσει τις ομάδες να αντιμετωπίζουν τα κοινωνικά προβλήματα, και ονόμασε αυτή την προσέγγιση «κοινωνιόδραμα».

Ο Moreno είχε ένα πολύ γόνιμο μυαλό και συνύφαινε πολλές συναφείς ιδέες σχετικά με την κοινωνική ψυχολογία και τη δυναμική της ομάδας. Ήταν ένας από τους πρωτοπόρους της ομαδικής ψυχοθεραπείας και ακόμη ασχολούνται με τον δικό του τύπο της φιλοσοφίας, τονίζοντας την ανάγκη να εκτιμηθεί η θεμελιώδης σημασία της δημιουργικότητας στη ζωή. (Στο πλαίσιο αυτό, η προσέγγιση του είχε απήχηση μαζί με την προσέγγιση ενός άλλου μεγάλου ψυχοθεραπευτή, του Otto Rank). Και ως κοινωνικός ψυχολόγος, αλλά σε συνδυασμό με το υπόβαθρο του με το δράμα, ο Moreno ανέπτυξε την έννοια του ρόλου. Υπήρχαν και μερικοί άλλοι στον τομέα της κοινωνιολογίας και της ανθρωπολογίας, επίσης, που ασχολήθηκαν με ρόλους, αλλά ο Moreno πρόσθεσε τη διάσταση της πραγματικής μεθοδολογίας, η οποία επέτρεψε στους ανθρώπους να προβληματιστούν σχετικά με τον τρόπο που έπαιζαν με τους διάφορους ρόλους στη ζωή τους, δηλαδή προέκυψε έτσι η τεχνική του παιχνιδιού ρόλων.

Μια πτυχή του παιχνιδιού ρόλων ήταν ότι αποτελούσε τη διάγνωση ή την αξιολόγηση – ήταν δηλαδή μια δοκιμή - για το πώς ένα άτομο θα μπορούσε να λειτουργήσει, όταν τοποθετείται σε μια φαντασική ή όταν προσποιείται μια προβληματική κατάσταση. Είναι ενδιαφέρον, ότι η ιεραρχία του γερμανικού στρατού χρησιμοποίησε αυτή τη μέθοδο για να μεταρρυθμίσει τους αξιωματικούς της. Ο στόχος άξιζε πραγματικά, ενάντια στην παλαιά παράδοση της χρήσης των μορφωμένων σε κολέγιο γιων της αριστοκρατίας - πάρα πολλοί από τους οποίους υστερούσαν σε ικανότητες για να γίνουν πραγματικοί ηγέτες. Και όμως παρά τους φρικτούς πολιτικούς σκοπούς που αυτός ο στρατός στη συνέχεια υπηρέτησε, λειτούργησε αποτελεσματικά και βοήθησε στη δημιουργία μιας εξαιρετικά αποτελεσματικής οργάνωσης, που οι αξιωματικοί της διέθεταν μια υπεροχή έναντι αυτών των άλλων χωρών. Μόνο μετά την έναρξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου οι σύμμαχοι υιοθέτησαν αυτήν την τεχνική.

Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1940 το παιχνίδι ρόλων είχε γίνει ένα αναγνωρισμένο μέρος των επιχειρήσεων, της κοινότητας, και άλλων μορφών του εκκολαπτόμενου τότε τομέα για την οργάνωση της ανάπτυξης. Στη δεκαετία του 1970 είχε ευρέως χρησιμοποιηθεί ως μέρος της θεραπείας της συμπεριφοράς για την εκπαίδευση, τη διεκδίκηση και τις κοινωνικές δεξιότητες. Είχε γίνει γνωστό ως μέθοδος στον τομέα της εκπαίδευσης ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του 1940, αλλά υπήρχαν αρκετά προβλήματα με τη χρήση του, καθώς δεν έχει πλήρως «συλληφθεί» η εφαρμογή του στην εκπαίδευση.

1.5. Παιχνίδια ρόλων και Δράμα στην Εκπαίδευση¹

Το παιχνίδι ρόλων χρησιμοποιεί δραματικές τεχνικές, όπως για παράδειγμα οι παίκτες να κάνουν «παραλειπόμενα» σχόλια στο ακροατήριο και οι υπόλοιποι παίκτες που υποδύονται διαφορετικούς χαρακτήρες να προσποιούνται ότι δεν τα έχουν ακούσει. Αυτό μας επιτρέπει να αποκαλύψουμε ό,τι σκεφτόμαστε, αλλά δεν είμαστε σε θέση να πούμε. Μια άλλη δραματική τεχνική, είναι η αντιστροφή ρόλων, που επιτρέπει στους παίκτες να ανταλλάζουν ρόλους, ώστε να μπορούν να αρχίσουν να συμπάσχουν με την άποψη του άλλου, ακόμα κι αν δεν συμφωνούν. Εκπροσωπώντας τους διαφορετικούς μεταξύ τους ρόλους, είναι μια τεχνική που βοηθά τους ανθρώπους να συνειδητοποιήσουν την αμφιθυμία τους. Αυτές οι τεχνικές κοινωνιοδράματος διευκολύνουν τους βαθμούς της αυτοέκφρασης και, τον προβληματισμό, και έτσι εκβαθύνεται η διορατικότητα τόσο για τους δύο παίκτες όσο και για το κοινό. Και ως εκ τούτου, η διαδικασία αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε συνδυασμό με μια άλλη προσέγγιση η οποία έχει διαφορετικές ρίζες: το δράμα στην εκπαίδευση.

Το παιχνίδι ρόλων απορρέει από μια σειρά από καινοτόμους σε αμφότερα τα πεδία τόσο της εκπαίδευσης (κυρίως, BJ Wagner, Nellie McCaslin, Geraldine Brain Siks, Virginia Glasgow Koste και Elizabeth Flory Kelly στις ΗΠΑ) όσο και του θεάτρου (κυρίως Viola Spolin, Richard Schechner, και Joseph Chaikin στις ΗΠΑ) και η βασική ιδέα ήταν να ενθαρρύνει την αυθόρμητη εξερεύνηση των διαφόρων καταστάσεων. Αυτή η προσέγγιση έχει αποκαλεστεί επίσης ως «δημιουργικό δράμα», ή «αναπτυξιακό δράμα» και με άλλους παρόμοιους όρους. Στην Αμερική τη δεκαετία του 1920, πρωτοστάτησε το παιχνίδι ρόλων της Winifred Ward, ενώ στην Αγγλία στη δεκαετία του 1950, ο Peter Slade έγραψε για τη δύναμη του δράματος στο βιβλίο του, «το Παιδί και το Δράμα». Αυτό ήταν διαφορετικό από την θεατρική παραγωγή – καθώς δεν υπάρχει σενάριο, δεν υπάρχουν σταθερές γραμμές, καμία πρόβα. (Σε αντιδιαστολή το θέατρο, όπως είναι η κοινή χρήση του όρου, εμπεριέχει παραδοσιακά τη συγγραφή σεναρίων, τις πρόβες, ή / και μια έμφαση στον ηθοποιό, παρά στη συμμετοχή ολόκληρης της ομάδας). Σύμφωνα με μια άλλη πρωτοπόρο, την Brian Way, η εκμάθηση εντάσσονταν στην εμπειρία της ίδιας της δημιουργικότητας. (Way, 1967): «... το δράμα ασχολείται με την ιδιαιτερότητα των φυσικών προσώπων, με την μοναδικότητα της κάθε ανθρώπινης προσωπικότητας»). Ενώ το δράμα ως τεχνική στην εκπαίδευση ήταν διαφορετικό από την προσέγγιση του Moreno, το πνεύμα του σίγουρα αντιστοιχούσε με το αρχικό όραμα του Moreno σχετικά με τις δυνατότητες του αυθορμητισμού ως βασική αρχή στη μάθηση και στην επίλυση προβλημάτων.

Μια άλλη πηγή υπήρξε το έργο του Viola Spolin, που ήταν ο εφευρέτης του «θεατρικού παιχνιδιού» ή «αυτοσχέδιων ασκήσεων» που είχαν αρχικά σχεδιαστεί για ηθοποιούς. Ωστόσο, ήδη από το 1960, πολλές «ψυχο-τεχνολογικές» τεχνικές που έχουν σχεδιαστεί για την ψυχοθεραπεία, για την επαγγελματική κατάρτιση,

---

ακόμη και για τη φυσιοθεραπεία, έχουν αναγνωριστεί ως επωφελής για το ευρύ κοινό.

Το Δράμα στην εκπαίδευση και το Δημιουργικό Δράμα τα τελευταία χρόνια έχουν ενσωματώσει όλες αυτές τις πολιτιστικές εξελίξεις. Το Δράμα στην εκπαίδευση είναι περισσότερο αναγνωρισμένο στην Αγγλία, στον Καναδά και στην Αυστραλία, αλλά υπάρχει μια σημαντική ποσότητα εργασίας που γίνεται γι αυτό και στις Ηνωμένες Πολιτείες. Δυστυχώς, υπάρχει η τάση να απευθύνεται στα πρώτα χρόνια της παιδικής ηλικίας, ενώ είναι οι μεγαλύτερες ηλικιακά ομάδες που το έχουν περισσότερο πραγματικά ανάγκη. Αλλά οι πολιτιστικές δυνάμεις γενικότερα ωθούν τα παιδιά σε μια διαδικασία εξειδίκευσης, είτε στην τέχνη, είτε στη μουσική, ή είτε ακόμη στο θέατρο, και αυτό έχει ως στόχο τις πιο φανταχτερές παραστάσεις. Ο αυτοσχεδιασμός και η κατάρτιση στον αυθορμητισμό τείνουν να χαθούν (αν ποτέ είχε γίνει κατανοητό) ότι οι είναι βασικοί στόχοι της εκπαίδευσης.

Αναγνωρίζω ότι υπάρχει αξία στην πραγματική εκπαίδευση στο θέατρο για ορισμένους νέους, ακριβώς όπως υπάρχει αξία για τους λίγους που θέλουν να γίνουν πιο εξειδικευμένοι στο χορό ή στην τέχνη ή στη μουσική. Αλλά τα περισσότερα, αν όχι όλα τα παιδιά πρέπει να βοηθηθούν και να εξουσιοδοτηθούν να απολαύσουν αυτά τα πρωταρχικά οχήματα της αυτο-ανακάλυψης και της έκφρασης, χωρίς να χρειάζεται να ανησυχούν για το αν είναι ή δεν είναι «αρκετά καλοί». Και είναι για το ευρύ, μη εξειδικευμένο μαθητικό πληθυσμό που θα πρέπει να καλλιεργήσουμε τα ομαδικά τραγούδια ή πανηγύρια, τους παραδοσιακούς χορούς και γενικά τους χορούς, και τον αυτοσχεδιασμό και την γενικευμένη τεχνική του δράματος στην εκπαίδευση.

Το Δράμα στην εκπαίδευση μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να διδαχθούν διάφορα θέματα στη λογοτεχνία, στις κοινωνικές σπουδές, στην ιστορία, και στα συναφή, και επιπλέον το παιχνίδι ρόλων μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ενισχύσει αυτές τις εμπειρίες και να παρακινήσει για περαιτέρω μελέτη ή ακόμη το παιχνίδι ρόλων μπορεί να χρησιμοποιηθεί με ένα πιο περιορισμένο και επικεντρωμένο τρόπο για να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν κάποιες από τις περιπλοκές πτυχές αυτών των θεματικών. Τέτοιες εμπειρίες μπορεί τότε να αποτελέσουν ένα κίνητρο για πιο παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας, όπως τη γραφή και τη συζήτηση.

1.6. Πλεονεκτήματα του παιχνιδιού ρόλων ως στρατηγική διδασκαλίας^{7, 10}

Το παιχνίδι ρόλων είναι μια στρατηγική διδασκαλίας που εντάσσεται στην ομάδα των κοινωνικών μοντέλων (Joyce και Weil, 2000). Οι στρατηγικές αυτές υπογραμμίζουν τον κοινωνικό χαρακτήρα της μάθησης, και υποστηρίζουν ότι η

συνεργατική συμπεριφορά τονώνει τους μαθητές τόσο κοινωνικά όσο και πνευματικά.

Το παιχνίδι ρόλων ως στρατηγική διδασκαλίας προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα τόσο στο δάσκαλο όσο και στο μαθητή. Κατ' αρχάς, το ενδιαφέρον των μαθητών για το θέμα εγείρεται. Η έρευνα έχει δείξει ότι η ενσωμάτωση βιωματικών δραστηριοτήτων μάθησης στην τάξη αυξάνει το ενδιαφέρον για το θέμα και βελτιώνει την κατανόηση του περιεχομένου του μαθήματος (Roorman, 2002). Ο Fogg (2001) για παράδειγμα μιλάει για ένα καθηγητή κολεγίου, ο οποίος θεώρησε ότι τα μαθήματα ιστορίας του ήταν βαρετά και δεν ενέπλεκαν τους μαθητές. Έπειτα και αφού δοκίμασε ένα παιχνίδι τύπου παιχνιδιού ρόλων για ένα εξάμηνο, παρατήρησε ότι οι μαθητές άρχισαν να ενδιαφέρονται πολύ περισσότερο για το υλικό.

Δεύτερον, υπάρχει αυξημένη συμμετοχή από την πλευρά των μαθητών σε ένα μάθημα με παιχνίδι ρόλων. Οι μαθητές δεν είναι παθητικοί αποδέκτες της γνώσης του εκπαιδευτή αλλά μάλλον, παίρνουν ενεργό μέρος. Ο Roorman (2002) παρατηρεί ότι η αληθινή μάθηση δεν μπορεί να λάβει χώρα όταν οι μαθητές είναι παθητικοί παρατηρητές της διαδικασίας της διδασκαλίας. Ένας φοιτητής στο Barnard College, που ήταν εγγεγραμμένος στο μάθημα της ιστορίας με παιχνίδια ρόλων, δήλωσε, «Αυτή η διδασκαλία σε κεντρίζει να κάνεις τόση πολύ δουλειά». Το αποτέλεσμα της συμμετοχής είναι να αυξάνεται η μάθηση (Fogg, 2001).

Ένα τρίτο πλεονέκτημα της χρήσης του παιχνιδιού ρόλων ως στρατηγική διδασκαλίας είναι ότι διδάσκει την κατανόηση των διαφορετικών προοπτικών (Roorman, 2002). Ένα τυπικό παιχνίδι ρόλων έχει ως δραστηριότητα οι μαθητές να υποδυθούν το ρόλο ενός χαρακτήρα, και μαθαίνουν να ενεργούν όπως το εν λόγω πρόσωπο θα έκανε σε μια τυπική περίπτωση. Οι Roorman (2002) βρήκαν «μια σημαντική αύξηση μεταξύ των μαθητών που συναισθάνθηκαν την αγωνία του άλλου ως δικό τους συναίσθημα». Το παιχνίδι ρόλων έχει επίσης παρατηρηθεί ότι είναι αποτελεσματική τεχνική στη μείωση φυλετικών προκαταλήψεων (McGregor, 1993). Οι μαθητές που κλήθηκαν να παίξουν το ρόλο των υπόδουλων Αφροαμερικανών σε μια τάξη σχετικά με την προ-αστική ιστορία του πολέμου για παράδειγμα, ανέπτυξαν μεγαλύτερη ενσυναίσθηση και απέκτησαν μια καλύτερη ιδέα της εμπειρίας αυτής, από ό,τι θα αποκτούσαν μέσω ενός μαθήματος όπου θα λάμβανε χώρα μια τυπική διάλεξη (Steindorf, 2001).

Ο Mark Sutcliffe (2002) από τη Σχολή Οικονομικών του Πανεπιστημίου του West of England προβάλλει τα εκπαιδευτικά πλεονεκτήματα του παιχνιδιού ρόλων, όπως:

- Να ενθαρρύνει τα άτομα, στο πλαίσιο του ρόλου τους, να αναλογιστούν τη γνώση τους σε σχέση με το θέμα. Ως εκ τούτου, το παιχνίδι ρόλων είναι μια εξαιρετική διδακτική μέθοδος για την αναθεώρηση του υπό μελέτη υλικού στο τέλος ενός κύκλου σπουδών.
- Τα άτομα πρέπει να χρησιμοποιούν κατάλληλες έννοιες και επιχειρήματα που καθορίζονται από το ρόλο τους. Καθώς οι ρόλοι αλλάζουν, ανάλογα

θα πρέπει να αλλάζουν οι σχετικές έννοιες και τα επιχειρήματα. Οι μαθητές μπορεί, κατά συνέπεια, να εκτιμήσουν περισσότερο πληρέστερα τη σημασία των διαφορετικών απόψεων και το πώς και το πότε αυτές διαμορφώνονται.

- Η συμμετοχή βοηθά τους μαθητές να αφομοιώσουν έννοιες. Η σημασία της δημιουργίας ενός ενεργού περιβάλλοντος μάθησης αναγνωρίζεται ευρέως, καθώς ο στόχος είναι η βαθύτερη κατανόηση, παρά η επιφανειακή μάθηση. Το παίξιμο ρόλων μπορεί να συμβάλει πολύτιμα σε αυτή τη διαδικασία.
- Δίνει ζωή και αμεσότητα σε ακαδημαϊκό υλικό που μπορεί να είναι σε μεγάλο βαθμό περιγραφικό ή / και θεωρητικό.
- Μπορεί να ενθαρρύνει τους μαθητές να συμπάσχουν με τη θέση και τα συναισθήματά των άλλων - κάτι που, κατά τη συνήθη διαδικασία της διδασκαλίας, είναι πιθανότερο να μην επιτευχθεί.

Ποιος από εμάς δεν θυμάται να εισέρχεται σε μια αίθουσα του νηπιαγωγείου, και βλέποντας την σόμπα παιχνίδι ή και το ψυγείο δεν έχει αναμνήσεις της νιότης του; Το παιχνίδι ρόλων ταιριάζει με πολλά ονόματα: υποκριτική, αυτοσχεδιασμό, θεατρικό παιχνίδι, παιχνίδι προσποίησης, κοινωνικο-δράμα, κ.α. Για τα μικρότερα παιδιά, η ίδια η πράξη του παιχνιδιού ρόλων τα βοηθά να μάθουν τις κοινωνικές αξίες και τον τρόπο εκτέλεσης των καθηκόντων που εκτελούνται κανονικά από αυτά. Τα παιδιά στήνουν μπουκάλια γάλατος και κονσέρβες και πιστεύουν ότι είναι έτσι ιδιοκτήτες ενός καταστήματος. Το παιχνίδι ρόλων βοηθά τα παιδιά να προσεγγίσουν τον έξω κόσμο και να αγκαλιάσουν τα συναισθήματα, τις αντιλήψεις και τα δεινά των άλλων. Γι αυτό εξάλλου το παιχνίδι ρόλων χρησιμοποιείται ευρέως στις μικρότερες τάξεις, για να βοηθήσει τα παιδιά εξερευνήσουν τον κόσμο γύρω τους. Στην περίπτωση αυτή, στο παιχνίδι ρόλων ο μαθητής εκπροσωπεί και βιώνει ένα χαρακτήρα γνωστό από την καθημερινή ζωή (Scarcella & Oxford, 1992).

Η προσέγγιση του παιχνιδιού ρόλων μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε μια ποικιλία καταστάσεων που διαδραματίζονται στην τάξη. Οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στην εκπαίδευσή τους και παύουν να είναι παθητικοί παρατηρητές. Το ενδιαφέρον των μαθητών αυξάνεται για το υπό μελέτη θέμα, δημιουργώντας έτσι μεγαλύτερο ενδιαφέρον για το συγκεκριμένο μάθημα (Rosenman, 2002). Η χρήση του παιχνιδιού ρόλων δίνει έμφαση στις προσωπικές ανησυχίες, τα προβλήματα, τη συμπεριφορά, και την ενεργό συμμετοχή. Ακόμη, το παιχνίδι ρόλων βελτιώνει τις διαπροσωπικές δεξιότητες (Teahan, 1975), βελτιώνει τις δεξιότητες επικοινωνίας (Huyack, 1975), και ενισχύει την επικοινωνία (Ettkin & Snyder, 1972).

Η αρχή πίσω από το παιχνίδι ρόλων είναι ότι ο μαθητής αναλαμβάνει να υποδυθεί μια συγκεκριμένη προσωπικότητα ενός διαφορετικού πρόσωπου, όπως για παράδειγμα ένα ιστορικό χαρακτήρα. Πράγματι όταν το παιχνίδι ρόλων χρησιμοποιείται σε ένα σχολικό περιβάλλον, οι μαθητές διευρύνουν τη γνώση τους σε σχέση με ένα θέμα, όπως μέσω της έρευνας ενός χαρακτήρα μέσα σε

ένα δεδομένο πρόγραμμα σπουδών. Το παιχνίδι ρόλων επιτρέπει στους μαθητές να αισθάνονται συμπάθεια για τους άλλους, όταν για παράδειγμα απεικονίζει ένα χαρακτήρα που διαδραμάτισε ρόλο σε ταραγμένους καιρούς της ιστορίας (Steindorf, 2001).

Σύμφωνα με τον Jones (1982), οι μαθητές πρέπει να αποδεχθούν τα καθήκοντα και τις ευθύνες των ρόλων και των λειτουργιών τους, και να κάνουν το καλύτερο που μπορούν για την κατάσταση στην οποία βρίσκονται.

Μια πιθανή χρήση του παιχνιδιού ρόλων θα μπορούσε να είναι να εισαγάγει ένα θέμα, χρησιμοποιώντας το γνωστικό υπόβαθρο (σχήμα) των μαθητών, για να παρουσιάσει και να κινήσει το ενδιαφέρον τους σε μια νέα ενότητα μελέτης (Lloyd, 1998). Αλλά ίσως πιο συχνά, το παιχνίδι ρόλων χρησιμοποιείται ως στρατηγική στην οποία οι μαθητές χρησιμοποιούν το γνωστικό τους υπόβαθρο προκειμένου να αποκτήσουν νέες πληροφορίες σχετικά με το χαρακτήρα που θα υποδυθούν, ώστε να παίξουν καλύτερα το ρόλο τους (Lloyd, 1998). Ειδικευμένοι δάσκαλοι έχουν γενικά χρησιμοποιήσει σκετς, θεατρικά έργα, δελτία ειδήσεων και άλλες μορφές δράματος για να παρακινήσουν τους μαθητές, όταν εισάγονται οι νέες πληροφορίες.

Εκτός από την ενσωμάτωση τους στη συνηθισμένη τάξη, τα παιχνίδια ρόλων μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν συνεργατικά με ειδικά προγράμματα για τα παιδιά «σε κίνδυνο». Μερικά παιδιά έχουν ειδικές ανάγκες για παράδειγμα είναι σωματικά, συναισθηματικά, ή εξελικτικά άτομα με αναπηρία και ορισμένα απλά δεν ανήκουν στα είδη των παιδιών που προσαρμόζονται και αποδίδουν καλά σε παραδοσιακές αίθουσες διδασκαλίας και χρειάζονται μια πιο ενεργό, πολυτροπική και βιωματική προσέγγιση. Και πάλι, το παιχνίδι ρόλων δεν αποτελεί πανάκεια, ωστόσο μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικά από άτομα με ελάχιστη εκπαίδευση. Το παιχνίδι ρόλων είναι απλώς ένα εργαλείο, και σε καλά χέρια, μπορεί να ενισχύσει δυναμικά την επίτευξη των στόχων των εκπαιδευτικών. Η κίνηση προς την κοινωνική και συναισθηματική μάθηση στα σχολεία και προς την προώθηση της συναισθηματικής νοημοσύνης, επίσης, θα πρέπει να κάνει χρήση του πολύτιμου αυτού πόρου.

Τα παιχνίδια ρόλων μπορεί συχνά να δημιουργήσουν μια αίσθηση της κοινότητας μέσα στην τάξη. Αν και στην αρχή μπορεί να φαίνεται απειλητική αυτή η μέθοδος, όταν η τάξη μαθαίνει να μοιράζεται την αμοιβαία εμπιστοσύνη και δέσμευση για τη διαδικασία της μάθησης, την ανταλλαγή αναλύσεων - απόψεων σε σχέση με τις καταστάσεις που εκτυλίσσονται στα παιχνίδια ρόλων, τότε θα αναπτυχθεί μια συντροφικότητα μεταξύ των μαθητών, που δε θα ήταν ποτέ δυνατόν να επιτευχθεί με μονολογικές μεθόδους διδασκαλίας, όπως η διάλεξη.

Εν κατακλείδι, τα παιχνίδια ρόλων είναι ένα στήριγμα της εκπαίδευσης και θα πρέπει να ενσωματωθούν στα σχέδια μαθήματος μας σε τακτική βάση.

1.7. Προβλήματα με το παιχνίδι ρόλων^{1, 10}

Τα παιχνίδια ρόλων είναι μια τεχνική για την ενίσχυση και την επιτάχυνση της μάθησης, είναι σαν τα ηλεκτρικά εργαλεία σε σχέση με την ξυλουργική. Ακριβώς

όπως οι ξυλουργοί πρέπει να είναι εξειδικευμένοι σε πολλές συνιστώσες της τέχνης τους, έτσι και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι καλά εκπαιδευμένοι και ικανοί, ή οι θεραπευτές καλά καταρτισμένοι στις διάφορες πτυχές αυτού του ρόλου τους. Τα εργαλεία δεν είναι πανάκεια και δεν λειτουργούν καλά, αν χρησιμοποιηθούν απρόσεκτα ή ως υποκατάστατο του πραγματικού σχεδιασμού και της σκέψης και, όπως τα ηλεκτρικά εργαλεία του ξυλουργού, μπορεί να γίνουν επικίνδυνα. Αλλά ακόμη και τα ντεμοντέ τύπου πριόνια και τα σφυριά θα μπορούσαν να κάνουν ζημιά αν κάποιος δεν ξέρει ή δεν θυμηθεί να εφαρμόσει τις αρχές της ασφάλειας.

Το πιο κοινό πρόβλημα με το παιχνίδι ρόλων είναι ότι ο ηγέτης του δεν αντιλαμβάνεται την ουσιαστική φύση του, καθώς πρόκειται για μια αυτοσχεδιαστική διαδικασία, και ο αυτοσχεδιασμός απαιτεί το αίσθημα της σχετικής ασφάλειας. Αυτό πρέπει να καλλιεργηθεί σε μια ομάδα, καθώς ο δάσκαλος θα πρέπει να εμπλέξει τους μαθητές σε μια διαδικασία «προθέρμανσης» στην οποία θα γνωρίσουν ο ένας τον άλλον σε ένα πλαίσιο που θα χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη εμπιστοσύνη και θα εμπλακούν έτσι ομαλότερα στο θέμα που πρέπει να μάθουν. Μαθαίνοντας πώς να ζεσταθεί μια τάξη και πώς να κρατήσει το ζεστό κλίμα ανεβασμένο, είναι τόσο θεμελιώδες μέρος του παιχνιδιού ρόλων, όσο και η περίπτωση ενός χειρουργού, που οφείλει να γνωρίζει πώς να προετοιμάσει έναν ασθενή για το χειρουργείο.

Πολλοί άνθρωποι που είχαν δυσάρεστες εμπειρίες με το παιχνίδι ρόλων, στην πραγματικότητα υπέφεραν επειδή ο δάσκαλος δεν είχε «ζεστάνει ή προετοιμάσει» την τάξη ή αυτούς που τους είχε ανατεθεί να υποδυθούν διάφορους ρόλους κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ρόλων. Η απλή ανάθεση ρόλων, λέγοντας σε ένα άτομο, «Είσαι ο κύριος του σχολείου», και σε ένα άλλο, «Εντάξει, κι εσύ είσαι παιδί που εστάλη στο γραφείο του διευθυντή – ξεκίνα» δεν είναι αρκετές πληροφορίες και εκείνοι που ρίχνονται σε αυτή την κατάσταση με αυτό τον τρόπο θα αισθάνονται σαν να είχαν πεταχτεί σε μια λίμνη και έπρεπε να μάθουν να κολυμπούν. Ο εκπαιδευτικός ως δραματικός παραγωγός θα πρέπει να μιλήσει σε κάθε ένα από τους παίκτες, να τους πάρει συνέντευξη σχετικά με το ρόλο τους, «τραβώντας» ή απομακρύνοντας τους από τις σκέψεις τους σχετικά με τις πτυχές που συνδέονται με το ρόλο τους, και να τους εμπλέξει «μαλακά» με την φαντασιακή κατάσταση.

Ενδεχομένως το μεγαλύτερο μειονέκτημα για την διδασκαλία με παιχνίδι ρόλων είναι η ανασφάλεια των μελών της τάξης. Κάποιοι μπορεί να αντιδράσουν αρνητικά στη συμμετοχή τους σε μια κατάσταση η οποία θα συζητηθεί και, ενδεχομένως, επικριθεί από άλλα μέλη της τάξης. Ακόμη, το παιχνίδι ρόλων απαιτεί χρόνο, ωστόσο θα πρέπει να συνεκτιμηθεί ότι τις περισσότερες φορές είναι εξαιρετικά ευεργετικά τα αποτελέσματα που μπορεί να προκύψουν. Κάποιες φορές βεβαίως, λόγω της αναποτελεσματικής απόδοσης από την πλευρά των παικτών, ή της κακής διαχείρισης εκ μέρους ενός απροετοίμαστου

δασκάλου, το αποτέλεσμα μπορεί να είναι μόνο ένα επιφανειακό αναμύσημα αυτού που ο καθένας ξέρει ήδη για το πρόβλημα.

Η σχέση των ανθρώπων της ομάδας είναι ένας κρίσιμος παράγοντας για την επιτυχία των ρόλων. Μερικές φορές μπορεί να προκύψει ως αρνητικός παράγοντας. Για παράδειγμα, προηγούμενες διαπροσωπικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα μέλη της ομάδας μπορούν να προκύψουν στην τάξη και να καταστρέψουν το παιχνίδι ρόλων. Επίσης, αν η ομάδα έχει ανθρώπους με διαφορετικό επίπεδο απόδοσης, μπορεί να είναι απρόθυμοι να εμπλακούν για το φόβο γελοιοποίησης τους ενώπιον των μελών της τάξης, που είναι πιο έξυπνοι ή πιο δημοφιλείς.

Αυτές οι δυσκολίες με τη μέθοδο είναι τρομερές, αλλά δεν είναι ανυπέρβλητες. Ούτε είναι τόσο εκτεταμένες που θα πρέπει να μας απαγορεύσουν να πειραματιζόμαστε με παιχνίδια ρόλων. Τα πιθανά οφέλη της μεθόδου υπερκαλύπτουν γρήγορα τις δυσκολίες που φαίνονται τόσο εμφανείς στα αρχικά στάδια της προετοιμασίας.

Ένα άλλο πρόβλημα με το παιχνίδι ρόλων προκύπτει όταν οι εκπαιδευτικοί έχουν ως φιλοδοξία τους να «παίξουν τον ψυχίατρο» και διολισθαίνουν από την αντιμετώπιση του προβλήματος της ομάδας, στην διερεύνηση κάποιου ζητήματος με επίκεντρο τα πραγματικά προσωπικά προβλήματα ενός συγκεκριμένου ατόμου. Έτσι, για παράδειγμα, ένα κορίτσι που έχει πρόβλημα στο παιχνίδι να υποδυθεί τη βασίλισσα Ισαβέλλα σε σχέση με το ρόλο ενός άλλου παιδιού ως «Κολόμβος», εάν οι εκπαιδευτικοί - δίνοντας σημασία στις παρακλήσεις του τελευταίου - αντί να τον ωθήσουν να παίξει πραγματικά το ρόλο του ως «Κολόμβος»-, αντιθέτως στραφούν σε μια εξερεύνηση του γιατί το κορίτσι έχει προβλήματα με την αυτοπροβολή, αυτομάτως κάνουν το λάθος να μπαίνουν στη θέση του «ψυχίατρου». Δεν είναι πολύ διαφορετικό να αποτρέψεις αυτά τα λάθη από το να διδάξεις τις διαδικασίες ασφάλειας για τα ηλεκτρικά εργαλεία σε ένα ξυλουργείο, αλλά πρέπει να πάρεις χρόνο για να εξετάσεις ρητά τα ζητήματα αυτά και αυτά τα μαθήματα θα πρέπει να επαναλαμβάνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Ένα τρίτο πρόβλημα προέρχεται από την κοινή τάση να υποθέσουμε ότι οι διαπροσωπικές δεξιότητες είναι πιο εύκολες από ό,τι οι τεχνικές γνώσεις - αν και στην πραγματικότητα είναι ακόμα πιο δύσκολες - και έτσι οι άνθρωποι έχουν την τάση να πιστεύουν ότι μπορούν να συμμετάσχουν στη σκηνοθεσία ενός παιχνιδιού ρόλων, πριν ακόμη έχουν πραγματικά επιτύχει ένα ικανοποιητικό επίπεδο επάρκειας (δηλαδή διαθέτουν στην πραγματικότητα πολύ λιγότερο μαεστρία). Είναι σαν τον τρόπο που οι έφηβοι θα πουν, «Ω, ναι, το έχω τώρα», όταν έχουν αποκτήσει μόνο την πιο επιφανειακή γνώση, είτε πρόκειται για την οδήγηση ενός αυτοκινήτου ή αν έχουν να κάνουν κάποια οικιακή εργασία. Ως εκ τούτου, μερικές φορές οι εκπαιδευτικοί αδυνατούν να εκτιμήσουν την

πολυπλοκότητα μιας δεξιότητας που μαθαίνουν, και είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι ο συντονισμός ενός παιχνιδιού ρόλων είναι περίπου τόσο περίπλοκο όπως η εκμάθηση της ανατροφής ενός μωρού. Και είναι βοηθητικό εάν το άτομο που κάνει την εκμάθηση, είναι επίσης εκπαιδευμένο και με άλλους τρόπους.

1.8. Τα στάδια εφαρμογής της τεχνικής του παιχνιδιού ρόλων^{2, 14,}

19

Υπάρχουν δύο διαφορετικά είδη παιχνιδιού ρόλων. Το ένα είδος εμπλέκει τους μαθητές να ενεργούν σα να ήταν συστατικά ενός φυσικού ή βιολογικού συστήματος. Για παράδειγμα, μπορεί να έχετε τρεις μαθητές να ενεργούν ως οξυγόνο και μαγνήσιο. Κατ' αρχάς, δύο μαθητές κρατούν τα χέρια. Αυτοί αναπαριστούν ένα μόριο οξυγόνου. Στη συνέχεια, μια σπίθα έρχεται, για να ανάψει το μαθητή, ο οποίος ενεργεί ως μαγνήσιο. Το Μαγνήσιο παίρνει τότε ένα από τα άτομα οξυγόνου, και το άλλο άτομο οξυγόνου απομένει μόνο. Έχουν έτσι οι μαθητές σας επιδείξει μια χημική αντίδραση. Ένα παράδειγμα της βιολογίας θα ήταν κάποιοι μαθητές να ενεργούν ως κύτταρα του αίματος, και να μετακινηθούν σε διαφορετικές θέσεις μέσα στην τάξη, όπου οι μαθητές ενεργούν ως διάφορα όργανα του σώματος που δίνουν ή παίρνουν συστατικά από το αίμα. Το αίμα θα απορροφά το οξυγόνο από τους πνεύμονες, θα αποδίδει τα θρεπτικά συστατικά στο έντερο και θα κάνει ανταλλαγή του οξυγόνου και του διοξειδίου του άνθρακα στα κύτταρα κλπ. Η πιο εκλεπτυσμένη μορφή αυτού του είδους παιχνιδιού ρόλων είναι κατάλληλη και για τα μικρότερα παιδιά (νηπιαγωγείου και πρώτων τάξεων του δημοτικού), που μπορούν να συμμετέχουν στο παιχνίδι υποδυόμενα για παράδειγμα τα στοιχεία της φύσης (π.χ. σύννεφα, άνεμος, θάλασσα, δάσος) ή τα ζώα και τα φυτά ενός οικοσυστήματος (π.χ. πουλιά, δελφίνια, δέντρα, λουλούδια, χελώνα, αλεπού) περιγράφοντας τις ανάγκες τους για επιβίωση, τη χρησιμότητα τους στο οικοσύστημα, τους κινδύνους που τα απειλούν, την αρμονία και την ομορφιά που προσδίδουν στη φύση κτλ. Με τον τρόπο αυτό τα παιδιά εκφράζουν τις ιδέες τους για το φυσικό κόσμο, το πώς αντιλαμβάνονται τις ανάγκες των άλλων οργανισμών του πλανήτη, τα συναισθήματά τους για τη φύση και τους οργανισμούς και καλλιεργούν τη φαντασία τους. Ακόμη, το παιχνίδι ενεργοποιεί τους πόρους που διεγείρουν τη συναισθηματική, κοινωνική και πνευματική ανάπτυξη του παιδιού, η οποία με τη σειρά της επηρεάζει την σχολική του επιτυχία. Για παράδειγμα, η επίλυση προβλημάτων στα περισσότερα σχολικά μαθήματα απαιτεί μεγάλη εξάσκηση της φαντασίας, όπως ενδεικτικά: η οπτικοποίηση του πώς ζουν οι Εσκιμώοι, η ανάγνωση ιστοριών, η διαδικασία του να φανταστούμε μια ιστορία και να τη γράψουμε, η γεωγραφία και η λογοτεχνία είναι όλα προσπονητά. Όλα αυτά είναι εννοιολογικές κατασκευές που δεν έχει βιώσει άμεσα το παιδί. Σύμφωνα με την έρευνα της Smilansky η φαντασία είναι τόσο σημαντικό μέσο για την εκμάθηση στο δημοτικό σχολείο, όπως είναι και για το παιδί προσχολικής ηλικίας. Ελπίζω από αυτή την απλή περιγραφή, να μπορείτε να εφεύρετε τις δικές σας

καταστάσεις για το πότε και πώς να χρησιμοποιήσετε αυτό το είδος παιχνιδιού ρόλων.

Το άλλο είδος παιχνιδιού ρόλων περιλαμβάνει ένα ηθικό ζήτημα. Οι μαθητές ενεργούν ως άνθρωποι σε μια κατάσταση όπου θα πρέπει να ληφθεί απόφαση. Σε διαφορετικούς μαθητές δίνονται σύντομες περιγραφές για το ποιοι είναι, δηλαδή ποιο ρόλο θα υποδυθούν και ίσως μια περιγραφή των συναισθημάτων τους για το θέμα. Στη συνέχεια οι μαθητές θα αναλάβουν τον ρόλο τους και θα πάρουν μια απόφαση για το θέμα. Αυτό το είδος του παιχνιδιού ρόλων είναι και αυτό που θα περιγραφεί λεπτομερώς στη συνέχεια. Υπάρχουν πολλά, πολλά θέματα για τα οποία μπορείτε να δημιουργήσετε ένα παιχνίδι ρόλων.

Αυτό το δεύτερο είδος παιχνιδιού ρόλων έχει σχεδιαστεί για να ενισχύσει την ανάλυση των προσωπικών αξιών. Θα πρέπει να βοηθήσει τους μαθητές να αναπτύξουν στρατηγικές για την επίλυση προσωπικών και διαπροσωπικών προβλημάτων. Ας ελπίσουμε ότι, οι μαθητές θα αναπτύξουν επίσης κάποια συμπάθεια για τους άλλους. Οι μαθητές θα πρέπει να γίνουν πιο άνετοι στο να εκφράζουν τις απόψεις τους. Θα πρέπει επίσης να εξασφαλίσετε ότι οι άλλοι μαθητές δεν κρίνουν τους παίκτες σκληρά. Άλλωστε οι μαθητές απλά παίζουν ρόλους. Κάθε ρόλος θα πρέπει να παρουσιάζεται με συμπάθεια, ακόμη και όταν δεν αρέσει σε κάποιους αυτό που υποστηρίζει – εκπροσωπεί ο συγκεκριμένος χαρακτήρας. Σε όλη τη διαδικασία, θα είναι απαραίτητο να ασχοληθείτε με ορισμένα προβλήματα τα οποία ανακύπτουν κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ρόλων. Έτσι, θα πρέπει να ενθαρρύνετε, τα σιωπηλά μέλη να συμβάλουν στο παιχνίδι. Δημιουργήστε μια ατμόσφαιρα στην οποία οι ίδιοι δε θα φοβούνται να μοιραστούν τις ιδέες τους, εξαιτίας της πεποίθησης τους ότι θα γελάσουν με τις απόψεις τους ή ότι θα επικρίνουν σκληρά τα συμπεράσματά τους.

Οι δραστηριότητες κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ρόλων μπορεί να χωριστούν σε τέσσερα στάδια (Cherif & Somervill, 1998):

- i. Προετοιμασία και επεξήγηση της δραστηριότητας από το δάσκαλο
- ii. Προετοιμασία της δραστηριότητας από το μαθητή
- iii. Το παιχνίδι ρόλων
- iv. Η συζήτηση ή ενημέρωση μετά την δραστηριότητα του παιχνιδιού ρόλων.

Αναλυτικότερα:

- i. Προετοιμασία και επεξήγηση της δραστηριότητας από το δάσκαλο – δημιουργώντας το παιχνίδι ρόλου
  - ο Καταιγισμός ιδεών (Brainstorming) με τον εαυτό σας σχετικά με αρκετά ζητήματα που απασχολούν, γνωρίζουν καλά ή μελετούν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους τα παιδιά. Επιλέξτε αυτό που νομίζετε ότι θα κάνει ένα αποτελεσματικό παιχνίδι ρόλων. Στη συνέχεια, επιλέξτε από έξι έως οκτώ ρόλους για τους μαθητές να παίξουν. Οι ρόλοι αυτοί θα πρέπει να αντιπροσωπεύουν ανθρώπους που θα έχουν διαφορετικά συμφέροντα στο αποτέλεσμα της συζήτησης. Για παράδειγμα, εάν στο παιχνίδι ρόλων ο στόχος είναι να συζητηθεί το κατά πόσον το τοπικό χημικό εργοστάσιο

θα πρέπει να καθαρίσει τη γη του. Στην περίπτωση αυτή πιθανότατα θα υπάρξουν άνθρωποι που θα χάσουν τη δουλειά τους - εάν το εργοστάσιο αναγκάζεται να δαπανήσει όλα τα χρήματά του για καθαρισμό - και θα υπάρχει πιθανώς και τοπικός επιχειρηματικός κόσμος που βασίζει το εισόδημα του στους εργάτες του εργοστασίου οπότε ενδεχομένως θα ζημιωθεί, αλλά μπορεί και να υπάρχουν γείτονες του χημικού εργοστασίου που θα επηρεάζονται αρνητικά από το εργοστάσιο, κλπ.

- Κάθε ρόλος πρέπει να περιγράφεται με σαφή και περιεκτικό τρόπο. Οι μαθητές σας θα πρέπει να είναι σε θέση να διαβάσουν τις περιγραφές των χαρακτήρων μέσα σε λίγα λεπτά. Σημαντικό είναι στο σημείο αυτό, ο εκπαιδευτικός να μην σκιαγραφεί λεπτομερώς τα επιχειρήματα ή τις «θέσεις» κάθε ρόλου στις καρτέλες ρόλων που θα μοιράσει στα παιδιά. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να αφήσει βαθμούς ελευθερίας στα παιδιά να διατυπώσουν τα επιχειρήματα του ρόλου τους.
- Επιλέξτε μια γραμμή δράσης για αυτούς τους παίκτες που θα αναλάβουν το ρόλο ή όπως συνήθως αποκαλείτε αυτή η φάση διαμορφώστε μια «ιστορία» ή ένα «σενάριο» πάνω στο οποίο θα βασιστεί η διεξαγωγή του παιχνιδιού. Η γραμμή δράσης θα μπορούσε για παράδειγμα να είναι μια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου για να αποφασιστεί αν το χημικό εργοστάσιο θα πρέπει να καθαρίσει το περιβάλλον της χωματερής του τώρα. Η απλότητα είναι το κλειδί. Αν οι μαθητές σας χρειάζονται βασικές πληροφορίες για να είναι σε θέση να πραγματοποιήσουν το παιχνίδι ρόλων, αυτό θα πρέπει να το έχουν ήδη αντιμετωπίσει στην τάξη, να έχουν δηλαδή διδαχθεί το συγκεκριμένο θέμα και να κατανοούν τις παραμέτρους του. Σε διαφορετική περίπτωση θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να εφοδιάσει τους μαθητές με ενημερωτικό υλικό, όπως π.χ. άρθρα από εφημερίδες, κείμενα από βιβλία, θεατρικά έργα, δελτία ειδήσεων, φωτογραφίες, ντοκιμαντέρ σχετικά με το υπό μελέτη θέμα κτλ, προκειμένου να βοηθήσει τους μαθητές να «εμπλουτίσουν» τους ρόλους τους και επίσης να διαθέσει κατάλληλο χρόνο για να μελετήσουν τα παιδιά το υλικό.

ii. Προετοιμασία της δραστηριότητας από το μαθητή

Λίγο πριν την έναρξη του παιχνιδιού ρόλων, θα παρουσιάσετε το παιχνίδι ρόλων. Θα εξηγήσετε τι είναι περίπου το παιχνίδι ρόλων (κυρίως την πρώτη φορά που συμμετέχουν οι μαθητές) και τι οφέλη θα αποκομίσουν οι μαθητές σας από αυτή τη διαδικασία. Αυτό – το πρώτο - θα είναι το λιγότερο σημαντικό παιχνίδι ρόλων (δε χρειάζεται να είναι τέλειο), καθώς οι μαθητές σας θα πρέπει να εξοικειωθούν με το πώς παίζετε το παιχνίδι ρόλων. Ο εκπαιδευτικός εξηγεί σε γενικές γραμμές στους μαθητές το σενάριο του παιχνιδιού ρόλων και τους κανόνες του παιχνιδιού, όπως τι πρόκειται να εξεταστεί, πόσοι θα είναι οι παίκτες, τι θα κάνουν, πόσος χρόνος θα χρειαστεί, τι θα κάνουν όσοι δεν θα παίξουν κτλ.

Ειδικότερα, υπάρχουν τρεις τρόποι για την προετοιμασία των μαθητών:

- Ένας τρόπος είναι να δώσετε στους μαθητές μια εβδομάδα ή κάπου τόσο για να προετοιμαστούν για το ρόλο. Αυτό μπορεί να είναι πολύ αποτελεσματικό, ειδικά αν οι μαθητές έχουν κίνητρα και η τάξη είναι εμπνευσμένη (π.χ. το θέμα τους αφορά προσωπικά, έχει σχέση με την καθημερινότητά τους κτλ). Θα εκπλαγείτε ευχάριστα, συνήθως, για το μέγεθος της προετοιμασίας που κάποιιοι από τους μαθητές σας έχουν κάνει για τους ρόλους τους. Αυτό δίνει στους μαθητές που δεν είναι ισχυροί στα μαθήματα την ευκαιρία να είναι καλοί σε μια διαφορετική πτυχή της επιστήμης. Δεν σημαίνει βέβαια ότι όλοι οι μαθητές σας θα αρπάξουν την ευκαιρία, αλλά, όπως ανέφερα, μάλλον θα εκπλαγείτε με το ποιοι μαθητές θα το τολμήσουν.
- Ένας άλλος τρόπος είναι να δώσετε στους επιλεγμένους μαθητές πέντε λεπτά πριν την απόδοση των ρόλων τους να διαβάσουν τους ρόλους τους, και να συζητήσουν τους ρόλους τους με τα άλλα μέλη του παιχνιδιού ρόλων. Ενώ αυτοί οι μαθητές συζητούν τους ρόλους τους (συνήθως θα το κάνουν αυτό στην αίθουσα), εσείς θα συνεργαστείτε με την υπόλοιπη τάξη. Ίσως η υπόλοιπη τάξη θα συλλέξει κάποιες βασικές πληροφορίες χρήσιμες για το παιχνίδι που θα ακολουθήσει, ώστε να εμπλουτιστούν με επιχειρήματα οι ρόλοι.
- Ακόμη πιο αποδοτικό θα ήταν να χωριστεί το σύνολο της τάξης σε τόσες ομάδες, όσοι και οι ρόλοι που τους έχουν ανατεθεί. Σε κάθε ομάδα ορίζεται ένας ως γραμματέας, προκειμένου να καταγράψει τα επιχειρήματα που θα διατυπώσουν τα μέλη κάθε ομάδας αδιακρίτως σε ένα χαρτί. Τα επιχειρήματα αυτά στη συνέχεια θα μελετήσει το παιδί, που ως εκπρόσωπος της ομάδας του θα υποδυθεί τον αντίστοιχο ρόλο. Στόχος αυτής της διαδικασίας θα είναι η κάθε ομάδα να διατυπώσει όσο πιο πειστικά επιχειρήματα που να υποστηρίζουν τις «θέσεις» της στην αντιπαράθεση με τις υπόλοιπες ομάδες, αλλά και να προετοιμαστεί για να αντικρούσει τα επιχειρήματα των υπόλοιπων ομάδων. Ο χωρισμός σε ομάδες μπορεί να γίνει τυχαία για παράδειγμα με χρωματιστά χαρτάκια ή με φωτογραφίες τόσων πρωταγωνιστών όσοι είναι και οι ρόλοι (π.χ. εάν έχετε 20 παιδιά που θα σχηματίσουν 5 ομάδες για να εκπροσωπήσουν αντίστοιχους ρόλους, θα ετοιμάσετε 4 όμοιου χρώματος χαρτάκια – όσο και ο αριθμός των παιδιών κάθε ομάδας που θα σχηματιστεί –για πέντε διαφορετικά χρώματα). Τα παιδιά μπορεί να χωριστούν σε ομάδες εναλλακτικά ανάλογα με τις προτιμήσεις τους. Τέλος, ο εκπαιδευτικός μπορεί να χωρίσει τις ομάδες βασιζόμενος σε παιδαγωγικά κριτήρια που θα αναλύσουμε παρακάτω (π.χ. επιδιώκει να παροτρύνει συγκεκριμένα παιδιά να συνεργαστούν).

Ο εκπαιδευτικός κατά τη φάση προετοιμασίας διεξαγωγής του παιχνιδιού επιδιώκει να δημιουργηθεί κλίμα εμπιστοσύνης και άνεσης μεταξύ των μαθητών. Για να «βγουν στη σκηνή» οι επιλεγμένοι μαθητές, χρειάζεται να νοιώθουν άνετα

απέναντι τόσο στους συμμαθητές τους όσο και στον εκπαιδευτικό. Γι αυτό ο εκπαιδευτικός εμπυχώνει ιδιαίτερα τους μαθητές που θα υποδυθούν τους ρόλους προκειμένου να ξεπεράσουν τις αναστολές τους ως «ηθοποιοί». Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να ξεκαθαρίσει στους παίκτες ότι δε θα αξιολογηθούν για τις ικανότητες τους στην υποκριτική ως «θεατρικοί» ηθοποιοί και ότι θα πρέπει να αφεθούν να αντιδράσουν αυθόρμητα, ανάλογα με την εξέλιξη του παιχνιδιού. Οι παίκτες δηλαδή θα μπορούν να διαφοροποιήσουν την αρχική τους θέση, ανάλογα με τα επιχειρήματα που θα ακούσουν από τους άλλους κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού.

Ανεξάρτητα από με ποιο τρόπο θα προετοιμάσετε τους μαθητές σας για τους ρόλους τους, θα πρέπει να επιλέξετε ποιος θα εκτελέσει ποιον ρόλο. Υπάρχουν δύο λόγοι για την επιλογή σας.

- Ένας λόγος είναι ότι θα έχετε παιδαγωγικούς λόγους για την επιλογή ορισμένων μαθητών. Μπορεί να θέλετε να επιλέξετε ένα παιδί που του αρέσει να είναι υπεύθυνος να είναι ο πρόεδρος της συνεδρίασης. Μπορεί να θέλετε να επιλέξετε ένα παιδί που είναι ανταγωνιστικό σε ένα άλλο παιδί ώστε να υποδυθεί το φίλο του. Μπορεί να θέλετε να επιλέξετε ένα παιδί που αγωνίζεται να κατανοήσει κάποιο συγκεκριμένο θέμα που έχετε διδάξει ή κάποια έννοια, ώστε να αναγκαστεί ο μαθητής να ερευνήσει το θέμα ή την έννοια αυτή για να προετοιμαστεί για το ρόλο.
- Ο άλλος λόγος για την επιλογή είναι ότι θα έχετε πολλά διαφορετικά παιχνίδια ρόλων σε όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Θα πρέπει να εξισορροπήσετε με τέτοιο τρόπο τις ομάδες που ενεργούν, έτσι ώστε ο κάθε μαθητής να έχει την ευκαιρία να δράσει. Το πρώτο παιχνίδι ρόλων θα περιλαμβάνει μία ή δύο από τους πιο εξωστρεφείς μαθητές, έτσι ώστε οι πιο ντροπαλοί μαθητές θα δουν πόσο εύκολα παίζετε το παιχνίδι ρόλων, πριν αναγκαστούν να δράσουν.

Στο στάδιο αυτό θα προετοιμάσετε και τα υπόλοιπα μέλη κάθε ομάδας – εκτός από τους «ηθοποιούς» - για τον τρόπο συμμετοχής τους κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του παιχνιδιού. Όσο διαρκεί το παιχνίδι οι «παρατηρητές» θα πρέπει να καταγράφουν τις εντυπώσεις ή τις νέες ιδέες ή τα επιχειρήματα ή τις συμβιβαστικές λύσεις τους που θα αναδυθούν κατά τη διεξαγωγή του παιχνιδιού. Με την ολοκλήρωση του παιχνιδιού τα παιδιά «παρατηρητές» θα κληθούν να εκφράσουν άποψη για την έκβαση του παιχνιδιού, την πειστικότητα των επιχειρημάτων κάθε ρόλου, αλλά και να προτείνουν νέες πιο εποικοδομητικές λύσεις για την επίλυση της αντιπαράθεσης που θα διεξαχθεί, αν οι προτεινόμενες από τους «ηθοποιούς» δεν τους φανούν ικανοποιητικές.

iii. Το παιχνίδι ρόλων – η δράση

- Θα κάνετε αρχικά το πρόβλημα ρητά σαφές στην τάξη σας. Όποια και αν είναι η γραμμή δράσης, οι ηθοποιοί πρέπει να λάβουν μια απόφαση σχετικά με ένα θέμα. Το θέμα θα πρέπει να είναι διαμορφωμένο κατά

-
-
- τρόπο ώστε η σωστή επιλογή να μην είναι σαφής. Με άλλα λόγια, οι μαθητές σας θα πρέπει να αντιμετωπίσουν ένα δίλημμα.
- Μπορεί να ορίσετε ή μπορεί να μην ορίσετε μια προθεσμία για τη δράση. Αν πρόκειται να ορίσετε ένα χρονικό όριο, θα πρέπει να ενημερώσετε τους μαθητές σας για το χρονικό περιθώριο που θα έχουν στη διάθεση τους εκ των προτέρων, και θα τους το υπενθυμίσετε, επίσης, στο σημείο όπου θα πρέπει να σταματήσουν τη δράση για να λάβουν την απόφασή τους.
  - Μπορείτε τώρα να κάνετε ένα βήμα πίσω και να αφήσει τους ηθοποιούς αναλάβουν. Στην ιδανική περίπτωση, θα υπάρχει ένας μαθητής ο οποίος θα είναι ο συντονιστής στο παιχνίδι ρόλων - είτε επισήμως (π.χ. ο πρόεδρος της συνεδρίασης του δημοτικού συμβουλίου, ή το πρόσωπο που πρέπει να λάβει την τελική απόφαση, κλπ). Αν θέλετε ένα μαθητή να ενεργεί ως ο πρόεδρος του παιχνιδιού ρόλων, καθώς και το να παίζει ένα ρόλο, θα πρέπει να πείτε στο μαθητή ότι αυτό είναι μέρος του ρόλου του / της. Στη συνέχεια αυτός ο μαθητής θα αναλάβει την ευθύνη να συμβουλευεί τους παίκτες ότι θα πρέπει να σταματήσουν δράση και να πάρουν μια απόφαση.
  - Οι παίκτες υποδύονται τους ρόλους τους όσο πιο πιστά μπορούν, χωρίς να διακόπτουν τη ροή του παιχνιδιού για να σχολιάσουν. Μιλούν στο πρώτο πρόσωπο. Δεν επιτρέπονται σε αυτό το στάδιο αναλύσεις και σχολιασμοί. Το παιχνίδι διεξάγεται ως «θεατρική παράσταση».
  - Ο ρόλος του εκπαιδευτή – συντονιστή του παιχνιδιού σε αυτό το στάδιο είναι να χαλαρώσει και να απολαύσει το παιχνίδι, χωρίς να παρεμβαίνει. Ωστόσο, υπάρχουν περιπτώσεις που χρειάζεται να παρέμβει, όπως όταν η συζήτηση ξεφεύγει από το υπό μελέτη θέμα ή απλά για να θυμίσει τους κανόνες του παιχνιδιού ή για να δώσει χρόνο στους παίκτες να ξανασκεφτούν ή για να δώσει το λόγο σε κάποιο παίκτη που εμποδίζεται να μιλήσει ή και ακόμη όταν οι παίκτες δε φαίνεται να παίρνουν το παιχνίδι στα σοβαρά. Τέλος, ο εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει ο ένας παίκτης να αναλάβει το ρόλο του άλλου (αντιστροφή ρόλων), αν κρίνει ότι χρειάζεται ο ένας να αποκτήσει ενσυναίσθηση σχετικά με το πώς αισθάνεται ο άλλος.
  - Το παιχνίδι ρόλων λήγει όταν κάποιος παίκτης διατυπώσει μια συναινετική λύση που ικανοποιεί αρκετά και τους υπόλοιπους παίκτες. Ωστόσο, ενδέχεται ο εκπαιδευτικός να σταματήσει τη διεξαγωγή του παιχνιδιού, εφόσον οι παρατεταμένες διαπραγματεύσεις μεταξύ των παιχτών δεν καταλήγουν σε μια κοινώς αποδεκτή λύση και να μεταφέρει, όπως θα δούμε παρακάτω, τη συζήτηση και το ενδεχόμενο ανεύρεσης λύσης στους παρατηρητές.

iv. Η συζήτηση ή ενημέρωση μετά την δραστηριότητα του παιχνιδιού ρόλων

Συμμετοχή ολόκληρης της τάξης:

Όπως ανέφερα, γνωρίζω δύο τρόπους με τους οποίους όλη η τάξη μπορεί να συμμετέχει.

- Αν το παιχνίδι ρόλων περιλαμβάνει μια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου, μπορείτε να έχετε όλη την τάξη να συμμετάσχει στη συζήτηση, αφού οι παίκτες ολοκληρώσουν το παίξιμο του ρόλου τους. Στη συνέχεια, ολόκληρη η τάξη μπορεί να ψηφίσει τους επικρατέστερους ρόλους (δηλαδή αυτούς που συμφωνεί με τα επιχειρήματά τους), καθώς και όσοι έπαιξαν τους ρόλους. Εάν πρόκειται αφού διεξήγε το παιχνίδι ρόλων να γίνει συζήτηση επ' αυτού, έτσι ώστε όλοι οι μαθητές να μπορούν να συμμετέχουν στη συζήτηση στο τέλος, θα πρέπει να ενημερώσετε το σύνολο της τάξης στην αρχή ότι όλοι θα πρέπει να συμμετέχουν. Ακόμη και αν το παιχνίδι ρόλων δεν είναι μια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου, μπορεί να έχετε όλη την τάξη να εμπλέκεται στο τέλος. Για παράδειγμα, αν μια οικογένεια έπρεπε να πάρει μια απόφαση για κάτι, οι μαθητές μπορούν να κληθούν να δράσουν ως γείτονες και να κάνουν προτάσεις για τα διάφορα μέλη της οικογένειας. Στη συνέχεια, η οικογένεια θα υλοποιήσει την απόφασή τους.
- Ένα πολύ διαφορετικό τρόπο για να εμπλακεί ολόκληρη η τάξη, είναι αφού οι παίκτες έχουν ολοκληρώσει την απόφασή τους. Στη συνέχεια, ολόκληρη η τάξη συζητά αν πιστεύουν ότι ο ηθοποιός έπαιξε το ρόλο, όπως θα έπραττε ο ιδιαίτερος χαρακτήρας που καλείτο να παίξει. Για παράδειγμα, αν στην περίπτωση του χημικού εργοστασίου, είναι υπάλληλος του κάποιος που έχει μόλις αγοράσει ένα σπίτι, είναι πιθανό να ψηφίσει ότι η μονάδα θα πρέπει ακριβώς να καθαρίσει τη χωματερή της, ακόμα και αν χρεοκοπήσει; Οι μαθητές ως ακροατήριο θα εξετάσουν αν ο χαρακτήρας θα ήταν πιθανό να πάρει αυτή την απόφαση. Στη συνέχεια, εκείνοι οι μαθητές που πιστεύουν ότι ένας ηθοποιός έπρεπε να είχε παίξει το ρόλο διαφορετικά, θα έχουν τη δυνατότητα να ενεργήσουν ως αυτόν τον παίκτη, για να δούμε πώς τα πράγματα θα μπορούσαν να έχουν παιχτεί με διαφορετικό τρόπο.

Ακόμη, ο εκπαιδευτικός συντονιστής ζητά από τα παιδιά να αξιολογήσουν τη συνολική τους εμπειρία από το παιχνίδι ρόλων, όπως ποια οφέλη θεωρούν ότι αποκόμισαν, εάν η συνεργασία τους ήταν καρποφόρα, εάν υπήρξαν διαφωνίες ή εντάσεις μέσα στην ομάδα, αν χάρηκαν τη συμμετοχή τους στο παιχνίδι κτλ.

Τέλος, ο ίδιος ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει υπόψη του ότι δεν είναι το σημαντικότερο της όλης διαδικασίας τα παιδιά να καταλήξουν σε μια ιδανική επίλυση της σύγκρουσης – πράγμα που συχνά δεν είναι εφικτό ούτε για τους ενήλικες – όσο η ίδια η εμπειρία η οποία ευνοεί να αποκτήσουν ενδιαφέρον, γνώσεις και ικανότητες διαπραγμάτευσης κατά την επίλυση συγκρούσεων ως αυριανοί ενεργοί πολίτες. Γι αυτό και αξιολογείται στο τέλος όλη η προετοιμασία και η πορεία διεξαγωγής του παιχνιδιού και η επιτυχία του δεν κρίνεται αποκλειστικά από την εξεύρεση της ιδανικής λύσης. Σε αντίθεση με τις

πιο παραδοσιακές τεχνικές διδασκαλίας που η αποτελεσματικότητα τους κρίνεται αποκλειστικά από την τελική επίδοση.

1.9. Παραδείγματα υλοποίησης παιχνιδιού ρόλων, που δόθηκαν ως προσομοίωση της τεχνικής στους εκπαιδευτικούς κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου^{20, 21}

1.9.1. ΣΕΝΑΡΙΟ: Στην παραλία που γεννούν τα αυγά τους θαλάσσιες χελώνες πρόκειται να γίνει ένας μεγάλος δρόμος. Τα φώτα κάνουν τα χελωνάκια να χάνουν το δρόμο για τη θάλασσα και κινδυνεύουν να τα πατήσουν τα αμάξια. Από την άλλη μεριά ο δρόμος είναι απαραίτητος για τη ζωή των κατοίκων (πρόσβαση των ψαράδων στη θάλασσα, τουριστική ανάπτυξη, άνετες μετακινήσεις ειδικά σε περιπτώσεις ανάγκης. . .) Άλλοι κάτοικοι συμφωνούν και άλλοι διαφωνούν. Στο Δημοτικό Συμβούλιο που συγκαλείται για την έγκριση διάνοιξης του δρόμου, αναπτύξτε τα επιχειρήματά σας (ανάλογα με το ρόλο που έχετε) και προσπαθήστε να καταλήξετε στην καλύτερη (για εσάς) λύση. (Μελέτη Περιβάλλοντος Α΄ δημοτικού – Τετράδιο εργασιών – σελ. 27).

ΧΑΡΑΤΗΡΕΣ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ: Δήμαρχος – Δημοτικοί Σύμβουλοι

ΥΠΕΡ: Εστιάτορας, Ψαράς

ΚΑΤΑ: Νομάρχης, Οικολόγος, Αγρότης, χελώνα

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ- ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΡΟΛΩΝ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ – ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Χαρακτήρας

Ευγενικοί, αλλά και φιλόδοξοι. Φαίνονται διαλλακτικοί χωρίς να είναι. Κυρίως τους ενδιαφέρει να μη χάσουν τους ψήφους των κατοίκων και προσπαθούν να τα έχουν καλά με όλους.

Επιχειρήματα

- ✓ Θέλουν να προστατεύσουν την περιοχή ωοτοκίας, υπό την προϋπόθεση ότι δε θα θιγούν τα συμφέροντα των κατοίκων
- ✓ Υπέρ της κατασκευής από τη μια, γιατί θα αυξηθεί ο τουρισμός στην περιοχή καθώς και η απασχόληση
- ✓ Ωστόσο δε θέλουν να δυσφημιστεί ο Δήμος, από τις περιβαλλοντικές οργανώσεις, ούτε να αντιμετωπίσουν προβλήματα με την περιβαλλοντική μελέτη διάνοιξης του δρόμου

Σχόλια

Επιδιώκουν την προσωπική τους προβολή και την ανάδειξη του έργου τους. Επί της ουσίας δεν τους ενδιαφέρει η προστασία του περιβάλλοντος.

ΥΠΕΡ

ΕΣΤΙΑΤΟΡΑΣ

Χαρακτήρας

Τραχύς, καθόλου διπλωμάτης, επίμονος

Επιχειρήματα

- ✓ Υπέρ της κατασκευής, καθώς ελπίζει ότι με αυτό τον τρόπο θα αυξηθούν οι πωλήσεις του
- ✓ Θέλει και να του επιτρέψουν να επεκτείνει κι άλλο την ταβέρνα του προς την παραλία, μια και η θέα από τη πλευρά της θάλασσας προσελκύει πελάτες, ενώ τώρα για να μην υπάρχουν φώτα παραλιακά εξαιτίας της χελώνας χάνει πελάτες.

Σχόλια

Κυνηγάει το βραχυχρόνιο κέρδος.

ΥΠΕΡ

ΨΑΡΑΣ

Χαρακτήρας

Απελπισμένος, έχει οικογένεια με 2 παιδιά

Επιχειρήματα

Υπέρ της κατασκευής, ελπίζει ότι θα αυξηθούν οι δουλειές στην περιοχή. Τα ψαριά συνεχώς λιγοστεύουν και η μετακίνηση στην πρωτεύουσα για να τα πουλήσει είναι δαπανηρή. Άλλωστε στην περιοχή τους οι χελώνες υπάρχουν γενιές ολόκληρες, ο φόβος ότι κινδυνεύουν να εξαφανιστούν από τη διάνοιξη του δρόμου είναι υστερίες των οικολόγων.

Σχόλια

Σε προσωπική αντιδικία με το νομάρχη, καθώς θεωρεί ότι ενδιαφέρεται περισσότερο για τις χελώνες παρά για τους φτωχούς ανθρώπους.

ΚΑΤΑ

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Χαρακτήρας

Νεαρός, δυναμικός, με σπουδές στο περιβάλλον, ακτιβιστής

Επιχειρήματα

- ✓ Θα υπάρξει ανεπανόρθωτη καταστροφή στον πληθυσμό της θαλάσσιας χελώνας. Άλλωστε κάθε μέρα δεκάδες χελώνες χάνονται καθώς πιάνονται στα δίχτυα των ψαράδων
- ✓ Όλα θυσιάζονται στο βωμό του χρήματος
- ✓ Οι πολιτεία θα έπρεπε να πάρει μέτρα για την προστασία του απειλούμενου αυτού είδους.

ΚΑΤΑ

ΑΓΡΟΤΗΣ - ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Χαρακτήρας

Φιλήσυχος πολίτης, οικογενειάρχης

Επιχειρήματα

- ✓ Έχει χωράφια που θα απαλλοτριωθούν με τη διάνοιξη του δρόμου και δεν θέλει να τα χάσει. Από αυτά τα χωράφια προέρχεται το μόνο εισόδημα που έχει.

Σχόλια

Γνωρίζει κάποια πράγματα για την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά κυρίως τον ενδιαφέρει η περιουσία του. Είναι σε αντιπαράθεση με τους υπόλοιπους αγρότες που υποστηρίζουν αρκετοί τη διάνοιξη του δρόμου

ΚΑΤΑ

ΝΟΜΑΡΧΗΣ

Χαρακτήρας

Διορατικός, διπλωμάτης και έμπειρος πολιτικός

Επιχειρήματα

- ✓ Έχει ολοκληρωμένο σχέδιο για την ανάπτυξη του νομού
- ✓ Ο δρόμος δεν είναι τόσο απαραίτητος, ενώ θα καταστρέψει την προστατευόμενη περιοχή ωοτοκίας της χελώνας.
- ✓ Θέλει την ανάπτυξη γνήσιου οικοτουρισμού

Σχόλια

Προσπαθεί να βελτιώσει και να ενισχύσει το δίκτυο NATURA 2000 και δεν τον ενδιαφέρει το όποιο πολιτικό κόστος. Έχει όραμα.

ΚΑΤΑ

ΧΕΛΩΝΑ

Χαρακτήρας

Απελπισμένη, σε κατάσταση πανικού

Επιχειρήματα Δύο μήνες διάρκεσε η εκκόλαψη και τα μικρά της τώρα θα αφανιστούν. Μόλις οι νεοσσοί βγουν από τα αυγά τους και παραζαλισμένοι από τα φώτα αντί να τρέξουν αμέσως προς τη θάλασσα, θα τραβήξουν κατά τα χωράφια. Μέρες και νύκτες διέσχισε τη θάλασσα για να φτάσει στο τόπο που γεννήθηκε και να αφήσει με ηρεμία τα αυγά της. Από πόσα δίχτυα ψαράδων και ταχύπλοα γλίτωσε σε αυτό το μακρύ ταξίδι, και τώρα αντί να καμαρώσει τα μικρά της να βαδίζουν προς τη ζωή στην αγαπημένη παραλία που γεννήθηκε και αυτή, θα τα δει να χάνονται τόσο άδικα.

Σχόλια: Τη μια φωνάζει, την άλλη τρέμει ολόκληρη. Φοβάται τη σκληρότητα των ανθρώπων γιατί πολλά έχουν δει τα μάτια της. Μα πιο πολύ δεν αντέχει τον πόνο να χάσει τα μικρά της.

Υλικό υποστηρικτικό για τον εμπλουτισμό των επιχειρημάτων

ΚΙΝΔΥΝΟΙ - ΑΠΕΙΛΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΧΕΛΩΝΕΣ *Caretta caretta*

Η καρέτα είναι μία μεγάλη θαλάσσια χελώνα με καβούκι που αποτελείται από κεράτινες πλάκες καφεκόκκινου χρώματος. Ζυγίζει κατά μέσο όρο 90 κιλά και το μήκος της φτάνει το ένα μέτρο. Τρέφεται κυρίως με θαλάσσια φυτά και ασπόνδυλα με ιδιαίτερη προτίμησή στις τσουχτρες.

Ζει στη θάλασσα, αλλά η διαιώνισή της εξαρτάται απόλυτα από τη στεριά, αφού εκεί ολοκληρώνεται ο βιολογικός της κύκλος, με την ωοτοκία, την εκκόλαψη, και την επακόλουθη είσοδο των νεοσσών στη θάλασσα.

Οι θηλυκές *Caretta caretta*, επιστρέφουν κάθε δύο τρία χρόνια στον τόπο όπου γεννήθηκαν οι ίδιες, για να εναποθέσουν τα αυγά τους. Γεννάνε τους καλοκαιρινούς μήνες, βγαίνοντας δύο ως τέσσερις φορές στην παραλία, αργά το βράδυ. Η εκκόλαψη διαρκεί δύο μήνες. Οι νεοσσοί, περίπου 100 σε κάθε φωλιά, έχουν μήκος πέντε εκατοστά και ζυγίζουν δεκαεπτά γραμμάρια. Μόλις εκκολαφθούν, ανεβαίνουν όλοι μαζί στην επιφάνεια της άμμου και τρέχουν αμέσως προς τη θάλασσα. Αυτό το πρώτο ταξίδι είναι το σημαντικότερο της ζωής τους, γιατί βοηθά τα χελωνάκια να προσανατολιστούν και να μπορέσουν να ξαναγυρίσουν στον ίδιο τόπο μερικές δεκαετίες αργότερα. Οι νεοσσοί έχουν να αντιμετωπίσουν πάμπολλους φυσικούς εχθρούς - καβούρια, γλάρους και ψάρια-, και η θνησιμότητά τους είναι εξαιρετικά υψηλή. Υπολογίζεται ότι σε κάθε χίλια χελωνάκια επιζεί και ενηλικιώνεται μόνο ένα!

Η υποβάθμιση και η καταστροφή των βιότοπων όπου αναπαράγεται η καρέα θέτουν σε σοβαρό κίνδυνο την επιβίωση του είδους. Κύρια αιτία για την αλλοίωση του φυσικού χαρακτήρα των ακτών αποτελεί η άναρχη τουριστική ανάπτυξη, που συνεπάγεται δραματική συρρίκνωση των διαθέσιμων παραλιών ωτοκίας της χελώνας: Ο θόρυβος από τα ξενοδοχεία και τις ταβέρνες τρομάζει τις θηλυκές *Caretta caretta*, τα φώτα αποπροσανατολίζουν τους νεοσσούς, ενώ τα οχήματα, οι ομπρέλες για τον ήλιο και οι ξαπλώστρες συμπιέζουν την άμμο προκαλώντας σοβαρά προβλήματα στην ωτοκία και την εκκόλαψη.

Τέλος, κάποιες χελώνες τραυματίζονται, όταν προσπαθούν να διασχίσουν τους δρόμους.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΡΟΜΟΥ

Το χωριό Καλιθέα βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα του νησιού. Η περιοχή του είναι βραχώδης, απόκρημνη και άγονη, υπάρχει όμως αρκετά πλούσια βλάστηση. Έχει μεγάλη θέα προς το πέλαγος στα βορειοδυτικά και το ηλιοβασίλεμα, ιδίως το καλοκαίρι είναι φανταστικό. Ο αμαξιτός δρόμος, έχει μήκος 65 χιλιόμετρα, διασχίζει κατά μήκος ολόκληρη σχεδόν την περιοχή και περνά απ' την Καλλιθέα. Ευθεία απέχει απ' την πρωτεύουσα μόνο 10 χιλιόμετρα, η κατασκευή όμως συντομότερου δρόμου είναι δύσκολη λόγω του ότι αυτός πρέπει να διασχίσει μια παραθαλάσσια περιοχή ωτοκίας της χελώνας. Οι κάτοικοι είναι γεωργοί και ψαράδες, ασχολούμενοι αποκλειστικά με την ελαιοκαλλιέργεια και την αλιεία. Τα παιδιά όταν έρθει η ώρα να πάνε γυμνάσιο αναγκάζονται να μετακομίσουν στην πρωτεύουσα μια και η μεγάλη απόσταση δεν τους επιτρέπει να πηγαينوέρχονται. Οι ψαράδες και οι γεωργοί διαμαρτύρονται ότι ξοδεύουν πολλά χρήματα για τη μεταφορά των προϊόντων τους στην Πρωτεύουσα. Κάποιοι υποστηρίζουν ότι ίσως ο τόπος τους με την κατασκευή δρόμου να αναπτύσσονταν τουριστικά και να έβρισκαν οι ντόπιοι δουλειά.

1.9.2. ΣΕΝΑΡΙΟ: *Οι αρμόδιες υπηρεσίες για τα οδικά έργα, αποφάσισαν να περάσει ένας αυτοκινητόδρομος μέσα από ένα δάσος, όπου υπάρχουν τέσσερις με πέντε αγέλες λύκων, δηλαδή περίπου 20 με 30 άτομα. Πρόκειται για μία σταθερή ομάδα πληθυσμού, που ευτυχώς τα τελευταία χρόνια δεν παρουσιάζει μείωση σε αντίθεση με άλλες περιοχές. Για να υλοποιηθεί η διάνοιξη του δρόμου πρέπει να εκχερσωθεί το ένα μέρος του δάσους και ο βιότοπος των λύκων να κοπεί στα δύο. Οι κάτοικοι της περιοχής – κτηνοτρόφοι στην πλειονότητα τους - δυσκολεύονται στις μετακινήσεις τους, μια και οι δρόμοι που ήδη υπάρχουν είναι πολύ μικροί. Στο Δημοτικό Συμβούλιο που συγκαλείται για την έγκριση διάνοιξης του δρόμου, αναπτύξτε τα επιχειρήματά σας (ανάλογα με το ρόλο που έχετε) και προσπαθήστε να καταλήξετε στην καλύτερη (για εσάς) λύση.*

ΧΑΡΑΧΤΗΡΕΣ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ: Δήμαρχος – Δημοτικοί Σύμβουλοι, κτηνίατροι του ΕΛΓΑ

ΥΠΕΡ: Κτηνοτρόφοι, Εστιάτορας, Άνεργος κάτοικος, ξενοδόχος

ΚΑΤΑ: Νομάρχης, Οικολόγος, Αγρότης.

Μελετήστε προσεκτικά τους παραπάνω ρόλους. Μπορείτε να γράψετε και άλλους π.χ. λύκος, φυσιολάτρης κτλ. Όταν είστε έτοιμοι, ένας ή δύο από κάθε ομάδα θα υποδυθεί το ρόλο που εκπροσωπεί την ομάδα του, ενώ οι υπόλοιποι θα παρακολουθήσουν και θα αξιολογήσουν το παιχνίδι. Προσπαθήστε να είστε πειστικοί στο ρόλο που αναλάβατε να παίξετε, ακόμη και εάν δε συμφωνείτε απαραίτητα με τα επιχειρήματά του. **ΚΑΛΗ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ!**

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ – ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΡΟΛΩΝ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ – ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Χαρακτήρας

Ευγενικοί, αλλά και φιλόδοξοι. Φαίνονται διαλλακτικοί χωρίς να είναι. Κυρίως τους ενδιαφέρει να μη χάσουν τους ψήφους των κατοίκων και προσπαθούν να τα έχουν καλά με όλους.

Επιχειρήματα

- ✓ Θέλουν να προστατεύσουν την περιοχή του λύκου, υπό την προϋπόθεση ότι δε θα θιγούν τα συμφέροντα των κατοίκων
- ✓ Υπέρ της κατασκευής από τη μια, γιατί θα αυξηθεί ο τουρισμός στην περιοχή καθώς και η απασχόληση
- ✓ Ωστόσο δε θέλουν να δυσφημιστεί ο Δήμος, από τις περιβαλλοντικές οργανώσεις, ούτε να αντιμετωπίσουν προβλήματα με την περιβαλλοντική μελέτη διάνοιξης του δρόμου.

Σχόλια

Επιδιώκουν την προσωπική τους προβολή και την ανάδειξη του έργου τους. Επί της ουσίας δεν τους ενδιαφέρει η προστασία του περιβάλλοντος.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΙ ΤΟΥ ΕΛΓΑ

Χαρακτήρας

Είναι καθηλωμένοι στα υπηρεσιακά τους καθήκοντα και τους ενδιαφέρει κυρίως η εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας, ώστε να είναι αρεστοί στους προϊστάμενους τους. Ωστόσο, δε θέλουν να δυσαρεστήσουν τους κτηνοτρόφους με τους οποίους συνεργάζονται. Δεν παίρνουν θέση ξεκάθαρα για τη διάνοιξη του δρόμου, αλλά κυρίως παρουσιάζουν τη θέση της υπηρεσίας τους όσον αφορά τα μέτρα που έχουν παρθεί για την ενίσχυση των κτηνοτρόφων από απώλειες λόγω επιθέσεων λύκων.

Επιχειρήματα

- ✓ Το είδος αυτό σήμερα επιβιώνει χάρη στην κτηνοτροφία ελεύθερης βοσκής. Γι' αυτό και όπως επισημαίνουν οι ειδικοί, είναι σημαντικό να στηριχθεί μια πολιτική αποκατάστασης στην ελληνική ύπαιθρο των πληθυσμών άγριων οπληφόρων, όπως είναι ο αγριόχοιρος, το ζαρκάδι και το αγριόγιδο, ζώα τα

οποία αποτελούν θηράματα του λύκου. Όσο σπανίζουν τα άγρια θηράματα και συρρικνώνονται οι μεγάλες παρθένες εκτάσεις χωρίς ανθρώπινες δραστηριότητες οι ζημιές από τους λύκους θα είναι αναπόφευκτες. Οι επιθέσεις λύκων κυρίως σε αιγοπρόβατα είναι από τις συχνότερες που παρατηρούνται στην Ευρώπη, σε σχέση με την έκταση της χώρας και τον αριθμό των λύκων.

✓ Θα πρέπει στην Ελλάδα να βελτιωθεί το σύστημα αποζημίωσης. Οι κτηνοτρόφοι χρειάζονται υποστήριξη καθώς πολλές φορές τα ζώα τους σκοτώνονται σε δυσπρόσιτα σημεία και συχνά οι κτηνίατροι του ΕΛΓΑ δεν μπορούν να προσεγγίσουν αυτά τα σημεία, για να πιστοποιήσουν τις ζημιές και να δώσουν αποζημιώσεις.

✓ Κρούσματα επιθέσεων από λύκους στην περιοχή σημειώνονται σχεδόν κάθε εβδομάδα. Είναι φήμη ότι τα πιο πολλά κρούσματα συμβαίνουν μέσα στον βαρύ χειμώνα, αντίθετα θα μπορούσα να πω ότι έχουμε πιο πολλά κρούσματα τους μήνες με καλύτερο καιρό καθώς τα πράγματα είναι πιο χαλαρά. Πολλές φορές τα ζώα που δέχονται επίθεση δεν φυλάσσονται σωστά, υπάρχει δηλαδή και ατομική ευθύνη.

✓ Ο ΕΛΓΑ έχει συγκεκριμένο τρόπο που αποζημιώνει τους κτηνοτρόφους και αυτός είναι περίπου 95 ευρώ για κάθε ζώο, όχι όμως σε μεμονωμένες επιθέσεις. Δηλαδή για ένα ζώο δεν αποζημιώνεται ο κτηνοτρόφος όπως και δεν αποζημιώνεται για έμβρυο που τυχόν φέρει κάποιον θηλυκό ζώο όταν δέχεται την θανατηφόρο επίθεση. Ο υπολογισμός δεν είναι δικός μας και γίνεται βάσει διεθνών κανόνων για απώλεια ζώων από αρπακτικό εκτός του περιβάλλοντός του.

✓ Η προστασία του πληθυσμού των λύκων δεν αποτελεί ευθύνη μόνο των κτηνοτρόφων, αλλά και της πολιτείας και όσων επιθυμούν τη διατήρηση της άγριας πανίδας.

Σχόλια

Θεωρούν ότι η υπηρεσία τους επιβαρύνεται πολύ από τις αποζημιώσεις που δίνονται στους κτηνοτρόφους και εν μέρει θεωρούν ότι η αύξηση των πληθυσμών των λύκων εντείνει το πρόβλημα.

ΥΠΕΡ

ΕΣΤΙΑΤΟΡΑΣ

Χαρακτήρας

Τραχύς, καθόλου διπλωμάτης, επίμονος

Επιχειρήματα

✓ Υπέρ της κατασκευής, καθώς ελπίζει ότι με αυτό τον τρόπο θα αυξηθούν οι πωλήσεις του

✓ Θέλει και να του επιτρέψουν να επεκτείνει κι άλλο την ταβέρνα του προς τους πρόποδες του δάσους, μια και η θέα από τη πλευρά του δάσους προσελκύει πελάτες, ενώ τώρα με τον μικρό επαρχιακό και σε ορισμένα σημεία επικίνδυνο δρόμο χάνει πελάτες.

Σχόλια: Κυνηγάει το βραχυχρόνιο κέρδος.

ΥΠΕΡ

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΣ

Χαρακτήρας

Απελπισμένος, έχει οικογένεια με 2 παιδιά

Επιχειρήματα

Υπέρ της κατασκευής, ελπίζει ότι θα αυξηθούν οι δουλειές στην περιοχή. Πρόσφατα ίδρυσε μια μονάδα τυποποίησης κτηνοτροφικών προϊόντων με άλλους κτηνοτρόφους της περιοχής και η μετακίνηση στην πρωτεύουσα για να τα πουλήσει είναι δαπανηρή. Άλλωστε στην περιοχή τους οι λύκοι υπάρχουν γενιές ολόκληρες, ο φόβος ότι κινδυνεύουν να εξαφανιστούν από τη διάνοιξη του δρόμου είναι υστερίες των οικολόγων. Με την κατάργηση της επικήρυξης του λύκου από το '91 ο πληθυσμός του έχει αυξηθεί υπερβολικά. Όταν κατεβαίνουν κάτω στον κάμπο, οι λύκοι μπαίνουν ακόμα και στα μαντριά. Παλιότερα δεν το κάνανε. Σε κατάσταση αγωνίας ζουν τις νύχτες οι βοσκοί. Στην Αθήνα δεν μπορούν βέβαια να καταλάβουν τίποτα από όλα αυτά, αλλά η κατάσταση είναι απελπιστική. Μια νύχτα τα γίδια. . . εισέβαλαν στο χωριό κυνηγημένα από τους λύκους, αναστατώνοντας τους. . . φυσιολάτρες - παραθεριστές που από λύκους ήξεραν μόνο ό, τι είχαν δει σε ντοκιμαντέρ! Αν βλέπαμε ένα λύκο σκοτωμένο θα γινόταν χαμός και θα μας έπιανε όλους το φιλοζωικό μας και θα λέγαμε ο καθένας μας το μακρύ και το κοντό του και θα τα βάζαμε με τους βοσκούς. Δεν είδαμε όμως κανένα αρνάκι να σέρνεται με την κοιλιά ανοιγμένη ούτε καμιά στάνη γεμάτη πνιγμένα ζώα ούτε σκεφτήκαμε αν μπορούσε να ήμασταν εμείς στη θέση του βοσκού.

Σχόλια: Σε προσωπική αντιδικία με τον Περιφερειάρχη, καθώς θεωρεί ότι ενδιαφέρεται περισσότερο για τους λύκους παρά για τους φτωχούς ανθρώπους.

ΥΠΕΡ

ΞΕΝΟΔΟΧΟΣ

Χαρακτήρας

Πλούσιος και επιτυχημένος επιχειρηματίας. Εμφανίζεται διαλλακτικός, προκειμένου να είναι αρεστός και να επιτύχει όσο το δυνατόν μεγαλύτερο κέρδος για την επιχείρησή του.

Επιχειρήματα

- ✓ Υπέρ της διάνοιξης του δρόμου, καθώς ελπίζει ότι με αυτό τον τρόπο θα προσελκύσει περισσότερους τουρίστες και θα αυξηθούν τα κέρδη του.
- ✓ Έχει πρόγραμμα να κτίσει και άλλο ξενοδοχείο πλησιέστερα του δάσους και να δημιουργήσει και ένα γραφείο τουρισμού που θα διοργανώνει τουρισμό περιπέτειας στο δάσος. Εξαιτίας του αυστηρού καθεστώτος προστασίας, χάνει πελάτες. Άλλωστε λύκοι υπάρχουν σε αφθονία σε άλλα μέρη του κόσμου, δε θα εξαφανιστεί το είδος εάν μειωθεί λίγο ο πληθυσμός τους σε αυτή την περιοχή! Επίσης, σε χώρες όπως τη Γαλλία προστατεύετε μόνο το 4% της συνολικής της έκτασης, ενώ στην Ελλάδα το ποσοστό αυτό αγγίζει σχεδόν το 40%.
- ✓ Σε περίπτωση που επεκτείνει τις επιχειρήσεις του, θα βρουν δουλειά περισσότεροι ντόπιοι.

Σχόλια: Τον ενδιαφέρει αποκλειστικά και μόνο το κέρδος.

ΥΠΕΡ

ΑΝΕΡΓΟΣ ΚΑΤΟΙΚΟΣ

Χαρακτήρας

Απελπισμένος, έχει να θρέψει 3 παιδιά και τους γέρους γονείς του.

Επιχειρήματα

- ✓ Υπέρ της διάνοιξης του δρόμου, πιστεύει στις υποσχέσεις του ξενοδόχου ότι θα καταφέρει να βρει μια καλή δουλειά στις επιχειρήσεις του. Μέχρι σήμερα κάνει μεροκάματα σε χωράφια όποτε βρει δουλειά, αλλά τα χρήματα δεν είναι αρκετά. Σκέφτεται να πάει σε άλλη περιοχή να βρει δουλειά και να στέλνει από κει χρήματα στην οικογένειά του.
- ✓ Δε μπορεί να είναι δίκαιοι οι νόμοι που προστατεύουν τους λύκους και όχι τα παιδιά του. Άλλωστε στην περιοχή τους οι λύκοι υπάρχουν από πολύ παλιά και είναι πολλοί, τι θα αλλάξει εάν ανοίξει ένας δρόμος;

Σχόλια: Αντιπαθεί τους οικολόγους και τις υπερβολές τους, καθώς θεωρεί ότι ενδιαφέρονται περισσότερο για τα ζώα και τα αγριόχορτα, παρά για τη δυστυχία των ανθρώπων. Στις άλλες χώρες οι άνθρωποι ζουν πλουσιοπάροχα και επιβάλλουν άδικους νόμους στη δικιά του πατρίδα, όπου είναι δύσκολο να βρεις μια καλή δουλειά.

ΚΑΤΑ

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Χαρακτήρας

Νεαρός, δυναμικός, με σπουδές στο περιβάλλον, ακτιβιστής. Από παιδί έμαθε να αγαπά το φυσικό περιβάλλον του τόπου του, και είναι παθιασμένος με την προστασία του. Μεγαλώνοντας έκανε και σχετικές σπουδές και τώρα δουλεύει σε διεθνή περιβαλλοντική οργάνωση. Είναι καλά ενημερωμένος για τη νομοθεσία που αφορά στην προστασία τέτοιων περιοχών και είναι επιφυλακτικός με τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς θεωρεί ότι τους ενδιαφέρει περισσότερο η ανάπτυξη του τόπου, παρά η προστασία του περιβάλλοντος

Επιχειρήματα

✓ Θα υπάρξει ανεπανόρθωτη καταστροφή στον πληθυσμό του λύκου. Η επιβίωση του λύκου εξαρτάται από τη ύπαρξη σχετικά μεγάλων και αδιατάρακτων δασικών εκτάσεων, με αποτέλεσμα να απειλούνται από το κερματισμό που προκαλούν σε αυτές τις περιοχές έργα όπως η κατασκευή μεγάλων οδικών αξόνων καθώς ο λύκος είναι ευάλωτος όταν ο βιότοπός του κόβεται στα δύο και οι τοπικοί πληθυσμοί απομονώνονται. Σήμερα, η επέκταση της ανθρώπινης δραστηριότητας ακόμα και σε έως πρότινος δυσπρόσιτες περιοχές, η διάνοιξη δρόμων, η μείωση των δασικών εκτάσεων, κάνουν τον κίνδυνο εξαφάνισης του λύκου ορατό. Μόλις πέρυσι καταγράφηκαν ατυχήματα λύκων που πέθαναν προσπαθώντας να διασχίσουν μεγάλους δρόμους.

✓ Άλλωστε κάθε μέρα δεκάδες λύκοι χάνονται καθώς εξακολουθούν να φονεύονται από βοσκούς και κυνηγούς. Από το 1969 απαγορεύεται η σύλληψη και η κατοχή λύκου από ιδιώτη. Παρ' όλα αυτά, οι ιδιώτες εξακολουθούν να αιχμαλωτίζουν λυκάκια για να τα χρησιμοποιούν ως φύλακες.

✓ Όλα θυσιάζονται στο βωμό του χρήματος

✓ Η πολιτεία θα έπρεπε να πάρει μέτρα για την προστασία του απειλούμενου αυτού είδους.

✓ Επιτέλους, πρέπει να δείξουν υπευθυνότητα και ευαισθησία για το φυσικό περιβάλλον που κληρονόμησαν από τις προηγούμενες γενιές, δεν μπορούν να νοιάζονται μόνο για την ευημερία τους!

Σχόλια

Πέρα από την αγάπη του για τη φύση, εκπροσωπεί και τη διεθνή περιβαλλοντική οργάνωση στην οποία δουλεύει. Ξέρει ότι οι αποφάσεις των διεθνών οργανισμών περιβάλλοντος θα είναι με το μέρος του και είναι αποφασισμένος να καταγγείλει την όποια παραβίαση του καθεστώτος προστασίας του λύκου.

ΚΑΤΑ

ΑΓΡΟΤΗΣ - ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Χαρακτήρας

Φιλήσυχος πολίτης, οικογενειάρχης

Επιχειρήματα

- ✓ Έχει χωράφια έξω από το χωριό που θα απαλλοτριωθούν με τη διάνοιξη του δρόμου και δεν θέλει να τα χάσει. Από αυτά τα χωράφια προέρχεται το μόνο εισόδημα που έχει.

Σχόλια: Γνωρίζει κάποια πράγματα για την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά κυρίως τον ενδιαφέρει η περιουσία του. Είναι σε αντιπαράθεση με τους υπόλοιπους αγρότες που υποστηρίζουν αρκετοί τη διάνοιξη του δρόμου.

ΚΑΤΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ

Χαρακτήρας

Διορατικός, διπλωμάτης και έμπειρος πολιτικός

Επιχειρήματα

- ✓ Έχει ολοκληρωμένο σχέδιο για την ανάπτυξη της Περιφέρειας
- ✓ Ο δρόμος δεν είναι τόσο απαραίτητος, ενώ θα καταστρέψει την προστατευόμενη περιοχή του ενδιαϊτήματος του λύκου.
- ✓ Αιτιολογώντας την αρνητική του θέση τονίζει το ιδιαίτερο φυσικό κάλλος της περιοχής, την τεράστια οικολογική της σημασία και την ανάγκη διαφύλαξης της για τις επόμενες γενιές. Θεωρεί ότι θα υπάρξει οριστική και αμετάκλητη μετατροπή της περιοχής αν γίνει το συγκεκριμένο έργο και θα προκληθεί ανεπανόρθωτη καταστροφή στο σπάνιο και πολύτιμο αυτό οικοσύστημα.
- ✓ Θέλει την ανάπτυξη γνήσιου οικοτουρισμού.

Σχόλια: Προσπαθεί να βελτιώσει και να ενισχύσει το δίκτυο NATURA 2000 και δεν τον ενδιαφέρει το όποιο πολιτικό κόστος. Έχει όραμα.

Υποστηρικτικό υλικό για τον εμπλουτισμό των επιχειρημάτων μαζί με το βίντεο <http://www.videoman.gr/54410>

ΚΙΝΔΥΝΟΙ - ΑΠΕΙΛΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΛΥΚΟ - Canis lupus (Linnaeus, 1758), Wolf (Κόκκινο Βιβλίο των απειλούμενων ζώων στην Ελλάδα)

Κατηγορία κινδύνου στην Ελλάδα: Τρωτό: Αντιμετωπίζει δηλαδή υψηλό κίνδυνο εξαφάνισης στο μεσοπρόθεσμο μέλλον. Κατηγορία κινδύνου διεθνώς: Μειωμένου ενδιαφέροντος: Δηλαδή σε διεθνές επίπεδο θεωρείται κοινό ή ευρέως διαδεδομένο είδος.

Στην Ελλάδα εκτιμάται ότι υπάρχουν 600 περίπου άτομα λύκου. Η έκταση της κατανομής του είδους ξεπερνά τα 40.000 τ. χλμ. Με την εξαίρεση του λύκου από τα θηρεύσιμα είδη στις αρχές της δεκαετίας του '90 και την απαγόρευση της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων τη δεκαετία του '80 άρχισε και η σταδιακή επανάκαμψη του πληθυσμού του λύκου σε περιοχές της κατανομής του στην Ελλάδα.

Οικολογία: Οι λύκοι στην Ελλάδα τρέφονται κυρίως από κτηνοτροφικά ζώα ελεύθερης βοσκής, πτώματα ζώων από σταυλισμένες κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις και άλλα μικρότερα θηλαστικά. Σε λίγες περιοχές με ικανοποιητική πυκνότητα άγριων οπληφόρων ζώων (αγριόχοιρος, ζαρκάδι) έχει παρατηρηθεί να τρέφονται περιστασιακά και με τα είδη αυτά. Το ενδιαίτημα του λύκου είναι ουσιαστικά αυτό της τροφής του. Απαντάται στην πεδινή, ημιορεινή και ορεινή ζώνη και όπου η διαθεσιμότητα τροφής είναι υψηλή και συνεχής σε ετήσια βάση.

Απειλές: Ανθρωπογενής θνησιμότητα, μείωση διαθεσιμότητας τροφής σε όλο το εύρος της κατανομής του είδους λόγω της μείωσης της εκτατικής κτηνοτροφίας σε συνδυασμό με τις χαμηλές σχετικά πυκνότητες των άγριων οπληφόρων και κατακερματισμός βιοτόπων από κατασκευή μεγάλων οδικών αξόνων και λοιπών υποδομών μεταφοράς. Σημαντικές είναι οι επιπτώσεις στους πληθυσμούς του λύκου από την κατασκευή μεγάλων τεχνικών έργων, καθώς ο λύκος είναι ευάλωτος όταν ο βιότοπός του κόβεται στα δύο και οι τοπικοί πληθυσμοί απομονώνονται. Μολονότι δεν έχει καταγραφεί ποτέ και σε κανένα μέρος επίθεση λύκου σε άνθρωπο, ο μύθος που τον θέλει εχθρό του ανθρώπου εξακολουθεί να λειτουργεί εις βάρος του. Κι όμως, ο λύκος είναι ένα ντροπαλό και ήσυχο ζώο που αποφεύγει τον άνθρωπο. Είναι χαρακτηριστικό ότι κινείται νύχτα. Γι' αυτό δεν είναι εύκολο να τον δεις. Αν και τον έχει ανάγκη για να τραφεί, ο λύκος αποφεύγει τον άνθρωπο.

Κατασκευή δρόμου

Το χωριό Αγνάντα βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα του δάσους. Η περιοχή του είναι βραχώδης, απόκρημνη και άγονη, υπάρχει όμως αρκετά πλούσια βλάστηση. Έχει μεγάλη θέα προς το κάμπο στα βορειοδυτικά και το ηλιοβασίλεμα, ιδίως το καλοκαίρι είναι φανταστικό. Ο αμαξιτός δρόμος, έχει μήκος 65 χιλιόμετρα, διασχίζει κατά μήκος ολόκληρη σχεδόν την περιοχή και περνά απ' την Αγνάντα. Ευθεία απέχει απ' την πρωτεύουσα μόνο 10 χιλιόμετρα, η κατασκευή όμως συντομότερου δρόμου είναι δύσκολη λόγω του ότι αυτός πρέπει να διασχίσει μια δασική περιοχή όπου ζουν και αναπαράγονται λύκοι. Οι κάτοικοι είναι γεωργοί και κτηνοτρόφοι, ασχολούμενοι αποκλειστικά με την ελαιοκαλλιέργεια και την κτηνοτροφία. Τα παιδιά όταν έρθει η ώρα να πάνε γυμνάσιο αναγκάζονται να μετακομίσουν στην πρωτεύουσα μια και η μεγάλη απόσταση δεν τους επιτρέπει να πηγαινοέρχονται. Οι κτηνοτρόφοι και οι γεωργοί διαμαρτύρονται ότι ξοδεύουν πολλά χρήματα για τη μεταφορά των προϊόντων τους στην

Πρωτεύουσα. Κάποιοι υποστηρίζουν ότι ίσως ο τόπος τους με την κατασκευή δρόμου να αναπτύσσονταν τουριστικά και να έβρισκαν οι ντόπιοι δουλειά.

1.9.3. Υλοποιήθηκε ως δειγματική διδασκαλία με μαθητές της Β΄ τάξης του 4/θέσιου ΔΣ Βαγιωνιάς

ΤΙΤΛΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

ΖΩΑ ΠΟΥ ΑΠΕΙΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ

(Ζώα που αντιμετωπίζουν εξαιρετικό ή πολύ υψηλό κίνδυνο εξαφάνισης από το φυσικό τους χώρο στο άμεσο ή στο μεσοπρόθεσμο μέλλον)

ΣΤΟΧΟΙ:

1. Γνωριμία με δύο είδη της Κρήτης που κινδυνεύουν με εξαφάνιση (κρητικός αίγαγρος & γυπαετός)
2. Διερεύνηση των ανθρωπογενών επιδράσεων εξαιτίας των οποίων τα «ζώα απειλούνται με εξαφάνιση»
3. Κατανόηση των απόψεων αντιπαρατιθέμενων κοινωνικών ομάδων σε σχέση με τη διαχείριση πληθυσμών ειδών που «απειλούνται με εξαφάνιση»
4. Καλλιέργεια δεξιοτήτων επικοινωνίας – διαπραγμάτευσης – ενσυναίσθησης μεταξύ των μαθητών
5. Διασαφήνιση προσωπικών αξιών σε σχέση με το περιβαλλοντικό ζήτημα «ζώα που απειλούνται με εξαφάνιση»
6. Ομαδοσυνεργατική μέθοδος - μάθηση στο πλαίσιο του κοινωνικού κονστρουκτιβισμού
7. Διερευνητική διδακτική προσέγγιση – οι μαθητές μέσα από αναζήτηση, συζήτηση και υποστήριξη – ενθάρρυνση του εκπαιδευτικού «ανακαλύπτουν» την γνώση
8. Εξοικείωση με ΤΠΕ.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ: 1 (ΜΙΑ) ΔΙΔΑΚΤΙΚΉ ΏΡΑ

- I. Η εκπαιδευτικός έχει ετοιμάσει δύο σενάρια και αντίστοιχες καρτέλες ρόλων για παιχνίδια ρόλων, που αφορούν στο γυπαετό και στο κρητικό αγριοκάτσικο αντίστοιχα (Παράρτημα).
- II. Στη συνέχεια η κάθε ομάδα παίζει το δικό της παιχνίδι ρόλων στην ολομέλεια της τάξης, ακολουθώντας τις οδηγίες και με την εμπύχωση της εκπαιδευτικού. Κάθε παιδί αναλαμβάνει ένα ρόλο στην ομάδα του (ο συνολικός αριθμός μαθητών ήταν 8 και κάθε παιδί ανέλαβε ένα ρόλο σε ένα από τα δύο σενάρια).
- III. Τα μέλη κάθε ομάδας γράφουν τα επιχειρήματα του ρόλου τους σε ένα χαρτάκι.

- IV. Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού η εκπαιδευτικός συμπληρώνει και με νέα επιχειρήματα που διατυπώνουν οι μαθητές στο χαρτάκι κάθε ρόλου.
- V. Όταν ολοκληρωθεί το παιχνίδι κάθε παιδί σκανάρει το χαρτάκι του ρόλου του με τα συνολικά επιχειρήματα.
- VI. Το σενάριο, οι καρτέλες και τα σκαναρισμένα επιχειρήματα του παιχνιδιού ρόλων συνθέτονται στο word (Παράρτημα) και εκτυπώνονται, ώστε να μοιραστούν ως αναμνηστικό για τα παιδιά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1^ο ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΓΥΠΑΕΤΟ

ΣΕΝΑΡΙΟ: *Οι κάτοικοι ενός κάμπου συνηθίζουν να κυνηγούν γυπαετούς για να τους ταριχεύουν, με αποτέλεσμα αυτοί να κινδυνεύουν να εξαφανιστούν. Οι οικολογικές οργανώσεις έχουν ξεσηκωθεί και καταγγέλλουν τους κατοίκους στα ΜΜΕ για κατάφορη παραβίαση των δικαιωμάτων των ζώων. Στη δημόσια τηλεόραση συμμετέχετε σε σχετική συζήτηση υποδυόμενοι ρόλους και καλείστε να δώσετε λύση.*

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ: Δήμαρχος – Δημοτικοί Σύμβουλοι

ΥΠΕΡ: κάτοικοι Κυνηγοί

ΚΑΤΑ: Οικολόγος - παιδιά δημοτικού

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΜΕ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ – ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Χαρακτήρας

Φαίνονται διαλλακτικοί γιατί προσπαθούν να τα έχουν καλά με όλους.

Επιχειρήματα

- ✓ Έχουν υποχρέωση να διαφυλάξουν το καθεστώς προστασίας του γυπαετού βάση διεθνών συμβάσεων, υπό την προϋπόθεση ότι δε θα θιγούν δραματικά τα συμφέροντα των κατοίκων
- ✓ Υπέρ του κυνηγιού γυπαετών αφού αποτελεί μακρόχρονη παράδοση στον τόπο τους και αφού ο πληθυσμός των γυπαετών έχει τα τελευταία χρόνια αυξηθεί.
- ✓ Ωστόσο δε θέλουν να δυσφημιστεί ο Δήμος, από τους οικολόγους στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Σχόλια

Στην πραγματικότητα δεν θέλουν να έρθουν σε αντιπαράθεση με τους ντόπιους κατοίκους, αφού με τη δική τους ψήφο εκλέγονται. Επί της ουσίας δεν τους ενδιαφέρει η προστασία του γυπαετού.

ΥΠΕΡ

Κάτοικοι Κυνηγοί

Χαρακτήρας

Αγαπημένο τους σπορ το κυνήγι από μικρά παιδιά, καθώς πρόκειται για παράδοση το κυνήγι γυπαετών που το μαθαίνουν παππούδες και γονείς στα παιδιά.

Επιχειρήματα

- ✓ Υπέρ του κυνηγιού, καθώς δεν καταλαβαίνουν τι χρησιμότητα έχουν οι γυπαετοί. Είναι μακάβρια ζώα καθώς τρέφονται με ψοφίμια και δε χρησιμεύουν σε τίποτα.
- ✓ Ταριχεύουν από τα παλιά χρόνια γυπαετούς και στολίζουν με αυτούς τα σπίτια και τις ταβέρνες τους και τα θαυμάζουν και οι τουρίστες. Δε θα αλλάξουν τώρα τα έθιμα του τόπου τους γιατί οι ξένοι θέλουν να προστατέψουν ένα άχρηστο πουλί.
- ✓ Άλλωστε στην Τουρκία είναι πολυάριθμοι οι γυπαετοί, δεν πρόκειται να εξαφανιστεί από τη γη το είδος, όπως υστερικά υποστηρίζουν οι οικολόγοι.

Σχόλια

Τους ενδιαφέρει αποκλειστικά και μόνο να κάνουν το κέφι τους.

ΚΑΤΑ

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Χαρακτήρας

Φυσιολάτρης και παθιασμένος με την προστασία του περιβάλλοντος. Σπούδασε οικολογία και τώρα δουλεύει σε διεθνή περιβαλλοντική οργάνωση. Είναι καλά ενημερωμένος για τη νομοθεσία που αφορά στην προστασία τέτοιων πουλιών και είναι επιφυλακτικός με τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς θεωρεί ότι τους ενδιαφέρει περισσότερο η ανάπτυξη του τόπου, παρά η προστασία του περιβάλλοντος.

Επιχειρήματα

- ✓ Η νομοθεσία δεν επιτρέπει το κυνήγι των γυπαετών στην περιοχή και θα τους επιβληθούν υψηλά πρόστιμα, που ο Δήμος θα δυσκολευτεί να πληρώσει.
- ✓ Οι γυπαετοί καθαρίζουν από τα ψόφια ζώα τη φύση, διαφορετικά θα γέμιζε ψοφίμια η γη
- ✓ Επιτέλους, πρέπει να δείξουν υπευθυνότητα και ευαισθησία για το φυσικό περιβάλλον που κληρονόμησαν από τις προηγούμενες γενιές, δεν μπορούν να νοιάζονται μόνο για τη «διασκέδαση» τους!

Σχόλια

Πέρα από την αγάπη του για τη φύση, εκπροσωπεί και τη διεθνή περιβαλλοντική οργάνωση στην οποία δουλεύει. Ξέρει ότι οι αποφάσεις των διεθνών οργανισμών περιβάλλοντος θα είναι με το μέρος του και είναι αποφασισμένος να καταγγείλει την παραβίαση του καθεστώτος προστασίας των γυπαετών.

ΚΑΤΑ

Παιδιά δημοτικού

Χαρακτήρας

Έχουν κάνει πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για τα ζώα που απειλούνται με εξαφάνιση και είναι ενημερωμένα για σχετικά θέματα.

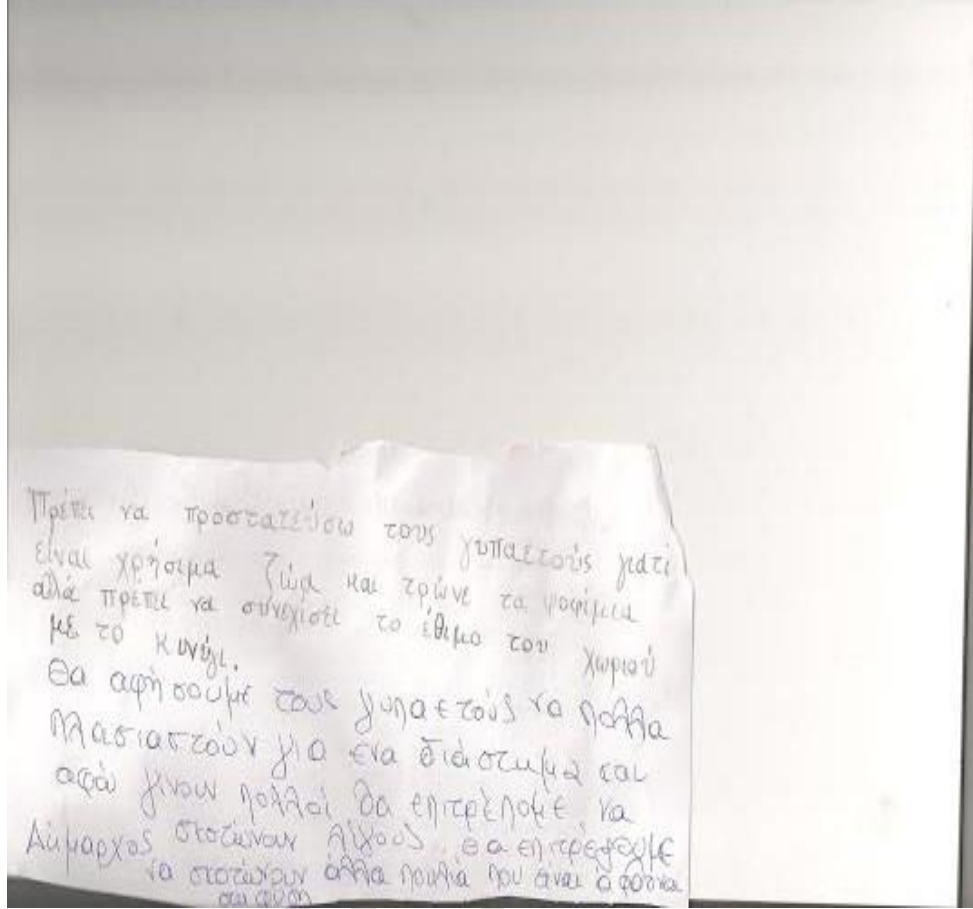
Επιχειρήματα

- ✓ Κατά του κυνηγιού αρπακτικών πουλιών γενικότερα. Τα πουλιά αυτά είναι πολύ χρήσιμα καθώς κυνηγούν ποντίκια και τρωκτικά για να τραφούν και δεν τα αφήνουν να αυξηθούν υπέρμετρα. Ειδικά οι γυπαετοί καθαρίζουν από τα πτώματα των ζώων τη φύση, όπως λέει και ο οικολόγος
- ✓ Ένα τόσο όμορφο και άγριο πουλί είναι κρίμα να σκοτώνεται για να στολίσει σπίτια. Θεωρούν άδικη αυτή την παράδοση και δε θέλουν να τη συνεχίσουν παρά την παρότρυνση των μεγαλύτερων.

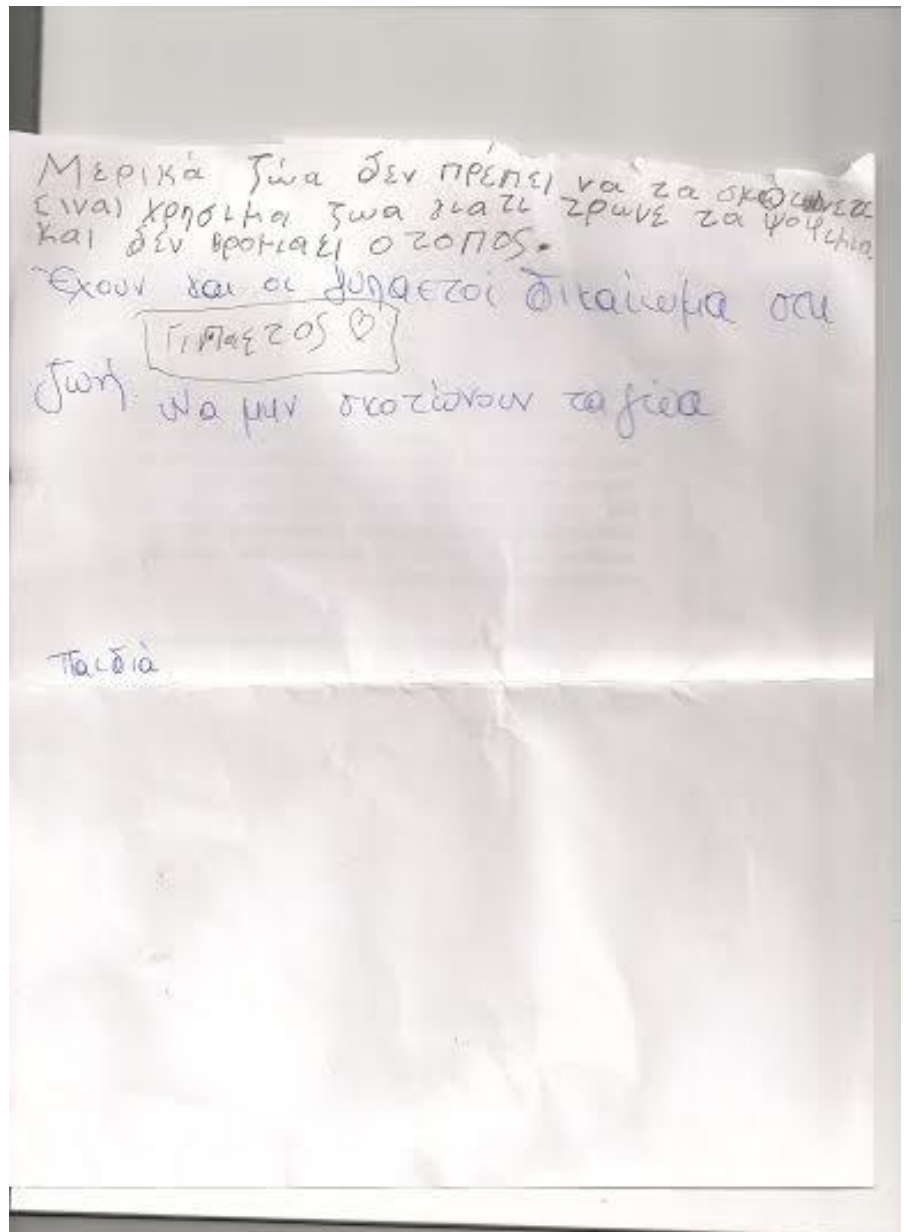
Σχόλια

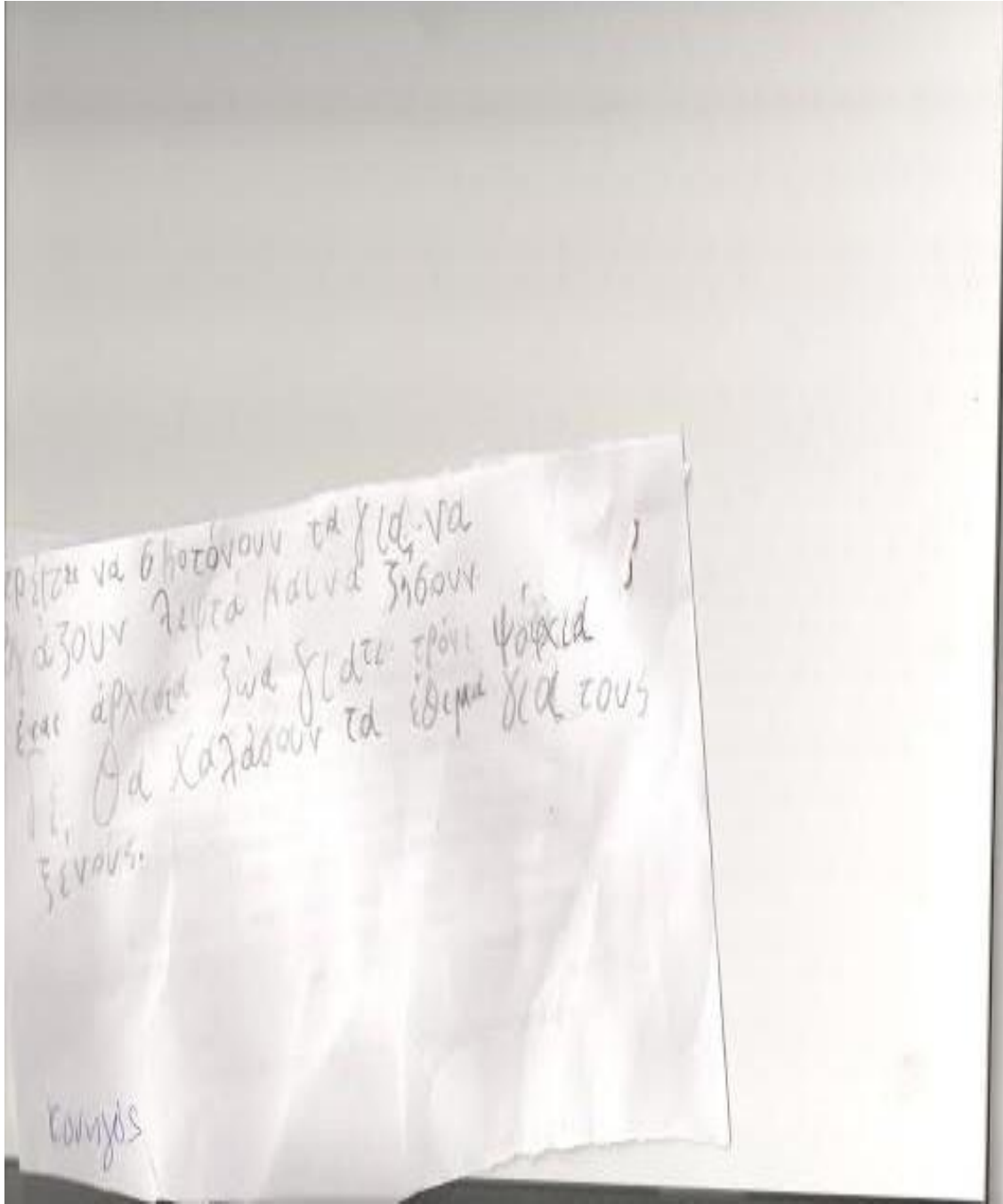
Αντιπαθούν το κυνήγι, καθώς θεωρούν ότι είναι άναντρο να σκοτώνεις ένα ζώο που προσπαθεί να επιβιώσει. Στις άλλες χώρες οι άνθρωποι σέβονται τα ζώα.

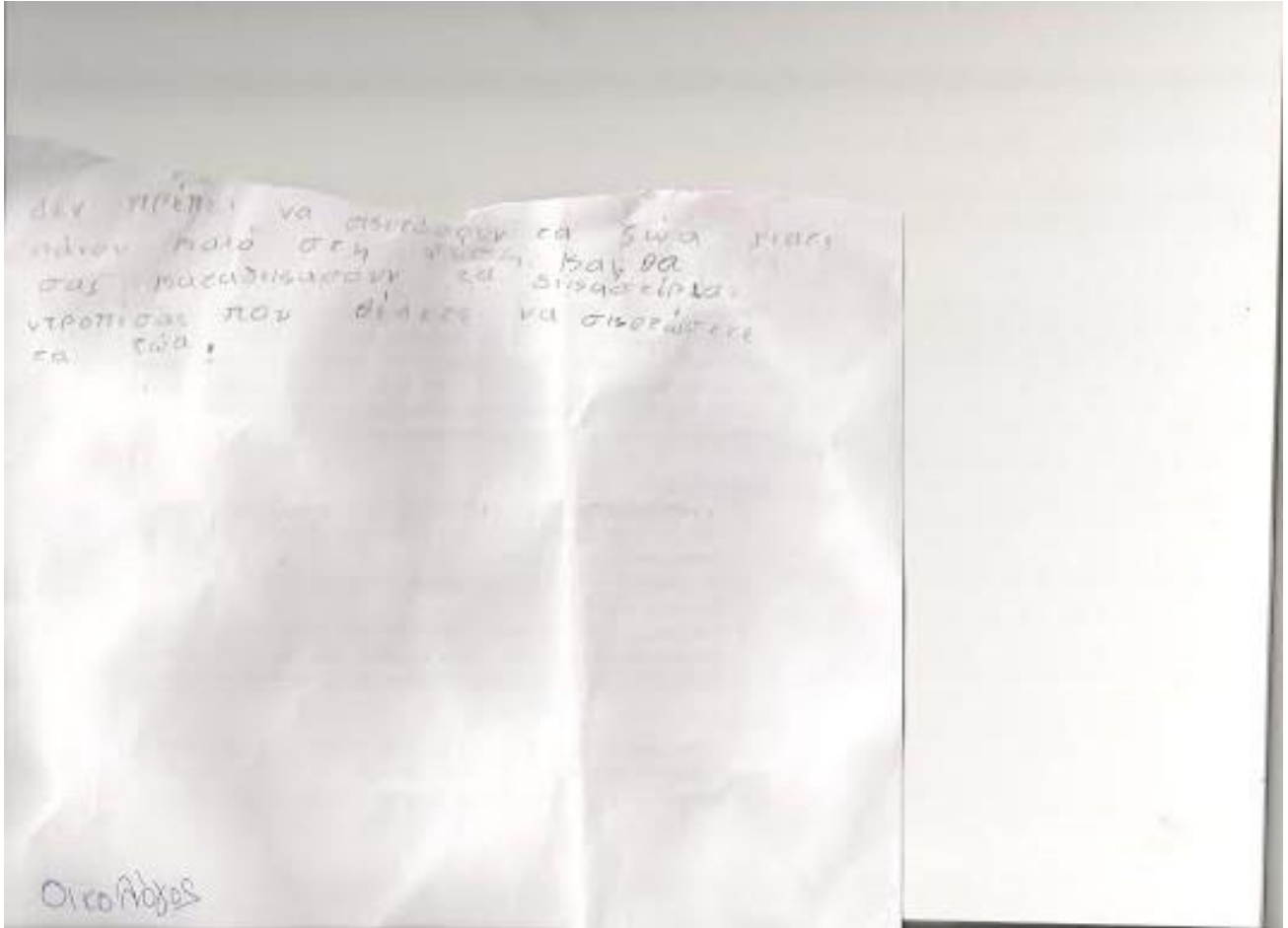
ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Πρέπει να προστατεύσω τους γυμναστές γιατί
είναι χρήσιμα ζώα και τρώνε τα ψάρια
αλλά πρέπει να συνεχιστεί το έθιμο του χιρισού
μέ το κανόμι.
Θα αφήσουμε τους γυμναστές να ποδηλα-
τάνε για ένα διάστημα και
αφού γίνουν ποδηλάτες θα επιτρέψουμε να
Αύγουστος σταματήσουν Αύγουστος θα επιτρέψουμε
να σταματήσουν άλλα ποδηλάτες που είναι άρτια

2° ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΡΗΤΙΚΟ ΑΙΓΑΓΡΟ

ΣΕΝΑΡΙΟ: Σ' ένα φαράγγι, που είναι εθνικός δρυμός, ζουν αγριοκάτσικα που ανήκουν σε ένα σπάνιο είδος. Οι άνθρωποι αποφασίζουν να μεταφέρουν ζαρκάδια στο φαράγγι, για να γίνει πιο εντυπωσιακό για τους επισκέπτες. Άλλοι κάτοικοι συμφωνούν και άλλοι διαφωνούν. Στο Δημοτικό Συμβούλιο που συγκαλείται για την έγκριση μεταφοράς ζαρκαδιών στην προστατευόμενη περιοχή, αναπτύξτε τα επιχειρήματά σας (ανάλογα με το ρόλο που έχετε) και προσπαθήστε να καταλήξετε στην καλύτερη (για εσάς) λύση.

ΧΑΡΑΤΗΡΕΣ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ: Δήμαρχος – Δημοτικοί Σύμβουλοι

ΥΠΕΡ: Ξενοδόχος, άνεργος κάτοικος

ΚΑΤΑ: Οικολόγος

ΚΑΡΤΕΛΕΣ ΜΕ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ – ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Χαρακτήρας

Φαίνονται διαλλακτικοί γιατί προσπαθούν να τα έχουν καλά με όλους.

Επιχειρήματα

- ✓ Έχουν υποχρέωση να διαφυλάξουν το καθεστώς προστασίας του Εθνικού Δρυμού βάση διεθνών συμβάσεων, υπό την προϋπόθεση ότι δε θα θιγούν δραματικά τα συμφέροντα των κατοίκων
- ✓ Υπέρ της μεταφοράς ζαρκαδιών από τη μια, αφού ο πληθυσμός των ενδημικών αγριοκάτσικων κάθε χρόνο μειώνετε, αλλά και γιατί θα αυξηθεί ο τουρισμός στην περιοχή καθώς και η απασχόληση
- ✓ Ωστόσο δε θέλουν να δυσφημιστεί ο Δήμος, από τους οικολόγους στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Σχόλια

Στην πραγματικότητα δεν θέλουν να έρθουν σε αντιπαράθεση με επιχειρηματίες (ξενοδόχους, εστιατορές) που δίνουν δουλειά σε ντόπιους κατοίκους και στους οποίους οφείλετε η τουριστική ανάπτυξη και η διαφήμιση της περιοχής στο εξωτερικό. Επί της ουσίας δεν τους ενδιαφέρει η προστασία του περιβάλλοντος.

ΥΠΕΡ

ΞΕΝΟΔΟΧΟΣ

Χαρακτήρας

Πλούσιος και επιτυχημένος επιχειρηματίας. Εμφανίζεται διαλλακτικός, προκειμένου να είναι αρεστός και να επιτύχει όσο το δυνατόν μεγαλύτερο κέρδος για την επιχείρησή του.

Επιχειρήματα

- ✓ Υπέρ της μεταφοράς ζαρκαδιών, καθώς ελπίζει ότι με αυτό τον τρόπο θα προσελκύσει περισσότερους τουρίστες και θα αυξηθούν τα κέρδη του.
- ✓ Έχει πρόγραμμα να κτίσει και άλλο ξενοδοχείο πλησιέστερα της προστατευόμενης περιοχής και να δημιουργήσει και ένα γραφείο τουρισμού που θα διοργανώνει τουρισμό περιπέτειας στο φαράγγι. Εξαιτίας του αυστηρού καθεστώτος προστασίας, που δεν έχει επιφέρει εξάλλου τα αναμενόμενα αποτελέσματα, χάνει πελάτες.
- ✓ Σε περίπτωση που επεκτείνει τις επιχειρήσεις του, θα βρουν δουλειά περισσότεροι ντόπιοι.

Σχόλια

Το ενδιαφέρει αποκλειστικά και μόνο το κέρδος.

ΥΠΕΡ

ΑΝΕΡΓΟΣ ΚΑΤΟΙΚΟΣ

Χαρακτήρας

Απελπισμένος, έχει να θρέψει 3 παιδιά και τους γέρους γονείς του.

Επιχειρήματα

- ✓ Υπέρ της μεταφοράς ζαρκαδιών, πιστεύει στις υποσχέσεις του ξενοδόχου ότι θα καταφέρει να βρει μια καλή δουλειά στις επιχειρήσεις του. Μέχρι σήμερα κάνει μεροκάματα σε χωράφια όποτε βρει δουλειά, αλλά τα χρήματα δεν είναι αρκετά. Σκέφτεται να πάει σε άλλη περιοχή να βρει δουλειά και να στέλνει από εκεί χρήματα στην οικογένειά του.
- ✓ Δε είναι δίκαιοι οι νόμοι που προστατεύουν τα κατσίκια και όχι τα παιδιά του. Άλλωστε στην περιοχή τους τα αγριοκάτσικα υπάρχουν από πολύ παλιά, τι θα αλλάξει εάν μεταφέρουν εκεί λίγα ακόμα;

Σχόλια

Αντιπαθεί τους οικολόγους και τις υπερβολές τους, καθώς θεωρεί ότι ενδιαφέρονται περισσότερο για τα ζώα και τα αγριόχορτα, παρά για τη δυστυχία

των ανθρώπων. Στις άλλες χώρες οι άνθρωποι ζουν πλουσιοπάροχα και επιβάλουν άδικους νόμους στη δικιά του πατρίδα, όπου είναι δύσκολο να βρεις μια καλή δουλειά.

ΚΑΤΑ

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Χαρακτήρας

Φυσιολάτρης και παθιασμένος με την προστασία του περιβάλλοντος. Σπούδασε οικολογία και τώρα δουλεύει σε διεθνή περιβαλλοντική οργάνωση. Είναι καλά ενημερωμένος για τη νομοθεσία που αφορά στην προστασία τέτοιων περιοχών και είναι επιφυλακτικός με τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς θεωρεί ότι τους ενδιαφέρει περισσότερο η ανάπτυξη του τόπου, παρά η προστασία του περιβάλλοντος.

Επιχειρήματα

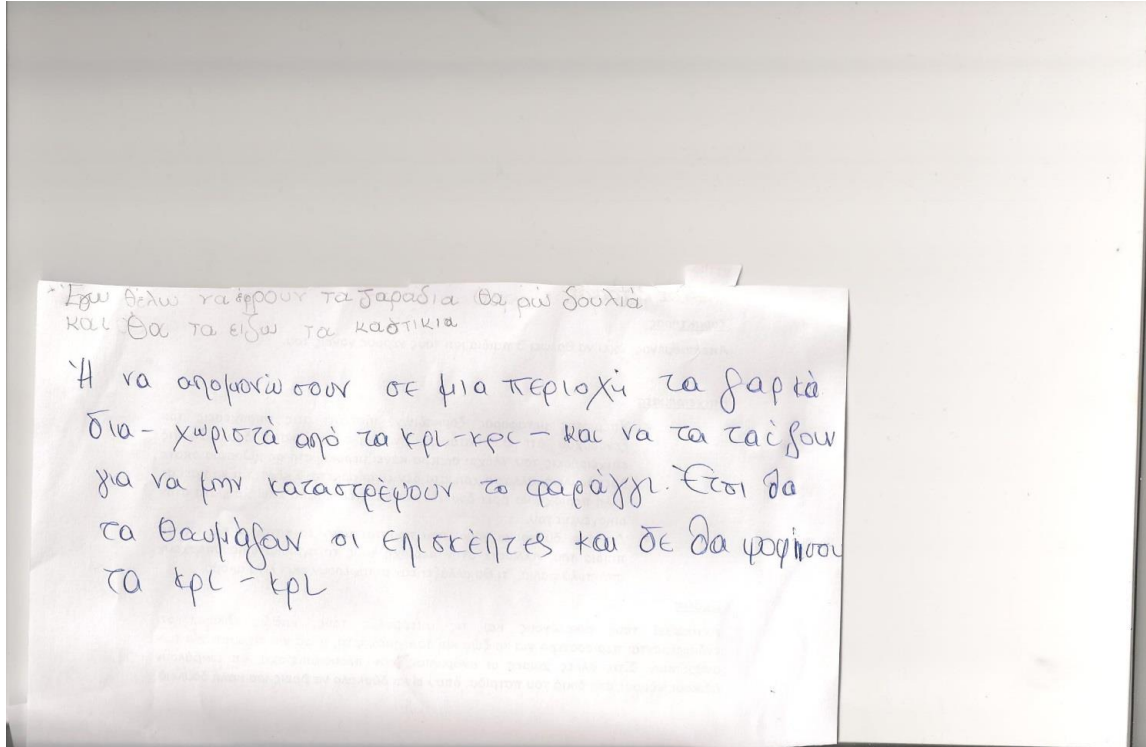
- ✓ Η εισαγωγή ζαρκαδιών στο φαράγγι θα οδηγήσει τα ντόπια αγριοκάτσικα σε εξαφάνιση λόγω έλλειψης τροφής. Θα υπάρξει ανεπανόρθωτη καταστροφή στον Εθνικό Δρυμό, καθώς ο μεγάλος αριθμός ζώων θα έχει ως συνέπεια την υπερβόσκηση. Μακροπρόθεσμα και τα σπάνια φυτά του φαραγγιού θα εξαφανιστούν από τα ζώα.
- ✓ Η νομοθεσία δεν επιτρέπει την εισαγωγή ξενικών¹ ειδών στην περιοχή και θα τους επιβληθούν υψηλά πρόστιμα, που ο Δήμος θα δυσκολευτεί να πληρώσει.
- ✓ Επιτέλους, πρέπει να δείξουν υπευθυνότητα και ευαισθησία για το φυσικό περιβάλλον που κληρονόμησαν από τις προηγούμενες γενιές, δεν μπορούν να νοιάζονται μόνο για την ευημερία τους!

Σχόλια

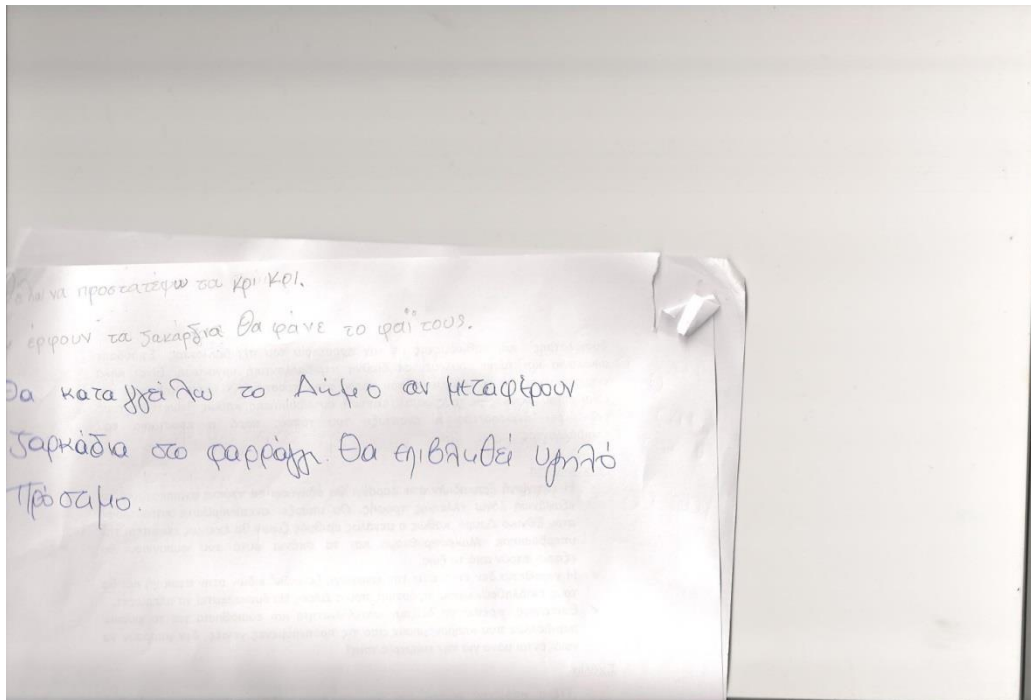
Πέρα από την αγάπη του για τη φύση, εκπροσωπεί και τη διεθνή περιβαλλοντική οργάνωση στην οποία δουλεύει. Ξέρει ότι οι αποφάσεις των διεθνών οργανισμών περιβάλλοντος θα είναι με το μέρος του και είναι αποφασισμένος να καταγγείλει την όποια παραβίαση του καθεστώτος προστασίας του Εθνικού Δρυμού. Άλλωστε, μακροπρόθεσμα η λύση μεταφοράς ζαρκαδιών δεν είναι βιώσιμη.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ

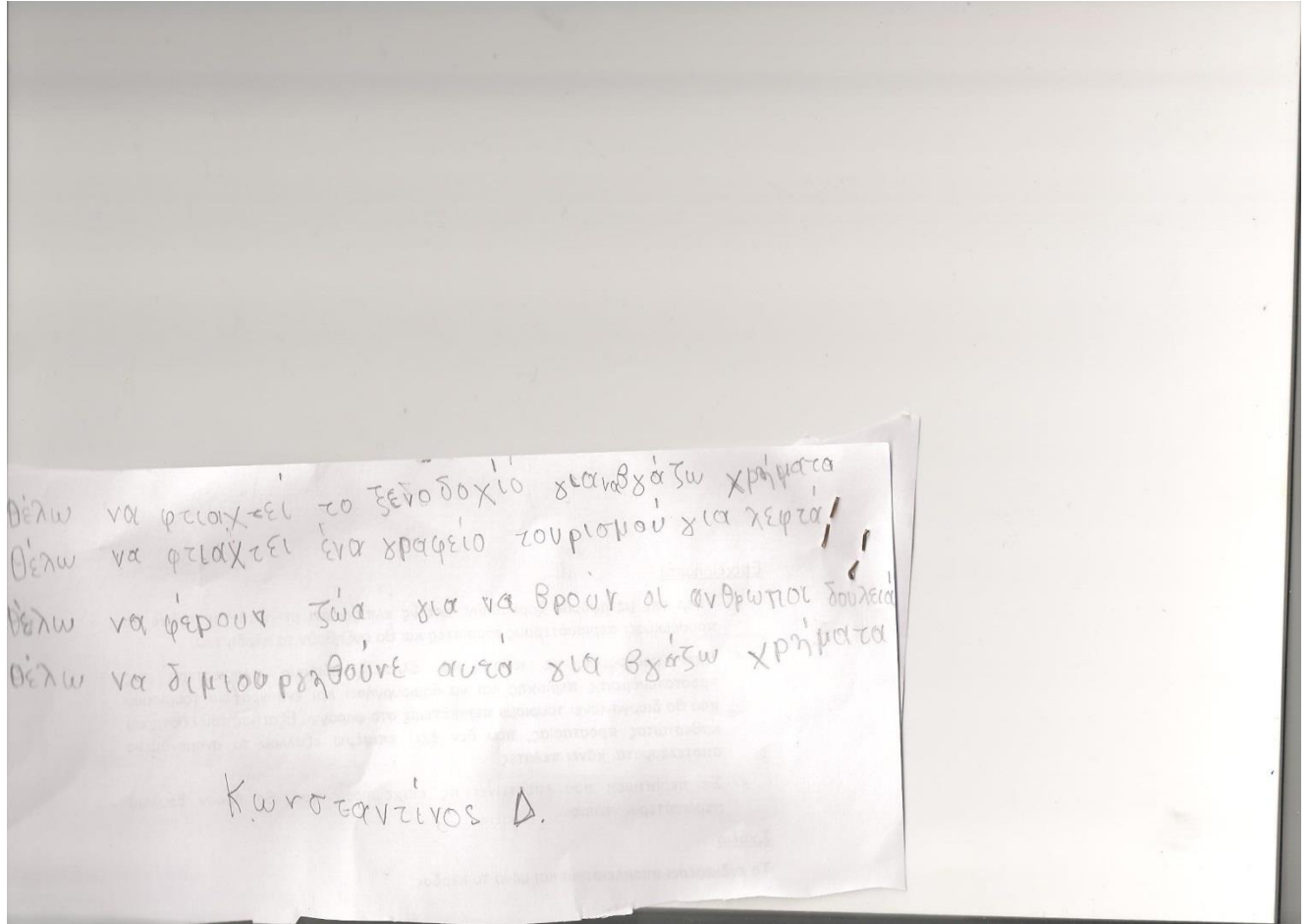
ΑΝΕΡΓΟΣ ΚΑΤΟΙΚΟΣ

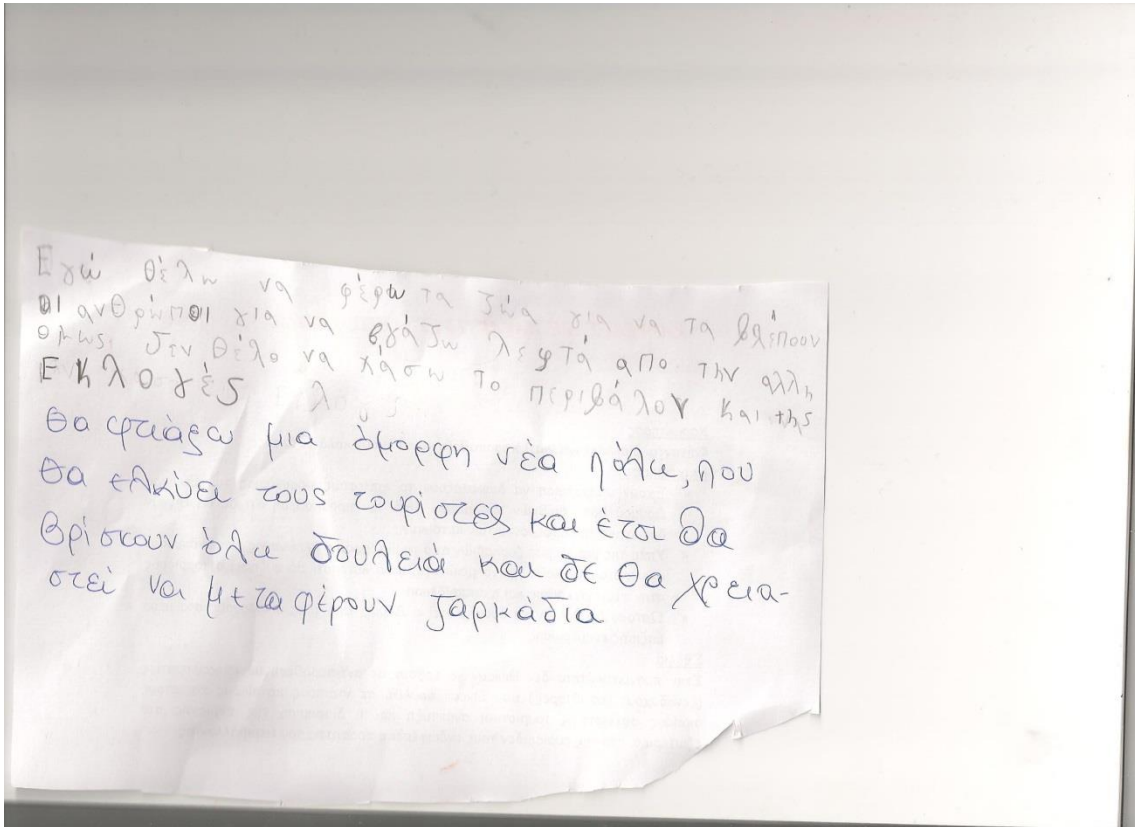
ΟΙΚΟΛΟΓΟΣ

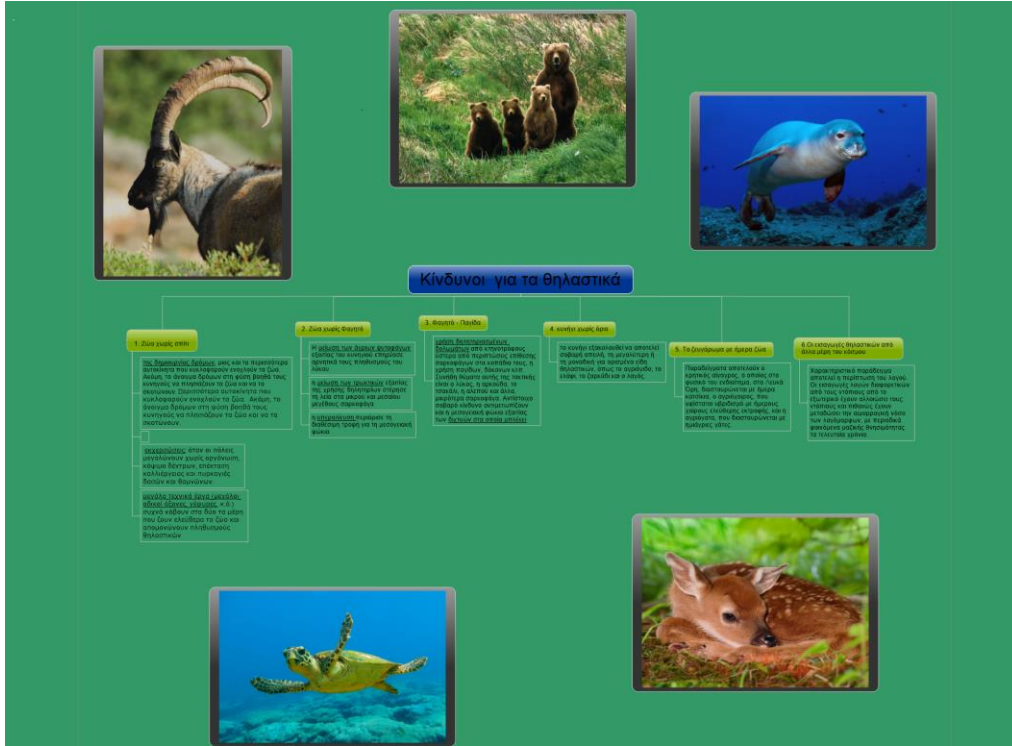
ΞΕΝΟΔΟΧΟΣ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Υποστηρικτικό υλικό που δημιούργησαν τα παιδιά βασιζόμενα στο Κόκκινο Βιβλίο στο διαδίκτυο <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=518>.

ΓΥΠΑΕΤΟΣ

Αποτελεί το σπανιότερο είδος γύπα στην Ελλάδα και, σε αντίθεση με τα υπόλοιπα, εξαπλώνονται σε μεγάλες περιοχές. Είναι προστατευόμενο είδος.

Α. Που ζω:
 Στο παρελθόν ο γυπαετός εξαπλωνόταν σε όλα τα βουνά της ηπειρωτικής χώρας και της Κρήτης, και ο πληθυσμός μου ήταν περίπου 25 ζευγάρια. Σήμερα ζω μόνο στην Κρήτη, όπου υπάρχουν 4-6 ζευγάρια, που είναι τα τελευταία της νοτιοανατολικής Ευρώπης, πλην Τουρκίας. Ο συνολικός πληθυσμός μου στην Κρήτη δεν ξεπερνά τα 30 άτομα. Ένα βασικό χαρακτηριστικό του πληθυσμού μου είναι ο μεγάλος αριθμός επικρατειών με μοναχικά ώριμα άτομα, απόδειξη έλλειψης ενηλίκων, λόγω των πολλών θανάτων γυπαετών.

Συνήθως προτιμώ να είμαι κοντά σε βράχια ή απότομες πλαγιές, τόσο στο εσωτερικό της Κρήτης όσο και σε παραθαλάσσιες περιοχές της.

Β. Τι τρώγω
 Τρέφομαι με κόκαλα νεκρών ζώων μεσαίου και μικρού μεγέθους, τα οποία αναζητώ σε μεγάλες επικρατείες. Στην Κρήτη οι μικρές ομάδες αιγοπροβάτων που ζουν σε ημιάγρια κατάσταση σε όλα τα βουνά του νησιού αποτελούν σημαντική πηγή τροφής μου.

Γ. Απειλές
 Στην Κρήτη το κυνήγι αποτελεί κύρια αιτία θανάτωσης μου και τοπικά η χρήση δολωμάτων, που στοχεύει στην εξολόθρευση κορακιών και αδέσποτων άλλων.

Άλλες απειλές είναι η ενόχληση στον τόπο που φωλιάζω δηλαδή έχω το σπίτι μου, εξαιτίας του ανοίγματος πάρα πολλών αγροτικών δρόμων, και της ολοένα μεγαλύτερης επέκτασης του τουρισμού και των χωριών σε πολλές ορεινές περιοχές.

Κρητικός Αίγαγρος, Αγρίμι, Κρητικό αγριοκάτσικο

Είμαι το έμβλημα της Κρήτης. Αποτελώ μοναδική μορφή αιγάγρου στην Ευρώπη, γι αυτό είμαι αυστηρά προστατευόμενο είδος.

Α. Που ζω:

Μέχρι πριν λίγες δεκάδες χρόνια εξαπλωνόμουν και στα τρία βουνά της Κρήτης (Λευκά Όρη, Ψηλορείτης, Λασιθιώτικα βουνά).

Ο φυσικός μου πληθυσμός στην Κρήτη περιορίζεται σήμερα στα Λευκά Όρη της Δ. Κρήτης, ενώ από εκεί μεταφέρθηκαν κάποια αγριοκάτσικα στη νησίδα Θεοδώρου των Χανίων. Από τη Θεοδώρου μεταφέρθηκαν κρι κρι στα νησιά Δία κοντά στο Ηράκλειο και Άγιοι Πάντες κοντά στον Αγ. Νικόλαο Κρήτης. Στις προστατευόμενες περιοχές που έχουν ιδρυθεί περιλαμβάνεται και ο Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς, με κύριο αντικείμενο προστασίας το κρητικό αγρίμι.

Ακόμη, οι άνθρωποι μετέφεραν κρι κρι εκτός Κρήτης στη Μονή κοντά στην Αίγινα και στο Αιγαλιονήσι Φθιώτιδας. Τέλος κρι κρι, έχουν μεταφερθεί και στον Εθνικό Δρυμό Πάρνηθας.

Εκτός Ελλάδας σχετικά πρόσφατα το κρι κρι μεταφέρθηκε στη Σαπιέντζα Μεσογίας και στη ρεζέρβα Hai-Bar του Ισραήλ.

Β. Απειλές:

Κύρια απειλή αποτελεί το ζευγάριμα με τα ήμερα κατσίκια. Τελευταία απειλούμαι και από τους κυνηγούς που με σκοτώνουν για να πουλήσουν το κρέας μου.

Βιβλιογραφία

1. Adam Blatner, MD (2009). *Role playing in education*. Ανακτημένο στις 4/07/2014 από το δικτυακό τόπο <http://www.blatner.com/adam/pdntbk/rlplayedu.htm>
2. Almon J. (2014). *The Vital Role of Play in Early Childhood Education*. Ανακτημένο στις 4/07/2014 από το δικτυακό τόπο <http://www.waldorfresearchinstitute.org/pdf/BAPlayAlmon.pdf>
3. Cherif, A., Verma, S. and Summerville, C. (1998) From the Los Angeles zoo to the classroom. *The American Biology Teacher*, 60(8), 613-617.
4. Etkin, L., & Snyder, L. (1972). A model for peer group counseling based on roleplaying. *School Counselor*, 19(2), 215-218.
5. Fogg, P. (2001). A history professor engages students by giving them a role in the action. *Chronicle of Higher Education*. 48(12). A12-13.
6. Huyack, E. T. (1975). Teaching for behavioral change. *Human Educator*, 14(1), 12-20.
7. Jarvis L., Odell K. and Troiano M. (2002). Role – Playing as a teaching strategy. *Strategies for Application and Presentation - Staff Development and Presentation*. Ανακτημένο στις 4/07/2014 από το δικτυακό τόπο <http://imet.csus.edu/imet3/odell/portfolio/grartifacts/Lit%20review.pdf>
8. Jones, K. (1982). *Simulations in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

-
-
9. Joyce, B. & Weil, M. (Eds.). (2000). *Models of teaching*. Boston. Allyn and Bacon.
  10. Kenneth O. G. (2014). *Teaching Through Role Playing*. Ανακτημένο στις 4/07/2014 από το δικτυακό τόπο <https://bible.org/seriespage/teaching-through-role-playing>
  11. Lind, G. (2002). Effective Moral Education. The Konstanz Method of Dilemma Discussion. *Hellenic Journal of Psychology*, Vol. 3 (2006), pp. 189-196.
  12. Lloyd, C. V. (1998). Engaging students at the top (without leaving the rest behind). *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 42 (3), 184-191).
  13. McGregor, J. (1993). Effectiveness of role-playing and anti-racist teaching in reducing student prejudice. *Journal of Educational Research*, 86(4), 215-226.
  14. McVittie J. *Teaching Method: Role Play*. Ανακτημένο στις 4/07/2014 από το δικτυακό τόπο <http://www.usask.ca/education/coursework/mcvittiej/methods/role.html>
  15. Poorman, P. B. (2002). Biography and role-playing: fostering empathy in abnormal psychology. *Teaching of Psychology*, 29(1), 32-36.
  16. Scarcella, R. & Oxford, R. L. (1992). *The tapestry of language learning*. Boston: Heinle and Heinle.
  17. Steindorf, S. (2001). A student researched website simulates escape from slavery.
  18. Teahan, J. E. (1975). Role playing and group experiences to facilitate attitude and value changes. *Journal of Social Issues*, 31(1), 35-45. <http://www.economics.itsn.ac.uk/advice/roleplay.htm>, found on April 18, 2002
  19. Κόκκος Α. (2005). *Μεθοδολογία Εκπαίδευσης Ενηλίκων – τόμος Β΄: Εκπαιδευτικές Μέθοδοι*. ΕΑΠ. Πάτρα.
  20. Μπαγιάτη, Ε. (2007). *Αντιλήψεις και Στάσεις Μαθητών Λυκείου σε Σχέση με Βασικές Οικολογικές Έννοιες και Ζητήματα στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*. Διδακτορική Διατριβή. Αθήνα, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
  21. Μπαγιάτη Ε. (2009). *Διαβατήριο Οικοτουρίστα*. Άνω Αρχάνες: ΚΠΕ Αρχανών

Το Παιχνίδι Ρόλων Ως Διδακτική Τεχνική Στην Εκπαίδευση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο – ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΕΡΓΕΡΗΣ. «Πράσινες» πόλεις απαλλαγμένες από αυτοκίνητα οραματίζεται μια νεοσύστατη οργάνωση στο Ηνωμένο Βασίλειο, που ονομάζεται «Visions 2030».

Πρόκειται για ένα νέο κίνημα που ξεκίνησε από την πανεπιστημιακή κοινότητα και σε συνεργασία με ποδηλάτες και πεζούς προσπαθεί να μεταμορφώσει τέσσερις μεγάλες πόλεις του Ηνωμένου Βασιλείου, προωθώντας τις αρχές της βιώσιμης μετακίνησης. Στόχος είναι μέχρι το 2030 η μετακίνηση στην πόλη με το αυτοκίνητο να θεωρείται «ξεπερασμένη», σε βαθμό που το 80% των διαδρομών θα γίνεται με το ποδήλατο, ακόμα και με τα πόδια.

Η οργάνωση σύντομα θα ξεκινήσει συζητήσεις με τις αρμόδιες Αρχές σχετικά με το πώς μπορούν να επιτευχθούν οι προτάσεις της. Με προσομοιώσεις μέσω υπολογιστή θα παρουσιαστούν τρισδιάστατες εικόνες των «πράσινων» πόλεων, ενώ θα χρησιμοποιηθούν ρεαλιστικοί κανόνες συμπεριφοράς, βάσει των οποίων θα καθορίζονται οι αντιδράσεις των ανθρώπων στους δρόμους του εικονικού κόσμου.

Για να τεθεί σε εφαρμογή ένα μοντέλο πόλης χωρίς αυτοκίνητα, πρέπει να προωθηθούν πολιτικές που θα ενθαρρύνουν τους πολίτες να περπατούν και να χρησιμοποιούν περισσότερο τα ποδήλατά τους.

Τα οφέλη της βιώσιμης μετακίνησης είναι τεράστια, με σημαντικότερα τη βελτίωση της δημόσιας υγείας, τη μείωση των ρύπων στην ατμόσφαιρα καθώς και τη μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης.

Πηγή: <http://endiaferonta.com>

Με αφορμή το παραπάνω κείμενο, τα παιδιά της Γ΄ τάξης του Δημοτικού σχολείου Γέργερης, επιχειρηματολόγησαν υπέρ ή κατά, μέσω του Παιχνιδιού Ρόλων, στη διλημματική πρόταση της μη χρησιμοποίησης αυτοκινήτων εντός του χωριού τους.

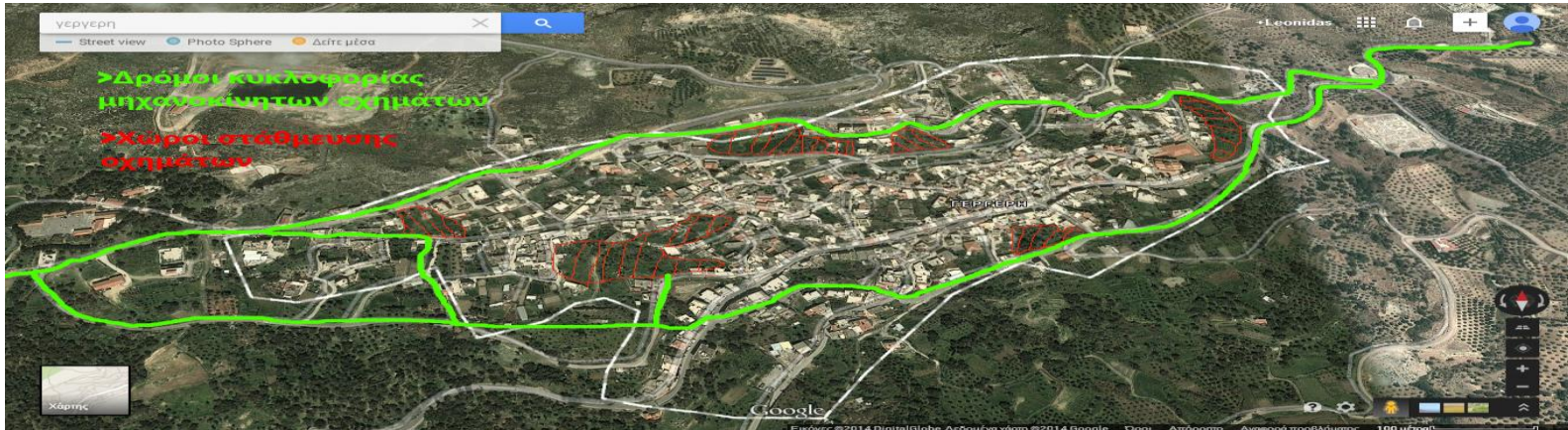
ΣΕΝΑΡΙΟ

Το Πολιτιστικό τμήμα και το Πολεοδομικό τμήμα του Δήμου Γόρτυνας κατέθεσε πρόταση για την ένταξη του χωριού της Γέργερης στο πρόγραμμα «Πόλεις χωρίς Αυτοκίνητο» που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το πρόγραμμα προϋποθέτει την απαγόρευση κυκλοφορίας όλων των μηχανοκίνητων οχημάτων στους δρόμους εντός του χωριού.

Το χωριό θα μετατραπεί σε πρότυπο διαβίωσης, από οικολογικής πλευράς. Από την άλλη, είναι αρκετοί οι κάτοικοι που δυσανασχετούν με την προοπτική απαγόρευσης των αγαπημένων τους μέσων κυκλοφορίας εντός του χωριού του.

Στο Δημοτικό Συμβούλιο που συγκαλείται για την έγκριση της ένταξης του χωριού στο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάθε μαθητής αναπτύσσει επιχειρήματα αναλόγως το ρόλο που του έχει ανατεθεί και στο τέλος, όλοι μαζί, αποφασίζουν για την ένταξη ή μη στο πρόγραμμα.

Ο σχεδιασμός της πόλης, όπως κατατέθηκε στην πρόταση ένταξης:

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

Δήμαρχος και Δημοτικοί Σύμβουλοι

Χαρακτήρας: Ευγενικοί. Ενδιαφέρονται για την ανάπτυξη του τόπου τους αλλά και για την διατήρηση καλών σχέσεων με τους χωριανούς. Κρατούν μετριοπαθή στάση, χωρίς να τάσσονται ξεκάθαρα υπέρ ή κατά του έργου.

Επιχειρήματα:

- Είναι ένα μεγάλο έργο, χρηματοδοτούμενο από ευρωπαϊκά κονδύλια
- Θα προβληθεί ο δήμος για εναλλακτικό τουρισμό
- Θα αναδειχθεί η περιβαλλοντική ευαισθησία του Δήμου
- Δεν θέλουν να προκληθούν αντιδράσεις από δυσαρεστημένους, με το έργο, κατοίκους οι οποίοι μπορούν να οδηγήσουν σε απώλεια ψήφων
- Ανησυχία για την κυκλοφοριακή συμφόρηση κατά τη διάρκεια των έργων
- Δεν είναι σίγουροι για το αν θα καταφέρουν να συντηρήσουν τα έργα

Σχόλια: Θέλουν να γίνει το έργο κατά τη διάρκεια της θητείας τους, χωρίς όμως, να χάσουν ψήφους.

ΥΠΕΡ

Περιβαλλοντολόγος

Χαρακτήρας: Νεαρός, δυναμικός, με σπουδές στο εξωτερικό. Γνώση από πόλεις που έχουν κάνει παρόμοια έργα.

Επιχειρήματα:

- Μεγάλη βελτίωση στην ομορφιά του χωριού
- Οι κάτοικοι μαθαίνουν να ζουν μακριά από καυσαέρια και αποκτούν πιο υγιεινό τρόπο ζωής
- Βάζουν την άθληση στην καθημερινότητά τους

Εστιατορας

Χαρακτήρας: Απότομος και φωνακλάς

Επιχειρήματα

- Υπέρ της κατασκευής γιατί πιστεύει πως μέσω του τουρισμού θα αυξηθεί η πελατεία του
- Το εστιατόριο του, σύμφωνα με το προσχέδιο, είναι κοντά σε χώρο στάθμευσης

Σχόλια: Του αρέσει πολύ η προοπτική ανάπτυξης του τουρισμού ώστε να βγάλει χρήματα

Ιδιοκτήτης ποδηλατάδικου

Χαρακτήρας: Ήρεμος και χαμηλών τόνων. Βρίσκεται σε απελπιστική οικονομική κατάσταση.

Επιχειρήματα:

- Υπέρ του έργου γιατί η δουλειά του θα αυξηθεί κατά πολύ
- Έχει έτοιμο σχέδιο δανεισμού ποδηλάτων σε τουρίστες
- Θα έχει πολλά έσοδα από τη συντήρηση των ποδηλάτων

Παιδί

Χαρακτήρας: Ενθουσιασμένο με το πώς θα γίνει το χωριό του

Επιχειρήματα:

- Θα μπορεί να μετακινείται με άνεση στους δρόμους του χωριού
- Το παιχνίδι στους δρόμους δε θα είναι επικίνδυνο
- Η μετακίνηση θα είναι με το αγαπημένο του ποδήλατο

ΚΑΤΑ

Κρεοπώλης

Χαρακτήρας: Οικογενειάρχης που δεν θα ήθελε να αλλάξει κάτι, αφού τα κέρδη του αυτή τη στιγμή είναι αυτά που θέλει

Επιχειρήματα

- Τα φορτηγά-ψυγεία δεν θα μπορούν να φτάνουν στην πόρτα του μαγαζιού του
- Θα χάσει πελάτες που είναι από άλλα χωριά

Κάτοικος

Χαρακτήρας: Ηλικιωμένος, με προβλήματα υγείας

Επιχειρήματα

- Το σπίτι του είναι μακριά από τους χώρους στάθμευσης
- Δεν μπορεί να μετακινηθεί με ευκολία
- Ανησυχεί για περιπτώσεις όπου θα χρειαστεί άμεση μεταφορά

Βενζινοπώλης

Χαρακτήρας: Φιλήσυχος άνθρωπος που φοβάται πολύ για το μέλλον της δουλειάς του

Επιχειρήματα

- Θα αναγκαστεί να κλείσει ή να μεταφέρει το βενζινάδικο διότι βρίσκεται στη μέση του χωριού
- Αφού θα χρησιμοποιούνται λιγότερο τα αυτοκίνητα, φοβάται για τη μείωση των εσόδων

Ιδιοκτήτης παντοπωλείου

Χαρακτήρας: Αδιάλλακτος και επίμονος

Επιχειρήματα

- Οι μεταφορές στο μαγαζί του δεν θα γίνονται εύκολα αφού το παντοπωλείο είναι μέσα στο χωριό
- Οι χωριανοί δεν θα μπορούν να μεταφέρουν πολλά πράγματα από το μαγαζί του

Σχόλιο: Πρόσφατα έφτιαξε ένα χώρο στάθμευσης για τους πελάτες του μαγαζιού του.

Πραγματοποίηση Παιχνιδιού Ρόλων

Η Γ΄ Τάξη του Δ. Σ. Γέργερης, την Πέμπτη 5 Ιουνίου, κατά το διδακτικό δίωρο της ευέλικτης ζώνης, την 5η και 6η ώρα κλήθηκαν να συμμετάσχουν σε ένα παιχνίδι ρόλων. Το σενάριο και τα χαρακτηριστικά των ρόλων είχαν δοθεί μια εβδομάδα πριν πραγματοποιηθεί το παιχνίδι. Οι 21 μαθητές είχαν χωριστεί σε 9 ομάδες των 2-3 ατόμων, όσοι ήταν και οι ρόλοι. Ένας από κάθε ομάδα ανέλαβε το ρόλο του εκπροσώπου και οι υπόλοιποι είχαν το ρόλο του πολίτη, κατά την ημέρα πραγματοποίησης του παιχνιδιού. Τα παιδιά είχαν προετοιμαστεί, αρχικά, ατομικά και

στη συνέχεια, συνεργατικά, μέσα στην τάξη. Ο χώρος που πραγματοποιήθηκε το παιχνίδι ρόλων ήταν η αίθουσα πολλαπλών χρήσεων. Οι εισηγητές βρίσκονταν πάνω στη σκηνή, ενώ οι υπόλοιποι μαθητές (πολίτες) βρίσκονταν από κάτω. Ήταν συχνές οι παρεμβάσεις των «πολιτών», θέλοντας να επιλύσουν προβλήματα τα οποία προέκυπταν κατά τη συζήτηση ή επιβεβαιώνοντας αντίθετες με το εγχείρημα απόψεις.

Αρχικά το λόγο πήρε ο Δήμαρχος:

«Αγαπητοί συμπολίτες, είναι ένα μεγάλο έργο, που το χρηματοδοτεί η ΕΕ και θα βοηθήσει το χωριό μας στο να γίνει πιο όμορφο και να προβληθεί ο εναλλακτικός τουρισμός. Από την άλλη, όμως, θα πρέπει όλοι στο χωριό να είμαστε υπομονετικοί όσο θα γίνονται τα έργα στο χωριό μας γιατί πιθανόν να δημιουργηθεί κίνηση. Επίσης, θα πρέπει να είμαστε όλοι προσεκτικοί ώστε να καταφέρουμε να συντηρήσουμε τα έργα όταν τελειώσουν».

Το λόγο πήρε ο Περιβαλλοντολόγος:

«Πιστεύω πως είναι πολύ θετικό αυτό το έργο για τους κατοίκους διότι θα ζουν μακριά από καυσαέρια και θα αποκτήσουν πιο υγιεινό τρόπο ζωής αφού θα βάλουν την άσκηση, παράδειγμα το περπάτημα, στην καθημερινότητά τους».

Επόμενος ήταν ο Εστιάτορας:

«Ένα χωριό χωρίς αυτοκίνητα θα φέρει πολλούς τουρίστες στο μαγαζί μου, αλλά και στα άλλα μαγαζιά. Όλο το χωριό θα έχει πιο πολλά λεφτά και θα έχουμε πιο πολλές δουλειές».

Ιδιοκτήτης ποδηλατάδικου:

«Έχει δίκιο ο κ. Εστιάτορας. Εγώ θα έχω πολύ περισσότερη δουλειά με το έργο. Θα νοικιάζω ποδήλατα στους τουρίστες και στους εσάς (κατοίκους του χωριού) θα τα πουλάω στη μισή τιμή. Θα έχω θέσεις και εξοπλισμό σε όλους τους χώρους στάθμευσης του χωριού». Τέλος, από τους κατοίκους που ήταν υπέρ του έργου πήρε το λόγο το παιδί:

«Θα παίζουμε ελεύθερα στους δρόμους. Δε θα φοβόμαστε μη μας χτυπήσουν να αμάξια και δε θα ανησυχούν οι γονείς μας». Ακολούθησαν οι κάτοικοι που ήταν αντίθετοι, με πρώτο να μιλάει ο Κρεοπώλης:

«Δήμαρχε, εγώ έχω δυο παιδιά να θρέψω και μια γυναίκα να παλέψω. Θα χάσω τους πελάτες μου γιατί δε θα μπορούν να έρχονται μπροστά στο μαγαζί μου. Τα φορτηγά

ψυγεία έχουν πολύ βαριά πράγματα να μεταφέρουν και πως θα τα κουβαλάνε; Εγώ έχω πολλούς πελάτες από άλλα χωριά, τώρα, θα τους χάσω».

Ακολουθεί ένας ηλικιωμένος κάτοικος:

«Δήμαρχε, εγώ είμαι γέρος άνθρωπος και δεν μπορώ να κουνήσω. Πως θα πηγαίνω από το σπίτι μου στις δουλειές μου με τα πόδια; Άμα πάθω τίποτα;; Πως θα πάω στο γιατρό;; Πως θα περάσει το ασθενοφόρο;;».

Έπειτα, μίλησε ο βενζινοπώλης: «Εγώ είμαι φιλήσυχος άνθρωπος και δεν θέλω φασαρίες στη δουλειά μου. Φοβάμαι ότι θα κλείσει το βενζινάδικο και θα χάσω όλους τους πελάτες μου. Κανένας δε θα μπορεί να φτάσει στο βενζινάδικό μου και να βάλει βενζίνη, σύμφωνα με το σχέδιό σας. Τελείωσα δηλαδή».

Τελευταίος μίλησε ο Ιδιοκτήτης παντοπωλείου: «Δήμαρχε, εγώ αντίθετα, δε σηκώνω κουβέντα. Δε θέλω κανείς να βάλει χέρι στο μαγαζί μου. Έχω ήδη φτιάξει χώρο στάθμευσης και τα αυτοκίνητα δε θα σας ενοχλούν. Θα τα αφήνουν εκεί και όχι στο δρόμο. Να αλλάξεις το σχέδιο να περνάνε τα αμάξια ως το μαγαζί μου. Αλλιώς πως θα μεταφέρουν οι χωριανοί τα πράγματά τους από το μαγαζί μου στα σπίτια τους;».

Μετά από τις αρχικές τοποθετήσεις, ο Δήμαρχος υποσχέθηκε πως τα υπάρχουν αμαξίδια που θα κινούνται με ηλεκτρισμό και θα βοηθούν τους πολίτες στις μεταφορές φορτίων. Ακολούθησε ψηφοφορία στην οποία οι μαθητές τάχθηκαν καθολικά υπέρ της πραγματοποίησης του έργου.

Υπεύθυνος Δάσκαλος: Χαλκιαδάκης Λεωνίδας (Γ' τάξη)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΑΓΙΩΝΙΑΣ. «Αεροψεκασμοί κουνουπιών στην Βιστωνίδα»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Στις παραλίμνιες περιοχές της Βιστωνίδας στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Θράκης, οι πολίτες διαμαρτύρονται για το πρόβλημα που έχει δημιουργηθεί από την έντονη εμφάνιση κουνουπιών, με ότι αυτό συνεπάγεται (τσιμπήματα, μετάδοση ασθενειών κ. α.). Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τις διαμαρτυρίες των πολιτών στους τοπικούς φορείς και την σύγκλιση των τοπικών συμβουλίων για την αντιμετώπιση της κατάστασης. Η επικρατέστερη πρόταση των ατόμων που διαμαρτύρονται είναι η μίσθωση ενός μικρού αεροπλάνου το οποίο θα προβεί σε αεροψεκασμούς στις περιοχές αυτές, γεγονός το οποίο θα επηρεάσει το τοπικό οικοσύστημα και πιθανόν να αλλάξει αρκετά τον τρόπο ζωής των ανθρώπων και των ζώων.

ΥΠΕΡ

Κτηνοτρόφοι - κάτοικοι

Οι κτηνοτρόφοι και οι κάτοικοι της περιοχής διαμαρτύρονται έντονα ως προς τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν από την ραγδαία αύξηση του πληθυσμού των κουνουπιών στην περιοχή. Κύρια επιχειρήματα τους είναι τα εξής:

- Οι πληθυσμοί των εντόμων το καλοκαίρι αλλά και την άνοιξη έχουν αυξηθεί δραματικά στην περιοχή, αυξάνοντας τρομακτικά τον αριθμό των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων του ιού του Δυτικού Νείλου στην Ξάνθη.
- Οι ζωή τους υποβαθμίζεται καθώς δεν μπορούν να κινηθούν εύκολα στον ίδιο τους τον τόπο, αφού δεν προλαβαίνουν να βγουν από το σπίτι τους και δέχονται επιθέσεις από απρόσμενους εισβολείς.
- Τα κουνούπια δεν αφήνουν σε ησυχία τα ζώα των κτηνοτρόφων, αγελάδες και αιγοπρόβατα, με αποτέλεσμα αυτά να μένουν ξύπνια όλη τη νύχτα, να μην ξεκουράζονται και να μειώνεται δραματικά το γάλα που παράγουν, ως αποτέλεσμα της σωματικής τους εξάντλησης.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΣ

Δήμαρχος

Η δήμαρχος, η οποία στην επιχειρηματολογία της, προσπαθεί να μην πάρει συγκεκριμένη θέση για να μην έχει το ανάλογο πολιτικό κόστος. Έτσι οι απόψεις που εκφράζει προσπαθούν να εκφράσουν και τις δύο αντικρουόμενες απόψεις.

- Προβλέπει αύξηση του πληθυσμού στην περιοχή και την εισροή “ζεστού” χρήματος αφού η περιοχή θα γίνει πιο φιλόξενη προς τους τουρίστες όταν θα έχει απαλλαχθεί από τα «ενοχλητικά» κουνούπια.

- Προσπαθεί να καθυστερήσει τους ψαράδες λέγοντας τους ότι τα “φάρμακα” που θα χρησιμοποιηθούν θα είναι βιολογικά και δεν θα επηρεάσουν τους άλλους οργανισμούς.
- Λέει πως η διαδικασία αυτή θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας, που θα ανακουφίσουν έστω και προσωρινά εξειδικευμένα άτομα που τις έχουν ανάγκη.
- Επίσης αναφέρει ότι θα προσπαθήσει να αναδείξει τους τοπικούς βιότοπους και θα είναι ένα μέσο προβολής του τόπου που θα τον καταστήσει σε πόλο έλξης εναλλακτικού τουρισμού
- και τέλος ανακοίνωσε ότι σε άμεσο χρονικό διάστημα θα δημιουργήσει «οικοπερίπτερα» στις περιοχές αυτές μέσα από τα οποία θα προωθούνται τοπικά προϊόντα και θα συμβάλλουν στην ενίσχυση των δημοτικών ταμείων.

ΚΑΤΑ

Ψαράδες

Οι ψαράδες διατηρούν κάποιες επιφυλάξεις ως προς τη χρήση βιοκτόνων τα οποία υπάρχει πιθανότητα να τους δημιουργήσουν προβλήματα στο μέλλον. Μπορεί να προκληθούν προβλήματα στις δουλειές τους καθώς μπορεί να μειωθεί ο πληθυσμός των ψαριών και η ποιότητα των ψαριών που θα πωλούνται. Κύρια επιχειρήματα τους είναι:

- Το φάρμακα τα οποία χρησιμοποιούνται μπορεί να δράσουν βιοσυσσωρευτικά στα ψάρια και μέσα από αυτά να περάσουν στον άνθρωπο και να του προκαλέσουν καρκίνο και άλλες ασθένειες
- Η περιοχή έχει πολλούς βιότοπους οι οποίοι θα επηρεαστούν από την χρήση χημικών,
- Θεωρούν ότι οι δουλειές τους απειλούνται από τα χημικά φάρμακα που θα χρησιμοποιηθούν.

Οικολόγοι

Οι οικολόγοι από την πλευρά τους πιστεύουν ότι η διαδικασία αυτή πρόκειται να διαταράξει το φυσικό περιβάλλον, καθώς δεν γίνεται με φυσικό τρόπο και αφού δεν προέρχεται από τη φύση τότε θα δημιουργήσει πρόβλημα σε αυτήν. Για αυτό και θα προτείνουν τα εξής:

- Θα πρέπει να περιοριστούν τα μέρη στο οποία αναπτύσσονται τα κουνούπια και αυτό θα γίνει με κάλυψη των λακκουβών και κούρεμα των χόρτων για να μη μένουν τα νερά ακίνητα και γεμίζουν με τα κουνούπια και τα αβγά τους.
- Χρήση ειδικών ψαριών τα οποία θα τρώνε τα αβγά των κουνουπιών ώστε να μειωθεί ο πληθυσμός τους.
- Ενημέρωση του κόσμου να μην ποτίζει τις βραδινές ώρες για να προλαβαίνει να απορροφάται το νερό ή να εξατμίζεται και να μην γίνεται χώρος εστίασης των κουνουπιών.

- Μπορούν να φυτέψουν συγκεκριμένα αρωματικά φυτά στα σπίτια τους όπως η λεβάντα τα οποία είναι εντομοαπωθητικά.

Πουλιά

Τα πουλιά που βρίσκονται στην περιοχή είναι σπάνια είδη και τρέφονται από τα έντομα της περιοχής. Ο αεροψεκασμός θα τους δημιουργήσει πρόβλημα καθώς τα πουλιά τρέφονται από τα έντομα της περιοχής και μια δραστική μείωση του πληθυσμού των εντόμων θα οδηγήσει τα πουλιά να οδηγηθούν σε άλλες διατροφικές επιλογές ή ακόμα και σε μετανάστευση καθώς δεν θα μπορούν να βρουν την τροφή τους.

- Σε περίπτωση ψεκασμού θα στραφούν προς τα βατράχια, φίδια, σαύρες πράγμα που θα μειώσει δραστικά τον πληθυσμό των ζώων αυτών και θα δημιουργήσει πρόβλημα στην τροφική αλυσίδα.
- Αν δεν βρίσκουν φαγητό θα αναγκαστούν να μεταναστεύσουν σε άλλα μέρη που θα έχει περισσότερη τροφή και αυτό θα αλλάξει ριζικά την τροφική αλυσίδα και τα τροφικά πλέγματα στην περιοχή με ανεξέλεγκτες συνέπειες.

Κουνούπια

Τα κουνούπια είναι ένα έντομο το οποίο αναπτύσσεται έντονα σε παραλίμνιες περιοχές και χρειάζεται τα στάσιμα νερά για να εναποθέτει τα αβγά του. Πιθανός ψεκασμός θα μειώσει δραστικά τον πληθυσμό τους.

- Τα κουνούπια χρειάζονται τα νερά για να αφήνουν τα αβγά τους, οποιοδήποτε μέτρο το οποίο θα κάνει τα νερά να κινούνται ή θα διώξει τα νερά θα μειώσει τον πληθυσμό τους και θα κάνει πιο δύσκολη την αναζήτηση τροφής των άλλων ζώων
- Τα κουνούπια δεν έχουν σκοπό να κάνουν κακό στα άλλα ζώα ο μόνος στόχος τους είναι να επιβιώσουν.
- Με τις αλλαγές αυτές που θα επιβάλλει ο άνθρωπος θα αλλάξει το φυσικό τοπίο και οι πληθυσμοί των υπόλοιπων ζώων στην περιοχή.

Τα αποτελέσματα της συζήτησης με τους μαθητές

Μετά το πέρας του παιχνιδιού ρόλων ακολούθησε συζήτηση για να δούμε ποια πλευρά χρησιμοποίησε τα πειστικότερα επιχειρήματα. Το μεγαλύτερο μέρος των μαθητών πείσθηκε με τις θέσεις των οικολόγων καθώς θεωρήθηκαν περισσότερο ανώδυνες για το περιβάλλον και συγχρόνως θα συνέβαλλαν και στην επίλυση του προβλήματος με φυσικό τρόπο. Οι μαθητές προβληματίστηκαν με το πόσο μπορεί να επηρεάσει μια μικρή μεταβολή ένα ολόκληρο οικοσύστημα και χάρηκαν καθώς με την χρήση του internet βρήκαν οι ίδιοι πιο φυσικές μεθόδους και λύσεις στην αντιμετώπιση θεμάτων που προβληματίζουν πολλές περιοχές της χώρας μας.

Ως προς την διαδικασία, η συμμετοχή σε ένα παιχνίδι ρόλων κέρδισε το ενδιαφέρον τους και το γενικότερο πλάνο ότι θα συμμετείχαν τάξεις από όλο το σχολείο ήταν ένα καλό κίνητρο προκειμένου να συνεργαστούν καλύτερα μεταξύ τους.

Η συμμετοχή στο παιδαγωγικό αυτό παιχνίδι τους έκανε να διαπιστώσουν ότι υπάρχουν πολλές εναλλακτικές επιλογές για τις αποφάσεις που μπορούν να πάρουν για κάποιο θέμα καθώς και πολλές διαφορετικές οπτικές του κάθε θέματος. Το μάθημα αυτό συνδέθηκε με την ενότητα του μαθήματος της γλώσσας που αφορά την έκφραση των απόψεων και την υποστήριξη τους και συνέβαλλε πρακτικά στην καλύτερη κατανόηση του. Η προσπάθεια αυτή συνέβαλλε στο να ανατρέξουν σε διάφορες πηγές ώστε να βρουν τα κατάλληλα επιχειρήματα και έτσι χρησιμοποιήθηκαν υπολογιστές-ίντερνετ και εγκυκλοπαίδειες για να ενισχύσει ο καθένας την πρόταση του. Οι μαθητές μάθανε ότι μπορούν να συμβάλλουν και αυτοί στην λύση προβλημάτων που απασχολούν την περιοχή τους αρκεί να υπάρχει θέληση και συνεργασία. Αυτό συνδέθηκε στις μεγαλύτερες τάξεις με το μάθημα της κοινωνικής πολιτικής (Ε-ΣΤ), καθώς και της Μελέτης Περιβάλλοντος (Δ΄) που ήταν σχετικό με τα τοπικά συμβούλια και την συνεργασία των τοπικών φορέων για την επίλυση προβλημάτων.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Κωστένης Ελευθέριος (Β τάξη)

Κατεχάκη Βαγγελιώ (Δ τάξη) Παπαδάκη Ζαμπία (Δ/ντρια)

Παπαχαρίτου Αχιλλέας (Ε – ΣΤ τάξη)

1^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ. «Δημιουργία διαμετακομιστικού λιμανιού στην υπάρχουσα παραλία μεταξύ Αγίας Γαλήνης – Ματάλων»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Στην υπάρχουσα παραλία μεταξύ Αγίας Γαλήνης – Ματάλων πρόκειται να δημιουργηθεί διαμετακομιστικό λιμάνι. Η τοπική κοινωνία έχει διχαστεί. Οι μεν θεωρούν ότι οι κάτοικοι της περιοχής θα μπορούν να βρουν δουλειά στο λιμάνι ενώ οι δε θεωρούν ότι θα υποβαθμιστεί το περιβάλλον και γενικότερα ο τρόπος ζωής τους. Το Δημοτικό Συμβούλιο συγκαλείται προκειμένου να βρεθεί μία λύση για το ζήτημα.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

Περιφερειάρχης, δήμαρχος και βουλευτής: συνεργάσιμοι και διπλωμάτες.

Θεωρούν ότι το λιμάνι δεν είναι τόσο απαραίτητο αφού η πρωτεύουσα του νομού έχει δικό της που εξυπηρετεί τα δεδομένα του νησιού. Ωστόσο ένα ακόμα μεγαλύτερο λιμάνι στη νότια μεριά του νησιού θα ανέπτυξε και εκείνη την περιοχή. Φαίνονται πρόθυμοι να ακούσουν όλες τις απόψεις όμως στο τέλος θα κάνουν αυτό που θέλουν. Σκέφτονται ότι για ένα τέτοιο έργο θα διατεθούν τεράστιες κρατικές επιχορηγήσεις με αποτέλεσμα αυτό να εκτιμηθεί ιδιαίτερος από τους ψηφοφόρους τους.

ΥΠΕΡ

Ελεύθεροι επαγγελματίες και άνεργοι: οικογενειάρχες και απελπισμένοι για δουλειά. Θεωρούν ότι το λιμάνι είναι ευκαιρία γι' αυτούς γιατί ο κόσμος που θα έρθει μαζί με τα καράβια θα χρειαστεί τις υπηρεσίες όλων των ελεύθερων επαγγελματιών άρα θα πάρουν χρήματα για να ζήσουν τις οικογένειές τους. Οι άνεργοι από τη μεριά τους πιστεύουν ότι έχουν πολλές πιθανότητες να βρουν δουλειά.

ΚΑΤΑ

Αρχαιολογία: ο εκπρόσωπός τους έχοντας γνώση του αντικειμένου είναι αρνητικός ως προς τη δημιουργία του λιμανιού. Καταρχάς πιστεύει ότι με τη δημιουργία του διαμετακομιστικού λιμανιού θα αλλάξει τελείως ο περιβάλλοντας χώρος με αποτέλεσμα

να υποβαθμιστεί η ιστορία και ο πολιτισμός της περιοχής. Επίσης προειδοποιεί τους εμπλεκόμενους ότι εκεί που θα γίνει το λιμάνι υπάρχουν πολλές πιθανότητες να βρεθούν αρχαία στην περιοχή και επομένως μέχρι να γίνουν οι ανασκαφές και οι απαραίτητες αρχαιολογικές εργασίες θα σταματήσουν όλες οι άλλες εργασίες. Σημειώνει ότι όλα αυτά είναι χρονοβόρες διαδικασίες με άγνωστα αποτελέσματα.

Οικολογικές οργανώσεις: ο εκπρόσωπός τους είναι δυναμικός, με σπουδές στο περιβάλλον, καλός ρήτορας. Θεωρεί ότι θα υποβαθμιστεί το περιβάλλον στο σύνολό του. Η ρύπανση θα είναι πολύ μεγάλη και στο νερό, και στον αέρα και στο έδαφος. Επίσης οι περιοχές ωοτοκίας της χελώνας καρέτα –καρέτα θα εξαφανιστούν άρα και το είδος θα εξαφανιστεί από την περιοχή. Και τέλος, πολλές από τις περιοχές στις οποίες θα γίνουν επεμβάσεις προκειμένου να γίνει το λιμάνι, είναι προστατευόμενες περιοχές και έχουν ενταχθεί σε προγράμματα Natura.

Γεωργοί και ψαράδες: αγανακτισμένοι και αδιάλλακτοι. Οι γεωργοί θεωρούν ότι το κράτος θα απαλλοτριώσει τα χωράφια τους, από τα οποία προέρχεται το μόνο εισόδημα που έχουν, για ελάχιστα χρήματα. Οι ψαράδες θεωρούν ότι εκείνοι θα πληγούν περισσότερο αφού η θάλασσα θα μολυνθεί από τα απόβλητα των караβιών και θα φοβήσουν τα ψάρια. Αν γίνουν αυτά δε θα μπορούν να εργαστούν κάπου αλλού αφού η γεωργία ή το ψάρεμα είναι τα μόνα επαγγέλματα που γνωρίζουν και φοβούνται πολύ για το μέλλον των οικογενειών τους.

Τουριστικοί επιχειρηματίες και εστιάτορες: ευγενικοί και διορατικοί. Θεωρούν ότι βραχυπρόθεσμα μπορεί να έρθει εύκολο χρήμα στον τόπο τους όμως μακροπρόθεσμα το περιβάλλον θα υποβαθμιστεί τόσο πολύ ώστε κανένας τουρίστας δε θα επιλέγει την περιοχή για τουρισμό στο μέλλον.

Τα βασικά επιχειρήματα των ομάδων και οι προτάσεις των μαθητών για το θέμα υπό μελέτη. Οι μαθητές διαπραγματεύτηκαν το ζήτημα επιχειρηματολογώντας με ιδιαίτερα ενδιαφέροντα τρόπο. Οι μικρότερης ηλικίας μαθητές αναφέρθηκαν στο ζήτημα με πιο απλά επιχειρήματα ενώ οι μεγαλύτεροι σε ηλικία μαθητές επιχειρηματολόγησαν με πιο σύνθετο τρόπο. Συνοψίζοντας, θα λέγαμε ότι **για τον περιφερειάρχη, το δήμαρχο και το βουλευτή διατυπώθηκαν επιχειρήματα** όπως: *«Είναι καλό να γίνει το λιμάνι γιατί πολλοί άνθρωποι θα βρουν δουλειά. Θα γίνουν πολλά έργα υποδομής όπως μεγάλοι δρόμοι για να εξυπηρετούν τους πολίτες. Επίσης θα υπάρξει*

αποκέντρωση αφού πολλές υπηρεσίες θα μεταφερθούν στην περιοχή από τα αστικά κέντρα για να καλύψουν τις ανάγκες του αυξανόμενου πληθυσμού. Η περιοχή θα αποκτήσει ζωή. Βεβαίως θα λάβουμε μέτρα για να μην υποβαθμιστεί οικολογικά η περιοχή. Από την άλλη υπάρχει και το λιμάνι στο βόρειο μέρος του νησιού το οποίο και αυτό με τη σειρά του θα μπορεί να εξυπηρετεί κάποια καράβια οπότε δε θα δημιουργείται συνωστισμός».

Για τους **ελεύθερους επαγγελματίες και άνεργους ακούστηκαν επιχειρήματα όπως** «Είναι καλό να γίνει το λιμάνι γιατί εμείς οι άνεργοι θα βρούμε επιτέλους δουλειά γιατί θα δουλέψουμε στα καράβια ή θα φτιάξουμε τη δική μας επιχείρηση όπως βενζινάδικα, ενοικιαζόμενα δωμάτια, ενοικιαζόμενα αυτοκίνητα κτλ. Επομένως θα έχουμε χρήματα και θα μπορούμε να ζήσουμε τις οικογένειές μας».

Για την αρχαιολογία ακούστηκαν επιχειρήματα όπως «Όλα αυτά τα έργα δε μπορούν να προχωρήσουν επειδή σίγουρα κατά τις εργασίες δημιουργίας του λιμανιού θα βρεθούν αρχαία, οπότε όλες αυτές οι περιοχές θα είναι στη δικαιοδοσία μας. Επιπλέον, ίσως υπάρξουν ορισμένοι που δε θα σεβαστούν τα αρχαία της περιοχής και θα προβούν σε βανδαλισμούς ή ακόμα και σε αρχαιοκαπηλία. Οι αρχαιολογικοί χώροι όλων αυτών των περιοχών άντεξαν για πάνω από 2. 000 χρόνια, δε θα τους καταστρέψουμε τώρα για τα χρήματα που ίσως έρθουν στη περιοχή».

Για τις οικολογικές οργανώσεις ακούστηκαν επιχειρήματα όπως «Εννοείται πως παρά τις όποιες διαβεβαιώσεις το περιβάλλον θα υποβαθμιστεί στο σύνολό του. Όλα τα οικοσυστήματα θα επηρεαστούν ανεπανόρθωτα. Για παράδειγμα το είδος της θαλάσσιας χελώνας καρέτα καρέτα θα εξαφανιστεί αφού οι περιοχές ωοτοκίας της θα καταστραφούν. Επαγγέλματα όπως οι ψαράδες και οι γεωργοί θα πάψουν να υπάρχουν. Βεβαίως πολλές από αυτές τις περιοχές είναι προστατευόμενες, αφού ανήκουν στο δίκτυο Natura, άρα θα πρέπει να σταματήσουν οι εργασίες. Αν δε γίνει αυτό, είναι πιθανό να επιβληθούν πρόστιμα και η περιοχή θα αποκτήσει αρνητική δημοσιότητα».

Για τους γεωργούς ακούστηκαν επιχειρήματα όπως «Τα χρήματα που θα μας δώσει το κράτος από την απαλλοτρίωση των χωραφιών μας θα καθυστερήσουν πολύ να έρθουν, θα είναι ψίχουλα και βεβαίως κάποια στιγμή θα τελειώσουν. Όταν γίνει αυτό, θα πρέπει να μετακομίσουμε για να βρούμε αλλού δουλειά, όμως και αυτό είναι δύσκολο γιατί δεν ξέρουμε τι άλλη δουλειά μπορούμε να κάνουμε. Τα χωράφια μας τα δουλεύουμε σκληρά τόσα χρόνια και τώρα που επιτέλους θα αποδώσουν θα μας τα πάρει το κράτος. Αλλά και αν καταφέρναμε να καλλιεργήσουμε τα χωράφια μας, το λιμάνι δεν θα έχει κάποια ωφέλεια για μας αφού είναι διαμετακομιστικό, επομένως δε θα μπορούμε να τα εξάγουμε γρήγορα και εύκολα».

Για τους ψαράδες ακούστηκαν επιχειρήματα όπως «Δε θα έχουμε δουλειά αφού με τόση μόλυνση της θάλασσας θα φοφήσουν τα ψάρια. Κι εμείς μετά πώς θα θρέψουμε τις οικογένειές μας;».

Για τους τουριστικούς επιχειρηματίες και εστιάτορες ακούστηκαν επιχειρήματα όπως «Η περιοχή θα είναι τόσο μολυσμένη και θα καταστραφεί η φυσική της ομορφιά ώστε όχι μόνο δε θα έρχονται τουρίστες αλλά θα φύγουν και οι ντόπιοι. Κανένας τουρίστας δε θα έρθει στην περιοχή για να δει το ένα κοντέινερ δίπλα στο άλλο, να αναπνέει τα καυσαέρια των караβιών και να κάνει μπάνιο σε μολυσμένες θάλασσες».

Τα αποτελέσματα της συζήτησης των παιδιών: Στην πλειονότητά τους οι μαθητές τάχθηκαν εναντίον της κατασκευής του διαμετακομιστικού λιμανιού στην περιοχή αφού θεώρησαν πως τα μειονεκτήματα είναι πολύ περισσότερα από τα πλεονεκτήματα. Μετά το τέλος της διατύπωσης των επιχειρημάτων, και αφού άκουσαν με προσοχή όλες τις απόψεις ψήφισαν υπέρ εκείνης που θεώρησαν πιο σωστή. Οι μαθητές της πρώτης τάξης πείστηκαν από τα επιχειρήματα των ψαράδων και συγκλονίστηκαν από το ενδεχόμενο να φοφήσουν τα ψάρια. Οι μαθητές της δευτέρας τάξης θεώρησαν ότι περισσότερο πειστικά ήταν τα επιχειρήματα των γεωργών και προβληματίστηκαν για το ότι θα μείνουν χωρίς δουλειά. Οι μαθητές της τρίτης τάξης ψήφισαν τα επιχειρήματα των τουριστικών επιχειρηματιών γιατί θεώρησαν ότι δε θα μπορούν να κάνουν μπάνιο σε καμιά κοντινή παραλία αλλά θα πρέπει να κάνουν πολλά χιλιόμετρα για να μπορούν να ευχαριστηθούν το μπάνιο τους. Οι μαθητές της τετάρτης τάξης μοιράστηκαν, γιατί από

τη μια σκέφτηκαν τους άνεργους που θα βρουν δουλειά όμως από την άλλη αγχώθηκαν για τους ανθρώπους που εξαιτίας του λιμανιού θα χάσουν τη δική τους. Οι μαθητές της πέμπτης τάξης ψήφισαν υπέρ των επιχειρημάτων των οικολογικών οργανώσεων και εξέφρασαν λύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος. Τέλος, οι μαθητές της έκτης τάξης ψήφισαν τα επιχειρήματα της αρχαιολογίας γιατί θεώρησαν αδιανόητο να καταστραφούν τα αρχαία της περιοχής

Τα Αποτελέσματα της εργασίας και η ανάληψη δράσης από τους μαθητές: Μέσα από το παιχνίδι ρόλων οι μαθητές άρχισαν να κατανοούν τις διαφορετικές απόψεις που μπορούν να υπάρχουν πάνω σε ένα ζήτημα. Συνεργάστηκαν σε ομάδες, πράγμα που τους έκανε να επικοινωνήσουν και να ανταλλάξουν απόψεις με τους συμμαθητές τους πάνω στο θέμα που τους απασχολούσε και με δημοκρατικό τρόπο να διατυπώσουν τα επιχειρήματά τους και να αναζητήσουν νέες και δημιουργικές λύσεις. Ακούγοντας τις απόψεις των συμμαθητών τους και αντιλαμβανόμενοι τα διαφορετικά, και πολλές φορές αντικρουόμενα συμφέροντα, άρχισαν να προετοιμάζονται ώστε να αντιμετωπίσουν κριτικά τις προκλήσεις και τις καταστάσεις που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν στη μετέπειτα ζωή τους. Στη πλειοψηφία των μαθητών παρατηρήθηκε αλλαγή στις προσωπικές τους αντιλήψεις πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα καθώς και αλλαγή στις στάσεις και στη συμπεριφορά τους πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα γενικότερα.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: κ. Καλεμάκη Ιωάννα (Α1), κ. Δασούλα Διονυσία (Α2),

κ. Αναγνωστάκη Μαρία (Β1), κ. Παναγιώτου Ευαγγελία (Β2),

κ. Ρηγάκη Στυλιανή (Γ1), κ. Ρίμπα Χρυσούλα (Γ2),

κ. Κάλλια Αναστασία (Δ1), κ. Μιχούδης Δημήτριος (Δ2),

κ. Μαθιουδάκης Αντώνιος (Ε1), κ. Παπαδάκης Γεώργιος (Ε2),

κ. Αναγνωστάκη Σοφία (Στ1), κ. Ποτίδου Μαρία (Στ2).

Κ. Τσώνα Αλεξάνδρα (Διευθύντρια)

(Εργάστηκαν όλες οι τάξεις)

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ. «Κατασκευή ΧΥΤΑ στον οικισμό Καπαριανών Δήμου Φαιστού»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Ο Δήμος Φαιστού σε συνεργασία με την περιφέρεια Ηρακλείου αποφάσισε την κατασκευή ΧΥΤΑ στη βορειοανατολική πλευρά του οικισμού των Καπαριανών. Για να υλοποιηθεί η συγκεκριμένη κατασκευή πρέπει να εκχερσωθούν και να απαλλοτριωθούν πολλά στρέμματα εύφορης έκτασης που χρησιμοποιούνταν από αγρότες, κτηνοτρόφους και μελισσοκόμους της περιοχής για τις δραστηριότητές τους. Στο παρελθόν, οι κάτοικοι των Καπαριανών σε συνεργασία με τους συλλόγους της περιοχής είχαν προτείνει να γίνει πάρκο αναψυχής σε ένα μέρος αυτού του χώρου. Στο Δημοτικό Σύμβουλο που συγκαλείται για την έγκριση κατασκευής του ΧΥΤΑ αναπτύξετε τα επιχειρήματά σας (ανάλογα με το ρόλο που έχετε) και προσπαθήστε να καταλήξετε στην καλύτερη για εσάς λύση.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ

Χαρακτήρας: Διπλωμάτης, ευγενικός, μορφωμένος, συγκαταβατικός

Επιχειρήματα:

- Υπέρ της κατασκευής γιατί θα ικανοποιηθεί ένα αίτημα πολλών χρόνων για την λύση του προβλήματος των σκουπιδιών
- Ανησυχεί μήπως λόγω της οικονομικής κατάστασης του Δήμου δεν επαρκούν οι πόροι για την ολοκλήρωση του έργου.

Σχόλιο: Δεν προβληματίζεται όμως ιδιαίτερα επειδή υπάρχει και άλλη περιοχή που έχει δεχτεί την κατασκευή του έργου.

ΥΠΕΡ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Χαρακτήρας: φιλόδοξος, εργατικός, διαλλακτικός

Επιχειρήματα:

- θα λυθεί με σχετικά χαμηλό κόστος το πρόβλημα των σκουπιδιών
- το συγκεκριμένο σημείο εξυπηρετεί γιατί είναι μακριά από τη θάλασσα
- θα δημιουργηθούν θέσεις εργασίας για τους ανέργους
- το βιοαέριο που εκλύεται από την καύση θα αξιοποιηθεί για τη θέρμανση
- οι περιουσίες που θα πληγούν από την κατασκευή του ΧΥΤΑ θα αντικατασταθούν από άλλες

Σχόλιο: Ενδιαφέρεται να μη χάσει ψηφοφόρους επειδή πλησιάζουν οι εκλογές.

ΜΕΓΑΛΟΚΤΗΜΑΤΙΑΣ

Χαρακτήρας: συμφεροντολόγος, εγωκεντρικός, πλεονέκτης

Επιχειρήματα:

- θα μειωθεί ο όγκος των σκουπιδιών
- θα ωφεληθεί το περιβάλλον από την ανακύκλωση
- θα αποκτήσει αισθητική ομορφιά ο τόπος που τώρα επιβαρύνεται από τις χωματερές

Σχόλιο: Έχει όφελος από την κατασκευή του ΧΥΤΑ γιατί θα εισπράξει χρήματα πουλώντας τα κτήματά του.

ΟΜΑΔΑ ΚΑΤΟΙΚΩΝ

Χαρακτήρας: φτωχοί, άνεργοι, χωρίς ιδιαίτερη μόρφωση, οικογενειάρχες

Επιχειρήματα:

- Θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας στο ΧΥΤΑ.
- Θα έχουν καλύτερη πρόσβαση στις περιουσίες τους μετά τη διάνοιξη του δρόμου.

- Θα ωφεληθεί ο τουρισμός της περιοχής επειδή θα καταργηθούν οι υπάρχουσες χωματερές.

ΚΑΤΑ

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΣ

Χαρακτήρας: απότομος, νευρικός, ισχυρογνώμων

Επιχειρήματα:

- Θα αναγκαστεί να μετακινήσει τις στάνες με τα ζώα του.
- Θα χάσει την περιουσία του.

Σχόλιο: Τους έχει καταβάλλει απελπισία και δε βλέπουν διέξοδο από πουθενά. Επίσης, δε θέλουν να χάσουν τα κτήματά τους τα οποία είναι κληρονομιά των προγόνων τους.

ΑΓΡΟΤΗΣ

Χαρακτήρας: απλός άνθρωπος, αμόρφωτος

Επιχειρήματα:

- Δε θέλει να ανταλλάξει τη γη του με άλλα κτήματα.
- Θα σταματήσει να καλλιεργεί στη συγκεκριμένη περιοχή τα προϊόντα του.
- Τα κομμάτια που θα απαλλοτριωθούν έχουν συναισθηματική αξία για αυτόν.

Σχόλιο: Από την καλλιέργεια αυτών των κτημάτων ζει η οικογένεια του και αισθάνεται ανασφάλεια και φόβο για το μέλλον.

ΠΑΙΔΙΑ

Χαρακτήρας: ενθουσιώδη, αυθόρμητα, ειλικρινή

Επιχειρήματα:

- Είναι πιθανό να καταστραφεί η περιοχή του ΧΥΤΑ παρά τη σωστή κατασκευή του.
- Μετά το κλείσιμο του ΧΥΤΑ η περιοχή δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τίποτα άλλο.
- Ίσως ο τόπος που θα υπάρχει ο ΧΥΤΑ να μυρίζει ή να χάσει την ομορφιά του.

Σχόλιο: Η Δημοτική Αρχή τους είχε υποσχεθεί ότι θα κατασκευάσει ένα πάρκο αναψυχής στη συγκεκριμένη περιοχή.

ΟΜΑΔΑ ΚΑΤΟΙΚΩΝ (ΚΑΤΑ)

Χαρακτήρας: απλοί άνθρωποι, με οικολογική συνείδηση, αγαπούν τον τόπο τους, οικογενειάρχες

Επιχειρήματα:

- Θα δημιουργηθεί ρύπανση στην περιοχή.
- Δεν υπάρχουν προφυλάξεις από τυχόν έκρηξη.
- Οι οσμές από το ΧΥΤΑ θα είναι ανυπόφορες και γι'αυτό πολλοί άνθρωποι θα θελήσουν να φύγουν από την περιοχή.
- Θα πληγεί ο τουρισμός της περιοχής.

Σχόλιο: Όλα αυτά θα διαρκέσουν για περίπου 30 χρόνια.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αφού κάθε ομάδα εξέφρασε τις απόψεις της στη συνεδρίαση και διατύπωσε ερωτήσεις ή αμφιβολίες, ο δήμαρχος κατάφερε να πείσει τους συνομιλητές του με τα επιχειρήματα που εξέθεσε και να λύσει όλες τις απορίες τους.

Έτσι λοιπόν, κατέληξαν ομόφωνα στη δημιουργία του ΧΥΤΑ.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Κυριακάκη Ερμιόνη, Λαμπροπούλου Θεώνη

Δασκαλάκη Αριστέα, Ασκοξυλάκη Μαρία

Μίσσας Απόστολος, Πατεράκη Ζαχαρένια,

Μπελιβανάκη Χρυσή, Ρίμπογλου Ελεάνα,

Ρουβάκης Γεώργιος, Τζίκα Καλλιόπη,

Τσακαλίδου Μαρία, Γούλα Ειρήνη,

Σταυροπούλου Μαρία.

(Εργάστηκαν όλες οι τάξεις)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΑΛΙΑΣ. «Οι Αδέσποτες Γάτες»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Στη γειτονιά μας μία κυρία πολύ φιλόζη, λυπάται τις αδέσποτες γάτες και τις ταΐζει συστηματικά. Οι γάτες, ισχυρίζεται, προφυλάσσουν από τα ποντίκια και άλλα μιρά τη γειτονιά, που είναι σε αγροτική περιοχή με χωράφια γύρω-γύρω. Στη διπλανή όμως πανσιόν μένει μια κυρία που διαμαρτύρεται, επειδή οι γάτες που μαζεύονται, μπαίνουν και σκάβουν τον κήπο της, χαλάνε κάποιες φορές τα λουλούδια της και αυτό δεν της αρέσει καθόλου μιας και από την άνοιξη φιλοξενεί τουρίστες στα δωμάτια της πανσιόν. Στη γειτονιά έχει δημιουργηθεί διαμάχη, οι γείτονες είναι άλλοι υπέρ και άλλοι κατά της φιλόζωης κυρίας. Τι θέση θα πάρουν όλοι, όταν τους καλέσει ο δικηγόρος για να συζητήσουν και να βρουν λύση για να μην καταλήξουν στο δικαστήριο;

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ- ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

ΥΠΕΡ

κ. Φιλόζη – σύζυγος - παιδί της

Χαρακτήρας: Άνθρωποι ευγενικοί με καλά αισθήματα για τα ζώα και το περιβάλλον. Δεν θέλουν καυγάδες στη γειτονιά.

Επιχειρήματα: Θέλουν να προστατέψουν τις αδέσποτες γάτες γιατί χρησιμεύουν στη γειτονιά. Από τότε που είναι οι γάτες εξαφανίστηκαν τα ποντίκια, τα λιακόνια, οι κατσαρίδες κ. λ. π, όχι μόνο στην αυλή τους και το σπίτι τους αλλά παντού εκεί γύρω. Το παιδί, μαθητής της Α' τάξης βρίσκει μια πολύ ωραία απασχόληση για τον ελεύθερο χρόνο του, αντί να γυρίζει στις γειτονιές ή να βλέπει συνέχεια τ.ν.

κ. ιδιοκτήτρια του φούρνου της γειτονιάς

Χαρακτήρας: Γυναίκα δυναμική και πολύ κοινωνική. Λυπάται τα ζώα και θέλει να προστατέψει το φούρνο της από τα ποντίκια.

Επιχειρήματα: Οι γάτες είναι ο μόνος τρόπος για να προστατέψει τις αποθήκες και το μαγαζί της από τα ποντίκια, χωρίς τη χρήση χημικών φαρμάκων, ανέξοδα. Έχει συχνά αποφάγια και τα ρίχνει στις γάτες αντί στα σκουπίδια. Προστατεύει το περιβάλλον.

κ. ιδιοκτήτρια μανάβικου στη γειτονιά

Χαρακτήρας: Γυναίκα δυναμική και πολύ κοινωνική. Λυπάται τα ζώα και θέλει να προστατέψει το μανάβικό της από τα ποντίκια.

Επιχειρήματα: Οι γάτες είναι ο μόνος τρόπος για να προστατέψει τις αποθήκες και το μαγαζί της από τα ποντίκια που πρώτα μπαίνουν και της τρώγανε τα λαχανικά, χωρίς τη χρήση χημικών φαρμάκων, ανέξοδα. Έχει συχνά αποφάγια και τα ρίχνει στις γάτες αντί στα σκουπίδια. Προστατεύει το περιβάλλον.

Οι αδέσποτες γάτες

Χαρακτήρας: Είναι περίπου 10 ήσυχες γατούλες. Δεν είναι όλες εξημερωμένες, Δύσκολα τις πλησιάζει κάποιος ξένος. Είναι φύλακες σωστοί στη γειτονιά.

Επιχειρήματα: Δεν πρέπει κάποιος να νοιαστεί και για μας; Αν οι άνθρωποι δεν μας προστατέψουν θα πεθάνουμε απ' το κρύο και την πείνα. Δεν φταίμε εμείς που γεννηθήκαμε χωρίς σπίτι! Αν μας βοηθήσετε θα σας το ανταποδώσουμε!

Παιδιά της γειτονιάς

Χαρακτήρας: Καλά κι ευγενικά παιδιά. Λυτούνται τις γατούλες και τις αγαπάνε.

Επιχειρήματα: Πρέπει να αγαπάμε τα αδέσποτα, να μην τα κακομεταχειριζόμαστε, να τα πηγαίνουμε στο γιατρό. Έτσι μαθαίνουμε στο Σχολείο, γιατί κι αυτά είναι πλάσματα του Θεού και υπάρχουν για ένα σκοπό, ανήκουν στο περιβάλλον.

ΚΑΤΑ

κ. ιδιοκτήτρια της πανσιόν - ο σύζυγός της

Χαρακτήρας: Καλοί άνθρωποι, δεν θέλουν να κάνουν κακό στα ζώα, αλλά πολύ παράξενοι και ιδιότροποι, κοιτάνε μόνο το συμφέρον τους, πώς δηλαδή θα βγάλουν χρήματα από τους τουρίστες.

Επιχειρήματα: Δεν μας ενδιαφέρουν ούτε οι γάτες ούτε τα ποντίκια. Μας χαλάνε τον κήπο και τα λουλούδια, να φύγουν από δω. Αλλιώς θα σας καταγγείλουμε στην αστυνομία, να έρθει η φιλοζωική να τις μαζέψει! Μας ενοχλούν τα βράδια με τα νιαουρίσματά τους!

Οδηγός αυτοκινήτου-γείτονας

Χαρακτήρας: Καλός κύριος, αλλά πάντα βιαστικός να προλάβει τις δουλειές του. Δεν τον ενδιαφέρει τίποτε άλλο.

Επιχειρήματα: Δεν θέλει ούτε γάτες, ούτε άλλα αδέσποτα στη γειτονιά. Τον εκνευρίζουν, γιατί πάντα βιάζεται και κάποιες φορές μπερδεύονται στο αυτοκίνητό του, κινδυνεύουν να τα πατήσει! Δεν θέλει επιπλέον σκοτούρες!

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

Ο κτηνίατρος

Χαρακτήρας: Αγαπάει τα ζώα και πολλές φορές τα περιθάλπει κερδίζοντας κάποια χρήματα. Δεν θέλει να εμπλακεί σε διαφορές που υπάρχουν εξαιτίας των αδέσποτων στη γειτονιά.

Επιχειρήματα: Η δουλειά του είναι να βοηθάει όταν του το ζητήσουν, έτσι κερδίζει κάποια χρήματα. Μπορεί να συμβουλέψει τους ανθρώπους της γειτονιάς για τη σχετική νομοθεσία, αλλά τίποτε παραπάνω. Θέλει καλές σχέσεις με όλους κι όχι καβγάδες.

Ο σκύλος της γειτόνισσας

Χαρακτήρας: Φύλακας πολύ καλός για όλους στη γειτονιά. Άγριος μόνο με τους ξένους.

Επιχειρήματα: Παρόλο που οι σκύλοι με τις γάτες ποτέ δεν τα πήγαιναν καλά, δεν τον νοιάζει που η κ. φιλόζωη τις ταΐζει. Εξάλλου αυτός είναι πάντα χορτάτος και δεμένος, Ζηλεύει βέβαια την ελευθερία τους, αλλά τις λυπάται κιόλας που είναι μες το κρύο πεινασμένες. Ας κάνουν ό, τι θέλουν.

Οι επισκέπτες τουρίστες των δωματίων

Χαρακτήρας: Πολύ ευγενικοί άνθρωποι. Δεν ανακατεύονται γιατί κατά βάθος αγαπούν τα αδέσποτα και δεν θέλουν να στενοχωρήσουν την νοικοκυρά τους.

Επιχειρήματα: Ήρθαν από ξένα κράτη για λίγες μέρες να ξεκουραστούν. Δεν θα λύσουν αυτοί το πρόβλημα των αδέσποτων ζώων. Απορούν που στη χώρα μας ο Δήμος δεν φροντίζει γι' αυτά τα ταλαιπωρημένα πλάσματα. Πάντως με την πρώτη ευκαιρία θα αγοράσουν τροφή και θα την δώσουν στην κ. φιλόζωη για τις γάτες.

Ο δικηγόρος

Χαρακτήρας: Έξυπνος και δυναμικός. Προσπαθεί να δώσει λύση στο πρόβλημα χρησιμοποιώντας το γράμμα του νόμου.

Επιχειρήματα: Πρέπει να τους βρει λύση. Δεν γίνεται να φτάσουν στα άκρα. Εξάλλου όλοι έχουν κάποιο δίκιο. Ίσως το περισσότερο η κ. φιλόζωη. Θα βρουν λύση; Υπάρχει μια ελπίδα, αν η φιλοζωική εταιρία δώσει κάποια χρήματα για να υπερυψωθεί ο φράχτης στον κήπο της πανσιόν, ώστε να μην μπαίνουν οι γάτες και παίζουν εκεί μέσα! Ή μήπως να δοθούν οι περισσότερες γάτες σε οικογένειες; Αν όμως φύγουν, θα χάσει τους πελάτες του!

Για να δούμε τι θ' αποφασίσουν τελικά!

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

Κατά την συζήτηση-παιχνίδι στην τάξη, μετά το μοίρασμα των ρόλων, τα παιδιά διατύπωσαν σκέψεις και επιχειρήματα, υποδυόμενοι το ρόλο τους. Επειδή είναι μικρά, κατέγραψα εγώ ό,τι είπαν. Επίσης διαμόρφωσα ανάλογα το χώρο, τα θρανία και τα καρεκλάκια, ώστε να τους δώσω την ευκαιρία να «ζήσουν» το ρόλο τους καλύτερα. Κάλυψα με τους ρόλους όλα τα παιδιά και κάποιους ρόλους δεν τους κάλυψα, δεν έφτασαν οι μαθητές. Τα επιχειρήματά τους ομολογουμένως σε κάποιες περιπτώσεις με

εντυπωσίασαν, ήταν καλύτερα από αυτά που εγώ είχα στο μυαλό μου. Σας τα παραθέτω.

Ο δικηγόρος έχει μια καταγγελία από την κυρία της πανσιόν για αδέσποτες γάτες στη γειτονιά. Καλεί λοιπόν μεμονωμένα τα εμπλεκόμενα πρόσωπα και ζητά τη γνώμη τους για το θέμα που προέκυψε ώστε να βρεθεί λύση.

Κ. φιλόζωη: «Λυπάμαι τις γάτες! Τις ταΐζω για να πιάνουν τα ποντίκια και να προσέχουν το σπίτι όταν λείπω».

Σύζυγος φιλόζωης: «Θέλω τις γάτες γιατί αρέσουν στο παιδί μου, δεν έχει αδερφάκι και θα παίζει μ' αυτές».

Παιδί φιλόζωης: «Μου αρέσουν οι γάτες, είναι πολύχρωμες και όμορφες. Θέλω να τις παίζω».

Κυρία της πανσιόν: «Αυτό που γίνεται με τις γάτες μ' ενοχλεί πολύ. Είναι πάρα πολλές οι γάτες και έρχονται και σκάβουν το χώμα. Μου χαλάνε τα λουλούδια. Φοβάμαι ν' αφήσω τα παράθυρα ανοιχτά γιατί μπαίνουν μέσα και μαγαρίζουν τα φαγητά. Δεν τις θέλω, να τις πάρει ο μπόγιας, να φύγουν».

Γείτονας-Οδηγός αυτοκινήτου: «Κάθε μέρα βιάζομαι να πάω στη δουλειά μου και 3 φορές πάτησα γάτες. Στενοχωρήθηκα πολύ! Δε θέλω τις γάτες αδέσποτες. Να τις κλείσει η κ. φιλόζωη σε ένα κτήμα, όχι στο δρόμο».

Φουρνάρισσα: «Πρέπει να ταΐζουμε τις γατούλες, όχι να τις σκοτώνουμε. Τις θέλω για να μη φάνε οι ποντικοί το αλεύρι μου».

Μανάβισσα: «Οι γάτες προσέχουν το μανάβικο απ' τα ποντίκια. Θέλω να είναι καθαρά τα χορταρικά μου, να μην τα βλέπουν οι πελάτες φαγωμένα απ' τους ποντικούς. Οι ποντικοί θα φάνε και τα όσπρια και τα φρούτα μου. Τα τρώνε όλα».

Σκύλος γειτόνισσας: «Δε με νοιάζει για τις γάτες, δεν τρώνε το δικό μου φαγητό. Μου αρέσει να τις βλέπω, έχω παρέα».

Κτηνίατρος: «Τα ζώα δεν πρέπει να βρωμίζουν τους δρόμους, ούτε να τρώνε σκουπίδια. Πρέπει να τα προστατεύουμε. Εγώ κάνω τη δουλειά μου και δίνω φάρμακα, όταν αρρωσταίνουν. Ελπίζω οι κυρίες να βρουν λύση, να μην σκοτώσουν τις γάτες με καμιά καραμπίνα»!

Αδέσποτη γάτα –Γκάρφιλντ: «Θέλω να με ταΐζετε. Κάνει κρύο και δε βρίσκω τροφή»!

Αδέσποτη γάτα-Τιγρίτσα: «Πού να βρω φαγητό; Αν ψάχνω στους κάδους θα λερώσω τη γούνα μου».

Αδέσποτη γάτα-Μουσουδίτσα (έχει μωρά): «Έχω μωρά, και δεν μπορώ να ψάχνω για τροφή. Θέλω να ταΐσω τα μωρά μου»!

Αδέσποτη γάτα- Ασπρούλα (είναι χτυπημένη) «Είμαι γριά και πονάει το αυτί μου. Είμαι άρρωστη και πεινάω. Δεν μπορώ να βρω τροφή, αν δε με ταΐσετε θα πεθάνω»!

Ο δικηγόρος αφού τους άκουσε όλους ξανακαλεί μόνο τις δύο κυρίες που έχουν ουσιαστικά τη διαμάχη. Με λίγα λόγια τις ενημερώνει για την έρευνα απόψεων που έκανε στη γειτονιά. Μετά προτείνει:

Ο δικηγόρος: «Κ. φιλόζωη πρέπει να βρούμε λύση. Είναι καλό να περιφράξεις τον κήπο σου και ν' αφήσεις τις γάτες μόνο εκεί μέσα».

Κ. φιλόζωη: «Όχι, αν το περιφράξω πως θα πιάνουν οι γάτες τα ποντίκια; Να φράξει με μεγάλο φράχτη η κυρία την πανσιόν της».

Κ. της πανσιόν: «Αυτό δε γίνεται, δεν έχω λεφτά για τέτοια, είναι πολλά τα έξοδα. Τι φταίω εγώ».

Ο δικηγόρος: «Τότε να κάνετε κάτι άλλο. Κ. φιλόζωη να βάλετε στον κήπο σας και στην αυλή σας λεπτό χώμα ή άμμο και να μάθετε τις γάτες σας να σκάβουν εκεί. Να σταματήσουν πια οι φασαρίες».

Τα παιδιά βρήκαν τη λύση που πρότεινε ο δικηγόρος την καλύτερη για όλους. Άρχισαν να χειροκροτούν το δικηγόρο και το παιχνίδι ρόλων τελείωσε εδώ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα παιδιά βρήκαν πολύ διασκεδαστική όλη τη διαδικασία. Στην αρχή νόμισαν ότι πρόκειται για θεατρικό. Για να τα βοηθήσω, επειδή είναι μικρά, είπα ότι πρόκειται για αληθινή ιστορία και πρέπει να πούμε τη γνώμη μας για να βοηθήσουμε τις κυρίες και το δικηγόρο. Κάπως έτσι έπεισα την μαθήτριά να κάνει το ρόλο της κυρίας από την πανσιόν, που δεν τον ήθελε κανείς. Δύο μαθητές δυσκολεύτηκαν να συγκεντρωθούν στο ρόλο τους αν και είναι καλοί μαθητές. Αντίθετα μου έκανε εντύπωση η μαθήτριά που έκανε τον οδηγό αυτοκινήτου, πόσο ωραία σκέφτηκε και είπε τις σκέψεις της, παρόλο που στα μαθήματα δυσκολεύεται πάρα πολύ.

Το παιχνίδι ρόλων, όπως παρατήρησα έδωσε την ευκαιρία στα παιδάκια να εκφράσουν όχι μόνο τις λογικές τους απόψεις, αλλά και τα συναισθήματά τους, τον ψυχικό τους κόσμο. Έδωσε την ευκαιρία της προφορικής έκφρασης με σωστές προτάσεις και την ανάπτυξη κριτικής σκέψης. Στα επιχειρήματα που παρέθεσα παραπάνω δεν έκανα ουδεμία παρέμβαση, που να αλλάζει ή να κατευθύνει τις σκέψεις των παιδιών και νομίζω πως αυτή είναι όλη η μαγεία του παιχνιδιού ρόλων.

Όλη αυτή η δραστηριότητα διεξήχθη σε ένα δίωρο ευέλικτης ζώνης. Αν υπήρχε χρόνος θα ήταν καλό στο τέλος να ζωγραφίσουμε εικόνες από το σενάριο, αλλά δεν προλάβαμε. Προλάβαμε όμως να δούμε βιβλίο με φωτογραφίες από τη ζωή και τις διάφορες ράτσες των γατών.

Η λύση που κατά κάποιο τρόπο δόθηκε είναι αντικειμενική (απρόβλεπτη για μένα), δεν απορρίπτει κανέναν, ούτε τις ανάγκες των ζώων, ούτε τον ανθρώπινο παράγοντα.

Γενικά το παιχνίδι ρόλων είναι μια πρωτοποριακή δράση, ενδιαφέρουσα για τα παιδιά και μπορεί να άπτεται δεκάδων θεμάτων από την καθημερινή ζωή. Μπορεί ο δάσκαλος με διασκεδαστικό τρόπο να μεταδώσει μηνύματα, αρχές, ηθικές αξίες στους μαθητές, που ανεβάζουν το μορφωτικό τους επίπεδο ώστε να γίνουν μεγαλώνοντας καλύτεροι άνθρωποι και πιο σωστοί πολίτες.

Υπεύθυνη Δάσκαλα: Παπαδοπούλου Αθηνά (Α Δημοτικού)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΑΛΙΑΣ. «Ένας αγώνας Μπάσκετ»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Είναι διάλειμμα και τα παιδιά παίζουν στην αυλή. Τα παιδιά της Ε' τάξης έχουν χωριστεί σε ομάδες και παίζουν μπάσκετ. Τα πιο μικρά παιδιά παίζουν κυνηγητό και κρυφτό. Ο δάσκαλος είναι στην αυλή και έχει εφημερία. Κάποια στιγμή ένα παιδί από τις μικρές τάξεις αφού τελειώσει το φαγητό του, πάει να ζητήσει από ένα μεγάλο παιδί που κρατάει εκείνη τη στιγμή τη μπάλα να παίξει μαζί τους μπάσκετ. Αυτό του απαντά ότι εκεί που παίζουν οι μεγάλοι δε χωρούν οι μικροί και τότε το μικρό παιδί κλωτσάει την μπάλα μακριά και αρχίζει να μαλώνει με το μεγάλο παιδί απαιτώντας να μπει σε μια ομάδα. Εκείνη τη στιγμή τα μικρά παιδιά πηγαίνουν να φωνάξουν το δάσκαλο. Μέχρι να φτάσει ο δάσκαλος σε εκείνο το σημείο, χτυπάει το κουδούνι. Τότε το μεγάλο παιδί χάνει την υπομονή του και σκουντάει το μικρό παιδί, το οποίο πέφτει κάτω και χτυπάει.

Ρόλος 1: Μεγάλο παιδί.

Θέλει απλά να συνεχίσει το παιχνίδι. Δε θέλει να μαλώσει με το μικρό παιδί, όμως νευρίασε που το μικρό παιδί κλώτσησε τη μπάλα.

Ρόλος 2: Μικρό παιδί

Θέλει να παίξει με τους μεγάλους μπάσκετ. Νομίζει ότι επειδή το θέλει και είναι μικρός οι άλλοι πρέπει να το δεχτούν.

Ρόλος 3: Τα παιδιά που παίζουν μπάσκετ.

Θέλουν να συνεχίσουν το παιχνίδι. Προσπαθούν να ηρεμήσουν τα πνεύματα. Προσπαθούν να εξηγήσουν στο μικρό παιδί ότι δεν μπορεί να παίξει μαζί τους σε αυτό το παιχνίδι.

Ρόλος 4: Τα μικρά παιδιά που ειδοποιούν το δάσκαλο.

Θέλουν να προλάβουν τον τσακωμό και ζηλεύουν που οι μεγάλοι παίζουν μπάσκετ.

Ρόλος 5: Ο δάσκαλος

Θέλει να αποτρέψει τον τσακωμό και να συνεχίσουν τα μεγάλα παιδιά το παιχνίδι τους. Προσπαθεί να βρει έναν τρόπο να απασχοληθεί το μικρό παιδί.

Ρόλος 6: Παιδιά που παίζουν στην αυλή και είδαν τη σκηνή.

Σταμάτησαν το παιχνίδι τους και συμβουλεύουν το μεγάλο και το μικρό παιδί για να μη γίνουν τα πράγματα χειρότερα.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ

- 1) Έπαιζα ήσυχος και δεν ενοχλούσα. Δεν ξεκίνησα εγώ τον καβγά.
- 2) Μου άρεσε το μπάσκετ και ήθελα να παίξω για να το μάθω κιόλας.
- 3) Εμείς έχουμε δίκιο, γιατί έχουμε ξεκινήσει έναν αγώνα. Το μικρό παιδί μπορεί να πάει να παίξει τώρα με τους φίλους του και κάποια άλλη φορά να παίξει μπάσκετ.

- 4) Το μεγάλο παιδί είχε δίκιο, όμως δεν έπρεπε να σκουντήσει το μικρό παιδί. Θέλουμε κι εμείς να μάθουμε να παίζουμε μπάσκετ.
- 5) Εφόσον έχουν ξεκινήσει αγώνα τα μεγάλα παιδιά, δεν είναι ωραίο να τον διακόψουμε. Τα μεγάλα παιδιά πρέπει να είναι πιο συγκρατημένα, για να δίνουν το καλό παράδειγμα. Το μικρό παιδί να πάει να παίξει αυτή τη φορά με τους φίλους του.
- 6) Τα δύο παιδιά έκαναν από ένα λάθος. Το μικρό κλώπησε την μπάλα και το μεγάλο σκούντησε το μικρό. Μάλλον οι μεγάλοι έχουν δίκιο αυτή τη φορά.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αξιοποιώντας το παιχνίδι ρόλων ως διδακτική τεχνική στη μαθησιακή διαδικασία διαπίστωσα ότι οι μαθητές αποκόμισαν συγκεκριμένα μαθησιακά οφέλη και ότι πρόκειται για μία πού χρήσιμη διδακτική τεχνική.

Συγκεκριμένα:

- Είναι μία τεχνική που ελκύει τους μαθητές και συμμετέχουν σε αυτήν ευχάριστα, με ενδιαφέρον και ειλικρίνεια.
- Με την ανάληψη από τους μαθητές διαφορετικών ρόλων, δίνεται σ' αυτούς η δυνατότητα της ενσυναίσθησης, καθώς μπαίνουν στη διαδικασία να βιώσουν συναισθήματα που δεν είχαν βιώσει σε πραγματικές καταστάσεις. Αυτό είναι πολύ χρήσιμο γιατί τους βοηθάει να παίρνουν σωστή θέση και στάση όταν βρίσκονται μπροστά σε παρόμοιες καταστάσεις.
- Η διαφορετική εξέλιξη του επεισοδίου, όταν διαφοροποιείται έστω και ελάχιστα ο ρόλος κάποιου από τους εμπλεκόμενους, δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να κατανοήσουν ότι δεν είναι δεδομένη η κατάληξη κάθε επεισοδίου, αλλά εξαρτάται από τη στάση καθενός από τους εμπλεκόμενους και μπορούν και οι ίδιοι εύκολα να επηρεάσουν θετικά την εξέλιξη ενός επεισοδίου, όταν εμπλέκονται άμεσα ή επιλέγουν να εμπλακούν και να παίξουν κάποιον ρόλο σε αυτό.
- Η ανάληψη διαφορετικών ρόλων δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να αναπτύξουν πληρέστερα την προσωπικότητά τους και ιδιαίτερα στον κοινωνικό και συναισθηματικό τομέα, αλλά και να βελτιώσουν τις δεξιότητες της διαχείρισης των σχέσεων και της επικοινωνίας μέσα στην ομάδα.
- Είναι μία διδακτική τεχνική που μπορεί να σχεδιαστεί και εφαρμοστεί χωρίς μεγάλη προετοιμασία και προαπαιτούμενα και μπορεί να την αξιοποιεί ο εκπαιδευτικός πολύ συχνά και με οποιαδήποτε αφορμή, ιδιαίτερα για θέματα στον κοινωνικό και συναισθηματικό τομέα. Μπορεί να αξιοποιηθεί αποτελεσματικά και στη διδασκαλία του μαθήματος της Γλώσσας, της Ιστορίας, των Θρησκευτικών, της Μελέτης του Περιβάλλοντος και της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, αλλά σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και στα υπόλοιπα μαθήματα.

Υπεύθυνος Δάσκαλος: Κώστας Μλεκάνης

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΖΑΡΟΥ. «Το πρόβλημα της εξαφάνισης των ζώων του δάσους και της θάλασσας στην Ελλάδα».

ΣΕΝΑΡΙΟ

Η οικολογική οργάνωση «Προστατεύω το περιβάλλον όπου ζω» αποφάσισε να αναδείξει το πρόβλημα της εξαφάνισης ζώων του δάσους (καφέ αρκούδα, λύκος) και της θάλασσας (χελώνα καρέτα καρέτα, δελφίνι) στην Ελλάδα. Για το λόγο αυτό, κάλεσε τα ζώα και τους ανθρώπους που επηρεάζουν και επηρεάζονται από αυτά, να αντιπαραβάλουν τις θέσεις τους, για να μπορέσει να καταλήξει σε μια συμβιβαστική λύση, με σκοπό την ομαλή συμβίωσή τους.

ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ

Χαρακτήρας: Ευγενικοί, διπλωμάτες, διαλλακτικοί, αλλά και δυναμικοί. Αγατούν το φυσικό περιβάλλον και επιδιώκουν με κάθε θεμιτό τρόπο την προστασία του. Είναι πλήρως ενημερωμένοι για τη νομοθεσία που σχετίζεται με περιβαλλοντικά θέματα, καθώς στελεχώνουν μια γνωστή οικολογική οργάνωση. Τους ενδιαφέρει να αναδείξουν το πρόβλημα της εξαφάνισης των ζώων και να βρουν λύση.

Επιχειρήματα

- ✓ Θέλουν να προστατεύσουν την περιοχή του λύκου, της αρκούδας, της χελώνας και του δελφινιού, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τους, τα συμφέροντα των ανθρώπων εκείνων που το επάγγελμά τους έχει άμεση επίπτωση στην επιβίωση των ζώων.
- ✓ Υποστηρίζουν ότι η επέκταση της ανθρώπινης δραστηριότητας πρέπει να προσαρμόζεται στα πλαίσια της ομαλής συμβίωσης με τα ζώα της εκάστοτε περιοχής.
- ✓ Καταλήγουν ότι η προστασία του πληθυσμού των απειλούμενων ζώων αποτελεί ευθύνη όλων όσων επιθυμούν τη διατήρηση της πανίδας. Οφείλουμε να δείξουμε ενδιαφέρον και ευαισθησία για το φυσικό περιβάλλον, ώστε να το παραδώσουμε αριμελές στις επόμενες γενιές.

ΖΩΑ

Χαρακτήρας: Ταλαιπωρημένα και αγανακτισμένα από τις ανεξέλεγκτες ανθρώπινες δραστηριότητες, οι οποίες επιφέρουν πάνω τους συνεχείς αρνητικές επιπτώσεις. Είναι

αποφασισμένα πλέον να αντιδράσουν και να διεκδικήσουν τη διαιώνιση του είδους τους και τις φυσιολογικές συνθήκες διαβίωσής τους.

Επιχειρήματα (καφέ αρκούδα - λύκος)

- ✓ Ο άνθρωπος έχει παρέμβει και έχει αλλοιώσει τον βióτοπό μας, με σκοπό το προσωπικό του όφελος.
- ✓ Η επιβίωσή μας εξαρτάται από την ύπαρξη μεγάλων δασικών εκτάσεων, οι οποίες όμως καταστρέφονται ή μειώνονται, λόγω της κατασκευής τεχνικών έργων, όπως διάνοιξη οδικών δικτύων.
- ✓ Οι μεγάλοι οδικοί άξονες που κατασκευάζονται στοιχίζονται συχνά τη ζωή μας και διαταράσσουν τον βióτοπό μας. Επιπλέον, έχουν ως αποτέλεσμα την απομόνωση των τοπικών πληθυσμών και τη διακοπή των οδών επικοινωνίας μας.
- ✓ Αποτελούμε στόχο για τους κυνηγούς, οι οποίοι μας σκοτώνουν για τη γούνα μας και έτσι, μειώνουν συνεχώς τον πληθυσμό μας.
- ✓ Αν έχουμε εξασφαλίσει τροφή και κατοικία δεν πρόκειται να πλησιάσουμε και να προκαλέσουμε ζημιές στις περιουσίες σας. Πρέπει να καταλάβετε ότι προστατεύοντάς μας, διασφαλίζετε και το δικό σας μέλλον πάνω στη Γη.

Επιχειρήματα (χελώνα καρέτα καρέτα)

- ✓ Η περίοδος κατά την οποία γεννάμε τα αυγά μας είναι πολύ σημαντική για μας. Είναι απαραίτητο λοιπόν, οι παραλίες όπου καταφεύγουμε για το σκοπό αυτό, να είναι ήσυχες και καθαρές. Στην πραγματικότητα όμως, οι παραλίες είναι γεμάτες καθίσματα, ομπρέλες και φώτα, κάτι που μας στερεί τη δυνατότητα να εναποθέσουμε τα αυγά μας με ασφάλεια.
- ✓ Οι ταξιδιώτες ή οι ψαράδες πετούν απερίσκεπτα τα απορρίμματά τους στη θάλασσα, μολύνοντας το περιβάλλον που ζούμε και θέτοντας τη ζωή μας σε κίνδυνο. Για παράδειγμα, οι σακούλες που συχνά επιπλέουν στο νερό γίνονται η αιτία για τον πνιγμό μας.
- ✓ Η αναζήτηση τροφής στη θάλασσα είναι δύσκολη υπόθεση. Επομένως, όταν αντιληφθούμε συγκεντρωμένη λεία μέσα στα δίχτυα ενός ψαρά, σίγουρα θα επιχειρήσουμε να την εκμεταλλευτούμε.

Επιχειρήματα (δελφίνια)

- ✓ Παρόλο που η σχέση μας με τους ανθρώπους είναι καλή και σχεδόν πάντα η αγάπη αμοιβαία, εν τούτοις, η ανθρώπινη δραστηριότητα μας απειλεί.
- ✓ Ο άνθρωπος μας αιχμαλωτίζει και μας εκθέτει ως μέσο διασκέδασης, γεγονός που μας ταλαιπωρεί και μας κάνει δυστυχισμένα.
- ✓ Παγιδεύομαστε στα δίχτυα των ψαράδων και πεθαίνουμε από ασφυξία ή θανατωνόμαστε από τους ψαράδες, γιατί τρυπάμε τα δίχτυα τους.

ΞΕΝΟΔΟΧΟΙ

Χαρακτήρας: Στυγνός επιχειρηματίας, τον ενδιαφέρει το κέρδος, κι ενώ γνωρίζει τα οικολογικά προβλήματα που υπάρχουν τα παραβλέπει εσκεμμένα.

Επιχειρήματα

- ✓ Δε θέλουν να ενοχλήσουν τους πελάτες τους, κάνοντάς τους υποδείξεις για το ποιες παραλίες θα επισκεφτούν.
- ✓ Παρόλο που γνωρίζουν την ευθύνη τους για την καθαριότητα και την οργάνωση των ακτών, την αποποιούνται και την μεταθέτουν στους τουρίστες και επισκέπτες.

ΨΑΡΑΔΕΣ

Χαρακτήρας: Άνθρωπος τραχύς και τυραννισμένος. Απασχολημένος με την επιβίωση της οικογένειάς του, δεν έχει το περιθώριο για οικολογικούς συναισθηματισμούς, τους οποίους θεωρεί υπερβολικούς.

Επιχειρήματα

- ✓ Τα δελφίνια και οι χελώνες διαπλέουν τις ελληνικές θάλασσες, χωρίς να υπάρχουν συγκεκριμένα μέρη όπου συναντιούνται μεγάλοι πληθυσμοί τους, ώστε να γνωρίζουν πού να μην ψαρεύουν.
- ✓ Τα συγκεκριμένα ζώα τρυπούν τα δίκτυα τους, με αποτέλεσμα να καταστρέφεται το εργαλείο της δουλειάς τους, το οποίο θα πρέπει να αντικαταστήσουν με μεγάλο κόστος. Παράλληλα μ' αυτό, αναγκάζονται να διακόπτουν προσωρινά την εργασία τους, χάνοντας μεροκάματα.

ΚΥΝΗΓΟΙ

Χαρακτήρας: Τους αρέσει η περιπέτεια και το κέρδος. Γνωρίζουν τους νόμους, αλλά δοθείσης ευκαιρίας τους παρακάμπτουν.

Επιχειρήματα

- ✓ Μέσω των κυνηγετικών συλλόγων, γνωρίζουν τη νομοθεσία για τις κυνηγετικές περιόδους και ισχυρίζονται ότι τις σέβονται.
- ✓ Επιρρίπτουν τις ευθύνες για τη μείωση των θηραμάτων στους κρατικούς φορείς, οι οποίοι θα έπρεπε να έχουν φροντίσει για την επάρκειά τους, είτε με εθνικά πάρκα, είτε με εκτροφεία.

- ✓ Με το κυνήγι τους τροφοδοτούν τις επιχειρήσεις γούνας, συμβάλλοντας στη διατήρηση ή και αύξηση των θέσεων εργασίας.
- ✓ Υποστηρίζουν ότι παρόλο που υπάρχει μια μικρή ομάδα που κυνηγά παράνομα και ανεξέλεγκτα, αυτή αποτελεί μειοψηφία και δε θα πρέπει να κατηγορούνται όλοι οι κυνηγοί για τη μείωση των θηραμάτων.

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ – ΑΓΡΟΤΕΣ

Χαρακτήρας: φιλήσυχοι πολίτες, απελπισμένοι οικογενειάρχες

Επιχειρήματα

- ✓ Έχουν χωράφια και κήπους με οπωροκηπευτικά, έξω από τα χωριά τους, κι από αυτά προέρχεται το μόνο εισόδημά τους. Οι αρκούδες σπάνε τις περιφράξεις και καταστρέφουν τις καλλιέργειες, με αποτέλεσμα να χάνουν όλη τη σοδειά και το κέρδος τους.
- ✓ Οι λύκοι, μετά την αύξηση του πληθυσμού τους από την απαγόρευση του κυνηγιού τους, εισβάλλουν στα μαντριά και κατασπαράζουν τα κοπάδια. Με αυτή την αγωνία ζουν οι κτηνοτρόφοι.
- ✓ Λαμβάνουν αποζημιώσεις για τα ζώα, όμως αυτό γίνεται με πολλή καθυστέρηση ή και καθόλου, αφού οι περιπτώσεις είναι μεμονωμένες και δεν καλύπτονται νομικά.
- ✓ Στην Ελλάδα, οι επιθέσεις των λύκων στα κοπάδια είναι πολύ συχνές, σε σχέση με τον πληθυσμό τους και την έκταση της χώρας.

Υπεύθυνες Δασκάλες: ΠΥΡΑΛΕΜΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΠΑΡΛΑΜΑ ΕΙΡΗΝΗ

(Α & Β Δημοτικού)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΖΑΡΟΥ. «Η Δημιουργία Μονάδας Ηλεκτρικής Ενέργειας Στο Νησί»

ΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Υποθέστε ότι σε ένα νησί του Αιγαίου λειτουργεί ένας θερμοηλεκτρικός σταθμός (λιγνίτης) για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Όμως, επειδή ο αριθμός των τουριστών που τα τελευταία χρόνια συρρέουν στο νησί έχει αυξηθεί σημαντικά και σχεδιάζεται και η περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, είναι απαραίτητο να αυξηθεί η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας προκειμένου να καλυφθούν οι αυξημένες ανάγκες. Οι λύσεις που προτείνονται λόγω της θέσης και των πόρων της περιοχής είναι: η επέκταση του θερμοηλεκτρικού σταθμού και η χρήση αιολικής ενέργειας ή βιομάζας.

ΥΠΕΡ

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Χαρακτήρες: λογικοί, απόλυτοι με την επέκταση του θερμοηλεκτρικού σταθμού και τη χρήση λιγνίτη.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ: Υπέρ της επέκτασης του θερμοηλεκτρικού σταθμού, καθώς πιστεύουν ότι η χρήση λιγνίτη αποτελεί την πιο οικονομική λύση (φθινό καύσιμο και συνήθης επιλογή, εφόσον τα περισσότερα εργοστάσια της ΔΕΗ το προτιμούν ως καύσιμο). Επίσης, θεωρούν ότι η επέκταση του σταθμού θα ανοίξει νέες θέσεις εργασίας και θα λυθεί κατά ένα μεγάλο ποσοστό η ανεργία που μαστίζει εδώ και χρόνια το νησί.

ΣΧΟΛΙΑ: Επιχειρηματολογούν στη βάση της λογικής κόστος- όφελος: ο λιγνίτης είναι πιο οικονομικός σε σχέση με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και προσφέρει περισσότερες θέσεις εργασίας.

ΚΑΤΑ

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Χαρακτήρες: θυμωμένοι, σε αντιδικία με τους εκπροσώπους του θερμοηλεκτρικού σταθμού και αγανακτισμένοι. Φοβούνται ότι θα υποβαθμιστεί ποιοτικά η ζωή τους.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ: Κατά της δημιουργίας νέου θερμοηλεκτρικού σταθμού και υπέρ της δημιουργίας αιολικών πάρκων αλλά και εκμετάλλευσης της βιομάζας ως εναλλακτική μορφή ενέργειας. Ισχυρίζονται ότι η χρήση λιγνίτη θα προκαλέσει σοβαρά προβλήματα υγείας στους πολίτες και πολύ περισσότερο στους εργάτες του σταθμού. Στηρίζονται σε ιατρικά δεδομένα, επισημαίνοντας ότι η καύση λιγνίτη μπορεί να προκαλέσει καρκίνο, καρδιακά και αναπνευστικά προβλήματα.

Αντίθετα, υποστηρίζουν τη δημιουργία αιολικών πάρκων και τη χρήση βιομάζας, υποστηρίζοντας ότι το κλίμα του νησιού εξυπηρετεί το εγχείρημα αυτό και επιπρόσθετα, ο αριθμός των υπολειμμάτων από τις καλλιέργειες και τα σπαρτά είναι αρκετά ικανοποιητικός ώστε να καλύψει τις ενεργειακές ανάγκες του νησιού. Τέλος αναλογιζόμενοι το υψηλό κόστος που έχουν οι εγκαταστάσεις αιολικών πάρκων και εκμετάλλευσης βιομάζας, απαιτούν από τους εκπροσώπους του υπουργείου να μεριμνήσουν για να δοθούν ευρωπαϊκά κονδύλια προκειμένου να καλυφθεί το κόστος κατασκευής τους.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

Χαρακτήρες: λογικοί και συναινετικοί. Προτείνουν λύσεις, στη βάση ότι τα προβλήματα λύνονται από κοινού και στο πλαίσιο της διαμόρφωσης σχετικής νομολογίας ώστε να υπάρχουν κριτήρια χωροθέτησης για τις ΑΠΕ, αλλά και να αποφευχθεί η αισθητική και ατμοσφαιρική ρύπανση.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ: Η συγκεκριμένη ομάδα θεωρεί ότι, είτε επεκταθεί ο θερμοηλεκτρικός σταθμός, είτε δημιουργηθούν εγκαταστάσεις εκμετάλλευσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, πρέπει να τηρηθεί ο κανονισμός που ορίζει ότι οι συγκεκριμένες εγκαταστάσεις πρέπει να κατασκευάζονται έξω από κατοικημένες περιοχές. Επίσης θέλουν να προστατεύσουν την περιοχή από περιβαλλοντικά προβλήματα, υπό την προϋπόθεση όμως ότι δε θα χαθούν θέσεις εργασίας.

ΣΧΟΛΙΑ: επιδιώκουν να εξυπηρετήσουν τα κομματικά τους συμφέροντα και δεν ενδιαφέρονται πραγματικά για το περιβάλλον.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Έπειτα από συζήτηση οι εκπρόσωποι των ομάδων πρότειναν και προέβησαν σε συναινετικές λύσεις όπως:

A. Να δημιουργηθεί μονάδα επεξεργασίας βιομάζας, αντί να επεκταθεί το υπάρχον θερμοηλεκτρικό εργοστάσιο. Έτσι, δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας και επιπλέον χρησιμοποιείται μια εναλλακτική μορφή ενέργειας στη θέση του λιγνίτη.

B. Να επεκταθεί το θερμοηλεκτρικό εργοστάσιο αλλά να χρησιμοποιηθεί βιομάζα ή αιολική ενέργεια αντί για λιγνίτη.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την συγκεκριμένη εμπειρία φαίνεται ότι τα παιδιά κατανόησαν μέσα από την ενεργητική αλληλεπίδραση με τους άλλους την έννοια της ελεύθερης έκφρασης αλλά και του δημιουργικού διαλόγου. Αντιλήφθηκαν ότι για όλα τα προβλήματα υπάρχουν πολλές αλήθειες και απόψεις. Μέσα από την εμπειρία τους φαίνεται να κατανόησαν ότι το να βρίσκεται πάντα μια συναινετική λύση για κάποιο πολύπλοκο ζήτημα, δεν είναι πάντα εύκολη υπόθεση. Έτσι, αντιλήφθηκαν ότι ακόμα και το περιβάλλον αποτελεί πεδίο αντιπαραθέσεων και συγκρούσεων, αλλά και πεδίο κοινωνικής διαπραγμάτευσης και συναίνεσης για την επίτευξη της αειφορίας.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Ελληνικάκη Διονυσία (Ε' Δημοτικού)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΠΑΡΙΑΝΩΝ. «Πεζοδρόμηση του κεντρικού δρόμου της πόλης»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Ο κεντρικός δρόμος της κωμόπολης των Μοιρών πρόκειται να πεζοδρομηθεί. Η διέλευση των οχημάτων θα πραγματοποιείται μέσω του περιφερειακού δρόμου που θα κατασκευαστεί απαλλοτριώνοντας μέρος της πιο εύφορης καλλιεργήσιμης γης της περιοχής. Η πεζοδρόμηση είναι μέρος του γενικότερου σχεδιασμού της Δημοτικής Αρχής για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, και άρα αρεστό σε πολλούς. Υπάρχει όμως και μια μερίδα πολιτών που αντιδρούν στην υλοποίηση του έργου, όπως οι ιδιοκτήτες των εμπορικών καταστημάτων επί της οδού, που πιστεύουν ότι θα πληγούν οικονομικά ή οι αγρότες των οπείων οι περιουσίες θα απαλλοτριωθούν.

Στο Δημοτικό Συμβούλιο που συγκαλείται για την έγκριση του έργου, εκπρόσωποι όλων των απόψεων και συμφερόντων θα παραθέσουν τα επιχειρήματα τους προκειμένου να καταλήξουν στην καλύτερη για όλους λύση.

Οι μαθητές μας είναι αρκετά εξοικειωμένοι με τη συγκεκριμένη τεχνική, μιας και δεν είναι η πρώτη φορά που τη χρησιμοποιούμε στη διδασκαλία. Η επιλογή του θέματος έγινε με γνώμονα την οικειότητα των παιδιών με το χώρο και τις ανάγκες των κατοίκων. Οι μαθητές είχαν κίνητρα να ασχοληθούν με το συγκεκριμένο θέμα γιατί συνδέεται άμεσα με τα βιώματα τους. Χρησιμοποιούν το κέντρο της πόλης σε καθημερινή βάση είτε για εξωσχολικές δραστηριότητες ή ψώνια, είτε γιατί οι γονείς τους διατηρούν κάποιο κατάστημα εκεί κ.α. Επιπλέον, σε κάθε τάξη ένα τουλάχιστον γνωστικό αντικείμενο διαπραγματεύεται το θέμα «ο τόπος μας» εξετάζοντας το πώς είναι σήμερα, πώς ήταν στο παρελθόν, πώς φαντάζονται το μέλλον, τι θα ήθελαν ν' αλλάξει και γιατί, κ.α. Συγκεκριμένα το θέμα παρουσιάστηκε στις τάξεις με αφορμή τη μονοδρόμηση κάποιων οδών και την άμεση αντίδραση ορισμένων πολιτών.

ΥΠΕΡ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Χαρακτήρας

Είναι φιλόδοξος και προοδευτικός. Είναι οραματιστής, διορατικός και δραστήριος. Θέλει να ωραιοποιήσει την περιοχή εξασφαλίζοντας τα κονδύλια που προσφέρει η Ε. Ε μέσω αναπτυξιακών προγραμμάτων στα οποία συμμετέχει ο Δήμος. Ταυτόχρονα ενδιαφέρεται για την προσωπική του προβολή και ανέλιξη. Θέλει να είναι δημοφιλής γιατί τον ενδιαφέρει η καριέρα του σαν δήμαρχος, γι' αυτό προσπαθεί να είναι ευγενικός και διαλλακτικός.

Επιχειρήματα

- ✓ Όταν ολοκληρωθεί το έργο η πόλη θα γίνει πιο όμορφη, πιο λειτουργική και πιο ανθρωπίνη.
- ✓ Τα οικονομικά πακέτα που μπορεί να εξασφαλίσει επαρκούν όχι μόνο για την κατασκευή του πλακόστρωτου αλλά και το στολισμό του με σιντριβάνια, παγκάκια, παρτέρια με καλλωπιστικά φυτά και δέντρα, βρύση με πόσιμο νερό.
- ✓ Αφού θα υπάρχει ο χώρος θα μπορούν να λειτουργούν τους καλοκαιρινούς

- μήνες υπαίθριο θέατρο και θερινό σινεμά που θα δώσουν ζωντάνια στο κέντρο της πόλης.
- ✓ Όπως θα διαμορφωθεί ο χώρος θα είναι ιδανικός για πολιτιστικές εκδηλώσεις (συναυλίες, γλέντια) γεγονός που θα αυξήσει την κίνηση στα καταστήματα της πλατείας.
  - ✓ Η κίνηση στο κέντρο θα είναι ασφαλής και ευχάριστη για όλους και ιδιαίτερα για παιδιά, ηλικιωμένους και άτομα με ειδικές ανάγκες, για τους οποίους σήμερα είναι σχεδόν ανέφικτη.
  - ✓ Μελλοντικά, υπάρχει σχεδιασμός για δημιουργία πάρκινγκ πλησίον του πεζόδρομου με σκοπό τη διευκόλυνση των εισερχομένων στην πλατεία.
  - ✓ Θα είναι πιο γρήγορη η μετακίνηση από τον περιφερειακό, αφού στο κέντρο δημιουργείται συχνά συμφόρηση και υπάρχει καθυστέρηση.
  - ✓ Ο Δήμος θα πιέσει την περιφέρεια για να πετύχει τη μεγαλύτερη δυνατή αποζημίωση των αγροτών των οποίων τα χωράφια θα απαλλοτριωθούν.

Σχόλια

Επιδιώκει να κάνει το κέντρο της πόλης πιο γραφικό ώστε να αποτελεί πόλο έλξης για τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής αλλά και τους τουρίστες. Θεωρεί ότι με το έργο αυτό θα μείνει το όνομα του στην ιστορία του Δήμου και πιστεύει ότι μακροπρόθεσμα θα δικαιωθεί.

ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Χαρακτήρας

Είναι ανοικτόμυαλος και βλέπει μακροπρόθεσμα. Θεωρεί το έργο αναγκαίο για την ανάδειξη του τόπου γι αυτό υποστηρίζει με σθένος τόσο τη δημιουργία του πεζόδρομου όσο και του περιφερειακού. Είναι επίμονος και πειστικός.

Επιχειρήματα

- ✓ Θα ελαχιστοποιηθούν τα ατυχήματα στο κέντρο.
- ✓ Αν σταματήσει η διέλευση μεγάλων οχημάτων (φορτηγά, λεωφορεία) και τα διπλοπαρκαρίσματα θα εξαιρεθεί το κυκλοφοριακό πρόβλημα, τουλάχιστον στο κέντρο.
- ✓ Θα μπορούν οι πολίτες να κάνουν τα ψώνια ή τον περίπατο τους χωρίς φόβο, σε ευχάριστο περιβάλλον μακριά από θορύβους και καυσαέρια
- ✓ Θα αυξηθεί η κίνηση των καταστημάτων του κέντρου εφόσον τα αυτοκίνητα δεν θα μπορούν να παρκάρουν στις εισόδους τους και επιπλέον όλο και περισσότεροι πολίτες θα απολαμβάνουν να προσέρχονται σ' αυτό.
- ✓ Οι μαθητές θα μπορούν να μετακινούνται με τα ποδήλατά τους, υιοθετώντας έτσι έναν πιο υγιεινό τρόπο ζωής και φιλικό προς το περιβάλλον.

Σχόλια: Είναι υπέρμαχος του έργου και εκνευρίζεται με όσους αντιτίθενται σ' αυτό. Αντιπαθεί τους οικολόγους γιατί θεωρεί υπερβολική την ανάμειξη τους, μιας και η περιοχή που θα απαλλοτριωθεί δεν έχει κριθεί προστατευόμενη.

ΕΡΓΟΛΑΒΟΣ

Χαρακτήρας

Αγανακτισμένος γιατί έχει να δουλέψει πολλούς μήνες. Επιπλέον έχει χρεωθεί για να αγοράσει τα μηχανήματα του. Είναι πολύ πιεσμένος οικονομικά και δυσκολεύεται να συντηρήσει την οικογένειά του.

Επιχειρήματα

- ✓ Ο κλάδος των εργολάβων είναι στάσιμος τόσους μήνες, γεγονός που πλήττει την γενικότερη οικονομία της περιοχής. Με τα δυο αυτά μεγάλα έργα (πεζόδρομος, περιφερειακός) θα επαναλειτουργήσει προωθώντας την τοπική οικονομία.
- ✓ Θα δημιουργηθούν πολλές θέσεις εργασίας. Πολλοί εργάτες θα απασχοληθούν εκεί και με τα ημερομίσθια αυτά θα καταπολεμηθεί εν μέρει η ανεργία.
- ✓ Θα αποπληρωθούν τα χρέη, ανακουφίζοντας μεγάλο μέρος των πολιτών.

Σχόλια: Θεωρεί το έργο μεγάλη ευκαιρία. Τον ενδιαφέρει το συμφέρον του κλάδου του.

ΠΟΛΙΤΗΣ - ΓΟΝΕΑΣ

Χαρακτήρας

Νοιώθει απογοήτευση και ματαιώση λόγω της υπάρχουσας κατάστασης. Έχει τρία παιδιά για τα οποία επιδιώκει καλύτερη ποιότητα ζωής σε μια πόλη πιο «πλούσια» για τους νέους της.

Επιχειρήματα

- ✓ Δεν υπάρχει ένας χώρος για τα παιδιά. Τα περισσότερα παιδιά είναι κλεισμένα στο σπίτι μπροστά σε μια οθόνη, λες και ζουν σε μεγαλούπολη. Δε μπορούν να παίξουν κάπου, αμέριμνα και ασφαλή χωρίς τον κίνδυνο των διερχόμενων αυτοκινήτων και μοτοσυκλετών.
- ✓ Θέλει να έχει τη δυνατότητα για μια έξοδο ή για ψώνια στο κέντρο μαζί με τα παιδιά του, ήρεμος, απαλλαγμένος από το φόβο των τροχαίων ατυχημάτων.
- ✓ Θέλει μια πόλη πιο ανθρώπινη, με περισσότερες παροχές και ευκαιρίες, όπως παιδική βιβλιοθήκη, εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης, πολιτιστικά δρώμενα, κ.α. όπου τα παιδιά θα έχουν εύκολη και ασφαλή πρόσβαση.
- ✓ Επιθυμεί μια όμορφη και λειτουργική πόλη στην οποία τα παιδιά του να θέλουν να επιστρέφουν και όχι να αποφεύγουν να φανταστούν το μέλλον τους σ' αυτήν.

Σχόλια: Αγαπάει τον τόπο του αλλά υποστηρίζει ότι τα παιδιά δικαιούνται έναν πιο φιλικό σ' αυτά περιβάλλοντα χώρο. Πιστεύει ότι με τα έργα αυτά θα διευκολυνθεί η ζωή των κατοίκων όλων των ηλικιών.

ΠΟΛΙΤΗΣ – ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΣ

Χαρακτήρας

Φιλήσυχος και νομοταγής πολίτης που αισθάνεται παραμελημένος από την πολιτεία.

Επιχειρήματα

- ✓ Θέλει ένα όμορφο μέρος όπου να μπορεί να κινηθεί μόνος του ή συνοδεύοντας τα εγγόνια του, χωρίς να κινδυνεύει να τον παρασύρει κάποιο όχημα.
- ✓ Απαιτεί έναν χώρο όπου θα μπορεί να πίνει τον καφέ του ή να διαβάξει την εφημερίδα του χωρίς την ηχορύπανση που προκαλείται από τα τροχοφόρα.
- ✓ Με τη διάνοιξη του περιφερειακού θα είναι άμεση η μεταφορά των κατοίκων στο κοντινότερο νοσοκομείο σε περίπτωση ανάγκης.

Σχόλια

Έχει προσφέρει στον τόπο του τον καιρό της νιότης του και τώρα στη δύση της ζωής του θεωρεί ότι δικαιούται ευνοϊκότερη μεταχείριση. Ίσως και να εκφράζει κάποιο παράπονο για τις παραγκωνισμένες ανάγκες της τρίτης ηλικίας.

ΚΑΤΑ

ΕΜΠΟΡΟΣ - ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑΡΧΗΣ

Χαρακτήρας

Αδιάλλακτος και αντιδραστικός. Θεωρεί ότι το έργο θα πλήξει οικονομικά τα καταστήματα του κέντρου. Δε χρειάζεται να αλλάξει τίποτα.

Επιχειρήματα

- ✓ Για όσο χρονικό διάστημα θα γίνονται τα έργα στην πλατεία θα μειωθεί δραματικά η εμπορική κίνηση των καταστημάτων.
- ✓ Και μετά την ολοκλήρωση του όμως, επειδή οι καταναλωτές δε θα μπορούν να παρκάρουν κοντά στα μαγαζιά θα προτιμούν τα πολυκαταστήματα που βρίσκονται στην είσοδο της πόλης.
- ✓ Οι πελάτες κάποιας ηλικίας ή όσοι αντιμετωπίζουν κινητικά προβλήματα δε θα έχουν εύκολη πρόσβαση στα καταστήματα του κέντρου.
- ✓ Επίσης χάνει και τους διερχόμενους πελάτες, κυρίως τους τουρίστες κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, οι οποίοι θα εφοδιάζονται από αλλού.
- ✓ Η πεζοδρόμηση θα δυσχεράνει τον ανεφοδιασμό των καταστημάτων, αφού η τροφοδοσία τους δε θα μπορεί να γίνεται όλες τις ώρες της ημέρας, όπως συμβαίνει σήμερα.

Σχόλια

Τον ενδιαφέρει το βραχυχρόνιο κέρδος. Νοιάζεται για το δικό του ατομικό συμφέρον κι όχι για την ευημερία του τόπου. Υποστηρίζει ότι το έργο θα είναι ζημιογόνο.

ΑΓΡΟΤΗΣ

Χαρακτήρας

Φιλήσυχος πολίτης και εργατικός άνθρωπος. Οικογενειάρχης, σπουδάζει δύο παιδιά. Είναι επιφυλακτικός απέναντι στο έργο.

Επιχειρήματα

- ✓ Η περιουσία του και η μοναδική ασχολία του βρίσκεται στην περιοχή που πρόκειται να απαλλοτριωθεί για τη διάνοιξη του περιφερειακού δρόμου. Αν ο δρόμος πάρει τα χωράφια του μένει άνεργος.
- ✓ Κάποιο μέρος τις περιουσίας του εκεί το κληρονόμησε από τους γονείς του και είναι συναισθηματικά δεμένος μ' αυτό, ενώ κάποιο άλλο το απέκτησε με πολύ κόπο και συνεπώς δε θέλει να το χάσει.
- ✓ Η γη στην εν λόγω περιοχή είναι πολύ εύφορη, τα προϊόντα που παράγει νόστιμα και ποιοτικά και αποτελούν τα ίδια διαφήμιση για τον τόπο, γιατί μην ξεχνάμε ότι μιλάμε για μια αγροτική περιοχή.
- ✓ Οι καλλιέργειες αυτές βρίσκονται πολύ κοντά στην πόλη επομένως είναι εύκολη η μεταφορά και η εμπορία των αγροτικών προϊόντων χωρίς καθυστέρηση και μεταφορικά έξοδα από την πλευρά του παραγωγού.
- ✓ Λόγω θέσης, υπάρχει προοπτική αναβάθμισης στο μέλλον, δηλαδή να γίνουν τα χωράφια οικόπεδα οπότε θα αποκτήσουν μεγάλη αντικειμενική αξία.
- ✓ Ανησυχεί για το ύψος και την αμεσότητα της αποζημίωσης. Αν καθυστερήσουν πολύ να δοθούν τα χρήματα δεν έχει άλλους οικονομικούς πόρους για να συντηρήσει την οικογένεια του. Επιπλέον θα είναι ικανοποιητικό το ποσό; Θα τον συμφέρει;

Σχόλια

Έχει μοχθήσει για να αποκτήσει αυτά που του ανήκουν και δε θέλει να ζημιωθεί ενόψει της ανάπτυξης του τόπου. Φοβάται για το μέλλον.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΟΣ

Χαρακτήρας

Νέος, ενθουσιώδης, υπερασπιστής του πράσινου και πολέμιος οποιασδήποτε αλλοίωσης του φυσικού περιβάλλοντος.

Επιχειρήματα

- ✓ Μια μεγάλη λωρίδα φυσικής έκτασης θα αντικατασταθεί με ασφαλτο και τσιμέντο, γεγονός που θα διαταράξει την ισορροπία των οικοσυστημάτων της περιοχής.
- ✓ Καταστρέφεται ένας πνεύμονας οξυγόνου κόβοντας τόσα δέντρα (ελιές, ευκάλυπτοι, κυπαρίσσια κ.α.
- ✓ Δεν θα υπάρχουν πια φυτά και δέντρα να συγκρατούν τα νερά της βροχής, οπότε εύκολα θα πλημμυρίζει η περιοχή, ενδεχομένως και ο νέος δρόμος.
- ✓ Οι μέλισσες, αλλά και άλλα ζώα της περιοχής θα δυσκολεύονται να βρискουν τροφή, με ότι αυτό συνεπάγεται.

Σχόλια

Μάχεται κατά της δημιουργίας του περιφερειακού γιατί ονειρεύεται βιολογικές καλλιέργειες στην περιοχή. Δεν είναι κατά στην υλοποίηση του πεζοδρόμου.

ΠΟΛΙΤΗΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΔΡΑ

Χαρακτήρας

Πάντα βιαστικός, άνθρωπος της τελευταίας στιγμής. Μένει και εργάζεται διαμετρικά αντίθετα στην πόλη. Αδιάφορος και καχύποπτος.

Επιχειρήματα

- ✓ Τον εξυπηρετεί να παρκάρει έξω από τα καταστήματα για να κάνει τα καθημερινά του ψώνια, χωρίς κούραση και καθυστέρηση.
- ✓ Είναι πιο εύκολη η μετακίνηση μέσα στην πόλη όταν μπορεί να χρησιμοποιήσει και τον κεντρικό δρόμο.
- ✓ Θα του στοιχίζει περισσότερο σε καύσιμα και χρόνο αν είναι υποχρεωμένος να χρησιμοποιεί παρακαμπτήριες οδούς, παράδρομους ή τον περιφερειακό για να καλύψει τις ανάγκες του.
- ✓ Απεχθάνεται το περπάτημα, το θεωρεί χάσιμο χρόνου.
- ✓ Αμφισβητεί τη Δημοτική αρχή ότι θα φέρει σε πέρας ακέραιο το έργο.

Σχόλια

Έχει υιοθετήσει την παγιωμένη νοοτροπία του «βολέματος». Υποψιάζεται ότι από τα κονδύλια που θα εγκριθούν ένα μέρος μόνο θα αφιερωθεί στο έργο και τα υπόλοιπα θα τα καταχραστούν. Θεωρεί αναξιόπιστη κάθε μορφή εξουσίας.

Πληροφορίες για την περιοχή

Η κωμόπολη των Μοιρών βρίσκεται νότια του Νομού Ηρακλείου και αριθμεί περίπου 5.000 κατοίκους. Η απόσταση από το Ηράκλειο είναι περίπου 53 χμ. Η θέση της είναι στην πεδιάδα της Μεσσαράς, σε υψόμετρο 90 μ. Στον οικισμό υπάρχουν σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κολυμβητήριο, τράπεζες, ΚΕΠ, ταχυδρομείο, Κέντρο Υγείας, ειρηνοδικείο και αστυνομία. Οι κάτοικοι ασχολούνται με το εμπόριο, τις επιχειρήσεις αλλά περισσότερο με τη γεωργία. Σε κοντινή απόσταση βρίσκονται αρχαιολογικοί χώροι μεγάλου ιστορικού ενδιαφέροντος, παραλίες σπάνιας ομορφιάς και ορεινοί προορισμοί με άγρια χλωρίδα και πανίδα. Κι ενώ αποτελεί το κέντρο της ευρύτερης περιοχής είναι δομημένη με άναρχο τρόπο, χωρίς πλατείες,

---

χώρους πρασίνου, δημοτικό πάρκινγκ, περιφερειακό δρόμο κι άλλα βασικά έργα υποδομής.

Αποτελέσματα συζήτησης

Οι περισσότεροι μαθητές τάχθηκαν υπέρ της δημιουργίας του πεζόδρομου. Βέβαια δεν πείστηκαν όλοι, οπότε αναγκάστηκαν να καταλήξουν σε μια συναινετική λύση. Η λύση αυτή έγκειται στην πεζοδρόμηση ενός μέρους και όχι ολόκληρου του δρόμου. Αποφάνθηκαν ότι θα ήταν πιο αποτελεσματική η δημιουργία μεγάλης πλακόστρωτης πλατείας στο κεντρικότερο σημείο της πόλης ανάμεσα σε δύο κάθετους δρόμους. Έτσι διευκολύνεται και η πρόσβαση στην πλατεία αλλά και η μετακίνηση σε ολόκληρη την πόλη.

Αποτελέσματα εργασίας

Με το εγχείρημα αυτό οι μαθητές κλήθηκαν να εξετάσουν ένα θέμα σφαιρικά κι όχι μονόπλευρα. Είδαν το υπό εξέταση ζήτημα από όλες τις οπτικές γωνίες, μέσα από τη ματιά όλων όσων εμπλέκονται σ' αυτό. Υποδυόμενοι συγκεκριμένους ρόλους αναγκάστηκαν να υποστηρίξουν άτομα με τις θέσεις των οποίων ενδεχομένως να μη συμφωνούσαν, βάζοντας έτσι τον εαυτό τους στη θέση του άλλου καλλιεργώντας την ενσυναίσθηση. Μπήκαν στη διαδικασία να προβληματιστούν για ένα υπαρκτό ζήτημα που έχει άμεση σχέση με την καθημερινότητα τους. Διαπίστωσαν ότι ως εν δυνάμει πολίτες έχουν τη δυνατότητα να αλλάξουν τον τόπο τους συμμετέχοντας ενεργά στα κοινά και όχι αδιαφορώντας. Είδαν με κριτική σκέψη την επικρατούσα νοοτροπία. Απελευθέρωσαν τη φαντασία τους, εξέφρασαν τις απόψεις τους ελεύθερα κι αβίαστα. Εργαζόμενοι σε ομάδες συζήτησαν, συνεργάστηκαν, οπισθοχώρησαν για να καταλήξουν στην επιχειρηματολογία τους, προάγοντας έτσι το διάλογο και τη φιλοσοφία του πείθω ή πείθομαι. Μέσα από τέτοιες δράσεις οι μαθητές αξιοποιούν το κοινωνικό περιβάλλον ως πηγή γνώσης ενώ ταυτόχρονα προετοιμάζονται για τη ζωή μέσα σ' αυτό.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Τσικνάκη Σοφία – Τζεκάκη Φωτεινή [Α], Κουρτικάκη Μαρία–Τζάνου Ελένη [Β´], Σούρλα Ελένη–Στογιόγλου Ιωάννης[Γ´], Πατάκη Σοφία [Δ´], Γιαχνάκης Εμμανουήλ [ΣΤ´], Γιασαφάκη Χαριτωμένη [ΟΛ]
Μαριδάκη Σταυρούλα – Ορφανουδάκη Μαρία-Ευαγγελία (πολ/στής) [Ε´],
Πετρουλάκης Γεώργιος (Δ/ντής)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΥΒΙΑΝΗΣ «Ένα πάρκο για όλους»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Η Δήμαρχος Μοιρών πρότεινε στο Δημοτικό Συμβούλιο ως θέμα συζήτησης την διαμόρφωση της αλάνας (που βρίσκεται στην είσοδο της πόλης και χρησιμοποιείται ως χώρος στάθμευσης) σε πάρκο αναψυχής. Στην αλάνα παρκάρουν τα αυτοκίνητά τους οι οδηγοί, για να κάνουν τις δουλειές τους μέσα στην πόλη αλλά και όσοι μένουν εκεί κοντά. Στην πόλη δεν υπάρχουν άλλοι χώροι στάθμευσης εκτός από ιδιωτικούς που είναι με πληρωμή. Γενικότερα στην πόλη των Μοιρών οι δρόμοι είναι πολύ μικροί και δημιουργείται συχνά κυκλοφοριακό πρόβλημα. Η Δήμαρχος πρότεινε η αλάνα να δεντροφυτευτεί, να μπουν παγκάκια, παιδική χαρά και ένας μικρός ζωολογικός κήπος. Η πρότασή της κατατέθηκε στο Δημοτικό Συμβούλιο στο οποίο παρευρέθηκαν αντιπρόσωποι απ' τους υπέρ και κατά αυτής της πρότασης. Αναπτύξτε τα επιχειρήματά σας (ανάλογα με τον ρόλο που έχετε) και προσπαθήστε να καταλήξετε στην καλύτερη για εσάς λύση.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ - ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Χαρακτήρας: ευγενικοί, φιλόδοξοι, θέλουν να τα έχουν καλά με όλους, για να μην χάσουν τους ψήφους των κατοίκων.

Επιχειρήματα:

- Σκοπός της πρότασης είναι να γίνει η πόλη των Μοιρών ομορφότερη και οι κάτοικοι να έχουν ένα χώρο αναψυχής. Ένας χώρος πράσινου με διάφορα είδη δέντρων, λουλουδιών και αρωματικών φυτών, μια παιδική χαρά, καθώς και ένα μικρό ζωολογικό κήπο με διάφορα είδη οικόσιτων ζώων.
- Ωστόσο γνωρίζουν ότι αυτό θα προκαλέσει κυκλοφοριακό πρόβλημα αλλά θα προσπαθήσουν να βρουν και γι' αυτό λύσεις.

ΥΠΕΡ

ΓΟΝΕΑΣ

Χαρακτήρας: απελπισμένος έχει τρία μικρά παιδιά και πολλά οικονομικά προβλήματα.

Επιχειρήματα:

- Υπέρ του πάρκου καθώς έτσι τα παιδιά του θα παίζουν σε ένα χώρο προστατευμένο και όχι πια στους επικίνδυνους δρόμους της πόλης.
- Έχει οικονομικά προβλήματα και δεν μπορεί να πηγαίνει τα παιδιά του σε ιδιωτικούς παιδότοπους.

ΠΑΙΔΙ

Χαρακτήρας: ατίθασο με όρεξη για παιχνίδι

Επιχειρήματα:

- Επειδή οι γονείς του φοβούνται να τον αφήσουν να παίξει στο δρόμο θέλει το πάρκο ως διέξοδο στην καθημερινότητά του.
- Οι φίλοι του πάνε σε γυμναστήρια και παιδότοπους ενώ αυτό είναι κλεισμένο στο σπίτι του και ζηλεύει.

ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ (ΓΙΑΓΙΑ)

Χαρακτήρας: απελπισμένη και δυσαρεστημένη με την πόλη που μένει.

Επιχειρήματα:

- Έχει αναλάβει να τα δύο εγγόνια της, γιατί οι γονείς τους δουλεύουν και έχουν αρκετά οικονομικά προβλήματα. Δεν έχει ένα χώρο όμως να τα πηγαίνει βόλτα για παιχνίδι. Τα κρατάει όλοι μέρα σπίτι και τα παιδιά έχουν γίνει πολύ ατίθασα.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΟΣ

Χαρακτήρας: Νεαρή, δυναμική, με πολλές ιδέες για τον τόπο της.

Επιχειρήματα:

- Χρειάζεται ένας χώρος πρασίνου με δέντρα, λουλούδια και αρωματικά φυτά του τόπου μας για να ευαισθητοποιηθούν οι κάτοικοι ως προς το περιβάλλον (να αποκτήσουν οικολογική συνείδηση).
- Το πάρκο θα είναι μια όαση οξυγόνου στην πόλη των Μοιρών και καταφύγιο δροσιάς στις καυτές μέρες του καλοκαιριού.

ΚΑΤΑ

ΟΔΗΓΟΣ

Χαρακτήρας: Οξύθυμος, καθόλου διπλωμάτης και επίμονος.

Επιχειρήματα:

- Επιμένει ότι αν διαμορφωθεί η αλάνα σε πάρκο, θα χαθεί ένας σημαντικός χώρος στάθμευσης των αυτοκινήτων, και δεν θα μπορεί να εξυπηρετηθεί εύκολα στην πόλη των Μοιρών.
- Κινδυνεύει να καθυστερεί στη δουλειά του γιατί δεν θα βρίσκει να παρκάρει, απ' την άλλη δεν έχει την οικονομικά ευχέρεια να πληρώνει σε ιδιωτικό παρκινγκ.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑΡΧΗΣ

Χαρακτήρας: πλούσιος και επιτυχημένος επιχειρηματίας, διαθέτει πολυκατάστημα κοντά στην αλάνα.

Επιχειρήματα:

- Υποστηρίζει ότι θα χάσει πελατεία γιατί οι οδηγοί δεν θα παρκάρουν πλέον δίπλα στην επιχείρησή του και θα προτιμούν να πηγαίνουν σε άλλα καταστήματα που διαθέτουν παρκινγκ, με αποτέλεσμα να μειωθεί το κέρδος του.

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ

Χαρακτήρας: πιστός στη δουλειά του και στο καθήκον του.

Επιχειρήματα:

- Θα δημιουργηθεί, μεγάλο κυκλοφοριακό χάος με διπλοπαρκαρίσματα.
- Θα αναγκαστεί να «γράψει» πολλούς οδηγούς που θα έχουν παρκάρει παράνομα και θα γίνει αντιπαθής στους πολίτες.
- Θα έρθει σε αντιπαράθεση με συμπολίτες του.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ - ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

- Η πόλη των Μοιρών δεν έχει ούτε πάρκο, ούτε παιδική χαρά για τα παιδιά, ούτε χώρους πρασίνου.
- Η αλάνα είναι ο ιδανικός χώρος για να γίνει ένα πάρκο αναψυχής. Γνωρίζουμε ότι ήταν μέχρι τώρα χώρος στάθμευσης, και διευκόλυνε πολλούς οδηγούς, αλλά υποσχόμαστε ότι πολύ σύντομα θα φτιάξουμε κάπου αλλού ένα δημόσιο παρκινγκ.

ΥΠΕΡ

ΓΟΝΕΑΣ

- Τα παιδιά μου χρειάζονται ένα χώρο για να παίζουν στον ελεύθερό τους χρόνο, προστατευμένα και όχι στους δρόμους της πόλης.
- Δεν έχω χρήματα να τα πηγαίνω σε γυμναστήρια ή παιδότοπους. Τα παιδιά μου έχουν ανάγκη το παιχνίδι, δεν μπορώ να τα βλέπω στεναχωρημένα.

- Οι οδηγοί ας βρουν αλλού να παρκάρουν.

ΠΑΙΔΙ

- Θέλω ένα χώρο να παίζω, χωρίς να φοβάμαι ότι θα με πατήσουν τα αυτοκίνητα.
- Ο πατέρας μου δεν έχει λεφτά να με πάει σε παιδότοπο ή γυμναστήριο και εγώ θέλω να κινούμαι.
- Δεν θέλω να μένω κλεισμένος στο σπίτι μόνος μου, και όταν τελειώνω τα μαθήματά μου θέλω να ξέρω ότι υπάρχει ένα μέρος για να παίζω.

ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ (ΓΙΑΓΙΑ)

Δεν μπορώ να έχω τα εγγόνια μου συνέχεια κλεισμένα στο σπίτι. Και αυτά κουράζονται και εγώ ζαλιζομαι. Θέλω ένα ασφαλές μέρος, που δεν θα φοβάμαι τα αυτοκίνητα, να τα πηγαίνω να παίζουν και να εκτονώνονται. Ένα τέτοιο μέρος είναι το πάρκο που θέλετε να κάνετε.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΟΣ

- Η πόλη των Μοιρών δεν έχει καθόλου πράσινο, κοντεύουμε να γίνουμε Αθήνα από τα καυσαέρια των αυτοκινήτων.
- Το πάρκο θα είναι μια όαση οξυγόνου για την πόλη.
- Το πάρκο το καλοκαίρι θα είναι μια ανάσα δροσιάς για τους κατοίκους και έτσι θα ανοίγουν λιγότερο τα κλιματιστικά και δεν θα καταναλώνουν πολύ ενέργεια άρα και χρήματα.

ΚΑΤΑ

ΟΔΗΓΟΣ

- Χρειαζόμαστε την αλάνα για να παρκάρουμε τα αυτοκίνητά μας, αλλιώς θα πρέπει να κάνουμε κύκλους σε όλη την πόλη για να βρούμε χώρο με αποτέλεσμα να αργούμε στις δουλειές μας.
- Τα παιδιά μπορούν να παίζουν στις πλατείες, στις αυλές των σχολείων, ή και στην αυλή του σπιτιού τους.
- Το καλοκαίρι για δροσιά ας πηγαίνουν στη θάλασσα του Πύργου, που είναι κοντά.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑΡΧΗΣ

Αν οι πελάτες μου δεν έχουν χώρο να παρκάρουν δίπλα στο μαγαζί μου, θα σταματήσουν να έρχονται και θα μειωθεί η δουλειά μου. Ποιος θα μου δώσει εμένα λεφτά να ζήσω την οικογένειά μου;

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ

- Θα έχουμε μεγάλο κυκλοφοριακό πρόβλημα.

- Θα πρέπει να είμαστε συνέχεια στους δρόμους για να ρυθμίζουμε την κυκλοφορία και έτσι δεν θα έχουμε χρόνο για τα άλλα μας καθήκοντα.
- Αυξάνεται ο κίνδυνος ατυχημάτων.
- Οι οδηγοί δεν θα συμμορφώνονται με τους κανόνες και θα πρέπει να τους κάνουμε παρατηρήσεις ή και να τους «γράφουμε», με αποτέλεσμα να ερχόμαστε σε σύγκρουση με πολλούς συμπολίτες μας.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

Μετά από τη συζήτηση που έγινε στο τέλος του παιχνιδιού ρόλων, οι παίκτες αποφάσισαν να γίνει το πάρκο στη θέση της αλάνας. Όλοι οι υπόλοιποι μαθητές συμφώνησαν με την απόφαση αλλά πρότειναν ότι πρέπει να γίνει κάπου αλλού ένας χώρος στάθμευσης για τα αυτοκίνητα.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αν και οι μαθητές του Σχολείου μας δεν έχουν άμεση επαφή με κοινωνικά προβλήματα, λόγω της διαμονής τους στα Ιδρύματα, μετά από μεγάλη προσπάθεια και πολύωρη συζήτηση κατάφεραν εν μέρει να κατανοήσουν το θέμα ώστε να μπορούν να εκφράσουν τις απόψεις τους. Στην πορεία, μέσα από το παιχνίδι ρόλων, ανέπτυξαν εμπειρικά τις ικανότητες έκφρασης – συνεργασίας – επιχειρηματολογίας- θεατρικότητας και κατανόησαν ότι με το διάλογο μπορούν να λυθούν πολύ σημαντικά προβλήματα στην καθημερινή μας ζωή.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Νεονάκη Νεκταρία

Παπαγρηγορίου Κων/νος

Ρούκστουλ Σελήνη

(Εργάστηκαν όλες οι τάξεις)

3^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «Όρθολογική διαχείριση των γεωργικών υπολειμμάτων»

ΣΕΝΑΡΙΟ:

Το τμήμα Περιβάλλοντος του Δήμου Φαιστού μετά από παρέμβαση των κατοίκων και των μαθητών της δημοτικής κοινότητας Τυμπακίου αποφάσισε να κάνει συστάσεις στους αγρότες της περιοχής για ορθολογική διαχείριση των γεωργικών τους υπολειμμάτων. Σχεδόν όλοι οι αγρότες της περιοχής αφήνουν τα υπολείμματα των θερμοκηπιακών καλλιεργειών τους έξω απ' αυτά. Έτσι, ιδιαίτερα τα νάυλον αλλά και τα φυτά με τον αέρα των καλοκαιρινών μηνών, σκορπίζονται σε όλη την περιοχή μέχρι και τη θάλασσα και γίνεται όλη η περιοχή μία απέραντη χωματερή. Επιπλέον μόλις πέσουν οι πρώτες βροχές του φθινοπώρου προχωρούν στο κάψιμο τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη ρύπανση της ατμόσφαιρας η οποία γίνεται αποπνικτική ιδιαίτερα όλες εκείνες τις ημέρες, αλλά στη συνέχεια και του υδροφόρου ορίζοντα. Μετά από όλα αυτά, οι κάτοικοι του τόπου, ζήτησαν από το Δήμο Φαιστού να επιληφθεί της κατάστασης δίνοντας κίνητρα στους αγρότες έτσι ώστε να γίνεται συγκέντρωση των γεωργικών υπολειμμάτων τους σε ειδικούς χώρους. Κάλεσαν λοιπόν τους αγρότες, και τους ανακοίνωσαν ότι, τον πρώτο καθαρισμό της περιοχής θα γίνει με εργάτες και μηχανήματα του Δήμου Φαιστού, αλλά μετέπειτα την ευθύνη της καθαριότητας των χώρων γύρω από τις θερμοκηπιακές καλλιέργειες τους, θα είναι δική τους. Μάλιστα τους εφίστησαν πως όποιος δεν συμμορφωθεί με τα νέα μέτρα, θα επιβάλλονται υψηλά χρηματικά πρόστιμα.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ- ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Χαρακτήρας

Ευγενικοί αλλά και φιλόδοξοι. Φαίνονται διαλλακτικοί χωρίς να είναι στην πραγματικότητα, για τους δικούς τους λόγους.

Επιχειρήματα

- Θέλουν να υπάρχει ένα καθαρό περιβάλλον αλλά χωρίς να δυσαρεστούν και ξεσηκωθούν (στεναχωρηθούν) οι αγρότες.
  - Είναι υπέρ της καθαριότητας της περιοχής γιατί έτσι δεν θα έχουν εναντίον τους τις περιβαλλοντικές οργανώσεις και όλους τους ευαισθητοποιημένους κατοίκους της περιοχής.

Σχόλια

Επιδιώκουν την προσωπική τους προβολή και την ανάδειξη του τόπου τους.

ΥΠΕΡ

ΚΑΤΟΙΚΟΙ, ΜΑΘΗΤΕΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Χαρακτήρας

Επίμονοι, ελάχιστα διαλλακτικοί, απελπισμένοι

Επιχειρήματα

- Είναι υπέρ των προστίμων από το Δήμο γιατί πιστεύουν πως η ρύπανση γενικότερα του περιβάλλοντος, το οποίο είναι ήδη επιβαρυνόμενο από την αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων, ευθύνεται κύρια για τις αρρώστιες των κατοίκων. Ζητούν ένα πιο υγιές περιβάλλον γι' αυτούς και τα παιδιά τους.

ΜΑΓΑΖΑΤΟΡΕΣ

Χαρακτήρας

Τραχιοί, καθόλου διπλωμάτες

Επιχειρήματα

- Θεωρούν πως θα αναβαθμιστεί η περιοχή τους και σίγουρα θα αυξηθεί ο τουρισμός έτσι και αυτοί θα έχουν περισσότερα κέρδη.

ΖΩΑ (ΠΟΥΛΙΑ, ΦΙΔΙΑ, ΛΑΓΟΙ, κ. ά.)

- Πιστεύουν πως η κακή διαχείριση των υπολειμμάτων και η χρήση φυτοφαρμάκων στην περιοχή ευθύνονται για την μείωσή τους. Ζητούν λοιπόν να λάβουν μέτρα για να μην επέλθει η πλήρης εξαφάνισή τους.

ΚΑΤΑ

ΑΓΡΟΤΕΣ

Χαρακτήρας

Δυναμικοί, ευγενικοί και προβληματισμένοι για την επιβίωσή τους

Επιχειρήματα

- Η μεταφορά των υπολειμμάτων σε ειδικούς χώρους είναι γι' αυτούς ένα επιπλέον κόστος, όπως και τα πρόστιμα που θα τους επιβληθούν αν δεν συμμορφωθούν στα μέτρα του Δήμου. Ήδη το κόστος καλλιέργειας είναι πάρα πολύ υψηλό με κίνδυνο να σταματήσει αυτή η δραστηριότητα ως ασύμφορη (έξοδα περισσότερα από έσοδα).
- Επίσης υπάρχουν πολλοί αγρότες οι οποίοι δεν έχουν μέσο για να τα μεταφέρουν, αλλά και αυτοί που διαθέτουν αγροτικό θα πρέπει να κάνουν πολλά δρομολόγια με αποτέλεσμα να μην μπορούν να ανταπεξέλθουν στα έξοδα και να προβληματίζονται για το πώς θα μπορέσουν να ζήσουν τις οικογένειές τους. Ζητάνε λοιπόν από το δήμο να τους δοθούν κίνητρα για να μπορέσουν να φέρουν εις πέρας αυτό το μακρύ ταξίδι της ζωής.

ΛΥΣΗ

Αφού χωρίστηκαν τα παιδιά σε ομάδες (κάθε τμήμα σε δύο ισάριθμες ομάδες) τους δόθηκε το σενάριο να το μελετήσουν. Στη συνέχεια μετά από κλήρωση, μοιράστηκαν οι ρόλοι σε κάθε ομάδα. Τα παιδιά μελέτησαν για λίγη ώρα το σενάριο και μετά κάθε μία έγραφε τα επιχειρήματά της για τον αν πρέπει ο Δήμος Φαιστού να επιβάλλει πρόστιμα στους αγρότες για τον καθαρισμό της περιοχής και την βελτίωση ζωής των κατοίκων.

Επιχειρήματα των Κατοίκων, Μαθητών:

Είμαστε υπέρ των προστίμων γιατί πιστεύουμε πως η ρύπανση της ατμόσφαιρας, η οποία είναι ήδη μεγάλη από τη χρήση φυτοφαρμάκων, ευθύνεται και για τις αρρώστιες των κατοίκων.

Ζητάμε ένα πιο υγιές περιβάλλον για μας και για τα παιδιά μας.

Με τη χρήση φυτοφαρμάκων και την καύση υπολειμμάτων και νάυλων επιβαρύνεται το φαινόμενο του θερμοκηπίου δημιουργώντας ένα στρώμα το οποίο δεν αφήνει τη θερμότητα να φύγει στο σύμπαν.

Θα μπορούσαν, λοιπόν, οι αγρότες να ανακυκλώνουν τα νάυλων και να κομποστοποιούν τα υπολείμματα των φυτών.

Τέλος πιστεύουμε πως θα ήταν καλύτερα να μειώσουν και τη χρήση φυτοφαρμάκων και να ασχοληθούν με βιολογικές καλλιέργειες.

Επιχειρήματα Επαγγελματιών:

Πιστεύουμε πως αν ο Δήμος Φαιστού ορίσει συγκεκριμένους χώρους για τη συγκέντρωση των γεωργικών υπολειμμάτων οι περισσότεροι αν όχι όλοι οι αγρότες θα συμμορφωθούν έτσι ώστε ο τόπος μας να είναι πιο καθαρός και υγιεινός για όλους μας. Με την ενέργεια αυτή σίγουρα θα ανέβει και η τουριστική κίνηση στην περιοχή μας και η ανάπτυξη στον τόπο μας. Κι εμείς προσπαθούμε να ζήσουμε τις οικογένειες μας από τα μαγαζιά που έχουμε αλλά ο τουρισμός είναι ελάχιστος και πιστεύουμε πως ένας λόγος είναι και οι ρύποι που υπάρχουν σ' αυτόν τον τόπο.

Ζητάμε, λοιπόν, από τους αγρότες να προβούν σε πιο ορθολοδική διαχείριση των απορριμάτων τους από τις καλλιέργειες, αλλιώς ο Δήμος οφείλει να προβεί στις ενέργειες που προαναφέρθηκαν.

Αν δεν συμμορφωθούν οι αγρότες, θα διαμαρτυρηθούμε στο Δήμο και θα προβούμε στη δημοσιοποίηση του θέματος μέσω των Μ. Μ. Ε.

Επιχειρήματα Περιβαλλοντικές Οργανώσεις:

Η ατμόσφαιρα, στην περιοχή μας, όπως γνωρίζουμε όλοι μας είναι ήδη πολύ επιβαρυνόμενη από την χρήση φυτοφαρμάκων και την καύση των γεωργικών υπολειμμάτων.

Ζητάμε από το Δήμο να βάλει ειδικούς κάδους στην εξοχή έτσι ώστε να μπορούν οι αγρότες να πετούν τα νάυλων εκεί και με το απορριματοφόρο του δήμου να πηγαίνουν

για ανακύκλωση. Ακόμη καλό θα ήταν να τοποθετηθούν και κάδοι κομποστοποίησης σε κάποια συγκεκριμένα σημεία ή να γίνεται κεντρική συλλογή και κομποστοποίηση τους με επιστροφή των κόμποστ στους αγρότες που συνέβαλαν σ αυτό.

Όσο για τις συσκευασίες των φυτοφαρμάκων υπάρχουν ήδη κάδοι στην περιοχή όπου μπορούν να τα συγκεντρώνουν εκεί οι αγρότες για περαιτέρω επεξεργασία.

Ιδανική λύση θα αποτελούσε, να δοθούν κίνητρα στους αγρότες, ώστε να εγκαταλείψουν τις μη συμβατικές καλλιέργειες και να ασχοληθούν με την καλλιέργεια βιολογικών προϊόντων έτσι ώστε να μειωθεί στο ελάχιστο η χρήση γεωργικών φαρμάκων.

Τέλος, θα βοηθούσε πολύ και η μεγιστοποίηση των χώρων πρασίνου εντός και εκτός των οικισμών με άμεση δενδροφύτευση τους (δημιουργία πολλών αλυσίλων).

Επιχειρήματα των Ζώων:

Όπως θα έχετε αντιληφθεί τα τελευταία χρόνια στην περιοχή μας έχουμε μειωθεί πάρα πολύ και τείνουμε προς εξαφάνιση. Γι' αυτό λοιπόν ζητάμε από όλους εσάς να λάβετε τα μέτρα σας γιατί από εμάς τα ζώα εξαρτάται και η δική σας ζωή. Θα έχετε ακούσει σίγουρα για τις τροφικές αλυσίδες που έτσι και σπάσει ένας κρίκος χαλάει όλη η ισορροπία της γης.

Ζητάμε λοιπόν κι από τους ανθρώπους και από τις υπηρεσίες να λάβουν τα μέτρα τους για να σωθούμε όλοι μας. Σταματήστε να χρησιμοποιείτε φυτοφάρμακα γιατί μας δηλητηριάζετε από τα ήδη δηλητηριασμένα φυτά(λόγω φυτοφαρμάκων) που μας δίνετε να τρώμε. Έτσι τα προϊόντα που σας παρέχουμε (γάλα, κρέας κ. λ. π.) είναι κι αυτά με υπολείμματα φυτοφαρμάκων οπότε κι εμείς σας ανταποδίδουμε άθελα μας τα δηλητήρια, μέσω της διατροφής σας.

Προσέξτε που αφήνετε τα σκουπίδια σας γιατί κάνετε μεγάλο κακό ακόμη και στα θαλάσσια πλάσματα. Τα νάιλον θρυμματίζονται μέσα στη θάλασσα, τα τρώνε τα ψάρια θεωρώντας τα πλαγκτόν, με επακόλουθο το θάνατο τους.

Τέλος, ο Δήμος πρέπει να πάρει αυστηρά μέτρα.

Επιχειρήματα Αγροτών:

Γνωρίζουμε πολύ καλά το μεγάλο κακό που προκαλούν οι ενέργειες μας στο περιβάλλον αλλά δεν έχουμε τη δυνατότητα να πηγαίνουμε τα υπολείμματα των θερμοκηπίων μας σε μακρινές αποστάσεις όπου υπάρχουν ειδικοί χώροι γι' αυτά. Ήδη τα έξοδα καλλιέργειας είναι πάρα πολύ υψηλά και δεν μπορούμε να επιβαρυνθούμε και με άλλα.

Ζητάμε λοιπόν από το Δήμο να πραγματοποιήσει όλες αυτές τις προτάσεις σας, οι οποίες θα βοηθήσουν κι εμάς. Δυστυχώς δεν είναι τόσο απλή η βιολογική καλλιέργεια και επιπλέον είναι πολυέξοδη. Αν ο Δήμος μας επιβάλλει πρόστιμα δεν θα μπορούμε να ανταπεξέλθουμε.

Επιχειρήματα Δημάρχου και Δημοτικών Συμβούλων:

Κι εμείς ως δημοτική αρχή θα προσπαθήσουμε για το καλύτερο του τόπου μας.

Επιδίωξη μας θα είναι η συλλογή και συνολική επεξεργασία των υπολειμμάτων καλλιέργειας σε συγκεκριμένο χώρο του Δήμου, και στη συνέχεια την κομποστοποίηση τους. Το δε παραγόμενο προϊόν να διανέμεται αναλογικά στους αγρότες. Έτσι θα καταφέρουμε εκτός του περιβαλλοντικού οφέλους, να περιοριστεί η χρήση λιπασμάτων. Όσον αφορά τη διαχείριση των νάιλον, υπάρχει ήδη ορισμένος χώρος συγκέντρωσης στην περιοχή μας για περαιτέρω ανακύκλωση άρα οι αγρότες είναι υποχρεωμένοι να τα συγκεντρώνουν εκεί και όχι να τα καταστρέφουν μέσω της καύσης. Επίσης για τις συσκευασίες των φυτοφαρμάκων υπάρχουν ήδη κάδοι ανακύκλωσης στο χωριό και έτσι μπορούν να τις συγκεντρώνουν εκεί. Όποιος δημότης –αγρότης δε συμμορφωθεί στους παραπάνω κανόνες θα του επιβάλλονται πρόστιμα.

Παράλληλα, θα εισηγηθούμε στο υπουργείο να δώσει οικονομικά κίνητρα στους αγρότες για βιολογικές καλλιέργειες ενώ εμείς ως Δημοτική αρχή θα φροντίσουμε να αυξήσουμε τους χώρους πρασίνου με δένδροφυτεύσεις.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Τα παιδιά παρουσίασαν τα επιχειρήματά τους για τη λύση του συγκεκριμένου προβλήματος. Κατανόησαν το παιχνίδι των ρόλων και το επεξεργάστηκαν όσο καλύτερα μπορούσαν. Καλλιεργήθηκε το πνεύμα της ομαδοσυνεργατικής και της επίλυσης ενός προβλήματος μέσα από συζήτηση χωρίς την παρέμβαση του δασκάλου. Το δικό τους συμπέρασμα ήταν πως προβλήθηκαν αξίες όπως συνεργασία, ομαδικότητα, αλληλεγγύη.

**Υπεύθυνες Δασκάλες: Αλεγκάκη Γ. Ελευθερία(Δ/ντρια)
Μιχαηλίδου Γ. Αγγελική (Υποδ/ντρια)**

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΙΤΣΙΔΙΩΝ. «Δημιουργία αυτοκινητόδρομου»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Οι αρμόδιες υπηρεσίες για τα οδικά έργα, αποφάσισαν να περάσει ένας αυτοκινητόδρομος μέσα από χωράφια, όπου υπάρχουν αμπελώνες και ελαιώνες. Ο αυτοκινητόδρομος πρόκειται να ανοιχτεί διότι ο κεντρικός δρόμος του χωριού είναι στενός και επικίνδυνος για το λόγο ότι περνάει ακριβώς έξω από το σχολείο. Κατά την τουριστική περίοδο υπάρχει μποτιλιάρισμα με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν οι μαθητές κατά την άφιξη και κατά την αποχώρησή τους. Στο δημοτικό Συμβούλιο που συγκαλείται για την έγκριση διάνοιξης δρόμου, αναπτύξτε τα επιχειρήματά σας (ανάλογα με το ρόλο που έχετε) και προσπαθήστε να καταλήξετε στην καλύτερη (για εσάς) λύση.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ – ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Χαρακτήρας

Ευγενικοί, έμπειροι, τους ενδιαφέρει να μη χάσουν ψήφους.

Επιχειρήματα

- Υπέρ της κατασκευής από τη μία, γιατί κινδυνεύουν τα παιδιά του σχολείου
- Ωστόσο δε θέλουν να αντιμετωπίσουν πρόβλημα με τους κατοίκους που είναι κατά, με τους οικολόγους....
- Τους παρουσιάζει ολοκληρωμένο σχέδιο (στον παλιό δρόμο θα γίνει πεζόδρομος, δεντροφύτευση, παγκάκια).

ΥΠΕΡ

ΓΟΝΕΙΣ

Χαρακτήρας

Αγχωμένοι, επίμονοι, φιλήσυχοι

Επιχειρήματα

- Υπέρ της κατασκευής, νοιάζονται για την ασφάλεια των παιδιών τους.

ΔΑΣΚΑΛΟΙ

Χαρακτήρας

Φοβισμένοι, απελπισμένοι, διορατικοί

Επιχειρήματα

Υπέρ γιατί ζουν καθημερινά τον κίνδυνο που διατρέχουν οι μαθητές τους.

ΚΤΕΛ

Χαρακτήρας

Εκνευρισμένοι

Επιχειρήματα

Χάνουν πολύτιμο χρόνο εξαιτίας της στενότητας του δρόμου και του μποτιλιαρίσματος.

ΚΑΤΑ

ΕΣΤΙΑΤΟΡΑΣ

Χαρακτήρας

Καθόλου διπλωμάτης, φωνακλάς

Επιχειρήματα

Κατά της κατασκευής νέου δρόμου, γιατί οι περαστικοί τουρίστες τρώνε στο εστιατόριό του που βρίσκεται στον υπάρχων δρόμο.

ΞΕΝΟΔΟΧΟΣ

Χαρακτήρας

Πλούσιος, επιτυχημένος, θέλει να έχει μεγάλο κέρδος η επιχείρησή του. Το ξενοδοχείο του βρίσκεται πάνω στο δρόμο που ήδη υπάρχει.

Επιχειρήματα

Κατά, γιατί πιστεύει ότι θα χάσει την πελατεία του, καθώς ο νέος δρόμος θα περνά έξω από το χωριό και οι τουρίστες πιο εύκολα θα πηγαίνουν στο διπλανό παραθαλάσσιο χωριό.

ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ

Χαρακτήρας

Δυναμικός, έχει σπουδές στο περιβάλλον. Αγαπάει το φυσικό περιβάλλον του τόπου του και θέλει να το διαφυλάξει.

Επιχειρήματα

Όσο καταστρέφονται χωράφια με δέντρα μειώνεται το οξυγόνο.

ΑΓΡΟΤΗΣ

Χαρακτήρας

Οικογενειάρχης με 2 παιδιά, απελπισμένος

Επιχειρήματα

Κατά, γιατί θέλουν να εκχερσώσουν τα χωράφια του, τη μοναδική του περιουσία. Από αυτά θρέφει την οικογένειά του.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΟΜΑΔΩΝ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Θέλουμε να φτιάξουμε το δρόμο για την ασφάλεια των παιδιών, γιατί ο άλλος δρόμος είναι στενός και επικίνδυνος για τα παιδιά. Επίσης κατά την τουριστική περίοδο δημιουργείται ένας πανικός. Όταν είναι στενός ο δρόμος δεν μπορούν να περάσουν τα λεωφορεία του Κ. Τ. Ε. Λ. Στον παλιό δρόμο θα βάλουμε πεζοδρόμια για τα παιδιά σας, θα βάλουμε παγκάκια, κολώνες με φως και θα μπορούμε όλοι μαζί να κάνουμε δεντροφύτευση. Αν θα φτιάξουμε το δρόμο δε θα 'χετε πολύ τουρισμό, αλλά σκεφτείτε την ασφάλεια των παιδιών σας...

ΓΟΝΕΙΣ: Εμείς θέλουμε να ανοιχτεί ο δρόμος, γιατί όταν τα παιδιά μας θέλουν να περάσουν το δρόμο για να πάνε στο σπίτι τους μπορεί να τα τρακάρει κάποιο αυτοκίνητο. Επίσης θέλουμε να γίνει ο δρόμος, γιατί έχει πολλή κίνηση και τα παιδιά περιμένουν πολλή ώρα για να περάσουν απέναντι....

ΔΑΣΚΑΛΟΙ: Θέλουμε να ανοίξει ο δρόμος για να περνάνε τα παιδιά με ασφάλεια. Φοβόμαστε μήπως χάσουμε τη δουλειά μας σε περίπτωση που γίνει κάποιο ατύχημα σε μαθητή μας. Αν στη θέση του παλιού δρόμου φτιαχτεί πεζόδρομος, όπως ακούσαμε, οι μαθητές του σχολείου μαζί με μας θα φυτέψουμε δέντρα, θα μάθουν να τα φροντίζουν και να αγαπάνε το περιβάλλον. Τα παιδιά θα έρχονται μόνα τους στο σχολείο και οι γονείς δε θα καθυστερούν στις δουλειές τους.

ΚΤΕΛ: Όταν φτιαχτεί ο δρόμος θα μπορούμε να μεταφέρουμε εύκολα πελάτες. Βαρεθήκαμε να τρέμει η ψυχή μας όταν περνάμε μπροστά από το σχολείο των Πιτσιδιών για να μην πατήσουμε κανένα παιδί ή ζώο. Όταν θα φτιαχτεί ο δρόμος θα

μπορούμε να πάμε πιο γρήγορα και πιο εύκολα στα Μάταλα. Οι πελάτες μας θα νιώθουν ασφαλείς.

ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ: Με την κατασκευή του δρόμου όλη η πανίδα και χλωρίδα του περιβάλλοντος θα καταστραφεί. Επίσης τα ζώα που εξακολουθούν να μένουν στα χωράφια θα βγαίνουν στο δρόμο και οι οδηγοί των αυτοκινήτων θα τα πατούν. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μειώνονται καθημερινά τα ζώα του χωριού, ειδικά την τουριστική περίοδο. Κατόπιν σε μια έντονη καταιγίδα όλο το χωριό θα υποφέρει από τις πλημμύρες, θα καταστραφούν σπίτια και θα χαθούν ζωές, αφού δεν υπάρχουν τα δέντρα να συγκρατήσουν τα ορμητικά νερά. Ακόμα το χωριό έχει πλούσια χωράφια, αλλά με την κατασκευή του δρόμου τα εδάφη αυτά θα χαθούν και μαζί μ' αυτά και η τροφή των ζώων. Τέλος πολλοί αγρότες θα χάσουν τα εδάφη τους, θα χαθούν τα γεωργικά προϊόντα που παράγει το χωριό και πολλοί άνθρωποι δε θα δουλεύουν όπως παλιά.

ΞΕΝΟΔΟΧΟΙ: Δε θέλουμε να ανοίξει ο δρόμος γιατί θα χάσουμε την πελατεία μας επειδή οι τουρίστες θα πηγαίνουν πιο εύκολα στο διπλανό παραθαλάσσιο χωριό. Τα λεωφορεία δε θα σταματούν στο ξενοδοχείο μας.

ΑΓΡΟΤΗΣ: Δε θέλουμε να γίνει ο δρόμος διότι θα μας πάρουν τα χωράφια τα οποία είναι η μόνη μας περιουσία κι από αυτά τρέφουμε την οικογένειά μας και τρεφόμαστε κι οι ίδιοι. Επίσης δε θα μπορούμε να καλλιεργήσουμε για να πάρουμε τα αγαθά που χρειαζόμαστε, όπως λάδι, ελιές και χόρτα.

ΕΣΤΙΑΤΟΡΕΣ: Δε θέλουμε να φτιαχτεί ο δρόμος, γιατί θα χάσουμε τη πελατεία μας. Μετά δε θα έχουμε λεφτά για να πληρώσουμε τα έξοδά μας, δε θα έχουμε φαγητό για τα παιδιά μας και θα είμαστε σε δύσκολη κατάσταση. Γι' αυτό απαιτούμε να μη φτιαχτεί ο δρόμος, γιατί μας δημιουργεί πολλά προβλήματα. Η πελατεία μας θα πάει αλλού. Το μαγαζί μας θα κλείσει. Με αυτό τον τρόπο θα μας διαλύσετε. Αυτή η πρόταση μας κάνει έξω φρενών.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

Εξηγήσαμε στα παιδιά τι σημαίνει παιχνίδι ρόλων και με πιο τρόπο θα δουλέψουν την εργασία. Με κλήρωση χωρίστηκαν τα παιδιά σε 8 ομάδες των 6 ατόμων (48 παιδιά

συνολικά) και ανέλαβαν δράση. Συνεργάστηκαν άψογα. Πήραν σοβαρά τους ρόλους τους και ξεκίνησε η δράση...

Αφού ολοκλήρωσε η κάθε ομάδα τα επιχειρήματά της, προχωρήσαμε στην ανακοίνωσή τους από τους εκπροσώπους κάθε ομάδας. Τα υπόλοιπα παιδιά ως κάτοικοι του χωριού – σ' αυτή τη φάση του παιχνιδιού – άκουγαν προσεχτικά τι τους έλεγαν... Έπειτα από την κατάθεση απόψεων – επιχειρημάτων των εκπροσώπων κάθε ομάδας και με τη συζήτηση – ανταλλαγή απόψεων, φόβων, οι κάτοικοι του χωριού **αποφάσισαν τη διάνοιξη του δρόμου**. Το παιχνίδι ρόλων ενθουσίασε και εξέπληξε ευχάριστα τα παιδιά αλλά κι εμάς βλέποντας τις αντιδράσεις τους και την ανταπόκρισή τους.

Κάνοντας ένα διάλογο- συζήτηση με τα παιδιά εφόσον είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία μας ανακοίνωσαν τα παρακάτω:

✎ «Μας άρεσε πολύ το παιχνίδι ρόλων, γιατί κληθήκαμε να αντιμετωπίσουμε ένα πρόβλημα του χωριού μας μόνοι μας, χωρίς τη βοήθειά σας»

✎ «Ήταν ωραία σήμερα, γιατί συνεργαστήκαμε με παιδιά από όλες τις τάξεις και στις ομάδες μας μιλούσαμε όλοι και λέγαμε τη γνώμη μας»

✎ «Μας άρεσε το παιχνίδι ρόλων, γιατί συνεργαστήκαμε αρμονικά, χωρίς φασαρίες και τσακωμούς»

✎ «Μας άρεσαν οι εκπρόσωποι, γιατί μιλούσαν όμορφα, χωρίς να μαλώνουν μεταξύ τους κι έτσι ήταν εύκολο να καταλήξουμε στη λύση του προβλήματος με καθαρό μυαλό. Σεβόταν ο ένας την άποψη του άλλου»

✎ «Θα θέλαμε να ξανασυμμετέχουμε σε παιχνίδι ρόλων»

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Καμαριανάκη Μαρία

Κάργατζης Γεώργιος

Κοντάκη Αικατερίνη

Κοσμά Μαρία

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ. «Δημιουργία αιολικού πάρκου»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Σ' ένα κοντινό βουνό του χωριού πρόκειται να δημιουργηθεί αιολικό πάρκο. Κάποιοι αγρότες αντιδρούν επειδή θα καταπατηθούν τα χωράφια τους, καθώς και τα πουλιά, τα οποία κινδυνεύουν από τους φονικούς έλικες των γεννητριών. Από την άλλη μεριά, θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας και θα ωφεληθούν πολλοί άνεργοι του χωριού και θα μειωθεί η ρύπανση του περιβάλλοντος καθώς θα παράγεται ρεύμα με φυσικό τρόπο. Το θέμα θα συζητηθεί στην αίθουσα συνεδριάσεων του Δημαρχείου, παρουσία ενός δημοσιογράφου που θα καλύπτει το συγκεκριμένο ζήτημα.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

Δήμαρχος

Χαρακτήρας

Ευγενικός, ήρεμος, διπλωμάτης. Δεν παίρνει θέση στην προσπάθειά του να μην χάσει ψήφους και είναι διαλλακτικός.

Επιχειρήματα

Τάσσεται υπέρ της δημιουργίας του αιολικού πάρκου αρκεί να μην θίγονται τα συμφέροντα των αγροτών.

Δημοσιογράφος

Χαρακτήρας

Ευγενικός, αριβίστας, προσπαθεί να προκαλέσει ένταση μεταξύ των εμπλεκόμενων ομάδων με τις ερωτήσεις του.

ΥΠΕΡ

Άνεργοι κάτοικοι

Χαρακτήρας

Απελπισμένοι, δυναμικοί, οικογενειάρχες που αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα.

Επιχειρήματα

- Θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας.
- Θα λυθούν τα οικονομικά τους προβλήματα.
- Θα ωφεληθούν οικονομικά και άλλες κοινωνικές ομάδες (π.χ. καταστηματάρχες περιοχής).

Οικολόγοι

Χαρακτήρας

Παρορμητικοί, παθιασμένοι, ακτιβιστές και μορφωμένοι.

Επιχειρήματα

- Θα περιοριστεί η ρύπανση του περιβάλλοντος.
- Θα αναζωογονηθεί το φυσικό περιβάλλον και θα έχει θετικές επιδράσεις στην υγεία των κατοίκων.

Αγρότες

Χαρακτήρας

Οικογενειάρχες, φιλήσυχοι, ενδιαφέρονται για τον τόπο τους.

Επιχειρήματα

- Θα χάσουν την περιουσία τους, που είναι η μοναδική πηγή εσόδων τους.
- Είναι συναισθηματικά δεμένοι με τα κτήματα (κληρονομιά από παλαιότερες γενιές)
- Θα χάσουν πιθανές επιδοτήσεις των καλλιεργειών τους εξαιτίας ευρωπαϊκού προγράμματος.

Πουλιά

Χαρακτήρας

Φοβισμένα, απελπισμένα, ανήμπορα.

Επιχειρήματα

- Θα χάσουν τις φωλιές τους
- Θα αναγκαστούν να εγκαταλείψουν την εν λόγω περιοχή όπου μένουν για χρόνια
- Κινδυνεύει άμεσα η σωματική τους ακεραιότητα.

Αποτελέσματα Συζήτησης Παιδιών

Αφού η κάθε ομάδα παρουσίασε τα επιχειρήματά της, αποφάσισαν να βρουν μια κοινή λύση, όπου να μη θίγεται κανενός το συμφέρον. Προτάθηκε λοιπόν να γίνει το αιολικό πάρκο με την προϋπόθεση να βρίσκεται πιο μακριά από την κατοικημένη περιοχή, όπου δεν υπάρχουν καλλιεργήσιμες εκτάσεις, ούτε φωλιές πουλιών.

Αποτελέσματα εργασίας

Οι ομάδες δεν χωρίστηκαν τυχαία, αλλά λάβαμε υπόψην διάφορες παραμέτρους όπως, την επίτευξη ομοιογένειας, την καλλιέργεια της ομαδοσυνεργατικότητας και την προβολή των πιο διστακτικών παιδιών.

Συμπεράσματα

Στο παιχνίδι ρόλων συμμετείχαν όλα τα παιδιά από όλες τις τάξεις του σχολείου. Αντιμετώπισαν δυσκολίες στην ανεύρεση επιχειρημάτων αλλά αντιμετωπίστηκαν με την παρέμβασή μας. Βελτίωσαν την ικανότητα επιχειρηματολογίας και στήριξης των θέσεών τους, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι έχουν πλήρως κατανοήσει τη διαδικασία αντιπαράθεσης. Στη συζήτηση που ακολούθησε μετά το τέλος της διαδικασίας, οι μαθητές, έδειξαν ικανοποιημένοι και ενθουσιασμένοι από την συγκεκριμένη δράση.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Ζερβάκη Αικατερίνη-Σμαράγδα

Τζαγκαράκης Μίνωας

Αλαμπάνου Βασιλική

1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «Κατασκευή παραλιακού δρόμου στον Οικισμό Κόκκινου Πύργου Τυμπακίου»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Στην παραλία του Κόκκινου Πύργου, πρόκειται να κατασκευαστεί ένας μεγάλος δρόμος. Στην ίδια παραλία κάθε χρόνο γεννάνε τα αυγά τους οι θαλάσσιες χελώνες Καρέτα-Καρέτα. Ο δρόμος θα δώσει ώθηση στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής και θα διευκολύνει τις μετακινήσεις των κατοίκων, θα καταστρέψει όμως τον βιότοπο της θαλάσσιας χελώνας. Κάποιοι κάτοικοι, κυρίως όσοι ασχολούνται με τα τουριστικά επαγγέλματα συμφωνούν, ενώ άλλοι δεν επιθυμούν να ανοιχτεί ο δρόμος.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Χαρακτήρας

Αυστηρός αλλά και ευγενικός. Αυτό που τον ενδιαφέρει είναι να έχει με το μέρος του τους κατοίκους για να εξασφαλίσει τη θέση του. Γι αυτό προσπαθεί να τα έχει καλά με όλους.

Επιχειρήματα:

- Ο δρόμος θα διευκολύνει τους κατοίκους για εύκολη πρόσβαση στην παραλία.
- Θα αναπτυχθεί ο τουρισμός. Θα βρούμε τρόπο να προστατέψουμε τις φωλιές των χελωνών.

Σχόλια

Βασικά τον ενδιαφέρει η προσωπική του προβολή και όχι τόσο η προστασία της χελώνας.

ΥΠΕΡ

ΞΕΝΟΔΟΧΟΣ

Χαρακτήρας

Επικοινωνιακός και διπλωμάτης.

Επιχειρήματα

- Έχω επενδύσει πολλά χρήματα στο ξενοδοχείο.
- Ο δρόμος θα αυξήσει την τουριστική κίνηση.
- Θα επεκτείνω το ξενοδοχείο μου.

Σχόλια

Τον ενδιαφέρει η αναβάθμιση της τουριστικής Μονάδος του και το επί πλέον κέρδος.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΤΑΒΕΡΝΑΣ

Χαρακτήρας

Απλοϊκός και πεισματάρης χωρίς οικολογικές ανησυχίες.

Επιχειρήματα

- Λόγω της οικονομικής κρίσης κοντεύω να κλείσω την ταβέρνα.
- Η κατασκευή του δρόμου θα μου φέρει πελάτες.
- Πρέπει να κοιτάξουμε τον συμφέρον των ανθρώπων και όχι των ζώων.

Σχόλια

Δεν υπάρχουν οικολογικές ευαισθησίες. Τον ενδιαφέρει το κέρδος.

ΑΝΕΡΓΟΣ

Χαρακτήρας

Οικογενειάρχης, απελτισμένος και θυμωμένος.

Επιχειρήματα

- Έχω μεγάλα οικονομικά προβλήματα δρόμος είναι μία ευκαιρία να βρω δουλειά.
- Θα σκεφτώ πρώτα τα παιδιά μου που δεν έχω να τα ταΐσω.
- Δεν με ενδιαφέρουν οι χελώνες.

Σχόλια

Είναι θυμωμένος με τον Δήμαρχο και με τους Οικολόγους. Τους θεωρεί βολεμένους και νομίζει ότι ενδιαφέρονται περισσότερο για τις χελώνες παρά για τους άνεργους.

ΚΑΤΑ

ΧΕΛΩΝΑ

Χαρακτήρας

Θυμωμένη σε κατάσταση πανικού.

Επιχειρήματα

- Είμαι στεναχωρημένη γιατί οι άνθρωποι είναι πολύ σκληροί.
- Κάθε χρόνο χάνω τα παιδιά μου.
- Στο τέλος δεν θα έχω συγγενείς.
- Είμαι απειλούμενο είδος και πρέπει να με προστατέψετε.

Σχόλια

Έχει απελπισία και θυμό, φωνάζει γιατί φοβάται να μη χάσει τα μικρά της.

ΟΙΚΟΛΟΓΟΣ

Χαρακτήρας

Δυναμικός, ευγενής με ωραίο λόγο.

Επιχειρήματα

-
-
- Οι χελώνες έχουν πολλούς εχθρούς και χρειάζονται προστασία.
  - Δεν σκεφτόμαστε μόνο το οικονομικό κέρδος αλλά και τις συνέπειες που θα έχουν οι πράξεις μας στο περιβάλλον.
  - Στο χέρι μας είναι να γνωρίσουν τα παιδιά μας τις θαλάσσιες χελώνες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Οι ομάδες αποφάσισαν ότι θα ήταν καλό για την ανάπτυξη της περιοχής να γίνει ο δρόμος αλλά με την προϋπόθεση ότι θα προστατευτούν οι χελώνες.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Τα παιδιά προβληματίστηκαν πάνω στο συγκεκριμένο θέμα. Έγιναν για λίγο ενεργοί πολίτες και πήραν θέση στα προβλήματα της περιοχής τους. Κατάλαβαν ότι υπάρχουν διαφορετικά και συγκρουόμενα συμφέροντα. Διαπίστωσαν ότι το οικονομικό όφελος πολλές φορές μπορεί να καταστρέψει την ομορφιά που μας χαρίζει η φύση.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Καλογιαννάκη Τιμοθέη

Τριποτσέρη Περσεφόνη

(Α1 και Α2 τάξεις)

1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «Χτίσιμο Σχολείου Σε Ορεινό Χωριό Της Μεσσαράς»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας για το χτίσιμο των σχολικών κτιρίων αποφάσισαν την οικοδόμηση ενός Δημοτικού Σχολείου σε ένα ορεινό χωριό της Μεσσαράς. Για την υλοποίηση του έργου θα χρησιμοποιηθεί ένα μεγάλο κομμάτι χερσαίας έκτασης που βρίσκεται δίπλα σε δάσος αλλά και να εκχερσωθεί ένα μεγάλο κομμάτι του δάσους. Σκοπός αυτής της απόφασης είναι η εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής, οι οποίοι είναι επί το πλείστον κτηνοτρόφοι και γεωργοί, μιας και αντιμετωπίζουν καθημερινά δυσκολίες με τη μεταφορά των παιδιών τους στο κοντινότερο σχολείο που βρίσκεται σε απόσταση 30 χμ. Στο Δημοτικό Συμβούλιο που συγκαλείται για την έγκριση αυτού του έργου, κάμποι συμφωνούν και κάμποι διαφωνούν. Αναπτύξτε τα επιχειρήματά σας (ανάλογα με το ρόλο που έχετε) και προσπαθήστε να καταλήξετε στην καλύτερη λύση.

ΥΠΕΡ

Δήμαρχος- Δημοτικοί Σύμβουλοι

Χαρακτήρας: Άνθρωποι ευγενικοί και φιλόδοξοι. Είναι διπλωμάτες και καλοί ακροατές για όλους. Προσπαθούν να τα έχουν καλά με όλους γιατί δεν θέλουν να χάσουν τους ψήφους. Επιδιώκουν την προσωπική τους προβολή και την ανάδειξη του έργου τους χωρίς να ενδιαφέρονται ουσιαστικά για την προστασία του δάσους.

Επιχειρήματα: 1) Το δημοτικό σχολείο είναι απαραίτητο στην περιοχή γιατί έτσι, όχι μόνο θα προωθηθεί η παιδεία, αλλά και οι κάτοικοι θα μείνουν ευχαριστημένοι μιας και θα γλιτώνουν χρήματα από τις βενζίνες από τις καθημερινές μεταφορές.

2) Ο Δήμος δεν θα χρειαστεί να πληρώσει χρήματα για να βάλει λεωφορείο να μεταφέρει τους μαθητές

3) Η προστασία του περιβάλλοντος είναι απαραίτητη προϋπόθεση για οποιοδήποτε έργο.

Άνεργοι Κάτοικοι

Χαρακτήρας: Απελπισμένοι, έχουν να θρέψουν την πολυμελή οικογένειά τους και αναζητούν εργασία επειγόντως. Αντιπαθούν τους οικολόγους και τις υπερβολές τους και πιστεύουν ότι ενδιαφέρονται περισσότερο για τη φύση παρά για τη δυστυχία των ανθρώπων.

Επιχειρήματα: 1) Η κατασκευή του σχολείου θα μας δώσει την ευκαιρία να κάνουμε πολλά μεροκάματα που θα μας αποφέρουν αρκετά χρήματα.

2) Δεν θα χρειαστεί να πάμε σε άλλη περιοχή για να βρούμε δουλειά. Με την κατασκευή του σχολείου θα μείνουμε να δουλέψουμε στον τόπο μας.

Κτηνοτρόφοι

Χαρακτήρας: Έχουν μεγάλα κοπάδια που χρειάζονται φροντίδα όλη μέρα και πρέπει να τα αφήνουν αφρόνιστα για να μεταφέρουν τα παιδιά τους στο σχολείο δύο φορές την ημέρα. Χάνουν πολύτιμο χρόνο καθημερινά με αποτέλεσμα οι δουλειές τους να μένουν πίσω. Βρίσκονται σε σύγκρουση με το Νομάρχη γιατί θεωρούν ότι δε δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα καθημερινά τους προβλήματα.

Επιχειρήματα: 1) Θα κερδίσουμε χρήματα από τις βενζίνες που πληρώνουμε καθημερινά για την μεταφορά των παιδιών μας στο σχολείο.

2) Θα μειωθεί ο κίνδυνος που αντιμετωπίζουν οι μαθητές στο δρόμο καθημερινά.

3) Θα κερδίσουμε πολύτιμο χρόνο για να ασχοληθούμε με τα ζώα μας έτσι ώστε να βγάλουμε περισσότερο εισόδημα.

Αγρότες

Χαρακτήρας: Οικογενειάρχες, φιλήσυχοι πολίτες, ασχολούνται με τα χωράφια τους και δεν έχουν χρόνο να μεταφέρουν τα παιδιά τους στο σχολείο καθημερινά. Δεν τους ενδιαφέρει αν θα κοπούν τα δέντρα παρά μόνο να εξυπηρετηθούν οι ίδιοι.

Επιχειρήματα: 1) Τα περισσότερα χωράφια μας βρίσκονται κοντά στο δάσος και έτσι θα διευκολυνθούμε πάρα πολύ μιας και θα πηγαίνουμε τα παιδιά μας στο σχολείο που θα είναι δίπλα στη δουλειά μας.

2) Θα κερδίσουμε χρήματα μιας και δεν θα πληρώνουμε καθημερινά βενζίνες για τη μεταφορά των παιδιών μας.

ΚΑΤΑ

Περιφερειάρχης

Χαρακτήρας: Είναι διορατικός, διπλωμάτης και έμπειρος πολιτικός. Έχει ολοκληρωμένο σχέδιο για την ανάπτυξη της περιοχής. Σκοπεύει να επενδύσει στην ανάπτυξη του τουρισμού.

Επιχειρήματα: 1) Το σχολείο δεν είναι τόσο απαραίτητο μιας και ο δήμος θα μπορούσε να μισθώσει λεωφορείο για την μεταφορά των μαθητών
2) Είναι λάθος να καταστραφεί το δάσος και να δυσφημιστεί η περιφέρεια από τις περιβαλλοντικές οργανώσεις
3) Η δασική αυτή έκταση πρέπει να αξιοποιηθεί ως χώρος αναψυχής και εξερεύνησης χλωρίδας και πανίδας με σκοπό την προώθηση του τουρισμού.

Οικολόγοι

Χαρακτήρας: Είναι άνθρωποι δυναμικοί, με σπουδές και αγάπη για το περιβάλλον, ενημερωμένοι. Βρίσκονται σε σύγκρουση με τους κτηνοτρόφους και τους γεωργούς γιατί πιστεύουν ότι τους ενδιαφέρουν μόνο τα συμφέροντα τους και δεν νοιάζονται για την καταστροφή του περιβάλλοντος.

Επιχειρήματα: 1) Το έργο αυτό θα καταστρέψει ολοκληρωτικά το δάσος
2) Θα εξαφανιστούν κάποια σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας
3) Η πολιτεία πρέπει να δείξει υπευθυνότητα και ευαισθησία.

Ζώα

Χαρακτήρας: Λυπημένα και απελπισμένα. Αντιπαθούν το Δήμαρχο γιατί δεν απαγορεύει την υλοποίηση αυτού του έργου που θα τους στερήσει το σπίτι τους και την τροφή τους.

Επιχειρήματα: 1) Θα χάσουμε το σπίτι μας και έτσι θα πρέπει να μεταναστεύσουμε σε άλλα μέρη για να φτιάξουμε τις φωλιές μας.
2) Δεν θα βρούμε τροφή να φάμε και υπάρχει κίνδυνος να πεθάνουμε.

Δέντρα

Χαρακτήρας: Είναι δυστυχισμένα και πικραμένα που θα κοπούν. Λυτούνται που οι άνθρωποι δεν κατανοούν τη σημασία από τα οφέλη που προσφέρουν στο περιβάλλον. Προσπαθούν να πείσουν τους κατοίκους πως είναι σημαντικότερα από το σχολείο.

Επιχειρήματα: 1) Είμαστε πολύ σημαντικά γιατί προσφέρουμε ό, τι πιο βασικό υπάρχει στη γη, το οξυγόνο.
2) Συγκρατούμε με τις ρίζες μας το νερό της βροχής και αποφεύγονται οι πλημμύρες
3) Αν κοπούμε, η ατμόσφαιρα θα επιβαρυνθεί με διοξείδιο του άνθρακα
4) Αν κοπούμε, πολλά ζώα που βρίσκουν καταφύγιο σε εμάς θα χάσουν το σπίτι τους.

Συμπεράσματα- Σχόλια

Το παραπάνω παιχνίδι ρόλων έγινε τις δύο διδακτικές ώρες της Ευέλικτης Ζώνης της Δευτέρας και της Τετάρτης τάξης του σχολείου μας. Συμμετείχε το σύνολο των μαθητών και η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν η ομαδοσυνεργατική. Η λύση στην οποία κατέληξαν τα μέλη του συμβουλίου έπειτα από συζήτηση που πραγματοποιήθηκε ήταν η μίσθωση λεωφορείου από το Δήμο. Έτσι, και οι κάτοικοι θα εξυπηρετηθούν και το δάσος θα σωθεί.

Μέσα από το παιχνίδι αυτό, οι μαθητές έμαθαν να συνεργάζονται αρμονικά, να επινοούν και να εκθέτουν λογικά επιχειρήματα, να καλλιεργούν την κριτική σκέψη, να κατανοούν και να εμβαθύνουν καλύτερα σε ένα συγκεκριμένο θέμα, να λειτουργούν ως ομάδα και να σέβονται τη γνώμη των υπολοίπων, να βελτιώνονται ως άνθρωποι και ως μαθητές, να τηρούν βασικούς κανόνες συμπεριφοράς και τέλος να ευαισθητοποιηθούν και να κινητοποιηθούν σε περιβαλλοντικά προβλήματα. Όλα τα παραπάνω επιτεύχθηκαν με ευχάριστο και δημιουργικό τρόπο.

**Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Ευαγγελία Φραγκούλη
Χρυσοβαλάντη Τσικριτσάκη
(Β και Δ τάξεις)**

1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «Φωτιά στο δασάκι του Αφραθιά στο Τυμπάκι, ολοσχερής καταστροφή του και δημιουργία ξενοδοχειακής μονάδας στη θέση του»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Πριν λίγο καιρό ξέσπασε πυρκαγιά στο δασάκι του Αφραθιά, κοντά στο Τυμπάκι. Μόλις έσβησε η φωτιά ξεκίνησαν οι συζητήσεις για την αναδάσωση της περιοχής, όμως σύντομα παρουσιάστηκε μια ομάδα από επιχειρηματίες - ξενοδόχους που κατέθεσε πρόταση για τη δημιουργία μιας σύγχρονης ξενοδοχειακής μονάδας στην ευρύτερη περιοχή, όπου θα προσελκύει χιλιάδες τουρίστες κάθε χρόνο. Έθεσε ως προαπαιτούμενο την αγορά της περιοχής όπου βρισκόταν εγκατεστημένο το αλσύλλιο, προκειμένου να δημιουργηθούν οι απαραίτητες υποδομές που χαρακτηρίζουν τα σύγχρονα ξενοδοχεία. Μόλις έγινε γνωστή η πρόταση των ξενοδόχων δημιουργήθηκαν ομάδες από υπέρμαχους και πολέμιους της πρότασης αυτής, καταθέτοντας η κάθε ομάδα επιχειρήματα για τη δημιουργία ή όχι του έργου. Οι ομάδες που δημιουργήθηκαν, εκτός από την ομάδα των επιχειρηματιών – ξενοδόχων, είναι οι αγρότες, οι κτηνοτρόφοι, οι πολιτικοί, οι οικολόγοι, οι κάτοικοι και τα ζώα της περιοχής. Στη γενική συνέλευση που συγκαλείται για την πρόταση αυτή, αναπτύξτε τα επιχειρήματά σας και προσπαθήστε να καταλήξετε στην καλύτερη λύση.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ (ΔΗΜΑΡΧΟΣ – ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ)

Χαρακτήρας: Ευγενικοί και διπλωμάτες. Τους αρέσει να μιλάνε πολύ και να δείχνουν ότι έχουν ιδέες που θα βοηθήσουν τον τόπο τους. Τους ενδιαφέρει να μη χάσουν τις ψήφους των ψηφοφόρων της περιοχής και γι' αυτό το λόγο θέλουν να συμπεριφέρονται με τέτοιο τρόπο ώστε να τα έχουν καλά με όλους.

Επιχειρήματα: α) Το ξενοδοχείο θα φέρει αρκετά χρήματα στην περιοχή β) Πολλοί άνθρωποι θα βρουν δουλειές γ) Ο τόπος μας θα γίνει γνωστός σε άλλα μέρη δ) Θα καταστραφεί το περιβάλλον ε) Η περιοχή προστατεύεται από το κράτος στ) Οι άνθρωποι της περιοχής θα χάσουν τις περιουσίες τους.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ

Χαρακτήρας: Οικογενειάρχες με παιδιά που θέλουν καλύτερες συνθήκες ζωής για τους ίδιους και τις οικογένειές τους. Είναι ουδέτεροι διότι από τη μια σκέφτονται ότι η επένδυση αυτή θα φέρει δουλειές για τους ίδιους και τα παιδιά τους, και από την άλλη

θυμούνται τα όμορφα παιδικά χρόνια που πέρασαν στην περιοχή και επιθυμούν τα παιδιά τους να έχουν τις εμπειρίες που οι ίδιοι είχαν από το όμορφο περιβάλλον του αλσυλλίου.

Επιχειρήματα: α) Θα μεγαλώσει το χωριό μας β) Θα καταστραφεί το δασάκι γ) Θα αναπτυχθεί ο τουρισμός δ) Θα βρούμε δουλειά ε) Δε θα πηγαίνουμε εκδρομή με τα παιδιά μας στ) Θα χαθούν τα ζώα της περιοχής.

ΥΠΕΡ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ – ΞΕΝΟΔΟΧΟΙ

Χαρακτήρας: Φιλόδοξοι και αποφασιστικοί άνθρωποι που τους ενδιαφέρει το κέρδος. Είναι απότομοι και μιλούν μια γλώσσα με οικονομικούς όρους. Τους αρέσει να προβάλλουν τις επιχειρηματικές τους ιδέες και την οικονομική δύναμη που έχουν συγκεντρώσει από τις επιχειρήσεις τους. Οραματίζονται ένα σύνολο από ξενοδοχεία, εστιατόρια και καφετέριες που θα λειτουργήσει ως πόλος έλξης για χιλιάδες τουρίστες.

Επιχειρήματα: α) Θα παίρνουμε πολλά λεφτά από τους τουρίστες β) Θα διαφημίσουμε τον τόπο μας γ) Οι τουρίστες θα βγάζουν φωτογραφίες δ) Οι άνθρωποι θα έρχονται στο ξενοδοχείο και θα ξεκουράζονται ε) Θα φτιαχτούν οι δρόμοι στ) Θα σας δώσουμε δουλειές.

ΚΑΤΑ

ΑΓΡΟΤΕΣ

Χαρακτήρας: Σκληραγωγημένοι και ταλαιπωρημένοι άνθρωποι, με ιδιαίτερα ανεπτυγμένη την αγάπη για τη δουλειά τους και τη φύση. Δεν είναι ιδιαίτερα διαλλακτικοί διότι πιστεύουν ότι απειλείται η περιουσία τους και κατ' επέκταση η ζωή τους. Βρίσκονται διαρκώς σε άμυνα και προσπαθούν να βρουν τρόπους να σταματήσουν τα σχέδια των επιχειρηματιών.

Επιχειρήματα: α) Θα χάσουμε τις περιουσίες μας β) Θα χάσουμε τις δουλειές μας γ) Δεν θα έχουμε που να καλλιεργήσουμε δ) Δεν θα έχουμε καθαρό οξυγόνο ε) Τα ζώακια θα πεθάνουν στ) Θα καταστραφεί το περιβάλλον ζ) Δεν θα κάνουμε καινούργιες καλλιέργειες.

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ

Χαρακτήρας: Απότομοι άνθρωποι που υπερασπίζονται με μαχητικό τρόπο τις απόψεις τους. Έχουν συνηθίσει τη φυσική ζωή και αγαπάνε την ηρεμία που τους δίνει η ενασχόλησή τους με την κτηνοτροφία. Έχουν έναν τρόπο σκέψης και έκφρασης που δύσκολα μπορεί να τον αντικρούσει κάποιος. Γνωρίζουν ότι η επένδυση αυτή θα τους αναγκάσει να φύγουν από την περιοχή, αφού δεν θα έχουν μέρος να βόσκουν τα κοπάδια τους, και γι' αυτό το λόγο δεν θέλουν σε καμιά περίπτωση να πραγματοποιηθεί.

Επιχειρήματα: α) Θα καταστραφεί το δάσος β) Τα ζώα θα χάσουν το σπίτι τους γ) Τα παιδιά δεν θα πηγαίνουν εκδρομές δ) Θα πεθάνουν τα ζώα μας ε) Χωρίς τα φυτά δεν θα

μπορούμε να ανασάνουμε στ) Χωρίς το δασάκι η περιοχή θα γίνει πιο άσχημη ζ) Θα είμαστε όλοι λυπημένοι η) Τα ζώα δεν θα έχουν να φάνε.

ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ

Χαρακτήρας: Μορφωμένοι άνθρωποι που υπερασπίζονται με μαχητικό τρόπο τις απόψεις τους. Αγαπάνε τη φύση και θεωρούν ότι η σημαντικότερη κληρονομιά που μπορούν να αφήσουν στα παιδιά τους είναι ένα καθαρό περιβάλλον. Γνωρίζουν τους νόμους και τα προστατευόμενα είδη της περιοχής και δεν δείχνουν διατεθειμένοι να υποχωρήσουν και να αφήσουν την επένδυση να πραγματοποιηθεί.

Επιχειρήματα: α) Θα πετάνε σκουπίδια στο περιβάλλον β) Οι άνθρωποι δεν θα μπορούν να πηγαίνουν εκδρομές γ) Μπορεί να πάρει να φωτιά το ξενοδοχείο και να καεί η περιοχή δ) Το ξενοδοχείο θα μολύνει το περιβάλλον ε) Δεν θα υπάρχει καθαρό οξυγόνο στ) Η χελώνα καρέττα – καρέττα δεν θα ξαναέρθει στην περιοχή ζ) Θα χαθούν τα φυτά και τα ζώα της περιοχής.

ΖΩΑ

Χαρακτήρας: Τρομαγμένα και σε κατάσταση πανικού επειδή γνωρίζουν ότι δεν θα μπορούν να επιβιώσουν εάν κατασκευαστεί το ξενοδοχείο. Έχουν μάθει να προσπαθούν να επιβιώνουν συνέχεια, γι' αυτό το λόγο δεν θέλουν να εγκαταλείψουν τις προσπάθειές τους. Φοβούνται όμως τους ανθρώπους γιατί τα κακομεταχειρίζονται συνέχεια και τα διώχνουν από τα σπίτια τους.

Επιχειρήματα: α) Δεν θα έχουμε να φάμε β) Θα πεθάνουμε γ) Θα χάσουμε το σπίτι μας δ) Δεν θα μπορούμε να γεννήσουμε ε) Δεν θα έχουμε καθαρό αέρα στ) Οι άνθρωποι θα μας πειράζουν και θα αναγκαστούμε να φύγουμε.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Επιγραμματικά οι διδακτικές ενέργειες που ακολουθήθηκαν ήταν οι εξής: Παρουσίαση του σεναρίου στους μαθητές. Σαφής διατύπωση της στοχοθεσίας. Συζήτηση της προβληματικής κατάστασης και των συνεπειών που θα έχει η πραγματοποίηση της πρότασης. Χωρισμός σε ομάδες ανάλογα με τους ρόλους. Καταμερισμός ευθυνών σε κάθε ομάδα (π.χ. γραμματέας, συντονιστής κ. τ. λ.). Χρήση της τεχνικής της ιδεοθύελλας όπου οι μαθητές αναφέρουν λέξεις και έννοιες που μπορούν να χρησιμοποιήσουν για την προσέγγιση του θέματος. Αναζήτηση πληροφοριών για το θέμα. Προσπάθεια για δημιουργία επιχειρημάτων που είναι υπέρ ή κατά της πρότασης, ανάλογα με το ρόλο κάθε ομάδας. Δημιουργία αφίσας ανάλογα με το ρόλο κάθε ομάδας. Παρουσίαση του έργου κάθε ομάδας και διατύπωση πρότασης ανάλογα με την κάθε ομάδα. Προετοιμασία, συμφωνία για τους όρους του ντιμπέιτ και διεξαγωγή του. Ψηφοφορία και διατύπωση της τελικής πρότασης από το σύνολο των

μαθητών. Συζήτηση και διεξαγωγή συμπερασμάτων για τους τρόπους βελτίωσης της προσέγγισης του θέματος.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Η κοινή πρόταση των μαθητών ήταν να αναδασωθεί το δάσος και να δημιουργηθούν οι υποδομές που πρότειναν οι ξενοδόχοι στους διπλανούς οικισμούς. Έγινε πρόταση να δημιουργηθεί ένας βατός δρόμος που θα ενώνει τους διπλανούς οικισμούς με το αλσύλλιο, ενώ προτάθηκε να χωροθετηθεί η περιοχή. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης υπήρξαν προτάσεις όπου διατυπωνόταν σαφώς η βούληση των μαθητών οι δραστηριότητες που θα αναπτυχθούν στην περιοχή να σέβονται τη χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής, καθώς και τις υπάρχουσες ανθρώπινες δραστηριότητες. Ως τελικό συμπέρασμα προτάθηκε να βελτιωθεί το οδικό δίκτυο και οι οικισμοί του Τυμπακίου, του Κόκκινου Πύργου, του Καμηλαρίου και του Καλαμακίου να διαμορφωθούν κατάλληλα για τη φιλοξενία των τουριστών που θα έρχονται στην περιοχή μας. Μάλιστα θέλησαν να δημιουργήσουν μια αφίσα που θα συγκέντρωνε περιληπτικά τις προτάσεις τους και θα παρουσιαζόταν στους συμμαθητές τους. Δυστυχώς όμως, λόγω έλλειψης χρόνου, δεν πραγματοποιήθηκε.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΗΨΗ ΔΡΑΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης επικράτησε αμοιβαίο κλίμα σεβασμού της διαφορετικής άποψης των μαθητών, όποτε αυτή εκφράζονταν μέσα από τις παραπάνω δραστηριότητες. Όση ώρα οι μαθητές εργάζονταν υπήρχε διάχυτος ο ενθουσιασμός για το θέμα και τη διαδικασία. Οι μαθητές έμαθαν να ακούν και να σέβονται τους συνομιλητές τους, να καταλαβαίνουν τα επιχειρήματα που λέει κάποιος συμμαθητής τους και να προσπαθούν να τα αντικρούσουν με λογικά επιχειρήματα. Εν κατακλείδι, έπειτα από την ολοκλήρωση της εργασίας, οι μαθητές πρότειναν και άλλα θέματα τα οποία έχουν απασχολήσει τους κατοίκους της περιοχής (π.χ. Πολιτικό Αεροδρόμιο Τυμπακίου, Λιμάνι του Νότου, τα χημικά της Συρίας κ.τ.λ.) προκειμένου να τεθούν σε επεξεργασία, να τα γνωρίσουν καλύτερα και να τα παρουσιάσουν στους συμμαθητές και στις οικογένειές τους.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Αναγνωστάκης Γιώργος

Παραδεισάνος Παντελής

(Γ1 & Γ2 τάξεις)

1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «Χτίσιμο Ξενοδοχείου κοντά στη θάλασσα»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Στην περιοχή μας πρόκειται να χτιστεί μια ξενοδοχειακή μονάδα κοντά στη θάλασσα, σε ένα σημείο που δεν υπήρχε τίποτα μέχρι πρότινος. Γενικά το χωριό έχει μειωμένη τουριστική κίνηση και η μονάδα πρόκειται να την αυξήσει κατακόρυφα.

ΥΠΕΡ

Χαρακτήρες:

Κάτοικοι περιοχής: Ανησυχούν για τα αυξανόμενα ποσοστά ανεργίας στην περιοχή και είναι σε δύσκολη κατάσταση. Πιστεύουν πως θα μπορούσε να αξιοποιηθεί τουριστικά ο τόπος τους και να επενδυθούν χρήματα, προκειμένου να τους δοθούν ευκαιρίες.

Καταστηματαρχες περιοχής: Βλέπουν την κίνηση στα μαγαζιά τους να ακολουθεί πτωτική πορεία. Πολλοί απ' αυτούς είναι έτοιμοι να βάλουν λουκέτο στα καταστήματά τους, λόγω των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν.

Επενδυτής (Ιδιοκτήτης ξενοδοχείου): Είναι έτοιμος να επενδύσει πολλά χρήματα, ώστε να δημιουργήσει μια σύγχρονη ξενοδοχειακή μονάδα. Είναι η πρώτη φορά που θα ασχοληθεί με τον τομέα του τουρισμού και δεν έχει σχετική εμπειρία.

Επιχειρήματα:

- Ο τόπος θα αναβαθμιστεί και θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας.
- Το τουριστικά μαγαζιά θα επωφεληθούν από την αύξηση του τουρισμού στην περιοχή.
- Η περιοχή θα αξιοποιηθεί και άρα θα γίνουν έργα που θα βελτιώσουν την καθημερινή ζωή των πολιτών.

ΚΑΤΑ

Χαρακτήρες:

Οικολόγοι: Θεωρούν ότι η φυσική ομορφιά του τόπου δεν πρέπει να αλλοιωθεί με κανέναν τρόπο και είναι αντίθετοι σε οποιαδήποτε κίνηση μπορεί να βλάψει τα οικοσυστήματα της περιοχής και να διαταράξει τη φυσική ισορροπία.

Επιχειρήματα:

- Θα υπάρξει καταστροφή των οικοσυστημάτων στην περιοχή, που μέχρι πρότινος δε δεχόταν επισκέψεις από μεγάλες και οργανωμένες ομάδες τουριστών.
- Δεν έχει γίνει σωστός σχεδιασμός και τα λύματα του ξενοδοχείου θα πηγαίνουν στη θάλασσα, με αποτέλεσμα να διαταραχτεί και το θαλάσσιο οικοσύστημα.

- Ο χώρος μπορεί να αξιοποιηθεί διαφορετικά, να γίνει μια μικρότερη ξενοδοχειακή μονάδα και να δημιουργηθούν πάρκα γύρω της.
- Θα υπάρχει σημαντική ηχορύπανση στην περιοχή και θα αυξηθεί ο όγκος των σκουπιδιών.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

Χαρακτήρες:

Τοπική αυτοδιοίκηση: Θέλουν να αναβαθμιστεί η περιοχή τους, γιατί αυτό σημαίνει και προβολή για τους ίδιους, όμως προσπαθούν να τα έχουν καλά με όλους και ο ρόλος τους είναι διπλωματικός. Θεωρούν ότι το ξενοδοχείο θα κάνει πολύ καλό στην περιοχή και είναι έτοιμοι να προτείνουν λύσεις, προκειμένου να βρεθεί η χρυσή τομή και να χτιστεί τελικά.

Επιχειρήματα:

- Θα πραγματοποιηθεί αύξηση των εργαζόμενων στον τομέα της καθαριότητας, για να μην επιβαρυνθεί η περιοχή.
- Θα γίνει άμεση σύνδεση του ξενοδοχείου με τον βιολογικό καθαρισμό.
- Θα δημιουργηθούν στην ευρύτερη περιοχή πάρκα και χώροι πράσινου.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μετά από συζήτηση, ακούστηκαν κάποιες προτάσεις που κρίθηκαν ικανοποιητικές από όλες τις πλευρές και αποφασίστηκε να προχωρήσει το χτίσιμο της ξενοδοχειακής μονάδας. Ο Δήμαρχος δεσμεύτηκε ότι θα αυξήσει το προσωπικό καθαριότητας στην περιοχή, κατά τις περιόδους αιχμής, αλλά και ότι το ξενοδοχείο θα συνδεθεί από την πρώτη μέρα λειτουργίας του με τον βιολογικό καθαρισμό. Οι κάτοικοι της περιοχής και οι οικολόγοι αποφάσισαν να συνεργαστούν, προκειμένου να σχηματίσουν ομάδες περιφρούρησης, οι οποίες θα πραγματοποιούν ελέγχους για τη σωστή συμπεριφορά των τουριστών απέναντι στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής. Τέλος, ο ξενοδόχος δεσμεύτηκε ότι θα δημιουργήσει πάρκα και χώρους πράσινου στη μονάδα, ενώ δέχτηκε την πρόταση να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή του ξενοδοχείου υλικά φιλικά προς το περιβάλλον και εναλλακτικές- οικολογικές μορφές ενέργειας.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Παπαλαζάρου Ελευθερία

(ΣΤ τάξη)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΙΩΝ. «Απαραίτητη η ζώνη ασφαλείας»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Μία οικογένεια (πατέρας, μητέρα και 2 παιδιά, ένα κορίτσι και ένα αγόρι) ετοιμάζεται να ταξιδέψει από τα Βορίζια στο Ρέθυμνο, ένα αρκετά μεγάλο ταξίδι με το αυτοκίνητό της. Μόλις ξεκινούν η κόρη φοράει τη ζώνη της. Ο αδερφός της την κοροϊδεύει ότι δεν χρειάζεται η ζώνη γιατί ο μπαμπάς, που οδηγάει είναι πολύ καλός οδηγός. Ο μπαμπάς επιβραβεύει το γιο του και αποδοκιμάζει την κίνηση της κόρης του. Η μαμά, που είναι και αυτή στο αυτοκίνητο, προσπαθεί να μην υποβιάσει στα μάτια τω παιδιών την άποψη του άντρα της αλλά επιβραβεύει την κίνηση της κόρης της

ΥΠΕΡ

ΚΟΡΗ

Χαρακτήρας:

Ευγενική, καλοσυνάτη, με μεγάλη αγάπη και προς τους δύο γονείς της. Καλή μαθήτρια, ήσυχο παιδί με μεγάλη αγάπη προς τη δασκάλα της και όσα της μαθαίνει.

Επιχειρήματα:

- Στο σχολείο στα πλαίσια της Κυκλοφοριακής Αγωγής, έμαθαν το πόσο απαραίτητη είναι η ζώνη ασφαλείας στα αυτοκίνητά μας.
- Φοβάται για την ασφάλεια όλων των μελών της οικογένειάς της κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, και μάλιστα ενός τόσο μεγάλου, καθώς λίγες φορές έχει ταξιδέψει εκτός του μόνιμου τόπου κατοικίας της, τα Βορίζια.
- Αναφέρει παραδείγματα από γνωστούς της αλλά και μία φορά, που ήταν μέσα στο αυτοκίνητο και κάποιο άλλο όχημα τους τράκαρε από πίσω, με αποτέλεσμα να χτυπήσει το κεφάλι της στο μπροστινό κάθισμα.

ΚΑΤΑ

ΠΑΤΕΡΑΣ

Χαρακτήρας:

Αγαπάει πολύ τα παιδιά και τη γυναίκα του, οικογενειάρχης. Υπερόπτης όσον αφορά τις ικανότητές του στην οδήγηση.

Επιχειρήματα:

- Θεωρεί τον εαυτό του ικανότατο και πολύ προσεκτικό και έμπειρο οδηγό, ώστε να μπορεί να ανταπεξέλθει σε οποιαδήποτε πρόκληση, που μπορεί να εμφανιστεί στο δρόμο κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους.
- Αμφισβητεί αυτά που μαθαίνουν στο σχολείο, όσον αφορά τη ζώνη ασφαλείας, καθώς θεωρεί ότι δεν είναι απαραίτητη αν οδηγάς σωστά, αλλά και σε περίπτωση οδικού ατυχήματος μπορεί να οδηγήσει σε χειρότερα αποτελέσματα, οδηγώντας σε τραυματισμό, καθώς το αυτοκίνητό του δεν έχει αερόσακκους.

ΓΙΟΣ

Χαρακτήρας:

Ζωηρός, μεγάλη αδυναμία στον πατέρα του, επιζητάει την αγάπη και την αποδοχή του. Μέτριος μαθητής, δεν παρακολουθεί ιδιαίτερα στη σχολική αίθουσα.

Επιχειρήματα:

- Ο μπαμπάς μου είναι πολύ καλός οδηγός και δεν χρειάζεται να φοράω ζώνη ασφαλείας, όταν οδηγάει αυτός.
- Οι κανόνες ασφαλείας για το αυτοκίνητο είναι για αυτούς, που δεν ξέρουν να οδηγούν σωστά.
- Είμαι άντρας και οι άντρες δεν φοράνε ζώνη, αυτά είναι για τις γυναίκες και τα κοριτσάκια.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΜΗΤΕΡΑ

Χαρακτήρας:

Ευγενική, φιλήσυχη, υποταγμένη στα θέλω του άντρα της. Αγαπάει πολύ τα παιδιά της και προσέχει πολύ την ασφάλειά τους.

Επιχειρήματα:

- Ο άντρας της είναι καλός οδηγός και δεν πρέπει να τον αμφισβητούν τα παιδιά της.
- Καλό είναι να φοράμε τη ζώνη ασφαλείας αλλά δεν είναι και απαραίτητο, όποιος θέλει τη φοράει και όποιος δε θέλει, όχι.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το συγκεκριμένο παιχνίδι ρόλων και οι χαρακτήρες, που μοιράστηκαν στα παιδιά είναι προσαρμοσμένοι για μαθητές Α δημοτικού, με απλά λόγια, έτσι ώστε μέσα από

καταστάσεις της καθημερινής τους ζωής να προβληματιστούν και μόνοι τους μέσα από το διάλογο να καταλήξουν στα δικά τους συμπεράσματα.

Μετά την πραγματοποίηση του παιχνιδιού ρόλων εντός της σχολικής αίθουσας, οι μαθητές χρησιμοποιώντας κυρίως τα επιχειρήματα που τους δόθηκαν, κατέληξαν σε μία μέση λύση. Θεώρησαν πως η στάση της μητέρας ήταν η πιο σωστή αλλά επιδεχόταν και κάποιες βελτιώσεις. Έτσι υποστήριξαν πως σε καμία περίπτωση δεν θα έπρεπε να θίξουν τις ικανότητες του πατέρα ως οδηγού και να καταλήξουν τα ίδια του τα παιδιά να τον προσβάλλουν, αλλά συμφώνησαν όλοι πως η ζώνη ασφαλείας σώζει ζωές και είναι απαραίτητη σε κάθε ταξίδι μας, άρα σαν μικρά παιδιά θα πρέπει να εξηγήσουμε στους γονείς μας πως φοράμε τη ζώνη ασφαλείας όχι επειδή δεν τους έχουμε εμπιστοσύνη αλλά γιατί είναι για όλους απαραίτητη. Μάλιστα θεώρησαν πως έστω με δικά τους λόγια θα πρέπει και τους ίδιους τους γονείς τους να τους πείσουν να φοράνε και οι ίδιοι τη ζώνη τους.

Μέσα από το παιχνίδι ρόλων και μάλιστα το συγκεκριμένο απασχοληθήκαμε με ένα θέμα της καθημερινής ζωής των μαθητών, μία πάγια τακτική των οικογενειών τους, την οποία βιώνουν, όπως είχα καταλάβει από πρωθύστερες συζητήσεις μας. Η επιτυχία του συγκεκριμένου παιχνιδιού ρόλων είναι ότι τα παιδιά αναθεώρησαν τις πρωθύστερες αντιλήψεις τους και συνειδητοποίησαν τι είναι σωστό και τι λάθος στη συγκεκριμένη περίπτωση. Μέσα από τέτοιες δράσεις οι μαθητές αποκτούν ηθικές αξίες και κριτικό χαρακτήρα.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Σμαροπούλου Αικατερίνη
(Α τάξη)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΙΩΝ «Δημιουργία Οδικού δικτύου»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Υπάρχει μία πρόταση να δημιουργηθεί ένας καινούριος δρόμος ο οποίος θα ενώνει την πόλη με ένα διπλανό χωριό. Αυτός ο δρόμος θα αντικαταστήσει τον παλιό, περιφερειακό, γεμάτο κινδύνους δρόμο. Από τη μια πλευρά, η μετακίνηση των κατοίκων θα γίνεται με ασφαλέστερο, ευκολότερο και ταχύτερο τρόπο. Από την άλλη πλευρα, όμως, για την δημιουργία του συγκεκριμένου οδικού δικτύου θα πρέπει να καταστραφεί ένα μέρος της χλωρίδας του τόπου αυτού.

ΥΠΕΡ

Ο δήμαρχος της πόλης είναι υπέρ της δημιουργίας του δρόμου. Θεωρεί ότι μόνο οφέλη μπορεί να προσφέρει το έργο αυτό στην πόλη. Η γρήγορη και εύκολη μετάβαση από και προς την πόλη θα ικανοποιήσει όλους τους κατοίκους.

Ο πρόεδρος της κοινότητας στηρίζει τη δημιουργία του έργου. Πιστεύει ότι με αυτόν τον τρόπο η καθημερινότητα των κατοίκων του χωριού θα βελτιωθεί, καθώς επίσης θα επιτευχθεί και η τουριστική ανάπτυξη του.

Ο γιατρός του χωριού είναι υπέρ της κατασκευής του δρόμου. Στόχος του είναι η ασφαλής και γρήγορη πρόσβαση των ασθενών του, όποτε αυτό κρίνεται απαραίτητο, στο νοσοκομείο της πόλης.

Ο αρχηγός της πυροσβεστικής είναι υπέρ της δημιουργίας του. Κρίνει απαραίτητη κάθε φορά την άμεση και γρήγορη μετακίνηση των οχημάτων της πυροσβεστικής σε περιπτώσεις πυρκαγιάς ή διαφόρων άλλων ατυχημάτων.

Ο εργολάβος υπερασπίζεται την κατασκευή του έργου. Αυτός είναι ο υπεύθυνος για την δημιουργία του οδικού δικτύου. Ο ίδιος αποσκοπεί, φυσικά, στα οικονομικά οφέλη από ένα τέτοιο έργο.

ΚΑΤΑ

Οι οικολόγοι, που είναι **μέλη περιβαλλοντικής οργάνωσης**, είναι κατά της δημιουργίας του δρόμου. Θεωρούν ότι η οικολογική καταστροφή που θα υποστεί η περιοχή θα είναι μεγάλη, μετά από το κόψιμο τόσων φυτών και δέντρων.

Οι αγρότες/κτηνοτρόφοι είναι κατά της κατασκευής του. Για να δημιουργηθεί το οδικό δίκτυο θα πρέπει να απαλλοτριωθεί μεγάλος αριθμός καλλιεργήσιμων εκτάσεων. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα οι αγρότες να χάσουν τις καλλιέργειές τους. Οι κτηνοτρόφοι,

---

από την άλλη, ανυσηχούν για την ασφάλεια των ζώων τους, καθώς θα διατρέχουν κίνδυνο όταν θα περνάνε από τον δρόμο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μετά την συζήτηση οι μαθητές κατέληξαν στο συγκεκριμένο συμπέρασμα. Συμφώνησαν όλοι στο ότι θα πρέπει να γίνει ο συγκεκριμένος δρόμος. Για να συμβεί, όμως, αυτό θα πρέπει να εξασφαλιστεί η περίφραξή του. Επιπλέον, θα δημιουργηθεί παράλληλα πεζοδρόμιο με ποικιλία φυτών και δέντρων πάνω σε αυτό.

Το παιχνίδι ρόλων βοήθησε τα παιδιά να μπουν στη θέση κάποιων άλλων ανθρώπων και να ενστερνιστούν τις ανησυχίες τους και τα προβλήματά τους. Επίσης συνετέλεσε στο να ευαισθητοποιηθούν και σε θέματα εκτός τάξης και σχολείου.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Ζωτίκα Άννα - Μαρία
(Ε τάξη)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΙΩΝ. «Υλοποίηση θεματικού πάρκου περιβαλλοντικής εκπαίδευσης»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Βοριζίων αποφάσισαν πως πρέπει να αποστείλουν μια ηλεκτρονική επιστολή στον δήμαρχο για να του ζητήσουν να υλοποιήσει ένα πάρκο με θεματικό περιβαλλοντικό χαρακτήρα κοντά στο κέντρο του χωριού τους. Οι αρμόδιες υπηρεσίες για τα τεχνικά θέματα, αποφάσισαν πως ο μόνος χώρος στον οποίο είναι εφικτό να περατωθεί ένα ανάλογο έργο είναι μία ιδιόκτητη περιοχή στην επάνω γειτονιά. Το γεγονός αυτό έχει ανησυχήσει ορισμένους κατοίκους καθώς είναι αντίθετοι με τη διεκπεραίωση του πάρκου εντός του χωριού και ζητούν να υλοποιηθεί το έργο λίγα χιλιόμετρα έξω από τον αγροτικό οικισμό Βορίζια. Άλλοι συμφωνούν, άλλοι διαφωνούν. Στο συμβούλιο που συγκαλείται στο χωριό για την έγκριση του τόπου στον οποίο θα κατασκευαστεί το περιβαλλοντικό πάρκο, αναπτύξετε τα επιχειρήματά σας, ανάλογα με τον ρόλο που έχετε και προσπαθήστε να καταλήξετε στην περισσότερη συμφέρουσα λύση.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ – ΤΟΠΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Χαρακτήρες

Ευγενικοί, αλλά και φιλόδοξοι. Φαίνονται διαλλακτικοί χωρίς να είναι. Κυρίως τον ενδιαφέρει να μη χάσουν τις ψήφους των κατοίκων και προσπαθούν να τα έχουν καλά με όλους.

Επιχειρήματα

- ✓ Θέλουν να προστατεύσουν την περιοχή, να βελτιώσουν την ποιότητα της ζωής των κατοίκων και να προάγουν περιβαλλοντικά συναισθήματα και πεποιθήσεις τους.
- ✓ Υπέρ της κατασκευής αφενός, γιατί θα υλοποιηθεί ένα αξιόλογο έργο στον τόπο.
- ✓ Παρόλα αυτά εξαιτίας της δυσαρέσκειας ορισμένων κατοίκων (πρόκληση θορύβου κτλ) δεν θέλουν να δυσφημιστεί ο Δήμος, ούτε να αντιμετωπίσουν προβλήματα.

Σχόλια

Επιδιώκουν την προσωπική τους προβολή και την ανάδειξη του έργου τους.

ΥΠΕΡ

ΜΑΘΗΤΕΣ

Χαρακτήρες

Επίμονοι, ζωντανοί

Επιχειρήματα

- ✓ Υπέρ της κατασκευής, καθώς ευελπιστούν ότι θα αξιοποιηθεί πλέον ένας χώρος στο χωριό. Επίσης θα έχουν μία εναλλακτική λύση για παιχνίδι
- ✓ Δεν υπάρχει ανάλογος χώρος στην περιοχή

Σχόλια

Τα παιδιά σκέφτονται την προσωπική τους ευχαρίστηση. Έχουν στο επίκεντρο της σκέψης τους το παιχνίδι και δεν αναλογίζονται οποιεσδήποτε συνέπειες.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

Χαρακτήρες

Επίμονοι, δυναμικοί

Επιχειρήματα

- ✓ Υπέρ της κατασκευής. Αναζητούν ένα ανάλογο χώρο καθώς επιθυμούν να δίνουν βιωματικό χαρακτήρα στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Θέλουν να επεκτείνουν τη διδασκαλία του, να κεντρίσουν το ενδιαφέρον των μαθητών και να προάγουν περιβαλλοντική συνείδηση από μικρή ηλικία στα παιδιά.

Σχόλια

Φιλήσυχοι πολίτες. Δεν είναι κάτοικοι του χωριού.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Χαρακτήρες

Δυναμικός ακτιβιστής. Από μικρός έμαθε να αγαπά το περιβάλλον και είναι παθιασμένος με την προστασία του. Μεγαλώνοντας υλοποίησε σχετικές σπουδές με το περιβάλλον. Είναι καλά ενημερωμένος για τη νομοθεσία που αφορά στην υλοποίηση παρόμοιων έργων και είναι επιφυλακτικός με τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης καθώς θεωρεί ότι τους ενδιαφέρει περισσότερο η ανάπτυξη του τόπου παρά το περιβάλλον.

Επιχειρήματα

- ✓ Θεωρεί πολύ σημαντική την πρωτοβουλία αυτή των παιδιών για τη δημιουργία πάρκου περιβαλλοντικής αγωγής, όμως ανησυχεί για την ποιότητα και τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν για να κατασκευαστεί κάτι ανάλογο. Δεν επιθυμεί να γίνει μία πρόχειρη δουλειά, αλλά ένα έργο, το οποίο θα αποτελεί «κόσμημα» της περιοχής.

Σχόλια

Ανησυχεί λιγάκι για το έργο καθώς η αγάπη του για τη φύση είναι μεγάλη.

ΚΑΤΑ

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Χαρακτήρες

Φιλήσυχοι πολίτες, οικογενειάρχες

Επιχειρήματα

- ✓ Το σπίτι τους βρίσκεται στον χώρο, στον οποίο πρόκειται να υλοποιηθεί το κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Φοβούνται ότι θα υπάρχει πολλή φασαρία και ο θόρυβος των παιδιών θα τους ενοχλεί.
- ✓ Θα ήταν εφικτό το έργο να υλοποιηθεί εκτός των ορίων του χωριού με κίνδυνο βέβαια να χρειάζεσαι μεταφορικό μέσο για να μεταβείς στον τόπο.
- ✓ Ίσως να αλλοτριωθούν τα χωράφια τους. Ποιος θα τους αποζημιώσει;
- ✓ Εκτός του οικισμού υπάρχει απεριόριστος χώρος για να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο κέντρο.

Σχόλια

Γνωρίζουν κάποια πράγματα για την προστασία του περιβάλλοντος και την αξία που έχει ένα ανάλογο πάρκο, όμως ενδιαφέρονται για την περιουσία τους. Είναι σε αντιπαράθεση με τα παιδιά.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τελικά, με την ολοκλήρωση της διαδικασίας, και την παράθεση των επιχειρημάτων κατέληξαν σε μία λύση, η οποία ήταν η πιο συμφέρουσα για την περιοχή. Ακούστηκαν οι γνώμες όλων, τα παιδιά υποδύθηκαν τους ρόλους τους, επιχειρηματολόγησαν και κατέληξαν πως πρέπει να κατασκευαστεί το πάρκο περιβαλλοντικής αγωγής, όμως κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες. Η επίδραση του προγράμματος στη διαμόρφωση στάσεων, πεποιθήσεων και αξιών ήταν ιδιαίτερως σημαντική. Οι εμπειρίες που κατέκτησαν τα παιδιά, κατά τη διάρκεια του προγράμματος ήταν πολλές και ιδιαίτερως σημαντικές.

Υπεύθυνη Δασκάλα: **Καψάλη Άννα**
(Γ & Δ τάξεις)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΙΩΝ. «Αντικατάσταση του τσιμέντου της αυλής με χλοοτάπητα»

Με αφορμή την ενότητα 10 του βιβλίου της γλώσσας καθώς και του προγράμματος «Κυκλοφοριακή Αγωγή» οι μαθητές είχαν συνεχή επαφή με τους κανόνες που πρέπει να τηρούνται για την ασφάλειά μας. Οι μαθητές καλούνται να συζητήσουν, να διαφωνήσουν, να παραθέσουν απόψεις κι επιχειρήματα και τέλος να αποφασίσουν ποιες προτάσεις τους εκφράζουν.

ΣΕΝΑΡΙΟ

Εκπρόσωποι από το σχολείο, τους γονείς και από τα παιδιά συγκεντρωθηκαν ώστε να συζητήσουν και να αποφασίσουν αν θα πρέπει να αντικατασταθεί το ήδη υπάρχον τσιμέντο στην αυλή από χλοοτάπητα.

ΥΠΕΡ

Γονέας: ανήσυχος, οικογενειάρχης

- Όταν θα πέφτουν δεν θα υπάρχει ο κίνδυνος να ανοίξει κανένα κεφάλι γιατί το χώμα είναι μαλακό.
- Η αυλή θα είναι πιο όμορφη επειδή θα υπάρχει πράσινο αντί για το τσιμεντένιο γκρι.

Σχόλια: Επιδιώκει να γίνει το σχολείο πιο ασφαλές περιβάλλον για τα παιδιά.

Δάσκαλος: ευγενικός, έχει κι ο ίδιος παιδιά

- Το χορτάρι θα σπάσει τη μονοτονία του τσιμέντου.
- Τα παιδιά θα γίνουν πιο οικεία με τη φύση.

ΚΑΤΑ

Παιδί: επίμονο, δυναμικό

- Θα μας στερήσει το δικαίωμα στην ώρα της γυμναστικής να κάνουμε κάποια αθλήματα, όπως μπάσκετ και τένις.
- Επιπλέον, στα διαλλείματα δεν θα έχουμε την ευκαιρία να παίζουμε διάφορα παιχνίδια με τη μπάλα, όπως τα μηλάκια. Κι όλα αυτά γιατί η μπάλα δεν μπορεί να χοροπηδήσει τόσο καλά και γρήγορα στο χώμα όπως στο τσιμέντο.
- Με τον καιρό σε διάφορα σημεία θα δημιουργηθούν λακούβες που εξαιτίας του χόρτου δεν θα φαίνονται με αποτέλεσμα να υπάρχει ο κίνδυνος να στραβωπατήσουμε, να πέσουμε και να χτυπήσουμε.

Διευθυντής Σχολείου: ευγενικός, αυστηρός

- Τα έξοδα της συντήρησης είναι πολλά για το σχολείο.
- Το καλοκαίρι δεν θα το φροντίζει κανείς.
- Τα παιδιά χρειάζονται την αυλή ως έχει προκειμένου να εξασκούν τις αθλητικές τους δεξιότητες.
- Όταν θα βρέχει θα γεμίζει όλη η αυλή λάσπες τις οποίες τα παιδιά θα πατάνε και θα λερώνουν το εσωτερικό του σχολείου.
- Θα υπάρχουν περισσότερα έντομα με κίνδυνο να τσιμπήσει κανέναν.

Σχόλια: Τον ενδιαφέρει η ασφάλεια των παιδιών καθώς και να μη ζημιωθεί οικονομικά το σχολείο.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

Πρόεδρος του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων: διαλλακτικός, οικογενειάρχης

Προτείνει να δημιουργηθεί με έξοδα του συλλόγου στην άκρη της αυλής ένας μικρός κήπος με λουλούδια που θα φροντίζουν τα παιδιά. Έτσι, θα έχουν επαφή με τη φύση και θα κάνουν τη γυμναστική τους χωρίς εμπόδια.

Σχόλια: Προσπαθεί να βρει μια λύση ώστε να ικανοποιηθούν και οι δύο πλευρές.

Ύστερα από πολύ συζήτηση κι αντιπαράθεση επιχειρημάτων κι απόψεων κατέληξαν στη συναινετική λύση που πρότεινε ο πρόεδρος του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα παιδιά κλήθηκαν να υποδυθούν ρόλους είτε μεγαλύτερων ανθρώπων είτε της ηλικίας τους καθώς και να βρουν επιχειρήματα ώστε να στηρίξουν τις απόψεις των χαρακτήρων αυτών. Κατάλαβαν ότι ο κάθε άνθρωπος μέσα από το χαρακτήρα του, την επαγγελματική αλλά και την κοινωνική του θέση λειτουργεί σύμφωνα με τα δικά του συμφέροντα κι ότι μέσα από δημοκρατικές συζητήσεις μπορούν να βρεθούν απαντήσεις που δεν τις έχουμε σκεφτεί στην αρχή.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Βλάχου Ευαγγελία
(Στ τάξη)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΙΩΝ «Δημιουργία Χιονοδρομικού Κέντρου»

Το παρακάτω παιχνίδι ρόλων σχεδιάστηκε για τη Β΄ δημοτικού του δημοτικού μας σχολείου, στην οποία είμαι υπεύθυνη εκπαιδευτικός. Η τάξη απαρτίζεται από δεκατρείς μαθητές. Επέλεξα το συγκεκριμένο σενάριο εξαιτίας της διεξοδικής ενασχόλησης μας όλη τη χρονιά με τις θεματικές ενότητες: ο τόπος μου, το χωριό μου, η χλωρίδα και η πανίδα του τόπου μου (ενότητες που περιλαμβάνονται στην ύλη της Μελέτης Περιβάλλοντος της Β΄ δημοτικού) καθώς επίσης και με το θέμα η παράδοση του τόπου μου. Θεώρησα λοιπόν πως οι μαθητές μου, θα μπορέσουν να ανταπεξέλθουν αποτελεσματικά στο παρακάτω σενάριο, που αποτελεί συνδυασμό των παραπάνω θεματικών

ΣΕΝΑΡΙΟ

Στην ορεινή πλαγιά ενός βουνού, πολύ κοντά σε ορεινό, δυσπρόσιτο χωριό, σχεδιάζεται η δημιουργία ενός μεγάλου χιονοδρομικού κέντρου. Η κίνηση αυτή θα φέρει ανάπτυξη στην περιοχή, από την άλλη όμως θα αλλοιώσει τη φυσική ομορφιά της περιοχής και θα αλλάξει εντελώς τον μέχρι τότε τρόπο ζωής των ντόπιων. Οι κάτοικοι, που ασχολούνται κυρίως με την κτηνοτροφία, διχάζονται. Στο τοπικό συμβούλιο που συγκαλείται, αναπτύξτε τα επιχειρήματά σας και προσπαθήστε να καταλήξετε στη καλύτερη (για εσάς) λύση.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Χαρακτήρας: Διαλλακτικός και αποστασιοποιημένος. Προσπαθεί να μη βρεθεί στο κέντρο της αντιπαράθεσης, καθώς δεν θέλει να δυσαρεστήσει καμία από τις πλευρές των συγχωριανών του, που έχουν διχαστεί.

Επιχειρήματα

- Υπέρ της μονάδας, γιατί θα αυξηθεί ο τουρισμός άρα και η απασχόληση των κατοίκων.
- Από την άλλη του αρέσει ο ήρεμος τρόπος ζωής του χωριού του και δεν θέλει να μετατραπεί το χωριό του σε κοσμοπολίτικο μέρος.

Σχόλια: Διχασμένος και αναποφάσιτος δεν παίρνει ξεκάθαρα θέση.

ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Χαρακτήρας: Αδιάφορος αλλά ευγενικός, έχει να αντιμετωπίσει πολύ πιο σοβαρά προβλήματα στο δήμο του.

Επιχειρήματα:

- Από τη μία υπέρ, γιατί θα υπάρξει περαιτέρω διαφήμιση του χωριού, άρα και του δήμου του.
- Από την άλλη δεν είναι πεπεισμένος για την επιτυχία αυτού του εγχειρήματος εξαιτίας του δυσπρόσιτου της περιοχής.

Σχόλια: Επιφυλακτική στάση, αδιαφορία για τις επιπτώσεις στη φύση

ΥΠΕΡ

ΑΝΕΡΓΟΣ

Χαρακτήρας: Απελπισμένος, οργισμένος

Επιχειρήματα:

- Δημιουργία θέσεων εργασίας στο χωριό. Μετά την εξολόθρευση του κοπαδιού του από αρρώστια, θεωρεί την κίνηση αυτή μοναδική ευκαιρία.

Σχόλια: Εκνευρισμένος με τους υπόλοιπους συγχωριανούς του και τον πρόεδρο, που δεν βλέπουν το καλό για τον τόπο.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΦΕΝΕΙΟΥ

Χαρακτήρας: Οικονομικά άνετος, φιλοχρήματος, καιροσκόπος, εγωιστής

Επιχειρήματα

- Θεωρεί ότι αυτή η κίνηση θα φέρει πολύ κόσμο στο χωριό, άρα και στο μαγαζί του και ανυπομονεί για μεγάλα κέρδη.

Σχόλια: Ενδιαφέρεται μόνο για τα κέρδη του.

ΚΑΤΑ

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ

Χαρακτήρας: Φιλήσυχος, αγνός, ενδιαφέρεται κυρίως για τα ζώα του, αγράμματος

Επιχειρήματα

- Η δημιουργία χιονοδρομικού στην πλαγιά θα αναγκάσει τους κτηνοτρόφους να μεταφέρουν τα μητάτα τους σε χαμηλότερο υψόμετρο, κάτι που μπορεί να απειλήσει τα ζώα τους.
- Αρνείται να απαρνηθεί τον παραδοσιακό τρόπο ζωής του και θεωρεί ότι ο τουρισμός θα αλλάξει προς το κακό το χωριό του.

Σχόλια: Διακατέχεται από ξενοφοβία και αντιπαθεί οποιαδήποτε αλλαγή.

ΟΙΚΟΛΟΓΟΣ

Χαρακτήρας: Μορφωμένος, φυσιολάτρης, ακτιβιστής, λάτρης του αυθεντικού ορεινού τοπίου.

Επιχειρήματα

- Θεωρεί ότι θα υπάρξει αλλοίωση του φυσικού άγριου ορεινού τοπίου της περιοχής.
- Θεωρεί απαράδεκτο την απαλλοτρίωση φυσικού πλούτου για την κατασκευή χιονοδρομικού κέντρου.
- Υποστηρίζει ότι οι επιπτώσεις στη χλωρίδα και πανίδα της περιοχής θα είναι ολέθριες.

Σχόλια: Τάσσεται δυναμικά στο πλευρό των κτηνοτρόφων, ενδιαφέρεται πραγματικά για τη φύση

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με το τέλος του παιχνιδιού ρόλων, ξεκίνησε η συζήτηση των επιχειρημάτων στην οποία συμμετείχε ολόκληρη η τάξη. Οι ρόλοι τα επιχειρήματα των οποίων έπεισαν τους περισσότερους ήταν του οικολόγου αλλά και του άνεργου κατοίκου. Για το λόγο αυτό αποφασίσαμε να βρούμε μια μέση συμβιβαστική λύση. Στο τέλος η τάξη κατέληξε στην εξής πρόταση: στη δημιουργία ενός παραδοσιακού συγκροτήματος με ξενώνα και παραδοσιακής ταβέρνας στο χωριό, κίνηση που θα φέρει την επιθυμητή ανάπτυξη στην περιοχή, χωρίς όμως να αλλάξει τον παραδοσιακό φυσικό χαρακτήρα του χωριού.

Τα παιδιά συμμετείχαν ενεργά στη συζήτηση, εξέφρασαν απόψεις και επιχειρήματα και κατανόησαν ακόμα πιο βαθιά την αξία του φυσικού πλούτου. Η τελική λύση ενθουσίασε όλους τους μαθητές.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Μπαρμπούδη Παναγιώτα

(B τάξη)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΤΡΟΚΕΦΑΛΙΟΥ. «Κατασκευή παιδικής χαράς, δίπλα σε δασάκι»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Στην άκρη του χωριού υπάρχει ένα μικρό οικόπεδο του δήμου που συνορεύει με ένα μικρό δασάκι. Το δημοτικό συμβούλιο αποφάσισε να δημιουργήσει εκεί μια παιδική χαρά. Το οικόπεδο όμως είναι πολύ μικρό και γι' αυτό το λόγο χρειάζεται να ξεριζωθεί ένα μέρος του μοναδικού δάσους της περιοχής. Στο δάσος αυτό βρίσκουν καταφύγιο άγρια ζώα, όπως ο γυπαετός της Κρήτης –είδος προς εξαφάνιση- και σπάνια είδη φυτών. Κάποιοι συμφωνούν κάποιοι άλλοι διαφωνούν, γι' αυτό το λόγο συγκαλείται Δημοτικό Συμβούλιο για να βρεθεί μια λύση. (Εκφράστε τα επιχειρήματά σας ανάλογα με το ρόλο τον οποίο έχετε και προσπαθήστε να καταλήξετε στην καλύτερη για εσάς λύση.)

Χαρακτηριστικά ομάδων

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

Πρόεδρος, τοπικό συμβούλιο: Ευγενικοί αλλά και φιλόδοξοι. Δείχνουν να έχουν διάθεση να συζητήσουν το θέμα. Στην πραγματικότητα τους ενδιαφέρει να μη χάσουν τους ψήφους. Κρατούν ισορροπίες και προσπαθούν να τα έχουν καλά με όλους.

Επιχειρήματα:

- Θα κόψουμε ένα μικρό μέρος του δάσους, όχι πολλά δέντρα, για να φτιαχτεί η παιδική χαρά και να έχουν χώρο τα παιδιά να παίζουν.
- Δε θα κόψουμε όλα τα δέντρα για να μη χαλάσουμε τις φωλιές του γυπαετού.
- Η παιδική χαρά είναι σημαντικό έργο για τα παιδιά για να μην κινδυνεύουν παίζοντας στους δρόμους ή να μένουν απομονωμένα στο σπίτι μπροστά από τον υπολογιστή ή την τηλεόραση.

ΥΠΕΡ

Παιδιά, γονείς παιδιών: Τα παιδιά είναι δραστήρια, κοινωνικά, ζωστρεφή και αγαπούν πολύ τη γυμναστική και το παιχνίδι. Βλέπουν την παιδική χαρά σαν μια διέξοδο στην καθημερινότητά τους, καθώς στο χωριό δεν έχει άλλο χώρο για παιχνίδι. Οι γονείς από την άλλη είναι πολυάσχολοι και θέλουν έναν ασφαλή χώρο κοντά τους που να πηγαίνουν μόνο τους. Επιδιώκουν την κοινωνικοποίηση των παιδιών τους. Προτιμούν την συναναστροφή τους με τα άλλα παιδιά απ' το να μένουν στο σπίτι μπροστά στον υπολογιστή και στην τηλεόραση.

Επιχειρήματα:

- Είναι σημαντικό να φτιαχτεί η παιδική χαρά, γιατί είμαστε παιδιά και δεν έχουμε άλλον τόπο για να παίζουμε ούτε που να βρεθούμε με τους φίλους μας.
- Θα μπορούμε να παίζουμε εκεί με ασφάλεια και να μην κινδυνεύουμε από τα αυτοκίνητα.
- Θα κάνουμε παρέες, θα κοινωνικοποιηθούμε και δε θα βαριόμαστε μόνο μας στο σπίτι.
- Θα γυμναζόμαστε παίζοντας σε έναν κοντινό και ασφαλή χώρο.

Αγρότης:

1. Ήρεμος, φυσιολάτρης, ευκατάστατος, χωρίς πολλές υποχρεώσεις. Έχει στην κατοχή του χωράφια δίπλα στο οικόπεδο όπου σχεδιάζεται να δημιουργηθεί η παιδική χαρά και είναι διατεθειμένος να τα παραχωρήσει.
2. Ήρεμος, οικογενειάρχης, φτωχός, μεροκαματιάρης, με μοναδική πηγή εισοδήματος το χωράφι του το οποίο καλλιεργεί. Αγαπάει το περιβάλλον και θέλει να το προστατέψει.

Επιχειρήματα:

1^{ος} αγρότης:

- Δεν πρέπει να ξεριζώσουμε τα δέντρα γιατί μας χαρίζουν οξυγόνο, ίσκιο και δροσιά το Καλοκαίρι.
- Το δασάκι είναι το μοναδικό στολίδι του χωριού και ομορφαίνει την περιοχή μας.

2^{ος} αγρότης:

- Αυτό το χωράφι είναι η μόνη μου περιουσία. Απ' αυτό καταφέρνω και βγάζω ένα εισόδημα για να ζήσω την οικογένειά μου. Δεν θέλω να κοπούν τα δέντρα, αλλά δεν μπορώ να δώσω και το χωράφι μου.

ΚΑΤΑ

Οικολόγοι: Νέοι, δυναμικοί με σπουδές στο περιβάλλον, αγαπούν τη φύση και κάνουν ότι ενέργειες χρειάζεται για να την προστατέψουν.

Επιχειρήματα:

- Κανένα δέντρο δεν πρέπει να κοπεί γιατί θα μειωθεί το οξυγόνο.
- Θα εξαφανιστεί η ομορφιά του τόπου μας.
- Η δροσιά και ο ίσκιος θα μειωθούν και το Καλοκαίρι που τα έχουμε ανάγκη δε θα τα έχουμε.
- Τα δέντρα θα χάσουν τις φωλιές τους. Ανάμεσά τους ο γυπαετός, ένα σπάνιο είδος πουλιού, θα κινδυνεύσει να εξαφανιστεί.
- Θα χαθούν ακόμη σπάνια είδη φυτών και τα λουλουδιών που θα υπάρχουν στο δάσος και η διαταραχθεί το οικοσύστημα. Θα σπάσει η τροφική αλυσίδα.

- Δεν θα υπάρχουν αρκετά δέντρα για να συγκρατούν τα νερά της βροχής και θα υπάρχει ο κίνδυνος της πλημμύρας με κάθε δυνατή νεροποντή.
- Τα παιδιά θα χάσουν την διασκέδαση να επισκέπτονται ένα δάσος και να μαθαίνουν για τη χλωρίδα και την πανίδα του.
- Τα παιδιά δε θα μάθουν να αγαπάνε και να σέβονται το φυσικό περιβάλλον

Δέντρα: Ήρεμα, δοτικά αλλά απελπισμένα και φοβισμένα. Δεν βλάπτουν κανέναν, απεναντίας ωφελούν. Αγωνιούν για το μέλλον τους.

Επιχειρήματα:

- Για να μεγαλώσουμε χρειάστηκαν χρόνια και χρόνια. . . Είναι άδικο να μας καταστρέψετε μέσα σε λίγα λεπτά.
- Αν μας κόψετε, δε θα έχετε οξυγόνο για να ζήσετε.
- Δε θα έχετε έναν ωραίο χώρο που να πηγαίνετε, να χαλαρώνετε και να απολαμβάνεται τη φύση.
- Το χωριό είναι χτισμένο σε λόφο και κινδυνεύει άμεσα από μία δυνατή νεροποντή. Εμείς κρατάμε με τις ρίζες μας τα νερά των βροχών και σας προστατεύουμε από πλημμύρες και λάσπες που διαφορετικά θα κατακυλούσαν στο χωριό.
- Θα καταστραφούν οι φωλιές των ζώων και δε θα έχουν τροφή και μέρος να ζήσουν.

Ζώα: Απελπισμένα, φοβισμένα. Ζουν ήρεμα και δεν βλάπτουν κανέναν. Αγωνιούν για το μέλλον τους.

Επιχειρήματα:

- Είναι το μοναδικό μέρος της περιοχής που μπορούμε να ζήσουμε καθώς εδώ βρίσκουμε τροφή.
- Θα χαλάσουν τα σπίτια μας και θα πρέπει να μεταναστεύσουμε να βρούμε καινούριο μέρος να ζήσουμε.
- Θα κινδυνεύσουμε να πεθάνουμε και να μας εξοντώσουν οι εχθροί μας γιατί δε θα έχουμε μέρος να προστατευθούμε.
- Τα παιδιά στην παιδική χαρά θα κάνουν φασαρία συνεχώς, θα χάσουμε την ηρεμία μας και δεν θα μπορούμε να ζήσουμε.
- Τα παιδιά θα πιάνουν τα μικρά μας και άθελά τους θα μας δημιουργούν προβλήματα.

Γειτόνισσες

1. Νευρική, όχι πολύ ευγενική, μεγάλη σε ηλικία, θέλει την ησυχία της. Μοναχική με μοναδική απασχόληση και ευχαρίστησή της η φροντίδα του κήπου της. Ανησυχεί

μήπως το παιχνίδι των παιδιών είναι αιτία να καταστραφούν τα φυτά και τα λουλούδια της.

2. Μικρή, εργαζόμενη, μητέρα μικρού παιδιού. Αποζητά την ηρεμία της όταν επιστρέφει απ' τη δουλειά, ώστε να μπορεί να κοιμάται ήρεμα το μωρό της και να μην γκρινιάζει.

Επιχειρήματα:

1^η γειτόνισσα:

- *Είμαι μεγάλη γυναίκα, άρρωστη, θα χάσω την ησυχία μου.*
- *Θα καταστραφεί ο κήπος μου, η μοναδική μου ασχολία και απασχόληση.*

2^η γειτόνισσα:

- *Δε θα μπορεί να κοιμηθεί ήσυχα το μωρό μου, θα γκρινιάζει. Εγώ έχω δουλειά το πρωί και δε θέλω να ξενυχτάω.*
- *Τα παιδιά μου θα βγαίνουν να παίζουν και δε θα διαβάζουν. Ακόμη οι φωνές των παιδιών θα τα ενοχλούν.*
- *Υπάρχει κίνδυνος με την μπάλα που θα παίζουν τα παιδιά.*

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Να βρεθεί ένας άλλος χώρος για να γίνει η παιδική χαρά, μακριά από το δάσος.
2. Να πάρουμε λίγο από το δάσος για να γίνει η παιδική χαρά. Να δημιουργηθεί παραπλήσιο καταφύγιο για τα ζώα που θα χάσουν το χώρο τους.
3. Να αγοράσουμε ένα γειτονικό χωράφι από τον αγρότη που δεν το έχει ανάγκη.
4. Το δάσος να μη μείνει αναξιοποίητο. Να δημιουργηθούν μικρά μονοπάτια, παγκάκια, κάδοι για να μπορούν να το επισκέπτονται. Να τοποθετηθούν πινακίδες που να καθοδηγούν τους επισκέπτες και να τους λένε πώς να συμπεριφέρονται.
5. Να τοποθετηθεί ένα προστατευτικό δίχτυ-πλέγμα στην παιδική χαρά για να φεύγει η μπάλα και ενοχλεί τις γειτόνισσες.
6. Η παιδική χαρά να είναι ανοιχτή τις πρωινές και απογευματινές ώρες και όχι τις ώρες κοινής ησυχίας.
7. Να προσληφθεί φύλακας στην παιδική χαρά που να έχει γνώσεις από πρώτες βοήθειες σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

8. Να κατασκευαστεί μονοπάτι πλακόστρωτο προς την παιδική χαρά, έτσι ώστε να μην πλησιάζουν αυτοκίνητα και μηχανές και κάνουν θόρυβο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

Τα παιδιά ψήφισαν και η πλειοψηφία επέλεξε τον συνδυασμό των προτάσεων 3, 4, 5, 6, 7 και 8.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το παιχνίδι ρόλων εξελίχθηκε σύμφωνα με τον προγραμματισμό μας. Τα παιδιά ανταποκρίθηκαν και έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον γιατί το θέμα τους ήταν οικείο, καθώς το είχαν συζητήσει με τον πρόεδρο του χωριού. Ακόμη εξέφρασαν πολλά επιχειρήματα, μιας και το θέμα το είχαμε συζητήσει διεξοδικά στη μελέτη περιβάλλοντος.

Οι αρχικοί μας στόχοι επιτεύχθηκαν ως επί το πλείστον:

- Τα παιδιά εργάστηκαν ομαδικά, λαμβάνοντας αποφάσεις σε ένα κόσμιο και δημοκρατικό κλίμα.
- Το καθένα εξέφρασε τη δική του γνώμη, συμπληρώνοντας το ένα το άλλο.
- Όλες οι απόψεις ήταν δεκτές και σεβαστές και αξιολογήθηκαν από τα ίδια τα παιδιά στα πλαίσια ενός επικοινωνιακού διαλόγου.
- Προβληματίστηκαν με γνώμονα το κοινό συμφέρον και είδαν πως λειτουργεί η κοινωνία των ανθρώπων.
- Κατάλαβαν ότι υπάρχουν διαφορετικές απόψεις για κάθε θέμα καθώς και ότι οι σχέσεις των ανθρώπων είναι πολύπλοκες.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Σαββάκης Αλέξανδρος

Κοκαράκη Ευαγγελία

Γαβριδάκη Ζαμπία

(Α & Β & Γ τάξεις)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΤΡΟΚΕΦΑΛΙΟΥ. «Κατασκευή Λιμανιού»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Σε μια παραλία του νησιού μας, ανάμεσα σε δυο παραθαλάσσιους οικισμούς, οι κάτοικοι των οποίων απασχολούνται με τον τουρισμό, προτείνεται να κατασκευαστεί ένα μεγάλο λιμάνι. Οι Αρχές θεωρούν ότι το λιμάνι θα βοηθήσει στην ανάπτυξη της περιοχής και θα δημιουργηθούν πολλές θέσεις εργασίας. Όσοι ασχολούνται με τον τουρισμό υποστηρίζουν ότι οι παρεμβάσεις που θα γίνουν στην περιοχή θα είναι τέτοιες που θα τους επηρεάσουν αρνητικά. Έτσι διαφωνούν με την κατασκευή του. Όμως οι άλλοι κάτοικοι, που μαστίζονται από την ανεργία, συμφωνούν γιατί πιστεύουν ότι θα δημιουργηθούν πολλές θέσεις εργασίας και θα βρουν δουλειά. Υπάρχουν και κάποιιοι που υποστηρίζουν ότι το μέγεθος του έργου αυτού θα είναι τόσο μεγάλο ώστε η οικολογική καταστροφή θα είναι τεράστια. Στο Δημοτικό Συμβούλιο που συγκαλείται για την έγκριση κατασκευής του λιμανιού να αναπτύξετε τα επιχειρήματά σας, ανάλογα με το ρόλο που έχετε, και να προσπαθήσετε να καταλήξετε στην καλύτερη για εσάς λύση.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ - ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Χαρακτήρες: Ευγενικοί αλλά και φιλόδοξοι. Τους ενδιαφέρει να μη δυσαρεστήσουν τους κατοίκους και να έχουν καλές σχέσεις με όλους.

Επιχειρήματα

Αγαπητοί, συμπολίτες και εκπρόσωποι των φορέων της περιοχής μας. Σας καλέσαμε σήμερα εδώ για να συζητήσουμε ένα πολύ σημαντικό θέμα που μας απασχολεί σαν κοινωνία – το λιμάνι του Τυμπακίου ή αλλιώς το Λιμάνι του Νότου.

Η κατασκευή ενός τέτοιου τεράστιου έργου θα έχει θετικές και αρνητικές συνέπειες στην περιοχή μας. Για το λόγο αυτό, εμείς σαν Δημοτικό Συμβούλιο δεν μπορούμε να αποφασίσουμε μόνοι μας για τη δημιουργία του ή όχι. Θα θέλαμε λοιπόν να ακούσουμε και τη δική σας άποψη.

Ας ξεκινήσουμε με τον εκπρόσωπο των ανέργων.

ΥΠΕΡ

ΠΕΡΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ

Χαρακτήρας: Διπλωμάτης και έμπειρος πολιτικός. Τον ενδιαφέρει η ουσιαστική ανάπτυξη του τόπου και οι σωστές συνθήκες διαβίωσης όλων των κατοίκων, πέρα από προσωπικά συμφέροντα. Δεν τον ενδιαφέρει το πολιτικό κόστος.

Επιχειρήματα

Κυρίες και κύριοι, η Περιφέρεια θεωρεί, ότι αν κατασκευαστεί το λιμάνι θα αναπτυχθεί η ευρύτερη περιοχή. Θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας κι αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της ανεργίας. Θα υπάρξει οικονομική ανάπτυξη στον τόπο μας. Θα αναβαθμιστεί το οδικό δίκτυο κι έτσι η μεταφορά των αγαθών θα γίνεται ευκολότερα και οικονομικότερα. Θα υπάρξει αύξηση της τιμής της γης. Η επένδυση αυτή είναι πολύ μεγάλη για την εποχή μας.

ΑΝΕΡΓΟΣ

Χαρακτήρας: Χρόνια άνεργος, με μεγάλο οικονομικό πρόβλημα. Η οικογένειά του είναι πολυμελής και ο ίδιος απελπισμένος.

Επιχειρήματα

Σαν εκπρόσωπος των ανέργων της περιοχής μας, ψηφίζω «ΥΠΕΡ» της δημιουργίας του λιμανιού γιατί θα δημιουργήσει ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ και πτώση της ανεργίας που τόσο μαστίζει την περιοχή μας. Οι άνεργοι θα βρουν δουλειά, θα καλυτερέψει το βιοτικό επίπεδο και έτσι θα μπορούν να προσφέρουν ένα καλύτερο αύριο για την οικογένειά τους.

Στην περιοχή μας, εδώ στη Μεσαρά, χρειαζόμαστε ένα τέτοιο λιμάνι, γιατί θα συμβάλλει στην αγροτική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής μας.

ΑΓΡΟΤΗΣ

Χαρακτήρας: Φιλήσυχος πολίτης, οικογενειάρχης. Θεωρεί ότι αν γίνει το λιμάνι, τα προϊόντα του θα μεταφέρονται ευκολότερα και με μικρότερο κόστος στον προορισμό τους. Το κέρδος του σ' αυτή την περίπτωση θα είναι μεγαλύτερο.

Επιχειρήματα

Η κατασκευή ενός εμπορικού λιμανιού, μόνο θετικά θα επηρεάσει την περιοχή μας. Η Μεσαρά είναι το περιβόλι της Κρήτης. Χιλιάδες κάτοικοι ασχολούνται με τη γη και τα προϊόντα της. Όμως η μεγάλη απόσταση από το ήδη υπάρχον λιμάνι επιβαρύνει οικονομικά τα προϊόντα μας, με αποτέλεσμα να μην είναι ανταγωνιστικά. Επίσης η αύξηση του πληθυσμού της περιοχής κατά τους καλοκαιρινούς μήνες λόγω τουρισμού, θα έχει σαν αποτέλεσμα της αύξησης των προϊόντων τους αυτό το διάστημα στην εγχώρια αγορά.

Σχόλια

Η ενημέρωση του για αυτό το θέμα προέρχεται από ανεπίσημες πηγές.

ΚΑΤΑ

Ξενοδόχος

Χαρακτήρας: Απαιτητικός, καθόλου διπλωμάτης, επίμονος.

Επιχειρήματα

Εμείς οι ξενοδόχοι θεωρούμε ότι η κατασκευή ενός έργου τέτοιου μεγέθους θα υποβαθμίσει αρκετά την περιοχή μας.

Εδώ και αρκετά χρόνια συντελείται μια μεγάλη προσπάθεια για τουριστική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής μας (Matala Festival, Καλαμάκι, Αγία Γαλήνη, Καμηλάρι). Η υποβάθμιση λοιπόν της περιοχής μας: περιβαλλοντική, αισθητική ... θα επιφέρει σημαντική μείωση του τουρισμού.

Σαν επαγγελματίες έχουμε επενδύσει αρκετά χρήματα για τα ξενοδοχεία μας και έχουμε δανειστεί σημαντικά ποσά. Η κατασκευή λοιπόν του λιμανιού και η πτώση του τουρισμού θα μας καταστρέψει οικονομικά.

Ψηφίζουμε λοιπόν, ΟΧΙ, στη δημιουργία ενός τέτοιου λιμανιού.

Εστιάτορας

Χαρακτήρας: Απαιτητικός, καθόλου διπλωμάτης, επίμονος. Σκέφτεται το εύκολο κέρδος.

Επιχειρήματα

Όπως όλοι ξέρουμε ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού της Κρήτης ασχολείται με τον τουρισμό και στην περιοχή μας το ποσοστό αυτό μπορεί να είναι και παραπάνω. Αν δημιουργηθεί το λιμάνι θα προκληθεί σημαντική περιβαλλοντική επιβάρυνση. Οι θάλασσές μας θα μολυνθούν κι έτσι οι τουρίστες οι οποίοι κατά κύριο λόγο έρχονται για τις καθαρές θάλασσες και τον ήλιο μας δε θα έρχονται πια.

Η λειτουργία ενός τέτοιου λιμανιού δε σταματάει ούτε τη νύχτα. Αυτό θα προκαλέσει μεγάλη φωτορύπανση και ηχορύπανση στην περιοχή κάτι που θα λειτουργήσει αρνητικά στον τουρισμό. Επίσης η αισθητική αλλοίωση του περιβάλλοντος είναι σημαντική. Εμείς, σαν εστιάτορες ψηφίζουμε αρνητικά στη δημιουργία ενός τέτοιου λιμανιού, γιατί θα μας καταστρέψει αρνητικά.

Σχόλια

Τον ενδιαφέρει μόνο το προσωπικό του κέρδος. Δεν ενδιαφέρεται για τις άλλες κοινωνικές ομάδες.

ΟΙΚΟΛΟΓΟΣ

Χαρακτήρας: Νεαρός, δυναμικός, με σπουδές στο περιβάλλον.

Επιχειρήματα

Όπως, όλοι ξέρετε η περιοχή μας είναι ήδη αρκετά επιβαρυνμένη από τα φυτοφάρμακα. Η δημιουργία ενός τέτοιου λιμανιού θα υποβαθμίσει ακόμα περισσότερο το περιβάλλον. Θα μολυνθεί το θαλάσσιο περιβάλλον και θα πεθάνουν πολλοί θαλάσσιοι οργανισμοί. Μην ξεχνάτε ότι στην περιοχή μας γεννάει τα αυγά της η χελώνα «Caretta, Caretta» η οποία είναι απειλούμενο είδος.

Επίσης τα καυσάερια των φορτηγών και των πλοίων θα προκαλέσουν ατμοσφαιρική ρύπανση, η οποία με τη σειρά της θα δημιουργήσει όξινη βροχή που θα καταστρέψει τους σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής μας.

Με μια μικρή έρευνα που κάναμε η εταιρεία που ενδιαφέρεται για την κατασκευή του λιμανιού δε φημίζεται και για τις περιβαλλοντικές της ευαισθησίες. Για όλους τους παραπάνω λόγους ψηφίζουμε «ΚΑΤΑ».

Σχόλια

Δεν έχει προσωπικό όφελος. Ενδιαφέρεται μόνο για τις επιπτώσεις που θα έχει η δημιουργία ενός τέτοιου λιμανιού στην ευρύτερη περιοχή.

ΨΑΡΑΣ

Χαρακτήρας: Φιλήσυχος οικογενειάρχης. Γνωρίζει κάποια πράγματα για την προστασία του περιβάλλοντος αλλά ενδιαφέρεται κυρίως για το οικονομικό του όφελος.

Επιχειρήματα

Όλοι βρεθήκαμε εδώ για να συζητήσουμε για ένα πολύ σημαντικό θέμα, το Λιμάνι του Νότου. Εμείς οι ψαράδες δε θέλουμε την κατασκευή του έργου αυτού, επειδή θεωρούμε ότι αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα την τεράστια μόλυνση της θάλασσας. Ένα από τα αποτελέσματα της μόλυνσης θα είναι η μείωση των ψαριών που θα μας οδηγήσει σε οικονομικό μαρασμό. Έτσι δε θα μπορούμε να συντηρήσουμε εμάς και τις οικογένειές μας.

Σχόλια: Η ενημέρωση του για αυτό το θέμα προέρχεται από ανεπίσημες πηγές. Δεν έχει ενημερωθεί αρκετά για το έργο και τις επιπτώσεις του.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

Τελικά μετά από συζήτηση προτάθηκε η δημιουργία ενός μικρότερου εμπορικού και τουριστικού λιμανιού.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Οι μαθητές δούλεψαν με μεγάλη όρεξη κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας τους και κατέληξαν στα συγκεκριμένα επιχειρήματα αντλώντας πληροφορίες από σχετικά δημοσιεύματα. Πολύτιμη ήταν και η βοήθεια που δέχτηκαν από τους γονείς τους, αφού τα επαγγέλματά τους έχουν σχέση με τους ρόλους που υποδύθηκαν οι μαθητές μας. Η συζήτηση που έγινε μέσα στην τάξη την ώρα που ανατέθηκαν οι ρόλοι στα παιδιά έπαιξε επίσης σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση αυτών των επιχειρημάτων. Η συνεργασία των ομάδων ήταν άψογη χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: **Δαμιανάκη Αντιγόνη**
Ντρετάκης Εμμανουήλ
(Ε & Στ τάξεις)

2° ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «Εγκατάσταση ξενοδοχειακής μονάδας στην παραλία του Κόκκινου Πύργου»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Ένας αισιόδοξος επιχειρηματίας θέλει να ανοίξει ξενοδοχείο στον Κόκκινο Πύργο, το οποίο, πέρα από δωμάτια, θα διαθέτει και αρκετά καταστήματα και χώρους ψυχαγωγίας και διασκέδασης. Το ποσό για την άδεια που θα καταβληθεί στο Δήμο είναι μεγάλο, αφού ζητάει να κλείσει και ένα μεγάλο μέρος της παραλίας. . .

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

Δήμαρχος-δημοτικοί σύμβουλοι

Χαρακτήρας: Ευγενικοί, φιλόδοξοι, διπλωμάτες. Ενδιαφέρονται κυρίως για τις ψήφους.

Επιχειρήματα:

- Θέλουν να προστατεύσουν την περιοχή και να έχουν πρόσβαση όλοι σε όλο το μήκος της παραλίας
- Υπέρ της κατασκευής από τη μια, γιατί θα υπάρξει ανάπτυξη του τουρισμού και της απασχόλησης
- Δε θέλουν όμως να δυσφημιστεί ο Δήμος από οικολόγους και κατοίκους της περιοχής

Σχόλια: Επιδιώκουν την προσωπική τους προβολή και την ανάπτυξη του έργου τους. Στην πραγματικότητα δεν ενδιαφέρονται τόσο για το περιβάλλον και βλέπουν τους κατοίκους μόνο ως ψήφους. . .

ΥΠΕΡ

Επιχειρηματίας

Χαρακτήρας: Επίμονος, αισιόδοξος, διπλωμάτης

Επιχειρήματα:

- Υπέρ της εγκατάστασης για αύξηση των εσόδων του
- Θέλει να του επιτρέψουν να κλείσει μέρος της παραλίας για να προσελκύσει κι άλλους πελάτες, προβάλλοντας ως επιχείρημα την αύξηση των τουριστών στην περιοχή

Σχόλια: Κάνει μεγαλεπίβολα σχέδια, κυνηγάει μόνο το προσωπικό του κέρδος και στην ουσία δεν τον ενδιαφέρει η γνώμη κανενός αντιπυθόμενου.

Ταξιδιωτικός πράκτορας

Χαρακτήρας: Απελπισμένος, επιδιώκει με κάθε τρόπο τη βελτίωση της οικονομικής του κατάστασης και τη διατήρηση της επιχείρησής του

Επιχειρήματα:

- Υπέρ της κατασκευής για αύξηση των εσόδων του
- Προβάλλει συνεχώς την αύξηση του τουρισμού και την ανάπτυξη της περιοχής τους

Σχόλια: Δείχνει διάθεση να συνεργαστεί με τον ξενοδόχο και είναι φιλόδοξος για το μέλλον του τόπου

ΚΑΤΑ

Κάτοικος της περιοχής, ψαράς, ιδιοκτήτης άλλου ξενοδοχείου

Χαρακτήρας: Φιλήσυχοι πολίτες, οικογενειάρχες, καθόλου διπλωμάτες

Επιχειρήματα:

- Κατά της κατασκευής γιατί δε θα έχουν πρόσβαση σε όλη την παραλία
- Μείωση της πελατείας τους και των τιμών των προϊόντων και των υπηρεσιών τους λόγω ανταγωνισμού
- Το κλείσιμο μεγάλου μέρους της παραλίας εμπόδιο στη δουλειά του ψαρά

Σχόλια: Σε αντιδικία με τη δημοτική αρχή και τον ξενοδόχο, ενδιαφέρονται κυρίως για τις μικρές επιχειρήσεις τους

Οικολόγος

Χαρακτήρας: Νεαρός, δυναμικός, μορφωμένος, ακτιβιστής

Επιχειρήματα:

- Κατά της κατασκευής, δε θέλει να χαλάσει το φυσικό κάλλος της περιοχής
- Θέλει να προστατευτεί η περιοχή που η χελώνα καρέττα-καρέττα γεννάει τα αυγά της
- Ηχορρύπανση από τους χώρους διασκέδασης του ξενοδοχείου φοβάται για τυχόν μόλυνση της θάλασσας, από κακή διαχείριση αποβλήτων της μονάδας

Χελώνα καρέττα-καρέττα

Χαρακτήρας: Απελπισμένη

Επιχειρήματα:

- Φοβάται ότι από την τουριστική ανάπτυξη της παραλίας θα καταστραφούν τα αυγά που γέννησε. Αν βγουν από τα αυγά τους οι νεοσσοί, θα τρέξουν προς το μέρος του ξενοδοχείου αντί να τραβήξουν προς τη θάλασσα.

Σχόλια: Δεν αντέχει να χάσει τα μικρά της εξαιτίας του τουρισμού. . .

ΛΥΣΗ

Αφού χωρίστηκαν οι μαθητές σε ομάδες, ανέλαβε η καθεμία το ρόλο της. Τα παιδιά παρουσίασαν τα επιχειρήματά τους για την κατασκευή ή μη της ξενοδοχειακής μονάδας στην παραλία. Κατανόησαν το θέμα του παιχνιδιού ρόλων και το επεξεργάστηκαν όσο καλύτερα μπορούσαν. Στο τέλος, όλη η τάξη πήρε μέρος στη συζήτηση και συμφώνησαν στο να μη γίνει τελικά το ξενοδοχείο.

Η εργασία ήταν επικοινωνιακή για τα παιδιά. Έμαθαν να υποδύονται ένα ρόλο, να συνεργάζονται με τα μέλη της ομάδας τους και, χωρίς τη βοήθεια του δασκάλου, να καταλήγουν σε μία λύση. Το δικό τους συμπέρασμα ήταν πως προβλήθηκαν αξίες: συνεργασία, ομαδικότητα, αλληλεγγύη, κατανόηση των διαφορετικών απόψεων. . .

Υπεύθυνες Δασκάλες: Κουτεντάκη Ειρήνη
Κατέλα Ασημίνα
(Γ & Ε₁ τάξεις)

2° ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ «Δημιουργία χώρου υγιεινομικής ταφής απορριμάτων»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Στην περιοχή που ζεις πρόκειται να δημιουργηθεί ένας Χώρος Υγιεινομικής Ταφής Απορριμάτων (ΧΥΤΑ). Για το σκοπό αυτό έχει βρεθεί ένας φρυγανότοπος 80 στρεμμάτων, δυο χιλιόμετρα μακριά από το χωριό Απέρι και αρκετά κοντά σε προστατευόμενη περιοχή. Το γεγονός αυτό έχει προκαλέσει ποικίλες αντιδράσεις υπέρ και κατά του ΧΥΤΑ.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ

Χαρακτήρας: Πισμένος από το πρόβλημα των σκουπιδιών στην περιφέρεια του. Πρέπει να βρει άμεσα ένα χώρο για την κατασκευή ενός νέου ΧΥΤΑ και μαθαίνει για την ύπαρξη 80 ανεκμετάλλεωτων στρεμμάτων σε ένα απομακρυσμένο χωριό, που του φαίνεται κατάλληλος. Δεν θέλει να προκαλέσει έντονες αντιδράσεις.

Επιχειρήματα:

- Υπέρ της κατασκευής, καθώς οι ΧΥΤΑ αποτελούν καλύτερη λύση από τις χωματερές και παράγουν εκμεταλλεύσιμη ενέργεια από τα σκουπίδια.
- Ανοιχτός σε εναλλακτική πρόταση που θα προσφέρει λύση στο πρόβλημα των σκουπιδιών

ΥΠΕΡ

ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΑΠΕΡΙΟΥ

Χαρακτήρας: Μαθαίνει για τη δημιουργία του ΧΥΤΑ και αισθάνεται ανακούφιση. Δεν έχει αγροτική περιουσία και εργάζεται περιστασιακά στα κτήματα των συγχωριανών του για να ζήσει την οικογένειά του. Ελπίζει ότι θα μπορέσει να βρει μια πιο σταθερή δουλειά στο έργο που σχεδιάζεται.

Επιχειρήματα:

- Η κατασκευή του ΧΥΤΑ θα ανοίξει νέες θέσεις εργασίας στον τομέα της καθαριότητας.
- Θα απασχοληθούν πολλοί άνεργοι της περιοχής.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ

Χαρακτήρας: Του ανήκουν 80 στρέμματα γης, αναξιοποίητα για εκείνον, αφού ζει μακριά από το χωριό. Νιώθει σε αδιέξοδο, γιατί έχει μόλις απολυθεί. Τα χρήματα από την πώληση θα

αποτελέσουν σωτηρία γι' αυτόν και σκοπεύει με αυτά να ανοίξει δική του επιχείρηση για να βγάλει τα προς το ζην.

Επιχειρήματα:

- Η δημιουργία του ΧΥΤΑ θα δώσει λύση σε πολλούς ανέργους, θα τους βγάλει από την ανασφάλεια και το άγχος.
- Μπορεί να γίνει η αρχή για επενδύσεις στην περιοχή, ίσως να πουληθούν και άλλα χωράφια αναξιοποίητα, όπως το δικό του.

ΚΑΤΑ

ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΑΠΕΡΙΟΥ

Χαρακτήρας: Ζει στο Απέρι και μαθαίνει ότι πολύ κοντά στο σπίτι του θα κατασκευαστεί ένας ΧΥΤΑ. Ανησυχεί ότι θα υποβαθμιστεί η ποιότητα ζωής της οικογένειάς του, και είναι αντίθετος στην κατασκευή του.

Επιχειρήματα:

- Οι κάτοικοι της περιοχής θα ενοχλούνται από τη συνεχή διέλευση των απορριμματοφόρων.
- Η αισθητική υποβάθμιση της περιοχής θα είναι βέβαιη.
- Οι μυρωδιές δε θα περιοριστούν πάνω από τον ΧΥΤΑ, αλλά θα κατακλύσουν την περιοχή.

ΑΓΡΟΤΗΣ

Χαρακτήρας: Καλλιεργεί τα προϊόντα του σε ένα αγρόκτημα έξω από το Απέρι, δίπλα στο χώρο που πρόκειται να κατασκευαστεί ο ΧΥΤΑ. Αγρονιά καθώς το αγρόκτημα αυτό είναι η μόνη πηγή εισοδήματός του. Ο θυμός του είναι μεγάλος γιατί ουσιαστικά καταστρέφεται το δεύτερό του σπίτι και η ζωή του ολόκληρη.

Επιχειρήματα:

- Η δημιουργία του ΧΥΤΑ θα σημάνει το τέλος των καλλιεργειών γύρω του, αφού τα νερά της βροχής μπορεί να παρασύρουν τα υγρά από τα σκουπίδια προς το υπέδαφος.
- Ακόμη και να περιοριστούν τα υγρά, η μυρωδιά θα κάνει ανυπόφορη την εργασία στην περιοχή.

ΟΙΚΟΛΟΓΟΣ

Χαρακτήρας: Είναι μαχητικό μέλος οικολογικής οργάνωσης. Πληροφορείται ότι σχεδιάζεται η κατασκευή ΧΥΤΑ πολύ κοντά σε περιοχή που έχει χαρακτηριστεί προστατευόμενη. Θεωρεί ότι είναι απαράδεκτη αυτή η κίνηση και θα αγωνιστεί με όλες του τις δυνάμεις.

Επιχειρήματα:

- Υπάρχει κίνδυνος να ξεκινήσει πυρκαγιά από τον ΧΥΤΑ και να κινδυνεύσει η γύρω περιοχή.
- Τα υγρά από την αποσύνθεση των σκουπιδιών μπορεί να μολύνουν τα υπόγεια νερά.
- Δεν προωθείται με αυτό τον τρόπο η ιδέα της ανακύκλωσης από τους πολίτες.
- Προτείνει τη δημιουργία ενός εργοστασίου ανακύκλωσης ως εναλλακτική λύση.

ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Χαρακτήρας: Ενημερώνετε ότι στο Δήμο του πρόκειται να κατασκευαστεί ένας ΧΥΤΑ που θα δέχεται τα απορρίμματα της ευρύτερης περιοχής. Δυσανεστείται από τη σκέψη ότι θα υποβαθμιστεί ο Δήμος του και δε δέχεται να γίνει το έργο.

Επιχειρήματα:

- Η υποβάθμιση της περιοχής και γενικότερα της ποιότητας ζωής.
- Η απόσταση του ΧΥΤΑ από την κατοικημένη περιοχή είναι πολύ μικρή και ο κίνδυνος από διαρροές αποβλήτων είναι υπαρκτός.
- Ενόχληση από τη συνεχή διέλευση των οχημάτων.
- Αισθητική υποβάθμιση του τοπίου.

ΛΑΓΟΣ

Χαρακτήρας: Ο φρυγανότοπος που έχει φτιάξει τη φωλιά του κινδυνεύει. Οι άνθρωποι σκοπεύουν να τον ισοπεδώσουν για να φτιάξουν κάποιο έργο, πράγμα που του προκαλεί θυμό. Θα πρέπει να μετακινηθεί σε άλλη περιοχή για ασφάλεια.

Επιχειρήματα:

- Έχει δικαίωμα να παραμείνει στο φυσικό του τόπο και να μην μετακινηθεί.
- Μετά το κλείσιμο του ΧΥΤΑ η περιοχή θα έχει καταστραφεί για όλα τα ζώα.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, ακολούθησε συζήτηση, για να διαπιστωθεί ποια πλευρά είχε τα πειστικότερα επιχειρήματα. Κατά γενική ομολογία, η άποψη κατά του ΧΥΤΑ ήταν η επικρατέστερη. Γενικότερα οι μαθητές έδειξαν έντονο ενδιαφέρον για τη σωτηρία του περιβάλλοντος, ενώ ένα από τα επιχειρήματα που ακούστηκαν, η δημιουργία δηλαδή ενός

εργοστασίου ανακύκλωσης απορριμμάτων, επιλέχθηκε ως η καλύτερη λύση για το πρόβλημα των σκουπιδιών.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι μαθητές δέχτηκαν με ενθουσιασμό να «πρωταγωνιστήσουν» στο παιχνίδι ρόλων και υποστήριξαν με πάθος τα επιχειρήματά τους. Η όλη διαδικασία τους βοήθησε να διαπιστώσουν ότι μπορεί να υπάρξουν πολλές και διαφορετικές οπτικές γωνίες πάνω στο ίδιο θέμα, καθώς επίσης και το ότι είναι αναγκαίο να μπορούν να στηρίζουν τις απόψεις τους με λογικά επιχειρήματα.

Το συγκεκριμένο σενάριο ενίσχυσε την οικολογική συνείδηση των μαθητών. Μέσα από την προσπάθεια που κατέβαλαν για να βρουν τα κατάλληλα επιχειρήματα, συνειδητοποίησαν την αξία που έχει η καλή ενημέρωση πάνω στα ζητήματα της καθημερινότητας, ώστε να είναι υπεύθυνοι και ενεργοί πολίτες.

Με το παιχνίδι ρόλων και τη δημιουργία ομάδων ενισχύθηκε η συνεργασία ανάμεσα στους μαθητές, οι οποίοι έμαθαν επίσης ότι είναι προς το συμφέρον όλων να μην επικρατεί η άποψη του ισχυρότερου, αλλά να επιλέγονται οι συναινετικές λύσεις.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι:

Μαρακομιχελάκη Θεοφανή
Ρηγάκη Μαρία
Σαββάκη Αθηνά
Γιαννακάκης Φραγκίσκος (Διευθυντής)
(Δ & ΣΤ₁ & ΣΤ₂ τάξεις)

2° ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «Υπεραλίευση – Παράνομη Αλιεία – Απειλούμενα Είδη»

Η Αλιεία αποτελεί κλάδο της πρωτογενούς παραγωγής της Ελλάδας.

Η Μεσόγειος είναι μία από τις πιο υπεραλιευμένες θάλασσες στον κόσμο. Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, πάνω από το 65% των ιχθυαποθεμάτων στην περιοχή είναι εκτός των ασφαλών βιολογικών ορίων. Δυστυχώς είναι προφανές ότι το ισχύον πλαίσιο διαχείρισης και ελέγχου της αλιείας στην Ελλάδα είναι ελλιπές, και οδηγεί στην εκτεταμένη υποβάθμιση των αλιευμάτων, την υπεραλίευση, την παράνομη και καταστροφική αλιεία. Η μεσογειακή φώκια μοναχός είναι το ένα από τα δύο εναπομείναντα είδη φώκιας μοναχού της οικογένειας των φωκιδών. Σήμερα, με αριθμό μικρότερο από 600 ζώα, χαρακτηρίζεται ως κρισίμως κινδυνεύον με αφανισμό.

Στις ελληνικές θάλασσες απαντώνται εννέα είδη δελφινιών.

Οι φυσικοί εχθροί των δελφινιών είναι ελάχιστοι. Κι όμως τα δελφίνια κινδυνεύουν στη Μεσόγειο καθώς και παγκόσμια. εξαιτίας μιας σειράς ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

Στον πλανήτη υπάρχουν επτά είδη θαλάσσιων χελωνών. Όλες οι θαλάσσιες χελώνες ξεκινούν την ζωή τους ως έμβρυα σε αυγά που εναποθέτουν οι χελώνες στην άμμο. Η υποβάθμιση και η καταστροφή των βιότοπων όπου αναπαράγεται η καρέτα θέτουν σε σοβαρό κίνδυνο την επιβίωση του είδους.

ΠΑΡΑΛΙΑ ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΠΥΡΓΟΥ - ΚΑΤΑΛΥΚΗΣ

Ο Κόκκινος Πύργος είναι παραθαλάσσιος οικισμός 67 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά του Ηρακλείου. Αποτελεί προστατευόμενη παραλία για τις Χελώνες που αναπαράγονται εκεί.

ΣΕΝΑΡΙΟ

Στο παραδοσιακό ψαροχώρι του Κόκκινου Πύργου στη μεγάλη αίθουσα μιας τοπικής ψαροταβέρνας, διεξάγεται μια συζήτηση σχετικά με την επερχόμενη απαγόρευση της ανεξέλεγκτης υπεραλίευσης στην περιοχή.

Οι κάτοικοι της περιοχής είναι διχασμένοι. Από τη μια η ανεξέλεγκτη αλιεία θέτει σε σοβαρό κίνδυνο την επιβίωση απειλούμενων θαλάσσιων ειδών. Από την άλλη πολλοί επισκέπτονται την περιοχή για να δοκιμάσουν φρέσκο ντόπιο ψάρι.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ – ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Χαρακτήρας: Διαλλακτικοί αλλά και οραματιστές. Βασική τους επιδίωξη να τα έχουν καλά με όλους, χωρίς να έρθουν σε σύγκρουση με κοινωνικές ομάδες.

Επιχειρήματα: Ενδιαφέρονται για την προστασία των θαλάσσιων ειδών, αλλά δεν θέλουν και να δημιουργήσουν προβλήματα στους ντόπιους ψαράδες. Ωστόσο θέλουν να αποφύγουν και τις αντιπαραθέσεις με τις οικολογικές οργανώσεις.

Σχόλια: Στην πραγματικότητα δεν τους ενδιαφέρει η προστασία των απειλούμενων ειδών αλλά για ψηφοθηρικούς λόγους θέλουν να δείξουν οικολογικές ανησυχίες.

ΥΠΕΡ: ΝΟΜΑΡΧΗΣ

Χαρακτήρας: Νέος πολιτικός, όχι ιδιαίτερα διαλλακτικός, διατυπώνει με παρηρησία τις απόψεις του, επίμονος όταν θεωρεί ότι έχει δίκιο.

Επιχειρήματα: Πιστεύει ότι η αλιεία αν συνεχιστεί με τους ίδιους ρυθμούς, σε μερικά χρόνια η Μεσόγειος θα είναι μια νεκρή θάλασσα. Θα ήθελε πιο αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο για την αλιεία, έτσι ώστε να προστατευθούν τα θαλάσσια είδη. Δεν πιστεύει ότι οι ψαράδες θα αντιμετωπίσουν ιδιαίτερα προβλήματα.

Σχόλια: Είναι από τους πολιτικούς που θέλουν να αφήνουν τη σφραγίδα τους με καινο-τόμες δράσεις και δε διστάζει να συγκρουστεί με συμφέροντα ομάδων.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Χαρακτήρας: Αποτελούνται από νέους ανθρώπους μορφωμένους δυναμικούς με όραμα που φιλοδοξούν να μεταδώσουν τις οικολογικές τους ανησυχίες και να εμφυσήσουν οικολογικό πνεύμα σε όλες τις δραστηριότητες που έχουν να κάνουν με το περιβάλλον.

Επιχειρήματα: Είναι πεπεισμένοι ότι η ανεξέλεγκτη αλιεία θα οδηγήσει σύντομα σε αφανισμό πολλά θαλάσσια είδη πολλά από τα οποία θα μπορεί κανείς στο μέλλον να θαυμάσει μόνο σε ειδικά ενυδρεία. Ζητούν μια λύση άμεσα με οποιοδήποτε κόστος.

Σχόλια: Είναι επίμονοι και συχνά η συζήτηση μαζί τους μοιραία καταλήγει σε εντάσεις.

ΔΕΛΦΙΝΙΑ

Χαρακτήρας: Είναι πανικόβλητα, φοβούνται πλέον τους ανθρώπους.

Επιχειρήματα: Η εύρεση τροφής γίνεται ολοένα και πιο δύσκολη, έτσι τα δίκτυα των ψαράδων αποτελούν πόλο έλξης για αυτά. Πολλές φορές παγιδεύονται σ'αυτά και κινδυνεύουν από ασφυξία ή και θανατώνονται από τους ίδιους τους ψαράδες.

Σχόλια: Φοβούνται τόσο τους ανθρώπους που τρέμουν όταν τους βλέπουν. Θυμούνται με νοσταλγία παλιότερα χρόνια όταν οι άνθρωποι ζούσαν αρμονικά με τα πλάσματα της θάλασσας και ψάρευαν μόνο όσα χρειαζόνταν για να ζήσουν. Τώρα οι άνθρωποι είναι σκληροί και τιμωρούν με θάνατο όποιο πλάσμα βρεθεί στο δρόμο τους.

ΦΩΚΙΕΣ

Χαρακτήρας: Φοβισμένες, ανησυχούν σοβαρά για το αύριο αυτών και των μικρών τους.

Επιχειρήματα: Τα ψάρια που είναι η αγαπημένη τους τροφή, διαρκώς λιγοστεύουν και είναι αναγκασμένες να πηγαίνουν όλο και πιο μακριά για να βρουν τροφή για αυτές και τα μικρά τους. Έτσι είναι εκτεθειμένες σε πολλούς κινδύνους, άλλα αρπακτικά, αλλά και τον ίδιο τον άνθρωπο που όταν τις βρει στα δίχτυα τις θανατώνει χωρίς δεύτερη σκέψη.

Σχόλια: Παρακαλούν με απελπισία να σταματήσει η υπεραλίευση στις θάλασσες για να έχουν τα θαλάσσια πλάσματα την ευκαιρία να ζήσουν και να μεγαλώσουν τα μικρά τους.

ΧΕΛΩΝΕΣ

Χαρακτήρας: Τρομοκρατημένες, φοβούνται για τη ζωή τους.

Επιχειρήματα: Η αναζήτηση ψαριών τις οδηγεί αναπόφευκτα στα ίδια μέρη με τους ανταγωνιστές τους, τους ψαράδες. Εκεί τις σκοτώνουν χωρίς οίκτο. Η αυξανόμενη ρύπανση στις θάλασσες είναι ακόμη ένας ύπουλος εχθρός για αυτές αφού συχνά τρώνε σκουπίδια και πλαστικές σακούλες και ύστερα πεθαίνουν από ασφυξία. Ακόμη και η προσπάθειά τους να φέρουν στον κόσμο τα μικρά εγκυμονεί σοβαρότατες δυσκολίες και κινδύνους αφού συχνά αποπροσανατολίζονται από τα φώτα των μαγαζιών και των σπιτιών με αποτέλεσμα να χάνουν το δρόμο τους.

Σχόλια: Ζητούν μια λύση για αυτές και τα μικρά τους που θα περιλαμβάνει απαγόρευση της υπεραλίευσης και της παράνομης αλιείας και προστασία των χώρων ωτοκίας.

ΚΑΤΑ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΨΑΡΑΔΕΣ

Χαρακτήρας: Είναι ανήσυχοι, ανησυχούν για το μέλλον τους, θεωρούν υπερβολικές τις ανησυχίες των οικολογικών οργανώσεων. Αν παρθούν αυτά τα μέτρα πιστεύουν ότι θα είναι η ταφόπλακα της επαγγελματικής αλιείας.

Επιχειρήματα: Δεν θεωρούν ότι οι ελληνικές θάλασσες υπεραλιεύονται, ενώ πιστεύουν ότι η πλειοψηφία των συναδέλφων τους έχουν οικολογική συνείδηση και σέβονται τα απειλούμενα θαλάσσια είδη. Μιλάνε για καταστροφή της επαγγελματικής αλιείας και για αύξηση της τιμής του προϊόντος αφού τα ψάρια θα είναι λίγα και δυσεύρετα.

Σχόλια: Στην πραγματικότητα τους ενδιαφέρει μόνο το κέρδος και δεν έχουν οικολογική συνείδηση. Βλέπουν τα πράγματα με παρωπίδες και αγνοούν το γεγονός ότι η υπεραλίευση στο μέλλον θα δημιουργήσει προβλήματα στο περιβάλλον και στον κλάδο τους.

ΕΣΤΙΑΤΟΡΕΣ

Χαρακτήρας: Αδιάλλακτοι, ισχυρογνώμονες, δύσκολα δέχονται την αντίθετη άποψη.

Επιχειρήματα: Η επικείμενη αλλαγή της νομοθεσίας σε ότι αφορά την υπεραλίευση δεν τους ικανοποιεί καθώς δε βλέπουν με καλό μάτι την ελεγχόμενη αλιεία, φοβούμενη μείωση στις ποσότητες των ψαριών συνεπώς και αύξηση της τιμής τους. Ούτε θεωρούν θετική εξέλιξη το να μετατραπεί η περιοχή από παραδοσιακό ψαροχώρι αλλά και στέκι καλοφαγάδων σε οικολογικό προορισμό που θα ελκύει ομάδες οικολόγων τουριστών κυρίως. Πιστεύουν ότι τα μέτρα αυτά θα πλήξουν σοβαρά τις επιχειρήσεις τους.

Σχόλια: Το κέρδος είναι αυτό που έχουν στο μυαλό τους, καθώς φοβούνται μείωση των εσόδων τους και απώλεια της πελατείας τους.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

ΕΠΙΚΡΑΤΕΣΤΕΡΟΙ ΡΟΛΟΙ: Τα θαλάσσια ζώα, οι οικολόγοι και ο Νομάρχης. Επιλέχτηκαν λόγω της καθαρότητας των απόψεων και των αδιάσειστων επιχειρημάτων.

ΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΑΙΝΕΤΙΚΗ ΛΥΣΗ: Προτάθηκαν οι απόψεις Νομάρχη και Οικολόγων για την υιοθέτηση ενός πιο αυστηρού νομοθετικού πλαισίου που θα ελέγχει και θα εμποδίζει την υπεραλίευση και την καταστροφή της θαλάσσιας ζωής υπό προϋποθέσεις όμως που θα διασφαλίζουν την ομαλή συνέχιση της αλιείας και που δεν θα επιτρέψουν να υποβαθμιστεί το επάγγελμα του ψαρά και να βρεθούν στο δρόμο οικογένειες.

ΣΧΟΛΙΑ: Η χορήγηση αδειών σε ντόπιους αλιείς ώστε να μπορούν να εκμεταλλευτούν τα σκάφη τους και για τουριστικές εξορμήσεις σε βιότοπους πλούσιους σε θαλασσινή ζωή αλλά και η παροχή κινήτρων για τη διάσωση απειλούμενων θαλάσσιων ειδών είναι μερικές μόνο από τις ιδέες που θα μπορούσαν να βρουν εφαρμογή στην περιοχή.

ΒΑΘΜΟΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ: Το θέμα κατανοήθηκε πλήρως από τους μαθητές οι οποίοι δούλεψαν με εξαιρετική προθυμία, απέδωσαν ρεαλιστικά και με υπευθυνότητα τους ρόλους που ανέλαβαν και κυρίως αντιπαρατέθηκαν με απόψεις τεκμηριωμένες και με επιχειρήματα.

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ:

Θεωρούμε ότι το συγκεκριμένο πρόγραμμα είχε θετικότερη επίδραση στους μαθητές καθώς τους έδωσε τη δυνατότητα να δουν υπό μία διαφορετική οπτική γωνία τη δραματική αλλαγή που υφίσταται το περιβάλλον, αλλά σε ένα γνώριμο για αυτούς σκηνικό με το οποίο είναι μεν εξοικειωμένοι, αλλά που δεν μπορούσαν να φανταστούν ότι στο μέλλον θα ήταν δυνατό να προκύψουν σε αυτό παρόμοια προβλήματα.

Μιλούσαμε ξανά και ξανά στα παιδιά μέσα στην τάξη για το περιβάλλον που αλλάζει, για τις κλιματικές αλλαγές κ. ά. και όμως για πρώτη φορά τα είδαμε να συνειδητοποιούν ότι αν δεν κάνουμε κάτι, αυτός ο υπέροχος πλανήτης δεν θα είναι ποτέ ξανά ο ίδιος.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι:

Μαθιουδάκης Γεώργιος

Παπάζογλου Χριστίνα

Παπάζογλου Έφη

Φραγκιαδάκη Σταυρούλα

Γιαννακάκης Φραγκίσκος (Διευθυντής)

(E₂ & A & B₁ & B₂ τάξεις)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΜΠΙΑΣ. «Το πρόβλημα της ρύπανσης στην πόλη μας»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Στην πόλη μας το πρόβλημα της ρύπανσης έχει φτάσει στο απροχώρητο. Τα Ι. Χ. έχουν πολλαπλασιαστεί ραγδαία, τα δρομολόγια των μέσων συγκοινωνίας έχουν γίνει συχνότερα για να καλύψουν τις ανάγκες των πολιτών. Από την άλλη η ατμόσφαιρα στο κέντρο της πόλης έχει γίνει αποπνικτική και έχει φτάσει στα όρια της επικινδυνότητας με βάση τα λόγια των ειδικών. Τα παράπονα για ηχορύπανση και ατμοσφαιρική ρύπανση ολοένα αυξάνονται. Για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα προτείνεται η απαγόρευση της κυκλοφορίας Ι. Χ. αυτοκινήτων στο κέντρο της πόλης. Η είδηση έχει προκαλέσει αναστάτωση και έτσι έχει οργανωθεί μια ραδιοφωνική συζήτηση για την λήψη απόφασης. Άλλοι συμφωνούν και άλλοι διαφωνούν. Αναπτύξτε τα επιχειρήματά σας (ανάλογα με το ρόλο που έχετε) και προσπαθήστε να καταλήξετε στην καλύτερη λύση.

ΥΠΕΡ

ΠΟΛΙΤΗΣ ΠΟΥ ΚΑΤΟΙΚΕΙ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ

Αγανακτισμένος, δυσαρεστημένος με την απραγία του κράτους. Έχει φτάσει στα όριά του. Το πρόβλημα το αντιμετωπίζει ο ίδιος και η οικογένειά του εδώ και πολλά χρόνια, ενώ το παιδί του πάσχει από βρογχικό άσθμα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

- Σε ώρες αιχμής επικρατεί κυκλοφοριακό χάος.
- Μπορούν να δημιουργηθούν ποδηλατοδρόμοι και να χρησιμοποιηθεί και το ποδήλατο.
- Σε όλες τις μεγάλες πόλεις τα κυκλοφοριακά προβλήματα έχουν λυθεί με καινοτόμες δράσεις. (π.χ. στο Λονδίνο με τα διόδια στο κέντρο της πόλης)
- Τα παιδιά των κατοίκων του κέντρου αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο ατυχημάτων, όταν παίζουν, και το νέφος προκαλεί προβλήματα στην υγεία τους.

ΣΧΟΛΙΑ

Η πολιτεία θα έπρεπε να έχει πάρει ήδη μέτρα και να μην τα θυσιάζει όλα για τα χρήματα. Επιτέλους πρέπει να δείξουν υπευθυνότητα και να μην μας θυμούνται μόνο στις εκλογές.

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΜΟΥ ΜΕΤΑΚΙΝΕΙΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ

Μορφωμένος, οικολόγος, επιθυμεί να βρεθεί λύση. Έχει δυο παιδιά και μένει στα προάστια της πόλης, για να αποφύγει την ατμοσφαιρική ρύπανση. Δε μπορεί πλέον να κάνει το διπλάσιο χρόνο για να πάει στη δουλειά του εξαιτίας του κυκλοφοριακού προβλήματος.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

- Σκεπτόμενος το περιβάλλον, χρησιμοποιεί το λεωφορείο για να πάει στη δουλειά του, παρόλη την ενδεχόμενη ταλαιπωρία.
- Το νέφος δημιουργεί μαζί με άλλους παράγοντες το φαινόμενο του θερμοκηπίου, και όποιες αρνητικές συνέπειες αυτό δημιουργεί μακροπρόθεσμα για την ανθρωπότητα.
- Η ταλαιπωρία του είναι μεγάλη σε ώρες αιχμής, επειδή μπαίνουν στη λωρίδα των λεωφορείων ταξί και Ι. Χ.

ΣΧΟΛΙΑ

Αν αποσυμφοριστεί η κατάσταση στο κέντρο, θα φτάνουμε όλοι πιο γρήγορα στις δουλειές μας και θα καθαρίσει η ατμόσφαιρα.

ΚΑΤΑ

ΚΑΤΟΧΟΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ

Δυναμικός, επιχειρηματίας, με εργασία που απαιτεί συχνές μετακινήσεις στο κέντρο. Σκληρός διαπραγματευτής, δεν δέχεται ως μοναδική λύση αυτή που προτείνεται.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

- Πιστεύει πως υπάρχουν φίλτρα καθαρισμού για την ατμόσφαιρα.
- Κυρίως τα καινούρια αυτοκίνητα(υβριδικά) εκπέμπουν μηδαμινούς ρύπους σε σχέση με τα παμπάλαια μέσα συγκοινωνίας που κυκλοφορούν στο κέντρο.
- Η πολιτεία θα πρέπει να προνοήσει κατασκευάζοντας μετρό, αξιοποιώντας τα χρήματα των φορολογούμενων πολιτών.

- Με τα μέσα συγκοινωνίας καθυστερείς αρκετά με τις συνεχείς στάσεις που κάνουν.

ΣΧΟΛΙΑ

Σε καμιά πόλη το 2014 δεν υπάρχει απαγόρευση στο κέντρο διότι υπάρχουν πολλοί άλλοι τρόποι λύσης του προβλήματος.

ΟΔΗΓΟΣ ΤΑΞΙ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ

Αδιάλλακτος, χωρίς ιδιαίτερη οικολογική ευαισθησία, απελπισμένος με τεράστιες οικογενειακές υποχρεώσεις. Λόγω της κρίσης, το εισόδημά του μειώθηκε αισθητά

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

- Άδικος νόμος σε δύσκολες περιόδους.
- Ήδη δυσκολεύεται να βγάλει το μεροκάματό και με το μέτρο αυτό χάνει σχεδόν το 70-80% των πελατών του.
- Τα τζάκια και οι ξυλόσομπες προκαλούν το πρόβλημα.

ΣΧΟΛΙΑ

Συμφωνεί μόνο με κάποιες ώρες την ημέρα απαγόρευσης.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΣ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ

Συγκαταβατικός, θέλει να βρεθεί η μέση λύση καθώς κατανοεί τις δυσκολίες και όσων τίθενται υπέρ και όσων τίθενται κατά του μέτρου. Από την άλλη δουλεύει στο δημόσιο τομέα και δεν θέλει να δυσαρεστήσει τους ανωτέρους τους καθώς ως συγκοινωνιολόγοι φέρουν κι εκείνοι την ευθύνη για το κυκλοφοριακό πρόβλημα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

- Πρέπει να βρεθεί λύση και όχι να γίνεται κατανομή ευθυνών.
- Η λύση που θα βρεθεί πρέπει να συμφωνεί με την ευρωπαϊκή κοινοτική οδηγία και με τους νόμους του κράτους.

- Ωστόσο η όποια λύση βρεθεί, θα πρέπει να σέβεται την περιβαλλοντική συνείδηση των κατοίκων.

ΣΧΟΛΙΑ

Πρόστιμο σε όσους εισέρχονται χωρίς να καίνε αέριο και έτσι εξοικονομούνται χρήματα για φίλτρα καθαρισμού της ατμόσφαιρας.

ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ

Διπλωμάτης, φιλόδοξος, θέλει να κάνει τα χατίρια των ψηφοφόρων του εν όψει των εκλογών. Θέλει να κρατήσει ουδέτερη στάση, εφόσον οι ψηφοφόροι του προέρχονται και από τις δυο πλευρές. Ωστόσο θέλει να βρεθεί λύση, για να μην κατηγορηθεί για αδιαφορία.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

- Να ισχύσει το μέτρο απαγόρευσης για κάποιες ώρες την ημέρα.
- Να μειωθεί η τιμή των εισιτηρίων έτσι ώστε να χρησιμοποιούν περισσότεροι τα μέσα μεταφοράς.

ΣΧΟΛΙΑ

Δεν θέλει να φανεί αδιάφορος αλλά ούτε να ανακατευτεί και πολύ. Τηρεί απόσταση ασφαλείας. Ναι μεν .... αλλά!

ΓΙΑΤΡΟΣ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ

Ναι μεν είναι προβληματισμένος, γνωρίζοντας τις διαστάσεις του μεγέθους του προβλήματος, αλλά δεν παίρνει ξεκάθαρη θέση, καθώς και ο ίδιος έχει το ιατρείο του στο κέντρο της πόλης και σκέφτεται τους πελάτες του.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

- Θα υπάρξουν σοβαρά αναπνευστικά προβλήματα όπως άσθμα ακόμη και αλλεργίες. Μελέτες έχουν δείξει πως η ατμοσφαιρική ρύπανση είναι σε βάθος χρόνου υπεύθυνη για λοιμώξεις, καθυστερημένη ανάπτυξη ακόμη και για θέματα καρδιάς.
- Πρέπει να βρεθεί άλλου είδους λύση, καθώς όλοι οι ασθενείς του δεν είναι σε θέση να παίρνουν τα ΜΜΕ για να φτάσουν στο ιατρείο του, όταν είναι άρρωστοι ή όταν οι καιρικές συνθήκες δεν το επιτρέπουν.

ΣΧΟΛΙΑ

Πρέπει να σκεφτούμε και τις επόμενες γενιές. Τα προβλήματα αυτά θα τα κληρονομήσουν και αυτοί.

Αξιολόγηση εκπαιδευτικής διαδικασίας

Στο παιχνίδι ρόλων συμμετείχαν οι τάξεις Γ΄, Δ΄ και Ε΄-Στ΄ του Δημοτικού Σχολείου Πόμπιας. Το θέμα του σεναρίου επιλέχτηκε από το τετράδιο εργασιών του μαθήματος «Μελέτη Περιβάλλοντος» της Δ΄ τάξης. Οι μαθητές κατανόησαν σε μεγάλο βαθμό τις ανάγκες και τους στόχους του παιχνιδιού. Συμμετείχαν ομαδοσυνεργατικά, καθώς κάθε τάξη ανέλαβε από μια κατηγορία επιχειρημάτων (υπέρ-κατά-ουδέτεροι). Τη συνολική προετοιμασία ανέλαβαν να φέρουν εις πέρας οι εκπαιδευτικοί, καθώς προετοίμασαν το σενάριο, τους χαρακτήρες-ρόλους, τη βάση των επιχειρημάτων στην οποία θα βασιζόνταν οι μαθητές, όπως και τα σχόλια για κάθε ρόλο.

Στη συνέχεια, κάθε εκπαιδευτικός εξήγησε στην τάξη του τη δομή του παιχνιδιού ρόλων, τους στόχους και τις επιδιώξεις κάθε ομάδας. Χώρισε σε ομάδες τους μαθητές κι εκείνοι κλήθηκαν, όπως σε κάθε ομαδοσυνεργατική διαδικασία, να επιλέξουν ένα γραμματέα και έναν ομιλητή-εκπρόσωπο της ομάδας. Το συντονισμό ανέλαβε ο εκπαιδευτικός κάθε τάξης. Κάθε μέλος της ομάδας συμμετείχε ενεργά καταθέτοντας την άποψή του για το πώς θα έπρεπε να διαμορφωθούν τα επιχειρήματα, βασιζόμενο στον κορμό τον οποίο ετοίμασαν οι εκπαιδευτικοί. Αυτή ήταν και η μόνη ένσταση, καθώς οι μαθητές δεν εκδήλωσαν ενδιαφέρον για περαιτέρω δημιουργία και σύνθεση απόψεων, αλλά έμειναν σ'αυτά που τους δόθηκαν.

Στη διάρκεια που το παιχνίδι ρόλων παρουσιάστηκε στους συμμαθητές τους, έδειξαν να αντιλαμβάνονται πλήρως το ρόλο και την διαδικασία μιας ραδιοφωνικής συζήτησης, δημιούργησαν συνθήκες εποικοδομητικού διαλόγου, προβάλλοντας απόψεις και επιχειρήματα της κάθε ομάδας, σεβόμενοι τις αρχές μια δημοκρατικής κοινωνίας. Τέλος, οι μαθητές αναζήτησαν από κοινού λύση, η οποία δόθηκε με τη σύμφωνη γνώμη όλων, μιας και η απόφαση που πάρθηκε ομόφωνα για το πρόβλημα καυσαερίων στο κέντρο της πόλης ήταν η εκ περιτροπής κυκλοφορία των αυτοκινήτων συγκεκριμένες ώρες της ημέρας. Επιπλέον αποφασίστηκε η μείωση του εισιτηρίου στα μέσα μαζικής μεταφοράς, τα οποία θα αντικατασταθούν από φιλικότερα προς το περιβάλλον (υβριδικά),

---

προκειμένου όλοι οι πολίτες να μεταφέρονται με αυτά σώζοντας το περιβάλλον και εξοικονομώντας χρήματα από την ακριβή βενζίνη ή το πετρέλαιο κίνησης. Συντονιστές δημοσιογράφοι ανέλαβαν οι εκπαιδευτικοί των τριών τάξεων.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Μπαμπιονιτάκη Δήμητρα (Γ τάξη), Κυριαζοπούλου Αποστολία (Δ τάξη), Κατσιγιαννόπουλος Κωνσταντίνος (Ε & Στ τάξεις)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΜΠΙΑΣ. «Φίδια σε κίνδυνο»

Το παιχνίδι ρόλων κυρίως δουλεύτηκε μετά τις 14: 00, ώρα κατά την οποία το μεγαλύτερο ποσοστό των παιδιών είχαν τελειώσει τις εργασίες της επόμενης ημέρας. Χωρίστηκαν τα παιδιά σε δύο ομάδες, έτσι ώστε κάθε ομάδα να έχει εξίσου παιδιά διαφορετικών ηλικιών-τάξεων, καθώς το τμήμα μας αποτελείται από μαθητές όλων των τάξεων με την πλειοψηφία τους να ανήκει στη Β και Δ δημοτικού.

ΣΕΝΑΡΙΟ

Το θέμα του παιχνιδιού ρόλων προτάθηκε από τα ίδια τα παιδιά, αφού τους εξήγησα τι θέλουμε περίπου να πραγματεύεται. Μέσα από διάφορες ιδέες των μαθητών ξεχώρισε η πρόταση για κίνδυνο διαταραχής μίας τροφικής αλυσίδας, εξαιτίας της ανθρώπινης επεμβατικότητας. Επιλέγοντας λοιπόν τα φίδια ως τον κρίκο της τροφικής αλυσίδας που βρίσκεται σε κίνδυνο, δημιουργήσαμε πρόχειρα το σενάριο όπου ένας γεωργός θα διαμαρτυρόταν στο δήμαρχο για το πρόβλημα που έχει με τα φίδια, που συναντάει συνεχώς στο χωράφι του.

ΡΟΛΟΙ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Υπέρ της εξόντωσης των φιδιών

Γάτα: Χαρακτήρας: Είναι πονηρή και νοιάζεται μόνο για τον εαυτό της.

Σκοπός: Να εξοντωθούν τα φίδια ώστε να έχει περισσότερα ποντίκια για τον εαυτό της.

Κοριτσάκι: Χαρακτήρας: Είναι μικρό, τα φίδια είναι ένας από τους μεγαλύτερους φόβους του. Είχε συνηθίσει την πόλη, μακριά από τη φύση, όπου αναγκάστηκε χωρίς τη θέλησή της να μετακομίσει.

Σκοπός: Να έχει μία ήρεμη ζωή-να μην φοβάται.

Γεωργός 1: Χαρακτήρας: Είναι ένας επαγγελματίας, του αρέσει το επάγγελμά του και το υπερασπίζεται.

Σκοπός: Να κάνει τη δουλειά που αγαπάει χωρίς περισπασμούς, φόβο ή ενδεχόμενο κίνδυνο για τη ζωή του.

Κατά της εξόντωσης των φιδιών

Οικολόγος: Χαρακτήρας: Είναι επιστήμονας και νιώθει την υποχρέωση να υπερασπίζεται το περιβάλλον και τις ισορροπίες των οικοσυστημάτων του, όποτε κινδυνεύουν.

Σκοπός: Να ενημερώσει τους πολίτες δίνοντάς τους να καταλάβουν τις συνέπειες που θα έχει η εξάλειψη ενός είδους από μία περιοχή, για το περιβάλλον αλλά και για τους ίδιους.

Παιδί: Χαρακτήρας: (Μπορεί να είναι είτε κοριτσάκι, είτε αγοράκι-ανάλογα με το φύλλο του παιδιού που θα υποδυθεί κάθε φορά το ρόλο). Είναι πολύ ευγενικό, αγαπάει όλα τα ζώα και ιδιαίτερα όσα οι άλλοι απεχθάνονται.

Σκοπός: _Να προστατεύσει τα φίδια που είναι ανυπεράσπιστα.

Επιστήμονας: Χαρακτήρας: Είναι ένας από τους επιστήμονες του Μουσείου Φυσική Ιστορίας, που μελετούν τα ερπετά της Κρήτης και γνωρίζουν ήδη πολλά για αυτά.

Σκοπός: Να κάνει κατανοητό στους κατοίκους της περιοχής πως δεν υπάρχει πραγματικά σοβαρός κίνδυνος από το δάγκωμα ενός φιδιού, καθώς τα περισσότερα από τα φίδια στην Κρήτη δεν είναι δηλητηριώδη.

Γεωργός 2: Χαρακτήρας: Είναι επίσης επαγγελματίας, αγαπάει τη δουλειά του, αλλά γνωρίζει τις συνέπειες που μπορεί να έχει η διαταραχή της ισορροπίας μίας τροφικής αλυσίδας.

Σκοπός: Να μην επιτρέψει την εξόντωση των φιδιών, προστατεύοντας τη σοδειά του από τον αληθινό κίνδυνο που θα δημιουργηθεί-τα ποντίκια.

Στη συνέχεια ζήτησα στις δύο ομάδες να επιχειρηματολογήσουν υπέρ και κατά της εξόντωσης των φιδιών, με την ομάδα που τα υπερασπίζεται να καλείται να δώσει κάποια εναλλακτική λύση.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΟΜΑΔΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΞΟΝΤΩΣΗΣ ΦΙΔΙΩΝ

- Θα χαλάσει η τροφική αλυσίδα και τα ποντίκια θα γίνουν περισσότερα **(Οικολόγοι)**
- Τα φίδια μπορεί κάποιοι να λένε ότι είναι ανατριχιαστικά, αλλά εγώ τα βρίσκω αξιολάτρευτα **(Παιδί)**
- Τα περισσότερα φίδια στην Κρήτη δεν είναι δηλητηριώδη **(Επιστήμονας)**
- Τα φίδια τρώνε τα ποντίκια και έτσι τα ποντίκια δεν τρώνε τις σοδειές μας **(Γεωργός 1)**

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΟΜΑΔΑΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΞΟΝΤΩΣΗΣ ΦΙΔΙΩΝ

- Τα φίδια είναι ανατριχιαστικά και δηλητηριώδη (**Κορίτσι**)
- Μας τρώνε τους ποντικούς και θέλουμε να τους τρώμε εμείς (**Γάτα**)
- Έχω τεράστιο πρόβλημα με τα φίδια. Προσπαθώ να κάνω κάθε μέρα τη δουλειά μου, αλλά συνέχεια πετάγονται και φοβάμαι μη με δαγκώσουν. Ήρθα να σας ζητήσω, αν γίνεται επειδή και άλλοι συνάδελφοι μου έχουν το ίδιο πρόβλημα να ψεκάσουμε με δηλητήριο όλη την περιοχή της Μεσσαράς. (**Γεωργός 2**)

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΛΥΣΗ

Αντί να δηλητηριάσουμε τα φίδια, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το ηλιακό, ηλεκτρονικό που είναι συσκευή απόθωσης ερπετών. Λειτουργεί εκπέμποντας ηχητικό σήμα και παλμικές δονήσεις, που τρομάζουν και απομακρύνουν τα ερπετά, καθώς το λαμβάνουν σα σήμα κινδύνου. Μπορεί να κοστίζει 25€ και να είναι διπλάσια τιμή από το δηλητήριο, αλλά διαρκεί περισσότερο. Επίσης το πιο σημαντικό είναι ότι δεν σκοτώνει τα φίδια, διαταράσσοντας την τροφική αλυσίδα και χρησιμοποιεί μόνο ηλιακή ενέργεια.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα παιδιά το βρήκαν πολύ διασκεδαστικό και ενδιαφέρον. Αφού διατύπωσαν τα επιχειρήματα τους γραπτά, ένας αντιπρόσωπος από κάθε ομάδα κλήθηκε να κάνει ανάγνωσή τους στην τάξη, όπου ακολούθησε συζήτηση, σχολιασμός τους και εν τέλει προφορική ψηφοφορία για τις απόψεις που τους αντιπροσώπευαν περισσότερο.

Αυτό που δυσκόλεψε λίγο τους μαθητές της δεύτερης ομάδας ήταν η εύρεση εναλλακτικής λύσης. Έτσι έθεσα το θέμα σε ολόκληρη την τάξη και μία μαθήτρια από την πρώτη ομάδα μας ανέφερε ένα μηχάνημα που είχε δει σε ένα εστιατόριο και έγραφε πως ήταν απωθητικό φιδιών. Η δεύτερη ομάδα ανέλαβε ξανά να διατυπώσει τη λύση κάνοντας έρευνα στο ίντερνετ για το συγκεκριμένο μηχάνημα και συγκρίνοντάς τα με ερπετοκτόνα φάρμακα κατέληξε στη λύση που μπορείτε να διαβάσετε στο παράρτημα.

Γενικά τα παιδιά συνεργάστηκαν πολύ καλά, χωρίς τα μεγαλύτερα παιδιά σε ηλικία να αποκλείουν τα μικρότερα, το οποίο γίνεται φανερό από τη διαφορά διατύπωσης ανάμεσα στα επιχειρήματα. Το καλύτερο κομμάτι της εργασίας βέβαια ήταν η δραματοποίηση του έργου τους. Όλα τα παιδιά συμμετείχαν και το παιχνίδι ρόλων πραγματοποιήθηκε αρκετές φορές, με κάθε παιδί να ερμηνεύει με το δικό του τρόπο τον ρόλο που αναλάμβανε.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Σαββάκη Αμαλία (Ολοήμερο)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΜΠΙΑΣ. «Ξέρω ένα χωριουδάκι»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Ξέρω ένα χωριουδάκι. . . . . μάλλον ξέρω πολλά χωριουδάκια αραδιασμένα το ένα δίπλα στο άλλο στη ρίζα ενός ψηλού βουνού. . . .

. . . Εκεί κατά το βράδυ. . . κάθε βράδυ τα χωριουδάκια ανάβουν τα φωτάκια τους για να θυμήσουν στους λιγοστούς περαστικούς του δημόσιου δρόμου πως υπάρχουν. . .

-Ε. . . ε. . . εδώ είμαστε κι εμείς είναι σα να λέμε. . .

Όμως εκείνοι δε σταματούν, είναι όλοι τους βιαστικοί. Άλλωστε τι αξία μπορεί να έχει ένα μικρό ορεινό χωριό! Μονάχα το βουνό του. . .

Σ' αυτό το ψηλό βουνό δεκάδες πρόβατα και κατσίκια δίνουν το γάλα, το τυρί, το βούτυρο, το μαλλί και το κρέας τους για να ζήσει ο άνθρωπος. Τα κοπάδια είναι ευτυχισμένα όπου βρίσκουν βοσκή. Μα όχι εκείνοι που τα βόσκουν. Αυτοί περνούν σκληρή ζωή! Πολεμούν με τους χειμώνες, τους βράχους, τα ποτάμια.

Ταξιδεύουν από τόπο σε τόπο, σήμερα εδώ, αύριο πέρα μακριά όπου είναι χορτάρι και βοσκή. Μα είναι η δουλειά τους αυτή. . . Μ' αυτή ανασταίνουν τα παιδιά τους, εδώ είναι η γενιά τους και δεν την αφήνουν για όλα τα αγαθά του κόσμου. . .

. . . Πρωινό Κυριακής! Έτσι ξαφνικά το καφενεδάκι του μικρού χωριού μετά την εκκλησία γέμισε κόσμο. Άνθρωποι καλοβαλμένοι, άνθρωποι καλοντυμένοι, έμοιαζαν τόσο διαφορετικοί απ' όλους. Μιλούσαν πολύ και γρήγορα. . . Έμοιαζαν να βιάζονται. . .

Ο Ανέστης είχε πάει στην πλατεία να αγοράσει ψωμί. Ήταν κι ο πατέρας του ανάμεσά τους. . . το μεσημέρι στο τραπέζι ο αρχηγός της οικογένειας σηκώθηκε σοβαρός – σοβαρός και είπε στρίβοντας το μουστάκι του.

- Στο χωριό μας θα γίνει Πάρκο Αιολικής Ενέργειας ψηλά στο βουνό. . .

Με μιας η μάνα σταμάτησε να ανακατεύει την κατσαρόλα και κοίταξε με σεβασμό τον άνδρα της θαυμάζοντάς τον ταυτόχρονα.

- Τι λές άνδρα μου;, είπε χωρίς να καταλαβαίνει.

- Να. . . συμπλήρωσε εκείνος. . . θα βάλουνε λέει κάτι σβούρους που θα γυρίζουνε γύρω γύρω με τον αέρα και θα παίρνουνε ρεύμα. Το χωριό μας επειδή είναι το πιο κοντινό θα έχει τσάμπα ρεύμα. Το είπε ο πρόεδρος στο καφενείο. . . θα χρειαστούνε

λέει και φύλακες. . . Είπα στον πρόεδρο να μ' έχει υπόψη του. Τόσους μήνες είμαι χωρίς δουλειά. . .

Η μάνα χαμογέλασε. . . Τόσο καλά δεν το περίμενε. Δουλειά για τον άνδρα της και τσάμπα ρεύμα.

- Δόξα το θεό είπε και σταυροκοπήθηκε.

Ο Ανέστης εκείνο το βράδυ δεν κοιμήθηκε. . .

Ήθελε να χαρεί μα κάτι τον εμπόδιζε. . .

Την επόμενη μέρα, μετά το σχολείο πήγε και βρήκε τον παλιό του δάσκαλο. Ήταν συνταξιούχος τώρα πια. Ο Ανέστης τον αγαπούσε πολύ. Ο δάσκαλός του τον βοηθούσε στα Αρχαία γιατί λεφτά για φροντιστήρια δεν περισσεύαν.

Ο μικρός ζήτησε να μάθει περισσότερα. Ο δάσκαλος τον άκουσε με προσοχή. Το παιδί του είπε για την πηγούλα με το γάργαρο νερό, για το εκκλησάκι του χριστού που συνήθιζε να πηγαίνει με τη μαμά του να ανάβει τα καντήλια. . . Για το δρόμο που άκουσε λέει πως θα ανοίξουν. . . κι ακόμα πως ένα μέρος του βουνού θα γίνει λέει ιδιωτική περιοχή.

Όταν τελείωσε είπε σοβαρά ο δάσκαλος. . .

-Ανέστη παιδί μου. . . Ο δρόμος είναι για όλο τον κόσμο. Για τον πλούσιο και για το φτωχό, για τον άρχοντα και το ζητιάνο. Με το δρόμο το 'να βουνό ανταμώνει με τ' άλλο, η μια πολιτεία με την άλλη. Δεν είναι τόσο κακό για το χωριό μας αυτό. Κάποιοι θα βρουν δουλειά. Βέβαια το φυσικό κάλος της περιοχής θα αλλάξει, τα βοσκοτόπια θα λιγοστέψουν. . . Όμως ουδέν καλόν αμιγές κακού. . .

Ο Ανέστης γλύκανε, του έφυγε ένα βάρος. . .

Στο μεταξύ οι εκπρόσωποι της ιδιωτικής εταιρείας έρχονται όλο και πιο συχνά στο χωριό.

Το έργο προχώρησε ώσπου ολοκληρώθηκε. Τελικά όλοι έμειναν ευχαριστημένοι. . .

Μόνο που η κουκουβάγια κάθε βράδυ παραξενευόταν!! Αντί να ακούει το τριζόνι και το βάτραχο. . . στα αυτιά της έφτανε το βουητό από τις ανεμογεννήτριες!!

Αυτό το βουητό το άκουγε κάθε βράδυ και ο Ανέστης.

Το παιχνίδι ρόλων δουλεύτηκε κυρίως την ώρα της Ευέλικτης ζώνης, αλλά η κάθε τάξη προσέγγισε μόνη της και με διαφορετικό τρόπο το θέμα.

***Α' τάξη:** Η Α' τάξη χωρίστηκε σε τρεις ομάδες. Η πρώτη ήταν οι κτηνοτρόφοι (5 μαθητές), η δεύτερη ήταν οι άνθρωποι της εταιρίας (4 μαθητές) και η τρίτη ήταν οι κάτοικοι του χωριού (πρόεδρος, δάσκαλος, άνεργοι) (5 μαθητές)*

Επειτα από συζήτηση αποφάσισαν ποιους ρόλους θα υποδυθούν και κατέληξαν:

1η ομάδα

Κτηνοτρόφοι

=> Χαρακτήρες: Καλοπροαίρετοι άνθρωποι, έντιμοι και ανεπιτίδευτοι, βιοπαλεστές.

=> Σκοπός: Διατήρηση της γης των προγόνων τους.

Επιχειρήματα: Το βουνό μας αρέσει. Εμείς ζούμε εκεί, ζούνε και τα παιδιά μας και τα πρόβατά μας. Αν βάλουμε τις ανεμογεννήτριες, θα φύγουμε. Τα κατσίκια και τα πρόβατά μας, δε θα βρίσκουν φαγητό. Οι άνθρωποι θα ακούνε το βουητό από τις ανεμογεννήτριες. Αν τα πουλιά ακουμπήσουν τις ανεμογεννήτριες, θα πεθάνουν. Τα πρόβατα θα λιγοστέψουν. Το γάλα, το μαλλί και το κρέας δε θα μας φτάνουν

2η ομάδα

Άνθρωποι της εταιρίας

=> Χαρακτήρες: Έξυπνοι, ρεαλιστές και αντικειμενικοί.

=> Σκοπός: Η επαγγελματική ανέληξη και άμεσο κέρδος για την εταιρία τους.

Επιχειρήματα: Στο χωριό σας ήρθαμε για καλό σκοπό. Είστε πολύ τυχεροί. Το βουνό του χωριού σας είναι πολύτιμο. Αν μας νοικιάσετε λίγη από τη γη σας, θα κερδίσετε πολλά λεφτά. Πολλοί από εσάς θα βρουν δουλειά. Με τα χρήματα που θα πάρετε, τα παιδιά σας θα ζήσουν καλύτερα. Καμιά οικογένεια δε θα πληρώνει χρήματα, γιατί το ρεύμα θα είναι δωρεάν. Ο δρόμος που θα ανοίξει στο χωριό, θα σας βοηθάει να πηγαίνετε πιο γρήγορα σε άλλα χωριά. Δε θα χαλάτε πια τα αυτοκίνητά σας στο χωματόδρομο. Το χωριό θα έχει πολλούς κατοίκους νέους. Θα περνάνε και αυτοκίνητα και θα έχει και κίνηση το χωριό.

3η ομάδα

Πρόεδρος του χωριού

=> Χαρακτήρας: Συναισθηματικά ασταθής, βρίσκεται μεταξύ σφύρας και άκμονος.

=> Σκοπός: Το καλύτερο δυνατό για τους χωριανούς με τις μικρότερες απώλειες για τον τόπο του.

Επιχειρήματα: Ποιό είναι άραγε το σωστό; Αν συμφωνήσω να γίνει το έργο θα είναι καλό για τον τόπο μου. Θα έρθουν λεφτά στο χωριό, τώρα όλοι μας έχουν ξεχάσει. Με συμφέρει κι εμένα, να με ψηφίσουν ξανά. Μα είμαι και άνθρωπος. Οι χωριανοί μου, οι βοσκοί θα ξεσπιτωθούν. έχω και βοσκούς συντέκνους. Ο δάσκαλος τώρς που το σκέφτομαι, είναι σοφός. Αν πάρει η εταιρία την πίσω μεριά του βουνού, κανείς δε θα χάσει. Και η πίτα ολόκληρη και ο σκύλος χορτάτος. Απόψε κιάλας, θα πάω να βρω το δάσκαλο.

Δάσκαλος

- => Χαρακτήρας: Ορθολογιστής, ρεαλιστής, ευαίσθητος, η φωνή της λογικής του χωριού.
- => Σκοπός: Να βοηθήσει και να αναβαθμίσει τον τόπο του!

Ανεργοί

- => Χαρακτήρες: Περήφανοι
- => Σκοπός: Να βρουν δουλειά στο έργο για να ζήσουν με αξιοπρέπεια τις οικογένειές τους.

Β' τάξη: Η Β' τάξη χωρίστηκε σε τρεις ομάδες (2 των 6 μαθητών και 1 των 7). Η μια ομάδα παιδιών ήταν αυτή που ήθελαν να γίνει το αιολικό πάρκο στην περιοχή τους, η δεύτερη δεν ήθελε να γίνει και η τρίτη ομάδα και ήθελε και όχι.

Έπειτα από συζήτηση αποφάσισαν ποιους ρόλους θα υποδυθούν και κατέληξαν:

1η ομάδα

Δήμαρχος

=> Χαρακτήρας: Μέγιστος τοπικός άρχοντας της ευρύτερης περιοχής, εγωιστής και ψηφοθήρας.

=> Σκοπός: Να γίνει ένα μεγάλο έργο στην περιοχή ευθύνης του, έστω και ιδιωτικό, το οποίο όμως να δίνει παροχές οικονομικής οφέλειας στους δημότες του, μιας και πλησιάζουν και οι εκλογές.

Επιχειρήματα: Ως δήμαρχος της περιοχής, θέλω να γίνει το αιολικό πάρκο, γιατί είναι ωραίο έργο που θα προσφέρει πολλά λεφτά στον τόπο.

Εκπρόσωπος της Εταιρίας

=> Χαρακτήρας: Ευγενικός, διπλωμάτης και επίμονος

=> Σκοπός: Να γίνει το έργο με μεγάλο οικονομικό όφελος προς την εταιρία.

Ανεργοί

=> Χαρακτήρες: Είναι απελπισμένοι οικονομικά αλλά και ηθικά.

=> Σκοπός: Να βρουν δουλειά στο έργο για να ζήσουν με αξιοπρέπεια τις οικογένειές τους.

Επιχειρήματα: Θέλουμε να γίνει το έργο, για να μην πληρώνουμε πολλά λεφτά στο ρεύμα, αφού η εκπρόσωπος της εταιρίας, πρότεινε να βάλουμε τις ανεμογεννήτριες, γιατί προσφέρουν δωρεάν ρεύμα σε όλο το χωριό.

2η ομάδα

Οικολόγος

=> Χαρακτήρας: Είναι επιστήμονας και νιώθει την υποχρέωση να υπερασπίζεται το περιβάλλον και τις ισορροπίες των οικοσυστημάτων του, όποτε κινδυνεύουν.

=> Σκοπός: Να ενημερώσει τους πολίτες δίνοντάς τους να καταλάβουν τις συνέπειες που θα έχει η κατασκευή ενός αιολικού πάρκου στην περιοχή για το περιβάλλον αλλά και για τους ίδιους.

Επιχειρήματα: Οι ανεμογεννήτριες θα σκοτώνουν και θα τραυματίζουν τα πουλιά μας.

Πρόεδρος του χωριού

=> Χαρακτήρας: Είναι ο πιο πλούσιος του χωριού με το μεγαλύτερο και πιο καινούριο σπίτι ψηλά στο χωριό.

=> Σκοπός: Να πιέσει όσο περισσότερο μπορεί τους χωριανούς του ώστε να μη γίνει το πάρκο, γιατί τους φτωχούς και άνεργους τους κάνει καλύτερα κουμάντο.

Επιχειρήματα: Οι ανεμογεννήτριες θα κάνουν θόρυβο, μένω στο τελευταίο σπίτι του χωριού και δε θα μπορώ να ηρεμήσω.

Βοσκοί

=> Χαρακτήρες: Είναι αγράμματοι άνθρωποι με μοναδικό σκοπό της ζωής τους να φροντίζουν καλύτερα τα ζώα τους και τις οικογένειές τους.

=> Σκοπός: Να μη λιγοστέψουν στην περιοχή τους τα βοσκοτόπια και αναγκάζονται να μετακινούν πιο μακριά τα ζώα τους για να τα ταΐσουν.

Επιχειρήματα: Στις ανεμογεννήτριες θα μπαίνουν τα πρόβατα και μπορεί να σκοτωθούν. Θα μειωθούν κατά πολύ οι βοσκότοποι, αφού θα ανοίξουν τους δρόμους και θα καθαρίσουν πολλά μέτρα γης για κάθε ανεμογεννήτρια.

3η ομάδα

Δάσκαλος

=> Χαρακτήρας: Συνταξιούχος δάσκαλος που αγαπά τον τόπο του, τη φύση και σκέφτετε και το συνάνθρωπό του.

=> Σκοπός: Να γίνει το έργο αυτό αλλά όσο γίνεται με τις μικρότερες καταστροφές της φύσης.

Επιχειρήματα: Εγώ, ως παλιός δάσκαλος του χωριού, πιστεύω ότι το αιολικό πάρκο, θα χαλάσει το ωραίο περιβάλλον, αλλά θα προσφέρει και εργασία σε πολλούς ανθρώπους.

Παπάς

=> Χαρακτήρας: Ήρεμος άνθρωπος, με καλά αισθήματα αλλά και μεγάλος διπλωμάτης.

=> Σκοπός: Να έχουν όλοι δωρεάν ρεύμα στο χωριό του αλλά να προσταευτεί και το πράσινο της περιοχής τους.

Επιχειρήματα: Με το αιολικό πάρκο, θα χαθούν σπάνια χόρτα της περιοχής, αλλά από την άλλη όλα τα σπίτια θα έχουν ρεύμα.

Παιδιά

=> Χαρακτήρες: Αγνά, αφθόρμητα, χαρούμενα, αλλά και με πολλές ευαισθησίες.

=> Σκοπός: Να απολαμβάνουν τη φύση και τη θέα, αλλά να έχουν και όλες τις παροχές από το δωρεάν ρεύμα.

Επιχειρήματα: Με το αιολικό πάρκο, θα χαιρόμαστε το ρεύμα, αλλά δε θα μπορούμε να πετάξουμε τους χαρταετούς μας και να αγναντεύουμε από ψηλά τη θάλασσα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα παιδιά το βρήκαν πολύ διασκεδαστικό και ενδιαφέρον και στις δύο τάξεις. Αφού διατύπωσαν τα επιχειρήματα τους γραπτά, ένας αντιπρόσωπος από κάθε ομάδα κλήθηκε να κάνει ανάγνωσή τους στην τάξη, όπου ακολούθησε συζήτηση, σχολιασμός τους και εν τέλει προφορική ψηφοφορία για τις απόψεις που τους αντιπροσώπευαν περισσότερο.

Γενικά τα παιδιά συνεργάστηκαν πολύ καλά, χωρίς ο ένας να γελάει με αυτά που λέει ο άλλος, αλλά ο ένας βοηθούσε τον άλλο. Το καλύτερο κομμάτι της εργασίας βέβαια ήταν η δραματοποίηση του έργου τους. Όλα τα παιδιά συμμετείχαν και το παιχνίδι ρόλων πραγματοποιήθηκε αρκετές φορές, με κάθε παιδί να ερμηνεύει με το δικό του τρόπο τον ρόλο που αναλάμβανε.

Υπεύθυνες Δασκάλες: **Ανδρουλάκη Θεονύμφη**

Κεσσουδάκη Βασιλική

(A & B τάξεις)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΩΡΩΝ. «Πάρκο αναψυχής ή εμπορικό κέντρο;»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Στο χωριό σου κάποιος ιδιώτης πουλά ένα μεγάλο οικόπεδο σε προνομιούχα θέση και το διεκδικούν δείχνοντας ιδιαίτερο ενδιαφέρον

- Ο Δήμος Φαιστού για τη δημιουργία δημοτικού πάρκου αναψυχής και αθλητισμού
- Μια μεγάλη πολυεθνική εταιρία για τη ανέγερση εμπορικού κέντρου.

Και οι δύο προτάσεις παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την τοπική κοινωνία.

Το μεν πάρκο αναψυχής θα αποτελέσει κέντρο διασκέδασης και ψυχαγωγίας που θα δίνει τη δυνατότητα σε παιδιά και αλλά και σε μεγάλους να αθληθούν, να ασκηθούν, να παίξουν σε ένα χώρο που τους παρέχει ασφάλεια κάνοντας χρήση των υπερσύγχρονων εγκαταστάσεων του.

Το δε εμπορικό κέντρο θα είναι ένας εμπορικός και ψυχαγωγικός χώρος για μικρούς και μεγάλους που θα αποτελέσει ένα σημαντικό πόλο έλξης καταναλωτών καθώς η περιοχή δε διαθέτει άλλον παρόμοιο χώρο.

Άλλοι κάτοικοι υποστηρίζουν τη δημιουργία του πάρκου και άλλοι τη δημιουργία του εμπορικού κέντρου. Άλλοι πάλι διαφωνούν και με τα δύο έργα.

Αναπτύξτε τα επιχειρήματά σας ανάλογα με την ομάδα στην οποία ανήκετε και προσπαθήστε να καταλήξετε στη καλύτερη (για σας) λύση.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ- ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

ΥΠΕΡ ΠΑΡΚΟΥ

Δήμαρχος- Δημοτικοί Σύμβουλοι

Χαρακτήρες

Ευγενικοί αλλά και φιλόδοξοι. Υπερασπίζονται με ζήλο τη δική τους πρόταση αλλά τους ενδιαφέρει να μη δυσαρεστήσουν την τοπική κοινωνία και να χάσουν ψήφους.

Επιχειρήματα

- Το πάρκο αναψυχής και αθλητισμού θα δώσει τη δυνατότητα σε μικρούς και μεγάλους να ψυχαγωγηθούν και να αθληθούν δωρεάν ή με ελάχιστα χρήματα
- Θα αποτελέσει ένα πνεύμονα πράσινου και στολίδι για τον τόπο

- Θα προσελκύσει πολλούς επισκέπτες και από άλλα μέρη που θα τονώσουν οικονομικά την περιοχή
- Θα δώσει δουλειά σε ανθρώπινο δυναμικό, τόσο αναγκαίο στους δύσκολους καιρούς που διανύουμε

Σχόλια

Επιδιώκουν την προσωπική προβολή και την ανάδειξη του έργου τους. Θέλουν πάση θυσία να περάσει η πρότασή τους με το μικρότερο πολιτικό κόστος.

Γονείς και παιδιά

Χαρακτήρες

Είναι ενθουσιασμένοι με την προοπτική της κατασκευής του πάρκου αναψυχής και αθλητισμού.

Επιχειρήματα

- Τα παιδιά θα μπορούν να παίζουν, να αθλούνται και να ψυχαγωγούνται στον ίδιο χώρο με πολύ μικρό χρηματικό κόστος
- Οι εγκαταστάσεις θα τους παρέχουν την απαραίτητη ασφάλεια για την πρόληψη ατυχημάτων
- Δεν υπάρχει παρόμοιο έργο στην ευρύτερη περιοχή και το θεωρούν μοναδική ευκαιρία, που δεν πρέπει να την αφήσουν ανεκμετάλλευτη

Οικολόγος

Χαρακτήρας

Άτομο νεαρής ηλικίας που ενδιαφέρεται για την ανάπτυξη του τόπου του, όμως, με το μικρότερο κόστος για το περιβάλλον.

Επιχειρήματα

Θεωρεί ότι, μεταξύ των δύο έργων, η κατασκευή του πάρκου βοηθάει περισσότερο την ανάπτυξη του φυσικού περιβάλλοντος δημιουργώντας πνεύμονα πράσινου στην περιοχή που μακροπρόθεσμα θα αποτελέσει καταφύγιο σε πουλιά αλλά και άλλα ζώα της τοπικής πανίδας και θα συμβάλλει στην ενίσχυση και προστασία της τοπικής χλωρίδας.

Σχόλια

Δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα κυρίως στο πάρκο ως χώρο ανάδειξης και προστασίας της τοπικής χλωρίδας και πανίδας.

Τοπικοί Καταστηματάρχες

Χαρακτήρες

Οικογενειάρχες θορυβημένοι και αγχωμένοι. Νιώθουν ότι απειλείται η επιχείρησή τους με την κατασκευή του εμπορικού κέντρου.

Επιχειρήματα

- Η κατασκευή του πάρκου θα προσελκύσει επισκέπτες και από άλλους τόπους και αυτό θα αυξήσει και την πελατεία και τα κέρδη τους
- Η κατασκευή, αντίθετα, του εμπορικού κέντρου θεωρούν ότι θα οδηγήσει στο κλείσιμο των δικών τους επιχειρήσεων αφού δε θα μπορούν να το ανταγωνιστούν ούτε ως προς τις τιμές ούτε ως προς την ποικιλία των προϊόντων

Σχόλια

Είναι φυσικό να σκέφτονται την επαγγελματική και οικογενειακή τους σταθερότητα που απειλείται.

Εκπαιδευτικός

Χαρακτήρας

Νεαρός με όρεξη για δουλειά και διάθεση για καινοτομίες πάνω σε αυτή.

Επιχειρήματα

Το πάρκο αποτελεί για τα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας της περιοχής έναν επισκέψιμο χώρο για εκπαιδευτικές εκδρομές όπου θα μπορούν οι μαθητές με ασφάλεια και να ψυχαγωγηθούν αλλά και να αποκτήσουν γνώσεις.

Σχόλια

Τον απασχολεί να κάνει σωστά τη δουλειά του και να του δοθούν ευκαιρίες πάνω σε αυτό.

ΥΠΕΡ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

Δικηγόρος –Εκπρόσωποι Διοικητικού Συμβουλίου

Χαρακτήρες

Στυγνός επαγγελματίας, αποφασισμένος να κερδίσει, αδιάλλακτος, σκέφτεται μόνο το συμφέρον της εταιρίας του.

Επιχειρήματα

Το εμπορικό κέντρο θα αποτελέσει σημαντικό πόλο έλξης καταναλωτών από την ευρύτερη περιοχή καθώς οι τιμές θα είναι χαμηλές και η ποικιλία των προϊόντων μεγάλη. Η ανέγερσή του θα δώσει δουλειά σε πολύ κόσμο και γενικότερα θα βοηθήσει στην αξιοποίηση όλης της γύρω περιοχής προς όφελος όλων των κατοίκων.

Σχόλια

Τους ενδιαφέρει να περάσει η πρόταση τους για το συμφέρον της εταιρίας τους και κατ' επέκταση και του δικού τους.

Καταναλωτές

Χαρακτήρες

Απλοί άνθρωποι, οικογενειάρχες και χαμηλόμισθοι.

Επιχειρήματα

Στο εμπορικό κέντρο οι χαμηλότερες τιμές των προϊόντων, οι προσφορές καθώς και η ποικιλία τους θα τους βοηθήσουν να τονώσουν τον οικογενειακό προϋπολογισμό και να ανταπεξέλθουν καλύτερα στις υποχρεώσεις τους.

Σχόλια

Σκέφτονται καθαρά το οικονομικό κομμάτι.

Ανεργοί

Χαρακτήρες

Άνθρωποι χωρίς δουλειά, με μεγάλο οικονομικό πρόβλημα, απελπισμένοι, σε απόγνωση.

Επιχειρήματα

Η κατασκευή αλλά και η λειτουργία του εμπορικού κέντρου θα δημιουργήσει πολλές θέσεις απασχόλησης και θα μπορέσουν να βρουν δουλειά.

Σχόλια

Το θέμα για αυτούς είναι καθαρά βιοποριστικό.

Εργολάβοι

Χαρακτήρες

Έμπειροι, με πολλές άλλες παρόμοιες δουλειές στο ενεργητικό τους, διπλωμάτες.

Επιχειρήματα

- Και τα δύο έργα κατά την άποψή τους είναι κερδοφόρα για την περιοχή.
- Υποστηρίζουν περισσότερο την κατασκευή του εμπορικού κέντρου γιατί θα τους αποφέρουν μεγαλύτερο προσωπικό κέρδος και η ανέγερσή του θα δημιουργήσει περισσότερες θέσεις απασχόλησης.
- Δε θέλουν, όμως, να έρθουν σε αντιπαράθεση με το Δήμο γιατί αυτό μπορεί να τους κοστίσει σε μελλοντικές δουλειές.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

Ιδιοκτήτης οικοπέδου

Χαρακτήρας

Ανθρωπος μέσης ηλικίας με χαμηλό βιοποριστικό και μορφωτικό επίπεδο_που ενδιαφέρεται περισσότερο για το προσωπικό του συμφέρον.

Επιχειρήματα

Κρατά ουδέτερη στάση. Θεωρεί ότι και τα δύο έργα θα ωφελήσουν την τοπική κοινωνία.

- Το πάρκο αναψυχής γιατί θα δώσει χαρά και ευχαρίστηση στα παιδιά κυρίως που το έχουν ανάγκη.
- Το εμπορικό κέντρο γιατί θα δώσει δουλειά σε πολλούς κάτοικους της περιοχής.

Παρ' όλα αυτά θα ακολουθήσει όποιον του κάνει την καλύτερη προσφορά.

ΑΡΝΗΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΣΤΑ ΔΥΟ

Κάτοικοι της περιοχής

Χαρακτήρας

Κάτοικοι που τα σπίτια τους είναι δίπλα από το οικόπεδο, μεγάλοι σε ηλικία.

Επιχειρήματα

- Η κατασκευή είτε του ενός είτε του άλλου έργου θα αναστατώσει τη ζωή και την καθημερινότητά τους.
- Ο θόρυβος από τα μηχανήματα και η φασαρία από την συρροή του κόσμου θα τους χαλάσουν την ηρεμία τους.

Υπεύθυνες Δασκάλες: Παπαδάκη Χριστίνα

Ζαχαριουδάκη Μαρία

Δασταμάνη Μαρία

(A & B τάξεις)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΩΡΩΝ. «Διαμετακομιστικό Λιμάνι του Νότου»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Στις νότιες ακτές του Ν. Ηρακλείου, ανάμεσα στη θαλάσσια περιοχή του Κόκκινου Πύργου (Τυμπάκι) και της Αγίας Γαλήνης, το κράτος σκοπεύει να παραχωρήσει μια μεγάλη παράκτια έκταση σε μια ξένη εταιρία, προκειμένου να κατασκευαστεί ένα τεράστιο λιμάνι για μεταφορά-αποθήκευση εμπορευματοκιβωτίων (κοντέινερ). Η περιοχή είναι ο τόπος προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, μέρος όπου η χελώνα Καρέττα-Καρέττα γεννά τα αυγά της και σε σημαντικό σημείο του κόλπου της Μεσαράς.

Το θέμα της δημιουργίας ενός τέτοιου λιμανιού έχει διχάσει φορείς και τοπική κοινωνία. Καθένας, ανάλογα με τα πιστεύω και τα ατομικά του συμφέροντα, παίρνει και ανάλογη θέση-στάση στην διαμάχη.

Έτσι, για να καταλήξουν σε μια απόφαση, γίνεται Δημοτικό Συμβούλιο, καλούνται όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς για το θέμα αυτό.

Άλλοι συμφωνούν στη δημιουργία, άλλοι όχι. Καλείσθε να αναπτύξετε τα επιχειρήματά σας, ανάλογα με το ρόλο σας, ώστε να καταλήξετε στην καλύτερη-ορθότερη λύση.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

Δημοτικοί Σύμβουλοι

Άνθρωποι που ενδιαφέρονται να τα έχουν καλά με όλους. Ναι μεν αλλά, συμφωνούμε μαζί σας, έχετε τα δίκια σας, πιστεύουμε ότι όλα θα πάνε καλά, είναι μερικές από τις εκφράσεις που χρησιμοποιούν. Διπλωμάτες, προσπαθούν να είναι ευγενικοί και καλοί ακροατές. Ενδιαφέρονται να είναι ανοικτοί για όλες τις απόψεις-θέσεις, όμως κυριαρχεί στη σκέψη τους η εδραίωση της αυτοδιοικητικής τους κυριαρχίας, η ικανοποίηση όσο το δυνατόν περισσότερων ψηφοφόρων, και η σύνδεση της δικής τους θητείας με ένα μεγάλο έργο από τη μια, αλλά και η προβολή τους ως προστάτες του τοπικού οικοσυστήματος και περιβάλλοντος. Αντιπαθούν κάθε είδους αρνητικά σχόλια για το θέμα συζήτησης, από την τοπική κοινωνία.

Επιχειρήματα:

- Από τη μια θέλουν να γίνει ένα μεγάλο έργο στην περιοχή τους. Θα δώσει εργασία σε ντόπιους άνεργους, θα έχουν ροή ξένων κεφαλαίων στον τόπο τους. Θα ενισχυθεί οικονομικά η τοπική κοινωνία.
- Ντόπιες επιχειρήσεις θα δουλέψουν και θα ανεβεί το οικονομικό επίπεδο του τόπου. (Ξενοδοχεία, δωμάτια ύπνου, καταστήματα, εστιατόρια κ.λ.π)
- Ένα τόσο μεγάλο έργο θα βγάλει από την αφάνεια τον τόπο και θα τον κάνει γνωστό, έτσι θα επενδύσουν κι άλλες εταιρίες.

- Από την άλλη προβάλλουν την περιβαλλοντική τους συνείδηση και δείχνουν ότι δεν θέλουν να καταστραφεί το περιβάλλον. Θα ακολουθήσουν οικολογικούς τρόπους επίτευξης του έργου.

ΥΠΕΡ

Δήμαρχος

Άνθρωπος με πολύ φιλόδοξο χαρακτήρα, που προσπαθεί να τα έχει καλά με την Κυβέρνηση από τη μια και με τους συντοπίτες του από την άλλη. Σκοπός του είναι να τους ευχαριστεί όλους αλλά κατά βάθος να κάνει πάντα αυτό που ο ίδιος θέλει. Προσπαθεί να δείξει ότι το έργο αυτό θα δώσει πνοή και ζωή στον ταλαιπωρημένο αυτόν τόπο.

Επιχειρήματα:

- Οι αγρότες και οι επιχειρηματίες της περιοχής βλέπουν τα προϊόντα τους να μην πωλούνται σχεδόν καθόλου ή να πετάνονται λόγω ζέστης και ακριβών τιμών κατά τη μεταφορά τους. Με τη δημιουργία του λιμανιού τα προϊόντα θα φεύγουν απευθείας από το λιμάνι του Κόκκινου Πύργου, αφού θα δημιουργηθεί παράλληλα και εμπορικό λιμάνι.
- Ντόπιες επιχειρήσεις υλικών, μηχανημάτων, εστιατορίων, ενοικιαζόμενων δωματίων, θα δουλέψουν από τους εργάτες οικοδόμησης του λιμανιού.
- Ένα τόσο μεγάλο έργο-επένδυση θα κάνει γνωστό τον τόπο, θα τον βγάλει από την αφάνεια και θα είναι η αρχή για μελλοντικές επενδύσεις.
- Από την άλλη, θέλει να δείξει την περιβαλλοντική του συνείδηση, προβάλλοντας την προστασία των οικοσυστημάτων της περιοχής ως προαπαιτούμενο.
- Διακηρύσσει την υλοποίηση του έργου με όλους τους περιβαλλοντικούς όρους-επιπτώσεις, (κατά βάθος, δεν είναι σίγουρος ότι θα τα καταφέρει).

Επιχειρηματίες Κόκκινου Πύργου

Άνθρωποι απογοητευμένοι με την τωρινή κατάσταση του τόπου τους. Διπλωμάτες, θέλουν να ανταπεξέλθουν οικονομικά, θυσιάζοντας ακόμη και το οικολογικό τους ενδιαφέρον.

Επιχειρήματα

- Τα τελευταία χρόνια έχουν απογοητευτεί γιατί ο τουρισμός έχει ελαττωθεί, οι δουλειές τους δεν πάνε καλά, όπως οι ίδιοι λένε και δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν οικονομικά. Το έργο αυτό θα τους βοηθήσει να πουλήσουν τα εμπορεύματά τους με καλύτερες τιμές και χαμηλότερο κόστος.
- Ο τουρισμός που θα αναπτυχθεί θα είναι εμπορικός και επενδυτικός. Ο τόπος λοιπόν πάλι θα ωφεληθεί.
- Μιλούν για ανάπτυξη των λιμανιών του Νότου αλλά ακόμα και δημιουργία αεροδρομίου.

Ξενοδόχοι Κόκκινου Πύργου

Άνθρωποι που με δυσκολία τα βγάζουν πέρα τα τελευταία χρόνια. Δεν έχουν πελάτες γιατί φυσάει πολύ το καλοκαίρι και δεν μπορεί να αναπτυχθεί ο τουρισμός, αφού είναι επικίνδυνη η θάλασσα. Ελπίζουν στο έργο αυτό για οικονομικούς λόγους.

Επιχειρήματα

- Η οικονομική δυσχέρεια και κρίση δεν τους αφήνουν απ'έξω. Αναφέρουν ότι ο τόπος δεν μπορεί να αναπτυχθεί για δυο λόγους: Εξαιτίας των θερμοκηπίων που υπάρχουν κοντά στα ξενοδοχεία και εξαιτίας των ανέμων που φυσάνε συχνά.
- Η μόνη λύση λοιπόν είναι η δημιουργία λιμανιού εμπορικού ώστε να αξιοποιηθεί οικονομικά ο τόπος.

Οικοπεδούχοι Κόκκινου Πύργου

Σκέφτονται με βάση το οικονομικό συμφέρον για δυο λόγους:

- 1) Όλα τα οικόπεδα γύρω από το λιμάνι θα απαλλοτριωθούν, δηλαδή θα τα πάρει το κράτος για να φτιάξει το λιμάνι άρα θα τα πουλήσουν σε πολύ καλές τιμές και
- 2) Θα αυξηθεί το κέρδος από τη δουλειά τους αφού θα αναπτυχθεί η γύρω περιοχή. Δε χάθηκε ο κόσμος αν χαλάσει το μονοπάτι της χελώνας...

Επιχειρήματα

- Τονίζουν την ανάγκη της δημιουργίας λιμανιού για να βοηθηθεί αυτός ο ξεχασμένος τόπος.
- Λένε ότι θα συνδράμουν-βοηθήσουν με το να πουλήσουν τα οικόπεδά τους στην ξένη εταιρία.
- Η χελώνα και τα ψάρια ας πάνε να γεννήσουν λίγο πιο πέρα. Προηγούνται οι άνθρωποι. Δεν βλέπουν καλύτερη λύση ανάπτυξης του τόπου πέρα από τη δημιουργία λιμανιού.

ΚΑΤΑ

Νομάρχης

Άνθρωπος με όραμα, αξίες, διάθεση να προσφέρει για το κοινό καλό. Έξυπνος, με μεγάλα σχέδια για τον τόπο. Θέλει να βρεθεί η οικολογική λύση που θα ανεβάσει τον τόπο οικονομικά και οικολογικά.

Επιχειρήματα

- Πιστεύει ότι η δημιουργία λιμανιού με κοντέινερ θα χαλάσει την εικόνα του τόπου, θα υποβαθμίσει την περιοχή και θα καταστρέψει το περιβάλλον.
- Ενώ θέλει να είναι σύμμαχος με τον Δήμαρχο, θα διαφωνήσει μαζί του και θα προσπαθήσει να τον πείσει ότι υπάρχει η μέση λύση. Αναβάθμιση του Νότου χωρίς διαμετακομιστικό λιμάνι.
- Πιστεύει ότι οι θέσεις εργασίας θα είναι ελάχιστες αφού όλα δουλεύουν πλέον με μηχανήματα, γεραμούς και αυτόματα εργαλεία, που σίγουρα οι θέσεις δεν θα δοθούν σε Έλληνες.
- Αντιδρά στο έργο γιατί πιστεύει ότι θα διώξει τους επισκέπτες της περιοχής.

- Φοβάται για ερημοποίηση της περιοχής από τους κατοίκους του Κόκκινου Πύργου.
- Καταστήματα που δουλεύουν με τουρισμό θα κλείσουν λόγω της υποβάθμισης της περιοχής.
- Θα καταστραφεί ο θαλάσσιος πλούτος της περιοχής και η χελώνα Καρέττα-Καρέττα.

Επιχειρηματίες Αγίας Γαλήνης

Άνθρωποι νεαρής και μέσης ηλικίας που έχουν κοπιάσει πολύ για να στήσουν την επιχείρησή τους, αγαπούν τον τόπο τους και φοβούνται για το μέλλον, τόσο το οικονομικό όσο και των παιδιών τους.

Επιχειρήματα

- Αντιδρούν στο έργο επειδή θεωρούν πως θα διώξει τους τουρίστες και επισκέπτες της περιοχής.
- Θα αλλοιωθεί το φυσικό κάλλος του τόπου τους και δεν θα το επισκέπτεται κανείς.
- Η ρύπανση της θάλασσας θα διώξει τους επισκέπτες και τα ξενοδοχεία-δωμάτια θα κλείσουν.
- Ο τόπος εξαιτίας της οικολογικής-περιβαλλοντικής υποβάθμισης δε θα βρίσκεται σε τουριστικούς οδηγούς και δε θα αποτελεί τόπο προσέλευσης και παραθερισμού.
- Η άγρια ομορφιά του τοπίου θα χαθεί. Οι δικές τους επενδύσεις θα καταστραφούν αφού δεν θα υπάρχει ανάλογη ανταπόκριση,
- Τα οικόπεδα, τα σπίτια προς πώληση θα χάσουν την αξία τους.
- Η οικονομική ανάσα της περιοχής από την αγοραστική δύναμη των τουριστών θα μηδενιστεί.
- Ξενοδοχεία, εστιατόρια, μαγαζιά θα κλείσουν και οι ιδιοκτήτες θα έχουν καταστραφεί οικονομικά με αποτέλεσμα τη μετανάστευση σε άλλες περιοχές.

Οικολόγοι

Νέοι άνθρωποι, κυρίως με μόρφωση και δυναμισμό, αποφασισμένοι, αγανακτισμένοι.

Επιχειρήματα

- Θεωρούν απαράδεκτη την υλοποίηση ενός τέτοιου μεγάλου έργου στην περιοχή.
- Προβάλλουν την απόφαση των τοπικών συνελεύσεων των κατοίκων που είναι αρνητικοί στο έργο.
- Ζητούν την ακύρωσή του λόγω χαρακτηρισμού της περιοχής ως προστατευόμενη από διεθνείς οργανισμούς (natura).
- Μιλούν για καταστροφή των τοπικών οικοσυστημάτων χερσαίων-θαλάσσιων.
- Αναφέρουν την υποβάθμιση της περιοχής με ογκώδεις ακαλαίσθητες κατασκευές.
- Τονίζουν την επιβάρυνση της υγείας των κατοίκων.
- Υπογραμμίζουν την αλλοίωση του ανάγλυφου της περιοχής.

- Θυμίζουν την ιστορικότητα του τόπου (αρχαία, θρησκευτικά μνημεία) και το αταίριαστο του έργου με τον τόπο.
- Τονίζουν την απαράδεκτη κατασκευή ενός τέτοιου έργου σε περιοχή που γεννούν χελώνες προστατευόμενες από διεθνείς συνθήκες (Καρέττα-Καρέττα).
- Φοβούνται για ευρύτερη μόλυνση που θα οδηγήσει σε εσωτερική μετανάστευση των κατοίκων σε άλλες καθαρότερες περιοχές.

Θαλάσσιοι οργανισμοί- Χελώνα

Σε κατάσταση πανικού, απελπισίας, στεναχώριας. Κρίνεται η ζωή και η συνέχιση του είδους τους.

Επιχειρήματα

- Κάθετα αντίθετοι, είναι θέμα επιβίωσης.
- Δεν θα έχουν πια κατάλληλο μέρος να γεννήσουν.
- Δεν θα βρίσκουν τροφή. Αν βρίσκουν θα είναι μολυσμένη.
- Αλλάζει το υποθαλάσσιο ανάγλυφο. Αυτό σημαίνει ότι χάνουν τόπους κατοικίας και αναγκάζονται να μετακομίσουν.
- Ένα τέτοιο λιμάνι αλλάζει τα υποθαλάσσια ρεύματα και είναι κίνδυνος για τροφή και προσανατολισμό.
- Τα τεράστια πλοία απειλούν τη ζωή της χελώνας και των ψαριών που ζουν εκεί.
- Τα απόβλητα του λιμανιού και των πλοίων πέφτουν στη θάλασσα.
- Τα φώτα των караβιών και της προβλήτας τρομάζουν και αποδιοργανώνουν- αποπροσανατολίζουν τις χελώνες.
- Η τεράστια έκταση του λιμανιού, αφήνει ελάχιστο χώρο στη χελώνα για να γεννήσει. Έτσι είναι δύσκολο να επιβιώσει το είδος.

Συμπεράσματα-σχόλια

Το παραπάνω παιχνίδι ρόλων έγινε τις δύο διδακτικές ώρες της Ευέλικτης Ζώνης της Γ΄και Δ΄τάξης του σχολείου μας. Συμμετείχε το σύνολο των μαθητών. Τα συμπεράσματα μόνο θετικά μπορούν να χαρακτηριστούν.

Οι μαθητές μας βρέθηκαν στο δίλημμα Ναι ή Όχι για τη δημιουργία ενός διαμετακομιστικού λιμανιού κοντά σε μια αγαπημένη τους και γνωστή παραλία. Το τελικό συμπέρασμα που πήραμε ήταν: Ναι σε λιμάνι, όχι σε τέτοιου είδους όμως. Προτίμησαν ένα λιμάνι με κρουαζιερόπλοια, ψαρόβαρκες, που θα βοηθήσει να έχουμε τουρισμό και παραθεριστές για να επισκέπτονται τα μνημεία του τόπου μας. Έτσι βιώνουν την ανάπτυξη και την διάδοση του πολιτισμού μας.

Αρχικά δοκιμάσαμε μια σύγχρονη μέθοδο διερεύνησης ενός θέματος. Ξεφύγαμε από την παραδοσιακή, συντηρητική, δασκαλοκεντρική διδασκαλία. Προωθήσαμε την

ομαδοσυνεργατική μέθοδο που έχει θετικά αποτελέσματα στην ψυχολογία και εκπαιδευτική διαδικασία. Με το παιχνίδι αυτό οι μαθητές γνωρίζουν καλύτερα τις δυνατότητές τους, μαθαίνουν να μετέχουν σε ομάδες, να συνεργάζονται, να ταξινομούν τη σκέψη τους να δημιουργούν και να εκθέτουν λογικά επιχειρήματα, να καλλιεργούν την κριτική σκέψη, να εμβαθύνουν και να κατανοούν καλύτερα ένα θέμα προς επεξεργασία. Όλα ετούτα φυσικά γίνονται με τρόπο ευχάριστο, δημιουργικό, πρωτόγνωρο για τους μαθητές μας. Καταφέρνουν όχι μόνο να διευρύνουν το γνωστικό τους ορίζοντα, αλλά κυρίως επηρεάζεται θετικά ο χαρακτήρας τους. Με το να συνεργάζονται όχι μόνο με τους μαθητές της τάξης τους αλλά και μιας άλλης αρμονικά, να λειτουργούν ως ομάδα κι όχι ατομικά, να τηρούν κανόνες – συμπεριφορές ενός διαλόγου, να χειρίζονται όσο μπορούν καλύτερα την ελληνική γλώσσα, να σέβονται την άποψη των άλλων. Βελτιώνονται ως άνθρωποι, ως μαθητές και ως μελλοντικοί πολίτες με τον καλύτερο τρόπο.

Τέλος γίνονται γνώστες περιβαλλοντικών θεμάτων, ευαισθητοποιούνται, κινητοποιούνται.

Καταλήγοντας, θέλουμε να τονίσουμε τη σημαντική προσφορά ανάλογων παιχνιδιών ρόλων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Μέσα από το συγκεκριμένο που διεξήγαμε γνωρίσαμε πτυχές των μαθητών μας άγνωστες ως τώρα. Βελτιώθηκαν τόσο τα παιδιά όσο και εμείς οι ίδιοι. Τέτοιου είδους δραστηριότητες είναι χρήσιμες-απαραίτητες στην εκπαιδευτική κοινότητα ακόμη κι αν διεξάγονται λίγες φορές στη διάρκεια του σχολικού έτους.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Γερωνυμάκη Ελένη (Διευθύντρια)

Ντισουράκη Μαρία (Γ Δημοτικού)

Κασσώτης Εμμανουήλ (Δ Δημοτικού)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΩΡΩΝ. «Ινδιάνοι και Αμερικάνοι – Η παραχώρηση της γης»

Με αφορμή το μάθημα της Γεωγραφίας της ΣΤ τάξης στο οποίο αναφερόμαστε στους κατοίκους της Β. Αμερικής, το βιβλίο μας προτρέπει να αναρωτηθούμε για τη στάση των Ευρωπαίων απέναντι στους Ινδιάνους και την επιθυμία τους να αγοράσουν τη γη των Ινδιάνων. Είδαμε ήδη ένα σχετικό απόσπασμα από βίντεο, το οποίο δείχνει τη προσπάθεια των Ευρωπαίων να διεκδικήσουν τις περιοχές αυτές καθώς και την αντίδραση των αυτοχθόνων που οδήγησε τελικά σε πόλεμο. Εμείς προτείνουμε στην τάξη τα παιδιά να αναλάβουν καθένας έναν από τους παρακάτω ρόλους και να επιχειρηματολογήσουν.

- Ομάδα αντιπαράθεσης ντόπιων: Αρχηγός Ινδιάνων Σιάτλ
Εκπρόσωπος Ινδιάνων Σιου-Απάτσι-Μοϊκανών
Υπερασπιστής δικαιωμάτων αυτοχθόνων
- Ουδέτερος χαρακτήρας: Σερίφης
- Ομάδα αντιπαράθεσης εποίκων: Πρόεδρος Αμερικής Φραγκλίνος Πιρς
Εκπρόσωπος εταιρειών εξόρυξης χρυσού-
πετρελαίου
Άνεργος που θέλει να βγάλει χρυσό
Τυχοδιώκτης που προσδοκά να εξορύξει πετρέλαιο

ΣΕΝΑΡΙΟ

Βρισκόμαστε στην αίθουσα συνεδριάσεων του Καπιτωλίου στην Ουάσιγκτον περίπου το 1855. Οι Ινδιάνοι και οι υπερασπιστές των δικαιωμάτων τους, έχουν έρθει να συμμετάσχουν στο διάλογο που θα λάβει χώρα για την επίλυση του προβλήματος του εποίκισμού.

Η αντιπαράθεση ξεκινά με την έκφραση της επιθυμίας του προέδρου της Αμερικής και των υποστηρικτών του, να αγοράσουν τη γη των Ινδιάνων.

Ο αρχηγός των Ινδιάνων απαντά με το κείμενο το οποίο υπάρχει στο βιβλίο της Γεωγραφίας και στη συνέχεια ο διάλογος «ανάβει».

Ο μεγάλος αρχηγός στην Ουάσιγκτον μηνάει πως θέλει να αγοράσει τη γη μας. Ο μεγάλος αρχηγός μηνάει ακόμα λόγια φιλικά και καλοθέλητα. Καλοσύνη του, γιατί ξέρομε πως αυτός λίγο τη χρειάζεται αντίστοιχα τη φιλία μας. Την προσφορά του θα τη μελετήσουμε, γιατί ξέρομε πως, αν δεν το πράξουμε, μπορεί ο λευκός να προφτάσει με τα

όπλα και να πάρει τη γη μας.

Πώς μπορείτε να αγοράσετε ή να πουλάτε τον ουρανό – τη ζέστα της γης; Για μας μοιάζει παράξενο. Η δροσιά του αγέρα ή το άφρισμα του νερού ωστόσο δε μας ανήκουν. Πώς μπορείτε να τα αγοράσετε από μας; Κάθε μέρος της γης αυτής είναι ιερό για το λαό μου. Κάθε αστραφτερή πευκοβελόνα, κάθε αμμούδα στις ακρογιαλιές, κάθε θολούρα στο σκοτεινό δάσος, κάθε ξέφωτο και κάθε ζουζούνι που ζουζουνίζει είναι, στη μνήμη και στην πείρα του λαού μου, ιερό.

Ξέρομε πως ο λευκός δεν καταλαβαίνει τους τρόπους μας. Τα μέρη της γης, το ένα με το άλλο, δεν κάνουν γι' αυτόν διαφορά, γιατί είναι ένας ξένος που φτάνει τη νύχτα και παίρνει από τη γη όλα όσα τού χρειάζονται. Η γη δεν είναι αδερφός του, αλλά εχθρός που πρέπει να τον κατακτήσει, και αφού τον κατακτήσει, πηγαίνει παρακάτω.

Παρουσιάζουμε τα πρόσωπα στη συνέχεια που θα μετέχουν στο διάλογο και εξηγούμε ότι η κάθε ομάδα θα παίρνει το λόγο εναλλάξ ώστε να προκύψει δημιουργικός διάλογος.

Αρχηγός Ινδιάνων Σιάτλ

Η πρόταση αυτής της αγοραπωλησίας ήταν εντελώς ξένη στις αντιλήψεις και στον τρόπο ζωής των Ινδιάνων, ο δεσμός των οποίων με τη φύση είναι ιερός και αδιάσπαστος, όπως η αδερφική αγάπη. Ο Σιάτλ εκφράζει με περηφάνια και σεβασμό στην παράδοση τον τρόπο σκέψης της φυλής του, ο οποίος διαφέρει πλήρως από τις υλικές αξίες και τον κατακτητικό πολιτισμό των λευκών. Το μόνο που ζητά είναι σε περίπτωση που συμφωνήσουν να πουληθεί η γη, να την αγαπήσουν και να τη φροντίσουν, όπως έκαναν οι ίδιοι τόσα χρόνια και φυσικά να τη σεβαστούν. Θέλει να αποφύγει τον πόλεμο, αλλά βλέπει ότι ο κίνδυνος είναι ορατός, οπότε προσπαθεί να βρει μια συμβιβαστική λύση, μεταξύ των Ινδιάνικων φυλών.

Πρόεδρος ΗΠΑ Φραγκλίνος Πιρς

Με τη συνεχή αύξηση του πληθυσμού στις ΗΠΑ, ο πρόεδρος αναζητά νέες περιοχές στις οποίες μπορούν να ζήσουν οι έποικοι και να αναπτύξουν νέες δραστηριότητες. Επιπλέον πιέζεται και από τους ιδιοκτήτες εταιρειών, των οποίων τα συμφέροντα πρέπει να εξυπηρετήσει, καθώς ο ορुकτός πλούτος της περιοχής και οι εύφορες εκτάσεις αποτελούν για αυτούς μια τεράστια πηγή εσόδων. Εκτός αυτού πιέζεται να διώξει μακριά τους ερυθρόδερμους καθώς αποτελούν κίνδυνο για τα σύνορα και θεωρείται ότι ανά πάσα στιγμή μπορούν να ξεσηκωθούν εναντίον των εποίκων. Έτσι ζητά διαλλακτικά και φιλικά από τους Ινδιάνους να πουλήσουν τη γη με ανταλλάγματα που οι ίδιοι επιθυμούν.

Σερίφης

Ένας φιλήσυχος άνθρωπος που δε θέλει να διαταραχθεί η ησυχία της περιοχής στα σύνορα καθώς τα έχει καταφέρει μια χαρά έως ώρα χωρίς εχθροπραξίες. Προτείνει στους Ινδιάνους να κρατήσουν τις περιοχές που επιθυμούν, αλλά να δώσουν και κάτι στους εποίκους, ώστε να αποφευχθεί μια ενδεχόμενη σύγκρουση.

(Μέσα στην ομάδα υπάρχουν σερίφηδες από διάφορες πόλεις και αφού εξηγήσουν τα προβλήματά τους καταλήγουν στη τελική τους θέση).

Ινδιάνοι Σιου - Απάτσι - Μοϊκανοί

Οι Ινδιάνοι Σιου και Απάτσι, όπως φυσικά και ο αρχηγός τους δε μπορούν να κατανοήσουν η λογική των λευκών για αγοραπωλησία της γης. Δε κατανοούν την έννοια αυτή, αλλά φυσικά δεν επιθυμούν και να φύγουν από τη γη τους, η οποία τους προσφέρει το φαγητό, τη στέγη και όλα όσα χρειάζονται για να ζήσουν. Θεωρούν ότι οι έποικοι είναι ιδιαίτερα ενοχλητικοί δε τους σέβονται και ενώ οι ίδιοι στην αρχή τους υποδέθηκαν φιλικά, εκείνοι τώρα, θέλουν να τους διώξουν.

Ο Μοϊκανός έχει έρθει με άγριες διαθέσεις ακόμη και για να ξεθάψει το τσεκούρι του πολέμου. Ήρθε πιεζόμενος από τους άλλους Ινδιάνους για να συζητήσει καθώς ο ίδιος εξ αρχής προτείνει πόλεμο. Δεν έχει πρόβλημα να πάρει τους συμπολεμιστές του και να υπερασπιστεί τη γη και τις παραδόσεις του. Ήδη από τη πρώτη στιγμή που είχαν έρθει οι έποικοι δε τους είχε δει με καλό μάτι και είχε προτείνει να επιτεθούν εναντίον τους, ωστόσο οι άλλοι δε συμφώνησαν.

(Η ομάδα αποτελείται από τα πρόσωπα αυτά που συζητούν και εκφέρουν την τελική άποψη για το θέμα, που να εκφράζει κατά το δυνατό και τους περισσότερους).

Υπερασπιστής δικαιωμάτων αυτοχθόνων

Ένας υπερασπιστής των ντόπιων βρίσκεται στη συνάντηση. Είναι αγενής και παρεμβαίνει όποτε θελήσει, χωρίς να τηρεί τη σειρά του διαλόγου. Παρεμβαίνει θέλοντας να 'προστατεύσει' τα δικαιώματα των 'αδύναμων' Ινδιάνων μπροστά στους τεχνολογικά ανεπτυγμένους εποίκους. Επιτίθεται φραστικά ενάντια στους άλλους, διακόπτει την ομαλή ροή της συζήτησης πιστεύοντας ότι οι Ινδιάνοι θίγονται κατάφορα σε αυτό το διάλογο, όπου η ομάδα του προέδρου προσπαθεί απλά να περάσει το δικό της.

(Στην ομάδα υπάρχουν αρκετοί υπερασπιστές που νιώθουν δίκαιο τον αγώνα των Ινδιάνων και θέλουν να τους υπερασπιστούν).

Εκπρόσωπος εταιρείας εξόρυξης χρυσού-πετρελαίου

Ο εκπρόσωπος της εταιρείας χρυσού είναι ένα εταιρικό πρόσωπο, το οποίο το μόνο που τον ενδιαφέρει είναι πως θα μεγιστοποιήσει το κέρδος του. Δε διστάζει να υποσχεθεί λαγούς με πετραχήλια, έστω και αν τελικά δε παραχωρήσει το παραμικρό στους αυτόχθονες. Αναγκάζεται λόγω των περιστάσεων να συζητήσει μαζί τους, αλλά

εάν μπορούσε θα έστειλε το στρατό να αφανίσει όλους τους Ινδιάνους που εμποδίζουν τα επεκτατικά σχέδια της εταιρείας του. Θεωρεί ότι από την ώρα που η γη δεν έχει νόμιμο ιδιοκτήτη, μπορεί ο καθένας να τη διεκδικήσει.

Αντίθετα ο εκπρόσωπος της εταιρείας εξόρυξης πετρελαίου είναι πιο φιλικός σε σχέση με τον προηγούμενο, υπόσχεται δουλειές και καταλύματα σε περίπτωση που οι Ινδιάνοι δεχθούν να πουλήσουν τη γη τους. Είναι πιο διαλλακτικός και υπόσχεται ότι θα φροντίσει η επιβάρυνση του περιβάλλοντος να είναι η μικρότερη δυνατή. Επιπλέον όταν τελειώσουν οι πόροι, θα επιστρέψει τη γη όπως τη παρέλαβε. Γενικά έχει φιλικό πρόσωπο απέναντι στους Ινδιάνους, τους οποίους δε θέλει να έχει σαν εχθρούς.

(Η ομάδα αποτελείται από τα πρόσωπα αυτά που συζητούν και εκφέρουν την τελική άποψη για το θέμα, που να εκφράζει κατά το δυνατό και τα 2 πρόσωπα)

Ανεργος που θέλει να βγάλει χρυσό

Ο εν λόγω κύριος θέλει να βρει μια ευκαιρία να βγάλει λεφτά. Ψάχνει από περιοχή σε περιοχή για πετρέλαιο και η αναζήτησή του αυτή, τον οδήγησε εδώ. Δυσκολεύεται ήδη οικονομικά να τα βγάλει πέρα καθώς έχει και οικογένεια η οποία περιμένει από αυτόν να εξασφαλίσει τα προς το ζην. Πιστεύει ότι οι Ινδιάνοι είναι επικίνδυνοι και δε διστάζει να διασπείρει φήμες ότι αυτοί ευθύνονται για διάφορα εγκλήματα όπως κλοπές, αρπαγές ζώων, επιθέσεις σε άμαξες κλπ.

(Στην ομάδα μπορούν περισσότεροι να υποδυθούν τους άνεργους και να καταλήξουν σε επιπλέον επιχειρήματα για τις δυσκολίες της ζωής.)

Τυχοδιώκτης που θέλει να βγάλει χρυσό

Ο άνθρωπος αυτός κοιτάζει μόνο τη τσέπη του. Δεν έχει δουλειά και πιστεύει ότι σε αυτές τις περιοχές θα κάνει περιουσία. Πιέζει το πρόεδρο με επιχειρήματα ότι είχε υποσχεθεί δουλειές και η ανεργία θερίζει, είχε υποσχεθεί νέα γη και δεν έχει τηρήσει το λόγο του. Ζητά να πάρει ότι περισσότερο μπορεί. Αντιπαθεί τους υποστηρικτές των Ινδιάνων καθώς θεωρεί ότι δίνουν μεγαλύτερη αξία στα δικαιώματα των αυτοχθόνων, παρά στα δικαιώματα των εποίκων και τις δυσκολίες που αυτοί αντιμετωπίζουν.

(Και άλλοι τυχοδιώκτες μέσα στην ομάδα που αναζητούν ένα καλύτερο αύριο).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με το πέρας της συζήτησης, όλοι οι μαθητές της τάξης ενεπλάκησαν στη συζήτηση που έλαβε χώρα στο τέλος, για το αν ήταν σωστό οι Ινδιάνοι να παραδώσουν τη γη τους προκειμένου να αποφευχθεί ο πόλεμος. Οι περισσότεροι συμφώνησαν (πλην κάποιων που είχαν πάρει πολύ σοβαρά το ρόλο τους, όπως οι Μοϊκανοί και ήθελαν πόλεμο) αλλά εστίασαν στο ότι οι Ινδιάνοι, 'υποχρεώθηκαν' ουσιαστικά να παραδώσουν τη γη τους καθώς εάν δε το έκαναν, θα οδηγούνταν σε πόλεμο. Ο πόλεμος αυτός μάλιστα θα τους αφάνιζε τελείως αφού δε θα μπορούσαν να σταθούν ενάντια στους τεχνολογικά ανώτερους έποικους. Θεωρήθηκε λοιπόν ως η καταλληλότερη λύση οι Ινδιάνοι να

παραδώσουν ένα κομμάτι της γης τους και οι Αμερικανοί να τους υποσχεθούν ότι θα τη σεβαστούν και θα μπορέσουν να συνυπάρξουν οι δύο λαοί αρμονικά.

Απ' ότι φάνηκε και μέσα από τη συζήτηση αλλά και από την απόδοση των ρόλων από τους μαθητές, κατανόησαν το θέμα και μπήκαν και στο 'πετσί' του ρόλου. Μέσα από τον αυτοσχεδιασμό, ταυτίστηκαν με τις κοινωνικές ομάδες που εκπροσωπούσαν και υπερασπίστηκαν με πάθος τις θέσεις που είχαν αναλάβει αλλά και με επιχειρήματα στοχευμένα καθώς και συγκεκριμένες εκφράσεις της εποχής όπως: τσεκούρι του πολέμου, χλωμά πρόσωπα, ντεσπεράντο, πίπα ειρήνης. Τα παιδιά ανέσυραν από προηγούμενες εμπειρίες τους λέξεις-εκφράσεις που ήδη γνώριζαν και τις αξιοποίησαν στο παιχνίδι μας. Θεωρώ ότι αντιλήφθηκαν καλύτερα πως μπορεί τα δικαιώματα μιας κοινωνικής ομάδας να καταπατώνται, απλά επειδή μια άλλη ομάδα θεωρείται ανώτερη και πως πολλές φορές ο πιο αδύναμος αναγκάζεται να 'κάνει πίσω' ενώ αυτός έχει δίκιο. Αυτό ξένισε τα παιδιά που αναρωτήθηκαν για ποιο λόγο να λειτουργεί έτσι η κοινωνία.

Πιστεύω επιπλέον ότι η συμμετοχή των παιδιών στο παιχνίδι ρόλων ανέπτυξε την αυτοεκτίμησή τους, αφού ακόμη και μαθητές που δε συμμετέχουν τόσο ενεργά στο μάθημα, τοποθετήθηκαν μέσα στις ομάδες τους και ενθουσιάστηκαν με τη προοπτική να ακουστεί η γνώμη τους. Έτσι οι μαθητές μπορούσαν να ανταλλάξουν απόψεις για το θέμα, να συνεργαστούν και να μοιραστούν τις ιδέες τους, πράγμα που σταδιακά τους οδήγησε στην εύρεση μιας ικανοποιητικής λύσης στο τέλος. Είναι φυσικό άλλωστε τα παιδιά χάρη στο παιχνίδι να αποκτήσουν μια διαφορετική αντίληψη, τόσο για τον εαυτό τους όσο και για τους άλλους, αφού προσποιούνται ένα τρίτο πρόσωπο.

Τέλος στους μαθητές άρεσε το παιχνίδι όπως πραγματοποιήθηκε και τις επόμενες μέρες ρωτούσαν πότε θα το ξανακάνουμε. Θεωρώ ότι και οι ίδιοι ενεργοποιήθηκαν για τα ευαίσθητα ζητήματα που αντιμετωπίζει κάθε κοινωνία από τα παλιά χρόνια μέχρι και σήμερα και πως οι ίδιοι όταν πια βρεθούν σε θέση να καταπατώνται δικαιώματα κάποιων συνανθρώπων τους, θα είναι εκεί να τους υπερασπιστούν αναγνωρίζοντας το δίκαιο και το άδικο. Έμαθαν δηλαδή οι ίδιοι βιωματικά και εφοδιάστηκαν με κατάλληλες εμπειρίες που θα τους βοηθήσουν (θεωρητικά πάντα) στο μέλλον τους. Για να το θέσουμε διαφορετικά, πιστεύω ότι πλέον θα μπορέσουν να μπουκ στη θέση του 'αδικούμενου' και να κατανοήσουν πόση σημασία έχει να είναι κανείς ηθικός και σωστός απέναντι στους άλλους καθώς όπως πολύ ωραία είπε ένα μαθητής στη διάρκεια του διαλόγου: «ότι δίνεις, παίρνεις...»

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Δημαράς Σεραφείμ

Ταχτσίδου Πηνελόπη

(Ε & Στ τάξεις)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΩΝ ΔΕΚΑ. «Κατασκευή εργοστασίου – Μόλυνση Περιβάλλοντος»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Ένας επιχειρηματίας θέλει να κατασκευάσει ένα μεγάλο εργοστάσιο σε μια παραλία. Τα απόβλητα του εργοστασίου θα πέφτουν στη θάλασσα και θα πρέπει να κοπούν οι φοίνικες που βρίσκονται στην παραλία. Από την άλλη μεριά το εργοστάσιο θα προσφέρει εργασία σε πολλούς ανθρώπους βοηθώντας οικονομικά πολλές οικογένειες. Άλλοι κάτοικοι συμφωνούν και άλλοι διαφωνούν. Στο Δημοτικό Συμβούλιο που συγκαλείται για την έγκριση της κατασκευής του εργοστασίου, αναπτύξτε τα επιχειρήματά σας (ανάλογα με το ρόλο που έχετε) και προσπαθήστε να καταλήξετε στην καλύτερη (για εσάς) λύση.

Καταρχήν, διαβάστηκε το σενάριο στη σχολική αίθουσα και ζητήθηκε από τους μαθητές να σχολιάσουν το συγκεκριμένο θέμα. Η ανοιχτή συζήτηση έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να κατανοήσουν την θεματική, να εκφράσουν τις απόψεις τους και να ανακαλύψουν τα θετικά και τα αρνητικά αποτελέσματα που θα έχει η κατασκευή του εργοστασίου.

Στη συνέχεια, έγινε μια προσπάθεια τα παιδιά να συνδέσουν τους ρόλους του παιχνιδιού με τα συμφέροντα που εκφράζει η καθεμιά. Μοιράστηκαν οι ρόλοι σε 6 ομάδες των τριών ατόμων και κατανόησαν ότι πρέπει να λειτουργήσουν όπως θα λειτουργούσε η αντίστοιχη κοινωνική ομάδα στην πραγματικότητα. Ορίστηκε συγκεκριμένη ημερομηνία κατά την οποία θα πραγματοποιούνταν η συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου και πλέον η κάθε ομάδα είναι έτοιμη να εργαστεί ώστε να αναπτύξει τα δικά της επιχειρήματα και να προτείνει λύση, σε συνάρτηση πάντα με το ρόλο που υποδύεται. Ο γραμματέας κάθε ομάδας ορίστηκε για να αναλάβει να καταγράψει τα επιχειρήματα της ομάδας του σε ένα χαρτί, που θα παραδώσει στον εκπαιδευτικό στο τέλος του παιχνιδιού.

Επιπλέον, μοιράστηκαν στους μαθητές καρτέλες ρόλων και πληροφοριακό υλικό, συγκεκριμένα φωτογραφίες αλλά και ένα άρθρο, ώστε να βοηθηθούν και να αντιληφθούν καλύτερα το ρόλο που υποδύονται.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ – ΡΟΛΟΙ

ΥΠΕΡ

Εργοστασιάρχης

Χαρακτήρας

Έξυπνος, συμφεροντολόγος και καλός διπλωμάτης αφού προσπαθεί να πείσει τους κατοίκους ότι το εργοστάσιο δε θα δημιουργήσει προβλήματα ούτε στο περιβάλλον, ούτε στους κατοίκους που μένουν και εργάζονται εκεί.

Σχόλια

Επιδιώκει να κερδίσει πολλά χρήματα από τη λειτουργία του εργοστασίου

Επιχειρήματα

Τα θετικά είναι πως πολλοί άνθρωποι θα έχουν δουλειά και πολλοί άνθρωποι θα έχουν τα δικά τους χρήματα για να μπορούν να ζήσουν την οικογένειά τους. Τα προϊόντα που θα βγάξει το εργοστάσιο θα χρησιμεύσουν σε κάποιες ανάγκες.

Προτεινόμενη λύση

Προτείνω το εργοστάσιο να φτιαχτεί γιατί οι άνθρωποι θα βγάζουν πολύ χρήμα και θα μπορούν να θρέφουν τις οικογένειές τους.

Ανεργος Κάτοικος

Χαρακτήρας

Απελπισμένος αφού έχει μείνει χωρίς δουλειά για έναν ολόκληρο χρόνο. Τα χρέη τον έχουν πνίξει και δυσκολεύεται να θρέψει την οικογένειά του.

Σχόλια

Νιώθει ότι είναι η τελευταία του ευκαιρία για να βρει δουλειά και είναι έτοιμος να συγκρουστεί με οποιοδήποτε εμποδίσει την κατασκευή του εργοστασίου.

Επιχειρήματα

Εμείς πιστεύουμε ότι το εργοστάσιο πρέπει να δημιουργηθεί γιατί δεν έχουμε καλή οικονομική κατάσταση. Συγκεκριμένα, έχω μια κόρη που πάσχει από καρκίνο και δεν έχω χρήματα να την πάω σε γιατρούς. Είμαστε απελπισμένοι, είμαστε άνεργοι και πεινάμε. Επειδή πεινάμε, χρειαζόμαστε χρήματα για να αγοράσουμε τρόφιμα. Ψάχνουμε απελπισμένα για δουλειά και παρακαλάμε τους ανθρώπους να μας παρέχουν εργασία.

Προτεινόμενη λύση

Εμείς προτείνουμε να γίνει το εργοστάσιο αλλά με τέτοια κατασκευή, έτσι ώστε να μην μολύνει το περιβάλλον και να χαλάσει τη φυσική ομορφιά.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

Δήμαρχος

Χαρακτήρας

Ευγενικός, αλλά και φιλόδοξος. Κυρίως τους ενδιαφέρει να μη χάσουν τους ψήφους των κατοίκων και προσπαθούν να τα έχουν καλά με όλους.

Σχόλια

Επιδιώκουν την προσωπική τους προβολή και την ανάδειξη του έργου τους. Έχουν ως στόχο να δίνουν λύσεις στα προβλήματα των κατοίκων κοιτάζοντας όμως το συμφέρον τους.

Επιχειρήματα

Αγαπητοί πολίτες, πιστεύουμε ότι ένα εργοστάσιο στην περιοχή μας θα κάνει καλό γιατί θα ανοίξει πολλές θέσεις εργασίας. Από την άλλη όμως θα μολυνθεί το περιβάλλον και άνθρωποι θα χάσουν τις δουλειές τους.

Προτεινόμενη λύση

Προτείνουμε το εργοστάσιο να γίνει όχι κοντά στη θάλασσα, αλλά σε ένα οικόπεδο λίγο έξω από την πόλη, ώστε οι άνθρωποι να βρουν δουλειά και κανείς να μην την χάσει. Έτσι, όλοι θα είστε καλά και κανείς δεν θα μολυνθεί όσο κάνει απλά το μπάνιο του.

Δημοτικοί Σύμβουλοι

Χαρακτήρας

Ευγενικοί, αλλά και φιλόδοξοι. Κυρίως τους ενδιαφέρει να μη χάσουν τους ψήφους των κατοίκων και προσπαθούν να τα έχουν καλά με όλους.

Σχόλια

Επιδιώκουν την προσωπική τους προβολή και την ανάδειξη του έργου τους. Έχουν ως στόχο να δίνουν λύσεις στα προβλήματα των κατοίκων κοιτάζοντας όμως το συμφέρον τους.

ΚΑΤΑ

Οικολόγοι

Χαρακτήρας

Νεαρός, δυναμικός, με σπουδές στο περιβάλλον, ακτιβιστής.

Σχόλια

Αγαπάει το φυσικό περιβάλλον του τόπου του και είναι παθιασμένος με την προστασία του. Έχει κάνει μάλιστα και σχετικές σπουδές και τώρα δουλεύει σε διεθνή περιβαλλοντική οργάνωση. Αγωνίζεται πάντα με πάθος για να προστατέψει φυσικά οικοσυστήματα που κινδυνεύουν να καταστραφούν.

Επιχειρήματα

Μπορεί η κατασκευή του εργοστασίου να προσφέρει δουλειά σε πολλούς ανθρώπους όμως θα καταστρέψει σημαντικά και σπουδαία στοιχεία του περιβάλλοντος. Κόβοντας τους φοίνικες χαλάει η εξωτική εικόνα της παραλίας και δεν υπάρχει ίσκιος για τους ανθρώπους που θα κολυμπούν.

Ρίχνοντας τα απόβλητα μέσα στη θάλασσα, η θάλασσα θα μολυνθεί και έτσι δεν θα μπορούν να κολυμπήσουν οι άνθρωποι καθώς επίσης, θα πεθάνουν όλα τα ψάρια και τα θαλάσσια φύκια.

Προτεινόμενη λύση

Καλό θα ήταν να προστατέψουμε το περιβάλλον μας, αποφεύγοντας την κατασκευή του εργοστασίου σ' αυτή την περιοχή

Λουόμενος

Χαρακτήρας

Φιλήσυχος πολίτης που αγαπάει τη φύση και χαίρεται το μπανάκι του στις όμορφες παραλίες.

Σχόλια

Τον ενδιαφέρει να μη χαλάσει η ομορφιά του τόπου και να μη μολυνθούν τα νερά της θάλασσας για να συνεχίσει να ευχαριστείται το κολύμπι και την ηρεμία της παραλίας.

Επιχειρήματα

Αγαπητή κυρία Δήμαρχε, αγαπητοί συμπολίτες. Πιστεύουμε πως η κατασκευή του εργοστασίου θα μολύνει το περιβάλλον και τη θάλασσα ρίχνοντας τα απόβλητά του μέσα της. Επίσης, θα κοπούν οι φοίνικες για την κατασκευή του, και έτσι θα χαθεί η φυσική ομορφιά της παραλίας. Υπάρχει κίνδυνος κάποιος να πάθει μόλυνση και οι ψαράδες να χάσουν την δουλειά τους.

Προτεινόμενη λύση

Προτείνουμε να μην γίνει το εργοστάσιο, διότι θα καταστραφεί το περιβάλλον.

Ψαράς

Χαρακτήρας

Φιλήσυχος πολίτης, οικογενειάρχης

Σχόλια

Ανησυχεί για την κατασκευή του εργοστασίου, γιατί τα απόβλητα θα μολύνουν τα ψάρια και τα φυτά της θάλασσας με αποτέλεσμα να αντιμετωπίσει πρόβλημα στη δουλειά του. Είναι σε αντιπαράθεση με τους άνεργους πολίτες που υποστηρίζουν την κατασκευή του εργοστασίου.

Επιχειρήματα

Κυρία Δήμαρχε, Δημοτικοί Σύμβουλοι και αγαπητοί πολίτες, εμείς οι ψαράδες βγάζουμε χρήματα πουλώντας ψάρια. Εάν χτιστεί το εργοστάσιο στην παραλία θα ρίχνει τα απόβλητά του στην θάλασσα με αποτέλεσμα η θάλασσα και τα χόρτα που είναι μέσα να μολυνθούν. Τα ψάρια θα φάνε τα φύκια που είναι μολυσμένα! Έτσι τα ψάρια θα δηλητηριαστούν και θα πεθάνουν. Οπότε δεν θα έχει ψάρια για να

ψαρέψουμε και δεν θα βγάζουμε χρήματα. Με αυτές τις συνθήκες πώς περιμένετε να συντηρήσουμε τις οικογένειές μας;

Προτεινόμενη λύση

Άρα εμείς προτείνουμε να μην χτιστεί το εργοστάσιο γιατί θα χάσουμε τις δουλειές μας.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Αφού ολοκληρώθηκε η επιχειρηματολογία από όλες τις ομάδες, η δήμαρχος παρέθεσε ξανά όλες τις προτεινόμενες λύσεις. Από τη στιγμή που οι λύσεις δεν έρχονταν σε συμφωνία, τότε άνοιξε διάλογος έτσι ώστε να επιτευχθεί μια κοινή απόφαση για όλους. Η συζήτηση «άναψε», με τις εμπλεκόμενες ομάδες να επιμένουν στις απόψεις τους. Κρίθηκε σημαντικό να γίνει προσπάθεια επίτευξης συναινετικής λύσης πριν γίνει η διαδικασία της ψηφοφορίας, έτσι ώστε όλοι να μείνουν ευχαριστημένοι. Πράγμα που δε έγινε ποτέ. Βέβαια πρέπει να αναφερθεί ότι οι οικολόγοι έκαναν πρόταση στους ψαράδες να πάρουν στην δουλειά τους τους άνεργους πολίτες, ώστε να λυθεί το πρόβλημα και να βρουν εργασία. Οι ψαράδες δέχτηκαν με αποτέλεσμα οι άνεργοι πολίτες να αλλάξουν στάση ως προς την κατασκευή του εργοστασίου μιας και ικανοποιήθηκαν και αντιλήφθηκαν την οικολογική καταστροφή. Έπειτα, έγινε ψηφοφορία με αποτέλεσμα να μην εγκριθεί η κατασκευή του εργοστασίου.

Αναλυτικά: ΥΠΕΡ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ: 3

ΚΑΤΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ: 15

Αφού ολοκληρώθηκε το παιχνίδι, οι μαθητές με παρακίνηση του εκπαιδευτικού κλήθηκαν να σχολιάσουν αντικειμενικά τον επικρατέστερο ρόλο, δηλαδή το ρόλο που πιστεύουν ότι επιχειρηματολόγησε και έδρασε καλύτερα. Οι μαθητές επέλεξαν τον οικολόγο και τον ψαρά αφού αναγνώρισαν τη συμβολή τους στην τελική απόφαση.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΛΗΨΗ ΔΡΑΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

Σε ότι αφορά την κατανόηση του θέματος το οποίο μελέτησαν οι μαθητές, το αποτέλεσμα κρίνεται άκρως ικανοποιητικό. Τα παιδιά, όπως φαίνεται από τα επιχειρήματα και τις λύσεις που πρότειναν, κατανόησαν το σενάριο, διέκριναν το

δίλημμα που είχαν να αντιμετωπίσουν, υπερασπίστηκαν τις απόψεις τους και γενικά έδειξαν να ταυτίζονται σε μεγάλο βαθμό με τους ρόλους τους οποίους έπρεπε να υποδυθούν. Το ύφος το οποίο είχαν κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, η στάση του σώματός τους, ο τρόπος που εξέφρασαν τις απόψεις τους και τα σχόλια που έκαναν μας αποδεικνύουν τα παραπάνω. Για παράδειγμα ο εκπρόσωπος των οικολόγων, όταν γινόταν η συζήτηση μέσα στην τάξη ανέφερε στους εργοστασιάρχες: «Ενδιαφέρεστε μόνο για τα χρήματα! Θα σας βάλω φουρνέλο στο εργοστάσιο!». Την ίδια στιγμή ο εργοστασιάρχης γελούσε ειρωνικά, είχε βάλει στο στόμα του ένα ψεύτικο πούρο και έκανε απαξιωτικές χειρονομίες. Οι άνεργοι πολίτες έδειχναν απογοητευμένοι και πικραμένοι κ.α.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να αναπτύξουν τις απόψεις τους και ταυτόχρονα να αναδείξουν σημαντικές αξίες όπως ο σεβασμός, η υπευθυνότητα, η συνεργασία και η ενότητα. Τα παιδιά σεβάστηκαν τις διαφορετικές απόψεις των ομάδων ακούγοντάς τα να επιχειρηματολογούν και προσπαθώντας να βρουν συναινετική λύση. Ένωσαν υπεύθυνα, υποστηρίζοντας τον ρόλο τους και όλα αυτά που πρέσβευε, συνεργάστηκαν και ομαδικά αλλά και συνολικά προσπαθώντας να δηλώσουν τις απόψεις τους και να κάμψουν τις διαφορές που είχαν και φυσικά ένωσαν τις δυνάμεις τους για ένα κοινό στόχο.

Οι εμπειρίες που ανέπτυξαν οι μαθητές κατά τη διάρκεια του προγράμματος, βελτίωσαν την ικανότητα τους να συμμετέχουν ενεργά στα ζητήματα της κοινότητάς τους, μιας και έμαθαν ότι ο πολίτης πρέπει να εκφραζει τις απόψεις του, να αγωνίζεται για αυτές ενεργά και να συνεργάζεται με άλλους συνανθρώπους του για να πετύχει τους στόχους του, όποιοι και αν είναι αυτοί.

Υπεύθυνος Δάσκαλος: Δραϊνάκης Ιωάννης (Δ τάξη)

Ξυλούρης Νικόλαος

Γιαμαλάκης Γρηγόρης

ΓΕΩΤΡΗΣΕΙΣ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ

ΣΕΝΑΡΙΟ

Νότια του νησιού μας, η κυβέρνηση μοίρασε την θάλασσα σε οικόπεδα τα οποία θα νοικιάζει για πάρα πολλά χρόνια σε πολυεθνικές εταιρίες που ασχολούνται με την εξόρυξη πετρελαίου. Οι κάτοικοι είναι διχασμένοι. Φοβούνται μεν την περιβαλλοντική μόλυνση αλλά από την άλλη οι αρχές βεβαιώνουν ότι τα ανταποδοτικά οφέλη θα είναι μεγάλα. Στο δημοτικό συμβούλιο που συγκαλείται για την έγκριση της επένδυσης αναπτύσσετε τα επιχειρήματά σας ανάλογα με την ομάδα των πολιτών που εκπροσωπείτε.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ- ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Χαρακτήρες: ευγενικοί αλλά φιλόδοξοι. Ενδιαφέρονται να έχουν τους κατοίκους με το μέρος τους.

Επιχειρήματα:

- Αναποφάσιστοι για το τι πρέπει να κάνουν.
- Θέλουν να ακούσουν την κοινή γνώμη.
- Προσπαθούν να πάρουν μια απόφαση αποδεκτή από όλους.

Σχόλιο: Γνωρίζουν καλά τα θετικά και τα αρνητικά της επένδυσης.

ΥΠΕΡ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ

Χαρακτήρας: έμπειρος πολιτικός με διπλωματικές ικανότητες και αρκετά φιλόδοξος.

Επιχειρήματα:

- Η επένδυση θα φέρει την επιθυμητή οικονομική ανάπτυξη που έχει ανάγκη ο τόπος.
- Θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας άρα μείωση της ανεργίας
- Μείωση των τιμών των καυσίμων
- Μείωση των δημοτικών τελών λόγω των ανταποδοτικών οφελών
- Αύξηση τις τιμές της γης λόγω της εγκατάστασης ξένων εταιριών στην περιοχή.
- Μέτρα για την αποφυγή των διαφόρων κινδύνων.

ΑΝΕΡΓΟΣ

Χαρακτήρας: απελπισμένος οικογενειάρχης με οικονομικά προβλήματα.

Επιχειρήματα:

- Θα βρούμε δουλειές
- Θα ορθοποδήσουμε και θα μπορούμε να αντεπεξέρθουμε στις υποχρεώσεις μας.

Σχόλιο: Δεν ενδιαφέρεται για τους κινδύνους. Τα κίνητρα του είναι καθαρά οικονομικά.

ΑΓΡΟΤΗΣ

Χαρακτήρας: φιλήσυχος και εργατικός. Ψάχνει τρόπους να κάνει ευκολότερη την δουλειά του.

Επιχειρήματα:

- Θα μειωθούν οι τιμές των καυσίμων
- Θα παράγουμε τα προϊόντα μας με μικρότερο κόστος
- Η γη μας θα αποκτήσει μεγαλύτερη αξία.

Σχόλιο: είναι ανευνημέρωτος για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

ΚΑΤΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ ΜΕ ΚΥΡΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Χαρακτήρας: αποφασιστικοί, επίμονοι, εργατικοί, έχουν επενδύσει πολλά χρήματα στις επιχειρήσεις τους και φοβούνται για την ποιότητα των υπηρεσιών τους.

Επιχειρήματα:

- Η θάλασσα θα μολυνθεί.
- Κινδυνεύει η θαλάσσια ζωή (ψάρια, χελώνες, πουλιά κτλ.)
- Οι παραλίες θα γεμίσουν με πίσσα.
- Οι τουρίστες θα εγκαταλείψουν τον τόπο.

Σχόλιο: Ενδιαφέρονται για το περιβάλλον εφόσον έχουν άμεσο όφελος από αυτό.

ΨΑΡΑΣ

Χαρακτήρας: ήσυχος ειρηνικός άνθρωπος ενδιαφέρεται για την προστασία της θάλασσας

Επιχειρήματα:

- Θα μολυνθούν τα ψάρια
- Κανείς δεν θα αγοράζει ψάρια από την δική μας θάλασσα.

ΟΙΚΟΛΟΓΟΣ

Χαρακτήρας: νέος, μορφωμένος αρκετά δυναμικός, συμμετέχει σε ομάδες προστασίας του περιβάλλοντος.

Επιχειρήματα:

- Η οικονομία του τόπου θα καταστραφεί.
- Οι εταιρίες θα κερδίζουν εκατομμύρια ευρώ δίνοντας ψίχουλα στους δήμους
- Θα εμποδίσουμε το έργο με κάθε τρόπο γιατί ανησυχούμε για το μέλλον του τόπου.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

Η επένδυση είναι μεγάλη το ίδιο και τα συμφέροντα που διακυβεύονται. Οι αρχές διαβεβαίωσαν τους πολίτες ότι οι εταιρίες θα λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας, ώστε να μην υπάρξει διαρροή του πετρελαίου στη θάλασσα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Οι μαθητές δούλεψαν με όρεξη και έδειξαν αρκετό ενδιαφέρον. Το παιχνίδι πραγματοποιήθηκε σε συνδυασμό με την ενότητα "ΕΝΕΡΓΕΙΑ" της Φυσικής Στ' Τάξης. Κατέληξαν στα παραπάνω επιχειρήματα έπειτα από αναζήτηση πληροφοριών στο Διαδίκτυο και σε δημοσιογραφικά Portal της Κεφαλονιάς. Η συνεργασία ήταν άψογη χωρίς κανένα πρόβλημα.

Υπεύθυνος Δάσκαλος

Κασαλάκης Μιχαήλ

Α-Στ Τάξεις Δημοτικού

1/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ

"Η δημιουργία Αιολικού Πάρκου στην περιοχή μας"

➤ ΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Υποθέστε ότι στην περιοχή μας θα κατασκευαστεί Αιολικό Πάρκο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με την τοποθέτηση δεκάδων πελώριων ανεμογεννητριών, για τους εξής λόγους:

1. Ενεργειακή θωράκιση του νησιού μας - ηλεκτρική επάρκεια.
2. Κάλυψη της αυξημένης ηλεκτρικής ζήτησης στο νησί μας (λόγω και της αυξανόμενης τουριστικής ανάπτυξης που αναμένεται στη χώρα μας).
3. Πρόκειται για μία ανανεώσιμη πηγή ενέργειας (φιλική προς το περιβάλλον) που προσφέρεται για τον τόπο μας, λόγω της θέσης και του κλίματος του νησιού μας...
4. Θα αντιμετωπιστεί, επίσης, το φαινόμενο του θερμοκηπίου και η κλιματική αλλαγή που άρχισε!
5. Για οικονομικούς λόγους (ακριβή λύση η χρήση πετρελαίου, βενζίνης ή φυσικού αερίου)...

➤ ΥΠΕΡ

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ: λογικοί , απόλυτοι με τη δημιουργία Αιολικού Πάρκου και τη χρήση αιολικής ενέργειας.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ : Υπέρ της κατασκευής του Αιολικού Πάρκου – παρ' ότι η αξιοποίησή του είναι δύσκολη και δαπανηρή – καθώς πιστεύουν στη χρήση ήπιων μορφών ενέργειας , λόγω και των ενισχυμένων ανέμων που πνέουν συχνά στην περιοχή. Επίσης, θεωρούν ότι θα ανοίξουν νέες θέσεις εργασίας, η περιοχή θα επωφεληθεί οικονομικά, είναι λύση φιλική προς το περιβάλλον που δεν προκαλεί καμία ρύπανση, θα αναπτυχθεί οικολογική συνείδηση στους κατοίκους...

ΣΧΟΛΙΑ : Επιχειρηματολογούν με λογικό τρόπο : Ο άνεμος είναι ανανεώσιμη πηγή ενέργειας και προσφέρει θέσεις εργασίας καθώς και οικονομικό όφελος (ενοίκιο στους ιδιοκτήτες γης , τοποθέτηση φύλακα κ.α.)

➤ ΚΑΤΑ

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ : ανήσυχoi, φοβούνται ότι θα υποβαθμιστεί ποιοτικά η ζωή τους!

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ: Ισχυρίζονται ότι η λειτουργία ανεμογεννητριών στην περιοχή τους θα προκαλέσει αισθητική αλλαγή στο τοπίο, αρνητική επίδραση στην τοπική πανίδα (νεκρά ή τραυματισμένα αρπακτικά πτηνά!) και ηχορρύπανση (από τις γιγαντιαίες φτερωτές τους) που θα είναι περισσότερο αισθητή κατά τις καλοκαιρινές νύχτες!...

➤ ΟΥΔΕΤΕΡΟΙ

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ: λογικοί και συναινετικοί. Προτείνουν λύσεις για το γενικό συμφέρον, συναινετικές, χωρίς σοβαρή αισθητική παρέμβαση στην κορυφογραμμή και ενοχλητική ηχορρύπανση...

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ : Θεωρούν ότι πρέπει να τηρηθούν οι κανονισμοί και οι προϋποθέσεις κατασκευής και λειτουργίας για το συγκεκριμένο έργο, υπό την προϋπόθεση όμως ότι δε θα χαθούν θέσεις εργασίας και ότι θα υπάρξουν διάφορα οικονομικά οφέλη.

ΣΧΟΛΙΑ : Επιδιώκουν να εξυπηρετήσουν τα δικά τους συμφέροντα και να περάσουν τη γραμμή τους χωρίς πραγματικό ενδιαφέρον για την αισθητική αλλοίωση και την ηχορρύπανση, που θα προκληθούν αναμφίβολα στο περιβάλλον. Υποβαθμίζουν , επίσης , την αρνητική επίπτωση και συνέπεια στην οικεία πανίδα... (παραδέχονται μόνο « τυχαία και σπάνια περιστατικά» που έχουν αναφερθεί!)

➤ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Έπειτα από διαλογική συζήτηση και με δημοκρατικό τρόπο οι εκπρόσωποι των ομάδων πρότειναν και συμφώνησαν σε συναινετικές λύσεις, όπως:

A. Να δημιουργηθεί το εν λόγω Αιολικό Πάρκο, αντί να επεκταθεί το υπάρχον θερμοηλεκτρικό εργοστάσιο. Δημιουργούνται, επίσης, θέσεις εργασίας και επιπλέον χρησιμοποιείται μια ήπια και ανανεώσιμη πηγή ενέργειας στη θέση των ορυκτών καυσίμων που είναι ρυπογόνα και ακριβά!

B. Να χρησιμοποιηθεί η αιολική ενέργεια , αλλά να τηρηθούν όλες οι προδιαγραφές κατασκευής και λειτουργίας που εφαρμόζονται διεθνώς (με την ελάχιστη αρνητική παρέμβαση και επέμβαση στη φύση) .

➤ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα παιδιά κατανόησαν , μέσα από την αλληλεπίδραση , τα γόνιμα αποτελέσματα της ελεύθερης έκφρασης αλλά και του δημιουργικού διαλόγου. Κατάλαβαν ότι για όλα τα προβλήματα αναζητούνται και προτείνονται λύσεις και βρίσκεται πάντα μια συναινετική λύση για κάποιο λεπτό ζήτημα που δεν είναι πάντα εύκολη υπόθεση ! Έτσι , διαπίστωσαν ότι το περιβάλλον αποτελεί πεδίο συχνών αντιπαραθέσεων και διαφωνιών , αλλά και χώρο κοινωνικής αλληλεπίδρασης και συναίνεσης με τελικό στόχο την επίτευξη προόδου και « πράσινης ανάπτυξης » !

Υπεύθυνος Δάσκαλος: Παπαδάκης Γεώργιος – Δ/ντής (Α' , Β' , Γ' , Δ' , Ε' , ΣΤ' Δημοτικού)

Το Παιχνίδι Ρόλων Ως Τεχνική Διαχείρισης Συγκρούσεων

Στο Χώρο του Σχολείου

Εφαρμογή στα Δημοτικά Σχολεία της 8^{ης} Περιφέρειας Ηρακλείου Κρήτης

ΣΥΝΤΟΜΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ – Παπαϊωσήφ Μιρέλλα

Ονομάζομαι Παπαϊωσήφ Μιρέλλα είμαι **απόφοιτος** του Πανεπιστημίου Αθηνών, και συγκεκριμένα του **Προγράμματος Ψυχολογίας**. Τις προπτυχιακές μου σπουδές ακολούθησε η παρακολούθηση ενός Προγράμματος Εξειδίκευσης στο Πανεπιστήμιο Μακεδονία, με αντικείμενο την Παιδαγωγική Ψυχολογία και τη Συμβουλευτική. Στη συνέχεια, παρακολούθησα και ολοκλήρωσα το **Μεταπτυχιακό** μου στο Lancaster της Αγγλίας, με αντικείμενο την **Αναπτυξιακή Ψυχολογία (Msc in Developmental Psychology)**.

Γυρίζοντας στην Ελλάδα, ασχολήθηκα επαγγελματικά με τη διάγνωση και την αντιμετώπιση των Μαθησιακών Δυσκολιών και συγκεκριμένα της **Δυσλεξίας** και του **ΔΕΠΠΥ** και υπήρξα για 5,5 χρόνια Επιστημονική Διευθύντρια σε ιδιωτικό κέντρο που ασχολούνταν με τις Μαθησιακές Δυσκολίες. Στα χρόνια αυτά, παρακολούθησα ένα ακόμα **πρόγραμμα εξειδίκευσης** στο Πανεπιστήμιο Μακεδονία, με αντικείμενο τη **Δυσλεξία και τις Μαθησιακές Δυσκολίες**.

Τους τελευταίους 6 μήνες (01/2014- 06/2014), εργάστηκα ως Σχολική Ψυχολόγος, στην 8^η Περιφέρεια Ηρακλείου και συγκεκριμένα στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Είχα υπό την ευρύτερη εποπτεία μου περίπου 1000 παιδιά και δούλεψα συμβουλευτικά με περισσότερες από 130 οικογένειες. Στο διάστημα αυτό, μεταξύ άλλων, συνδιοργάνωσα με εκπαιδευτικούς του σχολείου ενημερωτικές ομιλίες και εφάρμοσα σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, **προγράμματα πρόληψης και αντιμετώπισης** που αφορούσαν το σχολικό εκφοβισμό, τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τη διαχείριση του άγχους των εξετάσεων.

Τέλος σε συνεργασία με τη Σχολική Σύμβουλο της 8^{ης} Περιφέρειας *Δρ. Ειρήνη Μπαγιάτη*, συμμετείχα στην έκδοση «**Το παιχνίδι Ρόλων ως Διδακτική Τεχνική Στην Εκπαίδευση**».

Κεφάλαιο 3^ο Το Παιχνίδι Ρόλων Ως Τεχνική Διαχείρισης Συγκρούσεων Στο Χώρο του Σχολείου

Στους μήνες που διετέλεσα Σχολικός Ψυχολόγος στην 8^η Περιφέρεια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου, αξιολόγησα και παρενέβη συμβουλευτικά σε περισσότερες από 130 οικογένειες. Η συμβουλευτική δουλειά, αφορούσε τόσο την ίδια την οικογένεια όσο και τα παιδιά – μαθητές που φοιτούσαν στα σχολεία της περιοχής. Συνειδητοποίησα ότι ένα σοβαρό πρόβλημα, που δυσκόλευε την κοινωνικοποίηση και την πολυδιάστατη εξέλιξη των παιδιών (ακαδημαϊκή, προσωπική και συναισθηματική), ήταν η αδυναμία τους, να επιλύουν δόκιμα και λειτουργικά καθημερινές συγκρούσεις στα πλαίσια κυρίως του σχολείου. Οι συγκρούσεις αυτές μπορεί να κυμαίνονταν από απλές διαμάχες, μέχρι περιστασιακά έντονου σχολικού εκφοβισμού. Μεγάλο εύρος παρατηρήθηκε και στις αντιδράσεις των παιδιών, καθώς και στις τεχνικές που επέλεγαν να χρησιμοποιήσουν για να επιλύσουν τέτοιου τύπου προβλήματα. Άλλα παιδιά, καταφέρονταν πολύ επιθετικά και προκλητικά απέναντι στους συνομηλίκους, άλλα πάλι, λειτουργούσαν με μεγάλη εσωστρέφεια και θυματοποιούνταν και άλλα τέλος, λειτουργώντας ενστικτωδώς μερικές φορές επίλυαν τις συγκρούσεις τους λειτουργικά και άλλες φορές μη λειτουργικά. Το παράξενο όμως ήταν ότι συνειδητά δεν μπορούσαν να εντοπίσουν και να αναπαράγουν τη λειτουργική συμπεριφορά τους κάθε φορά που τους ήταν αναγκαίο.

Οι σημαντικές ελλείψεις, που οδηγούσαν σε δυσλειτουργικές σχέσεις, ήταν η έλλειψη εναλλακτικών δράσεων από την πλευρά των μαθητών, η αδυναμία ερμηνείας της μη λεκτικής συμπεριφοράς και των συναισθημάτων καθώς και η μη συνειδητοποίηση ότι η λήψη αποφάσεων των ιδίων των μαθητών για το πως θα συμπεριφερθούν, επηρέαζε την έκβαση μιας αντιπαράθεσης. Με αφορμή, τον εντοπισμό αυτής της δυσλειτουργίας στις σχέσεις των μαθητών αποφασίσαμε, σε συνεργασία με τη σχολική σύμβουλο της περιφέρειας Δρ. Ειρήνη Μπαγιάτη, να εκπαιδεύσουμε τους δασκάλους στη χρήση παιχνιδιών ρόλων που σκοπό θα είχαν την εκπαίδευση των μαθητών σε όλες τις παραπάνω συμπεριφορικές και συναισθηματικές ελλείψεις. Η εκπαίδευση των δασκάλων, που λειτούργησαν ως πολλαπλασιαστές έγινε σε ένα βιωματικό δίωρο σεμινάριο, όπου οι ίδιοι συμμετείχαν στα παιχνίδια ρόλων και διαμόρφωναν την εξέλιξή τους.

Τα παιχνίδια ρόλων δομήθηκαν, αποκλειστικά για το σκοπό της επιμόρφωσης αυτής και δόθηκαν σε όλους τους εκπαιδευτικούς της περιφέρειας. Οι εκπαιδευτικοί – πολλαπλασιαστές, αφού εκπαιδεύτηκαν οι ίδιοι στη χρήση και την ερμηνεία τους, ανέλαβαν να επιμορφώσουν και τους υπόλοιπους συναδέλφους τους στα σχολεία όπου ανήκαν.

Τα παιχνίδια ρόλων, που δόθηκαν στους εκπαιδευτικούς παρουσιάζονται αναλυτικά παρακάτω.

Παπαϊωσήφ Μιρέλλα
Αναπτυξιακή Ψυχολόγος Msc
Email: mirellapapaiosif@gmail.com

ΘΕΜΑ Βία, Διάκριση, Σχολικός Εκφοβισμός

ΗΛΙΚΙΕΣ 7-13 ετών

ΔΙΑΡΚΕΙΑ 60 λεπτά

ΑΤΟΜΑ 5-20 παιδιά

ΕΙΔΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ Συζήτηση με κίνηση

ΠΕΡΙΛΗΨΗ Τα παιδιά μιλούν για το σχολικό εκφοβισμό και αποφασίζουν πως θα αντιδρούσαν

ΣΤΟΧΟΙ Να εμπλουτιστούν οι γνώσεις σχετικά με τα είδη εκφοβισμού

- Να οριστούν στρατηγικές, άνθρωποι και θεσμοί που μπορούν να υποστηρίξουν τα παιδιά «θύματα»
- Να αναλυθούν οι διαφορετικοί τρόποι αντιμετώπισης στον εκφοβισμό.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ Σημαδέψτε τις τέσσερις γωνίες της τάξης με τα νούμερα 1-4. Αφήστε χώρο να μπορούν να κινούνται τα παιδιά μέσα στην τάξη.

ΥΛΙΚΑ Ένα χώρο να μπορούν τα παιδιά να κάτσουν σε κύκλο

- Χρωματιστά χαρτιά
- Μαρκαδόρους
- Ψαλίδια

ΟΔΗΓΙΕΣ

1. Εισάγετε το θέμα του σχολικού εκφοβισμού, κάνοντας ερωτήσεις στα παιδιά, όπως για παράδειγμα. . .

- ✓ *Τί είναι ο σχολικός εκφοβισμός;*
- ✓ *Ποιά είναι τα διαφορετικά είδη σχολικού εκφοβισμού;*
- ✓ *Γιατί πιστεύετε ότι κάποια παιδιά γίνονται θύτες;*
- ✓ *Πώς επηρεάζει ο σχολικός εκφοβισμός τα άτομα που είναι θύματα;*
- ✓ *Πώς επηρεάζει ο σχολικός εκφοβισμός τα άτομα που είναι θύτες;*
- ✓ *Πώς επηρεάζει ο σχολικός εκφοβισμός την σχολική κοινότητα;*

2. **ΤΟ ΧΕΡΙ ΒΟΗΘΕΙΑΣ.** Ζητήστε από τα παιδιά να διαλέξουν ένα χρωματιστό χαρτί και να ζωγραφίσουν την παλάμη τους. Πάνω σε κάθε δάχτυλο, ζητήστε τους να γράψουν ένα όνομα ατόμου που θα μπορούσαν να απευθυνθούν για βοήθεια, σε περίπτωση που πέσουν θύματα σχολικού εκφοβισμού (π.χ. δάσκαλος, φίλος, γονιός, διευθυντής, ψυχολόγος, δημόσιες αρχές,

γραμμές βοήθειας, αδερφός/η κ. τ. λ.). Αφήστε τα παιδιά να παρουσιάσουν τις επιλογές τους και να τις εξηγήσουν.

3. Κατόπιν εξηγήστε τους ότι θα μιλήσετε και για τους διαφορετικούς τρόπους που οι άνθρωποι επιλέγουν να αντιδρούν σε μια κατάσταση σχολικού εκφοβισμού. Εξηγήστε τους πως θα δουλέψετε:

Α) Ο εκφωνητής (π.χ.) δάσκαλος θα διαβάσει ένα περιστατικό σχολικού εκφοβισμού. Για κάθε περιστατικό θα δίνονται 3 απαντήσεις. Η τέταρτη θα είναι πάντα ευέλικτη για κάτι άλλο που θα σκεφτούν τα παιδιά.

Β) Κάθε γωνία της αίθουσας είναι αριθμημένη. Αφού ακούσουν τον αφηγητή πηγαίνουν στον αριθμό που αντιπροσωπεύει το πως θα αντιδρούσαν.

4. Ξεκινώντας διαβάστε το περιστατικό και δώστε χρόνο στα παιδιά να αποφασίσουν που θα πάνε. Αφού πάρουν θέση ρωτήστε τυχαία μερικά παιδιά σε κάθε θέση τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της απάντησης που επέλεξαν. Αφήστε χρόνο σε όλα τα παιδιά που επέλεξαν την τέταρτη θέση να εξηγήσουν τί θα έκαναν και να το αιτιολογήσουν.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Αφού δουλέψετε με 5-6 περιστατικά σχολικού εκφοβισμού, αξιολογήστε μαζί με τους μαθητές τη δραστηριότητα.

Ενδεικτικές ερωτήσεις που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε:

- Πώς νιώσατε για το παιχνίδι ρόλων / δραστηριότητα;
- Ήταν κάποια περιστατικά δύσκολα για να ανταποκριθείτε; Αν ναι, ποιά και γιατί;
- Έχετε δει ποτέ κάποιο αντίστοιχο περιστατικό; Αν ναι, ποιο;
- Τα παιδιά που είναι θύματα εκφοβισμού χρειάζονται στήριξη και βοήθεια; Γιατί;
- Πού μπορούν τα παιδιά «θύματα» να ζητήσουν βοήθεια;
- Ποιοί είναι μερικοί από τους λόγους που κάποια παιδιά εκφοβίζουν συμμαθητές τους; Είναι δίκαιο;
- Τί πρέπει να κάνεις, αν πέσεις θύμα εκφοβισμού και το άτομο που στράφηκες για βοήθεια δεν κάνει κάτι για να σε βοηθήσει;
- Οι ενήλικες πέφτουν θύματα εκφοβισμού; Δώστε μερικά παραδείγματα.
- Τί θα συμβεί εαν κανείς δεν σταματήσει τα άτομα που εκφοβίζουν; Τί συνέπειες θα έχει για το θύτη; Τί συνέπειες θα έχει για την κοινωνία;

Συνδέστε τη δραστηριότητα με συζήτηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Έχει ο καθένας το δικαίωμα να εκφοβίζει κάποιον άλλο; Γιατί ναι ή γιατί όχι;
- Ποιά ανθρώπινα δικαιώματα καταπατώνται όταν κάποιος πέφτει θύμα σχολικού εκφοβισμού;
- Πώς το να σταματήσουμε το σχολικό εκφοβισμό, συμβάλλει στο να προάγουμε τα ανθρώπινα δικαιώματα;

Στο τέλος της αξιολόγησης ζητήστε από τα παιδιά να κοιτάξουν ξανά το χέρι βοήθειας που έφτιαξαν στην αρχή και να προσθέσουν κάποιον στον οποίο θα μπορούσαν να απευθυνθούν

courtesy of www.sangres.net/bully

για βοήθεια τώρα που έχουν τη γνώση. Τοποθετήστε τις εργασίες των παιδιών σε εμφανές σημείο στην τάξη ώστε να μπορούν να τα δουν αν τα χρειαστούν.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΙΣΗΓΗΤΗ

Χρησιμοποιήστε ένα κομμάτι ξύλο ή ένα διαμορφωμένο «μικρόφωνο», έτσι ώστε όσοι θέλουν να μιλήσουν να πρέπει να περιμένουν τη σειρά τους. Μην προσωποποιείται το πρόβλημα και μην κάνετε προσωπικούς χαρακτηρισμούς.

ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ

Οι φίλοι σου χρησιμοποιούν άσχημους χαρακτηρισμούς όταν σου μιλάνε, σε πιέζουν να τους δώσεις τα πράγματά σου και σου στέλνουν προσβλητικά μηνύματα. Τί πρέπει να κάνεις;

1. Τίποτα. Κάτι θα έχεις κάνει λάθος και οι φίλοι σου σου φέρονται έτσι και έχεις και εσύ ευθύνη.
2. Τους απαντάς με τον ίδιο τρόπο, άσχημα και προσβλητικά. Άλλωστε εκείνοι το έκαναν πρώτοι.
3. Το λες στους γονείς σου ή στο δάσκαλο.
4. Κάτι άλλο. . .

Κάποια παιδιά στο σχολείο, διαδίδουν ψεύτικες φήμες για εσένα ότι έκλεψες μια κασετίνα. Πολλά παιδιά αποφεύγουν να παίξουν μαζί σου ή ακόμα και να σου μιλήσουν. Ακόμα και οι φίλοι σου πιστεύουν ότι μάλλον είναι αλήθεια όσα ακούγονται. Τί πρέπει να κάνεις;

1. Τίποτα. Κανείς δεν πρόκειται να πιστέψει ότι λες αλήθεια. Κάνεις υπομονή να ξεχαστεί.
2. Διαδίδεις και εσύ φήμες για αυτούς, για πράγματα που σου είχαν εμπιστευτεί. Τουλάχιστον εσύ λες αλήθεια.
3. Εξηγείς σε όλους ότι οι φήμες δεν είναι αληθείς.

Ο μεγαλύτερος αδερφός/ αδερφή σου, συνέχεια σε χτυπάει όταν δε βλέπει κανείς. Σαν να μην έφτανε αυτό σε απειλεί ότι αν το πεις θα σου κάνει χειρότερα. Τί πρέπει να κάνεις;

1. Λες στους γονείς σου και τους δασκάλους σου τι συμβαίνει.
2. Ζητάς από τους φίλους σου στο σχολείο να σε βοηθήσουν να τον αντιμετωπίσεις.
3. Του/ της εξηγείς ότι πονάς και θες να σταματήσει να το κάνει.
4. Κάτι άλλο. . .

Παρατηρείς ότι ο φίλος σου τον τελευταίο καιρό πειράζει τα μικρότερα παιδιά στο σχολείο. Έχθες πήρε και μια γόμα από ένα πρωτάκι. Τί πρέπει να κάνεις;

1. Να το πεις στη δασκάλα ή στο διευθυντή να τον τιμωρήσουν. Αλλιώς μπορεί να βρεις κι εσύ το μπελά σου και να κατηγορήσουν εσένα γιατί σας βλέπουν μαζί.
2. Να τον βοηθήσεις να παίρνει τα πράγματα από τα μικρά παιδιά και να τον ενθαρρύνεις να τα πειράζει γιατί αλλιώς θα το κάνει σε εσένα. Είναι πιο ψηλός και πιο δυνατός και δε θα μπορείς να τον αντιμετωπίσεις.
3. Να πεις στο φίλο σου ότι αυτό που κάνει δεν είναι σωστό, να αφήσει τα μικρότερα παιδιά και να του προτείνεις να παίξετε κάτι άλλο στα διαλείμματα.
4. Κάτι άλλο. . .

Μια παρέα μεγαλύτερων παιδιών από άλλο σχολείο, πειράζουν συνεχώς τα μικρότερα παιδιά από το δικό σου σχολείο. Έχεις δει δύο φορές να περικυκλώνουν ένα μικρό παιδί από το σχολείο σου, να του παίρνουν το φαγητό και τα λεφτά του. Τί πρέπει να κάνεις;

1. Να διαλέξεις άλλη διαδρομή για να έρχεσαι σχολείο και πάντα να έρχεσαι με άλλα παιδιά.
2. Να ενημερώσεις κάποιον ενήλικα στο σχολείο σου για το τί συμβαίνει και να ζητήσεις βοήθεια.
3. Να έχεις πάντα μαζί σου ένα αιχμηρό αντικείμενο στην τσέπη και πέτρες για να τους αντιμετωπίσεις αν χρειαστεί.
4. Κάτι άλλο. . .

Στην τάξη σου έρχεται ένα καινούριο παιδί που είναι μετανάστης. Οι φίλοι σου κάνουν ρατσιστικά σχόλια, τον κοροϊδεύουν που δεν ξέρει καλά τη γλώσσα και τον απομονώνουν. Τί πρέπει να κάνεις;

1. Δε θέλεις να απομονωθείς κι εσύ. Δεν τον κοροϊδεύεις αλλά συμμετέχεις μαζί με τους άλλους.
2. Να ενημερώσεις τη δασκάλα σου/ δάσκαλό σου.
3. Να τον βοηθήσεις με τα μαθήματα και τη γλώσσα όταν δεν παίζετε και έχετε ελεύθερο χρόνο.
4. Κάτι άλλο. . .

Πειράζεις ένα συμμαθητή σου επειδή δυσκολεύεται πολύ στην ανάγνωση και στην ορθογραφία. Παρατηρείς ότι τώρα τελευταία δε βγαίνει στα διαλείμματα έξω και κάθεται μόνος του στο θρανίο. Τη Δευτέρα τον είδες δακρυσμένο. Τί πρέπει να κάνεις;

1. Τίποτα. Δε σημαίνει ότι κλαίει για τα μαθήματα, μπορεί να έγινε κάτι με τους γονείς του και να μη θέλει να το συζητήσει. Δε θες να τον φέρεις σε δύσκολη θέση.
2. Να σταματήσεις να τον πειράζεις και να τον ρωτήσεις γιατί κλαίει.
3. Του λες ότι δε θα τον πειράζεις πια μπροστά σε άλλους, αλλά ότι δεν είναι καλός στα μαθήματα και πρέπει οπωσδήποτε να κάνει μαθήματα στο σπίτι για να μη χάσει τη χρονιά.
4. Κάτι άλλο. . .

Έχεις παρατηρήσει ότι ένας συμμαθητής σου λείπει από το σχολείο συχνά. Τις ημέρες που έρχεται δε φαίνεται χαρούμενος. Κάθεται μόνος του σε ένα παγκάκι στο διάλειμμα ή δε βγαίνει καθόλου από την τάξη. Ξέρεις ότι κάποιοι τον λένε χοντρό και δεν τον παίζουν. Τί πρέπει να κάνεις;

1. Τίποτα. Εσύ δεν τον κοροϊδεύεις και δεν μπορείς να κάνεις και κάτι για το ότι τον κοροϊδεύουν οι άλλοι.
2. Να ενημερώσεις τους δασκάλους να το αντιμετωπίσουν.
3. Να τον κάνεις εσύ παρέα και ας μη σε παίζουν ούτε εσένα τα άλλα παιδιά
4. Κάτι άλλο. . .

Οι καταστάσεις που παρουσιάζονται αποτελούν παραδείγματα. Καλό είναι να εμπλουτιστούν από την καθημερινή σας πρακτική στην τάξη.

ΘΕΜΑ Λήψη αποτελεσματικών αποφάσεων με σκοπό την αποφυγή της σύγκρουσης
ΗΛΙΚΙΕΣ 6-13 ετών

ΔΙΑΡΚΕΙΑ 45- 60 λεπτά

ΑΤΟΜΑ 2-20 παιδιά

ΕΙΔΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ Παιχνίδι Ρόλων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ Τα παιδιά μαθαίνουν ότι ο τρόπος που αντιδρούν επηρεάζει τη συμπεριφορά

ΣΤΟΧΟΙ Να μπορούν να επικοινωνούν δόκιμα και σωστά

- Να ξεχωρίζουν τις lose/lose, win/lose, win/win αποφάσεις
- Να διαχειρίζονται συγκρούσεις

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ Υλικό δραστηριότητας

ΥΛΙΚΑ

- Καρτέλες καταστάσεων
- Πίνακας Win/Win Αποφάσεων
- Μαρκadόροι
- Ένα κουτί

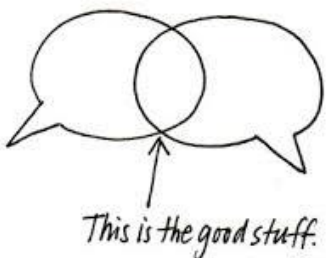
ΟΔΗΓΙΕΣ – ΒΗΜΑΤΑ

1. Ζητήστε από τα παιδιά να σας περιγράψουν συγκρούσεις οι οποίες συμβαίνουν καθημερινά στο σχολείο. π.χ. όταν κάποιος χαρακτηρίζει τον άλλο άσχημα, όταν πρέπει να μοιραστούν υλικά ή η σειρά στο κυλικείο. Κάντε έναν πίνακα με όσα θα προκύψουν. Συμπληρώστε τον πίνακα και με άλλες καταστάσεις που εσείς επιθυμείτε να δουλέψετε. Ζητήστε από δύο παιδιά να κάνουν το παρακάτω παιχνίδι ρόλων.

«Είσαι στη σειρά για το κυλικείο και περιμένεις αρκετή ώρα, τότε ένα παιδί περνάει μπροστά σου»

2. Εξήγηστε στα παιδιά ότι σε κάθε σύγκρουση, όλοι μας πρέπει να πάρουμε μια απόφαση για το πως θα αντιδράσουμε. Ζητήστε από τα υπόλοιπα παιδιά να σας δώσουν εναλλακτικές για αυτή την απόφαση και ζητήστε από το ζευγάρι των εθελοντών παιδιών να το αναπαραστήσουν. Ύστερα συζητήστε με τα παιδιά με βάση την έκβαση της κατάστασης, αν η απόφαση ήταν καλή ή κακή και πως ένωσε το κάθε ένα από τα παιδιά.

3. Ενημερώστε τα παιδιά για τα εξής. «όταν υπάρχει μια σύγκρουση/ διαφωνία μπορεί να λυθεί με 3 διαφορετικούς τρόπους. Αν και οι δύο εμπλεκόμενοι νιώθουν στεναχωρημένοι όταν η σύγκρουση έχει λυθεί, τότε την ονομάζουμε **lose/lose** λύση. Εάν ο ένας από τους δύο νιώθει καλά και ο άλλος άσχημα, τότε την ονομάζουμε **win/lose** λύση. Πώς νομίζετε ονομάζεται αν και οι δύο είναι χαρούμενοι μετά που η σύγκρουση έχει λυθεί;Ναι, είναι **win/win** λύση.
4. Ζητήστε από τα δύο παιδιά να ξαναπαιξουν τη σύγκρουση με μία win/win λύση. Αναρτήστε τον πίνακα Win/Win Αποφάσεων.
5. Χωρίστε τα παιδιά σε ομάδες και δώστε τους τις καρτέλες συγκρούσεων. Ζητήστε από την κάθε ομάδα να φτιάξει 3 παιχνίδια ρόλων, ένα με lose/lose απόφαση, ένα με win/lose απόφαση και ένα με win/win απόφαση. Προτρέψτε τα να συμβουλευούνται τον πίνακα Win/Win αποφάσεων. Μετά δώστε τους χρόνο να τα παρουσιάσουν στην τάξη.
6. Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα συζητώντας με τα παιδιά ότι είτε το καταλαβαίνουμε είτε όχι, πάντα έχουμε επιλογή στο πως θα αντιδράσουμε σε μια τέτοια δύσκολη κατάσταση. Το αποτέλεσμα της σύγκρουσης καθορίζεται από τη δική μας συμπεριφορά.

-
-
1. Δώσε χρόνο στον εαυτό σου να ηρεμήσει, αν χρειάζεται. Βρείτε εναλλακτικούς τρόπους να εκφράσετε το θυμό σας.
  2. Ο καθένας εκφράζει το πρόβλημα και τα συναισθήματά του, όπως το αντιλαμβάνεται, χρησιμοποιώντας «Εγώ. . . μήνυμα». Χωρίς να κατηγορεί, χωρίς να χαρακτηρίζει, χωρίς να διακόπτει.
  3. Καθένας εκφράζει το πρόβλημα από τη θέση του άλλου
  4. Καθένας αντιλαμβάνεται τί μερίδιο ευθύνης έχει ο ίδιος.
  5. Χρησιμοποιείστε τον καταϊγισμό ιδεών και διαλέξτε τη λύση που ικανοποιεί και τους δύο.
  6. Σεβαστείτε, συγχωρήστε και ευχαριστήστε τον άλλον.

Ένα παιδί έχει ακουμπήσει το κουτί με το πείραμά του πάνω στο θρανίο. Ένας συμμαθητής του περνάει και κατά λάθος του το ρίχνει κάτω.

Κατά τη διάρκεια του ποδοσφαίρου ο Γιάννης χάνει ένα εύκολο γκολ. Ο Γιώργος αρχίζει να τον κοροϊδεύει για το γκολ που έχασε.

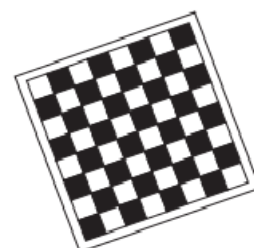
Η Κατερίνα κάθεται στο διάλειμμα δίπλα στη φίλη της και τρώνε. Σηκώνεται να πάρει κάτι από το κυλικείο και όταν γυρίζει βλέπει ότι η Αμάντα της έχει πάρει τη θέση.

Οι καταστάσεις που παρουσιάζονται αποτελούν παραδείγματα. Καλό είναι να εμπλουτιστούν από την καθημερινή σας πρακτική στην τάξη.

Δύο φίλοι στη χορωδία. Ο ένας από αυτούς πειράζει τον άλλον για το πως τραγουδάει.

Δύο παιδιά παίζουν σκάκι. Ο ένας υποδεικνύει συνέχεια στον άλλο τι κίνηση να κάνει. Ο δεύτερος θυμώνει πολύ.

Η Μαρία προτείνει στη Χριστίνα να πάνε το απόγευμα για παγωτό. Εκείνη της λέει πως πρέπει να πάει στον οδοντίατρο. Το απόγευμα η Μαρία βλέπει τη Χριστίνα να τρώει παγωτό με μια άλλη φίλη τους.

Οι καταστάσεις που παρουσιάζονται αποτελούν παραδείγματα. Καλό είναι να εμπλουτιστούν από την καθημερινή σας πρακτική στην τάξη.

ΘΕΜΑ Αναγνώριση Συναισθημάτων, αυτοέλεγχος

ΗΛΙΚΙΕΣ 5-8 ετών (σε μεγαλύτερα με προσαρμογές)

ΔΙΑΡΚΕΙΑ 60- 90 λεπτά

ΑΤΟΜΑ 5-20 παιδιά

ΕΙΔΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ Παιχνίδι Ρόλων - Παντομίμα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ Τα παιδιά μιλούν για τα συναισθήματα και μαθαίνουν να τα αναγνωρίζουν

ΣΤΟΧΟΙ Να μπορούν να κατανοούν τη μη λεκτική συμπεριφορά

- Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα
- Να διαχειρίζονται τα αρνητικά τους συναισθήματα παραγωγικά

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ Εκτυπώστε τις καρτέλες των συναισθημάτων και το υπόλοιπο υλικό

ΥΛΙΚΑ

- Καρτέλες συναισθημάτων
- Μαρκαδόρους
- Ένα κουτί
- Χάρτινο σύννεφο
- Υλικό προγράμματος

ΟΔΗΓΙΕΣ – ΒΗΜΑΤΑ

1. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ (ΟΜΑΔΑ)

Ένα παιδί από κάθε ομάδα τραβάει από μια καρτέλα από το κουτί. Μετά προσπαθεί να μιμηθεί χωρίς να μιλήσει το συναίσθημα που βλέπει(δραματοποίηση) και η ομάδα του πρέπει να το μαντέψει. Αφού το βρουν η καρτέλα τοποθετείτε σε ένα χάρτινο σύννεφο μέσα στην τάξη έτσι ώστε να είναι ορατή από όλα τα παιδιά. Εναλλακτικά χρησιμοποιήστε το «ΖΑΡΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ».

2. ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ (ΑΤΟΜΙΚΑ)

Δίνεται στο κάθε παιδί ένα φύλλο εργασίας με τα κενά πρόσωπα και πρέπει κοιτώντας το σύννεφο να ζωγραφίσουν τις εκφράσεις που τους υποδεικνύονται.

3. ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ

Σηκώνεται κυκλικά ένα παιδί από κάθε ομάδα και τραβάει μια καρτελίτσα. Πρέπει χωρίς να μιλήσει να αναπαραστήσει τη μικρή ιστορία στην ομάδα του και κυρίως να τους βοηθήσει να μαντέψουν το συναίσθημά του. Τις ιστορίες αυτές μπορείτε να τις εμπλουτίσετε με γεγονότα από τη δική σας καθημερινότητα με τα παιδιά. (ΚΑΡΤΕΣ ΠΑΝΤΟΜΙΜΑΣ)
π.χ.

Η δασκάλα κατηγορεί τον Κώστα ότι μουτζούρωσε στο διάλειμμα το τετράδιο της συμμαθήτριάς του. Εκείνος επιμένει ότι είχε βγει στην αυλή. Η δασκάλα τον απειλεί ότι θα πάει στο διευθυντή. Ο Κώστας ξέρει ότι έχει δίκιο. Πώς νιώθει ο Κώστας;

ΘΥΜΟ

4. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΑ ΦΟΡΤΙΣΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ (ΑΤΟΜΙΚΑ)

Δίνεται στο κάθε παιδί ένα φύλλο εργασίας «Νιώθω. . . . όταν. «.

5. ΗΦΑΙΣΤΕΙΟ ΘΥΜΟΥ (ΑΤΟΜΙΚΑ)

Συζητήστε με τα παιδιά ποια είναι τα πιο δύσκολα συναισθήματα να διαχειριστεί κανείς και ποια από αυτά έχουν και επιπτώσεις στους άλλους. Εστιάστε στο θυμό. Ζητήστε τους να διαβάσουν τί έχουν γράψει στην προηγούμενη άσκηση για το θυμό. Ύστερα δώστε τους το Ηφαίστειο του Θυμού ατομικά και ζητήστε τους να θυμηθούν ένα συγκεκριμένο γεγονός που δεν μπόρεσαν να συγκρατήσουν το θυμό τους. Να θυμηθούν πώς ξεκίνησε και πώς κατέληξε και να το καταγράψουν δίπλα στα στρώματα του ηφαιστείου.

6. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΘΥΜΟΥ

Δίπλα από το σύννεφο δημιουργήστε ένα χώρο χωρισμένο σε 3μέρη (π.χ. σπίτι/γειτονιά, σχολείο, τάξη). Κόψτε τις καρτέλες με τη διαχείριση θυμού και συζητήστε μαζί με τα παιδιά σε ποιο πλαίσιο ταιριάζουν οι δεξιότητες διαχείρισης.

ΤΟ ΗΦΑΙΣΤΕΙΟ

ΟΝΟΜΑ

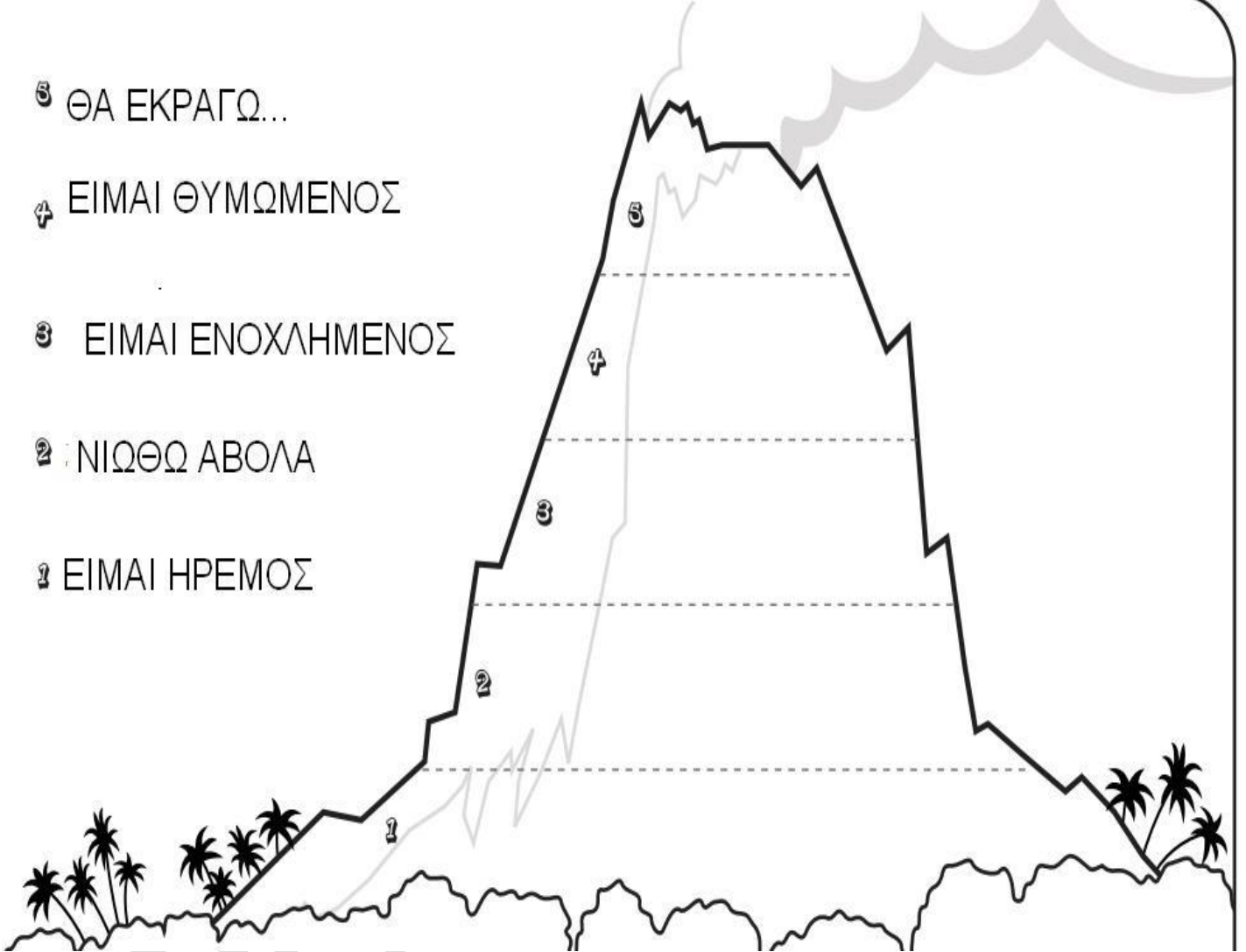
5 ΘΑ ΕΚΡΑΓΩ...

4 ΕΙΜΑΙ ΘΥΜΩΜΕΝΟΣ

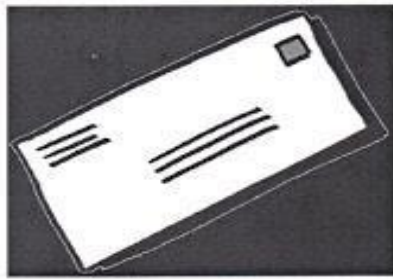
3 ΕΙΜΑΙ ΕΝΟΧΛΗΜΕΝΟΣ

2 ΝΙΩΘΩ ΑΒΟΛΑ

1 ΕΙΜΑΙ ΗΡΕΜΟΣ

<p>ΦΥΓΕ ΜΑΚΡΙΑ</p> 	<p>ΖΩΓΡΑ ΦΙΣΣΕ</p>
<p>ΜΕΤΡΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟ</p> 	<p>ΠΑΡΕ ΒΑΘΙΑ ΑΝΑΣΑ</p>
<p>ΓΡΑΨΕ ΣΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ</p> 	<p>ΑΚΟΥ ΜΟΥΣΙΚΗ</p>

ΓΡΑΨΕ ΓΡΑΜΜΑ

ΚΑΝΕ
ΜΕΡΙΚΑ
ΣΟΥΤ

ΠΕΡΠΑΤΗΣΕ

ΤΗΛΕΦΩΝΗΣΕ
ΣΕ
ΦΙΛΟ/ΣΥΓΓΕΝΗ

ΣΦΙΞΕ ΤΟ
ΜΑΞΙΛΑΡΙ ΣΟΥ

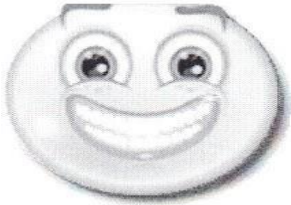

ΔΙΑΒΑΣΕ ΕΝΑ
ΒΙΒΛΙΟ

*Οι καταστάσεις που παρουσιάζονται
αποτελούν παραδείγματα.
Καλό είναι να εμπλουτιστούν από την
καθημερινή σας πρακτική στην τάξη.*

ΤΙ ΜΕ ΚΑΝΕΙ ΝΑ ΝΙΩΘΩ

ΝΙΩΘΩ ΧΑΡΟΥΜΕΝΟΣ/Η ΟΤΑΝ...

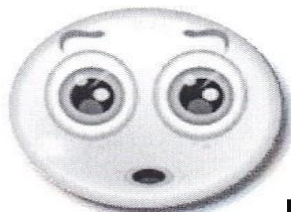
ΝΙΩΘΩ ΛΥΠΗΜΕΝΟΣ/Η ΟΤΑΝ...

ΝΙΩΘΩ ΘΥΜΩΜΕΝΟΣ/Η ΟΤΑΝ...

ΤΡΟΜΑΖΩ/ ΑΝΗΣΥΧΩ ΟΤΑΝ...

ΘΕΜΑ Ενσυναίσθηση, Αναγνώριση συναισθημάτων, περιγραφική γλώσσα

ΗΛΙΚΙΕΣ 6-13 ετών (σε μεγαλύτερα με προσαρμογές)

ΔΙΑΡΚΕΙΑ 45- 60 λεπτά

ΑΤΟΜΑ 2-20 παιδιά

ΕΙΔΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ Παιχνίδι Ρόλων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ Τα παιδιά μαθαίνουν να μπαίνουν στη θέση του άλλου

ΣΤΟΧΟΙ Να μπορούν να αντιλαμβάνονται τα συναισθήματα των άλλων

- Να χρησιμοποιούν περιγραφική και όχι επικριτική γλώσσα
- Να μπορούν να αναγνωρίζουν παρόμοιες καταστάσεις

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ Φτιάξτε ένα μικρόφωνο και τα καπέλα/ταμπελίτσες

ΥΛΙΚΑ

- Καρτέλες καταστάσεων
- Δύο χάρτινα καπέλα/ταμπελίτσες
- Ένα αυτοσχέδιο μικρόφωνο
- Ένα κουτί

ΟΔΗΓΙΕΣ – ΒΗΜΑΤΑ

Δραστηριότητα 1 – ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗΣ:

Πείτε στους μαθητές ότι θα αποχωρήσετε από την τάξη και μετά θα ξαναέρθετε. Η δουλειά τους είναι να παρατηρήσουν προσεχτικά τη συμπεριφορά σας. Αποχωρήστε από την τάξη και επανέλθετε και υποπέστε σε διάφορα λάθη, π.χ. να μιλάτε πολύ δυνατά, να τρώτε κάτι χωρίς να έχετε την άδεια, πάρτε κάποιου το μολύβι χωρίς να ρωτήσετε. Πείτε στους μαθητές να γράψουν σε ένα χαρτί τί παρατήρησαν. Μαζέψτε τα χαρτιά και διάβάστε τα δυνατά στην τάξη. Καθώς οι μαθητές ακούνε ζητήστε τους να σηκώνουν το ένα χέρι αν η γλώσσα που ακούν είναι περιγραφική και να σηκώνουν και τα δύο χέρια αν η γλώσσα που ακούν είναι επικριτική. Χρησιμοποιήστε αυτό το ερέθισμα για να εκπαιδεύσετε τα παιδιά στο να χρησιμοποιούν γλώσσα περιγραφική (ενσυναίσθηση) στις συναναστροφές τους και στην επικοινωνία τους.

Τα 4 βήματα της γλώσσας της ενσυναίσθησης

Εκπαιδεύστε τους μαθητές σας στα ακόλουθα.

1. Αντιλήφθηκα/ Είδα ότι. . . . . (περιέγραψε τί έγινε)
2. Ένωσα ότι. . . . . (περιέγραψε πως ένιωσες όταν αντιλήφθηκες το γεγονός)
3. Χρειάζομαι (περιέγραψε τι χρειάζεσαι/ τί θα ήθελες)
4. Ζητώ/ Επιθυμώ. . . . (γράψε μια επιθυμία για το μέλλον)

Παράδειγμα χρήσης των 4 βημάτων

Ένα παιδί έχει περιθωριοποιηθεί από μια αθλητική δραστηριότητα

1. **«Δε συμμετείχα στην ομάδα του βόλεϊ»(δήλωση που είναι περιγραφή, όχι επίκριση)**
2. **«Ένωσα απογοητευμένος. Νόμιζα πως με ήθελαν στην ομάδα»**
3. **«Χρειάζομαι να ξέρω ότι παρόλαυτά με έχουν φίλο»**
4. **«Την επόμενη φορά θέλω να είμαι στην ομάδα»**

ΑΛΛΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΓΙΑ ΧΡΗΣΗ

- Ένα παιδί δεν προσκλήθηκε σε ένα πάρτυ της τάξης
- Δυο κορίτσια, μιλάνε πίσω από την πλάτη ενός τρίτου κοριτσιού και την ώρα που περνάει δίπλα τους, τις ακούει.
- Ενός μαθητή συνεχώς του ζητάτε να αφήνει τους άλλους να αντιγράφουν τις ασκήσεις του, ενώ η εργασία πρέπει να γίνει ατομικά.
- Ένας μαθητής προσεγγίζετε για να γίνει μέλος συμμορίας /παρέας θυτών στο σχολείο.
- Ένα αγόρι με φτωχές κοινωνικές δεξιότητες, κρατάει τον εαυτό του μακριά από την ομάδα, έχει αντικοινωνική συμπεριφορά και πολλές φορές ενοχλητική προς τους άλλους. Η ομάδα θέλει να τον βοηθήσει αλλά δεν ξέρει πως.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2 TO TALK SHOW:

Οι μαθητές δουλεύουν σε ζευγάρια. Ο ένας έχει το ρόλο τους παρουσιαστή και ο άλλος του καλεσμένου. Δώστε στο κάθε ζευγάρι ένα σενάριο που αφορά ενσυναίσθηση ή έλλειψη ενσυναίσθησης. Ο στόχος είναι ο παρουσιαστής να αποσπάσει από τον καλεσμένο απαντήσεις, που να ανιπροσωπεύουν εμπειρίες του, συναισθήματα και συμπεριφορές σχετικές με το σενάριο. Ο παρουσιαστής παίρνει συνέντευξη από τον καλεσμένο για 1 με 2 λεπτά. Μετά τους δίνετε μια προειδοποίηση 30 δευτερολέπτων για να ολοκληρώσουν. Μόλις ολοκληρωθεί ο χρόνος, διακόψτε τη συζήτηση, ζητήστε τους να αλλάξουν ρόλους και να πάρουν ένα νέο σενάριο. Η διαδικασία συνεχίζεται με το επόμενο ζευγάρι και μέχρι όλοι οι μαθητές να περάσουν και από τους δύο ρόλους. Αφήστε στα παιδιά λίγο χρόνο, 2 με 3 λεπτά να αλληλεπιδράσουν σχετικά με την εμπειρία τους από τη δραστηριότητα.

ΠΙΘΑΝΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

- Ένα παιδί δεν τα πήγε καλά σε ένα τεστ.
- Ένα κορίτσι, άκουσε κουτσομπολιά και κακίες για εκείνη και είναι στεναχωρημένη.
- Μια φήμη για εσένα, κυκλοφορεί στο σχολείο.
- Τσακώθηκες με τον κολλητό σου/κολλητή σου σήμερα στο σχολείο.
- Κάποιος κορόιδεψε τα ρούχα σου, ενώ εσένα το πρωί σου άρεσαν και τα φόρεσες.
- Πίστεψες ότι θα είσαι στην ομάδα ποδοσφαίρου, αλλά τελικά σε έκοψαν.
- Κάποιος σου έκλεψε τα χρήματά σου και δεν είχες τίποτα να φας.
- Κάποια παιδιά επανηλημμένα σε πειράζουν στο διάλειμμα και σε χτυπάνε.

Ο στόχος είναι το παιδί – καλεσμένος να προσπαθήσει να μπει στη θέση του παιδιού στο σενάριο και να καταλάβει πως θα ένιωθε. Το παιδί – παρουσιαστής δεν πρέπει να δίνει συμβουλές, πρέπει όμως να θέτει ερωτήσεις που να βοηθούν στο περιγραφεί το συναίσθημα. Στις μικρότερες τάξεις, μπορούν οι ερωτήσεις να είναι δομημένες από το δάσκαλο. Στις μεγαλύτερες καλό είναι να αφήσουμε τα παιδιά να αυτοσχεδιάσουν.

ΕΠΙΣΗΜΑΣΝΕΙΣ

- Ζητήστε από τα παιδιά να κάνουν 4 με 5 ερωτήσεις και όχι περισσότερες.
- Ζητήστε τους να μη θέτουν ερωτήσεις με το «Γιατί;». Έχουμε την τάση να ρωτάμε «γιατί ένιωσες έτσι», έτσι όμως του ζητάμε να κάνει μια φανταστική εμπειρία, συνειδητή. Αυτό είναι πιθανό να δυσκολέψει την κατάσταση και να δυσχεράνει την ενσυναίσθηση.
- Γράψτε συγκεκριμένα σενάρια
- Κάντε εσείς πρώτοι το παράδειγμα με έναν μαθητή.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Σενάριο: Ένας μαθητής δεν τα πήγε καλά στο τεστ.

Παρουσιαστής: **Πώς νιώθεις για το βαθμό σου στο τεστ?**

Προσκεκλημένος: Είμαι απογοητευμένος και θυμωμένος με τον εαυτό μου.

Παρουσιαστής: **Τί βαθμό περίμενες να πάρεις?**

Προσκεκλημένος: Τουλάχιστον Β.

Παρουσιαστής: **Τί αισθάνεσαι όταν είσαι θυμωμένος; Τί γίνεται μέσα σου;**

Προσκεκλημένος: Έχω εκνευρισμό. Δεν μπορώ να σκεφτώ τίποτε άλλο εκτός από το τεστ.

Παρουσιαστής: **Έχεις νιώσει ξανά έτσι?**

Προσκεκλημένος: Ναι, κάθε φορά που παίρνω κακό βαθμό το νιώθω.

Οι καταστάσεις που παρουσιάζονται αποτελούν παραδείγματα. Καλό είναι να εμπλουτιστούν από την καθημερινή σας πρακτική στην τάξη.

Το Παιχνίδι Ρόλων Ως Τεχνική Διαχείρισης Συγκρούσεων Στο Χώρο του Σχολείου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο – ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΚΑΓΚΑΛΩΝ. «Συμμαθητής από άλλη χώρα – Σχολικός Εκφοβισμός»

Σενάριο

Βρισκόμαστε σε ένα Δημοτικό Σχολείο μίας πόλης. Στο σχολείο έχει έρθει σχετικά πρόσφατα ένα παιδί που κατάγεται από τη Βουλγαρία. Δεν μιλάει πολύ καλά την ελληνική γλώσσα με αποτέλεσμα να δυσκολεύεται στα μαθήματα. Η οικογένειά του δεν έχει την οικονομική άνεση καθώς ο μπαμπάς δουλεύει ευκαιριακά και έτσι ο μικρός χρησιμοποιεί την παλιά τσάντα του αδερφού του και ρούχα που του έχουν χαρίσει οι γειτόνισσες και που όμως είναι αρκετά μεγαλύτερά του. Επίσης τα ρούχα του δεν είναι τόσο καθαρά αφού δεν έχει πλυντήριο η οικογένεια. Στο ίδιο σχολείο είναι ένας μαθητής με την παρέα του που εκφοβίζει τον μικρό από την Βουλγαρία συστηματικά και χωρίς κάποιο συγκεκριμένο λόγο. Τον κοροϊδεύει συχνά για την χώρα του, τον τρόπο που μιλάει, τα ρούχα που φοράει και τον απειλεί. Υπάρχει επίσης ένας μαθητής ο οποίος ακούγοντας τον θύτη γελάει και τον ενθαρρύνει με την στάση του και ένας ακόμα που παρατηρεί ουδέτερα-παθητικά (δεν κοροϊδεύει- δεν επεμβαίνει όμως) έως ότου μια μέρα αποφασίζεις να μιλήσει στον διευθυντή. Τέλος έχουμε και τους γονείς του μαθητή-θύματος που παρατηρούν μία αλλαγή στη συμπεριφορά του παιδιού τους. Δεν έχει όρεξη για φαγητό, κλείνεται για ώρες στο δωμάτιό του και παρουσιάζει τελευταία μια άρνηση να πάει στο σχολείο. Μετά από συζήτηση ο μικρός τους εκμυστηρεύεται αυτό που τον απασχολεί.

Περιγραφή- Καρτέλες Ρόλων

Αφού διηγήθηκα στα παιδιά το σενάριο και λίγα λόγια για όλους τους χαρακτήρες της ιστορίας χώρισα τους ρόλους σύμφωνα με την ηλικία των παιδιών και τις απαιτήσεις που θεωρούσα ότι έχει καθένας από αυτούς καθώς το τμήμα είναι αρκετά ανομοιογενές ώστε να δινόντουσαν οι ρόλοι ύστερα από κλήρωση. Έτσι έδωσα στα δύο μικρά της Α' τάξης τους ρόλους της μητέρας και του μαθητή-παρατηρητή. Τους υπόλοιπους ρόλους τους μοίρασα σύμφωνα με τον χαρακτήρα τους αλλά και κόντρα σε αυτόν. Για παράδειγμα σε μια πολύ καλή μαθήτριά με καλό λόγο και επιχειρήματα έδωσα τον ρόλο της διευθύντριας ενώ σε παιδί λίγο χαμηλών τόνων τον ρόλο του θύτη.

Αρχικά μοίρασα στα παιδιά τις καρτέλες με τους ρόλους τους όπου έγραφαν και λίγα λόγια γι' αυτόν, καθώς και κατάλληλες ερωτήσεις για να τους βοηθήσουν στην έκφραση των επιχειρημάτων και των συναισθημάτων τους. Έπειτα έδωσα λίγο χρόνο στο καθένα να διαβάσει την καρτέλα του, να αφομοιώσει τον ρόλο και να εκφραστεί σαν να ήταν αυτός. Στο τέλος αφού έγραψαν αυτά που σκέφτηκαν τα διαβάσαμε τα συζητήσαμε και το δραματοποιήσαμε την ώρα της ευέλικτης ζώνης.

Ρόλοι

α) μαθητής που εκφοβίζεται: εκφοβίζεις τον συμμαθητή σου. Τι εικόνα έχεις για τον εαυτό σου; Γιατί τον φοβίζεις; Δεν φοβάσαι τις συνέπειες ή την τιμωρία; Δεν σε νοιάζει που τον πληγώνεις; Σκέψεις και συναισθήματα;

Απαντήσεις που δόθηκαν από τον μαθητή: είμαι ο «μάγκας» του σχολείου και μου αρέσει, αισθάνομαι χαρά που με φοβάται και το διασκεδάω, δεν φοβάμαι αν τιμωρηθώ και δεν με νοιάζει αν πληγώνεται.

β) μαθητής που εκφοβίζεται: σου ασκείται βία καθημερινά χωρίς ιδιαίτερο λόγο. Γιατί δεν αντιδράς; Τι σκέφτεσαι για σένα και τους άλλους; Τι φοβάσαι; Σκέψεις και συναισθήματα;

Απαντήσεις που δόθηκαν από τον μαθητή: φοβάμαι να κάνω παράπονα και να το πω γιατί απειλεί ότι θα με δείρει. Νομίζω πως είμαι ένα μαύρο μυρμηγκάκι που τα άλλα παιδιά οι γίγαντες με πληγώνουν πατώντας με. Αισθάνομαι ότι δεν με καταλαβαίνει κανείς και φοβάμαι πως μια μέρα θα με χτυπήσει άσχημα. Περιμένω βοήθεια από τους συμμαθητές μου.

γ) μαθητής-παρατηρητής: ξέρεις τι γίνεται δεν κοροϊδεύεις ούτε όμως αντιδράς. Τι νιώθεις που το παιδί υποφέρει; Γιατί δεν αντιδράς; Τι θα μπορούσες να κάνεις; Σκέψεις και συναισθήματα;

Απαντήσεις που δόθηκαν από το μαθητή: στεναχωριέμαι και τον λυπάμαι φοβάμαι όμως να πω κάτι γιατί μετά μπορεί να πειράξει και εμένα. Σκέφτομαι όμως να πάω και να το πω στον διευθυντή.

δ) μαθητής που βλέπει και κοροϊδεύει και αυτός: ξέρεις τι γίνεται και γελάς κιόλας ενθαρρύνοντας τον θύτη. Γιατί τον ενθαρρύνεις; Τι αισθάνεσαι που υποφέρει το άλλο παιδί; Γιατί δεν αντιδράς διαφορετικά; Σκέψεις και συναισθήματα;

Απαντήσεις που δόθηκαν από το μαθητή: μου αρέσει που τον κοροϊδεύει και θαυμάζω το «μάγκα» που δεν φοβάται κανένα. Χαίρομαι που βλέπω το άλλο παιδί φοβισμένο. Ακόμα φοβάμαι να διαφωνήσω με τον «μάγκα» και έτσι προτιμώ να είμαι φίλος του.

ε) γονείς μαθητή: παρατηρείτε αλλαγή στη συμπεριφορά του παιδιού και μετά από συζήτηση σας λέει τι συμβαίνει. Πως λέτε να αντιδράσετε; Σκέψεις και συναισθήματα;

Απαντήσεις που δόθηκαν από τους μαθητές: αισθανόμαστε στεναχώρια που υπέφερε τόσο καιρό το παιδί μας χωρίς να μας μιλήσει νωρίτερα αλλά και θυμό για το άλλο παιδί. Σκεφτόμαστε να μιλήσουμε στον διευθυντή αλλά και στους γονείς του άλλου παιδιού.

στ) διευθυντής σχολείου: σου λέει ο μαθητής-παρατηρητής τι συμβαίνει στο προαύλιο. Αποφασίζεις να μιλήσεις στο θύτη. Τι σκοπεύεις να του πεις; Πως θα το διαχειριστείς;

Απαντήσεις που δόθηκαν από τον μαθητή: θα τον ρωτήσω αν υπάρχει κάποιος λόγος που τα κάνει όλα αυτά και αν του έκανε κάτι το άλλο παιδί. Θα τον ρωτήσω πως αισθάνεται που ακούει το περιστατικό και αν μπορεί να μπει στη θέση του αλλοδαπού

μαθητή. Μπορούμε μαζί να βρούμε μία λύση; Θα του έλεγα να ζητήσει συγγνώμη από το παιδί και ότι αν ξανασυμβεί κάτι παρόμοιο θα τιμωρηθεί και θα ειδοποιηθούν και οι γονείς του.

Μια εκτίμηση

Αυτά που μου έκανα μεγαλύτερη εντύπωση από την διαδικασία είναι ότι οι μαθητές δεν δυσκολεύτηκαν ιδιαίτερα να μπουν στους ρόλους ανεξαρτήτως ηλικίας αλλά και το πόσο διασκέδασαν στην δραματοποίηση του παιχνιδιού. Επέλεξα αυτό το θέμα γιατί θεώρησα ότι είναι πιο εύκολο από εκείνα που διαπραγματεύονταν κάποιο δίλημμα και που απευθύνονται σε μεγαλύτερα λίγο παιδιά (είχα και Α τάξη). Επίσης είναι ένα θέμα επίκαιρο και όχι 'ξένο' προς τα παιδιά αφού στην τάξη μου όπως και στο χωριό υπάρχουν παιδιά από άλλες χώρες τα οποία βέβαια είναι πλήρως ενταγμένα στο κοινωνικό σύνολο. Παρόλα αυτά σκέφτηκα ότι θα ήταν καλό γι αυτά να δουν και την άλλη οπτική. Πιστεύω ότι η μέθοδος αν και απαιτεί αρκετό χρόνο προετοιμασίας από τον δάσκαλο και αρκετό χρόνο μέσα στην τάξη αξίζει να εφαρμόζεται 2-3 φορές τον χρόνο καθώς είναι πολύ δημιουργική, κινητοποιεί το μαθητή να σκεφτεί και να μπει στη θέση του ρόλου του, να τον υποστηρίξει και άρα να διατυπώσει επιχειρήματα και πάνω απ' όλα να το διασκεδάσει!

**Υπεύθυνη Δασκάλα: Παρρά Μαρία-Λουίζα
(Α & Γ & ΣΤ τάξεις)**

3ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ «Το παιχνίδι στην αυλή»

Αρχικά ζητήσαμε από τα παιδιά να μας περιγράψουν συγκρούσεις οι οποίες συμβαίνουν καθημερινά στο σχολείο. Διατυπώθηκαν διάφοροι λόγοι συγκρούσεων των παιδιών επιλέξαμε όμως ως παιχνίδι αφορμή για συγκρούσεις, το ποδόσφαιρο, στην αυλή του σχολείου.

ΣΕΝΑΡΙΟ

Η ΣΤ΄ τάξη παίζει ποδόσφαιρο στα διαλείμματα στην αυλή του σχολείου. Τα παιδιά από μικρότερες τάξεις μπαίνουν στη μέση, υπάρχει κίνδυνος να χτυπήσουν αλλά τους χαλάνε και το παιχνίδι.

Στην συνέχεια εξηγήσαμε στα παιδιά πως μία διαφωνία μπορεί να έχει τρεις διαφορετικές εκβάσεις ανάλογα με το πως θα μιλήσει ή συμπεριφερθεί ο καθένας από τους συμμετέχοντες.

Αφού ολοκληρώθηκε το δεύτερο στάδιο χωρίσαμε τα παιδιά σε τρεις ομάδες χρησιμοποιώντας τρία διαφορετικά χρώματα χαρτιών. Μοιράσαμε σε κάθε ομάδα το σενάριο και την έκβαση που θα έπρεπε να υπάρχει στο τέλος της συζήτησης (διαλόγου).

Τέλος, παρουσίασε κάθε ομάδα παιδιών στην ολομέλεια της τάξης, τους διαλόγους της. Τα παιδιά ήταν πάρα πολύ ενθουσιασμένα με όλη τη διαδικασία και τους άρεσε ο διαφορετικός τρόπος έκβασης του ίδιου σεναρίου. Συζητήσαμε για το πως μπορεί να ένοιωθαν τα παιδιά και στις τρεις περιπτώσεις και ποια ήταν η καλύτερη διαχείριση.

Υπόθεση lose-lose

ΜΠΑΜΠΗΣ: Ρε συ μην μπαίνεις συνέχεια στη μέση γιατί θα σου έρθει καμιά μπαλιά και θα μπλέξουμε. Άντε σπάσε τώρα.

ΓΙΑΝΝΗΣ: Γιατί τι θα κάνεις θα με δείς;

ΜΠΑΜΠΗΣ: Ναι, αν χρειαστεί!

ΓΙΑΝΝΗΣ: Ναι, μωρέ σιγά!

(χτυπά το κουδούνι)

ΜΠΑΜΠΗΣ: Την επόμενη φορά που θα μας ξαναενοχλήσεις, την ώρα που παίζουμε ποδόσφαιρο, η τελευταία σου βόλτα θα είναι με νεκροφόρα. Ναι, ναι, αυτό είναι σίγουρο.

ΓΙΑΝΝΗΣ: Άντε τρέχα τώρα μπροστά προηγούνται οι κυρίες.

ΜΠΑΜΠΗΣ: Αν σου παίξω καμιά μπουνιά θα δεις αστεράκια, που θα με πεις εμένα και κυρία.

Υπόθεση win-lose

ΜΠΑΜΠΗΣ: Γιάννη πήγαινε στην άκρη γιατί θα σε χτυπήσουμε.

ΓΙΑΝΝΗΣ: Δε με νοιάζει.

ΜΠΑΜΠΗΣ: Πήγαινε στην άκρη γιατί θα μπλέξουμε.

ΓΙΑΝΝΗΣ: Δικό μου κακό κάνω, γι' αυτό αφήστε με ήσυχο.

ΜΠΑΜΠΗΣ: Θα σου άρεσε να έπαιζες μπάλα με την τάξη σου και να ερχόταν ένα παιδί και να μην σας άφηνε να παίξετε?

ΓΙΑΝΝΗΣ: Δε με νοιάζει τι λες, εγώ θα κάνω ό, τι θέλω.

ΜΠΑΜΠΗΣ: Εγώ προσπαθώ να σου εξηγήσω για το καλό σου κι εσύ νιώθω ότι δε μ' ακούς

Υπόθεση win-win

ΜΠΑΜΠΗΣ: Μπορείς σε παρακαλώ να φύγεις γιατί μας ενοχλείς και φοβόμαστε να μη σε χτυπήσουμε?

ΓΙΑΝΝΗΣ: Γιατί δικό σου είναι το γήπεδο?

ΜΠΑΜΠΗΣ: Δεν είναι δικό μου αλλά μας ενοχλείς.

ΓΙΑΝΝΗΣ: Μα θέλω να παίξω κι εγώ μαζί σας.

ΜΠΑΜΠΗΣ: Επειδή έχουμε χωριστεί ήδη σε ομάδες και δε γίνεται τώρα, έλα από νωρίς στην παρέα μας, στο επόμενο διάλειμμα.

ΓΙΑΝΝΗΣ: Εντάξει! Για!

ΜΠΑΜΠΗΣ: Για!

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι μαθητές δούλεψαν με πολύ όρεξη το συγκεκριμένο θέμα γιατί πολλές φορές έχουν βρεθεί σε καταστάσεις σύγκρουσης με τους συμμαθητές τους στο διάλειμμα. Η ομάδα βέβαια του win-win δυσκολεύτηκαν στο να διαχειριστούν τη σύγκρουση τους με σεβασμό και ευγένεια. Όμως, τελικά αφού κοινοποίησαν τους διαλόγους τους στην τάξη, ευχαριστήθηκαν γιατί κατάλαβαν πώς είναι πολύ ωραίο να λύνεις τις διαφορές σου με το διάλογο. Πιστεύουμε πως μέσα από αυτό το παιχνίδι ρόλων τα παιδιά πήραν πολύ περισσότερα απ' ότι θα έπαιρναν μέσα από μία συζήτηση με συμβουλές από εμάς τους εκπαιδευτικούς.

Συνειδητοποίησαν το πόσο επηρεάζει ο τρόπος που μιλάμε στην έκβαση της σύγκρουσης. Κατόνησαν ότι εμείς έχουμε την επιλογή το πως θα αντιδράσουμε σε μια κατάσταση και άρχισαν να προσπαθούν να μπαίνουν στη θέση του άλλου, το πώς σκέφτεται ή τι αισθάνεται ο άλλος. Με επανάληψη ανάλογων δράσεων μέσα και έξω από τη τάξη πιστεύουμε μπορεί να αλλάξει ο τρόπος συμπεριφοράς τους όχι μόνο μέσα στο σχολείο αλλά και εκτός του σχολικού περιβάλλοντος.

**Υπεύθυνες Δασκάλες: Αλεγκάκη Ελευθερία (Διευθύντρια)
Μιχαηλίδου Αγγελική (Στ τάξη)**

1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «Το χαμένο μολύβι»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Ο Μάνος και ο Νίκος είναι δύο παιδιά που πηγαίνουν στην Τρίτη τάξη ενός δημοτικού σχολείου της επαρχίας. Μια μέρα ο Μάνος χάνει το μολύβι του και πηγαίνει σπίτι του χωρίς αυτό. Εκεί η μητέρα του τον ρωτάει που είναι το μολύβι του και, όταν της λέει ότι το έχασε, τον μαλώνει πολύ αυστηρά. Την επόμενη μέρα πηγαίνει στο σχολείο και το λέει στο δάσκαλο. Ο δάσκαλος προσπαθεί να βρει κάποια λύση αλλά τα παιδιά προσποιούνται πως δε γνωρίζουν τίποτα. Έπειτα από μερικές μέρες ο Νίκος, στην ορθογραφία, κρατάει ένα παρόμοιο μολύβι. Ο Μάνος το βλέπει και τον κατηγορεί ότι του πήρε το μολύβι του.

Θα χωριστείτε σε τρεις ομάδες. Κάθε ομάδα θα αναλάβει να γράψει ένα διάλογο σχετικό με το προηγούμενο κείμενο. Η πρώτη ομάδα θα φροντίσει έτσι ώστε τα δυο παιδιά, μετά το τέλος του διαλόγου, να είναι ευχαριστημένα και τα δύο. Η δεύτερη ομάδα θα φροντίσει έτσι ώστε, μετά το τέλος του διαλόγου, το ένα παιδί να είναι ευχαριστημένο και το άλλο λυπημένο. Η τρίτη ομάδα θα φροντίσει έτσι ώστε, μετά το τέλος του διαλόγου, τα δύο παιδιά να είναι λυπημένα.

Επιχειρήματα των παιδιών – δημιουργία κειμένου.

Τα δύο παιδιά ευχαριστημένα (win/win). . .

- Μάνος: Αυτό είναι το μολύβι μου.
Νίκος: Όχι, δεν είναι, είναι δικό μου.
Μάνος: Εγώ το θυμάμαι πολύ καλά. Είναι το μολύβι μου.
Νίκος: Το βρήκα κάτω από το θρανίο μου και το πήρα.
Μάνος: Ναι, εγώ το είχα χάσει. Το μολύβι είναι δικό μου και η μαμά μου με έδειρε που το έχασα.
Νίκος: Το είχες χάσει; Δεν το ήξερα. Εγώ το βρήκα και το πήρα.
Μάνος: Είδες; Δικό μου είναι, δώσε μου το.
Νίκος: Μα δεν έχω να γράψω.
Μάνος: Ε τότε δεν πειράζει. Κράτα το και μου το δίνεις όταν σχολάσουμε.
Νίκος: Εντάξει, ευχαριστώ. Συγγνώμη που στο πήρα.
Μάνος: Δε πειράζει.

Το ένα παιδί ευχαριστημένο και το άλλο λυπημένο (win/lose). . .

- Μάνος: Νίκο, δώσε μου το μολύβι μου.
Νίκος: Δεν είναι δικό σου, δικό μου είναι.

- Μάνος: Όχι, εγώ το έχασα την προηγούμενη βδομάδα. Είναι δικό μου. Δώσε μου το.
- Νίκος: Δε στο δίνω, δικό μου είναι, λες ψέματα.
- Μάνος: Δικό μου είναι, το θυμάμαι πολύ καλά. Τέτοιο μολύβι έχω μόνο εγώ στην τάξη. Δώσε μου το.
- Νίκος: Σιγά που έχεις μόνο εσύ αυτό το μολύβι. Κι εγώ το έχω.
- Μάνος: Όχι δεν το έχεις, εμένα η μαμά μου μου το πήρε από το Ηράκλειο. Έχω κι άλλα τέτοια.
- Νίκος: Μμμ, καλά. . . Κι εγώ πάω στο Ηράκλειο. . .
- Μάνος: Ναι, αλλά δεν ξέρεις από που τα παίρνω. Δώσε μου το, είναι δικό μου.
- Νίκος: Δικό μου είναι, εγώ το βρήκα και το πήρα, δε στο δίνω.
- Μάνος: Είδες, δεν το αγόρασες. Το βρήκες. Δώσε μου το.
- Νίκος: Δε στο δίνω, δικό μου είναι. Εγώ το βρήκα.
- Μάνος: Θα το πω στον κύριο, εσύ μου το πήρες.
- Νίκος: Καλά, παρ' το. Πάντως να ξέρεις πως δεν έχεις δίκιο. Εσύ την προηγούμενη φορά είχες κρατήσει τη γόμα που είχες βρει.

Τα δύο παιδιά λυπημένα (lose/lose). . .

- Μάνος: Αααα, αυτό είναι το μολύβι μου Νίκο, δώσε μου το, μου το πήρες.
- Νίκος: Δε στο πήρα το μολύβι, δικό μου είναι.
- Μάνος: Το θυμάμαι, είναι δικό μου. Το έχασα και με έδειρε η μαμά μου.
- Νίκος: Σιγά, εγώ το βρήκα και το πήρα. Δε στο δίνω.
- Μάνος: Να μου το δώσεις τώρα. Δώσε μου το μολύβι. Είναι δικό μου.
- Νίκος: Δε στο δίνω. Δεν έχω πως να γράφω. Δικό μου είναι.
- Μάνος: Εγώ το αγόρασα από το Ηράκλειο και το θέλω πίσω.
- Νίκος: Σιγά, όποιος το βρίσκει το παίρνει. Δε στο δίνω.
- Μάνος: Αν δε μου το δώσεις θα σε δείρω, δώσε μου το.
- Νίκος: Δε στο δίνω. Κι εγώ θα σε δείρω, τόλμα και θα δεις εσύ.
- Μάνος: Θα δεις εσύ, θα το πω στη μαμά μου και θα έρθει να σε δείρει.
- Νίκος: Κι εγώ θα το πω στη δικιά μου.

Προτάσεις των μαθητών για το θέμα

Έπειτα από τη συζήτηση που πραγματοποιήθηκε για το προηγούμενο θέμα οι μαθητές πρότειναν, με τη μορφή κανόνων, τα παρακάτω: 1) Δεν πρέπει να πιστεύουμε ότι έχουμε πάντα δίκιο, 2) Δεν πρέπει να στενοχωρούμε ο ένας τον άλλο, 3) Δεν πρέπει να προσβάλλουμε, να υποτιμούμε, να απειλούμε ή να εκβιάζουμε ο ένας τον άλλο, 4) Πρέπει να σεβόμαστε τους άλλους ανθρώπους, 5) Πρέπει πάντα να μιλάμε φιλικά και ευγενικά με τους άλλους, 6) Δεν πρέπει να χτυπάμε τους άλλους και 7) Δεν πρέπει να λέμε ή να κάνουμε τίποτα που αργότερα θα το μετανιώσουμε, 8) Πρέπει να μπαίνουμε στη θέση του άλλου πριν μαλώσουμε μαζί του.

Αποτελέσματα της συζήτησης των μαθητών

Έπειτα από την ολοκλήρωση της διαδικασίας, ακολούθησε συζήτηση για το θέμα και οι μαθητές υποστήριξαν ότι τους άρεσε περισσότερο το πρώτο σενάριο, διότι ήταν και τα δύο παιδιά ευχαριστημένα. Στη συνέχεια, ζητήθηκε από τους μαθητές να πουν εάν η ίδια διαδικασία θα μπορούσε να ακολουθηθεί και για άλλα θέματα και οι μαθητές απάντησαν θετικά. Οι ίδιοι οι μαθητές προθυμοποιήθηκαν να αναφέρουν παρόμοια περιστατικά και μεταξύ των άλλων ανέφεραν ότι: “πιάνει όλο το χώρο στο θρανίο και δεν μπορώ να αφήσω τα πράγματά μου”, “με κλωτσάει συνέχεια αυτός που κάθεται πίσω μου”, “έχει ψείρες και τις κολλάω κι εγώ”, “μου τρώει το φαγητό μου κι εγώ πεινάω” κ.τ.λ.

Αφότου ανέφεραν διάφορα τέτοιου είδους θέματα, τους ζητήθηκε να σκεφτούν και να πουν με ποιο τρόπο θα μπορούσαν να καταλήξουν σε μια συμφωνία με τους μαθητές που αντιμετωπίζουν κάποια σύγκρουση. Τότε οι μαθητές διατύπωσαν την άποψη ότι πρέπει, όταν έρχονται σε σύγκρουση με κάποιον, να σκεφτούν πώς θα μπορέσουν να πετύχουν αυτό που θέλουν, χωρίς όμως να στενοχωρηθεί ο άλλος μαθητής. Μάλιστα είπαν ότι θα πρέπει να είναι σε θέση να υποχωρήσουν αν χρειαστεί, αφήνοντας έτσι στο συμμαθητή τους την ευκαιρία να επανορθώσει από μόνος του για το λάθος του. Επίσης είπαν ότι δεν θα πρέπει σε καμιά περίπτωση να προσβάλλουν το συμμαθητή τους, να τον υποτιμήσουν, ούτε να τον απειλήσουν ή να τον εκβιάσουν, γιατί έτσι δεν θα πετύχουν το αποτέλεσμα που θέλουν. Αντίθετα μπορεί να προκαλέσουν μεγαλύτερο πρόβλημα από αυτό που είχε δημιουργηθεί. Ακόμη ανέφεραν ότι όποτε έρχονται σε σύγκρουση με κάποιον συμμαθητή τους θα πρέπει να του δείχνουν ότι τον σέβονται, τον εκτιμούν και τον θέλουν σαν φίλο τους, αλλά βρίσκονται σε δύσκολη θέση και θέλουν τη βοήθειά του για να βρουν μια λύση που να μην στενοχωρεί κανέναν από τους δύο. Υποστήριξαν ότι δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να φωνάζουν ή να χτυπάνε το συμμαθητή τους για να πετύχουν το σκοπό τους. Τέλος, κατέληξαν στο ότι δεν πρέπει να κρατάνε κακία και δεν πρέπει να κάνουν κάτι το οποίο θα μετανιώνουν αργότερα.

Αποτίμηση της μαθησιακής διαδικασίας για τη συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών

Για την επίτευξη της στοχοθεσίας του παιχνιδιού επιλέχθηκε ένα θέμα που πολλές φορές αντιμετωπίζεται σε μια τάξη, είτε πρόκειται για μικρά, είτε πρόκειται για μεγαλύτερα παιδιά. Κατά τη διάρκεια της δημιουργίας των διαλόγων οι μαθητές έδειχναν προσηλωμένοι σε αυτό που έκαναν.

Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της παρουσιάσής τους στην τάξη, οι μαθητές αναγνώρισαν τους εαυτούς τους σε διάφορες καταστάσεις που έχουν ζήσει και γι' αυτό το λόγο έδειξαν ζωηρό ενδιαφέρον. Υπήρχε διάχυτη η εντύπωση ότι το σενάριο αυτό περιγράφει μια κατάσταση που έχουν περάσει στη ζωή τους, τόσο μέσα όσο και έξω από το σχολείο.

Αναλύοντας οι μαθητές τους τρεις διαλόγους που δημιούργησαν, μπόρεσαν να καταλάβουν πότε κάποιος είναι ευχαριστημένος και πότε είναι λυπημένος, ανάλογα με το

αν έχει καταφέρει να κρατήσει ή όχι το μολύβι. Έδειξαν ότι μπορούσαν να καταλάβουν τη συναισθηματική κατάσταση των δύο παιδιών αφού ανέφεραν συγκεκριμένες φράσεις και τρόπους συμπεριφοράς μέσα από το κείμενο, όταν τους ζητήθηκε κάτι τέτοιο.

Οι μαθητές κατάλαβαν ότι δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να συμπεριφέρονται με άσχημο τρόπο στους συμμαθητές τους, διότι έτσι δεν πετυχαίνουν αυτό που θέλουν. Αυτό δείχνει ότι το παιχνίδι τους επηρέασε και ότι, τουλάχιστον, είναι διατεθειμένοι να προσπαθήσουν την επόμενη φορά που θα έχουν κάποιο πρόβλημα να συζητήσουν φιλικά, τηρώντας την αρχή του σεβασμού του συνομιλητή τους, προσπαθώντας έτσι να βρουν μια λύση που να είναι αποδεκτή και από τους δύο.

Υπέυθυνοι Δάσκαλοι: Αναγνωστάκης Γεώργιος, Γιαννάκου Αικατερίνη-Χρυσοβαλάντω, Καλογιαννάκη Τιμοθέη, Κανελοπούλου Κλεοπάτρα-Πηγή, Μαθιουδάκης Ιωάννης, Ντρογκούλη Θεανώ, Παπαλαζάρου Ελευθερία, Παραδεισανός Παντελεήμων, Τριποτσέρη Περσεφόνη, Τσικριτσάκη Χρυσοβαλάντη, Φραγκούλη Ευαγγελία
(Όλες οι τάξεις του σχολείου)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ. «Μου πέταξαν τη μπάλα και με χτύπησε»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Δύο παιδιά παίζουν στο διάλειμμα και το ένα πετάει τη μπάλα πάνω στο άλλο με αποτέλεσμα να το χτυπήσει.

Υπόθεση win-win

Πέτρος: *(Φωνάζοντας και κλαίγοντας)*

Καλά, δεν βλέπεις μπροστά σου? Παραλίγο να μου έρθει η μπάλα στο κεφάλι! Πονάω πολύ!! Είσαι χαζό! Όλα στην κυρία! Τώρα θα δεις!!

Δημήτρης: Εγώ είμαι χαζό ή εσύ που δεν είδες πού πηγαίνει η μπάλα?

Πέτρος: Την πέταξες επίτηδες πάνω μου, σε είδα!!! Όλα στην κυρία! Έχω ξαναχτυπήσει πρόσφατα στο ίδιο σημείο και τώρα πονάω πάρα πολύ! *(συνεχίζει να κλαίει)*

Δημήτρης: Πέτρο, συγνώμη που σε χτύπησα με την μπάλα!! Ειλικρινά δεν το ήθελα! Δεν σε είδα που περνούσες! Νιώθω πολύ άσχημα, συγνώμη... ελπίζω να μην έχεις χτυπήσει πολύ! Δεν το έκανα επίτηδες!!! *(αρχίζει και ο Δημήτρης τα κλάματα...)*

Πέτρος: *(Μετά από λίγο και αφού έχει σταματήσει να κλαίει)* Εντάξει Δημήτρη σε συγχωρώ! Σε πιστεύω ότι δεν το ήθελες. Τρόμαξα όμως τόσο πολύ! Τώρα είμαι λίγο καλύτερα... αλλά να είσαι πιο προσεκτικός σε παρακαλώ! Θα μπορούσε να έχει γίνει κάτι πιο σοβαρό!

Δημήτρης: Συγνώμη και πάλι, Πέτρο! Έχεις δίκιο!

Πέτρος: Κι εγώ συγνώμη που σε είπα χαζό πριν.

Δημήτρης: Φίλοι?

Πέτρος: Φίλοι!

(Δίνουν τα χέρια και συνεχίζουν το παιχνίδι)

Υπόθεση win-lose

Δημήτρης: Ωχ!!! Χτύπησες;

Πέτρος: Μη μου μιλάς! Φύγε!

Δημήτρης: Συγνώμη, δεν το ήθελα κατά λάθος πετάχτηκε η μπάλα!

Πέτρος: Φύγε είπα!

Δημήτρης: Πονάς; Άσε με να ρίξω μια ματιά.

Πέτρος: Θα σε δείρω!!! Φύγε τώρα είπα!!!

Δημήτρης: Σου ζήτησα συγνώμη, δεν το ήθελα, τι να κάνω;;

Πέτρος: Δε θέλω να σε ακούω...φύγε τώρα!!

Δημήτρης: Καλά, όμως να ξέρεις ότι γίνεσαι άδικος μαζί μου!

Υπόθεση lose-lose

Πέτρος: Καλά, δε βλέπεις τριγύρω σου όταν παίζεις μπάλα;; Με χτύπησες!

Δημήτρης: Πώς κάνεις έτσι; Δεν έπαθες και τίποτα! Σιγά το πράγμα!

Πέτρος: Έτσι ε. . . ; Θα φας πολύ ξύλο όταν σχολάσουμε!

Δημήτρης: Νομίζεις ότι σε φοβάμαι παλιόπαιδο;; Εσύ θα δεις τι θα πάθεις!

Πέτρος: Ναι... τρέμω απ' το φόβο μου!!! Αφού χτυπάς σαν κοριτσάκι!

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το παιχνίδι ρόλων για τη διαχείριση συγκρούσεων εφαρμόστηκε σταδιακά. Αρχικά, εξηγήσαμε στους μαθητές τι σημαίνει σύγκρουση. Έγινε συζήτηση στην οποία τα παιδιά μας είπαν τα δικά τους παραδείγματα συγκρούσεων που προκύπτουν σε διάφορες καταστάσεις της καθημερινότητάς. Στη συνέχεια, εξηγήσαμε πως μια διαφωνία δεν έχει πάντα την ίδια έκβαση και ότι η επίλυσή της εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Ζητήσαμε από τους μαθητές να μας δώσουν τις δικές τους πιθανές λύσεις στα προηγούμενα παραδείγματα και να αξιολογήσουν τα συναισθήματα των συγκρουόμενων προσώπων. Έτσι καταλήξαμε σε τρία πιθανά σενάρια επίλυσης μιας σύγκρουσης, ανάλογα με τα συναισθήματα που προκαλούνται στους εμπλεκόμενους, win-win, lose-lose και win-lose.

Αφού ολοκληρώθηκε η συζήτηση, χωρίσαμε τους μαθητές σε τρεις ομοιογενείς ομάδες. Σε κάθε ομάδα δόθηκε το σενάριο και ζητήθηκε να γράψει έναν υποθετικό διάλογο που να οδηγεί σε μία από τις τρεις υποθέσεις επίλυσης σύγκρουσης που συζητήθηκαν νωρίτερα.

Στη συνέχεια, ζητήσαμε από κάθε ομάδα δύο εκπροσώπους. Οι εκπρόσωποι παρουσίασαν με δραματοποίηση το σενάριο που έγραψε η ομάδα τους στα υπόλοιπα παιδιά.

Το παιχνίδι ρόλων με θέμα την επίλυση συγκρούσεων αρχικά δυσκόλεψε τους μαθητές, όμως έδειξαν ενδιαφέρον ύστερα από τη συζήτηση και τις επεξηγήσεις που τους δόθηκαν. Οι μαθητές αντιμετώπισαν δυσκολία στη δημιουργία δικών τους διαλόγων αλλά ξεπεράστηκαν με τις δικές μας παρεμβάσεις και τη δική μας καθοδήγηση. Τέλος, οι μαθητές έδειξαν έντονο ενθουσιασμό κατά τη δραματοποίηση των διαλόγων.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Ζερβάκη Αικατερίνη-Σμαράγδα

Τζαγκαράκης Μίνωας

Αλαμπάνου Βασιλική

(Όλες οι τάξεις του σχολείου)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΜΠΙΑΣ. «Το χαλασμένο ρολόι»

Παιχνίδι ρόλων (win-win)

Σήμερα ο Γιώργος ήρθε στο σχολείο φορώντας το ολοκαίνουριο κόκκινο ρολόι του. Ο Γιάννης του ζητά να το φορέσει για λίγο. Άθελά του βρέχει το ρολόι το οποίο (προς στιγμήν) σταματά να δουλεύει. Ο Γιώργος βλέπει το ρολόι του και βάζει τα κλάματα.

Γιώργος: Τι του έκανες και δεν δουλεύει;

Γιάννης: Έπλυνα τα χέρια μου. . . Μερικές σταγόνες έπεσαν επάνω. . . Τίποτα άλλο. . .

Γιώργος: Είμαι σίγουρος πως είναι αδιάβροχο. Η νονά μου δεν θα μου αγοράζε κάτι κακό.

Γιάννης: Κοίτα! Το ρολόι δουλεύει ξανά! Ουφ! Μου 'φυγε ένα βάρος. . .

Γιώργος: Εμένα να δεις!

Παιχνίδια Ρόλων (lose- win)

Η δασκάλα της τάξης δίνει τα κλειδιά στην Άννα-Μαρία η οποία με τη σειρά της τα δίνει στο Γιώργο για να πάει να πάρει το κολατσιό του. Ο Γιώργος χάνει τα κλειδιά. . . Τότε η Άννα-Μαρία. . .

- *Που είναι τα κλειδιά Γιώργο;*

- *Κάπου τα άφισα. Δε θυμάμαι όμως!*

- *Το καλό που σου θέλω να τα βρεις πρώτου χτυπήσει το κουδούνι. Τι θα πω στην κυρία!*

- *Μη στεναχωριέσαι! Θα τα βρούμε! Άλλοστε η καθαρίστρια έχει κλειδιά για όλες τις τάξεις του σχολείου. Ηρέμησε. . .*

Παιχνίδια Ρόλων (lose- lose)

Στο σχολικό πρωτάθλημα ποδοσφαίρου η ομάδα του σχολείου αποκλείεται εξαιτίας του Στέλιου, ο οποίος έκανε αυτογκόλ. Ο Μανώλης, αρχηγός της ομάδας εξοργίζεται και. . .

- *Καλά μάτια δεν έχεις; Που κοιτάς; Τι πάσα ήταν αυτή; Εσύ φτες που χάσαμε. . .*

- *Γιατί; Εσύ παίζεις καλύτερα;*

- *Φυσικά! Είμαι αρχηγός και θα σε βγάλω από την ομάδα να μάθεις.*

- *Δε με νοιάζει. . . κι εγώ στα γενέθλιά μου δε σε καλώ. . .*

Πορεία – Αξιολόγηση

Το παιχνίδι ρόλων για την λήψη αποφάσεων υλοποιήθηκε σε τέσσερις φάσεις. Αρχικά, συζητήσαμε για τις λήψεις αποφάσεων, για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει ή δεν πρέπει να συμπεριφερόμαστε, δώσαμε διάφορα παραδείγματα και τα αξιολογήσαμε. Εξήγησα στα παιδιά τις τρεις διαφορετικές εκβάσεις που μπορεί να έχει μια διαφωνία/συζήτηση, ανάλογα με το πώς θα μιλήσει ή θα συμπεριφερθεί ο καθένας από του συμμετέχοντες. Αφού ολοκληρώθηκε αυτό το στάδιο, χωριστήκαμε σε τρεις ομάδες. Το κείμενο διαβάστηκε μεγαλόφωνα και οι ομάδες ανέλαβαν δράση.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Ανδρουλάκη Θεονύμφη (Α Δημοτικού)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΜΠΙΑΣ. «Ένα χαμένο κρίσιμο γκολ, μια αποχώρηση από το παιχνίδι και η βρύση»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Σε ένα αγώνα ποδοσφαίρου, χάνετε ένα κρίσιμο γκολ για την ομάδα του σχολείου μας, και...

Lose/lose

- Γιατί το έχασες;
  - Γιατί έτσι ήθελα. Κι εσύ έχεις χάσει πολλά γκολ όμως.
  - Δεν το έκανε επίτηδες!
  - Ναι καλά μας έπεισες...
- Τότε πιάνονται στα χέρια και επεμβαίνει η δασκάλα, η οποία τιμωρεί και τους δύο.

Win/win

- Δεν πειράζει! Την άλλη φορά!
- Μα δεν το ήθελα. Αν είναι θα ξαναπροσπαθήσουμε!
- Ναι! Θα σε βοηθήσω κι εγώ! Θα σου στρώνω μπαλιές.
- Ωραία! Πάμε μαζί! Δυνατά!

Win/lose

- Μα είσαι σοβαρός; Έχασες ένα τέτοιο γκολ;
- Ε! Τι να κάνω κι εγώ; Έκανα μια προσπάθεια!
- Ελπίζω την άλλη φορά να τα καταφέρεις καλύτερα.... !
- Αν με βοηθήσεις μπορεί και να τα καταφέρουμε!
- Εντάξει! Συγνώμη που σου φώναξα! Όλοι μαζί μπορούμε να κάνουμε πολλά πράγματα!

ΣΕΝΑΡΙΟ

Στο διάλλειμα του σχολείου, εκεί που παίζουν τα παιδιά, κάποιο παιδάκι θέλει να σταματήσει αλλά και να βγει και άλλο ένα παιδί που κάνουν πολύ παρέα. Τότε...

Lose/lose

- Εγώ δε θέλω να παίξω άλλο!
- Μα έλα να παίξεις μαζί μας!
- Όχι δεν θέλω!
- Ναι! Έλα!
- Είπα όχι! Δεν καταλαβαίνεις ρε;
- Εμένα είπες ρε; Τώρα θα δεις...

Κάπου εκεί πιάνονται στα χέρια και η δασκάλα τους χωρίζει.

Win/win

-Εγώ θα ξεκουραστώ για 2 λεπτά.

-Ναι καλή ιδέα! Λέω να ξεκουραστώ κι εγώ λιγάκι! (Μετά από μικρή παύση) Δεν είναι δίκαιο όμως να παρατήσουμε το παιχνίδι στη μέση!

-Ποιος σου είπε πως θα το παρατήσω; Απλά θα ξεκουραστώ λιγάκι!

-Να σου πω κάτι που πρόσεξα; Μα τα λόγια περνά η ώρα και ξεκουραζόμαστε! Πάμε πίσω στο παιχνίδι;

-Ναι! Πάμε!

Win/lose

-Αυτό το παιχνίδι δε μου αρέσει! Έλα μαζί μου να παίξουμε κάτι άλλο!

-Δε θέλω, γιατί εμένα μου αρέσει αυτό το παιχνίδι και δεν είναι σωστό να το χαλάσουμε και να τους αφήσουμε στη μέση.

-Εντάξει! Δίκιο έχεις! Πάμε να τελειώσουμε το παιχνίδι και παίζουμε μετά αυτό που μου αρέσει!

ΣΕΝΑΡΙΟ

Δύο μαθητές πάνε στη βρύση της αυλής να πιούνε νερό. Τότε ο ένας μαθητής βρέχει τον άλλο και...

Win/win

-Αααα!!! Μ' έβρεξες!

-Συγγνώμη- συγγνώμη!

-Δεν πειράζει! Νερό είναι! Θα στεγνώσει! Καλοκαίρι είναι!

-Δεν το ήθελα!

-Δεν το έκανες επίτηδες.

-Πάμε να παίξουμε τώρα;

-Φύγαμε!!!

Lose/lose

-Μ' έβρεξες!

-Το ξέρω!!! Επίτηδες το 'κανα!

-Επίτηδες; Τώρα θα δεις!

Βρέχει κι ο δεύτερος τον πρώτο κι αρχίζει ο καυγάς. Κάπου εκεί επεμβαίνει κι ο δάσκαλος και ηρεμεί τα πράγματα.

Win/lose

-Αχα! Σ' έβρεξα!

-Χαχαχα...! (ειρωνικά) Αν σ' έβρεχα εγώ; Θα σου άρεσε;

-Όχι! Δε θα μ' άρεσε καθόλου!

-Τότε εσύ γιατί το έκανες;

-Έχεις δίκιο! Ήταν λάθος μου! Δε θα το ξανακάνω! Συγνώμη!
-Μπράβο! Αυτό είναι το σωστό.

Πορεία – Αξιολόγηση

Το παιχνίδι ρόλων για την λήψη αποφάσεων υλοποιήθηκε σε τέσσερις φάσεις. Αρχικά, συζητήσαμε για τις λήψεις αποφάσεων, για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει ή δεν πρέπει να συμπεριφερόμαστε, δώσαμε διάφορα παραδείγματα και τα αξιολογήσαμε. Εξήγησα στα παιδιά τις τρεις διαφορετικές εκβάσεις που μπορεί να έχει μια διαφωνία/συζήτηση, ανάλογα με το πώς θα μιλήσει ή θα συμπεριφερθεί ο καθένας από του συμμετέχοντες.

Αφού ολοκληρώθηκε αυτό το στάδιο, δόθηκαν τρία σενάρια που στο καθένα έγιναν τρεις ομάδες, συνολικά 9 ομάδες των 2 ατόμων. Το κείμενο διαβάστηκε μεγαλόφωνα και οι ομάδες ανέλαβαν δράση.

Γενικά

Θεωρούμε ότι ήταν μια πολύ πετυχημένη εκπαιδευτικά διαδικασία, γιατί τα παιδιά σε μια ήρεμη ψυχολογική φάση παρακολούθησαν τον εαυτό τους, πως αντιδρά κάτω από συνθήκες πίεσης. Επίσης, ήταν ένας νέος τρόπος εργασίας, ο οποίος τους κέντρισε το ενδιαφέρον και προσπάθησαν τα μέγιστα. Θα ήθελα να τονίσω, ότι παρόλο που την διδασκαλία την πραγματοποιήσαμε τις τελευταίες διδακτικές ώρες τα παιδιά ήταν γεμάτα με ενέργεια και όρεξη

Υπεύθυνη Δασκάλα: Κεσσουδάκη Βασιλική (Β τάξη)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΤΡΟΚΕΦΑΛΙΟΥ. «Μια μπάλα για 5 τάξεις»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Χτυπά το κουδούνι για διάλειμμα. Υπάρχει μόνο μία μπάλα. Τη διεκδικούν κάθε φορά μια ομάδα παιδιών μικρών τάξεων (Α, Β', Γ') για να παίξουν μήλα και μια ομάδα παιδιών μεγάλων τάξεων (Ε', ΣΤ') για να παίξουν ποδόσφαιρο.

Lose – lose

Μεγάλα παιδιά: Αφήστε τη μπάλα!

Μικρά παιδιά: Εμείς την πήραμε πρώτοι. Να φύγετε!

Μεγάλα παιδιά: Δε φεύγουμε. Δώστε μας τη μπάλα αλλιώς θα σας δείρουμε!

Μικρά παιδιά: Εμείς μπορούμε να παίξουμε καλύτερα από εσάς.

Μεγάλα παιδιά: Και ποιος το λέει αυτό; Το ποδόσφαιρο είναι πολύ καλύτερο από τα μήλα.

Μικρά παιδιά: Τα μήλα είναι πιο ωραία. Αν δεν σας αρέσει, σηκωθείτε να φύγετε!

Μεγάλα παιδιά: Γιατί να φύγουμε; Είμαστε μεγαλύτεροι και θα σας δείρουμε. (του δίνει μια κλοτσιά)

Μικρά παιδιά: Αφού το θέλετε θα αρχίσει ο πόλεμος. (όλοι μαζί μπουνιές και κλοτσιές)

Μεγάλα παιδιά: Είμαι θυμωμένη. Δώσε μου τη μπάλα!

Μικρά παιδιά: Θα πάω και θα το πω στον κύριο.

Μεγάλα παιδιά: Τι θα μου κάνει ρε ο κύριος; Εγώ έχω αδελφούς, ξαδέρφια, θείους, συγγενείς... όλος ο κόσμος έχει συγγένεια μαζί μου!

(Η ομάδα των μικρών παιδιών ειδοποιεί τον εφημερεύοντα δάσκαλο αλλά ωστόσο χτυπάει το κουδούνι για μέσα και ο καβγάς τελειώνει εκεί.)

Lose – win

Μεγάλα παιδιά: Φέρτε μας τη μπάλα γιατί θέλουμε να παίξουμε ποδόσφαιρο!

Μικρά παιδιά: Μα γιατί; Εμείς παίζαμε τώρα μήλα.

Μεγάλα παιδιά: Και εμάς τι μας νοιάζει;

Μικρά παιδιά: Χθες είχατε εσείς την μπάλα και παίξατε όλα τα διαλείμματα!

Μεγάλα παιδιά: Ναι, αλλά εμείς κάνουμε προπόνηση για τους σχολικούς αγώνες!

Μικρά παιδιά: Αυτό δεν είναι δίκαιο! Επειδή εμείς είμαστε μικροί και εσείς μεγάλοι και δυνατοί περνάει όλο το δικό σας.

Μεγάλα παιδιά: Κι εσείς όταν μεγαλώσετε, θα κάνετε το ίδιο στα μικρά! Φέρτε μας τη μπάλα και παίξτε άλλο παιχνίδι!

Μικρά παιδιά: Καλά, αλλά να ξέρετε ότι δεν είναι δίκαιο.

Win – win

Μεγάλα παιδιά: Θα μας δώσετε τη μπάλα παρακαλώ να παίξουμε ποδόσφαιρο;

Μικρά παιδιά: Όχι, δε σας τη δίνουμε γιατί τώρα παίζουμε εμείς μήλα!

Μεγάλα παιδιά: Ναι αλλά εσείς όμως παίζατε όλα τα διαλείμματα και είναι άδικο αυτό!

Μικρά παιδιά: Κι εσείς όμως την είχατε όλη τη μέρα χθες.

Μεγάλα παιδιά: Πρέπει να μας τη δώσετε! Εξάλλου εμείς είμαστε μεγαλύτεροι και δε θα είμαστε εδώ του χρόνου για να παίζουμε.

Μικρά παιδιά: Και τι πώς είστε μεγαλύτεροι; Οι μεγάλοι πρέπει να είναι πιο υποχωρητικοί απέναντι στους μικρούς. .

Μεγάλα παιδιά: Ελάτε, ελάτε παιδιά γρήγορα! Αρχίζω και ανησυχώ. Περνάει η ώρα και δε θα προλάβουμε να παίξουμε! Πρέπει να βρούμε μια λύση άμεσα.

Μικρά παιδιά: Ωραία! Εγώ προτείνω να παίξουμε αυτό το διάλειμμα όλοι μαζί μπάλα και το άλλο όλοι μαζί ποδόσφαιρο.

Μεγάλα παιδιά: Μπράβο, καλή ιδέα! Έτσι θα είναι μεγαλύτερες οι ομάδες και θα έχει περισσότερο ενδιαφέρον το παιχνίδι!

Μικρά παιδιά: Πάμε λοιπόν και αν μας αρέσει θα το κάνουμε έτσι κάθε διάλειμμα και δε θα χάνουμε χρόνο με τσακωμούς!

Μεγάλα παιδιά: Ναι, ναι πάμε!

Πορεία - Παρατηρήσεις – Αξιολόγηση

Το παιχνίδι ρόλων για τη λήψη αποφάσεων πραγματοποιήθηκε σε δύο φάσεις. Αρχικά συζητήσαμε με τα παιδιά παραδειγματιζόμενοι από τις καθημερινές συγκρούσεις και τσακωμούς που έχουν στα διαλείμματα. Μιλήσαμε για τον τρόπο που πρέπει να διαχειριζόμαστε τις δύσκολες αυτές καταστάσεις και πώς να παίρνουμε τις σωστές αποφάσεις. Σε αυτή τη φάση για να γίνει πιο κατανοητή η θεωρία χρησιμοποιήσαμε τις καρτέλες με τις φατσούλες που είχαμε στη διάθεσή μας και ζητήσαμε από τα παιδιά να εκφράσουν το κάθε συναίσθημα κάνοντας παντομίμα.

Σε δεύτερη φάση δώσαμε το σενάριο στα παιδιά και εξηγήσαμε τον τρόπο διεξαγωγής του παιχνιδιού ρόλων. Μοιράσαμε τα παιδιά σε τρεις ανομοιογενείς ομάδες και δώσαμε την έκβαση που θα έπρεπε να έχει κάθε συζήτηση – διαφωνία τους. Το σενάριο ήταν πολύ οικείο στα παιδιά και οι ιδέες τους πολλές. Τα παιδιά αφού συζήτησαν μεταξύ τους έγραψαν τους διαλόγους και στη συνέχεια τους δραματοποίησαν. Στο τέλος ακολούθησε μία συζήτηση με όλα τα παιδιά να εκφράζουν τις απόψεις τους και τα επιχειρήματά τους. Αποφάσισαν για την πιο σωστή και επιθυμητή έκβαση καθώς και το πώς το πετυχαίνουμε αυτό.

Πιο συγκεκριμένα τα σχόλιά τους **για την 1η ομάδα (Lose – lose)** ήταν:

- Καμία ομάδα δεν είχε δίκιο.
- Έπρεπε να περιμένουν να παίξουν πρώτα οι μικροί κι έπειτα οι μεγάλοι.

Τα σχόλια των παιδιών για **τη δεύτερη ομάδα (lose – win)** ήταν:

- Δεν ήταν σωστή αυτή η συμπεριφορά γιατί νίκησε η δύναμη (μεγαλόσωμα παιδιά)
- Πρέπει να σεβόμαστε, να μοιραζόμαστε τα πάντα. Άλλωστε όλοι έχουμε ίσα δικαιώματα.

Τέλος για την τρίτη ομάδα (win – win) τα παιδιά σχολίασαν:

- Το αποτέλεσμα μας άρεσε γιατί τα παιδιά συμφιλιώθηκαν και κατάφεραν να παίξουν όλοι μαζί τα παιχνίδια.
- Μοιράστηκαν την μπάλα, μίλησαν μεταξύ τους όμορφα και ευγενικά, έκαναν συζήτηση και έλυσαν το πρόβλημα.

Αφού συμφώνησαν όλα ότι η πιο σωστή λύση στο πρόβλημα δόθηκε από την τρίτη ομάδα (win – win) πρότειναν τρόπους με τους οποίους μπορούμε να ηρεμούμε κάνοντας πράγματα που μας χαλαρώνουν. Λύσεις μπορούν να δοθούν εφόσον και οι δύο πλευρές είναι ήρεμες και διατεθειμένες να συζητήσουν. Τα παιδιά πρότειναν τους εξής τρόπους με τους οποίους μπορώ να ηρεμήσω:

- ✓ Αρχίζω να μετρώ αργά από μέσα μου.
- ✓ Ακούω μουσική απαλή, ήρεμη ή τραγουδάω το αγαπημένο μου τραγούδι.
- ✓ Ζωγραφίζω κάτι.
- ✓ Φεύγω μακριά και περπατάω για λίγο στην αυλή.
- ✓ Γράφω στο ημερολόγιό μου για ότι με απασχολεί.
- ✓ Μοιράζομαι με κάποιον το πρόβλημά μου.
- ✓ Παίρνω μια βαθιά ανάσα.
- ✓ Ζητάω από κάποιον να με χαϊδέψει λίγο για να ηρεμήσω.
- ✓ Ζητάω βοήθεια από τον εφημερεύοντα.
- ✓ Κάνω οτιδήποτε με διασκεδάζει για να ξεχαστώ και να ηρεμήσω.

Σε γενικές γραμμές ήταν μια επιτυχημένη εκπαιδευτική διαδικασία διότι τα παιδιά μέσα από ένα πολύ οικείο θέμα – πρόβλημα είδαν τρεις διαφορετικές εκφάνσεις και προβληματίστηκαν για την πιο σωστή και δίκαιη. Τόσο τα μεγάλα παιδιά όσο και τα μικρά μπήκαν στη θέση των άλλων και βίωσαν τι σημαίνει σωστό και τι λάθος. Κατάλαβαν ποιες συμπεριφορές οδηγούν σε σωστά και δίκαια αποτελέσματα και ποιες οδηγούν σε καβγάδες και προβλήματα.

Υπεύθυνοι Εκπαιδευτικοί: Σαββάκης Αλέκος, Κοκαράκη Ευαγγελία,

Γαβριδάκη Ζαμπία, Δαμιανάκη Αντιγόνη,

Ντρετάκης Μανώλης

(Τάξεις Α, Β΄, Γ΄, Ε΄, ΣΤ΄)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΠΑΡΙΑΝΩΝ. «Συγκρούση μετά το τέλος του αγώνα ποδοσφαίρου»

Σενάριο

Στο σχολείο μας κάθε μέρα μια τάξη μπορεί να έχει την μπάλα τα διαλείμματα και να παίζει διάφορα παιχνίδια. Οι μαθητές συνήθως προτιμούν το ποδόσφαιρο. Μια μέρα στο τέλος του αγώνα, οι αντίπαλες ομάδες συγκρούστηκαν κι άρχισαν να λογομαχούν μεταξύ τους, επειδή οι νικητές κοροϊδεύαν και μιλούσαν απαξιωτικά στους ηττημένους.

Υπόθεση lose/lose

ΝΙΚΗΤΕΣ: Χάσατε! Πάντα χαμένοι είστε εσείς!

ΗΤΤΗΜΕΝΟΙ: Εμείς θα κερδίζαμε τον αγώνα αν δεν κάνατε τόσες ζαβολιές στο παιχνίδι.

ΝΙΚΗΤΕΣ: Δεν κάναμε καμιά ζαβολιά, παίξαμε τίμια.

ΗΤΤΗΜΕΝΟΙ: Ναι καλά, συνέχεια πετούσατε την μπάλα έξω ώστε να χάνουμε χρόνο εμείς.

ΝΙΚΗΤΕΣ: Έμεις φταίμε που είχατε αλλού το μυαλό σας;

ΗΤΤΗΜΕΝΟΙ: Εμείς καλά παίξαμε, εσείς δεν ακολουθήσατε τους κανόνες του παιχνιδιού.

ΝΙΚΗΤΕΣ: Τι λέτε; Ο τερματοφύλακός σας που είναι άσχετος με το ποδόσφαιρο, έφαγε όλα τα γκολ.

ΗΤΤΗΜΕΝΟΙ: Δεν είστε άξιοι αντίπαλοι. Δεν ξαναπαίζουμε μαζί σας.

ΝΙΚΗΤΕΣ: Ούτε εμείς θέλουμε να ξαναπαίζουμε μαζί σας. Δε θα ξαναφέρουμε μπάλα στο σχολείο.

ΗΤΤΗΜΕΝΟΙ: Μακάρι ν' απαγορευτεί η μπάλα τα διαλείμματα.

Υπόθεση win/lose

ΝΙΚΗΤΕΣ: Χα χα χα! Είστε άσχετοι με το ποδόσφαιρο. .

ΗΤΤΗΜΕΝΟΙ: Κι εσείς είστε ζαβολιάρηδες. Δεν κερδίσατε με την αξία σας.

ΝΙΚΗΤΕΣ: Είμαστε καλύτεροι από σας και γι' αυτό κερδίσαμε.

ΗΤΤΗΜΕΝΟΙ: Συνέχεια κάνατε φάουλ, αλλά δεν τα παραδεχόσασταν.

ΝΙΚΗΤΕΣ: Ξέρουμε να παίζουμε καλό ποδόσφαιρο κι αυτό φάνηκε στο παιχνίδι.

ΗΤΤΗΜΕΝΟΙ: Δεν ήταν η τυχερή μας μέρα και γι' αυτό χάσαμε.

ΝΙΚΗΤΕΣ: Γιατί δε λέτε καλύτερα ότι δεν μπορούσατε να σύρετε τα πόδια σας;

ΗΤΤΗΜΕΝΟΙ: Αφού συνεχίζετε να μας κοροϊδεύετε, θα σας πάμε αμέσως στο διευθυντή και είναι σίγουρο ότι θα σας τιμωρήσει για τον τρόπο που μας φέρεστε. Χα! Σας κόπηκε αμέσως το γέλιο ε;

Υπόθεση win/win

ΝΙΚΗΤΕΣ: Οουουου, είστε άσχετοι μια νίκη δεν μπορείτε να πάρετε! Δεν είστε άξιοι ένα γκολ να βάλετε.

ΗΤΤΗΜΕΝΟΙ: Μπορεί να μην τα καταφέραμε σήμερα, αλλά σημασία έχει ότι προσπαθήσαμε...

ΝΙΚΗΤΕΣ: Α ναι; Για μας σημασία έχει η νίκη και να δείτε ότι πάντα εμείς θα είμαστε οι νικητές.

ΗΤΤΗΜΕΝΟΙ: Μην είστε τόσο σίγουροι. . Η τύχη δε θα' ναι πάντα με το μέρος σας.

ΝΙΚΗΤΕΣ: Δεν είναι θέμα τύχης αλλά είμαστε καλύτεροι.

ΗΤΤΗΜΕΝΟΙ: Έχετε καταλάβει τι κάνουμε τόση ώρα; Τσακωνόμαστε για ένα παιχνίδι.

ΝΙΚΗΤΕΣ: Έχετε δίκιο. Ένα παιχνίδι ήταν. Δεν αξίζει να μαλώνουμε γι' αυτό. Συγγνώμη που σας κοροϊδέψαμε. .

ΗΤΤΗΜΕΝΟΙ: Εντάξει, φίλοι, ξαναπαίζουμε το επόμενο διάλειμμα.

Τα αποτελέσματα της συζήτησης των παιδιών και η αποτίμηση της μαθησιακής διαδικασίας για τη συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών.

- Ο διάλογος (**lose/lose**) ξεκινά με ειρωνεία σε βάρος της ηττημένης ομάδας, η οποία προσπαθεί να αμυνθεί και να υπερασπιστεί τον εαυτό της, αντιπαραβάλλοντας τα δικά της επιχειρήματα. Έτσι η αρχική αντιπαράθεση επιμηκύνεται οξύνοντας τα πνεύματα και καλλιεργώντας την εχθρότητα, αφού η μια ομάδα απαξιώνει την άλλη, ρίχνει ο ένας το φταίξιμο στον άλλο, αλληλοκατηγορούνται και αλληλοταπεινώνονται.

Οι μαθητές που επιχείρησαν την επίλυση του προβλήματος με αυτόν τον τρόπο, βίωσαν συνήθη συναισθήματα. Ένωσαν ματαίωση, απογοήτευση, αποθάρρυνση, προσβολή, θυμό, ενδεχομένως ζήλια ή μίσος και γενικά συναισθηματική ένταση. Συνειδητοποίησαν λοιπόν πόσο άσχημα επιδρούν μέσα τους τα αρνητικά αυτά συναισθήματα και ερμήνευσαν γιατί δεν μπορούν να απολαύσουν τη χαρά του παιχνιδιού.

- Οι μαθητές που διαχειρίστηκαν τη σύγκρουσή τους με τον τρόπο (win/lose), αντιλήφθηκαν, όπως και οι προηγούμενοι, lose/lose, ότι η νίκη δε συνοδεύεται απαραίτητα από ικανοποίηση. Η νίκη συνεπάγεται ενθουσιασμό όταν είναι αποδεκτή και αναγνωρίσιμη απ' όλους. Άρα η αξία δε βρίσκεται στη θέση «νικητής ή ηττημένος», αλλά στον τρόπο που ο καθένας διαχειρίζεται τη νίκη ή την ήττα.
- Υπόθεση (win/win). Ενώ ο διάλογος μεταξύ των παικτών ξεκινά με ειρωνεία και αντιπαράθεση, λήγει με τη συνειδητοποίηση της πραγματικής αξίας του παιχνιδιού.

Σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε η διαλλακτική και συμφιλιωτική στάση που τήρησε η μια από τις δυο ομάδες η οποία δεν άφησε περιθώρια για πυροδότηση καυγά. Επίσης η παραδοχή της ομάδας των νικητών ότι η συμπεριφορά της ήταν απαράδεκτη απέναντι στους ηττημένους, συνέβαλε στην εξομάλυνση της αρχικής αντιπαράθεσης. Εξαιτίας λοιπόν της στάσης της μιας ομάδας, παρατηρείται αλλαγή και στη στάση της άλλης. Ο λόγος μπορεί να καλλιεργήσει την αλλαγή. Πρέπει όμως να είναι ο κατάλληλος λόγος, να είναι συναινετικός-περιγραφικός και όχι επικριτικός. Έχοντας διαπραγματευτεί οι μαθητές την εικονική αυτή, πλην συνήθη αντιπαράθεση με τον τρόπο win/win, συνειδητοποίησαν ότι μπορούν να λύσουν τις όποιες διαφορές τους ειρηνικά, χωρίς να χαλάσουν τις μεταξύ τους σχέσεις, χωρίς πικρία, απογοήτευση ή ματαίωση, αλλά νιώθοντας ηθική ικανοποίηση και ανακούφιση, προάγοντας την αρμονική συνύπαρξή τους στο χώρο του σχολείου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Μέσα από αυτές τις διαδικασίες τα παιδιά διδάχτηκαν ν' αναγνωρίζουν τα συναισθήματα τα δικά τους και των άλλων, αλλά πήραν και κάποια κοινωνικά μαθήματα που ελπίζουμε να τα βοηθήσουν ώστε ν' αλλάξουν στάση και συμπεριφορά στην επίλυση των συγκρούσεών τους, καθοδηγώντας τα να υιοθετήσουν ένα πιο διαλλακτικό δρόμο, να καλλιεργήσουν τον αυτοέλεγχο και την ενσυναίσθηση. (Η κατανόηση του εσωτερικού κόσμου του άλλου και η αποδοχή χωρίς όρους της ψυχικής του κατάστασης). Τέλος για καλύτερη επικοινωνία, πρέπει να μάθουμε στους μαθητές να βλέπουν τους άλλους με συμπάθεια και κατ' επέκταση με συμπόνοια. (Ένα αλτρουιστικό ένστικτο που μας ωθεί να μην αφήνουμε τους άλλους να υποφέρουν).

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Τσικνάκη Σοφία – Τζεκάκη Φωτεινή (Α), Κουρτικάκη Μαρία [πολ/στής]- Τζάνου Ελένη (Β'), Σούρλα Ελένη –Στογιόγλου Ιωάννης (Γ'), Πατάκη Σοφία (Δ'), Ορφανουδάκη Μαρία – Μαριδάκη Σταυρούλα (Ε'), Γιαχνάκης Εμμανουήλ (ΣΤ') Γιασαφάκη Χαριτωμένη (Ολοήμερο.)

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ. «Ποιός θα μείνει στο σαλόνι;»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Ο Νίκος πηγαίνει στην Ε' Δημοτικού. Δυσκολεύεται στα Μαθηματικά και πρόκειται να γράψει διαγώνισμα την επόμενη μέρα. Ενώ κάθεται στο σαλόνι για να μελετήσει λύνοντας προβλήματα, επιστρέφει στο σπίτι η μικρότερη αδερφή του, η Μαρία. Η Μαρία, που πηγαίνει στη Β' δημοτικού, θέλει κι εκείνη να καθίσει στο σαλόνι για να κάνει πρόβα το τραγούδι της για τη γιορτή του σχολείου. Πηγαίνει στο στερεοφωνικό, βάζει μουσική, και αρχίζει να τραγουδάει. Ο Νίκος όμως θέλει ησυχία για να διαβάσει. Αρχίζουν να μαλώνουν.

ΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Αφού δόθηκε στους μαθητές το σενάριο της διαχείρισης συγκρούσεων, τους ζητήθηκε να βρουν πιθανές λύσεις της σύγκρουσης και να τις ταξινομήσουν ανάλογα με το ποιος επωφελείται από αυτές. Οι μαθητές, δουλεύοντας σε ομάδες, κατέληξαν σε διάφορες προτάσεις, τις οποίες έπειτα χρησιμοποίησαν για να φτιάξουν σενάρια. Τα σενάρια αυτά παρουσιάστηκαν στην τάξη. Εμείς επιλέξαμε τα πιο αντιπροσωπευτικά, τα οποία και παραθέτουμε παρακάτω.

ΛΥΣΕΙΣ WIN-WIN

1. Η Μαρία θα μπορούσε να φορέσει ακουστικά για να μπορεί και ο Νίκος να διαβάσει μαθηματικά.
2. Ο Νίκος προτείνει στη Μαρία να βάλει τη μουσική μετά από μια ώρα, ώστε να προλάβει να διαβάσει και στη συνέχεια να τη βοηθήσει να κάνει πρόβα.
3. Ο Νίκος μπορεί να βάλει ωτοασπίδες και να μείνει στο σαλόνι, χωρίς να ενοχλείται από τη Μαρία.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΛΥΣΗ

Νίκος: Μαρία, βλέπεις ότι διαβάζω και η μουσική με ενοχλεί. Κλείσε το στερεοφωνικό τώρα!

Μαρία: Και γιατί να το κλείσω; Θα κάτσω εδώ και θα προετοιμάσω το τραγούδι μου. Αν δε σ' αρέσει φύγε.

Νίκος: Βλέπεις ότι τα έχω φέρει όλα εδώ και έχω ξεκινήσει το διάβασμά μου. Να πας στο δωμάτιο σου να κάνεις πρόβα.

Μαρία: Δεν το νομίζω! Εδώ είναι το στερεοφωνικό και δεν πάω πουθενά. Μήπως να βάλεις ωτοασπίδες;

Νίκος: Αν μου τις φέρεις... Μετά τραγουδά όσο θες, δε θα με ενοχλείς...

Μαρία: Εντάξει, πάω για να μην τσακωθούμε.

Νίκος: Σ' ευχαριστώ...

ΛΥΣΕΙΣ WIN-LOSE (Κερδίζει η Μαρία)

- Ο Νίκος μαλώνει με τη Μαρία, η οποία βάζει τα κλάματα. Έρχεται η μητέρα τους και στέλνει το Νίκο στο δωμάτιο του.
- Η Μαρία δε χαμηλώνει τη μουσική, αντίθετα τη δυναμώνει και ο Νίκος πηγαίνει εκνευρισμένος στο δωμάτιο του.
- Ο Νίκος φεύγει από το σπίτι και πηγαίνει σε ένα φίλο του για να διαβάσει, αφήνοντας τη Μαρία στο σαλόνι.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΛΥΣΗ

Νίκος: Μαρία, μην κάτσεις στο σαλόνι, θέλω να διαβάσω!

Μαρία: Κι εγώ όμως θέλω να κάνω πρόβα το τραγούδι μου!

Νίκος (φωνάζοντας): Τα μαθήματά μου είναι πιο σημαντικά από το τραγούδι σου!

Μαρία: Δε φεύγω! Μόνο εδώ μπορώ να κάνω πρόβα!

Νίκος: Φύγε, θέλω να διαβάσω!

Μαρία (κλαίγοντας): Μη μου φωνάζεις, θα το πω στη μαμά!

(Έρχεται η μητέρα τους)

Μαρία: Μαμά, πες του να με αφήσει να κάνω πρόβα!

Μαμά: Νίκο, πήγαινε στο δωμάτιο σου να διαβάσεις. Και μη φωνάζεις στην αδερφή σου!

Νίκος: Καλά, καλά, πάω...

ΛΥΣΕΙΣ LOSE-WIN (Κερδίζει ο Νίκος)

- Ο Νίκος ζητά από τη Μαρία να τον αφήσει να διαβάσει και εκείνη υπακούει σαν μικρότερη αδελφή.
- Η Μαρία βάζει δυνατά τη μουσική, ενοχλεί τον πατέρα της, που κοιμάται, κι εκείνος τη στέλνει στο δωμάτιο της.
- Η Μαρία πηγαίνει στο δωμάτιο της, γιατί έχουν προτεραιότητα τα μαθήματα του Νίκου.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΛΥΣΗ

Νίκος: Μαρία, σε παρακαλώ, κλείσε το στερεοφωνικό και κάτσε ήσυχη γιατί αύριο έχω διαγώνισμα μαθηματικών και πρέπει να διαβάσω.

Μαρία: Κι εγώ θέλω να κάνω πρόβα για τη γιορτή του σχολείου!

Νίκος: Πιο σημαντικό είναι το διαγώνισμα μου ή το τραγούδι σου;

Μαρία: Το τραγούδι μου!

Νίκος: Τα μαθηματικά είναι δύσκολα και όταν έρθεις στη θέση μου θα δυσκολεύεσαι κι εσύ.

Μαρία: Μα θέλω να κάνω πρόβα!

Νίκος: Θα πας στο δωμάτιο σου και θα κάνεις πρόβα αύριο. Αλλιώς θα φωνάξω τη μαμά και θα της πω ότι με ενοχλείς και δε με αφήνεις να διαβάσω.

Μαρία: Μην τη φωνάζεις, φεύγω από μόνη μου...

ΛΥΣΕΙΣ LOSE-LOSE

- Αρχίζουν τον καβγά. Επεμβαίνει η μητέρα και τους στέλνει στα δωμάτιά τους.
- Ο Νίκος εκνευρίστηκε και έβγαλε από την πρίζα το στερεοφωνικό. Η Μαρία θύμωσε και πέταξε κάτω τα τετράδια και τα βιβλία του Νίκου. Ο πατέρας τους σταμάτησε τον καβγά βάζοντας και τους δυο τιμωρία.
- Τσακώνονται και φεύγουν και οι δύο από το σαλόνι νευριασμένοι.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ ΜΕ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΛΥΣΗ

Νίκος: Μαρία, κλείσε το στερεοφωνικό, διαβάζω το διαγώνισμα των μαθηματικών.
Μαρία: Πρέπει να κάνω πρόβα το τραγούδι της τελικής γιορτής.
Νίκος: Κι εγώ πρέπει να διαβάσω για το διαγώνισμα γιατί δυσκολεύομαι στα μαθηματικά.
Μαρία: Να πας στο δωμάτιο σου να διαβάσεις!
Νίκος: Μαρία, πρέπει να με ακούσεις γιατί είμαι μεγαλύτερος.
Μαρία: Θα μείνω στο σαλόνι!
Νίκος: Το βγάζω από την πρίζα τώρα!
Μαρία: Μη! Τώρα θα δεις... (ρίχνει τα βιβλία) Μάζευε τώρα τα βιβλία σου από κάτω!
Πατέρας: Μα τι γίνεται εδώ μέσα; Γιατί είναι κάτω τα βιβλία; Και ποιος τράβηξε τα καλώδια του στερεοφωνικού; Μαζέψτε τα όλα και στα δωμάτια σας γρήγορα, να σκεφτείτε τι κάνατε!

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Στη συζήτηση που ακολούθησε με τους μαθητές φάνηκε ότι τους άρεσε ο τρόπος με τον οποίο έγινε η επίλυση των συγκρούσεων. Τους δόθηκε η ευκαιρία να εκφραστούν ελεύθερα, καθώς τους δόθηκαν μόνο οι απαραίτητες πληροφορίες για να κατανοήσουν τη διαδικασία και στη συνέχεια ακούστηκαν μόνο οι δικές τους απόψεις.

Οι λύσεις που τους φάνηκαν ευκολότερο να σκεφτούν ήταν εκείνες που ευνοούσαν μόνο τη μια ή την άλλη πλευρά. Ωστόσο, οι λύσεις win-win ήταν εκείνες που τους έκαναν να νιώσουν καλύτερα, γιατί, όπως είπαν, «έμειναν και οι δυο πλευρές ευχαριστημένοι».

Υπήρξαν μαθητές οι οποίοι θεώρησαν ότι η επίλυση συγκρούσεων είναι δύσκολο να εφαρμοστεί στην καθημερινότητα, διότι δεν δείχνουν όλοι οι άνθρωποι τη διάθεση να βρουν «πολιτισμένες» λύσεις. Θα ήταν όμως χρήσιμη στο χώρο του σχολείου, όπου δεν μπορούν να «ξεφύγουν» οι συγκρούσεις.

Από την άλλη πλευρά, υπήρξαν και εκείνοι που υποστήριξαν ότι θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τη διαδικασία επίλυσης συγκρούσεων, αν τους τύχαινε κάτι ανάλογο. Όπως μας είπαν: «Μαθαίνουμε να βρίσκουμε μια μέση λύση» και «Μαθαίνουμε τι να κάνουμε όταν μαλώνουμε με άλλους».

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουμε τις συγκρούσεις στην καθημερινότητά μας πηγάζει από την παιδική μας ηλικία. Οι συγκρούσεις ανάμεσα στους μαθητές αποτελούν κομμάτι της καθημερινότητάς τους. Μπορεί να φαίνονται ανούσιες στους μεγαλύτερους, όμως μέσα από αυτές μαθαίνουν να αλληλεπιδρούν και να διεκδικούν. Παρεμβαίνοντας σ' αυτή τη διαδικασία και παρέχοντας τα κατάλληλα «εργαλεία», όπως το διάλογο και την ενσυναίσθηση, μπορεί να διαμορφωθεί μια γενιά νέων ανθρώπων πιο λογικών και ανεκτικών απέναντι στη διαφορετικότητα.

Η κατάλληλη διαπαιδαγώγηση είναι απαραίτητη για να αποκτήσουν οι μαθητές τις απαραίτητες δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να λύνουν τις συγκρούσεις με τις οποίες θα έρθουν αντιμέτωποι. Το σχολείο μπορεί να παίξει καθοριστικό ρόλο προς την κατεύθυνση αυτή. Οι μαθητές πρέπει να μάθουν να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους, να διεκδικούν την ικανοποίηση των αναγκών τους, αλλά ταυτόχρονα να σέβονται τις απόψεις και τις ανάγκες των άλλων.

Θεωρούμε, λοιπόν, ότι η επίλυση συγκρούσεων μέσα από παιχνίδια ρόλων είναι ένας καλός τρόπος να βρεθούν σε προβληματικές καταστάσεις και να προσπαθήσουν να τις αντιμετωπίσουν χωρίς να υπάρξουν εντάσεις. Ίσως έτσι να περιοριστούν και τα φαινόμενα λεκτικής και σωματικής βίας που σημειώνονται όλο και συχνότερα στα ελληνικά σχολεία. Άλλωστε, υπάρχουν πολλά παραδείγματα σχολείων της Ελλάδας και του εξωτερικού, που έχουν εφαρμόσει την τεχνική διαπραγμάτευσης συστηματικά και έχουν βελτιώσει σημαντικά τις σχέσεις ανάμεσα στους μαθητές τους.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ, ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ, ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ ΕΥΘΥΜΙΑ, ΚΟΥΤΕΝΤΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ, ΡΗΓΑΚΗ ΜΑΡΙΑ, ΚΑΤΕΛΑ ΑΣΗΜΙΝΑ, ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΜΑΡΑΚΟΜΙΧΕΛΑΚΗ ΘΕΟΦΑΝΗ, ΣΑΒΒΑΚΗ ΑΘΗΝΑ, ΓΚΑΓΚΟΥΣΗ ΒΑΡΒΑΡΑ, ΜΑΛΕΣΚΟΥ ΙΩΑΝΝΑ (Όλες οι τάξεις) ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗΣ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ (Διευθυντής)

1^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ. «Ποιος θα μαζέψει τα σκουπίδια της αυλής του σχολείου».

ΣΕΝΑΡΙΟ

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Ευέλικτης Ζώνης η δασκάλα διαπραγματεύτηκε το ζήτημα των σκουπιδιών και της ανακύκλωσης. Μετά από διαλογική συζήτηση, οι μαθητές πρότειναν τρόπους για το πώς θα προστατεύσουν την αυλή του σχολείου τους από τα πολλά σκουπίδια. Συμφώνησαν ότι θα πετούν τα σκουπίδια τους στους κάδους απορριμμάτων και ότι θα προτρέπουν και τους υπόλοιπους μαθητές να κάνουν το ίδιο. Έτσι λοιπόν, ένας μαθητής, ο Νίκος, έχοντας αυτό στο μυαλό του, είδε στο διάλειμμα ένα μαθητή μιας άλλης τάξης, το Γιώργο να κλωτσά ένα άδειο μπουκάλι νερού. Αμέσως πήγε και του έκανε παρατήρηση.

Τα βασικά επιχειρήματα των ομάδων και οι προτάσεις των μαθητών για το θέμα υπό μελέτη: Για να προετοιμάσουμε τους μαθητές να δουλέψουν το συγκεκριμένο παιχνίδι ρόλων, τους ζητήσαμε να μας περιγράψουν συγκρούσεις οι οποίες συμβαίνουν καθημερινά στο σχολείο. Επειδή όλοι οι μαθητές, είτε των μικρότερων τάξεων είτε των μεγαλύτερων είχαν βιώσει αρκετά τέτοιου είδους περιστατικά, πρότειναν μια σειρά από θέματα/συγκρούσεις με τα οποία προτιμούσαν να ασχοληθούν π.χ. ποιος θα πει πρώτος νερό στις βρύσες, ότι χάθηκε ένα αντικείμενο και κάποιος κατηγορεί το συμμαθητή του ότι το πήρε κτλ. Επιλέξαμε όμως το θέμα «Ποιος θα μαζέψει τα σκουπίδια της αυλής του σχολείου» γιατί προσφερόταν να το δουλέψουν οι μαθητές όλων των τάξεων. Στη συνέχεια εξηγήσαμε στους μαθητές ότι σε κάθε σύγκρουση, όλοι μας καλούμαστε να πάρουμε μια απόφαση για το πώς θα αντιδράσουμε. Οι μαθητές από μόνοι τους πρότειναν διάφορες λύσεις για την έκβαση της κατάστασης/σύγκρουσης, ωστόσο οι δάσκαλοι υποβοηθήσαν τους μαθητές με ερωτήσεις όπως αν η απόφαση που λήφθηκε ήταν καλή και πώς θα μπορούσε να νιώθει το καθένα από τα εμπλεκόμενα παιδιά. Συνοψίζοντας τις προτάσεις των μαθητών, οι δάσκαλοι ενημέρωσαν τους μαθητές ότι μια σύγκρουση/διαφωνία μπορεί να λυθεί με τρεις διαφορετικούς τρόπους. Τους εξηγήσαμε ότι, όταν η σύγκρουση ναι μεν έχει λυθεί αλλά και οι δυο εμπλεκόμενοι νιώθουν στεναχωρημένοι, τότε την ονομάζουμε lose /lose λύση. Εάν ο ένας από τους δύο νιώθει καλά και ο άλλος άσχημα, τότε την ονομάζουμε win / lose λύση. Τέλος, αν και οι δύο είναι χαρούμενοι μετά τη σύγκρουση την ονομάζουμε λύση win / win. Επειδή, όπως προαναφέραμε, οι μαθητές είχαν εμπειρία από τέτοιου είδους καταστάσεις δημιούργησαν με πολύ ευκολία τους διαλόγους και στις τρεις λύσεις. Οι διάλογοι που δημιούργησαν ποίκιλλαν σε πολυπλοκότητα ανάλογα με την ηλικία τους, ωστόσο θα μπορούσαμε συνοψίζοντας, να πούμε ότι ήταν ως ακολούθως:

Υπόθεση lose /lose

ΝΙΚΟΣ: Γιατί κλώτσησες το μπουκάλι;

ΓΙΩΡΓΟΣ: Να μη σε νοιάζει!

ΝΙΚΟΣ: Τι να μη με νοιάζει; Δεν ξέρεις ότι αν ο καθένας πετά κάτω τα μπουκάλια του, η αυλή του σχολείου θα γεμίσει σκουπίδια;

ΓΙΩΡΓΟΣ: Ε και τι μ' αυτό; Θα τα μαζέψει η καθαρίστρια.

ΝΙΚΟΣ: Μα τι λες; Μπορεί η καθαρίστρια να μαζέψει όλα αυτά τα σκουπίδια;

ΓΙΩΡΓΟΣ: Γιατί, αυτή δεν είναι η δουλειά της;

ΝΙΚΟΣ: Δεν είναι λογικό αυτό που λες. Αν ο καθένας μαζεύει το σκουπίδι που έκανε, τότε ο χώρος που ζούμε θα είναι ομορφότερος αφού δε θα μοιάζει με σκουπιδότοπο. Μάζεψέ το σου λέω!!!

ΓΙΩΡΓΟΣ: Δε μαζεύω τίποτα. Παράτα με!

ΝΙΚΟΣ: Μάζεψέ το σου λέω!!!

ΓΙΩΡΓΟΣ: Όχι, άσε με!!!

ΝΙΚΟΣ: Δεν πας πουθενά. Αν δεν το μαζέψεις δε σ' αφήνω να φύγεις.

ΓΙΩΡΓΟΣ: Κι εγώ θα σε δείρω.

ΝΙΚΟΣ: Τόλμα και θα δεις.

Υπόθεση win / lose

ΝΙΚΟΣ: Μάζεψε το μπουκάλι σου!

ΓΙΩΡΓΟΣ: Ποιο μπουκάλι;

ΝΙΚΟΣ: Αυτό που μόλις έριξες κάτω.

ΓΙΩΡΓΟΣ: Εγώ δεν έριξα τίποτα κάτω.

ΝΙΚΟΣ: Μα τι λες; Αφού σε είδα να το κλωτσάς. Άρα εσύ το έριξες.

ΓΙΩΡΓΟΣ: Δεν ξέρεις τι λες. Αλλά και δικό μου να ήταν, πάλι δε θα το μάζεψα. Εμένα η μαμά μου δε με αφήνει να μαζεύω σκουπίδια.

ΝΙΚΟΣ: Τι εννοείς; Δεν είναι οποιοδήποτε αυτά τα σκουπίδια! Εσύ μόλις τώρα το έριξες κάτω.

ΓΙΩΡΓΟΣ: Δεν πα να λες ό, τι θες! Εγώ δε μαζεύω τίποτα. Και θα πάω τώρα με τους φίλους μου.

ΝΙΚΟΣ: Δεν έχεις δίκιο! Αυτά που λερώνουμε τα καθαρίζουμε. Στο σπίτι σου έτσι κάνεις;

ΓΙΩΡΓΟΣ: Μάζεψέ το εσύ αν θέλεις, εγώ φεύγω.

ΝΙΚΟΣ: Θα το μαζέψω εγώ τώρα αλλά η συμπεριφορά σου είναι λάθος και να το ξέρεις.

Υπόθεση win / win

ΝΙΚΟΣ: Γιατί κλωτσάς το μπουκάλι;

ΓΙΩΡΓΟΣ: Να μη σε νοιάζει. Δικό μου είναι ό, τι θέλω το κάνω.

ΝΙΚΟΣ: Και δε σκέφτεσαι πόσο λάθος είναι αυτή η συμπεριφορά;

ΓΙΩΡΓΟΣ: Γιατί είναι λάθος; Επειδή το λες εσύ; Εγώ βρήκα ένα παιχνίδι και θα συνεχίσω να παίζω με αυτό γιατί μου αρέσει.

ΝΙΚΟΣ: Ναι αλλά αυτό το «παιχνίδι» που λες πρώτον μπορεί να χτυπήσει κάποιον γιατί μπορεί να του έρθει στο κεφάλι και να του κάνει πληγή και δεύτερον δεν έχεις σκεφτεί τι θα γινόταν αν όλα τα παιδιά του σχολείου έριχναν κάτω τα μπουκάλια τους;

ΓΙΩΡΓΟΣ: Εεεε!

ΝΙΚΟΣ: Τι εεεε; Αν όλα τα παιδιά έριχναν κάτω τα μπουκάλια τους σε πολύ λίγο χρόνο η αυλή θα είχε μετατραπεί σε ένα σκουπιδοτόπο. Θα σου άρεσε αυτό;

ΓΙΩΡΓΟΣ: Πω πω, δεν το είχα σκεφτεί καθόλου έτσι. Έχεις δίκιο! Καλά που μου το είπες. Και μάλιστα έχω μια ιδέα! Τι θα έλεγες αν λέγαμε σε όλα τα παιδιά του σχολείου να μαζέψουμε τα σκουπιδάκια στο επόμενο διάλειμμα;

ΝΙΚΟΣ: Εξαιρετική ιδέα! Και να δεις πως αν τους εξηγήσουμε γιατί να το κάνουν, κανένα παιδί δε θα ρίξει ξανά κάτω κανένα σκουπίδι.

ΓΙΩΡΓΟΣ: Α και συγγνώμη για πριν που σου μίλησα απότομα.

ΝΙΚΟΣ: Δεν πειράζει. Εγώ το ξέχασα κιόλας.

Τα αποτελέσματα της συζήτησης των παιδιών

Οι μαθητές δούλεψαν με πολύ όρεξη το συγκεκριμένο θέμα γιατί πάρα πολλές φορές έχουν βρεθεί σε καταστάσεις σύγκρουσης με τους συμμαθητές τους. Με ακόμα μεγαλύτερο ενθουσιασμό δραματοποίησαν τους διαλόγους. Στη συνέχεια ακολούθησε συζήτηση για το ποια υπόθεση τους άρεσε περισσότερο. Στη συντριπτική πλειοψηφία τους οι μαθητές όλων των τάξεων υποστήριξαν ότι η πιο αποδεκτή λύση είναι η υπόθεση win / win. Πιο συγκεκριμένα τα επιχειρήματα τα οποία διατυπώθηκαν ήταν τα εξής: Οι μαθητές της πρώτης και της δευτέρας τάξης είχαν έντονα την πεποίθηση ότι υπεύθυνη για να μαζέψει τα σκουπίδια είναι η καθαρίστρια, όπως ακριβώς κάνει και η μαμά στο σπίτι. Υπήρξαν κάποιοι «θερμοκέφαλοι» οι οποίοι, μεταξύ σοβαρού και αστείου, υποστήριξαν ότι θα έπρεπε να παίξουν ξύλο και όποιος χάσει να μαζέψει το μπουκάλι, ωστόσο στην πλειοψηφία τους οι μαθητές υποστήριξαν ότι η βία δεν αποτελεί ποτέ λύση.

Οι μαθητές της τρίτης και της τετάρτης τάξης υποστήριξαν ότι ο «Γιώργος» ήταν ιδιαίτερα απότομος στη συμπεριφορά του και στις τρεις υποθέσεις. Θεώρησαν ότι το επιχείρημα «Η μαμά μου δε με αφήνει να μαζεύω σκουπίδια» ήταν λάθος και συμφώνησαν με το επιχείρημα του «Νίκου» ότι «αυτά που λερώνουμε πρέπει να τα καθαρίζουμε». Μάλιστα μερικοί μαθητές προχώρησαν ένα βήμα παραπέρα και υποστήριξαν ότι γενικότερα για όλες μας τις ενέργειες πρέπει να αναλαμβάνουμε τις ευθύνες μας. Τέλος, οι μαθητές της πέμπτης και της έκτης τάξης ταυτίστηκαν με τον χαρακτήρα του «Νίκου» γιατί και στην συμπεριφορά τους στο σχολείο πολλές φορές λειτουργούν συμβουλευτικά και προστατευτικά για τους μικρότερους μαθητές. Πολλοί μαθητές δήλωσαν ότι έχουν πάρει μπουκάλια από συμμαθητές τους γιατί όντως φοβήθηκαν μήπως κάποιο παιδί χτυπήσει. Δήλωσαν ακόμα ότι δεν θα ξεχνούν να πετούν τα σκουπίδια τους στους κάδους απορριμμάτων και ότι πραγματικά είναι καλή ιδέα να αφιερώνουν λίγο χρόνο από το διάλειμμά τους για να μαζεύουν όλοι μαζί οι μαθητές τα σκουπιδάκια.

Η αποτίμηση εκ μέρους των δασκάλων της μαθησιακής διαδικασίας για τη συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών

Οι μαθητές έχοντας ως παράδειγμα το συγκεκριμένο παιχνίδι ρόλων μπόρεσαν να αναγνωρίσουν παρόμοιες καταστάσεις που είχαν ζήσει στο παρελθόν. Μπόρεσαν με ευκολία να ξεχωρίσουν τις lose /lose, win / lose και win / win αποφάσεις. Τους έκανε εντύπωση το γεγονός ότι ο τρόπος που αντιδρούν σε μια κατάσταση επηρεάζει όχι μόνο τη συμπεριφορά του συνομιλητή τους αλλά πολλές φορές και την έκβαση της σύγκρουσης. Κατόρθωσαν ότι πάντα οι άνθρωποι έχουν επιλογή στο πώς θα αντιδράσουν σε μια δύσκολη κατάσταση. Άρχισαν να μαθαίνουν να προσπαθούν να μπαίνουν στη θέση του άλλου, πώς δηλαδή σκέφτεται ή τι αισθάνεται ο άλλος σε μια τέτοιου είδους κατάσταση. Πολλοί μαθητές αναγνώρισαν ότι πίσω από τη συμπεριφορά των ηρώων (Νίκου –Γιώργου) μπορεί να κρύβονται συναισθήματα όπως θυμός, αγανάκτηση, ειρωνεία, ανακούφιση, σεβασμός και συγχώρεση. Συμπερασματικά, μετά απ' αυτό το παιχνίδι ρόλων, οι μαθητές προβληματίστηκαν αρκετά και θεωρούμε ότι η πλειοψηφία τους είναι σε θέση να διαχειρίζεται με καλύτερο τρόπο τέτοιες απλές συγκρούσεις, πράγμα που πιστεύουμε ότι θα τους βοηθήσει να διαχειριστούν και τις συγκρούσεις που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν στη μελλοντική τους ζωή.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: κ. Καλεμάκη Ιωάννα (Α1), κ. Δασούλα Διονυσία (Α2),

- κ. Αναγνωστάκη Μαρία (Β1), κ. Παναγιώτου Ευαγγελία (Β2),
- κ. Ρηγάκη Στυλιανή (Γ1), κ. Ρίμπα Χρυσούλα (Γ2),
- κ. Κάλλια Αναστασία (Δ1), κ. Μιχούδης Δημήτριος (Δ2),
- κ. Μαθιουδάκης Αντώνιος (Ε1), κ. Παπαδάκης Γεώργιος (Ε2), 1
- κ. Αναγνωστάκη Σοφία (Στ1), κ. Ποτίδου Μαρία (Στ2).
- κ. Τσώνα Αλεξάνδρα (Διευθύντρια)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΙΤΣΙΔΙΩΝ. «Το γήπεδο του σχολείου»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Το γήπεδο του σχολείου θέλουν να το έχουν συνεχώς τα παιδιά των Δ – Στ τάξεων.... .

LOSE – LOSE

Δ – Στ: Το γήπεδο το θέλουμε εμείς, γιατί φέτος τα παιδιά της Στ' τάξης θα φύγουν.

Α – Γ: Δε μας ενδιαφέρει, γιατί κι εμείς θέλουμε να παίξουμε. Εξάλλου τα παιδιά της Στ θα πάνε στο Γυμνάσιο και εκεί θα βρουν μεγαλύτερο γήπεδο.

Δ – Στ: Ναι, αλλά του χρόνου η Γ τάξη θα πάει στη Δ και θα έχει αυτή το γήπεδο.

Α – Γ: Ναι, αλλά φέτος είναι φέτος και του χρόνου είναι του χρόνου. Εμείς το θέλουμε τώρα το γήπεδο.

Δ – Στ: Όμως άμα σας βάλουμε στο γήπεδο, τα αγόρια της Α, Β και Γ τάξης θα παίξουν ποδόσφαιρο και δε θα αφήνουν τα υπόλοιπα παιδιά να πλησιάσουν το γήπεδο.

Α – Γ: Όχι, δε θα το κάνουμε ποτέ αυτό. Θα τα αφήνουμε συνέχεια.

Δ – Στ: Είμαστε σίγουροι χίλια τα εκατό ότι δεν πρόκειται να μας αφήσετε ούτε κλάσματα του δευτερολέπτου να μπούμε στο γήπεδο.

Α – Γ: Καλά - καλά θα σας το δώσουμε υπό έναν όρο: Δε θα παίζεται σε κανέναν άλλο χώρο του σχολείου.

Δ – Στ: Εντάξει, συμφωνήσαμε, αλλά ούτε εσείς θα μπαίνετε στο γήπεδο.

Α – Γ: Εντάξει, κλείσαμε.

WIN – LOSE

Δ – Στ: Εμείς θα πάρουμε το γήπεδο, γιατί είμαστε μεγαλύτεροι.

Α – Γ: Θέλουμε το γήπεδο να παίξουμε μπουκάλα (σαν σκυταλοδρομία)

Δ – Στ: Το χρειαζόμαστε, γιατί θα φύγουμε σε λίγα χρόνια.

Α – Γ: Αφού είμαστε μικρότεροι εμείς πρέπει να το πάρουμε, γιατί πάντα παίζετε μπάλα κι εμείς κανένα παιχνίδι.

Δ – Στ: Να πάτε στην παιδική χαρά!

Α – Γ: Δε μας αρέσει η παιδική χαρά. Δεν είμαστε μωρά.

Δ – Στ: Να πάτε στην πίσω αυλή. Δε σας θέλουμε εδώ.

Α – Γ: Δε μας αρέσει από πίσω.

Δ – Στ: Εμείς θέλουμε να παίξουμε μπάσκετ, εσείς δε φτάνετε με τίποτα την μπασκέτα.

Α – Γ: Εντάξει, το γήπεδο δικό σας, αλλά ντροπή σας γιατί είμαστε μικρότεροι και θα έπρεπε να μας προσέχετε.

WIN – WIN

Δ – Στ: Εμείς θέλουμε το γήπεδο, επειδή είμαστε μεγαλύτεροι.

Α – Γ: Θέλουμε κι εμείς το γήπεδο για να παίξουμε.

Δ – ΣΤ: Χρειαζόμαστε το γήπεδο, γιατί παίζουμε μπουκάλα και χρησιμοποιούμε τις βρύσες.

Α – Γ: Δεν μπορείτε να έχετε συνέχεια το γήπεδο, γιατί κι εμείς παίζουμε μπάσκετ.

Δ – ΣΤ: Έχουμε μια ιδέα! Θέλετε να έχουμε το γήπεδο μια εβδομάδα εμείς και την άλλη εβδομάδα εσείς;

Α – Γ: Είναι μια ωραία και δίκαιη ιδέα. Άρα συμφωνούμε.

Δ – ΣΤ: Ποιες τάξεις θα αρχίσουν να έχουν το γήπεδο;

Α – Γ: Να τραβήξουμε καλύτερα κλήρο για να είμαστε πιο δίκαιοι;

Δ – ΣΤ: Ναι, θα το κάνουμε έτσι για να είμαστε πιο δίκαιοι.

Α – Γ: Ωραία!!!!!!

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

LOSE – LOSE

Τα παιδιά, όλων των ομάδων, αφού άκουσαν το διάλογο των αντιπροσώπων της ομάδας, είπαν ότι αυτός ο τρόπος προσέγγισης της σύγκρουσης τους προκαλεί λύπη, διότι στο τέλος όλοι βγαίνουν χαμένοι. Μπορεί να συμβιβάστηκαν με τη λύση αλλά ανταποκρίνεται εν μέρει στις απαιτήσεις τους. Αυτό συμβαίνει, διότι για να καταφέρουν να αποφύγουν τη σύγκρουση στο μέλλον δε θα πρέπει να έχουν επαφές με τα παιδιά των μικρότερων τάξεων οι μεγαλύτεροι και αμφίδρομα. Δεν επέλεξαν αυτόν τον τρόπο προσέγγισης τους προβλήματος.

WIN – LOSE

Στη συνέχεια τα παιδιά όλων των ομάδων άκουσαν το διάλογο των αντιπροσώπων της win – lose ομάδας. Τα συναισθήματά τους ήταν ανάμεικτα. Τα μεγαλύτερα παιδιά είδαν με χαρά την έκβαση της συζήτησης. Τα μικρότερα ένιωσαν ότι δεν ανήκουν σε αυτό το σχολείο, αφού δεν μπορούν να κάνουν τίποτα, όπως μας είπαν. Στη συνέχεια όμως της συζήτησης τους ζητήσαμε να μπουν οι μεγάλοι στη θέση των μικρών και το αντίθετο. Τότε πραγματικά τα παιδιά μπερδεύτηκαν. Ένωσαν ακριβώς τα αντίθετα συναισθήματα που είχαν νιώσει πριν. Αποφάσισαν, λοιπόν, κοιτώντας το θέμα πλευρικά πως μια win – lose λύση προκαλεί ανταγωνιστική διάθεση, προβλήματα επικοινωνίας ανάμεσα στους μαθητές του σχολείου. Ένωσαν πως δεν έχουν ίσα δικαιώματα σε ένα χώρο που ανήκει σ' όλους. Συμπέραναν πως ούτε αυτός ο τρόπος προσέγγισης δε θα βοηθήσει στο να λυθεί ομαλά η σύγκρουση.

WIN – WIN

Τέλος, παρουσιάστηκε με μορφή διαλόγου και η win – win λύση. Τότε τα παιδιά μας είπαν πως ένιωσαν ικανοποίηση, χαρά, ευτυχία, δικαιοσύνη. Όλοι κατάφεραν, είπαν, να

έχουν το γήπεδο χωρίς να υπάρχουν τσακωμοί, αδικίες. Το βρήκαν καλή ιδέα να δοθεί μια δίκαιη λύση, διότι δε θα ξεχώριζαν οι μικροί απ' τους μεγάλους. Τους άρεσε η win – win λύση, διότι, μας είπαν ότι οι αντιπρόσωποι μιλούσαν ήρεμα, χωρίς ένταση και δίχως να μαλώνουν στην προσπάθειά τους να καταλήξουν σε μια απόφαση. Κάποιο παιδί είπε ότι μ' αυτήν την προσέγγιση του προβλήματος όλοι βγήκαν κερδισμένοι, γιατί έμαθαν να μοιράζονται κάτι που ανήκει σ' όλους. Μας είπαν επίσης ότι μπορεί τελικά και όλοι να γίνουν μια μεγάλη ομάδα σε κάποιο από τα παιχνίδια του γηπέδου.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΜΑΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Εξηγήσαμε στα παιδιά πως πρέπει να εργαστούν σε κάθε ομάδα ώστε να αποδώσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την εργασία. Ενώ περιμέναμε ότι θα δυσκολευτούν αρκετά, διαψευστήκαμε. Τα παιδιά «στρώθηκαν» στη δουλειά. Στο τέλος της εργασίας ένιωσαν ανακούφιση, γιατί κατανόησαν ότι με ένα απλό παιχνίδι υπάρχει τρόπος να λύνονται οι διαφορές μεταξύ των ανθρώπων με τρόπο που όλοι να βγαίνουν ικανοποιημένοι. Χαιρόμαστε, διότι τα παιδιά αντιλήφθηκαν πως οι συγκρούσεις πρέπει να επιλύονται με τον αμοιβαίο σεβασμό, με το διάλογο. Κατάλαβαν πως όλοι έχουν δικαίωμα να εκφράζουν την άποψή τους και οι υπόλοιποι να την ακούν. Έμαθαν πως για να υπάρχει ηρεμία, όλοι καλό θα είναι να σκέφτονται το πρόβλημα μπαίνοντας στη θέση του άλλου. Μόνο τότε καταφέρνουν να βρουν μια λύση που να τους ικανοποιεί όλους. Τα παιδιά σκέφτονταν στη διάρκεια της ημέρας το παιχνίδι ρόλων και μας έλεγαν πως θα προσπαθούν στο μέλλον να λύνουν win – win τις διαφορές τους, γιατί μ' αυτόν τον τρόπο δε θα στεναχωριούνται ούτε τα ίδια ούτε οι φίλοι τους ή οι γονείς τους ή οι δάσκαλοι. Θεωρούμε ότι ήταν η ωραιότερη μέθοδος για να περάσουμε στα παιδιά το μήνυμα που θέλαμε. Και τα παιδιά, ακόμα και τα πιο αντιδραστικά, το δέχτηκαν με ευχαρίστηση. Ευχόμαστε να το εφαρμόζουν στη ζωή τους από εδώ και πέρα.

**Υπεύθυνοι Εκπαιδευτικοί: Καμαριανάκη Μαρία, Κάργατζης Γεώργιος,
Κοντάκη Αικατερίνη και Κοσμά Μαρία
(Τάξεις Α, Β, Γ, Δ, Ε, ΣΤ)**

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΖΑΡΟΥ. «Αναγνώριση συναισθημάτων – Διαχείριση θυμού»

Οι μαθητές χωρίστηκαν σε έξι ομάδες των έξι ατόμων. Φροντίσαμε, έτσι ώστε να παρουσιάζουν σχεδόν ίδια δυναμικότητα.

- Η εισαγωγή στο θέμα έγινε με διερευνητικές ερωτήσεις, που έθεσαν οι δασκάλες στους μαθητές.

π.χ. «Κώστα, σήμερα καθώς κατέβαινες τη σκάλα, ήρθε ο Γιάννης τρέχοντας από πίσω σου, σε έσπρωξε κατά λάθος και έπεσες. Δε σταμάτησε, όμως, για να σε βοηθήσει να σηκωθείς, ούτε σου ζήτησε συγγνώμη. Πες μας, σε παρακαλώ, πώς ένιωσες εκείνη τη στιγμή και πώς το εκδήλωσες»;

Ο Κώστας απάντησε ότι ένιωσε πόνο, γιατί χτύπησε το πόδι του και θυμό, γιατί ο συμμαθητής του δεν τον βοήθησε, ούτε του ζήτησε συγγνώμη. Όσο για την έκφραση των συναισθημάτων, είπε ότι έκλαψε και ότι φώναξε θυμωμένα στο Γιάννη πως το έκανε επίτηδες και πώς θα το πει στη δασκάλα, για να τον τιμωρήσει. Για το συναίσθημα της χαράς, τους δόθηκε η εξής πρόταση: «Σήμερα έχεις τα γενέθλιά σου και χωρίς να το περιμένεις, η μαμά και ο μπαμπάς σου οργάνωσαν ένα πάρτι έκπληξη και σου έδωσαν ως δώρο ένα ποδήλατο. Πες μας, πώς ένιωσες». Σ' αυτό το πνεύμα διατυπώθηκαν κι άλλες προτάσεις, στις οποίες κλήθηκαν οι μαθητές να αναγνωρίσουν ένα συναίσθημα και να μας πουν, πώς αυτό εκφράζεται.

- Στη συνέχεια, με τη βοήθεια του προτζέκτορα, προβλήθηκαν κάποιες φωτογραφίες και ζητήθηκε από τους μαθητές, αφού τις παρατηρήσουν προσεκτικά, να αναγνωρίσουν τί συναίσθημα εξέφραζε κάθε πρόσωπο, με βάση τα χαρακτηριστικά του. Με τον τρόπο αυτό, οι μαθητές κατανόησαν ότι ένα ανοιχτό χαμογελαστό πρόσωπο δείχνει χαρά, ότι τα συσπασμένα χαρακτηριστικά εκφράζουν πόνο, τα σμιχτά φρύδια και το κάτω συσπασμένο στόμα φανερώνουν θυμό, τα ανοιχτά μάτια και στόμα δηλώνουν έκπληξη κτλ.

- Προκειμένου οι μαθητές να κατανοήσουν καλύτερα τη μη λεκτική επικοινωνία, δηλαδή την αναγνώριση συναισθημάτων από τις εκφράσεις του προσώπου, περάσαμε σε βιωματική προσέγγιση, με παιχνίδι παντομίμας. Ένας ή δυο μαθητές από κάθε ομάδα διάλεξαν τυχαία μια καρτέλα, όπου περιγράφονταν μια συναισθηματική κατάσταση. Στη συνέχεια, ανέβαιναν στη σκηνή και δραματοποιούσαν το συναίσθημα, χρησιμοποιώντας μη λεκτική επικοινωνία, δηλαδή παντομίμα. Τα μέλη της ομάδας τους έπρεπε να αναγνωρίσουν και να κατονομάσουν το συναίσθημα. Έπειτα, η καρτέλα τοποθετούνταν στο σύννεφο των συναισθημάτων.

- Για να διαπιστώσουμε και να αξιολογήσουμε αν οι μαθητές ήταν σε θέση να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα από τις εκφράσεις του προσώπου, τους δώσαμε ατομικό φύλλο εργασίας. Σ' αυτό έπρεπε να συμπληρώσουν τις εκφράσεις σ' ένα άδειο πρόσωπο, κάτω από το οποίο αναγραφόταν το συναίσθημα, το οποίο αναζητούσαμε. Η πλειοψηφία των μαθητών έδειξε ότι κατανόησε και αποτύπωσε με ευκολία τα χαρακτηριστικά.

- Επεκτείνοντας το θέμα, ζητήσαμε από τους μαθητές να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα των ατόμων που ήταν πρωταγωνιστές σε μικρές ιστορίες που τους διηγηθήκαμε. π.χ. «Η Μαρία εχθές διάβασε πολύ και προσεκτικά όλες τις επαναληπτικές ασκήσεις που έδωσε η δασκάλα. Σήμερα, όμως, δεν κατάφερε να λύσει σωστά όλες τις ασκήσεις της. Πώς νομίζετε ότι ένιωσε η Μαρία»;

- Στη συνέχεια, ζητήσαμε από τους μαθητές να προσδιορίσουν προσωπικά τα συναισθήματά τους, συμπληρώνοντας γραπτά σε ατομικό φύλλο εργασίας, τις προτάσεις: «Νιώθω χαρούμενος/η, όταν...», «Νιώθω λυπημένος/η, όταν...», «Νιώθω τρομαγμένος/η, όταν...»κ. ά. Οι μαθητές απάντησαν εύκολα και με σαφήνεια.

- Ένα από τα συναισθήματα με το οποίο ασχοληθήκαμε ιδιαίτερα ήταν η έκφραση και η διαχείριση του θυμού. Είναι ένα ζήτημα που μας απασχολεί καθημερινά στη σχολική τάξη. Έτσι, θεωρήσαμε σκόπιμο να βοηθήσουμε τα παιδιά να το αναγνωρίσουν και να βρουν τρόπους να το αντιμετωπίσουν τα ίδια.

Για το λόγο αυτό, φτιάξαμε το ηφαίστειο του θυμού, όπου τα παιδιά είδαν, πώς βαθμιδωτά μπορούν να φτάσουν από την κατάσταση ηρεμίας, σε κατάσταση έκρηξης από θυμό.

- Τελειώνοντας, λοιπόν, αφού συζητήσαμε και τονίσαμε ότι ο θυμός είναι ένα άσχημο συναίσθημα που έχει αρνητική επίδραση, τόσο σ' αυτόν που το νιώθει, όσο και σ' αυτόν που το εισπράττει, κατασκευάσαμε ένα ταμπλό για το πώς μπορούμε να τον διαχειριστούμε. Συζητήσαμε, λοιπόν, και τα παιδιά πρότειναν τρόπους, με τους οποίους μπορούν να εκτονώσουν τον θυμό τους.

- Έπειτα, κατηγοριοποιήσαμε τις προτάσεις σε τρεις ομάδες:

- Πώς μπορώ να εκτονωθώ, όταν είμαι στο σχολείο/ τάξη.
- Πώς μπορώ να εκτονωθώ, όταν είμαι στο σπίτι.
- Πώς μπορώ να εκτονωθώ, όταν είμαι στην αυλή/ στον δρόμο.

Καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας μας, διαπιστώσαμε ότι τα παιδιά συμμετείχαν ενεργά και με ενδιαφέρον, καθώς μπόρεσαν να εκφραστούν ελεύθερα, να διατυπώσουν τις απόψεις τους και να συνεργαστούν αρμονικά με τους συμμαθητές τους.

Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: Πυραλεμίδου Μαρία – Παρλαμά Ειρήνη – Κόνιαλη Αικατερίνη

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΩΝ ΔΕΚΑ. «Αναγνώριση Συναισθημάτων»

Το παιχνίδι στην σημερινή παιδική ηλικία.

Το παιχνίδι είναι μια αναζωογονητική ενασχόληση. Βελτιώνει τη διανοητική κατάσταση και τη ψυχική ισορροπία του παιδιού. Το ομαδικό παιχνίδι ειδικότερα αναπτύσσει τη προσωπικότητα του. Τις φυσικές και γλωσσικές δεξιότητες του, τον κόσμο της φαντασίας του, της συγκέντρωσης και της αυτοπεποίθησης του.

Η εξέλιξη της τεχνολογίας έκανε το παιχνίδι δευτερεύουσα προτεραιότητα του παιδιού. Τα παιδιά αφιερώνουν πολλές ώρες στο διαδίκτυο (ηλεκτρονικοί φίλοι) και είναι εκτεθειμένα σε κάθε πληροφορία κακόβουλη, σε παιχνίδια ακατάλληλα για την ηλικία τους. Κάποιες φορές μάλιστα γίνονται παθητικοί θεατές σε σκηνές βίας, τρόμου και μυστηρίου. Ακόμα το γεγονός ότι τα παιδιά δεν έχουν προσωπική επαφή στο παιχνίδι (π.χ. παιχνίδι στο δρόμο της γειτονιάς), αφαιρέσει τη ζεστασιά και την ουσιαστική επικοινωνία μεταξύ των παιδιών. Οι σχέσεις τους έγιναν πιο ψυχρές, πιο «ηλεκτρονικές» και απόμακρες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

Τα παιδιά από μικρή ηλικία πρέπει να μάθουν να αναγνωρίζουν και να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους. Με τον τρόπο αυτό βελτιώνουν τις σχέσεις με τους γύρω τους.

1^ο. «Το ζάρι των συναισθημάτων»

Φτιάχνουμε ένα ζάρι ή εναλλακτικά δύο ζάρια ανάλογα με τον αριθμό των συναισθημάτων που θέλουμε να διαχειριστούμε στην τάξη. Το κάθε παιδί ξεχωριστά (αλφαβητικά) ρίχνει το ζάρι και προσπαθεί με κινήσεις και εκφράσεις να βοηθήσει τους συμμαθητές του να αναγνωρίσουν, το συναίσθημα που επιλέγεται στο ζάρι κάθε φορά.

Μπορούμε επίσης να κάνουμε ερωτήσεις στα παιδιά και να μας απαντήσουν, πότε ένιωσαν και σε ποιο συμβάν αυτό το συναίσθημα. Να ανακαλέσουν από την μνήμη τους καταστάσεις, γεγονότα για τα οποία ένιωσαν ανάλογα συναισθήματα. Έτσι δίνουμε τη δυνατότητα στα παιδιά να περιγράψουν «ανώδυνα», μέσα από αυτό το παιχνίδι δικά τους συναισθήματα, χωρίς ντροπή και ενοχή.

1. Κατασκευή κολάζ με φωτογραφίες προσώπων.

Ζητάμε από τα παιδιά να φέρουν φωτογραφίες με πρόσωπα, από εφημερίδες ή περιοδικά. Τις χωρίζουμε και τις ταξινομούμε ανάλογα με το συναίσθημα που δείχνει κάθε μια. Στη συνέχεια συντάσσουμε διαλόγους με τα παιδιά και κάνουμε δραματοποίηση αυτών μέσα στην τάξη.

Παράδειγμα: Θυμωμένος δάσκαλος- λυπημένος μαθητής

Δάσκαλος: Ξέχασες για ακόμα μια φορά, να φέρεις τα βιβλία σου! Ως πότε θα κάνω υπομονή ?

Μαθητής: Η μαμά μου φταίει κύριε. Αυτή δεν μου τα έβαλε μες στην τσάντα.

Δάσκαλος: Νομίζω ότι είσαι αρκετά μεγάλος ήδη, για να μπορείς να τη φτιάχνεις μόνος σου. Κάνω λάθος?

Μαθητής: Όχι κύριε δεν κάνετε λάθος. Είμαι μεγάλος και μπορώ να τα καταφέρω περίφημα.

Δάσκαλος: Είμαι σίγουρος ότι θα τα καταφέρεις, αρκεί να προσπαθήσεις.

Μαθητής: Εντάξει κύριε. Από αύριο θα φτιάχνω μόνος μου τη τσάντα μου.

Με αυτόν τον τρόπο, διαχειριζόμαστε έξυπνα, σύντομα και εποικοδομητικά τα συναισθήματα του «θυμού» και της «λύπης».

2. Πρόσωπα με απεικόνιση συναισθημάτων.

Δίνουμε στα παιδιά καρτέλες με πρόσωπα και ζητάμε από τα παιδιά να αναγνωρίσουν το συναίσθημα που απεικονίζεται. Σχολιάζουμε στη συνέχεια με τους μαθητές τα χαρακτηριστικά κάθε συναισθήματος, εστιάζοντας στις εκφράσεις του κάθε προσώπου και τις κινήσεις του σώματος.

Παραδείγματα:

Θυμωμένος: ζαρωμένο πρόσωπο, ενωμένα φρύδια, τρομακτικά μάτια, σφιχτό στόμα κ.α.

Κίνηση σώματος: Σφιγμένες γροθιές, κοφτές και επίμονες ανάσες

Χαρούμενος: χαμογελαστό- λαμπερό πρόσωπο ήρεμα μάτια και γαλήνιο βλέμμα

Κινήσεις σώματος: ανέμελο σφύριγμα, τραγούδι

3. Σύνδεση συναισθημάτων με εικόνες παρμένες από τη φύση και χρώματα.

Παρουσιάζουμε μέσα στην τάξη, εικόνες από ζώα (λιοντάρι, γάτα, γορίλας) και φυσικά καιρικά φαινόμενα (κεραυνός, καταιγίδα, ηφαίστειο). Συνδέουμε τις εικόνες αυτές με τις λέξεις των συναισθημάτων και φτιάχνουμε ανάλογες προτάσεις.

Παράδειγμα: γορίλας ή ηφαίστειο ή καταιγίδα: θυμός

Πρόταση: Ο Δίας όταν θυμώνει ρίχνει κεραυνούς από τον Όλυμπο.

Ολοκληρώνουμε τη δραστηριότητα αυτή με ζωγραφική, όπου οι μαθητές συσχετίζουν και συνδυάζουν τα χρώματα με τα συναισθήματα.

Παράδειγμα: Λυπημένος: μαραμένο λουλούδι

Χρώμα: καφέ και μαύρο

4. Συσχέτιση μουσικής- μαντινάδων με συναισθήματα

Στη δραστηριότητα αυτή βάζουμε στους μαθητές να ακούσουν διάφορα μουσικά κομμάτια από διάφορα είδη μουσικής. Μετά τα παιδιά αναγνωρίζουν στα μουσικά αυτά κομμάτια, τα πιο δυνατά συναισθήματα που τους προξένησαν.

Παράδειγμα:

μουσικό κομμάτι jazz: συναισθήματα χαράς, γέλιου και αισιοδοξίας

μουσικό κομμάτι rock: συναισθήματα θυμού, οργής και τρόμος

Ακολούθως διαβάζουμε στα παιδιά μαντινάδες και αυτά καλούνται να αναγνωρίσουν το συναίσθημα κάθε μιας.

Παράδειγμα:

Μαντινάδα αγάπης:

Μια λέξη μόνο να μου πεις

Το σ αγαπώ και φτάνει

Του κόσμου το πιο πλούσιο

Άνθρωπο να με κάνει

Συναισθήματα που αναφέρουν τα παιδιά:

Αγάπη, χαρά, έρωτας

5. Ανάγνωση βιβλίων – παραμυθιών που σχετίζονται με τον κόσμο των συναισθημάτων

5. 1. Ντειβιν Μακ κι Ελμερ εκδ. Πατάκη

Το συγκεκριμένο παραμύθι μιλάει για την διαφορετικότητα. Μιλάει για έναν ελέφαντα τον Ελμερ ο οποίος είχε διαφορετική εμφάνιση από τους άλλους ελέφαντες του κοπαδιού. Όλοι ήταν γκρι και αυτός παρδαλός. Μια μέρα αποφάσισε να αλλάξει χρώμα και να γίνει γκρι πασαλείβοντας το σώμα του με το ζουμί από τα βατόμουρα. Όταν γύρισε στο κοπάδι κανείς δεν τον αναγνώρισε και ήταν όλοι λυπημένοι που τους έλειπε. Τότε κατάλαβε ότι όλοι τον αγαπούσαν και για αυτό έδωσε το σύνθημα να τον αναγνωρίσουν κάνοντας «μπουου». Τότε η λύπη μεταμορφώθηκε σε χαρά. Τότε ξέσπασε βροχή δυνατή και η μπογιά χάθηκε και ο ίδιος έγινε όπως πριν. Από τότε και στο εξής την πρώτη μέρα από τα πρωτοβρόχια την αφιέρωσαν στο Έλμερ και βάφονταν όλοι με παρδαλή μπογιά εκτός από τον ίδιο, ο οποίος βάφονταν με το ελεφαντένιο γκρι χρώμα.

5. 2. Mireille d Alliance «Ο Μεγάλος Θυμός»

Μιλάει για την έκρηξη θυμού και τις συνέπειες του.

Ο Μάριος είναι ένα παιδί μονογονεϊκής οικογένειας, το οποίο αντιδρά και δεν ακούει τον πατέρα του σε ότι αυτός του λέει. Ανεβαίνει στο δωμάτιο του «φουσκώνει και ξεφουσκώνει» από θυμό και διαλύει τα πάντα, ακόμα και τα αγαπημένα του παιχνίδια. Όμως μετά την ένταση του θυμού κατανοεί το λάθος του, υποχωρεί, μετανιώνει και καταφέρνει να κλείσει το θυμό του σε ένα κλουβί. Τότε απαλλάσσεται από το θυμό και γίνεται ουσιαστικά ευτυχισμένος.

5. 3. Φρατζέσκα Αλεξοπούλου- Πέτράκη Φίλοι? Φως φανάρι.

Μιλάει για τη διαφορετικότητα και πόσο επηρεάζει την αληθινή φιλία.

Δυο παιδιά ένα αγόρι και ένα κορίτσι, συναντιούνται κάθε πρωί στο κόκκινο φανάρι και χαιρετιούνται.

Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα κάθε πρωί να επικοινωνούν με χειρονομίες μεταξύ τους και έτσι γίνονται φίλοι. Μετά από πολύ καιρό και όταν νιώθουν αρκετά φίλοι, έρχεται η ώρα να συναντηθούν τυχαία και το κορίτσι ανακαλύπτει ότι ο φίλος της είναι κωφάλαλος. Αυτό όμως δεν την εμποδίζει να τον αγκαλιάσει και να τον θεωρεί φίλο της.

5. 4. Το δέντρο που έδινε Σελ Σιλβερστάιν, Δωρικός

Το βιβλίο αυτό είναι μια συναισθηματική ερμηνεία του χαρίσματος που έχουν εκείνοι που ξέρουν να δίνουν και εκείνοι που ξέρουν να ανταποδίδουν με αγάπη.

5. 5 Η τελεία. Peter H. Reynolds, Αίσωπος

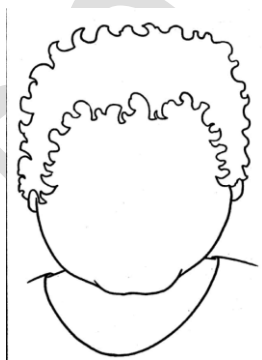
Στο παιχνίδι της δημιουργικότητας όλα ξεκινούν, συχνά, από μια ασήμαντη αφορμή. Για την μικρή Λία η αφορμή θα είναι μια τελεία. Με την ενθάρρυνση της δασκάλας της θα γίνει μια σπουδαία ζωγράφος. Η επιβράβευση των μαθητών στο σχολείο και η έκφραση «μπορείς να τα καταφέρεις...», μπορεί να γίνει η αφορμή για τους μαθητές να ξεκινήσουν μια νέα προσπάθεια που σίγουρα θα βελτιώσει την επίδοσή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β:

ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

Δραστηριότητες

- 1) Δίνουμε στα παιδιά φύλλα εργασίας με κενά πρόσωπα και αυτά καλούνται να ζωγραφίσουν τα χαρακτηριστικά κάθε συναισθήματος.

- 2) Ζωγραφίζουν τα παιδιά πρόσωπα με συναισθήματα. Υπενθυμίζουμε στα παιδιά να δώσουν έμφαση στη συσχέτιση χρωμάτων και συναισθημάτων

- 3) Δίνουμε ένα κείμενο το ίδιο σε κάθε παιδί που όμως καλούνται να το διαβάσουν κάθε φορά και σε άλλη διαφορετική κατάσταση χρωματίζοντας ανάλογα τη φωνή τους κάθε φορά. π.χ. θυμωμένα, χαρούμενα, βαριεστημένα κ.α.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ

Ορισμός

Ενσυναίσθηση είναι η κατανόηση και η ταύτιση μας με τα όποια συναισθήματα πλαισιώνουν τους μαθητές μας.

Προσπαθούμε να τους βοηθήσουμε ουσιαστικά, χωρίς να τους φέρουμε σε δύσκολη θέση και να τους δώσουμε χρήσιμες λύσεις σε ότι τους απασχολεί.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- Φτιάχνουμε **μικρές ιστορίες (σενάρια)** εμπλουτισμένες από την καθημερινότητα της σχολικής ζωής. Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες, διαλέγει ένα παιδί κάθε φορά μια κάρτα και καλείται να δραματοποιήσει με κινήσεις παντομίμας, χωρίς λόγια αυτήν την ιστορία. Η άλλη ομάδα καλείται να ανακαλύψει την ιστορία αυτή.

Παράδειγμα: Κάρτες παντομίμας

Ο δάσκαλος δεν σηκώνει την Μαρία συχνά το μάθημα και την αγνοεί όταν εκείνη σηκώνει το χέρι της. Πώς νιώθει η Μαρία?

Θυμός- Λύπη

Ο μαθητής κλαίει όταν δε βλέπει τη μαμά του, το μεσημέρι, να τον περιμένει. Πώς νιώθει ο μαθητής?

Άγχος- Ανασφάλεια

- **Ο Τροχός των συναισθημάτων**

Φτιάχνουμε έναν τροχό με διάφορα συναισθήματα και κάθε μαθητής βάζει έναν αυτοκόλλητο με το όνομά του στο συναίσθημα που νιώθει κάθε μέρα. Έτσι κάθε εβδομάδα εξετάζουμε τα συναισθήματά μας και βγάζουμε συμπεράσματα μαζί με τα παιδιά. Πόσο συχνά θυμώσαμε, πόσο λυπηθήκαμε ή πόσο όμορφα νιώσαμε κάθε εβδομάδα. Αυτό βοηθάει τα παιδιά να μπορούν με περισσότερη άνεση να εξωτερικεύουν τα διάφορα συναισθήματα τους, να μιλούν για αυτά χωρίς φόβο και τύψεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΑ ΦΟΡΤΙΣΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Δίνουμε σε κάθε παιδιά ένα φύλλο εργασίας με μικρές ιστορίες και ζητάμε να μας γράψουν πώς νιώθουν.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

- 1) Κάθομαι και βλέπω στη τηλεόραση τους αγαπημένους μου ήρωες. Δε μπορώ να ξεκολλήσω ούτε λεπτό, δε θέλω να με διακόπτει κανείς. .
Πώς νιώθω? .....
- 2) Η μαμά με στέλνει στο σπίτι της γιαγιάς επίσκεψη και εγώ φοβάμαι τα σκυλιά της γειτονιάς.
Πώς νιώθω? .....
- 3) Το Σαββατοκύριακο ο μπαμπάς είχε ρεπό και πήγαμε βόλτα. Η Δευτέρα έφτασε και πρέπει να πάει στη δουλειά.
Πώς νιώθω? .....
- 4) Η μαμά με βάζει να διαβάζω συνέχεια και γω γκρινιάζω. Δε μου αρέσει το διάβασμα ενώ για παιχνίδι τρελαίνομαι.
Πώς νιώθω? .....
- 5) Οι γονείς μου ενδιαφέρονται για μένα, μου αφιερώνουν πολύ χρόνο και ασχολούνται αρκετά μαζί μου. Δε θέλουν να μου λείψει τίποτα.
Πώς νιώθω? .....
- 6) Πέρασε η ώρα και ο μπαμπάς δεν έχει γυρίσει ακόμα. Αρχίζω να ανησυχώ.
Πώς νιώθω? .....
- 7) Το διάλειμμα κάποιος μου έριξε τα μολύβια μου κάτω.
Πώς νιώθω? .....

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΘΥΜΟΥ

«Ο καθένας μπορεί να θυμώσει, αυτό είναι εύκολο, αλλά το να θυμώσει κανείς με το σωστό άτομο, στο σωστό βαθμό και στη σωστή στιγμή, για τη σωστή αιτία και με το σωστό τρόπο, αυτό δεν είναι εύκολο» Αριστοτέλης

Ο θυμός είναι η άμυνα ενάντια σε βαθύτερα συναισθήματα που νιώθει το άτομο, όπως ο πόνος, η ζήλεια, ο φόβος, η άγνοια.

Δραστηριότητες διαχείρισης θυμού:

1) Το μαξιλάρι του θυμού

Ο μαθητής ο οποίος είναι θυμωμένος, μπορεί να χτυπήσει το μαξιλάρι και όχι το συμμαθητή του.

2) Φούσκωμα μπαλονιού.

Δίνουμε στο μαθητή που νιώθει έντονο θυμό να φουσκώσει ένα μπαλόνι. Όταν νιώσει ηρεμία του λέμε να το ξεφουσκώσει.

3) Μέτρηση και βόλτα στο προαύλιο.

Όποιος νιώθει θυμό μπορεί να αρχίσει το μέτρηση μέχρι το 20 ή μπορεί να κάνει μια βόλτα μόνος του έξω στο προαύλιο.

4) Ζωγραφιά θυμού και φυλάκισή του σε ένα κλουβί.

Ο μαθητής ζωγραφίζει το θυμό και τον φυλακίζει μέσα σε ένα κλουβί.

5) Μαγικός καθρέφτης

Δίνουμε έναν καθρέφτη σε όποιο παιδί νιώθει θυμό και του λέμε να παρατηρήσει τα χαρακτηριστικά του.

6) Διάβασμα παραμυθιού

Διαβάζει το παιδί θυμό, ένα παραμύθι το οποίο το βοηθάει να χαλαρώσει και να ξεχαστεί.

ΤΟ ΗΦΑΙΣΤΕΙΟ ΤΟΥ ΘΥΜΟΥ

Στόχος αυτής της εργασίας είναι να βοηθήσουμε το κάθε παιδί το οποίο νιώθει θυμό, στη φάση του νιώθει άβολα και είναι ενοχλημένο, πριν χάσει τον έλεγχο και γίνει ο θυμός του ανεξέλεγκτος.

Αυτό μπορούμε να το καταφέρουμε δίνοντας συμβουλές στα παιδιά ότι με σωστό διάλογο μπορούμε να εξηγήσουμε τι είναι αυτό που μας θυμώνει και να ζητήσουμε ευγενικά από τον άλλο, που μας το προκαλεί να μην το επαναλάβει.

Με αυτόν τον τρόπο αποφεύγουμε να γίνουμε αγενείς, να ξεστομίσουμε λόγια σκληρά που ίσως να μετανιώσουμε και βρεθούμε σε δύσκολη θέση μετά. Να διαφυλάξουμε έτσι την σωματική ακεραιότητα των παιδιών και την αποφυγή σκηνών βίας. Βοηθάμε έτσι τους μαθητές να θυμώνουν μέσα σε λογικά και πολιτισμένα όρια, χωρίς να χάνουν τον έλεγχο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Οι μαθητές κατάφεραν να μπορούν να αναγνωρίσουν και να ξεχωρίσουν το κάθε συναίσθημα και τις συνέπειες του σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Ακόμα και αυτός που θυμώνει συχνά μπορεί να ενταχθεί στην δυναμική μιας ομάδας, όταν μπορέσει να διαχειριστεί σωστά την ένταση του θυμού του. Άρα κανένα παιδί με αυτόν τον τρόπο δεν περιθωριοποιείται αλλά αντίθετα μπορεί να έχει μια ισορροπημένη σχολική ζωή.

Επίσης όλα τα συναισθήματα μπορούν να συνυπάρξουν σε όλους τους ανθρώπους και γι αυτό κανένα συναίσθημα δεν θεωρείται ενοχικό. Όλοι οι άνθρωποι θα βιώσουν όλα τα συναισθήματα. Αρκεί να τα διαχειριστούν σωστά. Ειδικά στις μέρες μας που η κοινωνία κατακλύζεται από έντονα αρνητικά συναισθήματα, η σωστή διαχείριση συναισθημάτων, κρίνεται ως ιδιαίτερα επιτακτική. Οφείλουμε να κάνουμε τους μαθητές μας να μην πιέζονται από αρνητικά συναισθήματα, να μάθουν να μιλούν ανοικτά για αυτά και να τα εξαλείφουν. Τέλος τονίζουμε στα παιδιά ότι η ζωή περιλαμβάνει υπέροχες στιγμές τις οποίες δεν πρέπει να αφήνουμε να τις αμαυρώνουν αρνητικά συναισθήματα και ότι μας αξίζει σε όλους να περνάμε όμορφα αρκεί να προσπαθήσουμε. Η ζωή είναι τόσο όμορφη.... !

Υπεύθυνος Δάσκαλος: ΡΩΜΑΝΑΚΗΣ ΖΑΧΑΡΙΑΣ (Α Δημοτικού)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΖΑΡΟΥ. «ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η Πέμπτη τάξη αποφάσισε να ασχοληθεί με το θέμα του σχολικού εκφοβισμού καθώς είναι ένα θέμα που αφορά άμεσα τα παιδιά. Σχεδόν καθημερινά, κάποιος μαθητής αναφέρεται σε κάποιο περιστατικό σωματικής ή ψυχολογικής βίας που μπορεί να του έτυχε εντός ή πολλές φορές και εκτός σχολείου. Έτσι, αφού έγινε μια εισαγωγή για το τι είναι σχολικός εκφοβισμός και τι διαστάσεις μπορεί να πάρει στην ψυχολογία του παιδιού που πέφτει θύμα του λεγομένου <<νταή>>, θεώρησα σωστό να θέσω το παρακάτω σενάριο προς επεξεργασία.

ΣΕΝΑΡΙΟ

Μία παρέα μεγαλύτερων παιδιών από άλλο σχολείο, πειράζουν συνεχώς τα μικρότερα παιδιά από το δικό σου σχολείο. Έχεις δει δύο φορές να περικυκλώνουν ένα παιδί από το σχολείο σου, να του παίρνουν το φαγητό και τα λεφτά του και να το κοροϊδεύουν. Τι πρέπει να κάνεις?

Αφού διάβασα το σενάριο, τα παιδιά πήραν θέση στις 4 γωνίες της τάξης και στον αριθμό που αντιπροσωπεύει το πώς θα αντιδρούσαν στο συγκεκριμένο περιστατικό.

3 μαθητές επέλεξαν ως αντίδραση να διαλέξει το <<θύμα>> άλλη διαδρομή για να έρχεται στο σχολείο και πάντα να έρχεται με άλλα παιδιά. (Οι μαθητές πιστεύουν ότι με αυτό τον τρόπο οι νταήδες θα σταματήσουν να ενοχλούν το θύμα καθώς θα το βλέπουν συνεχώς με παρέα και έτσι θα χάσουν το ενδιαφέρον τους και θα βαρεθούν.)

8 μαθητές θεώρησαν σωστό το <<θύμα>> να ενημερώσει κάποιο δάσκαλο ή το διευθυντή του σχολείου για το τι συμβαίνει και να ζητήσει βοήθεια. (Τα παιδιά πιστεύουν

ότι με την παρέμβαση του δασκάλου ή της διευθύντριας οι εξωσχολικοί θα φοβηθούν μήπως ενημερωθεί το δικό τους σχολείο και αποβληθούν. Μπροστά σ' αυτό το φόβο λοιπόν, θα υποχωρήσουν και δε θα ενοχλήσουν ξανά το μικρό μαθητή)

Κανένας μαθητής δεν επέλεξε ως αντίδραση να έχει το <<θύμα>> μαζί του αιχμηρό αντικείμενο στην τσέπη και πέτρες για να τους αντιμετωπίσει αν χρειαστεί, καθώς πιστεύουν ότι η χρήση βίας θα χειροτέρευε την κατάσταση και θα την οδηγούσε στα άκρα. Τέλος, 5 μαθητές υποστηρίζουν ως κατάλληλη λύση να ενημερωθούν οι γονείς των παιδιών ή να απευθυνθούν στην αστυνομία. (Οι μαθητές θεωρούν ότι οι γονείς είναι οι μόνοι που μπορεί να επέμβουν δραστικά για να λυθεί το θέμα, καθώς συνήθως απευθύνονται στην αστυνομία ή κάνουν συστάσεις στους γονείς των νταήδων)

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Έπειτα από συζήτηση τα παιδιά κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι ιστορίες σχολικού εκφοβισμού δεν πρέπει να αποσιωπούνται από μέρους των παιδιών που πέφτουν θύματα των νταήδων. Οι μαθητές σ' αυτή την περίπτωση θα πρέπει να απευθύνονται σε κάποιον ενήλικα τον οποίο να εμπιστεύονται. Επίσης, διαπίστωσαν ότι όλα τα παιδιά μπορεί να πέσουν θύματα κάποιας μορφής βίας και ότι δεν είναι ντροπή να εκφράσουν ή να εκμυστηρευτούν σε κάποιον ενήλικα το φόβο τους και το πρόβλημα τους αφού είναι ο μόνος που μπορεί να δώσει λύση σ' αυτό.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ.

Το θέμα του σχολικού εκφοβισμού δεν ήταν άγνωστο για τα παιδιά, καθώς και στο παρελθόν είχαμε την ευκαιρία να συζητήσουμε γι' αυτό και να παρουσιάσουμε τις απόψεις μας. Αυτή τη φορά όμως οι μαθητές φάνηκαν να ευαισθητοποιούνται περισσότερο. Μέσα από το παιχνίδι οι μαθητές ένιωσαν το βαθμό ευθύνης που έχουν οι ίδιοι σε περίπτωση που στο μέλλον γίνουν μάρτυρες κάποιου περιστατικού σχολικού εκφοβισμού. Συνειδητοποίησαν πως η αποσιώπηση είναι συνενοχή και όχι λύση. Κατάλαβαν ότι και οι ίδιοι πρέπει να λαμβάνουν και να προωθούν δράσεις προκειμένου να εξαλειφθεί το φαινόμενο αυτό από τα σχολεία αλλά και από την υπόλοιπη κοινωνία. Τέλος, φάνηκε να αντιλαμβάνονται το πόσο σημαντικό είναι να δείχνουν την υποστήριξη τους και την αλληλεγγύη τους σε παιδιά που πέφτουν θύματα αυτού του κοινωνικού φαινομένου. Πλέον, δείχνουν να ξέρουν τι βήματα πρέπει να ακολουθήσουν αν αντιληφθούν ένα περιστατικό σχολικής βίας ή αν τύχει να μπουν οι ίδιοι στο ρόλο του.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Ελληνικάκη Διονυσία (Ε Δημοτικού)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΙΩΝ. «Έχω φίλους από την άλλη τάξη»

ΣΕΝΑΡΙΟ:

Ένας μαθητής κατά τη διάρκεια του διαλείμματος δεν παίζει με τους συμμαθητές του και επιλέγει την παρέα μαθητών από άλλη τάξη. Ένας συμμαθητής του θυμώνει, που τους απαρνιέται και θέλει με το ζόρι να τον βάλει να παίζει μαζί τους.

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΥΠΟ ΜΕΛΕΤΗ

Για να προετοιμαστούν οι μαθητές για το συγκεκριμένο παιχνίδι ρόλων, πήραμε αφορμή από ένα περιστατικό, που διαδραματίστηκε στην αυλή του σχολείου μας κατά τη διάρκεια του διαλείμματος. Προσπαθήσαμε κατ' αρχάς να προσδιορίσουμε το πρόβλημα και να διακρίνουμε τα πραγματικά σημεία αντιπαράθεσης από τα ζητήματα διαπροσωπικών σχέσεων. Εντοπίσαμε τις διαφορετικές απόψεις από τη σκοπιά του καθενός από τους εμπλεκόμενους. Αναζητήσαμε εναλλακτικές επιλογές, που να αποτελούν λύσεις και να ικανοποιούν τα συμφέροντα όλων, σίγουρα με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού λόγω της μικρής ηλικίας των παιδιών. Καταλήξαμε λοιπόν σε τρεις λύσεις – διαλόγους.

ΥΠΟΘΕΣΗ LOSE – LOSE

- Γιατί παίζεις με αυτούς και όχι με μας;
- Τι σε νοιάζει εσένα με ποιον θα παίζω; Ότι θέλω, θα κάνω.
- Ότι θέλεις; Καλά.... Την επόμενη φορά, που θα θέλεις, και εμείς όμως δεν θα σε παίζουμε.
- Δεν με νοιάζει και ούτε θα ξαναπαίξω μαζί σας.
- Δεν σε έχω φίλο.
- Ούτε και εγώ.

ΥΠΟΘΕΣΗ WIN - LOSE

- Γιατί δεν έρχεσαι μαζί μας να παίζεις;
- Παίζω με τα παιδιά της δευτέρας τάξης και μου αρέσει το παιχνίδι τους.
- Αν δεν έρθεις θα πω και στους υπόλοιπους και δεν θα σου μιλάμε μετά μέσα στη τάξη.
- Καλά έρχομαι, αν και δεν είναι σωστό για αυτούς να τους παρατήσω.
- Δεν με νοιάζει. Έλα μαζί μας και παράτα τους.
- Εντάξει.

ΥΠΟΘΕΣΗ WIN – WIN

- Έλα να παίζεις μαζί μας και άσε αυτούς, το δικό μας παιχνίδι είναι καλύτερο.

-
-
- Μα και αυτοί είναι φίλοι μου και δεν θέλω να τους αφήσω.
  - Το δικό μας είναι καλύτερο και όχι το δικό τους.
  - Μήπως θα θέλατε να παίξουμε όλοι μαζί και να γίνουμε μια παρέα;
  - Γιατί όχι; Περίμενε να το πω και στους άλλους.
  - Ελάτε παιδιά! Θα παίξουμε όλοι μαζί!

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Οι μαθητές ενθουσιάστηκαν με το συγκεκριμένο παιχνίδι ρόλων, γιατί το περιστατικό αυτό τους έχει συμβεί πολλές φορές στα διαλείμματα. Όλοι κατέληξαν ότι η πιο αποδεκτή λύση είναι η υπόθεση win – win. Θεώρησαν ότι κανένας δεν θα πρέπει να παρατήρει τους φίλους του στο παιχνίδι, οπότε είναι προτιμότερο να βρουν μία μέση λύση και να παίξουν όλοι μαζί. Δήλωσαν επίσης ότι αν και δεν ταιριάζουν με όλους τους συμμαθητές τους, θέλουν να παίζουν ομαδικά και να μην μένει κανένας απ' έξω αν και μπορεί να μην ταιριάζουν με όλους.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Η ικανότητα του παιδιού για επικοινωνιακή επίλυση συγκρούσεων θα πρέπει να αναπτύσσεται σε ολόκληρη τη παιδική του ηλικία. Κύριος στόχος είναι η ικανότητα διάγνωσης αιτιών και αναγνώρισης των παραγόντων των συγκρούσεων, αλλά και η ικανότητα επικοινωνιακής παρέμβασης και εναλλακτικής συμπεριφοράς. Κατάλαβαν οι μαθητές μέσα από αυτό το παιχνίδι ρόλων πως σε κάθε σύγκρουση θα πρέπει να αναζητούν και να διερευνούν τι μπορεί να φταίει και να προτείνουν πιθανές λύσεις. Συνειδητοποίησαν ότι είναι δυνατή η εύρεση μιας μέσης λύσης, όπου όλοι θα είναι ευχαριστημένοι, θα περνάνε καλά στο σχολείο και θα καταλήγουν σε έναν συμβιβασμό. Οι μαθητές αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο και διαμορφώνουν χαρακτήρα ως προς τις πράξεις τους και τις συνέπειες αυτών.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Σμαροπούλου Αικατερίνη (Α Δημοτικού)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΙΩΝ. «Τί θα παίξουμε στη γυμναστική;»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Διαφωνία ως προς την επιλογή παιχνιδιού στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στα πλαίσια του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής, διαπραγματευτήκαμε το ζήτημα της επιλογής παιχνιδιού στο δεύτερο σκέλος του μαθήματος. Οι μαθητές πρότειναν διάφορα παιχνίδια, τα οποία είχαμε τη δυνατότητα να πραγματοποιήσουμε. Τα παιδιά μοιράστηκαν σε ορισμένες ομάδες, οι οποίες επέμεναν να υλοποιηθεί η δική τους επιλογή. Στο σημείο αυτό, ας σημειωθεί πως πρόκειται για μία ομάδα – αποτέλεσμα συνδιδασκαλίας, καθώς πρόκειται για λειτουργικά 5/θέσιο σχολείο, ως εκ τούτου η Γ΄ με τη Δ΄ Δημοτικού ακολουθούν κοινό κύκλο μαθημάτων.

Όταν επικρατεί μία σύγκρουση – διαφωνία είναι εφικτό να λυθεί με τρεις διαφορετικούς τρόπους. Αν οι δύο εμπλεκόμενοι νιώθουν στενοχωρημένοι όταν η σύγκρουση έχει λύση τότε έχουμε τη lose/lose λύση. Όταν ο ένας από τους δύο νιώθει καλά win/lose. Τέλος, όταν και οι δύο είναι ικανοποιημένοι από την έκβαση της διαφωνίας win/win λύση.

Σε γενικές γραμμές, επιθυμητό είναι ο καθένας να εκφράζει το πρόβλημα και τα συναισθήματά του όπως το αντιλαμβάνεται, χωρίς να κακοχαρακτηρίζει. Επιπρόσθετα είναι επιδιωκόμενο να εκφράζονται οι προβληματισμοί από τη θέση του, με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η ενσυναίσθηση καθώς και να αντιλαμβάνεται τι μερίδιο ευθύνης έχει ο καθένας.

Στην συγκεκριμένη περίπτωση, η ιδιαιτερότητά μας είναι η συνένωση των δύο τάξεων, τα παιδιά είναι σε ηλικιακά όμορες ομάδες, παρόλα αυτά συχνά προκύπτουν διενέξεις αναφορικά με τις επιλογές των παιχνιδιών, συνήθως οι μαθητές της Δ΄ δημοτικού επιδιώκουν να επικρατεί η γνώμη τους. Έγινε προσπάθεια λοιπόν κατά τη διεξαγωγή του «παιχνιδιού ρόλων» με βάση τον καταιγισμό ιδεών, τη χρήση καρτελών συγκρούσεων να προωθηθεί η ενσυναίσθηση καθώς και να μάθουν τα παιδιά να διαχειρίζονται τα αρνητικά τους συναισθήματα παραγωγικά, αποφεύγοντας την επικριτική γλώσσα να υποστηρίζουν με επιχειρήματα αυτό που επιθυμούν και να καταλήγουν στην πιο εποικοδομητική λύση.

Lose/lose

ΠΕΤΡΟΣ: Ήρθε η ώρα της γυμναστικής! Τέλεια!! Να παίξουμε ποδόσφαιρο...

ΤΑΚΗΣ: Τι μας λες; Να παίξουμε μπάσκετ!!

ΜΑΡΙΑ: Γιατί να αποφασίζουν πάντα τα αγόρια;; Τα κορίτσια δεν έχουν γνώμη ποτέ;

ΕΛΕΝΗ: Σωστά!!! Εμείς προτιμούμε το βόλεϊ...

ΜΑΡΙΝΑ: Μα δεν θέλουμε να παίξουμε... μονίμως επικρατεί το δικό τους!!! Είστε οι μικροί, θα γίνει αυτό που θέλουμε εμείς!!

ΚΩΣΤΑΣ: Κοιτάξτε τι καταφέραμε... μας έχουν μείνει μόλις δέκα λεπτά. Χάθηκε όλος ο χρόνος της γυμναστικής!!

Lose/win

ΠΕΤΡΟΣ: Ήρθε η ώρα της γυμναστικής! Τέλεια!! Να παίξουμε ποδόσφαιρο...

ΤΑΚΗΣ: Τι μας λες; Να παίξουμε μπάσκετ!!

ΜΑΡΙΑ: Γιατί να αποφασίζουν πάντα τα αγόρια;; Τα κορίτσια δεν έχουν γνώμη ποτέ;

ΕΛΕΝΗ: Ωραία βρε παιδιά γιατί πρέπει να χάσουμε τον χρόνο μας, ας κοιτάξουμε ποιες προτάσεις έχουμε και ας κάνουμε κλήρωση!

ΜΑΡΙΝΑ: Μα θα αναγκαστούμε να παίξουμε ένα παιχνίδι που θέλουν οι μικροί!!!

ΚΩΣΤΑΣ: Ναι μα θα περάσουμε καλά, αντί να χάνουμε τον χρόνο μας!

Win/win

ΠΕΤΡΟΣ: Ήρθε η ώρα της γυμναστικής! Τέλεια!! Να παίξουμε ποδόσφαιρο...

ΤΑΚΗΣ: Τι μας λες; Να παίξουμε μπάσκετ!!

ΜΑΡΙΑ: Γιατί να αποφασίζουν πάντα τα αγόρια;; Τα κορίτσια δεν έχουν γνώμη ποτέ;

ΕΛΕΝΗ: Σωστά!!! Εμείς προτιμούμε το βόλεϊ...

ΚΩΣΤΑΣ: Ωραία παιδιά!!! Ακούγονται πολλές και διαφορετικές γνώμες! Μπορούμε να τις σημειώσουμε σε έναν πίνακα, να μοιράσουμε τον χρόνο που έχουμε στη διάθεσή μας και να συμμετέχουμε όλοι ενεργά στα διαφορετικά παιχνίδια!! Έτσι θα έχουμε τη δυνατότητα να αλλάξουμε και να μη βαριόμαστε κιόλας!!!

ΠΕΤΡΟΣ: Σύμφωνοι!! Νομίζω ότι αυτή η λύση μας ικανοποιεί όλους!!

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σε κάθε διένεξη λοιπόν, καλούμαστε να αποφασίσουμε για το πώς θα αντιδράσουμε. Οι μαθητές πρότειναν λύσεις για έκβαση της σύγκρουσης, ούτως ώστε να ληφθεί μία απόφαση, η οποία θα ικανοποιεί σε υψηλότερο βαθμό τα παιδιά. Λύσαμε την κατάσταση/ σύγκρουση με τρεις διαφορετικούς τρόπους, προσπαθώντας να τονίσουμε σε κάθε περίπτωση τα υπέρ και τα κατά κάθε επιλογής. Πρόκειται για μία επιτυχημένη με εξαιρετικά αποτελέσματα εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία ενισχύει το ενδιαφέρον των μαθητών και προωθεί την ενσυναίσθηση.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Καψάλη Άννα (Γ & Δ Δημοτικού)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΙΩΝ. «Εγώ θα βάλω μουσική στην επόμενη εκδρομή»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Δύο μαθητές από την στ' και την ε' τάξη διαφωνούν για το ποιός θα αναλάβει τη μουσική στο λεωφορείο στην επόμενη εκδρομή.

lose-lose

Βασίλης: Ε, στην εκδρομή τι μουσική θα βάλουμε;

Σωτήρης: Και τι σε νοιάζει εσένα; Αυτά η έκτη θα τα αναλάβει.

Βασίλης: Μπα! Και ποιός το λέει αυτό;

Σωτήρης: Εγώ. Εχεις κανά πρόβλημα;

Βασίλης: Δεν είναι σωστό αυτό. Δεν πάτε μόνοι σας εκδρομή.

Σωτήρης: Δεν σας φτάνει που σας παίρνουμε μαζί. . . θέλετε κι άλλα. . .

Βασίλης: Ναι ρε θέλουμε. Και θα πάρουμε CD και θα τα δώσουμε πρώτοι στον οδηγό.

Σωτήρης: Βασιλάκη, δεν θες να τα βάλεις μαζί μου.

Βασίλης: Γιατί ρε νομίζεις θα σε φοβηθώ;

Σωτήρης: Καλά. . . σε μία ώρα σχολάμε. . . να σε δω πώς θα πας σπίτι.

Βασίλης: Και γιατί όχι τώρα; Φοβάσαι τη δασκάλα; Για κοίτα ρε έναν που μας κάνει και το μάγκα. . .

Σωτήρης: Τι είπες ρε μικρό;

Βασίλης: Αυτό που άκουσες.

Σωτήρης: Θα σε πλακώσω ρε!

Βασίλης: Δεν μπορείς! Σε προκαλώ!

Σωτήρης: Ε, τώρα θα δεις.

win-lose

Βασίλης: Σωτήρη τι λες να βάλουμε κι αυτό το CD στο λεωφορείο;

Σωτήρης: Όχι βέβαια. Σιγά μη βάλουμε αυτές τις αηδίες.

Βασίλης: Γιατί μωρέ; Σε όλα τα παιδιά της πέμπτης αρέσει.

Σωτήρης: Ναι αλλά εγώ είπα όχι. Άρα δεν μπαίνει.

Βασίλης: Μα δεν είναι δίκαιο αυτό. Δεν θα είστε μόνοι σας.

Σωτήρης: Πες ό, τι θες. Εγώ είμαι ο αρχηγός και σου είπα ήδη την απάντησή μου.

Βασίλης: Καλά θα ρωτήσω και τα άλλα εκτάκια να δω τι θα πουν.

Σωτήρης: Τόλμα και τα λέμε.

Βασίλης: Καλά. Δε θέλω να μαλώσουμε αλλά να ξέρεις ότι δεν είναι σωστό αυτό που κάνεις.

win-win

Βασίλης: Πρέπει να δούμε τι μουσική θα βάλουμε στην εκδρομή.

Σωτήρης: Εσύ πεμπτάκι δεν έχεις καμιά δουλειά με αυτά.
Βασίλης: Δηλαδή μόνο η έκτη θα αποφασίσει;
Σωτήρης: Εννοείται.
Βασίλης: Γιατί;
Σωτήρης: Γιατί εμείς είμαστε οι μεγάλοι.
Βασίλης: Νομίζω ότι κι εσύ το καταλαβαίνεις ότι αυτήν τη στιγμή φέρεσαι εγωστικά. Στο κάτω κάτω είμαστε περίπου ίσοι στον αριθμό.
Σωτήρης: Έχεις δίκιο ρε συ Βασίλη.
Βασίλης: Χαίρομαι που το βλέπεις επιτέλους.
Σωτήρης: Έλα να μαζέψουμε και τους υπόλοιπους να διαλέξουμε τι CD θα πάρουμε μαζί μας.
Βασίλης: Έχω καλύτερη πρόταση.
Σωτήρης: Για πες.
Βασίλης: Να κάνουμε ένα νέο CD με τις επιλογές μας.
Σωτήρης: Τέλεια! Έτσι δε θα χρειάζεται να ζαλίζουμε συνέχεια τον οδηγό.
Βασίλης: Ωραία. Πάω να φωνάξω και τους άλλους.

Πορεία-Αξιολόγηση

Με αφορμή διάφορα περιστατικά που συνέβησαν στην αυλή του σχολείου κατά τη διάρκεια του διαλείμματος συζητήσαμε με τους μαθητές τι διαφορετικό θα μπορούσε να είχε γίνει προκειμένου να είχαν αποφευχθεί. Η συνεργασία ανάμεσα στις δύο τάξεις ήταν άψογη. Οι μαθητές συμμετείχαν με ενθουσιασμό στη γραφή του σεναρίου. Στη συνέχεια μοιράσαμε καρτέλες με ρόλους τους οποίους με πολλή ενέργεια και όρεξη δραματοποίησαν. Έπειτα, συζητήσαμε και αναλύσαμε τη συμπεριφορά των παιδιών και στις τρεις περιπτώσεις. Με κοινή απόφαση οι μαθητές κατέληξαν ότι μόνο η win-win περίπτωση είναι κατάλληλη και σωστή. Οι μαθητές ξεχώρισαν με ιδιαίτερη ευκολία τις lose-lose, win-lose και win-win αποφάσεις δεδομένου ότι τέτοιες συμπεριφορές δεν τους ήταν καινούργιες. Παρ' όλ' αυτά συνειδητοποίησαν πόσο σημαντικό ρόλο παίζει η συμπεριφορά του συνομιλητή προκειμένου να αποφευχθεί η σύγκρουση. Περιέγραψαν συναισθήματα που κρύβονταν πίσω από τη συμπεριφορά των ηρώων, όπως χαρά, λύπη, σεβασμός, θυμός, ειρωνία και συγχώρεση. Οι μαθητές μέσα από το παιχνίδι ρόλων μπήκαν στη θέση και των δύο παιδιών και γι' αυτό πιστεύουμε ότι από εδώ και πέρα θα βρίσκουν τρόπο να αποφεύγουν τις συγκρούσεις με ευγενικό τρόπο και δείχνοντας σεβασμό προς το συνομιλητή τους.

Υπεύθυνες Δασκάλες: Βλάχου Ευαγγελία (στ' τάξη),

Ζώτικα Άννα -Μαρία (ε' τάξη)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΟΡΙΖΙΩΝ. «Θα φωνάξω τον μεγαλύτερο αδερφό μου»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Ο Μανώλης, στο παιχνίδι ποδοσφαίρου του προηγούμενου διαλείμματος πάνω στα νεύρα του, μίλησε άσχημα και προσβλητικά σε μία συμμαθήτριά του την Ελένη. Στο επόμενο διάλειμμα ο Μιχάλης, ο αδερφός της, πηγαίνει να του ζητήσει τα ρέστα.

Lose –lose

Μανώλης: Είναι αλήθεια ότι μίλησες πολύ άσχημα στην Ελένη;

Μιχάλης: Λογαριασμό θα σου δώσω;

Μανώλης: Φυσικά θα μου δώσεις. Το ξέρεις ότι την έκανες να κλάψει;

Μιχάλης: Άσε μας ρε Μανώλη. Πες της να μάθει πρώτα να παίζει και μετά να κάθεται τέρμα. Τρία γκολ φάγαμε εξαιτίας της.

Μανώλης: Δεν ντρέπεσαι ; Ποιος νομίζεις ότι είσαι; Νόμιζα ότι θα το λύναμε μεταξύ μας, αλλά μάλλον πρέπει να το πω στην κυρία και στον πατέρα μου.

Μιχάλης: Πες το όπου θες. Θα φοβηθώ νομίζεις;

Μανώλης: Θα βοηθείς μια και καλή όταν τις φας.

Μιχάλης: Για τόλμα.

Και έτσι ξεκινάει ένας μεγάλος τσακωμός, μέχρι να έρθει η δασκάλα να τους χωρήσει.

Lose-win

Μανώλης: Είναι αλήθεια ότι μίλησες πολύ άσχημα στην Ελένη και την πρόσβαλλες;

Μιχάλης: Ποιος εγώ; Λάθος οι πληροφορίες σου φίλε μου.

Μανώλης: Μιχάλη, το ξέρω γιατί μου το είπε η ίδια. Της μίλησες πολύ άσχημα και τις φώναξες μπροστά σε όλους επειδή φάγατε ένα γκολ.

Μιχάλης: Κάνεις λάθος λοιπόν. Όλη η ομάδα της φώναξε γιατί ήταν εντελώς απρόσεχτη και εξαιτίας της χάσαμε.

Μανώλης: Εμένα μου είπε μόνο για σένα. Και μάλιστα τώρα δεν βγαίνει διάλειμμα εξαιτίας σου.

Μιχάλης: Άσε με ήσυχο βρε Μανώλη με τις ευαισθησίες της αδερφής σου. Τσάμπα χάνουμε τόση ώρα από το παιχνίδι.

Μανώλης: Καλάαα... Αλλά να ξέρεις ότι το θέμα αυτό δεν έχει λήξει.

Win-win

Μανώλης: Αληθεύει ότι μίλησες προσβλητικά στη αδερφή μου;

Μιχάλης: Και σένα τι σε νοιάζει;

Μανώλης: Με νοιάζει γιατί την έκανες να κλάψει και την πρόσβαλλες μπροστά σε όλους.

Μιχάλης: Εντάξει τώρα !! Την ξέρεις την αδερφή σου. Με το παραμικρό βάζει τα κλάμματα.

Μανώλης: Εσένα δηλαδή θα σου άρεσε μπροστά σε όλους να σε έδιωχνα από την ομάδα μου και να σε στόλιζα και με διάφορα κοσμικά επίθετα και από πάνω;

Μιχάλης: Η αλήθεια είναι ότι δεν θα μου άρεζε. Πρέπει να την έκανα να νιώσει πολύ άσχημα. Δεν ξέρω τι παθαίνω όταν χάνω.

Μανώλης: Δεν πειράζει πάνω στα νεύρα μας όλοι μπορούμε να πούμε κάτι τέτοιο.

Μιχάλης: Θα πάω αμέσως τώρα να τη ζητήσω συγγνώμη.

Μανώλης: Ήμουν σίγουρος ότι θα το καταλάβαινες, φίλε.

Πορεία – αξιολόγηση

Το θέμα της συζήτησης επιλέχθηκε μετά από πρόταση των παιδιών, καθώς πρόσφατα είχε συμβεί κάτι ανάλογο ανάμεσα σε δύο μαθητές της τάξης μου. Γενικότερα έχει παρατηρηθεί ότι οι μαθητές του σχολείου μας είναι ιδιαίτερα προστατευτικοί με τα μικρότερα αδέρφια τους και συχνά αναλαμβάνουν να λύσουν τέτοια προβλήματα. Σκέφτηκα λοιπόν πως ήταν πολύ ωραία ιδέα να δραματοποιήσουνε από την αρχή το περιστατικό και να δούμε πώς θα μπορούσαμε να το είχαμε λύσει διαφορετικά, αποφεύγοντας τη σύγκρουση. Τα παιδιά συμμετείχαν ενεργά καθώς ήταν ένα θέμα από την καθημερινότητα τους που τα αφορούσε άμεσα. Μετά τη δραματοποίηση συζητήσαμε και τις τρεις λύσεις και διατυπώσαμε τα εξής συμπεράσματα: Όλοι συμφώνησαν ότι η συμπεριφορά του Μιχάλη ήταν πολύ άσχημη. Οι περισσότεροι είπαν ότι θα συμπεριφερόντουσαν όπως ο Μανώλης, ενώ λίγοι υποστήριξαν ότι θα έπρεπε ο Μανώλης να απευθυνθεί πρώτα σε κάποιο δάσκαλο. Πάντως όλοι καταλήξαμε ότι η σωστή λύση είναι με διαφορά η τρίτη. Τα παιδιά εντυπωσιάστηκαν όταν συνειδητοποίησαν ότι ο τρόπος που αντιδρούν σε μια κατάσταση, επηρεάζει και τη συνομιλητή τους αλλά και την κατάληξη του συμβάντος. Αναφερθήκαμε στο πόση σημαντικό είναι να ζητάμε συγγνώμη όταν έχουμε φταίξει και να αναγνωρίζουμε το λάθος μας. Επίσης σχολιάσαμε τη στάση του Μανώλη, για το πόσο στηρίζει την αδερφή του, αλλά είναι και μεγαλόψυχος απέναντι στο φίλο του. Στο τέλος προβληματιστήκαμε για την κακή κατάληξη που είχε το παρόμοιο περιστατικό που προανέφερα, πριν λίγο καιρό και για το πόσο απλό ήταν τελικά να είχε αποφευχθεί η σύγκρουση. Έμεινα πολύ ευχαριστημένη από την πορεία της δραματοποίησης καθώς οι μαθητές που συνειδητοποίησαν τη σημασία που έχουν οι αντιδράσεις τους στη διαχείριση των συγκρούσεων. Θεωρώ λοιπόν πώς η πλειοψηφία των μαθητών μου βοηθήθηκε στην καλύτερη αντιμετώπιση των συγκρούσεων από δω και πέρα.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Μπαρμπούδη Παναγιώτα (B Δημοτικού)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΩΡΩΝ. «Ο Στιγματισμένος Μαθητής»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Σε ένα 6/θέσιο Δημοτικό Σχολείο της ενδοχώρας του Ν. Ηρακλείου συναντάμε στην Πέμπτη τάξη έναν μαθητή που πρωταγωνιστεί σε συγκρούσεις, είτε μέσα στην τάξη είτε στην αυλή του σχολείου. Ο μαθητής αυτός είναι σχεδόν καθημερινά το αντικείμενο απόρριψης και χλευασμού, κοροϊδίας, παραγκωνισμού αλλά και βίαιης συμπεριφοράς των συμμαθητών προς το πρόσωπό του.

Η χαμηλή σχολική του επίδοση, η δυσκολία καθαρής ανάγνωσης, ο τρόπος παιχνιδιού του, τον οδηγεί όχι μόνο στο περιθώριο αλλά και σε συνεχείς διαμάχες. Κανένας δεν επιθυμεί να καθίσει μαζί του, δεν τον βοηθούν στις εργασίες, η ίδια η ομάδα του δεν τον υπολογίζει στην αίθουσα όταν έχουν κοινές ασκήσεις.

Παράλληλα η κατάσταση συνεχίζεται και στη διάρκεια του διαλείμματος. Σπάνια παίζει με τα παιδιά της δικής του τάξης, περιφέρεται άσκοπα, αναζητά παρέες και παιχνίδι με παιδιά άλλων τάξεων. (μικρότερων ή μεγαλύτερων).

Δυστυχώς καθημερινά εμπλέκεται σε καυγάδες, οι περισσότεροι τον υποδεικνύουν ως υπαίτιο κάθε προβλήματος, τον χτυπούν, τον κοροϊδεύουν, τον απομονώνουν, τον συκοφαντούν.

Ο ίδιος με τη σειρά του εκδηλώνει τάσεις επιθετικότητας, νευρικότητας, θυμό, οργή, υπακούει δύσκολα σε υποδείξεις των δασκάλων, δε συγκεντρώνεται εύκολα, ενοχλεί, φωνάζει και διαμαρτύρεται για οτιδήποτε. Όλη η παραπάνω συμπεριφορά τόσο του ίδιου του παιδιού όσο και των συμμαθητών του, δυσκολεύει την εκπαιδευτική διαδικασία. Χάνεται το κλίμα ηρεμίας, προσοχής, προσήλωσης, οι συνεχείς καυγάδες αποπροσανατολίζουν μαθητές και εκπαιδευτικούς, χάνονται ώρες διδασκαλίας και κυρίως, η ομόνοια, η συνοχή και η αλληλεγγύη των μελών του σχολείου.

Έχοντας αυτά στη σκέψη σας, καλείστε να συντάξετε τρεις διαλόγους ανάμεσα στα παιδιά της τάξης και στον συμμαθητή τους. Μέσα απ' τον πρώτο διάλογο πρέπει να δείξουμε τον μαθητή στο τέλος να πείθει τους συμμαθητές του να τον συμπεριλάβουν στην εργασία της ομάδας. Στο δεύτερο δεν τον θέλουν στην ομάδα και ο ίδιος απογοητεύεται. Στον τρίτο διάλογο παρουσιάζουμε και τους συμμαθητές και τον ίδιο να υποχωρούν αμοιβαία ώστε να βρουν μια κοινή λύση και να είναι ικανοποιημένες όλες οι πλευρές. Για την εκπόνηση αυτού του παιχνιδιού προβλήθηκε αρχικά ένα βίντεο με τίτλο: «δεν φοβάμαι τον νταή». Πήραμε αποσπάσματα από το βιβλίο «Ο κήπος των Συναισθημάτων» και τα επεξεργαστήκαμε μέσα από το θεατρικό παιχνίδι και δουλέψαμε το υλικό των συναισθημάτων με τη σειρά: Νικητής-Χαμένοι, Νικητές-Χαμένος, Νικητές-Νικητής.

ΒΑΣΙΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΤΗΣ 1^{ΗΣ} ΟΜΑΔΑΣ

- Περικλή, κάθισε με τον Γιώργο, τον Αντώνη, την Μαριλένα, την Στέλλα και την Ειρήνη, λέει η δασκάλα.

- Όχι, όχι κυρία, ας καθίσει στη διπλανή ομάδα, πετάγεται ο Γιώργος απογοητευμένος.

- Γιατί να καθίσει πάλι με μας; Λέει η Ειρήνη

Θυμωμένος ο Περικλής λέει: Θα καθίσω με όποιον θέλω εγώ! Και αν δεν σας αρέσει, θα μουτζουρώσω όλη την εργασία σας!

- Τρομαγμένοι όλοι μαζεύτηκαν και του έκαναν χώρο.

Η δασκάλα λέει: «Αφήστε τον να είναι μαζί σας, θα σας βοηθήσω κι εγώ να κάνετε την εργασία σας, δώστε του μια ευκαιρία».

Όλοι έσκυψαν τα κεφάλια και ο Περικλής ένιωσε ικανοποίηση.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ 2^{ΗΣ} ΟΜΑΔΑΣ

- Περικλή, κάθισε με τον Γιώργο, τον Αντώνη, την Μαριλένα, την Στέλλα και την Ειρήνη, λέει η δασκάλα.

- Όχι, όχι κυρία, ας καθίσει στη διπλανή ομάδα, πετάγεται ο Γιώργος απογοητευμένος.

- Εντάξει παιδιά, Περικλή κάθισε στην διπλανή ομάδα, το ίδιο κάνει.

- Μα, κυρία, εγώ θα ήθελα να καθίσω εδώ, είναι κακό;

- Ναι, είναι, απαντά η Ειρήνη, δεν θέλουμε να μας χαλάσεις την εργασία...

- Εντάξει, συγγνώμη, απαντά ο Περικλής και σέρνοντας απογοητευμένος τα πόδια του σηκώνεται και πάει στη διπλανή ομάδα. Οι μαθητές της 2^{ης} ομάδας αισθάνονται νικητές.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ 3^{ΗΣ} ΟΜΑΔΑΣ

- Περικλή, κάθισε με τον Γιώργο, τον Αντώνη, την Μαριλένα, την Στέλλα και την Ειρήνη, λέει η δασκάλα.

- Μην καθίσεις εδώ, πετάγεται η Στέλλα.

- Γιατί; Ρωτάει ο Περικλής.

- Γιατί θα μας χαλάσεις την εργασία.
- Θα προσέχω, Στέλλα, σου το υπόσχομαι!
- Να δώσουμε μια ευκαιρία, λέει ο Αντώνης. Η εργασία θέλει κείμενο και ζωγραφική. Γράψτε εσείς την εργασία και εγώ με τον Περικλή θα τη ζωγραφίσουμε.
- Δεν φοβάσαι μην τη μουτζουρώσει;
- Όχι, κάνει τέλεια σκίτσα.
- Περικλή, συγνώμη για πριν, έλα στην ομάδα μας, λέει μετά η Στέλλα και ακολουθεί όλη η ομάδα που πριν δυσανασχετούσε.
- Δεν πειράζει, εξάλλου κι εγώ δεν ήμουν προσεκτικός, θα προσπαθήσω καλύτερα, λέει ο Περικλής.
- Η δασκάλα παρατηρώντας τις αντιδράσεις των παιδιών, δήλωσε ότι της άρεσε πολύ η ζωγραφιά και το κείμενο της 3^{ης} ομάδας. Ο Περικλής και οι υπόλοιποι μαθητές ένωσαν υπέροχα...

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ρόλων ακούστηκαν διάφορες απόψεις. Ανάλογα με τα προσωπικά τους βιώματα και μέσα απ'τον ομαδικό διάλογο καταγράφηκαν σημαντικές προτάσεις.

Μια κατηγορία παιδιών δικαιώνει τους πολλούς συμμαθητές λέγοντας πως δεν αντέχουν άλλο τέτοιες συμπεριφορές, πιέζονται συναισθηματικά με τις συνεχόμενες φασαρίες, ενοχλούνται από την περίεργη συμπεριφορά του και υποστηρίζουν πως δεν θα ήθελαν το σενάριο αυτό να ήταν πραγματικότητα στο σχολείο μας. κάτι τέτοιο τους προξενεί αρνητική προδιάθεση για τη σχολική πραγματικότητα.

Άλλη μερίδα υποστήριξε μέσα από επιχειρήματα τον πρωταγωνιστή του σεναρίου μας. Θεώρησαν πως η διάσπαση προσοχής, η υπερκινητικότητα και το γνωστικό έλλειμμα δεν θα πρέπει να είναι αιτία περιθωριοποίησης. Κυριάρχησε ο θυμός προς αυτούς που ήταν θύτες και η λύπη προς το θύμα της ιστορίας μας.

Τέλος, η μεγαλύτερη μερίδα των συμμετεχόντων στο παιχνίδι ρόλων υποστήριξε πως και οι δυο πλευρές (θύτες-θύμα) θα πρέπει να κουβεντιάσουν, να μιλήσουν ξεκάθαρα τι ενοχλεί τον καθένα και με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών να βρεθεί η λύση που ικανοποιεί όλους για μια γαλήνια – ισορροπημένη εκπαιδευτική διαδικασία. Και οι δυο πλευρές θα πρέπει να προσεγγίσουν η μια την άλλη με αμοιβαίες υποχωρήσεις και κατανόηση.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ – ΣΧΟΛΙΑ

Για δεύτερη φορά το παιχνίδι των ρόλων κινητοποιεί τους μαθητές βάζοντάς τους αυτή τη φορά να φέρουν στο προσκήνιο τα συναισθήματά τους και να δώσουν λύση στο σενάριο σύγκρουσης που τους δόθηκε.

Οι μαθητές έδωσαν προσοχή στην όλη διαδικασία, ανακάλεσαν στη μνήμη τους ανάλογες εμπειρίες του παρελθόντος, συζήτησαν, προβληματίστηκαν και έβγαλαν τα συμπεράσματά τους. Δουλεύοντας ομαδικά ανέπτυξαν τα επιχειρήματά τους, τόνισαν τις απόψεις τους, φανέρωσαν τα συναισθήματά τους για την κάθε πλευρά. (θύτης – θύμα).

Παρατηρήσαμε πως ενώ αρχικά τα παιδιά δυσκολεύονταν να προσεγγίσουν με το συναίσθημα τη λογική του παιχνιδιού, καθώς εξελισσόταν και με το διάλογο άρχισαν να τους δημιουργούνται συναισθήματα που τα μετέφραζαν σε ανάλογα επιχειρήματα.

Καθώς τους αφήσαμε να εργαστούν μόνοι και να βγάλουν ένα δικό τους αποτέλεσμα για μια προβληματική σχολική κατάσταση, εντυπωσιαστήκαμε από την ψυχική φόρτιση, τον πλούτο συναισθημάτων και την επιχειρηματολογία.

Θέλουμε να τονίσουμε πως με τον τρόπο αυτό τα παιδιά, χωρίς να το γνωρίζουν, καλλιεργούν το χαρακτήρα, τη σκέψη και την ψυχή τους. Βγάζουν στην επιφάνεια πτυχές της προσωπικότητάς τους, αναβαθμίζουν την κρίση τους, βελτιώνουν την έκφραση και κυρίως αναπτύσσονται συναισθηματικά. Σ' αυτό φυσικά, βοηθάει, η μέθοδος στην οποία δουλέψαμε. Αυτό διότι με ευχάριστο, παιγνιώδη τρόπο και μακριά από τα σχολικά βιβλία, οι μαθητές μας μπορούν να πετύχουν σημαντικά πράγματα τα οποία μέσα από την καθημερινή διδασκαλία κατακτούν με περισσότερο κόπο.

**Υπεύθυνοι Δάσκαλοι: ΚΑΣΣΩΤΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ (Δ' ΤΑΞΗΣ)
ΝΤΙΣΠΥΡΑΚΗ ΜΑΡΙΑ (Γ' ΤΑΞΗΣ) ΓΕΡΩΝΥΜΑΚΗ
ΕΛΕΝΗ
(ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ- ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ)**

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΩΡΩΝ. «ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ: ΑΠΟΡΡΙΨΗ»

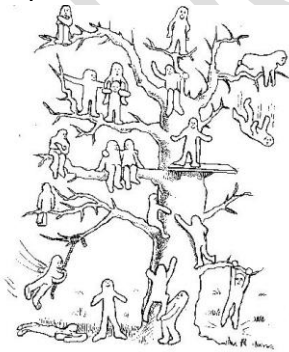
Επιλέξαμε να εκπονήσουμε ένα μέρος του προγράμματος για την ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης. Σκοπός μας ήταν να φέρουμε τα παιδιά σε επαφή με τον εσωτερικό τους κόσμο και να τα βοηθήσουμε να ανακαλύψουν τον εαυτό τους ώστε να μπορούν να αναγνωρίσουν και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους. Η ενσυναίσθηση αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην πορεία ανάπτυξης του παιδιού. Ακόμη και τα βιβλία Γλώσσας της Στ' Τάξης, εστιάζουν σε μεγάλο βαθμό σε αυτό. Έτσι θεωρήσαμε ως τη καλύτερη επιλογή να στοχεύσουμε σε ένα από τα συναισθήματα τα οποία άλλωστε τα παιδιά καλούνται καθημερινά στο σχολείο να αντιμετωπίσουν, αυτό της απόρριψης.

Μετά την ολοκλήρωση του συνόλου του προγράμματος, καθώς εμείς θα υλοποιήσουμε μόνο ένα μέρος του αισιοδοξούμε ότι θα υπάρξει μείωση συγκρούσεων, κρουσμάτων βίας, περιθωριοποίησης μαθητών καθώς και ανάπτυξη καλύτερης επικοινωνίας μαθητών.

Γενικοί στόχοι της εφαρμογής του προγράμματος αποτελούν: η αύξηση της αυτοεκτίμησης των μαθητών, η αποτελεσματικότερη επικοινωνία μεταξύ τους, αλλά και με τους ενήλικες, σεβασμός εαυτού τους αλλά και των άλλων γύρω τους, χάρη στην αυτογνωσία, εξάλειψη φόβων και αναστολών στην έκφραση και την επικοινωνία. Επιπλέον να αναπτύσσουν τις γνωστικές τους ικανότητες, όπως την ικανότητα της σκέψης, να συγκεντρώνονται, να αξιολογούν και να επιλύουν προβλήματα, χρησιμοποιώντας πάντα σωστά τη γλώσσα και το λεξιλόγιό τους.

Βάση ανάπτυξης του συναισθήματος αποτέλεσε το βιβλίο της Βασιλικής Πλωμαρίτου: Προγράμματα συναισθηματικής νοημοσύνης. Στηριχθήκαμε στο βιβλίο και κάναμε μια διασκευή του συναισθήματος της απόρριψης προσθέτοντας ή αφαιρώντας σημεία που δε ταίριαζαν με το σκεπτικό μας.

Έτσι η δομή της αναγνώρισης ενός από τα συναισθήματα που επιλέξαμε διακρίνεται στα εξής σημεία: Σε πρώτη φάση έγινε μια συζήτηση για τα συναισθήματα. Προβάλλαμε τη παρακάτω εικόνα και συζητήσαμε για τα συναισθήματα που παρουσιάζονται.

Σε δεύτερη φάση είχαμε μια ιστορία η οποία αφού αναγνωστεί, οι μαθητές καλούνταν να αναλογιστούν ο συναίσθημα που πραγματευόταν. Η ιστορία έχει συγκεκριμένη δομή και σταματά σε ένα σημείο όπου γίνεται απολύτως κατανοητό το συναίσθημα του κεντρικού ήρωα. *(Αφορά έναν νέο αλλοδαπό συμμαθητή μιας ομάδας παιδιών που έχει διαφορετικό χρώμα από αυτούς. Ο μαθητής αυτός λοιπόν θεωρεί λανθασμένα ότι εκείνοι τους οποίους θεωρούσε φίλους του, δε τον προσκάλεσαν στο πάρτι που διοργάνωσαν. Έτσι νιώθοντας απόρριψη έφυγε για το σπίτι του.)* Στη συνέχεια ασχοληθήκαμε με τα ερωτήματα που ακολουθούσαν την ιστορία και ανέλυαν τις διάφορες προσεγγίσεις του συναισθήματος. Μετά από συζήτηση περάσαμε σε ένα εναλλακτικό όμορφο τέλος *(ιδέες που ακούστηκαν: ότι βρήκε τη πρόσκληση από τον φίλο του και έτρεξε κατευθείαν να ζητήσει συγνώμη, ότι βρήκε ένα γράμμα αλλά δεν ήταν η πρόσκληση που περίμενε οπότε στεναχωρήθηκε περισσότερο, είδε το γράμμα-πρόσκληση στο σπίτι, αλλά ντράπηκε από την αντίδρασή του και δε πήγε στο πάρτι, αλλά την επόμενη μέρα ζήτησε συγνώμη από τα παιδιά)* και εστίασαμε στα συναισθήματα που παρουσιάστηκαν στην ιστορία, τόσο με δραματοποίηση, *(τα παιδιά έπαιξαν την ιστορία όπως την αντιλήφθηκαν στο γήπεδο του σχολείου)* όσο και με ζωγραφιές. *(ζωγράρισαν τα συναισθήματα που αναγνώρισαν στην ιστορία, αφού πρώτα τα καταγράψαμε στο πίνακα. Οι ζωγραφιές ήταν απλώς πρόσωπα που αποτύπωναν ένα διαφορετικό συναίσθημα η καθεμία.)* Κληθήκαμε να αναζητήσουμε και πληροφορίες για τα δικαιώματα του ανθρώπου μέσα από διάφορες πηγές *(βιβλίο Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, εγκυκλοπαίδειες βιβλιοθήκης του σχολείου)*. Στο τέλος υπήρχε ένα ερωτηματολόγιο για το κάθε παιδί, το οποίο λέγεται σχέδιο συναισθηματικής συνειδητοποίησης όπου με όλη τη παραπάνω ανάλυση προέκυπταν χρήσιμα συμπεράσματα, διαφορετικά για το κάθε παιδί. *(Αυτό που φάνηκε είναι ότι κατανόησαν τα παιδιά τι σημαίνει η απόρριψη, αλλά αναγνώρισαν και τα άλλα συναισθήματα που παρουσιάστηκαν στην ιστορία. Έβαλάν τον εαυτό τους στη θέση του αλλοδαπού μαθητή και κατάλαβαν ότι αν βρίσκονταν κάποια στιγμή και αυτοί στη θέση του, δε θα ήθελαν να νιώσουν ποτέ έτσι.)* Δεν μπορέσαμε να ολοκληρώσουμε όλες τις παρακάτω προτεινόμενες δραστηριότητες όπως το είχαμε προγραμματίσει, καθώς τα όσα κάναμε πήραν σχεδόν 2 διδακτικές ώρες και την ώρα του διαλείμματος, κάναμε τη δραματοποίηση στον εξωτερικό χώρο του σχολείου.

Σε ότι αφορά τα συμπεράσματα, αυτά δεν είναι εύκολο να αποσαφηνιστούν. Αυτό γιατί η εφαρμογή του προγράμματος αφορούσε μόνο σε ένα συναίσθημα και επιπλέον καθότι ο κάθε δάσκαλος συνδιαμορφώνει τόσο συνειδητά όσο και ασυνείδητα κάθε μέρα μέσα στη τάξη τη συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών. Ωστόσο αυτό που μπορούμε με ασφάλεια να πούμε, είναι ότι οι μαθητές επέδειξαν ζωηρό ενδιαφέρον, ρωτώντας πότε θα το επαναλάβουμε καθώς δε συνειδητοποιούσαν ότι εκείνη τη στιγμή μάθαιναν κάτι, αλλά το έβλεπαν σαν παιχνίδι. Ένα άλλο ενδιαφέρον χαρακτηριστικό είναι ότι ακόμη και αδύναμοι ή ντροπαλοί μαθητές σήκωσαν οικειοθελώς το χέρι τους, προκειμένου να συμμετάσχουν στις δραστηριότητες, καταθέτοντας την άποψή τους.

Ελπίζουμε την επόμενη χρονιά να έχουμε την ευκαιρία να εφαρμόσουμε το πρόγραμμα σε μεγαλύτερη κλίμακα ώστε να ανακαλύψουμε και να διαχειριστούμε όλα τα

συναισθήματα στο σύνολό τους και να κρίνουμε συνολικά το αποτέλεσμα της εφαρμογής όλου του προγράμματος

Ο ΤΟΜ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΡΤΙ ΤΟΥ ΑΛΕΞΗ

Ο Τομ είναι ένα παιδί που έχει έρθει με τους γονείς του από τη Κένυα. Όταν ήρθε στην Ελλάδα, εδώ και ένα περίπου χρόνο, αντιμετώπισε αρκετές δυσκολίες μέχρι να προσαρμοστεί. Ωστόσο τα άλλα παιδιά φάνηκε ότι πλέον τον δέχτηκαν και έκαναν καλή παρέα. Μάλιστα ο Τομ είναι πολύ καλός στο ποδόσφαιρο, οπότε κανονίζουν συχνά να παίζουν μπάλα τα απογεύματα. Ο φίλος του Τομ ο Αλέξης έχει την επόμενη βδομάδα γενέθλια. Έτσι ο Παύλος, κοινός τους φίλος προτείνει στο Τομ να πάνε να αγοράσουν μαζί το δώρο του Αλέξη για το πάρτι που διοργανώνει στο σπίτι του.

Ο Τομ όμως αισθάνεται πολύ άσχημα. Πίστευε ότι ανάμεσα στα λευκά παιδιά δε θα είχε πρόβλημα, αλλά αναρωτιόταν μήπως έκανε λάθος μιας και όλοι οι άλλοι φίλοι του Αλέξη έλαβαν τη πρόσκληση για το πάρτι. Ο μόνος που δε την είχε λάβει ήταν ο Τομ. Άρχισε λοιπόν να σκέφτεται μήπως τα πράγματα δεν ήταν όπως φαινόταν, αλλά το διαφορετικό χρώμα του δέρματός του, ήταν αυτό που τελικά απομάκρυνε τους φίλους του. Αναρωτιόταν πως ήταν δυνατόν ένας από τους καλύτερους φίλους του να τον απαρνηθεί, ειδικά σε μια στιγμή που δε το περίμενε. Ο Αλέξης ήταν για αυτόν σαν αδερφός. Μαζί με το Παύλο έκαναν τη καλύτερη παρέα. Τώρα ο Αλέξης είχε καλέσει όλη τη τάξη στο πάρτι, εκτός από αυτόν. Περιπατώντας ο Τομ μαζί με τον Αλέξη προς το μαγαζί, ο Τομ είναι αμίλητος.

«Τι έχεις σήμερα Τομ; Συμβαίνει τίποτα; Μπορώ να σε βοηθήσω;» ρωτά ο Παύλος.

«Δε συμβαίνει τίποτα. Σ' ευχαριστώ» απαντά ο Τομ, αλλά μέσα του δε μπορεί ακόμη να το «χωνέψει». Ήταν μεγάλη αδικία αυτό που συνέβαινε. Στον Αλέξη είχε δείξει απεριόριστη εμπιστοσύνη και ένιωθε πια προδομένος.

Αφού αγόρασαν το δώρο, πήγαν να βρουν τους φίλους τους σε μια αλάνα να παίξουν μπάλα. Εκεί βρίσκεται και ο Αλέξης, ο οποίος τους πλησιάζει και τους λέει:

«Γεια σου Τομ, γεια σου Παύλο Αργήσατε παιδιά και σας περιμέναμε, ελάτε να παίξουμε»

«Λυπάμαι, αλλά εγώ δε νιώθω καλά» απαντά ο Τομ. «Θα γυρίσω στο σπίτι, δε θέλω να παίξω»

«Μα γιατί; Ίσως με το παιχνίδι ξεχαστείς! Αφού ξέρεις, ένας να λείπει από τη παρέα, νιώθουμε διαλυμένοι! Παίξε λίγο μαζί μας και αν εξακολουθείς να μη νιώθεις καλά, φεύγεις» του λέει ο Αλέξης.

Ο Αλέξης πλησιάζει το Παύλο και του λέει χαμηλόφωνα:

«Τι έχει ο Τομ;»

«Δε ξέρω! Είναι έτσι από την ώρα που βρεθήκαμε» απαντά ο Παύλος.

Βλέποντάς τους να μιλάνε έτσι συνωμοτικά, ο Τομ θεωρησε ότι έλεγαν για εκείνον και το πάρτι. Έτσι ξαφνικά σα να τον πνίγει η αδικία, πλησίασε και είπε στον Αλέξη:

«Αυτό που έκανες, είναι πέρα για πέρα άδικο. Κάλεσες όλη τη τάξη εκτός από εμένα. Ίσως έπαιξε ρόλο το χρώμα μου, αλλά πίστευα ότι ήσουν διαφορετικός. Η φιλία μας για

μένα ήταν ένα μεγάλο δώρο και δε το περίμενα αυτό από σένα». Αυτά είπε και εξαφανίστηκε κατευθείαν πριν δώσει την ευκαιρία στον Αλέξη να απαντήσει. Η υπόλοιπη παρέα έμεινε σαστισμένη και αμίλητη, ενώ ο Αλέξης πάγωσε με αυτά που άκουσε.

Γυρνώντας ο Τομ σπίτι, άνοιξε τη πόρτα και εκεί στα πόδια του, βρήκε ένα γράμμα.

STOP

Το άνοιξε με τρεμάμενα χέρια και διάβασε το περιεχόμενό του. Ήταν η πρόσκληση του Αλέξη για το πάρτι, η οποία καθυστέρησε να φτάσει λόγω του ταχυδρομείου. Χωρίς δεύτερη σκέψη έτρεξε να βρει τους φίλους του, που ευτυχώς ήταν ακόμη στην αλάνα.

«Αλέξη σου ζητώ συγνώμη! Η πρόσκλησή σου, απλά καθυστέρησε να φτάσει σπίτι μου και εγώ νόμιζα ότι δε με κάλεσες στο πάρτι σου. Νόμιζα ότι δε με ήθελες εκεί λόγω του διαφορετικού μου χρώματος» είπε στον Αλέξη.

«Για μας Τομ, ήσουν και θα είσαι ο κολλητός μας! Θέλουμε να ξέρεις πως είμαστε περήφανοι για σένα και τα όσα έχεις καταφέρει μέχρι σήμερα. Το χρώμα του δέρματος δε παίζει κανένα ρόλο αφού άλλωστε κάτω από το δέρμα το αίμα όλων των ανθρώπων είναι κόκκινο» του απάντησε ο Αλέξης.

Αυτά είπαν οι δύο φίλοι και αγκαλιάστηκαν σαν αδέρφια. Από τότε ο Τομ δε ξανααμφισβήτησε ποτέ τη φιλία τους.

Ερωτήσεις

Γιατί ο Τομ αισθάνεται άσχημα όταν συναντά το Παύλο;

Γιατί ένιωσε άσχημα βλέποντας το Παύλο και τον Αλέξη να συζητούν μόνοι τους;

Ποια πιστεύετε ότι είναι η συνέχεια της ιστορίας μετά το STOP;

Τι πιστεύεται ότι αισθάνθηκε βλέποντας τη πρόσκληση στο σπίτι του;

Υπήρξε κάποια στιγμή στη ζωή σας που αισθανθήκατε απόρριψη; Πότε; Γιατί; Τι σας συνέβη;

Κρυμμένος θησαυρός

Θα θέλατε να είχατε στη τάξη σας παιδιά από διαφορετικές χώρες του κόσμου που να σας κέρδιζαν με τις παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμά τους;

Σκεφτείτε μια στιγμή να είσασταν εσείς στη θέση του Τομ. Οι γονείς σας, σάς ανακοινώνουν ότι θα πάτε σε μια ξένη χώρα και θα ζήσετε εκεί πλέον. Πως θα σας φαινόταν η ζωή με άλλα ήθη και έθιμα;

Πως θα σας φαινόταν αν σας αντιμετώπιζαν με σαν χρώμα και όχι σαν άνθρωπο με ψυχή και ευαισθησίες;

Είναι σωστό να κρίνουμε έναν άνθρωπο από το χρώμα ή από τη χώρα που προέρχεται;

Μπορεί ένας άνθρωπος να φερθεί με ρατσιστικό τρόπο χωρίς να το θέλει;

Δραστηριότητες

Πιστεύετε ότι οι άνθρωποι διαφέρουν μεταξύ τους μόνο στο χρώμα ή και στο τρόπο που αντιδρούν και εκφράζουν τα συναισθήματά τους;

Φανταστείτε ότι κάθε παιδί βρίσκεται στη θέση του Τομ. Σκοπός αυτής της δραστηριότητας, είναι να προβληματιστούν τα παιδιά γύρω από το θέμα του πειράγματος και να ταυτιστούν συναισθηματικά με αυτή τη κατάσταση.

Διαλέγουμε ένα διαφορετικό παιδί από κάθε ομάδα και του ζητάμε να εκφραστεί θετικά για έναν άλλο συμμαθητή του με τη φράση «Μου αρέσει ο/η..... . γιατί.....». Σκοπός είναι κάθε παιδί να αισθανθεί ξεχωριστό και να μάθουν τα παιδιά να εκφράζουν συναισθήματα που μπορούν να κάνουν τους άλλους να αισθανθούν καλύτερα.

Ζητάμε από τα παιδιά να σχεδιάσουν πρόσωπα στα οποία θα φαίνονται τα συναισθήματα τα οποία αναγνώρισαν μέσα από το κείμενο. Θέλουμε να σχεδιάσουν δηλαδή κυρίως τα πρόσωπα και τις εκφράσεις που αυτά πήραν στις διάφορες φάσεις της ιστορίας.

Τα παιδιά αναζητούν στο διαδίκτυο, σε εγκυκλοπαίδειες, σε βιβλία, πληροφορίες για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Μπορούμε να καταφύγουμε σε πηγές όπως: η γενική γραμματεία ισότητας, Youth for the human rights, χάρτα των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Παντομίμα όπου τα παιδιά χωρίς να μιλήσουν, κάνουν τις απαιτούμενες γκριμάτσες, ώστε να δείξουν τα συναισθήματα της ιστορίας.

Δραματοποίηση

Τα παιδιά καλούνται να δραματοποιήσουν τη παραπάνω ιστορία, έτσι ώστε να μπορέσουν να αποφορτιστούν συναισθηματικά και να προβάλλουν τους προβληματισμούς τους πάνω στο συγκεκριμένο θέμα.

Σχέδιο συναισθηματικής συνειδητοποίησης

Δίνουμε στα παιδιά το παρακάτω ερωτηματολόγιο να συμπληρώσουν, όπου μπορούν να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν συναισθήματα που συναντούν σε διαφορετικές καταστάσεις. Στο τέλος βρίσκουν ένα «πλάνο» για το συναίσθημα της απόρριψης και τη συνειδητοποίηση του συγκεκριμένου συναισθήματος.

ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

Οι άνθρωποι που προέρχονται από διαφορετικές χώρες δε πρέπει να παντρεύονται μεταξύ τους.

Συμφωνώ

Δε συμφωνώ

Οι άνθρωποι που πιστεύουν σε διαφορετικές θρησκείες, έχουν διαφορετικά ήθη και έθιμα και αντιλήψεις δε θα πρέπει να κάνουν παρέα μεταξύ τους.

Συμφωνώ

Δε συμφωνώ

Τα παιδιά και οι μεγάλοι με ειδικές ικανότητες, έχουν τα ίδια δικαιώματα με εμάς.

Συμφωνώ

Δε συμφωνώ

Όλοι οι άνθρωποι από όλο τον κόσμο, αξίζουν τον ίδιο σεβασμό.

Συμφωνώ

Δε συμφωνώ

Δε πρέπει να κρίνουμε έναν άνθρωπο από το χρώμα του δέρματός του.

Συμφωνώ

Δε συμφωνώ

Πότε νιώθω απόρριψη;

.....

Είναι θετικό ή αρνητικό συναίσθημα;

.....

Τι κάνω όταν νιώθω απόρριψη;

.....

Εάν χρειαστώ βοήθεια ποιος μπορεί να με βοηθήσει;

.....

Υπεύθυνοι Εκπαιδευτικοί: Δημαράς Σεραφείμ

Ταχτσίδου Πηνελόπη

(Ε & ΣΤ τάξεις)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΒΩΡΩΝ. «Αναγνωρίζω- μαθαίνω τα συναισθήματά μου. Διαχειρίζομαι το θυμό μου»

Θέτοντας τα ερωτήματα: Πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί η επιθετική συμπεριφορά στο σχολείο, η βία, η καταδυνάστευση, τα προβλήματα που πηγάζουν από την έλλειψη ενδιαφέροντος για το σχολείο, και ζητώντας απαντήσεις σ' αυτά, κρίνουμε σκόπιμο και απαραίτητο να ασχοληθούμε με την αναγνώριση των συναισθημάτων και την παραγωγική διαχείριση του θυμού. Με τις δραστηριότητες- τεχνικές που αναλύουμε στη συνέχεια, πιστεύουμε ότι βοηθήσαμε τους μαθητές μας ευαισθητοποιώντας τους με τρόπο θετικό και εποικοδομητικό να αντιμετωπίσουν από τη μια αλλά ταυτόχρονα και να ελαχιστοποιήσουν προβλήματα αντικοινωνικής συμπεριφοράς.

1^ο Στάδιο

Αναγνώριση συναισθημάτων.

1^η δραστηριότητα

Αρχικά διεγείραμε (αφόρμηση) το ενδιαφέρον των μαθητών μας με την προβολή φωτογραφιών προσώπων και συζητώντας μαζί τους, τους παρακινήσαμε να αναγνωρίσουν σε κάθε πρόσωπο της φωτογραφίας το συναίσθημα που νομίζουν ότι είναι αποτυπωμένο.

2^η δραστηριότητα

Χωρίσαμε τους μαθητές μας σε τρεις ομάδες των 10- 10- 7 ατόμων. Σε κάθε ομάδα δόθηκε από ένα κουτί των συναισθημάτων, με καρτέλες πάνω στις οποίες ήταν γραμμένα συναισθήματα όπως χαρά, λύπη, πόνος, θυμός, ευτυχία, ζήλια κ. α. Το κάθε μέλος της ομάδας αφού τραβούσε από μια καρτέλα θα έπρεπε με κινήσεις παντομίμας και χωρίς λόγια να μιμηθεί το συναίσθημα. Τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας θα έπρεπε να το μαντέψουν. Το κάθε καρτελάκι τοποθετήθηκε στο σύννεφο των συναισθημάτων (ένα για κάθε ομάδα) και κρεμάστηκε σε σημείο που να το βλέπουν όλα τα παιδιά.

Στόχος αυτής της δραστηριότητας ήταν η πιο ουσιαστική αναγνώριση- κατανόηση της μη λεκτικής συμπεριφοράς. Στο σημείο αυτό αξίζει να παρατηρήσουμε ότι οι μαθητές μας,

---

μας επεφύλαξαν μια ευχάριστη έκπληξη καθώς ενθουσιάστηκαν με την όλη διαδικασία. Συμμετείχαν ενεργά, διασκέδασαν, γέλασαν και έδειξαν να το απολαμβάνουν πραγματικά.

2^ο Στάδιο

-Αναπαραγωγή συναισθημάτων

-προσδιορισμός συναισθηματικά φορτισμένων καταστάσεων (ατομικά)

1^η δραστηριότητα

Μini συνέντευξη: Με ένα μικρόφωνο ανά χείρας προσπαθήσαμε να πάρουμε συνέντευξη από τους μικρούς μαθητές (καταγράφοντας τις απαντήσεις τους στον πίνακα), στην ερώτηση, πώς νιώθεις όταν.....;

- ένας συμμαθητής σου σε κοροϊδεύει;
- σου χαμογελά η μαμά σου;
- σου λέει μπράβο η δασκάλα σου για τα ωραία σου γράμματα;
- έχεις πονοκέφαλο ή πονάει η κοιλιά σου;
- βάζεις γκολ και κερδίζει η ομάδα σου;
- δεν καταλαβαίνεις μια άσκηση στα μαθηματικά;
- ένας φίλος σου σε βοηθάει στην άσκηση που δεν καταλαβαίνεις;
- οι γονείς σου, σου λένε σ' αγαπώ;

Στόχος μας ήταν να νιώσουν άνετα οι μαθητές μας, να εκφραστούν ελεύθερα και να κατανοήσουν ότι νιώθουμε διαφορετικά συναισθήματα.

2^η δραστηριότητα

Μοιράσαμε στους μαθητές μας ένα μικρό ερωτηματολόγιο, ως συνέχεια και ολοκλήρωση της προηγούμενης δραστηριότητας, πώς νιώθεις όταν..... . Αφήσαμε στα παιδιά τον απαιτούμενο χρόνο. Τελειώνοντας τη δραστηριότητα αυτή διαβάσαμε ενδεικτικά κάποιες από τις απαντήσεις τους.

Για να γίνει μια σύνδεση της 1^{ης} δραστηριότητας του 2^{ου} σταδίου με το τελευταίο στάδιο 'πώς διαχειρίζομαι το θυμό μου' ρωτήσαμε τους μαθητές μας ποιο από τα συναισθήματα που έχουν γράψει στον πίνακα θεωρούν πως είναι πιο δύσκολο να το αντιμετωπίσουν. Μέσα από διαλογική συζήτηση καταλήξαμε στο συναίσθημα του θυμο.

3° Στάδιο

Πώς διαχειρίζομαι το θυμό μου

Στην τελευταία δραστηριότητα θέσαμε στους μαθητές μας το ερώτημα: Τώρα που έμαθες και αναγνωρίζεις τα συναισθήματα σου, τι μπορείς να κάνεις όταν θυμώνεις;

Σε ένα χαρτόνι χωρισμένο σε τρία μέρη, σπίτι- σχολείο- γειτονιά, τους ζητήσαμε να τοποθετήσουν τις καρτέλες με τις δεξιότητες διαχείρισης θυμού, που τους είχαμε μοιράσει προηγουμένως, την κάθε μια στην ανάλογη θέση.

Οι καρτέλες αυτές καθώς και το ερωτηματολόγιο μοιράστηκαν φωτοτυπημένα σε όλους τους μαθητές ως υποστηρικτικό υλικό.

Συμπεράσματα- Απολογισμός δράσης

Το «Μαθαίνω- γνωρίζω τα συναισθήματά μου- Διαχειρίζομαι το θυμό μου», που πραγματοποιήσαμε από κοινού η Α και Β τάξη στο πλαίσιο «Παιχνίδια ρόλων», ενθουσίασε τους μαθητές μας αλλά και εμάς τους ίδιους. Άνοιξε ένα διαφορετικό δίαυλο επικοινωνίας μεταξύ μας. Μέσα από τις δραστηριότητες που έλαβαν μέρος οι μικροί μαθητές μας, κατάλαβαν πόσο σημαντικό είναι να γνωρίζουν και να εκφράζουν τα συναισθήματά τους. Έχουν δικαίωμα να νιώθουν οποιοδήποτε συναίσθημα και έμαθαν, θέλουμε να πιστεύουμε, να τα εκφράζουν με ένα τρόπο συγκρατημένο και όχι με επιζήμιες συμπεριφορές. Προσπαθήσαμε να τους βοηθήσουμε να αποκτήσουν μια πρώτη επαφή με τις τεχνικές διαχείρισης του θυμού τους και να τις αξιοποιήσουν στην καθημερινότητά τους.

Εν κατακλείδι, θα θέλαμε να παρατηρήσουμε ότι τέτοιες δραστηριότητες για να έχουν πιο παραγωγικά αποτελέσματα θα πρέπει να γίνονται σε βάθος χρόνου, να επαναλαμβάνονται τακτικά, καθώς πιστεύουμε ότι είναι χρήσιμο εργαλείο στα χέρια όλων των εκπαιδευτικών. Είμαστε διατεθειμένοι να αξιοποιήσουμε ακόμα περισσότερο τα παιχνίδια ρόλων μελλοντικά. Έτσι θα πετύχουμε και θα συμβάλλουμε θετικά στη δημιουργία μαθητών που αγαπούν το σχολείο και τη μαθησιακή διαδικασία που πραγματώνεται σ' αυτό.

Υπεύθυνες Δασκάλες: Παπαδάκη Χριστίνα (Α' τάξη)

Ζαχαριουδάκη Μαρία (Β' τάξη)

Δασταμάνη Μαρία- εκπαιδευτικός παράλληλης στήριξης (Α' τάξη)

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ «Ποιός θα μοιράσει τα φύλλα εργασίας;»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Η εκπαιδευτικός της τάξης αναθέτει σ' ένα μαθητή το Γιάννη την υπευθυνότητα να μοιράσει τα φύλλα εργασίας για μια ομαδική δραστηριότητα. Ο Στέλιος που σχεδόν πάντα ενδιαφέρεται να είναι αυτός που θα μοιράσει το εκπαιδευτικό υλικό που δίνει η δασκάλα, νιώθει ότι είναι άδικο που δεν επέλεξε η εκπαιδευτικός αυτόν για υπεύθυνο και αντιδρά άσχημα. Αρνείται να συμμετάσχει λέγοντας ότι είναι άδικο που δεν διάλεξε αυτόν η εκπαιδευτικός, ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα δεν είναι ενδιαφέρουσα και ότι δεν αξίζει τον κόπο να λάβει μέρος. Απευθύνεται διαρκώς στο Γιάννη λέγοντάς του ότι όλο αυτός μοιράζει τις διάφορες εργασίες που δίνει η δασκάλα και ότι αυτό δεν είναι σωστό. Στον πίνακα που ακολουθεί συμπληρώστε όσες πιθανές λύσεις μπορείτε να σκεφτείτε για τη συνέχεια της ιστορίας, επιλέγοντας το σχετικό κουτάκι, ανάλογα με το ποιος θα είναι τελικά αυτός που θα δικαιωθεί.

Κερδίζουν και οι δύο win - win Κερδίζει ο Γιάννης win - lose

Η δασκάλα λέει στο Στέλιο να πείσει τα παιδιά και τη δασκάλα να μοιράσουν μαζί τις εργασίες, εργασίας. Ο Στέλιος καταλαβαίνει ότι έχει ο Στέλιος δέχεται και τα δύο παιδιά άδικο και ότι τα έκανε όλα αυτά γιατί είχε θυμώσει κι αφήνει το Γιάννη να μοιράσει.

Ο Στέλιος παραδέχεται ότι αυτό που έκανε στα παιδιά γιατί δεν είναι ενδιαφέρουσα δεν ήταν σωστό και ζητάει συγνώμη: αυτή η δραστηριότητα. Αν καταφέρει ο Ο Γιάννης τον συγχωρεί και προτείνει κάτι Στέλιος να πείσει τα παιδιά και τη δασκάλα στη δασκάλα. Η δασκάλα λέει στο Στέλιο αν θα του δώσει εκείνη να μοιράσει τα φύλλα

θέλει να μοιράσουν μαζί τις εργασίες, εργασίας. Ο Στέλιος καταλαβαίνει ότι έχει ο Στέλιος δέχεται και τα δύο παιδιά άδικο και ότι τα έκανε όλα αυτά γιατί είχε θυμώσει κι αφήνει το Γιάννη να μοιράσει.

Κερδίζει ο Στέλιος lose – win Χάνουν και οι δύο lose - lose

Η κυρία έβαλε το Γιάννη να μοιράσει Ο Γιάννης με όλα αυτά έγινε έξαλλος.

τις ασκήσεις και ο Στέλιος ένωσε κάπως Αρχίζει κι αυτός να αντιδρά άσχημα και παραμελημένος και άρχισε να λέει στη να μαλώνει με το Στέλιο. κυρία, ότι αυτό είναι άδικο και ότι δε θέλει Η δασκάλα βλέποντας τις αντιδράσεις των να συμμετέχει γιατί δεν το θεωρεί σημαντικό. δύο παιδιών είπε πως και οι δύο έχουν Η κυρία τον πλησίασε και του είπε ότι την άσχημη συμπεριφορά και κατά συνέπεια επόμενη φορά θα μοιράσει εκείνος αλλά ο θα ήταν προτιμότερο να μη μοιράσει κανείς Στέλιος δεν έμεινε ικανοποιημένος και για από τους δύο τα φύλλα εργασίας. αυτό το λόγο δε θα συμμετείχε. Η δασκάλα Έτσι τελικά τις εργασίες μοιράζει ένα άλλο τον συμβούλεψε να μην στενοχωριέται γιατί παιδί ο Παναγιώτης. δεν θα έπρεπε να κάνει έτσι. Στο τέλος πείστηκε και δέχτηκε να συμμετέχει.

Υπόθεση lose – lose (Χάνουν και οι δύο)

ΓΙΑΝΝΗΣ: Κάθε φορά που πρέπει να μοιραστούν εργασίες έχουμε το ίδιο πρόβλημα.

ΣΤΕΛΙΟΣ: Τι θέλεις να πεις;

ΓΙΑΝΝΗΣ: Θέλω να πω ότι πάντα θέλεις να μοιράζεις εσύ!

ΣΤΕΛΙΟΣ: Λες ψέματα, αυτός που μοιράζει πάντα κι όλο παραπονιέται είσαι εσύ.

ΓΙΑΝΝΗΣ: Πρόσεχε τα λόγια σου! Εγώ δε λέω ποτέ ψέματα.

ΣΤΕΛΙΟΣ: Ναι καλά σε πιστέψαμε τώρα.

ΓΙΑΝΝΗΣ: Τα άλλα παιδιά με πιστεύουν γιατί σε ξέρουν καλά και έχουν αγανακτήσει με τη συμπεριφορά σου. Κάποια στιγμή δε θα το γλιτώσεις το ξύλο.

ΣΤΕΛΙΟΣ: Μπα, τώρα θα μας δείρεις κιόλας;

ΔΑΣΚΑΛΑ: Σταματήστε αμέσως και οι δύο. Είναι απαράδεκτη η συμπεριφορά σας. Παναγιώτη μοίρασε εσύ τις εργασίες σε παρακαλώ.

Υπόθεση win – lose (Κερδίζει ο Γιάννης)

ΔΑΣΚΑΛΑ: Γιάννη έλα να μοιράσεις τις φωτοτυπίες.

ΣΤΕΛΙΟΣ: Ε, γιατί να μοιράσει αυτός τις φωτοτυπίες; Έτσι κι αλλιώς είναι βαρετά.

ΓΙΑΝΝΗΣ: Εντάξει Στέλιο δεν έγινε και τίποτα. Εξάλλου εγώ δεν έχω μοιράσει ποτέ μόνος.

ΔΑΣΚΑΛΑ: Εξήγησε γιατί βρίσκεις το μάθημα βαρετό και θα σε αφήσω να μοιράσεις.

ΣΤΕΛΙΟΣ: Συγνώμη κυρία, απλώς αντέδρασα έτσι γιατί είχα θυμώσει.

ΓΙΑΝΝΗΣ: Δηλαδή εγώ να μοιράσω;

ΣΤΕΛΙΟΣ: Μοίρασε. Κυρία σας υπόσχομαι από εδώ και πέρα να αφήνω και τα άλλα παιδιά.

Υπόθεση lose – win (Κερδίζει ο Στέλιος)

ΔΑΣΚΑΛΑ: Γιάννη έλα να μοιράσεις τις φωτοτυπίες.

ΣΤΕΛΙΟΣ: Γιατί αυτός και όχι εγώ; Κι εγώ δε κάνω τίποτα βαριέμαι.

ΔΑΣΚΑΛΑ: Την άλλη φορά Στέλιο θα μοιράσεις εσύ.

ΣΤΕΛΙΟΣ: Ναι καλά, μέχρι τότε....

ΔΑΣΚΑΛΑ: Δε θέλω να στενοχωριέσαι αλλά πρέπει να ξέρεις ότι με τον τρόπο που αντιδράς και το δίκιο σου χάνεις και τους συμμαθητές σου στενοχωρείς. Το θέλεις αυτό;

ΣΤΕΛΙΟΣ: Όχι κυρία έχετε δίκιο. Δε θα δημιουργήσω ξανά πρόβλημα. Μοίρασε Γιάννη.

ΓΙΑΝΝΗΣ: Μπράβο Στέλιο είσαι μεγάλη καρδιά!

ΣΥΜΜΑΘΗΤΕΣ: Μπράβο Στέλιο είσαι ο καλύτερος.

Υπόθεση win – win (Κερδίζουν και οι δύο)

ΔΑΣΚΑΛΑ: Στέλιο δεν είναι σωστό αυτό που κάνεις.

ΓΙΑΝΝΗΣ: Έχει δίκιο η κυρία δε φέρεσαι σωστά.

ΣΤΕΛΙΟΣ: Έχετε δίκιο συγνώμη, δεν είναι σωστό αυτό που έκανα.

ΓΙΑΝΝΗΣ: Εντάξει σε συγχωρώ αλλά θα προτείνω κάτι στη κυρία.

ΔΑΣΚΑΛΑ: Λοιπόν ο Γιάννης πρότεινε να μοιράσετε και οι δύο τα φύλλα Στέλιο συμφωνείς;

ΣΤΕΛΙΟΣ: Ναι κυρία, συμφωνώ.

Πορεία που ακολουθήθηκε – Συνολική αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας

Ξεκινήσαμε την εργασία συζητώντας με τους μαθητές για διάφορες καταστάσεις σύγκρουσης που συμβαίνουν καθημερινά στο σχολείο. Καταλήξαμε στη συγκεκριμένη επιλογή έπειτα από διαλογική συζήτηση και στη συνέχεια χωριστήκαμε σε ομάδες και μοιράσαμε τις καρτέλες με το σενάριο και την ανάλογη έκβαση αφού πρώτα συζητήσαμε αρκετά για τον τρόπο που μπορεί να επιλυθεί μια σύγκρουση και τις αντιδράσεις που προκαλεί η κάθε διαφορετική της εκδοχή. Στο επόμενο στάδιο τα παιδιά δημιούργησαν τους διαλόγους τους δραματοποίησαν μέσα στην τάξη με μεγάλη επιτυχία και διασκέδασαν πραγματικά με την όλη διαδικασία. Στο τέλος συζητήσαμε όλοι μαζί για τον τρόπο που επιλύονται παρόμοιες καταστάσεις, ενώ τα παιδιά ομόφωνα κατέληξαν στην έκβαση (win – win) κυρίως λόγω της καθαρότητας της λύσης που δεν δημιουργούσε κακό κλίμα στην τάξη και δεν άφηνε να πλανάται η αίσθηση του νικητή και του ηττημένου. Είναι γεγονός ότι τα παιδιά δούλεψαν με πολύ κέφι στη συγκεκριμένη εργασία κι αυτό γιατί είχαν εμπειρία σε παρόμοιες καταστάσεις συγκρούσεων στο χώρο του σχολείου και ήθελαν να δουν αλλά και να δείξουν ταυτόχρονα ότι η διαχείριση με επιτυχία τέτοιων καταστάσεων μέσα στο σχολικό περιβάλλον αλλά και έξω απ'αυτό

αργότερα, είναι μια ιδιαίτερα χρήσιμη ικανότητα αν συνοδεύεται από νηφαλιότητα και διάθεση αυτοκριτικής. Τα παιδιά κατανόησαν πλήρως ότι οι άνθρωποι αντιδρούν συχνά νευρικά και αφυχολόγητα σε καταστάσεις πίεσης ή εκνευρισμού, πράγμα που τους καθιστά ανίκανους να δουν το πρόβλημα στις πραγματικές του διαστάσεις ή ακόμη και να εντοπίσουν τις πιθανές λύσεις πίσω απ'αυτό. Η προσπάθειά τους να μπουν στη θέση των «ηρώων» του σεναρίου αλλά και να ερμηνεύσουν το συναισθηματικό τους κόσμο ήταν εμφανής και βοήθησε να καταλάβουν ότι πίσω από την απότομη συμπεριφορά κάποιων παιδιών πιθανόν να κρύβονται απλώς αρνητικά συναισθήματα και όχι απαραίτητα κακός χαρακτήρας.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Μπελιβανάκη Χρυσή (Δ1 Τάξη)

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ. «Το κρίσιμο γκολ χάθηκε»

Lose/lose

Γιώργος: χα χα χα, μα πόσο άσχετος είσαι. Πήγαινε καλύτερα να παίξεις με τις κούκλες

Γιάννης: Τι είπες ρε χοντρέ; Για μένα μιλάς έτσι;

Γιώργος: Ναι ρε γυαλάκια για σένα και εσύ με κορόιδεμες προχθές που πάτησα τα κορδόνια μου και έπεσα.

Γιάννης: Μόνο εγώ σε κορόιδεψα ρε; Όλοι γέλασαν μαζί σου που έσκασες κάτω σαν καρπούζι.

Γιώργος: Τουλάχιστον εγώ δε το ήθελα, ήταν μια άτυχη στιγμή, εσύ όμως γυαλάκια είσαι άχρηστος.

Γιάννης: Εμένα είπες άχρηστο ; Τώρα θα δεις τι θα σου κάνω. (Αρχίζει άγριος καυγάς με μπουνιές, κλωτσιές και βρισιές)

Τα παιδιά που ήταν στην αυλή τους έλεγαν να σταματήσουν και ο φίλος τους ο Ντίνος μπήκε στη μέση για να τους χωρίσει. Τότε όμως σπρώξανε τον Ντίνο, έπεσε κάτω και λιποθύμισε.

Ο καυγάς σταμάτησε και όλοι ήταν τρομοκρατημένοι. Εκείνη την ώρα έφτασε και ο δάσκαλος να δώσει τις πρώτες βοήθειες.

Ο Γιάννης και ο Γιώργος άρχισαν να ρίχνουν το φταίξιμο ο ένας στον άλλο.

Γιάννης: Ο Γιώργος τον έσπρωξε, αυτός ξεκίνησε και τον καυγά όταν άρχισε να με κοροϊδεύει

Γιώργος: Ψέματα, ο Γιάννης τον έσπρωξε και άρχισε πρώτος να με χτυπάει.

Δάσκαλος: Σταματήστε κι οι δύο. Μα δε ντρέπεστε καθόλου ; Είστε απαράδεχτοι.

Θα ενημερώσω τους γονείς σας και θα τιμωρηθείτε και οι δύο σας. Ας ελπίσουμε ο Ντίνος να μην έχει κάτι σοβαρό.

Γιάννης-Γιώργος: Μακάρι κύριε.

Win / win λύση

Γιάννης: Γιατί με κορόιδεμες όταν έχασα το γκολ ;

Γιώργος: Και εσύ γιατί με κορόιδεμες όταν δεν ήξερα το μάθημα την προηγούμενη ώρα ;

Γιάννης: Το θεωρείς σωστό ;

Γιώργος: Όχι αλλά σου ανταποδίδω ότι μου έκανες.

Γιάννης: Τι θέλεις τώρα ; Να μαλώσουμε ;

Γιώργος: Φυσικά και θα μαλώσουμε αφού δεν μπορούμε να βρούμε άλλη λύση.

Στέλιος: Ωραία, παίρνω θέση μάχης, έλα αν τολμάς.

Γιώργος: Είμαι πανέτοιμος να σε αντιμετωπίσω.

Και είναι έτοιμοι να έρθουν στα χέρια. Εκείνη τη στιγμή παρεμβαίνουν τα άλλα παιδιά που παίζανε ποδόσφαιρο μαζί.

Παιδιά: Τι πράγματα είναι αυτά ; Δεν υπάρχει λόγος να μαλώνετε. Είστε μεγάλα παιδιά. Να λύσετε το πρόβλημα με διάλογο.

Γιώργος: Συμφωνώ με τα παιδιά.

Γιάννης: Ωραία να λύσουμε την παρεξήγηση. Είμαστε τόσα χρόνια φίλοι και δε θα χαλάσουμε τη φιλία μας για μια κόντρα που είχαμε.

Γιώργος: Συμφωνώ μαζί σου, άλλωστε θα είμαστε μαζί και τα επόμενα χρόνια. Ήταν μια κακιά στιγμή που δημιουργήθηκε πάνω στην ένταση του παιχνιδιού.

Γιάννης: Έχεις απόλυτο δίκιο, ας τελειώσει το θέμα εδώ και ας δώσουμε τα χέρια γιατί είμαστε πολιτισμένοι άνθρωποι.

Γιώργος: Συγγνώμη που σε κορόιδεψα όταν δεν ήξερες το μάθημα.

Γιάννης: και εγώ συγγνώμη που σε κορόιδεψα όταν έχασες το γκολ.

Έτσι τα παιδιά συνέχισαν τον αγώνα, ήρεμα ευχαριστημένα και τα δύο.

Win / lose λύση

Γιώργος: Μα πόσο άμπαλος είσαι τελικά ; Άλλαξε άθλημα.

Γιάννης: Εμένα είπες έτσι ; Που μέχρι χθές έβλεπες την μπάλα μόνο στον ύπνο σου.

Γιώργος: Εγώ αυτό το γκολ θα το έβαζα με κλειστά μάτια.

Γιάννης: Εσύ δεν βλέπεις τη μύτη σου. Να ξέρεις ότι όλα τα γκολ μπαίνουν και χάνονται με την ίδια ευκολία.

Γιώργος: Άσε τις δικαιολογίες σε μένα.

(Τα άλλα παιδιά που έπαιζαν ποδόσφαιρο υποστήριζαν τον Γιώργο)

Γιώργος: Το βλέπεις ότι όλα τα παιδιά είναι με το μέρος μας ;

Γιάννης: Μπράβο σας, ωραία αντιμετώπιση. (Φεύγει από τον αγώνα στεναχωρημένος, πάει σε μια γωνία και κλαίει)

(Ο Γιώργος είναι χαρούμενος και γελάει μαζί του)

Γιώργος: Κλάψε ! Κλάψε !

Γιάννης: Γιώργο να ξέρεις ότι θα έρθει και η δική σου σειρά. (Το είπε θυμωμένα)

Γιώργος: Καλά, καλά, ας συνεχίσω τον αγώνα να βάλω κανένα γκολάκι και να στο χαρίσω χα χα χα !

Γιάννης: Δε θα ξεχάσω αυτή τη στιγμή, θα τα πούμε σύντομα. (Και έφυγε στενοχωρημένος από το γήπεδο)

Υπεύθυνος Δάσκαλος: Μίσσας Απόστολος (Γ2 τάξη)

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ

«Το κρίσιμο γκολ χάθηκε»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Κατά τη διάρκεια του ποδοσφαίρου ο Γιάννης χάνει ένα εύκολο γκολ. Ο Γιώργος αρχίζει να τον κοροϊδεύει για το γκολ που έχασε. **(Win – Win)**

Νίκος: Έχασες ένα τόσο εύκολο γκολ! Δεν ξέρεις να παίζεις ποδόσφαιρο χα, χα!! Δεν μπορείς να παίζεις.

Γιάννης: Συγγνώμη την άλλη φορά θα προσπαθήσω πιο πολύ. Σταμάτα να γελάς.

Νίκος: Πρέπει να εξασκηθείς. Δεν είσαι αρκετά καλός.

Γιάννης: Λυπάμαι, δεν το ήθελα. Την επόμενη φορά θα βάλω τα δυνατά μου και θα τα καταφέρω.

Νίκος: Θα σου δώσω ακόμη μία ευκαιρία.

Γιάννης: Εντάξει, σε ευχαριστώ. Δε θέλω όμως να με κοροϊδεύεις. Φίλοι λοιπόν;

Νίκος: Συγγνώμη που σε πρόσβαλα. Θέλω να είμαστε φίλοι και μία δυνατή ομάδα.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Λαμπροπούλου Θεώνη (Α1)

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ

«Το κρίσιμο γκολ χάθηκε»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Κατά τη διάρκεια του ποδοσφαίρου ο Γιάννης χάνει ένα εύκολο γκολ. Ο Γιώργος αρχίζει να τον κοροϊδεύει για το γκολ που έχασε. **(Lose – Lose)**

Μετά από συζήτηση πάνω στο συγκεκριμένο θέμα και το παιχνίδι ρόλων, προέκυψε ο παρακάτω διάλογος:

Γιώργος: Τι έκανες εκεί; Αμάν Γιάννη, δεν μπορείς να βάλεις ούτε ένα γκολ;

Γιάννης: Δεν το ήθελα.

Μιχάλης: Εξ αιτίας σου χάσαμε! Είσαι ανίκανος!

Γιάννης: Δεν έφταιγα εγώ. Προσπάθησα. . .

Μηνάς: Αποτυχημένε! Φύγε από την ομάδα μας!

Βασίλης: Θα νικούσαμε, εάν δεν ήταν αυτός!

Γιάννης: Σταματήστε να με κοροϊδεύετε!

Γιώργος: Εγώ πηγαίνω στο ποδόσφαιρο και ξέρω καλύτερα απ' αυτά. Δεν ξέρεις τίποτα εσύ.

Μηνάς: Δεν είσαι φίλος μας!

Γιάννης: Συγνώμη, παιδιά. . . Δε φταίω! Προσπάθησα. . .

Γιώργος: Τέλος το παιχνίδι! Εσύ φταις!

Το παιχνίδι τελείωσε. Οι εμπλεκόμενοι νιώθουν στεναχωρημένοι. Η σύγκρουση που είχαν δε λύθηκε:

Ο Γιάννης νιώθει λύπη, είναι πληγωμένος, φεύγει μακριά από τους συμμαθητές του και κλαίει.

Οι συμμαίκτες και συμμαθητές του νιώθουν κι εκείνοι λύπη, γιατί δεν κέρδισαν το παιχνίδι, έχασαν έναν παίκτη και σταμάτησαν τον αγώνα – παιχνίδι τους.

Όλοι νιώθουν άσχημα. Όλοι έχουν χάσει.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Δασκαλάκη Αριστέα (B1)

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ

«Το κρίσιμο γκολ χάθηκε»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Κατά τη διάρκεια του ποδοσφαίρου ο Γιάννης χάνει ένα εύκολο γκολ. Ο Γιώργος αρχίζει να τον κοροϊδεύει για το γκολ που έχασε. **(Win – Lose)**

Γιώργος: Μα τι κάνεις; Χάσαμε εξαιτίας σου! Αφού δεν ξέρεις να παίζεις ποδόσφαιρο, φύγε απ' την ομάδα μας!

Σπύρος: Ναι, να φύγεις! Δε χρειαζόμαστε παίκτες σαν κι εσένα.

Γιάννης: Το ξέρετε ότι δεν το ήθελα. Μη με κοροϊδεύετε.

Μανόλης: Καλά σας λέει ο Γιάννης. Όλοι έχουμε κακές στιγμές. Γιάννη, μην τους δίνεις σημασία.

Χάρης: Γιώργο, δε θα αποφασίσεις εσύ ποιος θα φύγει απ' την ομάδα. Και εσύ έχεις χάσει γκολ. Σε ένα παιχνίδι μπορούμε να χάσουμε ή να κερδίσουμε.

Γιώργος: Χαχα, ποτέ δε χάνω εύκολα γκολ! Παρ'το απόφαση ότι δε σε θέλουμε πια στην ομάδα μας.

Γιάννης: Σταμάτα! Ξέρεις ότι δεν είσαι καλύτερος από εμένα.

Μανόλης: Έχει δίκιο ο Γιάννης. Όλοι προσπαθούμε να κερδίσει η ομάδα μας.

Χάρης: Γιώργο, μην τον κοροϊδεύεις. Αν χάναμε εξαιτίας σου, θα ήθελες να σε κατηγορούμε και να σε διώξουμε απ' την ομάδα μας;

Γιώργος: Εγώ ξέρω να παίζω μπάλα. Αυτός είναι άσχετος από ποδόσφαιρο. Όλοι είστε άσχετοι.

Σπύρος: Γιώργο, το παράκανες. Έχουν δίκιο τα παιδιά. Ας μην είμαστε τόσο σκληροί με το Γιάννη. Θα μπορούσε να συμβεί στον καθένα μας. Έλα λίγο στη θέση του. Λυπάμαι, Γιάννη, που κι εγώ σε κοροϊδεψα στην αρχή.

Γιάννης: Εντάξει, δεν πειράζει. Καταλαβαίνω ότι στενοχωρήθηκε αλλά πραγματικά αγαπώ αυτή την ομάδα και δε θα σταματήσω να προσπαθώ για το καλύτερο.

Γιώργος: Αφού λοιπόν θέλετε κακούς παίκτες, εγώ φεύγω απ' την ομάδα. Χωρίς εμένα δε θα καταφέρετε τίποτα.

Υπεύθυνη Δασκάλα: **Ασκοξυλάκη Μαρία (B2)**

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ. «Το κουτί που έπεσε»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Ένα παιδί έχει τοποθετήσει το κουτί με το πείραμα στην άκρη του θρανίου και ένα άλλο περνάει και καταλάθος το ρίχνει κάτω. **(Win – Lose)**

: σου! (με ειρωνία)

Υπεύθυνη Δασκάλα: Τζίκα Καλλιόπη (Ε1)

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ

«Το κουτί που έπεσε»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Ένα παιδί έχει τοποθετήσει το κουτί με το πείραμα στην άκρη του θρανίου και ένα άλλο περνάει και καταλάθος το ρίχνει κάτω. **(Win – Win)**

Λευτέρης: Γιατί μου έριξες το πείραμα; τόσο κόπο έκανα!

Γεωργία: Καταλάθος το έκανα. Συγγνώμη.

Λευτέρης: Δεν εμπιστεύομαι μαστροχαλαστές.

Γεωργία: Να φτιάξουμε ένα καινούριο μαζί;

Λευτέρης: Θα το σκεφτώ.

Γεωργία: Σε παρακαλώ κάντο για μένα.

Λευτέρης: Εντάξει να φτιάξουμε όμως ένα πιο ωραίο ομαδικά.

Γεωργία: Καλύτερα να ξεκινήσουμε από τώρα.

Λευτέρης: Ωραία ας αρχίσουμε.

Λευτέρης – Γεωργία: Κερδίσαμε!

Υπεύθυνη Δασκάλα: Πατεράκη Ζαχαρένια (Γ1 τάξη)

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ

«Το κουτί που έπεσε»

ΣΕΝΑΡΙΟ

Ένα παιδί έχει τοποθετήσει το κουτί με το πείραμα στην άκρη του θρανίου και ένα άλλο περνάει και καταλάθος το ρίχνει κάτω. **(Lose – Lose)**

Η Κων/να ρίχνει το πείραμα και ακολουθεί ο διάλογος:

Ιωάννα: Ε! Μου έριξες το πείραμά μου! Πρόσεχε!

Κων/να: Δεν το έριξα εγώ! Δεν κατάλαβες ότι έγινε σεισμός;

Ιωάννα: Αν γινόταν σεισμός θα χτυπούσε το κουδούνι.

Κων/να: Μπορεί να μην το κατάλαβαν οι δάσκαλοι, γιατί ήταν μικρός.

Ιωάννα: Ε, τότε, γιατί δεν το είπες στην δασκάλα.

Κων/να: Όταν πήγαινα στην κυρία για να το πω σου έπεσε το κουτί σου την ώρα που περνούσα δίπλα σου και με έμπλεξες.

Ιωάννα: Πολλά ψέματα λες και δε μου αρέσει καθόλου.

Κων/να: Μα εγώ λέω αλήθεια, εσύ λες ψέματα.

Ιωάννα: Αφού εσύ απλώσες το χέρι σου στο θρανίο μου.

Κων/να: Δηλαδή αν κάποιος απλώσει το χέρι του σε ένα θρανίο κάποιου άλλου και γίνει ένα ατύχημα, φταίει αυτός;

Ιωάννα: Όταν πέρασες από το θρανίο μου το ακούμπησες και έπεσε. Θα το πω στην κυρία αν δε μου το φτιάξεις.

Κων/να: Μην το πεις στην κυρία, γιατί δεν το έκανα εγώ.

(Και τα κορίτσια φεύγουν από την τάξη αδικημένες).

Υπεύθυνη Δασκάλα: Ρίμπογλου Ελεάνα (Δ2 τάξη)

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ. «Κουράστηκα δε θέλω να παίξω άλλο»

ΣΕΝΑΡΙΟ I

Δύο παιδιά παίζουν στην αυλή του σχολείου. Ο ένας έχει κουραστεί και δε θέλει να συνεχίσει. Ο δεύτερος θυμώνει πολύ.

Lose – lose

Ατώνης: Είμαι κουρασμένος. Θέλω να βγω έξω από το παιχνίδι.

Στέλιος: Κάτσε εκεί που είσαι.

Αντώνης: Όχι. Είμαι κουρασμένος.

Στέλιος: Αν δεν κάτσεις, θα φας ξύλο. Είπα κάτσε εκεί. Το κατάλαβες;

Αντώνης: Δε με παρατάς...

Τότε αρχίζει ο ένας να χτυπάει τον άλλο, μέχρι που έρχεται η κυρία που εφημερεύει.

Lose – win

Γιάννης: Έχω κουραστεί σταματάμε για λίγο;

Άρης: Σε παρακαλώ, παίξε ακόμα λίγο, η ομάδα σε χρειάζεται.

Γιάννης: Δεν αντέχω άλλο.

Άρης: Προσπάθησε μόνο για λίγο.

Γιάννης: Για πόσο;

Άρης: Σου υπόσχομαι για 5 λεπτά.

Γιάννης: Τέλος πάντων, αν και δεν αντέχω άλλο...

Win – win

— Είμαι κουρασμένη. Θα ήθελα να ξεκουραστώ.

— Εντάξει! Μπορείς να ξεκουραστείς για λίγο.

— Ευχαριστώ! Θα πιώ νερό και θα γυρίσω αμέσως στην ομάδα μας.

— Έλα αρχίζει ο αγώνας και νομίζω ότι δεν θέλεις να το χάσεις.

Σενάριο II

Δύο παιδιά στο σχολείο. Ο ένας κοροϊδεύει τον άλλο για τα ρούχα που φοράει.

Lose – lose

Γιώργος: Δεν έχεις καθόλου ωραία ρούχα

Μάνος: Και εσένα τα μαλλιά σου είναι βρώμικα... χαχαχα!

Γιώργος: Βρώμικα είναι τα παπούτσια σου.

Μάνος: Εσύ είσαι χάλια.

Γιώργος: Μπααα, χάλια είσαι μόνο εσύ.

Μάνος: Είσαι τόσο μα τόσο χάλια. Αλήθεια, δεν έχεις καθρέπτη στο σπίτι σου; Για πες μου ρε...

Γιώργος: Εξαφανίσου από δω, ρε. Δεν είσαι φίλος μου. Σε μισώ.

Μάνος: Κι εγώ σε μισώ, κακομαθημένε.

Lose – win

— Χαχαχα! Δεν έχεις ωραία ρούχα...

— Γιατί έχω ωραία ρούχα;

— Όχι, δεν έχεις καθόλου ωραία ρούχα.

— Άσε με πια, τι έχεις πάθει;

— Τίποτα. Αλλά πώς έρχεσαι έτσι στο σχολείο; Δε ντρέπεσαι;

— Αν φορούσες τα ρούχα μου θα σου άρεσε να σου κάνω το ίδιο; Θα ήθελες να σε κοροϊδεύω;

— Όχι, δε θα μ' άρεσε. Αλλά, εγώ έχω τα καλύτερα ρούχα και δεν μπορεί κανείς να με κοροϊδέψει... ποτέ και κανείς!

— Να ξέρεις ότι δεν έχουν σημασία τα ρούχα μας, αλλά το να είμαστε καλά παιδιά.

Win – win

Αντώνης: Τα ρούχα σου είναι σκισμένα. Πως έρχεσαι έτσι στο σχολείο;

Λευτέρης: Μη με κοροϊδεύεις για τα ρούχα που φοράω, εμένα η μαμά μου δεν έχει πολλά λεφτά.

Αντώνης: Να πάρει λεφτά από την τράπεζα.

Λευτέρης: Η μαμά μου δεν έχει κάρτα για να βγάλει λεφτά.

Αντώνης: Και γιατί δε βγάζει μία;

Λευτέρης: Κοίτα, Αντώνη δεν έχουν όλες οι οικογένειες πολλά χρήματα. Έτσι κι εμείς.

Αντώνης: Λευτέρη, δε σε ενοχλεί που δεν έχει και τόσο καλά ρούχα;

Λευτέρης: Δε με πειράζει που δεν έχω και τόσο καλά ρούχα. Σημασία έχει να είμαστε αγαπημένοι. Κι εμένα πολύ με αγαπούν οι γονείς μου.

Αντώνης: Έχεις δίκιο, φίλε! Συγνώμη

Πορεία – Αξιολόγηση

Το παιχνίδι ρόλων για την λήψη αποφάσεων υλοποιήθηκε σε τέσσερις φάσεις. Αρχικά, συζητήσαμε για τις λήψεις αποφάσεων, για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει ή δεν πρέπει να συμπεριφερόμαστε, δώσαμε διάφορα παραδείγματα και τα αξιολογήσαμε. Εξήγησα στα παιδιά τις τρεις διαφορετικές εκβάσεις που μπορεί να έχει μια διαφωνία/συζήτηση, ανάλογα με το πώς θα μιλήσει ή θα συμπεριφερθεί ο καθένας από του συμμετέχοντες.

Αφού ολοκληρώθηκε αυτό το στάδιο, χωριστήκαμε σε έξι ομάδες. Μοίρασα στις ομάδες τις καρτέλες με τα σενάρια και την έκβαση που θα έπρεπε να υπάρχει μετά το τέλος της συζήτησης / σύγκρουσης τους. Την επόμενη μέρα τα παιδιά μελέτησαν ξανά τους διαλόγους τους, τους δραματοποίησαν, ενώ ταυτόχρονα τους κινηματογραφήσαμε. Αυτό το στάδιο τα ενθουσίασε πάρα πολύ. Στο τέλος όλοι μαζί παρακολουθήσαμε στην τηλεόραση τα έργα των παιδιών και συζητήσαμε το πώς θα πρέπει να αντιδρούμε σε μια κατάσταση, ώστε να έχουμε τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα και να αποφεύγονται οι συγκρούσεις.

Να σημειωθεί ότι τα παιδιά ήταν πολύ ενθουσιασμένα από την αρχή της διδασκαλίας, γιατί είχα προσπαθήσει να τους εισάγω στο θέμα, παίρνοντας αφορμή από το μάθημα της Γλώσσας με τίτλο, «θα γράψουμε το δικό μας βιβλίο». Τους είπα, λοιπόν, ότι θα γίνουμε κι εμείς συγγραφείς και όχι απλοί συγγραφείς, αλλά σεναριογράφοι, αφού στο τέλος θα τα κάναμε ταινία.

Θεωρώ ότι ήταν μια πολύ πετυχημένη εκπαιδευτικά διαδικασία, γιατί τα παιδιά σε μια ήρεμη ψυχολογική φάση παρακολούθησαν τον εαυτό τους, πως αντιδρά κάτω από συνθήκες πίεσης. Επίσης, ήταν ένας νέος τρόπος εργασίας, ο οποίος τους κέντρισε το ενδιαφέρον και προσπάθησαν τα μέγιστα. Θα ήθελα να τονίσω, ότι παρόλο που την διδασκαλία την πραγματοποιήσαμε τις τελευταίες διδακτικές ώρες τα παιδιά ήταν γεμάτα με ενέργεια και όρεξη.

Υπεύθυνη Δασκάλα: Κυριακάκη Ερμιόνη (Α2)

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΟΙΡΩΝ. «Έχασες ένα εύκολο γκολ»

ΣΕΝΑΡΙΟ

«Κατά τη διάρκεια του ποδοσφαίρου ο Γιάννης χάνει ένα εύκολο γκολ. Ο Γιώργος αρχίζει να τον κοροϊδεύει για το γκολ που έχασε»

Λύση lose/ lose

Γιάννης: Αχ! Το έχασα.

Γιώργος: Αφού είσαι τόσο άμπαλος, τι θα έκανες;

Γιάννης: Μίλησε ο καλύτερος. (Ειρωνικά.)

Γιώργος: Κοίτα που μου φωνάζει ο φύτουλας! Το έχασες από τον πιο άμπαλο τερματοφύλακα.

Γιάννης: Τι λες, ρε;

(Ο Γιάννης δίνει μια μπουνιά στον Γιώργο.)

Γιώργος: Άου! (Βρίζει άσχημα...) Τώρα θα δεις!

Γιάννης: Αν είσαι άντρας, έλα. Κότα!

Γιώργος: Εμένα είπες κότα;

(Ο Γιώργος του δίνει μια μπουνιά κι ο Γιάννης σωριάζεται στο έδαφος.)

Γιάννης: Εγώ μπορώ να υπερασπιστώ τον εαυτό μου. Θα τα πούμε μετά το σχολάσμα πίσω απ' το σχολείο. Αν δεν είσαι κοτούλα, θα έρθεις. (Φεύγει.)

Λύση win/lose

Γιάννης: Πω, ρε φίλε, έχασα το γκολ!

Γιώργος: Αφού είσαι άμπαλος, πήγαινε στην άμυνα.

Γιάννης: Κανείς δεν είναι τέλειος και όλοι μπορεί να χάσουν ένα γκολ.

Γιώργος: Εγώ είμαι τέλειος και ποτέ δε χάνω γκολ!

Γιάννης: Αφού είσαι τέλειος, μπράβο σου. Εγώ θα προσπαθήσω την επόμενη φορά.

(Απευθύνεται προς την ομάδα.) Παιδιά, συγγνώμη.

Γιώργος: Τι συγγνώμη, ρε! Εγώ δε σε ξαναβάζω στην ομάδα μου.

Γιάννης: Οκ. Δεν πειράζει. Θα βρω κάποια άλλη ομάδα.

Λύση win/win

Γιάννης: Ποοο! Το έχασα.

Γιώργος: Είσαι πολύ άμπαλος. Εξαιτίας σου χάσαμε.

Γιάννης: Ένα λάθος έκανα. Συγγνώμη. Πίστευα πως θα το κερδίσω.

Γιώργος: Εντάξει. Κι εγώ έφταιγα. Δε σου φώναξα να μου δώσεις πάσα. Συγγνώμη που σε είπα άμπαλο.

Γιάννης: Οκ. Την επόμενη φορά πάμε για νίκη!

Σχόλια

Τα παιδιά χωρίστηκαν σε δύο ομάδες. Παραπάνω παρουσιάζεται η δουλειά της μίας ομάδας.

Στη συνέχεια παρουσίασαν τα σενάρια τους. Στη συζήτηση που ακολούθησε συμφώνησαν ότι το αποτέλεσμα κάθε σύγκρουσης καθορίζεται από τη δική μας συμπεριφορά και ότι η win/win λύση είναι αυτή που προτιμούν, αν και δεν είναι εύκολο να εφαρμοστεί στην πράξη.

Υπεύθυνες Δασκάλες: Τσακαλίδου Μαρία, Γούλα Ειρήνη (Στ1 & Στ2)

Όνομα εκπαιδευτικού	σελίδα
Αλαμπάνου Βασιλική (Μητρόπολη)	115, 241
Αλεγκάκη Ελευθερία (3ο Τυμπακίου)	105, 235
Αναγνωστάκη Μαρία (1 ^ο Μοιρών)	259
Αναγνωστάκη Μαρία (1 ^ο Μοιρών)	259
Αναγνωστάκης Γιώργος (1 ^ο Τυμπακίου)	128, 239
Ανδρουλάκη Θεονύμφη (Πόμπια)	180,242
Ασκοξυλάκη Μαρία (2 ^ο Μοιρών)	75, 304
Βλάχου Ευαγγελία (Βορίζια)	140, 279
Γαβριδάκη Ζαμπία (Πετροκεφάλι)	148, 248
Γερωνυμάκη Ελένη (Βώροι)	191, 286
Γιαμαλάκης Γρηγόρης (Αγ. Δέκα)	202
Γιαννακάκης Φραγκίσκος (2 ^ο Τυμπακίου)	159, 164, 255
Γιαννάκου Αικατερίνη – Χρυσοβαλάντω (1ο Τυμπακίου)	239
Γιασαφάκη Χαριτωμένη (Καπαριανά)	94, 251
Γιαχνάκης Εμμανουήλ (Καπαριανά)	94, 251
Γκαγκούση Βαρβάρα (2 ^ο Τυμπακίου)	255
Γούλα Ειρήνη (2 ^ο Μοιρών)	75, 311
Δαμιανάκη Αντιγόνη (Πετροκεφάλι)	152, 248
Δασκαλάκη Αριστέα (2 ^ο Μοιρών)	75, 303
Δασούλα Διονυσία (1 ^ο Μοιρών)	70, 259
Δασταμάνη Μαρία (Βώροι)	185, 295
Δημαράς Σεραφείμ (Βώροι)	196, 292
Δραϊνάκης Ιωάννης (Άγιοι Δέκα)	202
Ελληνικάκη Διονυσία (Ζαρός)	91, 274
Ζαχαριουδάκη Μαρία (Βώροι)	185, 295
Ζερβάκη Αικατερίνη-Σμαράγδα (Μητρόπολη)	115, 241
Ζωτικά Άννα – Μαρία (Βορίζια)	135, 279
Καλεμάκη Ιωάννα (1 ^ο Μοιρών)	70, 259
Κάλλια Αναστασία (1 ^ο Μοιρών)	70, 259
Καλογιαννάκη Τιμοθέη(1 ^ο Τυμπακίου)	118, 239
Καμαριανάκη Μαρία (Πιτσιδία)	110, 262
Κανελοπούλου Κλεοπάτρα – Πηγή (1 ^ο Τυμπακίου)	239
Κάργατζης Γεώργιος (Πιτσιδία)	110, 262
Κασσώτης Εμμανουήλ (Βώροι)	191, 286
Κατέλα Ασημίνα (2 ^ο Τυμπακίου)	155, 255
Κατεχάκη Βαγγελιώ (Βαγιωνιά)	66
Κατσιγιαννόπουλος Κωνσταντίνος (Πόμπια)	170
Καψαλάκης Μιχάλης (Σίβα)	204
Καψάλη Άννα (Βορίζια)	138, 278

Κεσσουδάκη Βασιλική(Πόμπια)	180, 245
Κοκαράκη Ευαγγελία (Πετροκεφάλι)	148, 248
Κόνιαλη Αικατερίνη (Ζαρός)	264
Κοντάκη Αικατερίνη (Πιτσιδία)	110, 262
Κοσμά Μαρία (Πιτσιδία)	110, 262
Κουρτικάκη Μαρία	94, 251
Κουτεντάκη Ειρήνη (2 ^ο Τυμπακίου)	155, 255
Κυριαζοπούλου Αποστολία (Πόμπια)	170
Κυριακάκη Ερμιόνη (2 ^ο Μοιρών)	75, 309
Κώστας Μλεκάνης (Γαλιά)	85
Κωστένης Ελευθέριος (Βαγιωνιά)	66
Λαμπροπούλου Θεώνη (2 ^ο Μοιρών)	75, 302
Μαθιουδάκης Γεώργιος (2 ^ο Τυμπακίου)	164, 255
Μαθιουδάκης Αντώνιος (1 ^ο Μοιρών)	70, 259
Μαθιουδάκης Ιωάννης (1ο Τυμπακίου)	239
Μαλέσκου Ιωάννα (1ο Τυμπακίου)	255
Μαρακομιχελάκη Θεοφανή (2 ^ο Τυμπακίου)	159, 255
Μαριδάκη Σταυρούλα (Καπαριανά)	94, 251
Μίσσας Απόστολος (2 ^ο Μοιρών)	75, 301
Μιχαηλίδου Γ. Αγγελική (3 ^ο Τυμπακίου)	105, 235
Μιχούδης Δημήτριος (1 ^ο Μοιρών)	70, 259
Μπαμπιονιτάκη Δήμητρα (Πόμπια)	170
Μπαρμπούδη Παναγιώτα (Βορίζια)	143, 282
Μπελιβανάκη Χρυσή (2 ^ο Μοιρών)	75, 299
Νεονάκη Νεκταρία (Καλυβιανή)	100
Ντισπυράκη Μαρία (Βώροι)	191, 286
Ντρετάκης Εμμανουήλ (Πετροκεφάλι)	152, 248
Ντρογκούλη Θεανώ (1ο Τυμπακίου)	239
Ξυλούρης Νικόλαος (Αγ. Δέκα)	202
Ορφανουδάκη Μαρία-Ευαγγελία (Καπαριανά)	94, 251
Παναγιώτου Ευαγγελία (1 ^ο Μοιρών)	70, 259
Παπαγρηγορίου Κων/νος (Καλυβιανή)	100
Παπαδάκη Ζαμπία (Βαγιωνιά)	66
Παπαδάκη Χριστίνα (Βώροι)	185, 295
Παπαδάκης Γεώργιος (1 ^ο Μοιρών)	70, 259
Παπαδάκης Γεώργιος (Άγιος Κύριλλος)	206
Παπαδοπούλου Αθηνά (Γαλιά)	79
Παπάζογλου Χριστίνα (2 ^ο Τυμπακίου)	164, 255
Παπάζογλου Έφη (2 ^ο Τυμπακίου)	164, 255
Παπαλαζάρου Ελευθερία (1 ^ο Τυμπακίου)	130, 239

Παπαχαρίτου Αχιλλέας (Βαγιωνιά)	66
Παραδεισάνος Παντελής (1 ^ο Τυμπακίου)	128, 239
Παρλαμά Ειρήνη (Ζαρός)	87, 264
Παρρά Μαρία – Λουΐζα (Γκαγκάλες)	233
Πατάκη Σοφία (Καπαριανά)	94, 251
Πατεράκη Ζαχαρένια (2 ^ο Μοιρών)	75, 305
Πετρουλάκης Γεώργιος (Καπαριανά)	94
Ποτίδου Μαρία (1 ^ο Μοιρών)	70, 259
Πυραμελίδου Μαρία (Ζαρός)	87, 264
Ρηγάκη Μαρία (2 ^ο Τυμπακίου)	159, 255
Ρηγάκη Στυλιανή (1 ^ο Μοιρών)	70, 259
Ρίμπα Χρυσούλα (1 ^ο Μοιρών)	70, 259
Ρίμπογλου Ελεάνα (2 ^ο Μοιρών)	75, 306
Ρουβάκης Γεώργιος (2 ^ο Μοιρών)	75
Ρούκστουλ Σελήνη (Καλυβιανή)	100
Ρωμανάκης Ζαχαρίας (Άγιοι Δέκα)	272
Σαββάκη Αθηνά (2 ^ο Τυμπακίου)	159, 255
Σαββάκη Αμαλία (Πόμπια)	174
Σαββάκης Αλέξανδρος (Πετροκεφάλι)	148, 248
Σμαροπούλου Αικατερίνη (Βορίζια)	133, 276
Σούρλα Ελένη (Καπαριανά)	94, 251
Σταυροπούλου Μαρία (2 ^ο Μοιρών)	75
Στογιόγλου Ιωάννης (Καπαριανά)	94, 251
Ταχσιίδου Πηνελόπη (Βώροι)	196, 292
Τζαγκαράκης Μίνωας (Μητρόπολη)	115, 241
Τζάνου Ελένη (Καπαριανά)	94, 251
Τζεκάκη Φωτεινή (Καπαριανά)	94, 251
Τζίκα Καλλιόπη (2 ^ο Μοιρών)	75, 305
Τριποτσέρη Περσεφόνη(1 ^ο Τυμπακίου)	118, 239
Τσακαλίδου Μαρία (2 ^ο Μοιρών)	75, 311
Τσικνάκη Σοφία (Καπαριανά)	94, 251
Τσικριτσάκη Χρυσοβαλάντη(1 ^ο Τυμπακίου)	124, 239
Τσώνα Αλεξάνδρα (1 ^ο Μοιρών)	70, 259
Φραγκιαδάκη Σταυρούλα (2 ^ο Τυμπακίου)	164, 255
Φραγκούλη Ευαγγελία (1 ^ο Τυμπακίου)	124, 239
Χαλκιαδάκης Λεωνίδα (Γέργερη)	60

Οι εξελίξεις στο χώρο της εκπαίδευσης, όπως η αυξανόμενη πολιτισμική ανομοιογένεια του μαθητικού πληθυσμού, η εισαγωγή νέων αναλυτικών προγραμμάτων και μεθόδων διδασκαλίας, η αναγκαιότητα προετοιμασίας του κριτικά σκεπτόμενου αυριανού πολίτη και ταυτόχρονα η διαφοροποίηση των αναγκών του σύγχρονου μαθητή συνιστούν μια νέα εκπαιδευτική πραγματικότητα. Το πρόγραμμα του «Νέου Σχολείου» συμβαδίζει με την ανάληψη ενός σημαντικού ρόλου των εκπαιδευτικών ως συνδιαμορφωτών των προγραμμάτων σπουδών, παραγωγών εκπαιδευτικών υλικών στις τοπικές συνθήκες, ως δημιουργών θετικών περιβαλλόντων μάθησης ανοικτών σε κάθε μαθητή. Τα παραπάνω προϋποθέτουν τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σημαντικό ρόλο παίζουν οι Σχολικοί Σύμβουλοι. Το παρόν βιβλίο αποτελεί το αποτέλεσμα δύο επιμορφωτικών δράσεων που παρακολούθησαν οι εκπαιδευτικοί των 2/θέσιων και άνω Δημοτικών Σχολείων της 8ης Περιφέρειας Π.Ε.Ν. Ηρακλείου κατά την περίοδο Απρίλιος 2014 – Ιούνιος 2014, οι οποίοι στη συνέχεια συγκρότησαν κοινότητα πρακτικής. Σκοπός της επιμόρφωσης ήταν να καταστούν ικανοί οι εκπαιδευτικοί να εφαρμόζουν με άνεση τη διδακτική τεχνική του παιχνιδιού ρόλων και να διαχειριστούν μέσω αυτής της τεχνικής επιτυχώς θέματα συγκρούσεων στο χώρο του σχολείου, αλλά και γενικότερα κοινωνικά ζητήματα που εγείρουν ηθικά διλλήματα από την καθημερινότητα των μαθητών. Με το παιχνίδι ρόλων το παιδί αντιλαμβάνεται την πολυπλοκότητα των προβλημάτων, διαπιστώνει ότι η συναίνεση για την εξεύρεση μιας λύσης που να ικανοποιεί αντιπαρατιθέμενες κοινωνικές ομάδες δεν είναι πάντα εύκολη, μαθαίνει να συνδιαλέγεται κατά την επίλυση προβληματικών καταστάσεων και να λαμβάνει υπόψη του την άποψη των άλλων. Ακόμη, η κοινωνική και η συναισθηματική εκπαίδευση των μαθητών στα σχολεία, επίσης, θα πρέπει να κάνει χρήση της πολύτιμης αυτής διδακτικής τεχνικής.

Δρ. Μπαγιάτη Ειρήνη
Σχολική Σύμβουλος 8^{ης} Περιφέρειας ΠΕΝ Ηρακλείου